

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

15
Harvard College Library

GIFT OF

JOHN ALLYNE GADE

(Class of 1896)

OF NEW YORK

Harvard College Library

GIFT OF

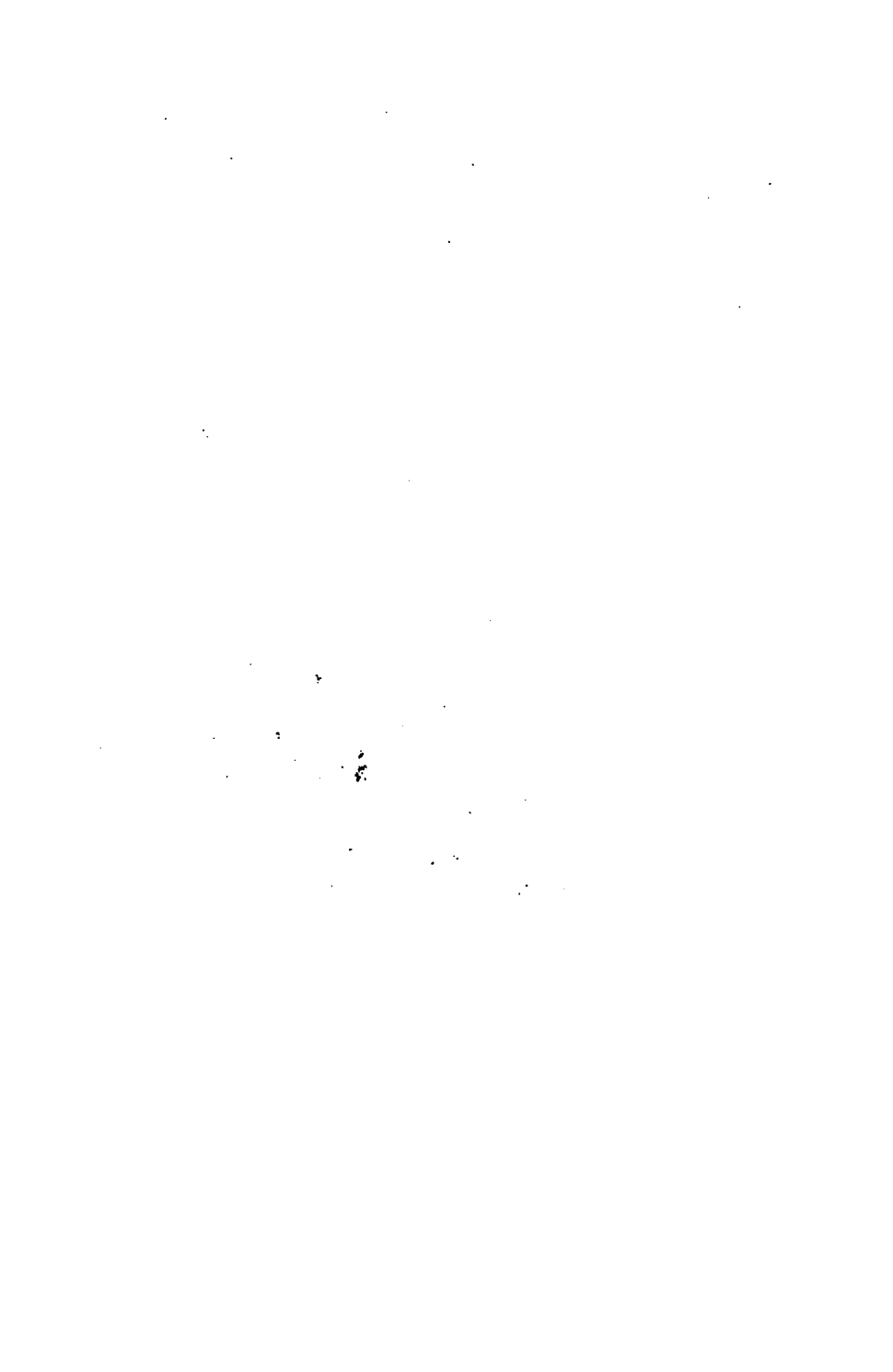
JOHN ALLYNE GADE

(Class of 1896)

OF NEW YORK

J. L. ...

JOHAN LUDVIG RUNEBERGS

SAMLADE SKRIFTER

FÖRSTA BANDET

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

Scan 92.10.4.15

HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
JOHN ALLYNE GADE
APR 25 1932

STOCKHOLM 1903,
TRYCKT HOS BELIERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

Johan Ludvig Runeberg

ägde ett namn, som haft och har mäktigare klang i nordiska öron än kanske något annat, tillhörigt vår tids män. Grunden härtill är enkel och klar. Han var det finska folkets lefvande skyddsvärn, den manligt förtröstansfulla bilden af dess folkande, med all dess undergifna, men dock modiga samt af omutlig rättskänsla ledda motståndskraft och trofasthet; han var det svenska språkets utan gensägelse främste tolk inom diktens förklarade rymd; han var nordens och den västerländska odlingens mäktigaste utpost mot öster; han var i en jämförelsevis diktfattig tid ett af världens yppersta skaldesnillen, vida omkring bekant och älskad, ej blott i norden, utan i en stor del af det bildade Europa. Och så långt svenskt tungomål läses och begripes, är han ej blott, såsom så många annan, en målsman för de bildades skönhetslängtan, utan han har trängt ned i det lefvande folkets djupaste lager, han är en känd och kärkommen gäst äfven i den fattigaste boning, han har blifvit en folkskald såsom få i norden. Fostrad på en gång af den nordiska naturen och den grekiska ränggudinnan, hade han ej för den senares härlighet glömt sitt ursprung, utan han begagnade den lärda odlingen blott såsom medel att skapa allt renare, klarare och ädlare bilder af det lif, som omgaf honom borta i hans aflägsna fosterbygd. Därför står han liksom hvarje äkta snille främst inför oss som en son af sitt land. Men just genom det sätt, hvarpå han var finne, genom den bestämda egendomlighet, han i hvarje drag uppenbarade, samt genom den sanna och friska mänsklighet, som dock segrande höjde sig ur dessa egendomliga släktdrag, måste han själf höja sig från betydelse blott för sitt folk till allmän betydelse för hela norden och främst för oss, svenskar; och därigenom, det är vår tro, skall han nog en gång med skönhetens och sanningens okuffiga makt eröfra den plats bland världens store, som tillkommer honom, kastande af sin ära en återglans på sina båda fädernesland, Finland och Sverige.

I.

Johan Ludvig Runeberg föddes i Jakobstad i Finland den 5 februari 1804, son till kofferdikaptenen Lorens Ulrik Runeberg och hans hustru Anna Maria Malm. Enligt godkända genealogiska anteckningar hæ-

stammade han från Sverige: hans äldsta förfäder voro bondfolk från Runneby i Jämtland, den förste kände afkomlingen af dem var en underofficer Lars Runneberg, som omkom under »norska campagnen» 1718, och hans hustru härstammade från en af »de Brömsar, som från Bergslagen komne voro». Här af har man också upphofvet till släktens namn, som först skrefs Runneberg.

Den nämnde underofficerens son, hvilken blef präst och dog 1773 såsom kyrkoherde i Alunda och Morkarla församlingar af Uppsala ärkestift, var gift med dottern i en fransk familj, Maistrin, hvars fäder såsom protestanter flytt till Sverige, då 1685 ediktet i Nantes återkallades, och han hade med henne tio barn, af hvilka det yngsta, sonen Ludvig Anton, var skaldens farfar. Född på Drottningholm 1725, flyttade han omkring 1768 såsom landtmätare öfver till Finland. Han och hans bröder ändrade skrifningen af släktnamnet till Runeberg. Han dog 1803 på ett hemman i närheten af Tammerfors, och hans änka flyttade sedan till Jakobstad, där hon dog 1808. Af deras barn var den yngste sonen Lars eller Lorens Ulrik skaldens far, som var född i Alunda 1772 under ett besök hos farfadern, blef student i Åbo 1791 och först ämnade studera till präst, men 1796 lämnade studierna, gick till sjös och blef skeppare i Jakobstad 1800, där han bodde till sin död 1828. Äfven Runebergs mor, Anna Maria Malm, som länge öfverlefde fadern, och till hvilken sonen alltid stod i det innerligaste förhållande, tillhörde en släkt, som öfverflyttat från Sverige.

Johan Ludvig var den äldste af sex syskon. Sina första barndomsminnen hade han från kriget 1808—9. »Då satt han», säger hans barnårs biograf J. E. Strömborg, »i Kulneffs famn, då såg han första och enda gången von Döbeln och lärde sålunda personligen känna dessa två, som han sedan skildrat måhända mera åskådligt och med större förkärlek än några andra af Fänrik Ståls hjältar.» Sin första undervisning erhöll han i en småbarnsskola i sin födelsestad hos en gammal gumma, »Westmans mor» kallad, som lärde honom katekes och biblisk historia, hvar efter han 1812 öfverflyttade till en farbror i Uleåborg, hvilken där var tullförvaltare och hade fattat tycke för brorsonen samt önskade öfvertaga hans uppfostran. Som farbrodern var gift med en dotter till landshöfdingen Ehrenstolpe, kom gossen sålunda in i ett förnämt lif med ovana förhållanden, i hvilket han ej heller kunde bli hemtam, oaktadt han skickades i dansskola, och där hans lifliga pojkllynne ofta utgjorde damernas förtviflan. Sitt hederliga tilltalsnamn »Janne» fick han där också utbyta mot det finare Ludvig. Under sin vistelse i Uleåborg besökte han där varande trivialskola, men vistelsen afbröts genom farbroderns plötsliga död våren 1814, hvarpå gossen återvände till hemmet och vistades där utan någon vägledning till början af 1815. Då skickades

han till Vasa skola, och han tillbragte där sju och ett halft år till slutet af vårterminen 1822. Under denna tid genomgick han skolans klasser med utmärkelse för kunskaper, ty han satt primus, men också känd som en af de mest uppslupna och färdiga, när det var fråga om ett pojkestreck af oskyldig natur, eller de arter af sport, i hvilka han sedan under sitt hela lif, så länge han var frisk, förblef mästare, nämligen jakt och fiske, segling och fotvandring, fågelfångst och djurtämjning, ja, äfven stenkastning och oförskräckthet att »klämma till», om det gällde att tukta öfvermodet eller försvara värnlösheten.

Redan under sin skoltid började Runeberg skriva vers, och hans håg lär ha väckts af Chormæus' dikter, icke därför att han fann dem så utmärkta, utan emedan han tyckte sig möjligen kunna göra lika goda. Men dessförinnan kände han flera af Franzéns visor utan att dock veta det ringaste om personen, och han kunde utantill en mängd af Bellmans dikter. Af hans under skoltiden skrifna stycken funnos flera i behåll bland hans efterlämnade papper, och af dessa har ett, »Försynen», troligen skrifvet 1822, intagits i hans 1878 utgifna »Efterlemnade skrifter». Bland dem fanns också ett episkt poem på hexameter, »Vargen», framställande en vargs förödelser inom en boskapshjord och ett därpå följande vargskall, ett till innehåll och form barnsligt stycke, men som dock icke saknar sitt intresse, emedan det kan anses såsom ett slags förstudie till »Elgskyttarne». Enligt uppgift från en af skaldens kamrater skall han ha skrifvit det vid 14 års ålder. Men särskild berömmelse har en »Skolvisa» af honom, hvaraf 1874 i en finsk tidning trycktes åtta strofer, uppsamlade från forna skolkamrater, som behållit dem i minnet och meddelade hvar sitt stycke däraf. Se här ett par strofer!

Stilla, nu börjar lektionen.

Allvar i minen och tonen!

Gosse, kan du ej hålla dig rak?

Läkaren åker *grassatum*:

Amo, amavi, amatum

Skallar kring bänkar, väggar och tak.

Börja nu på med latinnet! —

Piltar, håll inne med grinet,

Eljest jag lär er väl veta hut.

Hör, hur de skratta och prata,

Medan *syntaxis ornata*

Flödar ur rektorns skrofliga trut.

»Pojke, nu börjar du yra.

Kan du ej räkna till fyra?

Akta, att icke jag skickar dig hem!
 Nå, då må Gud sig förbarma.
 Kan det väl annat än harma:
 Tre och tre, pojke, säg — gör det dig fem?»

Klockan slog tolf uti salen,
 Eja, nu börjar först balen,
 Ingen ängslig ju finnes på den.
 Bänkarna skuffas tillbaka,
 Väggarna darra och braka, —
 Hej, nu är lif uti skolan igen!

För öfrigt finner man i dessa skolgossedikter föga eller intet, som bådär den blifvande skalden. Det var först när Runeberg kommit lös ur skolan och in i det lefvande lifvet med sitt lands natur och folk, som han skulle få intryck af den art, att de nödvändigt bröto ut i lefvande toner.

Detta inträffade, då han med ett vackert afgangsbetyg 1822 i september begaf sig till Åbo och där aflade studentexamen samt den 23 oktober s. å. erhöi studentbref. Visserligen öppnades då för honom ett lif af försakelse och arbete, men han begynte redan tidigt att som informator undervisa andras barn, och han fick därvid tillfälle att vistas på landet samt kom i beröring med andra på hans utveckling inverkan de människor. I synnerhet var det af vikt för honom, att han fick sig erbjuden och mottog en kondition i Saarijärvi med 250 r:dr om året i lön, hos kronofogden Danielsson och kapten af Enehjelm gemensamt, på det sättet, att han uppehöll sig tre månader i sänder än på den förres egendom Kalmari, än på den senares boställe Kolkaulaks, undervisande i det hela fyra gossar; men från 1825, då den förres söner af Runeberg beledsagats till Vasa skola, bodde han ensamt hos kapten af Enehjelm, som tillhandlat sig en vid Ruovesi kyrka härligt belägen egendom. Det var här han samlade stoffet till sin uppsats »Några ord om folket och sederna i Saarijärvi», därvid han i sin obekantskap med folk och språk hade bästa ledning af kronofogdens biträde, sedermera kronofogden Grönlund, som för lifvet blef hans trofaste vän. Det var också här, han fick den egentliga väckelsen till sina tvenne yppersta verk, »Elgskyttarne» och »Fänrik Ståls sägner». Han var själf en ifrig ströfvare i skogen, och i det vackra Ruovesi lärde han känna förebilderna till sådana figurer som »den blomstrande Hedda», »den välförståndige Petrus», den ryske köpmannen Ontrus, Mathias från Kuru och andra figurer ur »Elgskyttarne». Men han gjorde också här bekantskap med originalet till Fänrik Stål, som var »en gammal, afsigkommen underofficer Pelander

med fänriks titel», släkt med kapten af Enehjelm och af honom upptagen i hans hus. »Han bodde», säger Strömberg, från hvilken dessa detaljer hämtats, »uti en liten stuga på gården och sysslade med att binda nät, sprita fjäder och dylikt.» Emellertid var fänriken icke ensam källa för sägnerna; kapten af Enehjelm hade själf deltagit i kriget, och samtalet rörde sig ofta därom. Runeberg själf har angifvit Montgomerys historia och traditioner som sina källor. »Fänrik Stål», skrifver han 1849 i ett bref till landshöfding Montgomery, »var till en viss grad historisk, dock har han förtälat mig mycket äfven genom andras mun.... Där jag som ung student befann mig på kondition hos en af sista krigets bussar, hade jag tillfälle att höra och läsa åtskilliga kortare relationer om krigshändelserna. Det var andan af dem, som borde återfinnas i mina sånger, om de skola vara något.»

Runeberg återvände från denna minnesrika vistelse i början af 1826 till Åbo, där han återtog sina studier för filosofiska graden, men också med ifver ägnade sig åt poesien. Han har efterlämnat ett litet häfte med 22 dikter, skrifna före ankomsten till Åbo, af hvilka den sista, »Vid en väns död», af honom intogs i första häftet af hans smärre dikter, utgifna 1830, och 4 andra finnas tryckta i hans efterlämnade skrifter. Men viktigast är, att han vid denna tid, 1826, började den dikt, som han själf satte högst, och som med skäl kallats finska folkets nationalepos, »Elgskytterne», en stilla mognande frukt af det oförgätliga intryck, som den finska nationaliteten gjort på honom, sonen af inflyttade svenskar. »Jag hade föreställt mig finnen», skrifver han 1839, »till sitt inre sådan, som han syntes mig till det yttre, när han någon gång kom med varor till min fädernestad; huru annorlunda fann jag ej honom i hans hem och vid närmare betraktande. En patriarkalisk enkelhet, ett djupt manligt tålmod, en medfödd klarblick i lifvets innersta förhållanden voro de egendomligheter, dem jag hos honom upptäckte, och dem jag tyvärr blott svagt kunnat återgifva i de skildringar, jag försökt.» Elgskytterne utkommo först 1832. För öfrigt är det att märka, att dikten under de sex år, som förlöto mellan dess första nedskrifning och dess utgifvande, undergick den grundligaste omstöpning både i planläggning och enskilda ställen, så att den erhöi den klassiska afrundning, för hvilken den med skäl är så beundrad.

Runebergs första uppträdande inför allmänheten var förknippadt med en liten händelse, som vi här taga oss friheten återgifva efter d:r Gabriel Lagus. Han berättar, huru en afton år 1826 en skara ungdom varit samlad hos ärkebiskop Tengström (kusin till Runebergs far), där man roat sig med pantlekar, och huru en af de sista panterna, som framkommo, tillhörde en student, hvilken, efter en hviskande öfverläggning de unga damerna emellan, sedan någon af domarinnorna yttrat sin

misstanke om, att den unge mannen i hemlighet skref vers, dömdes att skriva en sång till solen. Den dömdo förklarade sig villig att undergå straffet, men anhöll om anstånd, hvilket han äfven fick, hvarpå det åskade poemet blef synligt i först utkommande nummer af Åbo stads tidning. I detta stycke hade utgifvaren af tidningen, magister Sjöström, själf den tiden en ansedd poet, företagit sig en ändring, som i hög grad misshagade författaren och en af dennes vänner. Denne vän företog sig att i ett sällskap uttala sin missbelåtenhet och äfven gifva skäl för sitt påstående, men blef bemött med öfverlägsenhet samt fick den förklaringen, att författaren borde anse det för en ära, om hans verser fått en ändring af en så utmärkt skald som Sjöström. Poemets författare var Runeberg. Vi tillåta oss att här meddela det.

Till solen.

Du dagens öga,
som fjärran skickar
de ljusa, höga,
de lugna blickar.
Dig hälsar fången
vid stoftet slutan,
dig ägnas sången,
fast skuggbegjuten.

Omkring dig tåga
de världar kalla,
men vid din låga
de ljusna alla.
I Eden röjdes
din rena flamma,
och nyss den höjdes
ännu densamma.

Hvem såg den handen,
dit upp dig ställde?
Hvem tände branden
och gaf dig välde?
Och hvem skall vaka
i jordens dalar,
då du tillbaka
ditt lån betalar?

En gåta höljer
ditt ödes bana,
men ljuset följer
din härskarfans;
och hvart det sändes
och hvart det flöder,
ett hjärta tändes,
en blomma glöder.

Och marmorsalar
och halmtäckt hydda
och berg och dalar
stå guldbebrydda.
Hell dig, hvad minne
du återväcker,
åt sorgset sinne
hvad fröjd du räcker!

Hur mången timma
med dig jag lekte,
då huldt din strimma
min vagga smekte!
Med oskuldsvarmen
mitt bröst du närde,
du ynglingsbarmen
att älska lärde.

Hur skön du grydde,
 när dag begyntes,
 och, förr'n du flydde
 hur vänlig syntes
 din stråle smeka
 min flickas hufva
 och ystert leka
 med menlös dufva!

Så gladt förtrogen
 du dröjde sällan
 från tysta skogen,
 från rena källan.

Ack, bort de vikit,
 de fröjder rika;
 allt, allt har svikit,
 blott du är lika.

Ditt sken på kullen
 än lika varar,
 då tunga mullen
 mitt stoft förvarar;
 du än skall tömma
 de gyllne pilar
 uppå den gömma,
 där blek jag hvilat.

Det var den i sjunde strofen förekommande liknelsen om solstrålen, som ses »ystert leka med menlös dufva», hvilken så djupt kränkt styckets författare. Detta var Runebergs första offentliga uppträdande. Dikten har ej fått plats bland hans samlade skrifter.

Släktskapen till ärkebiskop Tengström satte den unge studenten i nära förhållande till denne och hans familj, och Runeberg hade därigenom tillfälle att komma i beröring med universitetstadens intelligentaste krets. Bland studenterna var han föga känd, ty han höll sig helst till en förtrolig krets, till hvilken Lönnrot och Cygnæus hörde; men närmast stod han tvenne, som efter hans återkomst till Åbo öfvade starkt inflytande på honom, nämligen Johan Jakob Nervander och Johan Wilhelm Snellman, af hvilka i synnerhet den förre torde varit den öfverlägsne i begåfning, kunskaper och kvickhet. Inom denna krets dryftade man icke nutidens nationella stridsfrågor, men så mycket ifrigare de brännande frågorna inom vitterheten, så väl den svenska som den tyska. Därjämte studerade man med ifver, och Runeberg var framför allt skicklig i grekiska, däri han redan 1826 läst Homeros, Sofokles och Thukydidens, hvarjämte han på ledig grekisk hexameter skrifvit ett komiskt epos öfver ett uppträde vid universitetet. Uppmuntrad af Nervander, som skulle bli hans tentamenskamrat, beslöt Runeberg att afägga sin filosofie kandidatexamen till sommaren 1827, och han lyckades verkligen under vårterminen tentera i de elfva olika ämnen, som fordrades, så att han den 13 juni kunde bestå examen med 16 betyg och laudatur i grekiska. »Denna examen», säger Strömberg, »var den sista före promotionen och tillika den sista under universitetets nära tvåhundraåriga tillvaro i Åbo, ty två månader därefter inträffade den ödesdigra branden, som lade största delen af staden i aska och vållade universitetets flyttning till Helsingfors.»

Af ekonomiska skäl hade Runeberg icke tänkt deltaga i promotionen, i synnerhet som han saknade den dyrbara uniform, som därtill var föreskrifven. Men hans kamrater nödgade honom och anskaffade hvar i sin stad de oundgängliga plaggen, så att Runeberg hann med, men först i allra sista stunden. Han kom nämligen tillstådes först då processionen af promovendi redan satt sig i gång. Ur en tunna i universitetets förstuga grep han en af de sista kvarblifna lagerkransarna, »ställde sig i ledet och besteg jämte 54 kamrater den akademiska parnassen, hvilket skedde den 10 juli 1827».

Det år, Runeberg därpå tillbragte vid universitetet, innan detta flyttades till Helsingfors 1828 på hösten, var ett viktigt år i hans utveckling: det var därunder han mognade till man och vann sin led-sagarinna genom lifvet, hvarmed han äfven mognade till skald. Han lefde sitt lif dels i Åbo, dels i trakten däromkring, förnämligast hos ärkebiskop Tengström, på prästgården i dennes prebendepastorat Pargas. Det var där, Runeberg gjorde bekantskap med ärkebiskopens svägerska, änkan efter hans bror, kamrer Tengström (Runeberg kallade henne faster, emedan hans far var kusin med hennes afidne man), samt hennes dotter Fredrika, den besjungna »Frigga», som sedan blef Runebergs hustru. Efter branden hade många familjer flyttat ut till det natursköna Pargas, och till dem hörde de nämnda båda, mor och dotter. Det bildande umgänget i denna krets jämte den härliga naturen kunde ej annat än göra ett godt intryck på den unge mannen.

Sina känslor inför denna sköna natur har Runeberg gifvit det härligaste uttryck i den allbekanta sången »Färd till Åbo», som skildrar den farled i skärgården, hvilken han själf flera gånger under sommaren 1827 tillryggalade. Under tiden sysselsatte han sig med undervisning af ärkebiskopens barnbarn och vistades på detta sätt i Pargas till slutet af vårterminen 1828. Men den viktigaste följden af vistelsen i Pargas var, att han och »Frigga» till sist funno hvarandra, ehuru förlofningen först offentliggjordes den 12 december 1828 i Helsingfors. Uttrycket för sin hänförelse och lycka har skalden lämnat i det högstämda odet »Till Frigga», som återfinnes bland hans lyriska dikter. För öfrigt hade ett och annat af hans stycken blifvit offentliggjordt i Åbo tidningar, såsom »Barndomsminnen» 1827 och följande år den vackra dikten »Till den ålderstigne», i hvilken han bragte en varm, ungdomlig hyllning åt sin ädle vän och gynnare ärkebiskop Tengström.

Den kvinna, som sålunda förenade sitt öde med hans, förtjänar några ord i hans lefnadsbild. Hon var tre år yngre än Runeberg, ägde inga yttre företräden och var i hela sitt lif märkvärdigt sluten och tillbakadragen; men hon var därejämte en ovanlig kvinna med stor begåfning och en mångsidighet i naturen, som fångslade Runeberg vid henne

och var grunden till det andliga samarbete, som under ett långt lif dem emellan ägde rum. »Allmänt är kändt», yttrar Strömberg i detta afseende, »att Runeberg både före och efter sin förbindelse med Fredrika Tengström hade, såsom man säger, sina flammor och tycken; men lika kändt är, att hon dock var den, som i grunden alltid åtnjöt hans djupa kärlek samt odelade tillgifvenhet och förtroende . . . Likasom hon under deras 46-åriga sammanlefnad med hans oinskränkta fullmakt styrde deras gemensamma hem, likaså var hon i grunden städse ensam härskarinna öfver hans hjärta, var hon den, åt hvilken han alltid först meddelade det bästa, han hade att säga, och som förr än någon annan fick del af hans manuskript, hvilka hon troget samlade och tog i sin omsorgsfulla vård.»

För den unge skalden voro åren 1827—30 en tid af tyst väntan, af rastlöst inre arbete och af stilla mognad i alla hänseenden, både till lifvets och diktens allvar, ty lek var ingendera någonsin för honom. Utom Elgskytterne sysselsatte han sig under denna tid med Svartsjukans nätter, skref en del af sina Lyriska dikter, bland hvilka särskildt må nämnas Idyll och epigram, samt fullbordade sin öfversättning af Serviska folksånger. Det är egendomligt och värdt uppmärksamhet att se, huru i dessa arbeten den unge skalden visar sig vara fullkomligt på det rena med sin framtida kallelse, huru de hufvudriktningar, med hvilka han sedan sysselsatte sig, finnas representerade i dessa hans ungdomsdikter, och huru han redan nu visar sig äga det mästernskap i stil och i lugn behärskning af sitt ämne, som sedan utmärker honom i hela hans lif. Den af de nämnda dikterna, som minst öfverensstämmer med anden för öfrigt i hans skapelser, och som därför äfven mött någon motsägelse till och med hos vännerna af Runebergs sångmö, är Svartsjukans nätter. Men man må icke glömma, att dikten tillhör den första ungdomsperioden; och då man af Runebergs skaldskap i allmänhet har all anledning antaga grunden till denna dikt ej vara fantiserad, utan åtminstone i någon mån bero på genomlefvade känslor och stämningar (hvilket också medgifves af hans finske biograf, Strömberg, som säger att han i »Svartsjukans nätter» sjöng bort sina sorger, om ock de kval, från hvilka han genom sången befriade sig, voro inbillade) — så blir den så mycket märkligare i skaldens utveckling. Ty man kan däri spåra en äkta konstnärlig kris både i afseende på innehållet, då den för en tänkande betraktare blir det yttre tecknet af en våldsamt, men grundlig befrielseakt, och äfven hvad formen beträffar, då den i antikens hälsokälla renade formkänslan här tager afsked af ungdomsförebilder, hvilka i enlighet med tidens allmänna riktning helt naturligt hade någon skiftning af romantisk öfverdrift. I alla de öfriga röjer sig redan den öfverlägsne stil-mästaren, som af antiken lärt

sig att plastiskt och klart utmejsla sitt ämne, utan att för formen förlora sig själf, sin person och sin nationalitet, samt utan att mista i värme och lif, hvad han vann i form och klarhet. Så är i Elgskyt-tarne den kommande episke skalden redan färdig; i de Serviska folksångerna aflägger han en öppen bekännelse om den lyrik, han för sin del anser vara den naturligaste och friskaste, och i Idyll och epigram visar han, huru denna grundsats, tillämpad af en sann konstnär på åskådningar och erfarenheter, som han själf haft, kan frambringa verk, hvilka i stil och behag äro att jämföra med antika reliefer; så sanna, så lefvande och uppfriskande äro de. Runeberg visade sig således genast såsom en klassisk skald i ordets allra bästa bemärkelse, nämligen icke härmande de gamle i deras yttre manér, utan utspejande hos dem med skarpt öga själfva den inre hemligheten i deras skaparekraft, deras skönhetssinne och deras måttfulla lagom.

Ännu hade Runeberg icke utgifvit någon samling af sina arbeten. Det var året 1830, som i detta liksom i flera hänseenden blef en vändpunkt i hans lif. Det var nämligen året för hans första befordran, i det han i början af 1830 blef amanuens vid universitetets konsistorium, då efter Åbo brand universitetet flyttats till Helsingfors, samt, sedan han speciminerat med en afhandling på latin, framställande en jämförelse mellan tragedien *Medea* af Euripides och *Medea* af Seneca, samma år på sommaren utnämndes till docent i värtaligheten eller, med andra ord, i romersk litteratur. Det var äfven året för hans offentliga uppträdande som författare på det vittra området, i det han nämligen 1830 utgaf första delen af sina *Dikter* samt sin öfversättning af *Serviska folksånger*. Det är redan antydt, hvilken betydelse dessa serviska sånger med sina enkla naturtoner ägt för Runeberg. Det finns en annan, i enkelhet och natur beslätad källa, ur hvilken Runeberg äfven druckit i djupa drag, och ur hvilken hans egen sångmö bäst och renast fått sin egen bild återstrålad: det är Franzéns diktning. Också har Runeberg på det klaraste och oförtydligaste sätt flera gånger framlagt den tacksamhetsförbindelse, i hvilken han står till den Franzenska sången, men han har särskildt gjort det genom sin bekanta tillägnan af sina lyriska dikter till Franzén. På denna tillägnan svarade den då till Sverige öfverflyttade skalden med ett tacksägelsebref, hvarur följande rader finnas annorstädes antecknade såsom Franzéns testamente till Runeberg: »När magisterns vackra gåfva anlände, var jag af tjänstegöromål förhindrad att ägna den ett omsorgsfullare studium. Jag hade endast tid att här och där fägna mig åt en violblomma eller lyssna till ett lärkljud, men redan då lärde jag mig, att det är en verklig skald, som uppstått i mitt forna fädernesland. Nu har jag ägnat dikterna en omsorgsfullare granskning och vet, att det är en stor skald, som Finland håller på att fram-

bringa.» Dessa ord voro allt för bestämdt och meningsfullt yttrade för att vara en blott artighet. Att de i alla afseenden blifvit en fullständig sanning, länder ej blott den unge skalden, utan äfven hans ungdoms förebild, till den största heder.

Därmed var Runebergs bana öppnad. Ehuru ung, grep han med finns energi och sedliga kraft raskt och modigt in i lifvet. Efter tre års förlofning gifte han sig nu 1831. Samma år skref han Grafven i Perrho, den första stora dikten ur hans folks tragiska historia, och vann därför Svenska akademiens pris, ehuru endast det mindre. Från den stunden blef hvarje hans steg inom diktens värld ett steg framåt i utveckling till klarhet och kraft. Jämte sin akademiska lärareverksamhet företog han sig nu äfven att arbeta såsom publicist, då han år 1832 började utgifvandet af Helsingfors' Morgonblad, hvarmed han fortfor till mars 1837, då han afflyttade från Helsingfors. Likasom detta blad bildar epok i den finska vitterhetens historia genom de uttalanden i estetiska och litterära ämnen samt de dikter och berättelser af Runebergs penna, som där förekomma, likaså bilda dessa ungdomsår, tillbragta vid universitetet under inflytandet af ett älskvärdt hem samt i umgänge med likasinnade andar, som äfven sträfvade för det finska fäderneslandets bästa, en i högsta grad lifvande och uppfriskande tafla. Det är kraft och fart och brusande ungdomslust i skaldens verksamhet, medan han som lönlös docent sträfvade för sitt och de sinas uppehälle, och det unga hemmet, rikt på kärlek och all dess välsignelse, efter hand fyller af nya medlemmar. Det var här han fullbordade och utgaf Elgskyttarne, 1832, samt nästföljande år andra delen af Dikter. För att bereda sig en lugnare ekonomisk ställning sökte han äfven 1833 en ledig adjunktur i grekiska och romerska litteraturen, hvartill han speciminerade med en afhandling, som berörde den tragiska kören hos grekerna, och han erhöll andra rummet på förslaget, men icke platsen. Det var äfven under denna tid han blef förtrolig med de finska fornsångernas outröttlige samlare, Elias Lönnrot, och deltog med honom och öfriga själsfränder i förtjusningen öfver den år 1836 utkomna Kalevala, hvarom Runebergs egen öfversättning af början till det finska folkkvädet bär nogsamt vittne. Likaså gjorde han under denna tid sitt första försök såsom dramatisk skald i det versifierade lustspelet Friaren från landet, hvilket först utkom i Helsingfors' Morgonblad och sedan trycktes särskildt år 1834 samt upprepade gånger spelats på finsk scen, men ej af författaren gillats till intagande i hans samlade skrifter, hvaremot det intagits bland de efterlämnade skrifter, som utgifvits efter hans död. Till dessa hans lefnads morgonstunder hörde äfven hans 1836 utgifna, »den första kärleken» tillägnade, härliga idyll Hanna; och slutligen strödde han i Helsingfors' Morgonblad omkring sig med fulla händer dikter, recen-

sioner, parodier, estetiska uppsatser, didaktiska reflexioner, fragment ur romaner, komiska verser, fabler och anekdoter af alla slag. Det var en fruktbarhet, som tydde på outtömliga krafter, och en friskhet, som visade tillbaka på ett kärnsundt, oförvilladt, äkta mänskligt inre af ädlaste art.

Året 1837 bildar en ny vändpunkt i Runebergs lif. Var den föregående ungdomstiden hans morgonljusning, så steg han nu upp på sin middagshöjd. Såsom det berättas, sökte — icke han själf, utan en vän för honom, ett lektorat i romersk litteratur vid Borgå gymnasium; han fick platsen och flyttade dit 1837. Därmed var han ryckt från det umgängesrika hufvudstadslifvet och försatt i en stillsam landsort. Men denna förflyttning hade nog äfven sin välsignelse: han erhöi en fast praktisk sysselsättning, hans krafter koncentrerades mera på ett enda mål, och följden häraf visade sig däruti, att fruktbarheten minskades i någon mån, medan i de framkommande dikterna den skapande kraften yppade sig alltmåra mäktig och storartad. Det må blott nämnas, att under fyrtiotalet, som omfattar denna skaldens högsta och härligaste kraftutveckling, uppstodo och framträdde efter hvarandra: år 1841 Nadeschda och Julkvällen, i hvilka dikter skalden, utan att lämna sin själfständiga, klassiska ståndpunkt i afseende på teckningen, däremot i färgen och tonen lämnar något mera plats åt en romantisk skiftning, vidare 1843 tredje delen af Dikter, i hvilka han framstår som en kärnlyrisk skald af äkta sort, samt 1844 Kung Fjalar, en höjdpunkt af hans episka diktning, i hvilken antikt och nordiskt sammansmått till en storartad och helgjuten tragisk bild med på en gång antik hållning och en nordisk lokalfärg, som i ingen annan dikt på svenskt språk nått en sådan fulländning. Slutligen kommo 1848 Fänrik Ståls sägner, hvilka som lika många bomber slogo ned i svenska sinnen och där väckte en glödande fosterlandskärlek, för hvilken dessa sånger alltsedan varit och fortfarande skola blifva de ädla och uppfriskande sinnebilderna, på samma gång de bevara, klarare än något annat, minnet af det folk, som lefvat med oss i vår storhets som vår pröfnings dagar, och af den strid, som våldsamt skilde gamla fosterbröder från hvarandra.

Äfven i yttre hänseende medförde denna period af Runebergs lif några mindre förändringar, såsom då han år 1842 öfverflyttades till lektionen i grekiska vid Borgå gymnasium och åren 1847—50 var dess rektor, och äfven yttre utmärkelser och erkännanden, som nogsamt vittna, hvilken betydelse den finske skalden redan vunnit äfven för vårt folk och vår vitterhet. År 1839, således åtta år efter det han erhållit Svenska akademimens mindre pris för sin liksom i granit huggna reliefbild ur det finska folkets lif, Grafven i Perrho, öfverlämnades åt honom utan täflan samma akademis stora guldmedalj, hvarvid följande ord yttrades

af sekreteraren, baron Bernhard von Beskow: »Svenska akademien, som önskat begagna det enda sätt, hennes stadgar medgifva, att för herr Runeberg betyga sin aktning, har begärt och erhållit sin skyddsherres nådiga tillåtelse att till herr Runeberg öfverlämna akademiens högsta belöning i skaldekonsten, och om äfven denna ej fullt skulle uttrycka akademiens önskningar, må hon här få tillägga, hvad som tillförene varit yttradt om ett hädangånget snille, hvilket, då det var akademien förment att tillägna sig detsamma, af en röst i hennes namn och vid en hennes högtid kallades detta samfunds osynlige ledamot.» Det torde förtjäna att framhålla och behjärta detta drag af akademiens och dess sekreterares övöld, då man besinnar, att akademien själf blifvit af Runeberg indirekt angripen i sitt valspråk genom en numera i de samlade skrifterna såsom betecknande tidsbild intagen uppsats, och att särskildt dess sekreterare blifvit i en skarp och i sanning mördande kritik öfver det belönade skaldestycket »Sveriges anor» nedsatt från den höga rang af lyrisk skald, dit priset lyft honom, till en vida anspråklösare plats af talangfull, men deklamerande och oratorisk verskonstnär. Det ädla i detta tillmötesgående har långt mera än utmärkelsen själf och oändligt mera än alla andra hedersbetygelser, hvilka sedan föllo på skaldens lott, rört hans hjärta och fyllt honom med kärlek till Sverige; och då han nu greps af längtan att en gång själf skåda det forna moderlandet, skulle han där alltmera få känna, såsom han själf sagt, »glödande kol samlas på sitt hufvud».

Det nya skifte af Runebergs utvecklingshistoria, som med femtio-talet börjar, inledde han med ett besök i Sverige år 1851. Utom det, att hans hjärtas längtan förde honom öfver till det folk, från hvilket han härstammade, på hvars språk han skrifvit sina mästerverk, och i hvilket han dock alltid ägde flertalet af sina beundrare, kom han lit för att personligen en gång framföra sitt tack till de män, som genom det öppna erkännandet af hans poetiska mästerskap visat, att de förstått skilja mellan detta och den unge ifrarens stränghet mot dem personligen, samt äfven, efter hvad man har anledning tro, för att personligen lära känna den skald, som, ehuru till den inre riktningen himmelsvidt skild från Runeberg, dock af de då lefvande ägde mest med honom gemensamt, nämligen den objektiva fantasiens skapande förmåga och den fordran på poesien, att hon skulle vara icke en mer eller mindre medelbar reflexion öfver åskådade bilder, utan en teckning i ord och rytm af dessa bilder själfva. Det var C. J. L. Almqvist, hvars skrifter Runeberg flera gånger kärleksfullt och med ohöjd beundran hade anmält. Huru denna hans sist nämnda önskan ej gick i fullbordan, då han på sommaren 1851 inträffade i Sveriges hufvudstad, behöfver ej här omtalas. Om däremot något skulle kunna trösta honom för den sorg, hans

bedragna väntan naturligen väckte, så var det väl det mottagande, han rönte så af folket som af svenska vitterhetens målsmän och främst af Svenska akademiens sekreterare, Bernhard von Beskow. Det var han, som i synnerhet samlade de glödande kolen på Runebergs hufvud genom ett förekommande och ädelmodigt handlingssätt, hvilket för alltid eröfrade den finske skaldens hjärta och grundlade ett vänskapsförhållande, som först bröts med den svenske skriftställarens död. Samfärdseln mellan de båda veteranerna fortsattes efter vistelsen i Sverige på det viset, att Beskow hvarje nyårsdag uppvaktade den finske vännen med en skrifvelse, hvilken denne besvarade den första maj. Men det var därjämte hos den svenska allmänheten, som deltagandet för Runeberg var stort och lefvande, och han fick äfven lära känna detta i den stundom till och med besvärande uppmärksamhet, för hvilken den enkle och blygsamme finnen nästan emot sin vilja fann sig vara ett oupphörligt föremål. Och detta både i hufvudstaden och i Uppsala, där de akademiska fädren genom sina många men välmenta tal och skålar satte den vid sådana tillfällen allt annat än talföre skalden i den djupaste förlägenhet samt hindrade honom att, såsom han velat, närma sig ungdomen och blanda sig i dess led.

Snart var han dock tillbaka i sitt lilla Borgå igen, vid den lugna fjärden af Finska viken, och hans lif fortgick med samma stilla och lugna gång som hittills, blott att det städse gick framåt och uppåt till nya segrar, betecknade genom nya arbeten på dikstens fält. År 1864 utgaf han Smärre berättelser, hvilka han samlade under denna gemensamma titel ur de fem årgångar af Helsingfors' Morgonblad, han själf ombesörjt. År 1853 hade han blifvit ledamot i Finlands psalmbokskomité, och frukten af detta arbete blef det 1857 utgifna »Förslag till Svensk psalmbok för de Evangelisk-Lutherska församlingarne i Finland», hvilket redigerades af Runeberg, sedan han själf därtill bidragit med tillsammans 62 psalmer. Samma år erhöll han på egen begäran afsked från lektorstjänsten, med hela lönen i pension, och nu kunde han odeladt ägna sig åt sångens tjänst. Frukten af denna ledighet blef hans sista hufvudarbeten, den andra delen af Fänrik Ståls sägner, 1860, samt hans dramatiska arbeten, familjemålningen Kan ej, 1862, och sorgespelet Kungarne på Salamis, 1863. Om vi tillägga ett par uppsatser, den ena om Macbeth såsom kristlig tragedi, 1842, den andra ett svar på tidningen »Saimas» kritik öfver poemet Kung Fjalar, 1845, har Runeberg sedan icke utgifvit något mer än skizzen Fästningsfångarne, som infördes i en diktsamling »Axet», utgifven 1868 till förmån för de nödlidande i Finland. Sedan midten af 1860-talet har Runeberg, så vidt man vet, intet författat — och intet kunnat författa, emedan han, genom ett slaganfall i högra sidan beröfvades förmågan att röra sig på

egen hand, och på gamla dagar lefde i tvungen orörlighet och plågor, -- ett lif, som måste ha förefallit dubbelt smärtsamt för den fordom så rörlige och verksamme mannen, lindradt dock genom den allt uppoffrande kärlekens ömma omsorger och genom den hugnesamma tanken på sex raska söner, som hvar i sin mån arbetade för det älskade fosterlandet, och af hvilka en såsom bildhuggare lofvade vandra inom konstens värld i faderns fotspår — ja, lindradt äfven, det må vi väl antaga, genom det stolta medvetandet hos skalden, att han ej lefvat förgäfvets, då tvenne brödrafolk med beundran och lifligaste deltagande sågo bort till hans plågoläger och, på samma gång de önskade frid öfver hans sista lefnadsdagar, tackade Gud för den gåfvan att ha erhållit en sådan tolk för sina fosterländska förhoppningar, en sådan förlossare för sina bundna sorger och drömmar.

Det var från detta sitt plågoläger Runeberg 1869 gaf sitt bifall till utgifvandet af den sjette och sista delen af den äldre svenska upplagan samt auktoriserade den, som skrifer dessa rader, att ombesörja de svenska upplagorna af hans samlade arbeten. Dessa hafva för öfrigt utgivits i Finland, fem delar under åren 1861—64 samt en sjette del 1871, i Sverige den äldre upplagan under åren 1851—1869, den omordnade nya upplagan tre särskilda gånger från 1870. Större delar hafva öfversatts på finska, norska, danska, engelska och tyska, enskilda dikter på franska och ryska språken.

Från 1865 var Runebergs födelsedag, den 5 februari, en festdag i Borgå, hvarvid läroverkets lärare och lärjungar i anledning af dagens betydelse med sång hälsade skalden, som nickande tackade dem från sitt fönster. Den enkla hyllningen samlade för hvarje år allt mera folk, och 1874 firades hans 70 år som en nationalfest för Borgå och hela landet. Men dessa enkla och betydelsefulla fester fingo ej firas många gånger efter den nämnda. Den 6 maj 1877 afsomnade den ädle man och skald, som med skäl kunnat kallas Finlands hjärta, och den 12 maj gömdes hans stoft under grafkullen å Näsebacken, Borgås grafplats, under Finlands och hela Nordens djupa sorg och deltagande. Runeberg hann ej upplefva den femtionde årsdagen af sin doktorspromotion. Jubelkransen nedlades af det finska universitetet bland vårens blommor på hans nybäddade graf.

II.

Då vi svenskar äga den lyckan att genom språk och anda hos Runeberg kunna räkna honom till vår litteratur, och då vi med rätta anse denna lycka oskattbar, så ligger det nära att uppkasta och söka

klargöra den frågan: hvilken är Runebergs konstnärliga betydelse, och hvilken plats intager han i detta hänseende i vår vittra utveckling? Utan att ingå i någon undersökning af enskildheter, vilja vi korteligen angifva de allmännaste synpunkterna. Ämnet är rikt; det gäller att välja bland dess skatter de bästa.

Runeberg uppträdde år 1830, ett viktigt årtal i vårt århundrades odlingshistoria och äfven för oss utgörande i vittert hänseende en vändpunkt, eftersom med det föregående årtiondet striden mellan gamla och nya skolan just afstannat och den senare nu på trettioalet stod som segervinnare, njutande stridens lön. Men äfven hon ägde som allt mänskligt sina svagheter och öfverdrifter; och likasom det i andra länder, i Tyskland och Frankrike, behöfdes och uppstod en reaktion emot dessa, så äfven hos oss. Det var Bernhard Elis Malmström, som här genom sin poesi och i synnerhet genom sin kritik uppträdde skarpast och beständast mot dessa hennes öfverdrifter och gjorde det med de vapen, som alltid mot romantiska utsväfningar visat sig vara de kraftigaste, nämligen sådana, som tagits ur den antika bildningens rustkammare. Det är samma betydelse, som August von Platen har inom Tysklands och i viss mening äfven Ponsard inom Frankrikes vitterhet. Men likasom Platen föregicks af Goethe, så föregicks Malmström af Runeberg; och om det är någon, med hvilken den finske sångaren kan jämföras, så torde det väl vara med århundradets skaldefurste, hvilken han i mera än ett hänseende liknar, blott icke i konstnärlig självviskhet och förnämt nedblickande på allt, som ej ägde formens adelsmärke, ty Runebergs storhet är just den, att han med brinnande kärlek till sitt land och det minsta, som rörde dess väl, lefvat dess lif, sjungit dess fröjder och sorger och nästan alltid ställt sin sångargåfva, huru suverän skald han än varit, i detta fattiga fosterlands tjänst.

Vi hafva redan i dessa ord antydt Runebergs förnämma betydelse. Håri ligger också hans opposition mot den nyromantiska skolan, mot hvars grundsatser han redan från första stunden visar sig ogynnsamt stämd. I motsats mot den föregående, falskt klassiska smakens grundsats att förena det nyttiga med det nöjsamma (*utile dulci*), hade den nya skolan på sin fana skrifvit orden: konsten för dess egen skull! Denna grundsats var naturligtvis i och för sig själf icke osann, så vidt den menade, att all bestämd afsiktighet, all framstickande tendens inom konst och poesi neddrager dess alster inom prosans rymd, och konst och poesi äro dock till för att lyfta, icke för att neddraga sinnet, de skola skänka oss idealet såsom tröst för verkligheten med dess ofullkomligheter och inskränknningar. Å andra sidan åter är det konstens skyldighet, så vida hon är ett af försynen oss förlånadt medel jämte andra till att vinna klarhet öfver tillvarons gåta, att visa oss detta ideal

icke *utom*, utan i verklighen, i denna värld, som omgifver oss. Eller med andra ord, konsten är, på samma sätt som t. ex. vetenskapen, sin egen herre, sin egen lag, sitt eget mål inom sina egna gränser, men hon är icke det högsta i världen. Så gudaboren hon är, är hon dock endast ett medel, äfven hon, för ett högre ändamål, för hvilket hon skall verka, nämligen vårt släktes framåtskridande i upplysning, frihet och dygd, och glömmet hon detta, gör hon sig själf till föremål för all sin diktan och traktan, då går det med henne som med en själfvisk människa: hon störtar förr eller senare i bottenlösa afgrunder, i hvilka hon, tyvärr, äfven lyckas ofta nog draga ned mänskligheten själf med sig. — Nej, det är en himmelsvid skillnad mellan den prosaiska afsiktigheten, mot hvilken den nya skolan i hela Europa reste sig, och det ödmjuka erkännandet att vara ett medel i en högre makts tjänst och att därmed äga ovillkorlig skyldighet att närma sig människans lif, som är poesiens och konstens uppgift. I dess ställe förlade man, med anledning af den nämnda grundsatsen, diktens eller idealets värld inom en fjärran blå rymd, hvilken med vår jordiska verklighet ägde ingenting att beställa; och där uppe i de luftiga salarna — hvad ägde skalden att besjunga annat än sin egen fantasiens drömmar — hvilka ansågos vara så mycket mera poetiska, ju mindre de liknade, hvad vi se med ögonen och höra med öronen — eller, ännu bättre, sig själf och sin konst, hvilken ej blott var gode gudars lån, utan lyfte honom själf i hans egna ögon till de salige gudarnes like! Därpå all den olyckliga förgudning och själförgudning, som tilhörde såsom en arfsynd Apollos söner; därpå deras fordran att få lefva efter andra lagar och bedömas efter andra regler än öfriga syndiga människobarn; därpå deras förakt för det filiströsa praktiska liksom och för det pedantiska teoretiska lifvet och deras anspråk att framför andra vara och kallas snillen, liksom om snillet icke existerade inom någon annan rymd än den estetiska.

Det kan ej nekas, att äfven vi lidit af dessa krämpor, och att deras verkningar sträckt sig långt ned ända till senaste dagar. Emot dessa slutföljder ur nyromantikens nyss nämnda grundsats, mot all denna falska idealitet, denna själförgudning, detta skarpa skiljande mellan poesi och lif, detta förläggande af idealet i en för vanliga blickar otillgänglig fantasirymd, — mot allt detta har Runebergs verksamhet i sång och skrift varit en lefvande protest. Hans ideal är det äkta idealet, icke någon mer eller mindre abstrakt fantasi- eller tankeform, utan en förklaring i konkret bild af hvad han själf upplefvat i yttre eller inre hänseenden och själf skådat med sitt skarpa och friska öga eller med sin af ögat ledda sunda och kraftiga fantasi. Han har icke befäst något svalg mellan lifvet och dikten, mellan verklighetens och idealets värld, han har icke i denna senare slagit sig ned på sångens tron, solande sig

i sin egen glans, utan han har visat upp deras sammanhang och släktskap med hvarandra, han har själf alltid gått från det verkliga till idealet, och därigenom har han för hvarje människa med öppet sinne banat vägen till denna, förut liksom blott för ett fåtal af utvalda tillgängliga rymd.

Till följd af denna hans utgångspunkt blir äfven hans ställning till naturen en annan än den nya skolans. Hon hade i öfverensstämmelse med sin egendomliga böjelse för mystiska häntydingar, och utgången, som hon var, från den i århundradets början härskande naturfilosofiska riktningen, uppfattat naturen sinnebildligt, symboliskt, hvarigenom denna icke längre fick förblifva, hvad hon i verkligheten var, utan äfven hon skulle lyftas upp inom den förmenta, ideala rymden; och detta gick så till, att i hvarje naturföreteelse inlades en förnimmande och känslöfull ande, hvilken suckade liksom skalden själf under det sinnliga lifvets grymma bojor. Om också ett sådant uppfattningssätt kan äga sin behörighet inom vissa gränser, i synnerhet inom sagan eller i allmänhet den fantastiska framställningen, så är det dock klart, att det måste vända upp och ned på alla verkliga förhållanden och alldeles förrycka blicken, i fall det användes i tid och otid. Därjämte medför det gärna en böjelse att skapa allegorier, ty liksom de olika naturföremålen göras till mänskliga väsen blott genom höjande af deras naturlif till andliga former och uttryckssätt, så kunde äfven ett abstrakt begrepp, en egenskap, en tanke, höjas till värdighet af en lefvande ande och inläggas som själ i en form, med hvilken den i själfva verket icke ägde något gemensamt. Af båda dessa förvillelser finner man hos Runeberg intet spår. Han ser naturen sådan, som hon är; han älskar henne med skaldens hängifvenhet, och han tecknar henne kärleksfullt; men han är alltid sann och trogen, han sträfvor icke att adla henne genom att flytta henne upp i en sfer, som är för henne främmande, ty hon har liksom allt sin adel i sig själf, genom att vara just det, hvartill hon är ämnad, och ingenting mera. Att åter den allegoriska framställningen icke skulle älskas af en skald med Runebergs naturfriska sinne och för det lefvande och verkliga öppna öga, torde ej behöfva ådagaläggas, och, oss veterligt, skall man ej i hans dikter kunna påpeka några yttringar däraf, utom någon gång i Svartsjukans nätter, och om denna dikts förhållande till hans diktning i allmänhet har redan ofvan blifvit taladt.

Om detta var Runebergs ställning i allmänhet till den föregående tidens litterära riktning, så vilja vi nu med några ord söka göra oss reda för, hvilka hans diktningens egendomliga sidor äro, och författaren af dessa rader tager sig friheten härvid påminna om, hvad han yttrade på årsdagen af skaldens död eller den 6 maj 1878.

Det första, som fångslar hvar och en vid Runeberg, är hans stora

enkelhet. Likasom naturen i sina daningar följer de simplaste och klaraste lager, men frambringar alster, hvilka, då de äro färdiga, framträda för öga och tanke som under, så gör äfven det sanna snillet, och sådant är intrycket af Runebergs poetiska konst. När han fått bilden klar för den inre blicken, hvarvid han helst modellerar den som en plastisk konstnär, ger han den yttre form genom att helt enkelt och rättfram beskriva, hvad han ser, utan att lägga till något, som kunde gifva bilden en annan, mera glänsande karakter eller belysning, än den i verkligheten för ett sundt öga har eller borde ha. Allt går så stilla utan all öfverdrift eller uppskrufning; det är en klassisk måtta utbredd öfver det hela så väl som öfver hvarje del, en måtta, som till den grad hatar svulst, att den hellre utsätter sig för att få ett sken af torrhet eller köld, än den lämnar minsta medhåll åt öfverdriften.

Till denna enkelhet kommer äfven hans måttfullhet i användningen af bilder. Ja, denna måtta har mot honom anmärkts som en brist. Men tänker man nogare efter, så blir detta icke en brist, utan en följd af hans poetiska skaplygne. Då det hela för honom gestaltar sig som en poetisk bild, en i förklarad eller idealiserad form framställd åskådning af lifvet, det yttre eller det inre, från någon sida sedt, så är det helt naturligt, att någon större utveckling af bildrikedom ej är behöfzig. När det hela är poetisk bild, skulle det bli för mycket, om äfven hvarje del såsom sådan formades. Så vida nämligen den enstaka bilden eller liknelsen är ett af skalden användt medel att ännu mera förklara och gifva konkret lif åt en föreställning, som han vill frammana, då blir den mindre nödvändig, om denna föreställning redan i och för sig är så klar och åskådlig, att den öppet och rent säger ifrån, hvad den är och vill vara.

Här visar sig mest i ögonen fallande Runebergs likhet med de störste mästare, sådana som Goethe och Homerus. Det måste nämligen erkännas som sanning, att den poetiska bilden och liknelsen, huru nödvändig den än är för den konkreta åskådning, som skalden vill framkalla för sin läsare eller åhörare, likväl blott är ett medel, som han har att med omdöme använda, och att den aldrig kan eller får bli ändamål och utslutande uppgift för hans verksamhet. Om, för att taga en jämförelse från en byggnad, diktens inre form, dess delars inbördes förhållande till hvarandra och det hela samt hvarje dels och det helas öfverensstämmelse med natur och verklighet kan betraktas såsom dess resning, dess konstruktiva element, så är bilden och liknelsen att jämföra med den arkitektoniska decorationen, med sirverket, som ger hvarje del dess skönhet och förklarar dess inre väsen. Det är därför tydligt, att bilden måste vara upplysande och klarande och att den icke får förvirra eller skymma det inre. Så är den heller aldrig hos Runeberg. *Hans bilder*

äro alltid anbragta för att meddela ljus åt innehållet, de tjäna att förhöja den inre skönheten, icke att beslöja den. Än mindre kommer det hos honom i fråga, att han skrifer en dikt blott för bildernas skull, hvilket gärna blir fallet i sådana sånger, i hvilka innehållet egentligen intet annat är än prosa af ett eller annat slag, och där bild och liknelse hafva till uppgift att liksom göra prosan poetisk. All sådan påklistrad grannlåt, som med sakens inre väsen icke har något att göra, all retorisk ståt, allt tomt floskelväsen var Runebergs styggelse. Därför var han i användningen af dessa poesiers utanverk — visserligen icke allt för sparsam, men så kysk, så noggrann och så litet effektsökande, att man verkligen kunnat påstå, att han ej gärna använder bild.

För öfrigt, ju mera abstrakt ett ämne är, ju mera det är tänkt och ju mindre det är skådadt, desto nödvändigare är det genom bild och metafor gifva det åtminstone ett sken af konkret tillvaro. Men sådana abstrakta poetiska framställningar voro för Runeberg fullkomligt främmande. Också återkommer han i sina kritiska uppsatser gång på gång till denna punkt såsom poesiers innersta kärna och villkor. »Den i dagligt tal ofta, ehuru orätt så kallade poetiska blick i lifvet, som *tänker* dess förhållanden och *ser* dem icke», talar han om på ett ställe. »Man måste», säger han vidare, »för att följa en sådan författare, abstrahera från verkligheten, glömma den sanna skönhet, som af den uttryckes, och svärma i en illa kallad idealisk värld, hvars molngestalter väl kunna blända, men aldrig trösta och mätta.» På ett annat ställe kallar han ett sådant af praktbilder och bländande fraser fyllt uttryckssätt för »det svulstiga smaragdspråket», som hos en skald med sann känsla »undantränges af hjärtats verkliga och enkla ord». Kan man därför säga, att Runeberg försmår att använda bild? Visserligen icke, men den förekommer aldrig till öfverflöd, utan använd med insikt såsom de ädla stannarna i ett smycke. Han brukar den alltid fullt plastiskt genomförd; den är alltid organisk och sann, så att den liknar natur och verklighet samt tål vid att tänkas igenom och fullföljas i alla sina delar, och den förekommer ej annat än vid de tillfällen, då den behöfves för att ge särskildt ljus och klarhet åt innehållet. En enda gång har bilden i rikare mått användts af Runeberg, nämligen i »Molnets broder», den troligen äldsta af »Fänrik Ståls sägner», tryckt redan 1835.

Till enkelheten och måttfullheten kommer sanningen såsom ett betecknande drag hos Runebergs sångmö, och denna egenskap sammanhänger noga med de förra. Runeberg är sann icke blott i det hänseendet, att han på ett riktigt sätt upptager och återgifver den verklighet, som han vill i poesiers form framställa, fattad i dess helhet såsom en bild af mänskligt lif, utan han ledes äfven i all detaljskildring af en omutlig sanningskänsla. Det härskar i detta hänseende hos honom en

logik, en följdriktighet i skapandet och formandet, som går fram likt en naturmakt, hvadan äfven produkten af hans konst gör samma intryck af nödvändighet och organiskhet som en naturprodukt. Det finns sålunda hos honom icke en liknelse, som ej utgår från en sådan sann och riktig åskådning, det förekommer icke en sammanställning af delar efter hvarandra i dikten, som ej stå i förhållande af orsak och verkan eller af enkel och natursann utveckling. Omutlig reste sig därför ock hans poetiska rättskänsla, när han hos sina samtida fann den med nyromantiken inkomna slappheten och det öfverhand tagande dunklet såväl i organisationen af en hel dikt som i anbringandet af detaljerna. Men bättre än att helt torrt påpeka detta förhållande är att höra skaldens egna ord i ett af de skarpaste, men på samma gång upphöjdaste uttalanden, som flutit ur hans penna, och som gällde en man, hvilken sedan vardt hans vän för lifvet.

»Hvad det beträffar», säger han om »Sveriges anor» af B. von Beskow, »att det svulstiga, det öfverdrifna, det osanna kunde hållas för att vara tillåtet i en poetisk komposition, gäller en sådan mening blott hos dem, för hvilka poesien i sin höghet icke är till. Detta är poesiens höghet och gudomliga privilegium, att skapa som naturen, i en obegränsad mångfald, efter en obegränsad lag. Yran, godtycket och flärden äro evigt förvissta ur dess helgade område. O, att det komme en tid, då man allmänne än nu ville erkänna, att poesiens sanning icke stöder sig på en skralare grundval än vetenskapen i dess högsta och ädlaste ande, att den stöder sig på naturens inre eviga nödvändighet, inneboende i mänskligheten såsom i allt. Man skulle då mindre än nu vara färdig att hylla med namnet af det högsta en mänsklig reflexions ensidiga, svaga rimmade studier, mindre än nu fördraga under poesiens fana ett logik och förnuft trotsande själfsväld; man skulle hjärtligare än nu lefva i det sanna lifvet, gladare än nu se in i den harmoniska naturen, och ädlare än nu hylla den osminkade, oskyldiga sanningen i dikten som i vetenskapen. Hvad skall man säga om en opinion, som med lika entusiasm hyllar det ädlaste, poesien skapar, och det mest fåvitska, en osansad fantasi frambringar? Kan man tänka sig hos kritiken något det minsta begrepp om, hvad skönhet är, så länge den med samma termer af ett omotiveradt beröm omtalar det höga och det låga, geniets inspirerade utgjutelser och människonyckens missbildade foster, då den får infallet att producera? Hade man någon aning om, hvilken oändlig grad af ljus från höjden erfordras för att frambringa något sådant som till exempel i vår litteratur »Den gamle knekten» af Franzén, att icke nämna flere andra skapelser så af honom som Bellman, skapelser, som äro så rena, att icke ens deras författares egen hand får komma ytterligare vid dem, utan att de skola inkvineras, så skulle man föraxa sig i stället

för att lyckönska sig öfver dagens slagdängor, så sant som Moses, då han skådat Gud, slog lagens taflof sönder af förtrytelse vid anblicken af den gyllene kalfvens dyrkan.»

Med den Runebergiska diktens sanning sammanhänger äfven dess egenskap att vara sund och lefvande. Han framställer för oss personer sådana, som vi själfva äro eller kunde vara, och han har ett säkert vetande om skaldens plikt att måla lefvande varelser, icke abstrakta tankebilder; han vet, att lifvet är enhet i mångfald, bestående af skenbara motsatser, men sammanhållna till ett helt genom den lefvande enhet, som ligger i individualiteten. Vackert har han förtydligat detta genom följande exempel från kärlekens väsen.

»Kärleken», säger han, »visar oss en skön typ af konstnärens uppfattning af sin skapelse. Skulle kärleken ej med inspirationens, utan med reflexionens öga betrakta sitt föremål, så kunde ingenting annat än det allmänt mätbara sköna och goda älskas. Men den ser objektet från en högre ståndpunkt, och väsendets harmoni är för densamma uppenbarad, och i och med detsamma äfven dess minsta, i andras ögon mest misslyckade del betydelsefull och oföränderlig till något bättre. Hvilken älskande skulle väl vilja se det minsta drag i ett tillbedt föremål förändradt, äfven om han med öfvertygelse visste, att det för hvarje annan föreföll fult? Och skulle han som konstnären kunna i en tafla uppenbara den idé, som hos honom gör detta fula till ett skönt, med ett ord, framställa hela sin inre uppfattning af väsendet, så skulle det fula försvinna ur hvarje annans föreställning och för alla visa sig försmultet i en högre skönhet såsom ett dess nödvändiga beting. Kunde man afsondra alla de partiklar, som ingå till exempel i ett äpple, då skulle man få några söta, några bittra; och hade man då ej känt den smak, de i sin förening frambringa, och det blefve fråga om att sammansätta något för smaken ljuft, hvem skulle ej tycka, att det bittra borde förkastas, — och likväl se vi, huru förenliga de båda synbara stridigheterna äro, och hvilken fulländning de, försmultna med hvarandra i äpplets natur, äga och uppenbara. Denna lag genomgår naturen och försonar vår känsla med tanken, att det finnes en motsats till det, som är godt.»

Huru Runeberg i dikten tillämpat denna sin åskådning, det känna vi väl, blott vi tänka på den olymp af utpräglade, karakteristiska och sköna gestalter, som han skapat, hvilka genom sin mångfald sätta honom bland de främste skildrare af objektiva figurer på svenskt tungomål.

Härmed sammanhänger äfven hans sunda uppfattning af naturen, hvarom redan ofvan talats vid framställningen af Runebergs opposition mot den nyromantiska skolans öfverdrifter. Han fattar naturen, likasom lifvet, just sådan, som den verkliga är, utan förkonstling, utan uppskrufvad hänförelse. Äfven i hennes sköte är han en sund och sann

människa. Men han ser hos henne främst den stora, den mäktigt tilltalande eller den rena, idealt idylliska sidan. Icke i genrebildens form, utan helst under den monumentala och stiliserade skildringens drag framställer han henne som bakgrund för sina handlande hjältar. Ty såsom en sann konstnär idealiserar han alltid, antingen han målar mänskligt lif eller naturens lif, och i dessa tafvor är hans lefvande känsla för verkligheten alltid mättad af idealitet.

Runeberg var idealist på samma sätt som Goethe och grekerna voro det. Han hade en hög och ädel uppfattning af det varandes innersta grund och väsen, af det andliga såsom det högsta och första i världen, och idéens gudagnista blixtrar fram öfver allt i hans skapelser, ja, till och med där han behandlar de lägsta och simplaste gestalter. Äfven i framställningen är han idealist, men han är det då, som en sann konstnär alltid är det, som på sin väg till idealet utgår från verkligheten, men genomglödgar detta reela stoff med det ideelas eld. Till läromästare har han därvid haft främst grekerna, både poesiens och prosans målmän. Dessas inverkan visar sig dels i det plastiska lugnet i hans skapelser, dels i hans mästerliga form. Men därjemte har han studerat sitt fosterlands natur och folk, dess fornsågner och historia. Den finska jorden, de tusen sjöarnas land, det finska folkets kamp för tillvaron i en karg natur, dess trofasta, sega karakter, dess melankoliska resignation i nöden, dess buttra humor i glädjens stunder, dess motståndskraft i faran, dess mannamod i striden, — allt detta har han tillägnat sig, med vakna ögon och klappande hjärta, ute bland sitt folk uppfattat och studerat som i en uppslagen lefvande bok. Så formar en modern skald af äkta art sitt ideal och sammansmåltar på höjdpunkten af sin konstnärliga förmåga det allmänt mänskliga, det sant humana, sådant han i den grekiska skönhetsvärlden och i kristendomens eviga grundsanningar lärt sig uppfatta det, med det individuellt mänskliga, det sant nationella, som omger honom i lifvet, och i ett sådant ideal hafva dessa båda sidor ingått med hvarandra en ouplöslig förening.

Men alla dessa egenskaper, som utmärka Runeberg, äro inga andra än de, hvilka tillhöra all sann och verklig poesi. Därför, liksom han i sin diktning återspeglar sitt folks lefvande drag och i och genom dem nordens och mänsklighetens, så är han äfven i sin konst en förebild och en stödjepelare för en sund och äkta smak, hvilken skulle utgöra en af undsvärd kärna i hvilken litteratur som helst i världen. Mången kan vara mera virtuos i ett eller annat hänseende eller äga mera improvisatorisk fart, mången kan vara mera uppfinningsrik eller mera eldig, mera blixtrande, mera effektfull, mera färgrik — med ett ord, äga en eller annan sida yppigare utvecklade än Runeberg, men få äro så helgjutna, så harmoniska, så enkla och dock så omväxlande som han. Han är

nämligen ingen virtuos, som på de öfrigas bekostnad uppdrifvit en sida af förmågan; han är ingen improvisatör, som raketlikt glänser för ögonblicket, medan det skakas ur ärmen mer eller mindre förgängliga blommor: han är en konstnär, hvars snille brinner med stilla, värmande låga, liksom solen en vår- eller höstdag.

III.

✓ Det återstår att med en blick på Runebergs olika diktarter söka tillämpa hvad här yttrats om han ideal. Vi vända oss då först till hans lyrik. Det är den äkta lyrikens kännesmärke, att den genom hela sin form, så att säga, bönfäller om, att på tonernas språk måtte uttryckas allt det hemlighetsfulla och utsägliga, som darrar i hjärtats djup mot känslornas resonansbotten, hvarom skalden endast kan ge oss en aning. Men detta, att låta oss ana hela denna känslövärld, är just den lyriske skaldens stora konst. Så var, eller rättare, så blef småningom förhållandet med Runeberg. Ty ehuru han aldrig är egentligen reflekterande i sin lyrik, blef han dock, ju längre han framskred, allt mera koncentrerad och rent lyrisk, och den utbredning, som ibland finnes i hans äldre stycken, försvann. Detta i afseende på formen. Men till innehållet — hvilken friskhet, sanning och skönhet! Sällan finner man hos en skald så få missljud, så föga af sjuklig melankoli, så litet af missnöje med världen och lifvet, ehuru han å sin lyra har en sträng, som dallrar för en hvar af människohjärtats känslor, äfven de bittra och sorgliga. Och hans lyrik är särskildt beundransvärd för den objektiva hållning, som det oftast lyckats honom meddela äfven åt uttrycken för sin känsla. Oaktadt denna känsla är individuell, har hon dock genom skaldens behandling fått ett allmänligt, sant mänskligt uttryck, som ger sången genklang i tusen hjärtan, hvilka upplevat och erfarit, känt eller annat något dylikt, men nu först fått luft åt denna känsla och form åt denna aning.

Här är Runeberg lika stor, antingen det är sitt eget eller sitt folks lif, han förlänar klarhet genom sången, antingen det är kärleken eller sorgen, svärmeriet eller andakten, den fosterländska hänförelsen eller den fromma bönen, han förlänar vingarna af sina klara rytmer. Ypperst är han alltid, där ett i någon mån af sig själf objektivt ämne, ett innehåll med lifskärna understöder hans fallenhet att måla i åskådlig bild.

I detta hänseende gömmer »Idyll och epigram» en outtömlig skatt af skönhet, som är plastiskt episk, men på samma gång har ett så lyriskt tycke, att tonsättarna gång på gång vändt sig till dessa reliefbilder för att göra dem till underlag för tonernas luftiga lek.

Att bemärka är härvid Runebergs förhållande till tillfällighetsdiktningen, som hos mången annan skald intager ett så bredt rum. I den äldre samlingen fanns, märkligt nog, ej mer än ett enda tillfällighetsstycke, om man så kan kalla tillägnet till Franzén. Att Runeberg dock ägde flere sådana dikter af stort värde, ehuru han själf ringaktat dem, finner man af de efterlämnade skrifterna, och som bevis taga vi oss friheten här meddela ett par, hvilka ej fått en plats i denna samling. Den ena, tryckt i Borgå tidning 1840, är skrifven till Otto Mauritz Stålhammar på 50:de årsdagen af slaget vid Björkö, där denne finske veteran miste sin ena arm, och lyder som följer:

Morgonen vandas,
 majvindar andas,
 fjärden sig krusar i vattrade drag;
 öfver dess vatten
 simmar fregatten
 stolt mot en ovån. Det stundar till slag.
 Minns du bataljen,
 glödande svalgen,
 ynglingens fröjd vid kanonernas larm?
 Ädle att svara
 höje du bara,
 sjuttioårig, din stympade arm.

Stolt kom granaten: —
 blodig af daten,
 flög den sin bana; den flyger ej se'n.
 Skäl för dess minne!
 — våren är inne —
 femtio vårar den hvilat sig re'n.
 Hafvet har fått'en,
 djupt i dess botten
 göms den förrostade segraren nu.
 Segern var ringa;
 än för att klinga
 har du en hand, du besegrade du!

Den andra, tryckt i Helsingfors' Morgonblad, förskrifver sig från år 1836 och besjunger lektorn, doktor Johan Borgström, då han fullän-

dade sitt 75:te lefnads- och 50:de lärareår vid Borgå gymnasium, och lyder sålunda:

Långt från flården
utan prål och glans
sitter lärarn, gömd för världen,
vid sin blomgård's ans.

Saknar, glömmar
lätt en jordisk lön
och i människohjärtat gömmer
sina ädla frön.

Ser dem näras,
ser dem växa opp,
ser dem ut i världen bäras,
mogna för dess hopp.

År försvinna;
när han grånar då,
budskap till den gamle hinna,
och det talas så:

Räkna slagen;
kvällen blir en gång
lika ljuf och lätt, som dagen
 varit tung och lång.

»Stammar skjuta
fjårran från din bygd;
hyddor, länder, nejder njuta
deras frukt och skygd.

Glädjen, friden
har kring dem sin stig.
Blef ej deras frö i tiden
en gång sådt af dig?» —

Så man säger,
det är lärarns lön;
men en lön ej jorden äger
mera stor och skön.

Ädle gamle!
aftontimmen slår;
himlens bästa frid sig samle
kring ditt silfverhår!

Klingar icke i den förra af dessa som en fläkt ur Fänrik Ståls sägner, och är icke den senare den vackraste minnesruna öfver den grånade lärarens välsignelserika verksamhet!

Men Runeberg får sitt rätta fält inom den episka diktningen, som väl sannast motsvarar hans ideal, sådant det ofvan framställes. Ty på samma gång han erkännes vara en objektiv lyriker som få, låg däremot hans lynne mindre åt det dramatiska, äfven oafsedt att »Kungarne på Salamis» i sin art är ett mästerverk; och äfven som berättare på prosa är han ej densamme, som han blir, när hans sångmö får röra sig i versens rytmiska steg. I nu antydda riktningar hade Runeberg sin naturliga gräns. Den realism, som tillhör skådespelet samt den moderna romanen och novellen, hvilkas form helst är prosan, låg ej för hans sinne och passade mindre för en lyra, som af versmått, rytm och rim skapade den skala, på hvilken äfven sådana figurer som »Lotta Svärd» och »N:o 15 Stolt» kunde vandra in i idealets himmelrike.

Men där det gäller att i hexameterns takt afspegla homeriska bilder ur det finska folkets lif såsom i »Elgskyttarne», — eller att under idyllens himmel framtrolla landtlifvets trefnad som i »Hanna», — där är Runeberg en skald som ingen i Norden. En gång har han som epiker gripit till romantiken, nämligen i »Nadeschda», och han har gjort det på ett i allo mästerligt sätt. Slutligen har han i »Kung Fjalar» sammansmält fornnordisk romantik med antikt tragisk världsåskådning och därmed gifvit oss den oöfverträffade bilden af en äkta nordisk fornkämpe, sådan vi måste tänka honom i sitt förhållande till gudar och människor, en bild, som utgör en sammangjutning af fornsagans jätte och grekernas Prometheus till en titaniskt gudatrotsande gestalt.

Men ännu ett steg högre har Runeberg kommit i den diktsamling, som genom originalitet i innehåll och form står såsom en i sitt slag ensam produkt inom poesiens värld, där formadel och fosterlandskärlek smultit samman till ett helt — »Fänrik Ståls sägner». Att dessa sånger äro uttryck för det innersta och högsta hos Runeberg, kan ses redan däraf, att tanken i dem, besjungandet af krigaräran i fosterlandskärlekens tjänst, går som en röd tråd genom hans skaldskap. Man kan spåra detta i »Idyll och epigram» i bilden af den gamle krigsmannen i bondens koja. Det framlyser i ungdomssången »Färd från Åbo», då han skildrar Lemos udde och minns den unge hjälte, Ramsay, som stupade där 1808. Det spåras i »Elgskyttarna» i episoden om det berömda geväret, som Johannes, korpralen, så framgångsrikt användt mot landets fiender. Det utgör äfven en viktig del af »Julkvällen», och »Grafven i Perrho» skulle utan vidare kunna upptagas såsom en inledande dikt till sägnerna.

En vacker dag 1848 kommo de, dessa efterlängtade sägner, ett litet tunt häfte, innefattande endast sjutton sånger; men också hade, snart sagdt, hvar enda en af dem varit mäktig att göra sin skald odödlig. När har inom något annat land en skald skänkt sitt folk en liknande gåfva! Den som minnes de stunder, då dessa sånger flögo öfver land och rike, den som minnes alla de känslor af lyftning och storhet, af sjudande harm, af levande fosterlandskärlek och lågande hänförelse, som då genomströmmade äfven det svenska folket, — han skall ej ett ögonblick tveka att om Runeberg säga: han var också vår!

En enda af dessa sånger, den adertonde, var icke med i samlingen, men vi fingo den, när skalden 1851 besökte vårt land, och i tusentals afskrifter flög den öfver landet och trycktes i den ena olofliga upplagan efter den andra. Det var »Sveaborg». »Det är nog en duktig visa, det» — yttrade skalden själf om den 1869; men i samlingen fick den icke intagas, och den svenska utgifvaren har strängt hållit på detta bud. Men då nu tiden bredt sin försonande slöja öfver de sorgliga förhåll-

landena, och sången utan tvekan intagits bland de efterlämnade skrifterna, må den efter dessa här meddelas i korrekt form äfven för svenska läsare.

Sveaborg.

Vi sutto efter slutad dag
vid aftonbrasans sken,
den gamle Fänrik Stål och jag,
det var vår vana re'n.
Vår dag flöt bort vid glam och skämt;
då råkte Sveaborg bli nämndt.

Jag nämnde flyktigt blott dess namn,
men det blef allvar då:

»Har du sett ön i hafvets famn
med Ehrnsvärds fästen på,
Gibraltars like i vår nord?» —
Så tog den gamle mörk till ord.

»Den blickar öfver haf och fjärd
med ögon i granit,
den lyfter högt sitt Gustafssvärd
och menar stolt: kom hit!
Det svärdet sänks ej för att slå,
det blixtrar blott och krossar då.

Låt bli att trotsigt nalkas ön,
då kriget gör sin rund;
stör icke drottningen af sjön
i hennes vredes stund:
hon slungar mot dig dödens bud
i tusende kanoners ljud.

Tillbaka trängd var Finlands tropp,
vid polens gräns den stod;
dock flammade ännu vårt hopp,
dock glödde än vårt mod,
Att bota allt ej troddes svårt,
så länge Sveaborg var vårt.

Klar blef i hast hvar mulen blick,
när detta namn blott ljöd,
allt knot var slut, all sorg förgick,

det fanns ej köld, ej nöd.
Ny fart den finska björnen tog,
den skakade sin ram och slog.

På drifvans bädd, hur mången natt
jag hörde detta ord
af gråa kämpen, där han satt
långt skild från hemmets jord;
det var hans eld, när det var kallt,
i fjärran bygd hans hem, hans allt.

Då flög en hviskning oss förbi,
ett rykte söderfrån,
det talte om förräderi,
om våra vapens hån;
från man till man, från trakt till trakt,
det möttes blott af stolt förakt.

Ej glöms i tiders tid den dag,
då denna sägn blef sann,
då, likt ett dystert tordönsslag,
det säkra bud oss hann,
att landets sista hopp gått ner,
att Sveaborg var svenskt ej mer.

Har hafvets bottenlösa svall
det i sin afgrund sänkt,
har himlens blix, har åskans knall
dess fasta murar sprängt;
fanns ingen man på vallen kvar?
det frågtes blott, det gafs ej svar.

Men djupt ur mången slutna barm
en pressad suck sig bröt,
och mången blick, på tårar arm,
i strida floder flöt;
det hade dött, ens fosterland,
man stod och grät vid grafvens rand.

O lif! Den man, hvares skuld det var,
att denna tårflod rann,
en gång den skönsta lager skar,

som någon hjälte vann:
den svenska flottans största glans,
dess seger vid Svensksund, var hans.

Dock, om sitt ljus, sin glans en värld
utaf hans klinga fått,
om solar bleknat för hans svärd,
skall han föraktas blott.
Det blir hans lön för hans bedrift
på klippan där med Ehrnsvärds grift.

Du älskar, yngling, ton och sång,
vår forntid älskar du,
kan hända sjunger du en gång,
hvad jag förtäljer nu;
då gif hans svarta bragd sin dag,
men hölj i natt hans namn, som jag.

Förtig hans ätt, nämn ej hans stam,
hvälv ej på den hans brott;
må ingen rodna för hans skam,
den drabbe honom blott!
Den, som förrådt sitt land, han har
ej ätt, ej stam, ej son, ej far.

Nämn honom blott den falska arm,
man ställt till Finlands stöd,
nämn honom blygd och hån och harm
och skuld och straff och död.
Det är blott så, han kallas bör,
det är att skona den, som hör.

Tag allt hvad mörker finns i graf,
och allt hvad kval i lif,
och bilda dig ett namn däraf,
och det åt honom gif;
det skall dock väcka mindre sorg
än det, han bar på Sveaborg.»

Emedan Runeberg sålunda står högst såsom episk skald, har man älskat säga, att hans stil hufvudsakligen är plastisk, såsom lugn och byggd på antiken. Man har rätt, så vidt man därmed menar, att allt hvad han skrifvit, äfven det minsta, äger fulländad afrundning och

begränsning, att han alltid är herre öfver sin stämning och medlen att uttrycka den, att han lärt sig denna formlag genom samvetsgrant studium af grekerna. Men det är långt ifrån, att detta verkar någon ensidighet i innehåll eller form. Tvärt om! Utom Bellman och Almqvist finnes ingen svensk författare, som gifvit sitt folk så många olikartade karakterer, så många lefvande typer, så många bilder ur sagans, historiens och verklighetens lif, som gifvit så träffande uttryck åt de mest olikartade stämningar och känslor, åt allt — utom låghet och orenhet. Hans ideal är icke som det plastiska förnämt, aristokratiskt, ratande, utan det är kärleksfullt och omfattande, som det kristna idealet ägnar. Det kan vara tillräckligt att påminna om ett och annat hit hörande drag. Så de olika skiftningar han mäktat i sina Psalmer gifva den religiösa känslan, och i sammanhang därmed påpeka vi den klarhet, han ådagalägger rörande uppfattningen af människans förhållande till kristendomen i »Den gamle trädgårdsmästarens bref» samt i det mäterliga svaret på den däraf föranledda kritiken. Vidare — hvilken mångfald är det icke af typer, situationer och känslöstämningar i Fänrik Ståls sägner? Hvilken olikhet i karakter härskar ej, oakadt all yttre formlikhet, mellan de stora, på hexameter skrifna, episka dikterna? Hvilken annan skald har bättre än Runeberg gifvit uttryck åt kärleken, hänförande ej blott genom den formella skönheten, utan äfven och hufvudsakligen genom de karakterer och situationer, som framställa den? Det är i synnerhet tre ställen i hans dikter, som i detta hänseende äro oförlitliga. Vi kunna ej undgå att påpeka dem. Det första är i fjärde sången af Nadeschda, där flickan på furstens fråga: Hvad är kärlek? svarar honom med de beundransvärda ord, som börja så:

»Han vet det ej, han frågar;
o, att jag själf det visste!»

Det andra förekommer i sista sången af Kung Fjalar, då Hjalmar, hemkommen i vedergällningens stund, spørjer konungen: »Fader, vet du, hvad det är att älska?» Det tredje och kanske härligaste af dem alla återfinnes i Molnets broder och utgöres af de ord, hvilka uttalas af den olyckliga torpflickan, som förgäfves väntar sin älskade. — Men det båtar föga att leta efter särskilda skönheter hos en skald, som icke alstrat annat än skönhet. Må det slutligen blott tillåtas oss att framhålla Runebergs tillgifvenhet för Sverige, hans vördnad för våra gemensamma minnen, hans gammalsvenska konungskhet, som visade sig i den värme, han städe lade i dagen för vår siste gemensamme storkonung, Gustaf III, och framför allt hans djupa, outtömliga fosterlandskärlek, som skänkt Finland och Sverige en ovärderlig skatt af uttryck för den

högsta och ädlaste känsla, som en människa kan ägna något föremål här på jorden, uttryck, i hvilka de forna brödrafolken åtminstone utan fruktan kunna mötas.

Hvad vi svenskar gjort för Runebergs minne, kan helt naturligt icke vara mycket. Hans skrifter ha hos oss utgifvits i många upplagor, och han blef af sina svenska förläggare alltid behandlad på ett sätt, som kan kallas värdigt. Genom de många upplagorna, särskildt af »Fänrik Ståls sägner», har han för oss blifvit en folkets skald i ordets bästa bemärkelse, och vid sidan af Tegnér är han säkerligen den mest kända författare på svenskt tungomål. Utom den ofvan omnämnda uppmärksamheten från Svenska akademien må det också vara tillåtet att påminna om, huru vid Uppsala universitet, då dess fyrahundraårsfest firades 1877, den tanken var lefvande hos alla, att universitetet såsom ett tecken af sin aktning och vördnad skulle till sångarkonungen i norden öfverlämna ett exemplar i guld af den till jubelfesten slagna medaljen. Men döden trädde emellan, och i stället fick blott filosofie doktorernas promotor lyfta en krans till hans minne.

I Finland har först och främst hans kolossala minnesstod i brons blifvit rest i Helsingfors och aftäckt i maj 1885 i ständernas närvaro. Stoden är ett verk af skaldens son, Walter Runeberg. Dessutom har i maj 1885 i Borgå aftäckts en annan minnesstod, originalmodellen i naturlig storlek till den förra, skänkt af sonen, medan kostnaden för bronsgjutning och uppsättning bekostades af Borgå stads invånare. Vidare har Runebergs gård i Borgå, med all lösegendom, möbler, boksamling, manuskript och dyrbarheter, såsom Svenska akademiens stora guldmedalj, Sandels' diamanttring, en gulddosa med Alexander II:s namnskiffer, en silfverkanna från de finska veteranerna m. m., samt konstsaker och gevär, inköpts af finska staten och skall underhållas för all framtid af Borgå stad. Slutligen skall sommaren 1886 på Runebergs graf resas en minnesvård i form af en kolossal bantasten för att beteckna för eftervärlden den plats, där han hvilar i »Näsebacken», Borgå stads begravningsplats. Ja, det år 1885 på skaldens dödsdag stiftade Svenska Litteratursällskapet i Finland, med det höga målet att väcka intresse för och kännedom om gamla svenska litteraturminnen i Finland och att friskare arbeta i svensk vitterhet för framtiden, är, äfven det, en vård åt Runebergs minne.

Uppsala den 5 februari 1886.

C. R. Nyblom.

Grafven i Perrho.

Teckning af
Aug. Malmström.

— skyndade han bort sin färd på spången
och kom fram till stället, där hans söners
sköna rad bland fienderna stupat.

LYRISKA DIKTER.

Till Franzén.

Höjde du då re'n för sista gången
här en älskad röst,
du som, lärkan lik, flög bort med sången
undan storm och höst?

Skall det land, som såg din morgons blottma,
såg din middags guld,
icke äfven se din afton komma
solbelyst och huld?

Glömmer du i Sveas blomsterdalar
fosterlandets skog
och vid sångerna af näktergalar,
huru vakan slog?

Se'n du for från oss, har redan mången
vinter setts förgå;
men fast våren kom och fågelsången,
kom ej du ändå.

Ack, i dina forna lundar drömde
natten lika ljuf,
och den minsta blommas öga gömde
samma dagg ännu,

som när fordom säll du gick på stranden,
där din hemälf flöt,
tänkte visor, såg på midnattsbranden
eller blommor bröt.

När kring samma nejd det åter våras
och dess prakt slår ut,
vore det ej ljuft ännu att tåras,
där du sjöng förut?

Ja, fast Uhlås gamla borg föröddes,
fast du finner blott
sörjande ruiner, där du föddes,
där din boning stått;

vore ju dock kärt att gå och minnas,
hvar det fordom var,
hyddans ställe och den sångarinnas,
som dess flaggstång bar.

Vinden gnyr i Auras lärosalar;
kom dock dit också!
Mången hugkomst där ur askan talar
till ditt bröst ändå!

Kom tillbaka till ett land, som famnar,
ack, så gärna dig!
Hvar som helst i våra skär du hamnar,
blombeströs din stig.

Som en saknad vårdag skola tjällen
hälsa dig igen,
och hvart eko i de gråa fjällen
som en barndomsvän.

Den gamles hemkomst.

lyttfågeln lik, som efter vinterns dar besöker
sin insjö och sitt bo,
jag kommer nu till dig, min fosterdal, och söker
min flydda barndomsro;

se'n många haf mig skilt ifrån den kära stranden
och många kulna år,
se'n mången fröjd jag njutit i de fjärran landen
och gråtit mången tår.

Här är jag nu tillbaka. — Himmel, där står tjället,
som förr min vagga bar;
där ser jag sundet, fjärden, lundarna och fjället,
min värld i forna dar.

Allt är som förr: i samma gröna skrud stå träden,
 med samma kronor på,
 och luftens rymder skalla än af kända kväden,
 och skogens likaså.

Och böljan leker än med Neckens blomsterskara,
 som förr så lätt och ljuf,
 och från de dunkla holmarna hörs eko svara
 ungdomligt gladt ännu.

Allt är som förr, men jag är icke mer den samma,
 du glada fosterdall!
 Min lust har slocknat länge se'n som kindens flamma,
 och pulsen klappar sval.

Jag vet ej mer att skatta allt, hvad skönt du äger,
 och allt, hvad skönt du ger.
 Ack, hvad din bäck mig hviskar, hvad din blomma säger,
 förstår jag icke mer.

Dödt är mitt öra för de gudars harposträngar,
 som spelte ur din våg,
 och älfvorna, som dansade på fält och ängar,
 jag mer ej återsåg.

Jag gick likväl så rik, så rik från dig, o hydda,
 och så förhoppningsfull!
 Mig följde känslor, i din helga skugga grydda,
 som lofte dar af gull.

Mig följde dina underfulla vårars minne
 och dina nejders frid
 och dina goda andar, burna i mitt sinne
 ifrån min första tid.

Och nu, hvad för jag åter från den vida världen?
 en hjässa, tung af snö,
 ett hjärta, sjukt af lidelserna, mätt af flården
 och längtande att dö.

Jag fordrar då ej mer, hvad jag förlorat, åter
 af dig, du hulda mor!
 En graf du blott mig unne, där din källa gråter
 och där din poppel gror.

Så får jag drömma vid din lugna barm och njuta
din trogna hägnad än
och lefva i de blommor, ur min aska skjuta,
ett oskuldslif igen.

Det ädlas seger.

För det ädla, bröder, skall min lyra stämmas.
Hur det ädla segrar, fast dess framsteg hämmas,
hur det trotsar ondskan, hur det kufvar makter,
läre du världen, min heliga sång!

Den förblödde trösta, om han slutat hoppas,
säg den böjde slafven, att hans frihet knoppas,
och för härjarns härar och för våldets vakter
tolka, att hämnaren nalkas en gång!

Se, med stjärnprydd mantel går den fräcke bofven
i en prakt, som föddes af de dolda rofven,
och af häpnad tiger den förskräckta lagen,
trampad i stoft, där den väldige gick.

Men han möter dygden med dess lugna panna,
och han ser dess öga på sitt öga stanna,
och han står besegrad, — och af blygsel slagen,
sjunker till jorden hans skyggande blick.

Se det gamla lejon, som en nejd föröder;
där en hjord förskingras, där ett offer blöder,
är det stolt i känslan af sitt herravälde,
tryggt af sin styrkas omålliga skatt.

Men det märker herden, som till hjälp vill ila,
ser en högre stämpel på hans anlet hvila,
och med kufvad stolthet, se'n sitt rof det fällde,
flyr det att gömmas af skogarnas natt.

Men med svärd till spira och med blod till krona
bland förtärda likar ses tyrannen trona,
och hans lag är mörker, hans befallning boja,
död och förfäran hans sändningebud.

Och med bortglömd adel, med förgäten ära
till hans fötter slafvar sina rökverk bära,
och af legda skaror, som kring borgen stoja,
ropas han jublande ut som en gud.

Såsom kung står brottet, och det goda kväljes,
sanningen förtrampas, mänskligheten säljes,
och den höga tanken blir en dvärgväxt blomma,
dignande under förrädarens hand.

Då naturen suckar, då dess tempel skändas,
då dess helga dagar till en natt förvändas,
hvar är hämnarn, bröder? när skall hjälpen komma,
bringande frid öfver sköflade land?

Se, af våld ej krossadt och ej skrämmt af glafvar,
hvilas än det ädla mellan blod och grafvar,
och till gudabarnet stiga änglar neder,
ammade slumrarn med frihet och ljus.

Men hans styrka växer under milda händer,
och hans tankes gnista sig till flamma tänder,
och han öppnar ögat, och han skådar eder,
slafvar, tyranner, ruiner och grus!

Se, då flyr hans dvala, och hans vrede glöder,
och hans hjärta ropar om förtryckta bröder,
och han slår på skölden, och han svär att fira
ljusets triumf med en frälsad natur.

Och med kraft och värme han sin väg beträder
och lik dagens stjärna sig i strålar kläder,
och mot vinternatten kring tyrannens spira
sänder han glödande pilarnas skur.

Och då faller härjarn, då förjagas natten,
och en gryning flammar öfver land och vatten,
och mot morgonglansen af den nya dagen
skallar den heliga frihetens ord.

Men det ädla stiger öfver glädjens vimmel,
och det vidgas stilla till en molnfri himmel,
och ej skymfad längre, ej i fjältrar slagen,
bor i dess famn en välsignande jord

Och en tid skall komma, då basunen ropar
och då rymden samlar sina stjärnehopar
och åt vanskligheten och åt kaos gårdar
vällden, som fyllde det härliga blå.

Men fast solar ramla från de fasta grunder
och fast jorden flyktar som en suck därunder,
och fast askan skingras af förgätna världar,
lefver och segrar det ädla ändå.

Lärkan.

Fögre uppsteg dagen,
glädjen och behagen
väcktes ur sin långa vinterdvala;
vårens krans blef bunden,
göken gol i lunden,
och kring hyddan flög min kända svala;
luften ljöd och skogen,
minsta fågel trogen
göt i stämmor spåda hjärtats brand.

Allas fröjd jag hörde;
djupast dock mig rörde
lärkans ljufva lott i himlarunden.
Varmast sågs den ömma
om sin kärlek drömma
och om sällheten af lifssekunden.
Hvarje ton, hon sände,
där till skyn hon lände,
tycktes klinga i mitt öra så:

Lycklig den, som inga
hårda bojor tvinga
att den fria eterns rymd försaka,
som, för sången buren,
ständigt ser naturen
i gestalterna af vår och maka! —
Så jag kvädas hörde;
eko återförde
mångfördubblad hennes sång till mig

Blott med solen följa
 öfver land och bölja,
 än till söderns hem och än till nordens;
 kyssas först i dalen,
 se'n i etersalen
 sjunga känslans salighet och jordens; --
 hvilken lott du njuter,
 hvilken fröjd du sluter,
 lärka, lärka, i din lilla barm!

Majsång.

Sköna maj, välkommen
 till vår bygd igen!
 Sköna maj, välkommen,
 våra lekars vän!
 Känslans gudaflamma
 väcktes vid din ljusning;
 jord och skyar stamma
 kärlek och förtjusning;
 sorgen flyr för våren,
 glädje ler ur tåren,
 morgonrodnad ur bekymrens
 moln.

Inga strålar sänktes
 på vår morgon ner,
 ingen daggtår skänktes
 nordens afton mer,
 tills, af svaner dragen,
 maj med blomsterhatten
 göt sitt guld i dagen,
 purpurklädde natten,
 vinterns spira bräckte
 och ur lossadt häkte
 kallade den väna Flora
 fram.

Blomman låg förkolnad
 under frost och snö;
 höstens bleka vålnad,
 gick hon nöjd att dö.
 Vintern, härjarns like,
 som föröder nejden
 och i sköfladt rike
 tronar efter fejden,
 satt med isad glafven
 segrande på grafven,
 dyster själf och mörk och kall
 som den.

Nu ur lundens sköte
 och ur blommans knopp
 stiga dig till möte
 glada offer opp.
 Blott ditt lof de susa,
 dessa rosenhäckar,
 till din ära brusa
 våra silfverbäckar,
 och med tacksam tunga
 tusen fåglar sjunga
 liksom vi: Välkommen, sköna
 maj!

Flyttfåglarna.

flyktande gäster på främmande strand,
när söken I åter ert fädernesland?

När sippan sig döljer
i fädernedalen
och bäcken besköljer
den grönskande alen:
då lyfta de vingen,
då komma de små;
väg visar dem ingen
i villande blå;
de hitta ändå.

De finna så säkert den saknade nord,
där våren dem väntar med hydda
och bord,

där källornas spenar
de trötte förfriska
och vaggande grenar
om njutningar hviska,
där hjärtat får drömma
vid nattsolens gång
och kärleken glömma
vid lekar och sång,
att vägen var lång.

De lyckliga glada, de bygga
i ro
bland mossiga tallar sitt fredliga bo;
och stormarna, krigen,
bekymren och sorgen,
de känna ej stigen
till värnlösa borgen,
där glädjen behöfver
blott majdagens brand
och natten, som söfver
med rosande hand
de späda ibland.

Du flyktande ande på främmande strand,
när söker du åter ditt fädernesland?

När palmerna mogna
i fädernevärlden,
då börjar du trogna
den fröjdfulla färden,
då lyfter du vingen
som fåglarna små;
väg visar dig ingen
i villande blå;
du hittar ändå.

Vallgossen.

Ur skön bland österns skyar
går dagen opp
och fyller fält och byar
med fröjd och hopp!
Ur skog och lundar skalla
blott glädjeljud,
och luftens skaror alla
lofsjunga Gud.

Och molnen purpurranda
sin blåa gräns
och jordens fågning blanda
med himmelens.
Men källan står därunder
så ren och ler
och lockar fästets under
i skötet ner. —

Dig, gröna äng, jag söker
 ännu en gång,
 där klara bäcken kröker
 sitt muntra språng.
 Invid den gamla stammen
 min torfbänk är,
 och getterna och lammen
 de trifvas här.

Här, mellan löfvens galler,
 är ljuft att se,
 hur morgondaggen faller
 på blommorne;
 här är det lätt att höra
 de sångers tal,
 dem milda vindar föra
 från dal till dal.

Här är jag van att bida
 mitt hjärtas vän;
 här sjöng hon vid min sida
 om kärleken.
 O lyssnen, lamm! I kännen
 den huldans röst.
 Snart får jag sluta vännen
 mot troget bröst.

När solen börjat blicka
 från fjällets höjd,
 då ser jag re'n min flicka
 på kullen röjd;
 då bär hon re'n i handen
 för mig en krans
 af väpling, som vid stranden
 den skönsta fanns.

Och som jag hade vingar,
 jag skyndar dit,
 och snart jag henne bringar
 med lammen hit.
 Här sätta vi oss båda
 och kyssas då,
 och skogens dufvor skåda
 med afund på.

Se'n sjunger hon naturen;
 och bygden hör
 min gälla pipa, skuren
 af vikens rör,
 och böljans tummel stillas
 vid insjöns strand,
 och andras hjordar villas
 till oss ibland.

Hvad blef ej herden gifvet,
 hvar finns ett namn,
 som målar oskuldslifvet
 i dalens famn?
 Vår rikedom vi äga
 i stillhet där,
 och jord och blommor säga,
 hur stor den är.

Ja, än då nordan ryter
 på blommans graf,
 finns ingen il, som bryter
 min glädje af.
 Jag söker vintertiden
 mitt låga bo,
 och kärleken och friden
 där inne gro.

Vid varma spiselhallen
 jag sitter glad,
 och hjorden står i stallen
 med gräs och blad.
 Jag sjunger blomstersången
 i hyddans rund,
 fast sommarn är förgången
 och blommans stund.

Ty kölden kan väl isa
 min dal och höjd,
 men ej min enkla visa,
 min rena fröjd.
 Om stormar gny mot tjället,
 det intet gör,
 blott lugnet bor i stället
 därinnanför.

Men våren kommer åter,
 se'n vintern flytt,
 och sippans öga gråter
 sin dagg på nytt;
 då går jag ut och vallar
 min hjord igen,
 och eko återskallar
 min stämma än.

Dig, gröna äng, jag söker
 ännu en gång,
 där klara bäcken kröker
 sitt muntra språng.
 Invid den gamla stammen
 min torfbänk är,
 och getterna och lammen
 de trifvas här.

Minna dagar.

Ⓐ dalens skygd, där lärkans toner skalla,
 jag sitter hänryckt vid min flickas sida.
 Vid mina fötter källans böljor svalla,
 af blommor kyssta och af fläktar blida.
 Jag aldrig nånsin manats ut att strida
 mot dessa töcken, dem vi sorger kalla,
 och ingen annan vet min gömda tufva
 än vänskapen, min flicka och min drufva.

Jag ler, hon ler, min hulda drömda maka,
 ty inga tomma kval vi skapa själfva.
 Jag sjunger hennes namn, hon mitt tillbaka,
 och lundens löf vid vår förtjusning skälfva,
 och tusen fjärlar blommans kyss försaka,
 att öfver oss en blomsterhimmel hvälfva.
 Ack, sköna värld, hur stämmer ej naturen
 med hvarje sällhet, i vårt hjärta buren!

Hvi skulle jag med inre missljud störa
 den harmoni, som härskar i det hela?
 Blott rena toner genom alltet spela,
 och rena må mitt eko återföra.
 Du, ömma flicka, skall min glädje dela,
 när våra samljud klinga i ditt öra,
 och, fastare i mina armar sluten,
 till kyss förbyta lifvet och minuten.

Till en fågel.

Säg mig, du lilla fågel,
 där mellan almens blad,
 hur kan du ständigt sjunga
 och ständigt vara glad?
 Jag hör din röst hvar morgon,
 jag hör den hvarje kväll,
 men lika ren är stämman
 och tonen lika säll.

Ditt förråd är så ringa,
 din böning är så trång,
 dock ser du mot din hydda
 och sjunger hvarje gång.
 Du samlar inga skördar,
 och inga kan du så;
 du vet ej morgondagen
 och är så nöjd ändå.

Hur ges det icke mången,
 som gods och häfvor fått,
 som land och riken äger
 och bor i gyllne slott,
 men hälsar dock med suckar
 och tårbegjuten blick
 den sol, hvars uppgångstimme
 nu nyss din lofsång fick!

Hur skulle icke mänskan
 din ringa lott försmå,
 och hon, den otacksamma,
 är mindre nöjd ändå.
 Ditt späda hjärta krossa,
 det stode henne fritt;
 dock prisar du ditt öde,
 och hon förbannar sitt.

Hvi blickar hon mot höjden
 så knotande, så kallt?
 Hvad ägde hon att fordra,
 då skaparen gaf allt?
 Då jordens glädje ligger
 för hennes fötter ner,
 hvi ser hon stolt på slafven
 och suckar efter mer?

Nej, sjung du, lilla fågel,
 om njutning hvarje gång,
 och aldrig skall jag blanda
 en klagan med din sång.
 Kom, bygg ditt bo hvar sommar
 invid mitt tjäll ännu
 och lär mig kväll och morgon
 att vara säll som du.

Vårmorgonen.

Se, hur härlig solen träder
 öfver österns böljor redan
 och i guld och purpur kläder
 jorden, leende där nedan!
 Dimman skingras, kölden flyktar
 och naturens dvala lyktar.

Lärkan, nyss på lätta vingar
 buren hit från söderns höjder,
 sjunger, där hon högt sig svingar,

känslans hopp och vårens fröjder,
 medan, sväfvande mot jorden,
 svaneflocken hälsar norden.

Fri och yster dansar vågen
 mellan trädens dunkla stammar.
 Ekorr'n skyndar, glad i hågen,
 och där långt i djupa skogen
 kuttrar dufvan, öm och trogen.

Vaggad blidt af morgonfläkten, till vår nord, du återvänder,
grönskar nu på åkern sådden, och som vår så tacksam glöder
och i hvita vinterdräkten ingen barm för dig i söder!
springer haren öfver brodden.

Gömd bland buskar under granen, Hör du, våra hymner skalla,
spänner jägarn sakta hanen. hör du, hvad han tyder, sången
att du kommer till oss alla
såsom friheten till fången,
att på polens frusna drivva
finnas hjärtan ock att lifva!

Sparsamt närd af lundens kyla, såsom friheten till fången,
tindrar där en sjunken drivva, att på polens frusna drivva
medan ljusa björkar skyla finnas hjärtan ock att lifva!
källans sorl och tufvans vifva,
och den nyss uppväckte Necken Skynda att åt land och vatten
rör sin silfversträng i bäcken. väfva nya högtidsskrudar,
locka fjärlarna ur natten

Sköna vår, hur länge rullar och ur stoftet deras brudar,
ej din vagn kring söderns stränder, och ur kärleksfulla sinnen
innan till förgättna kullar, jaga vinterns kulna minnen!

Till en blomma.

Nyss slöt du dvalan; — ögat, ej fångsladt mer,
än med så hjärtlig glädje mot höjden ser,
där morgonrodnan, af lätta skyar buren,
i famn af purpur sluter sin brud, naturen.

Allt är så tyst i din rund, så stilla än;
af vällust dö de ilar, som nalkas den.
På gyllne vingar fladdrar den dolda flärden; —
säg, lilla blomma, hur skön du finner världen?

Du kan ej ana ännu vid fläktens lek,
vid fjärlilns hviskning och morgondaggens smek,
hur snart de yra vännernas hyllning slutas,
hur mången sorgsen tår på din kind skall gjutas.

O, hvarför gaf ej Han med sin allmakts: Blif!
en evig vår åt din oskuld's blomsterlif?
och hvar'ör får du ej se, så ljuft bedragen,
mot middagssoln som mot gryningen af dagen?

Så le, du lilla, än i din oskuld där!
 Snart skall du finna, hur svekfull våren är,
 och tänka rörd på den lyckliga minuten,
 då än du låg och drömde, i knoppen sluten.

Fågelboet vid landsvägen.

Filla fågel, hvarför byggde du
 vid den stora vägens larm din hydda?
 Var din djupa skog ej sval och ljuf,
 stodo ej dess björkar löfbeprydda?
 Lyste icke morgonrodnan där
 lika blid och tjusande som här?

Bäckens tysta silfverbölja sam
 i de långt, långt bort belägna dalar;
 här med buller åker flården fram
 sina tunga, järnbesmidde salar.
 Lugn och stillhet var den gömdas lott;
 arma fågel, här bor fruktan blott.

Hvarför bytte du mot parkens doft
 dammet kring den nötta vägens gränser?
 Hvarför älska mer ett härjadt stoft
 än den färgprakt, som i lunden glänser?
 Hvarför, för att skåda världens strid,
 offra opp din obemärkta frid?

Synes dig ej dagen ofta lång,
 innan nattens lugn ditt tjäll besöker?
 Klappar ej ditt hjärta mången gång,
 när ett dån sig närmar och föröker?
 Lyfter du ej ofta nog förskräckt
 vingen, öfver dina spåda sträckt?

Bodde du i fjärran lund ändå!
 Ingen oro där ditt hjärta röjde,
 ingen fruktan skrämde där de små,
 om du äfven nå'n gång borta dröjde;
 ty för dem naturens stillhet där
 vore, hvad din lätta vinge är.

Fågel, fågel, när de späda snart
 börja sina fjädersegel lyfta,
 led då utan tvekan deras fart
 till en nejd, dit inga stigar syftal
 Bygg och lär dem bygga där i ro
 nästa sommar hvar sitt lilla bol

Sommarnatten.

Himmel, hvilken afton, hvilken färd!
 Ser du holmens lilla blomstervärd?
 Goda Nana, i dess lunder
 sjunga fåglar kvällens under.
 Hvila rodden, låt oss vagga
 dit i land!
 Solen ler ju än från kullen,
 vikens bölja gungar jullen,
 aftonvinden för vår flagga
 mot dess strand.
 Hör du de susande alarnas ljud?
 Ser du de grönskande ängarnas skrud?
 Njutom fröjden! Snart har tiden
 satt för njutningen en gräns;
 Nana, snart är kärlekens
 liksom sommarns stund förliden.

Re'n bland löfven blickar torpet fram.
 Skynden, fläktar, fören dit vår stam!
 Ser du gubben, goda Nana,
 re'n i dörrn vår kosa spana;
 ser du flickan, hur den täcka
 vinkar där?
 Med sin smultronkorg i handen
 står hon leende på stranden,
 glad att få åt Nana räcka
 sina bär.
 Hulda, du tåras. Hur helig, hur skön
 är ej den hyllande kärlekens lön!
 Redan här som ängel buren,
 njut din afundsvärda lott.
 O, hur säll är mänskan blott
 med sitt hjärta och naturen!

Hvad ej praktens salar fostra opp,
 lifvets fulla njutning, lifvets hopp,
 växer utan ans och blommar
 höst och vinter, vår och sommar
 i den fria bygdens runder,
 i dess tjäll.

Ser du anden, som för stäfven
 flyr med ungarna i säfven,
 arm och blottad och därunder
 dock så säll?

Ej mot palatser, som skyarna nå,
 bytte den irrande en af de små;
 ej för guld, i råga bräddadt,
 ej om tusen slott hon såg,
 öfvergåfve hon sin våg
 och sitt bo i vassen bäddadt.

Kvällens blyga älskogsstjärna du,
 blicka vänligt på vår landning nul
 Jubla, lundens fågelskara!

Låt er sång en brudsång vara,
 som två trogna hjärtan viger
 inför er!

Solen sjunker bakom bergen,
 västerns himmel mister färgen,
 men din färg, o Nana, stiger
 mer och mer.

Sent må vi vända från färden igen,
 morgonens stråle här finne oss än!

Lätt är hem och vänner glömma,
 flicka, i en älsklings famn.

Här i dalens blomsterhamn
 låt oss hvila ut och drömma!

Svanen.

<p>Från molnens purpurstänkta rand sjönk svanen, lugn och säll, och satte sig vid älfvens strand, och sjöng en junikväll.</p>	<p>Om nordens skönhet var hans sång, hur glad dess himmel är, hur dagen glömmes, natten lång, att gå till hvila där;</p>
---	--

hur skuggan där är djup och rik   hans enkla lofsång då,
 inunder björk och al,   och snart han smög mot makans
 hur guldbestrålad hvarje vik   bröst
 och hvarje bölja sval;   och tycktes kväda så:

hur ljuft, oändligt ljuft, det är
 att äga där en vän,   Hvad mer, om än din lefnads
 hur troheten är hemfödd där   dröm
 och längtar dit igen!   ej sekler tälja får?
     du älskat har på nordens ström
 Så ljud från våg till våg hans   och sjungit i dess vår.
     röst,

Torpflickan.

Sörjen Kandals dotter, gröna lunder!
 Såsom edra blommors blida stunder
 voro hennes glada stunder korta.
 Sörjen, gröna lunder! Hon är borta.

Kan ej dödens mulna ängel skona?
 Skall naturen, att sitt fall försona,
 åt en makt, som härjar och föröder,
 offra allt det ädlaste, hon föder?

Kan väl grafvens mossbetäckta gömma
 glädjas åt det sköna, åt det ömma?
 Älskas Kandals barn af dödens salar
 som af Lannas grottor, Vanhais' dalar?

O, du var så skön, begråtna flicka!
 Ingen yngling stannar mer att dricka
 vid din blåa källa, ty där inne
 ser han blott din saknad och ditt minne.

O, så länge du besökte källan,
 glömdes hennes täcka stränder sällan.
 Ofta, af ett fåfängt hopp bedragen,
 kunde herden där fördrömma dagen.

Trånans suckar, glädjens gälla stämma
 voro vid dess bölja då som hemma,
 och så långt hon flöt, den spegelklara,
 hördes sång och muntra flöjter bara.

Färdt Skildr. Säger

Teckning at Aug. Malinström.

Lyssnen icke, Lannas gråa hallar!
Kandals dotter går ej mer och vallar,
fåfångt sörja edra stumma eko
hennes toner, som för alltid veko.

Tomt är nu på Vanhais' betesmarker,
inga hjordar irra i dess parker;
någon fågel blott, som höken jagar,
flyger där från träd till träd och klagar.

Son af Vanhais, du, som främst bland alla
älskades af detta nu så kalla,
detta fordom, ack, så varma hjärta,
säg, hvar dväljs du ensam med din smärta?

Tystnat har din yxa re'n i skogen,
ty en flicka gick ej mer förtrogen
och besvarade din röst från hagen,
då du, lockande, höll upp med slagen.

Högt på stranden ser man nu din julle,
liksom om du aldrig mera skulle
kasta ut för fjärdens skaror näten,
af hvart enda älskadt värf förgäten.

O, bland kyrkogårdens sorgsna pilar
slog du läger, där din flicka hvilar,
och då dagen släcks och tändes åter,
sitter du vid hennes graf och gråter.

Sörjen Kandals dotter, gröna lunder!
Såsom edra blommors blida stunder,
voro hennes glada stunder korta.
Sörjen, gröna lunder! Hon är borta.

Höstaftonen.

Hvi suckar du så mången timma,
o tärda bröst?
I nattens stund, då blida stjärnor glimma,
hvi bryter genom rymdens lugna dimma
din hemska klagoröst?

Begråter du de snabba dagar
 på lifvets ö?
 Är det vid minnet af en vår, du klagar?
 O, fasar du för stoftets milda lagar,
 att blomma och att dö?

Minns, fågeln sjöng i ljusa salen,
 han sörjde ej.
 I skogens toppar tonar näktergalen;
 dess harmonier, födas de af kvalen
 vid stundens flykt? — O nej!

Och fjäriln flög i blomsterringen
 en sommardag;
 om aftonen hans suckar hörde ingen,
 fast domnande han sänkte trötta vingen
 och lydde ödets lag.

Då eken föll för tidens ilar,
 på bergets håll, —
 du dåre, vill du undfly dödens pilar?
 Uppå den graf, där världens forntid hvilar,
 fördömer du din kväll?

Hvem nedsteg att din lott behjärta?
 Hvem löser dig
 ifrån förgängelsens och dödens smärta?
 Din bön är blommans bön, bedragna hjärta;
 se hennes stoft och tig!

Och njut den nakna öknens manna,
 minutens fröjd,
 och vandra framåt med en molnfri panna!
 Du är en främling här, du får ej stanna,
 förr'n på ditt Kanaans höjd.

Där ofvan stjärnorna du äger
 din rätta hamn.
 O gläds, att allt, hvad vanskligheten säger,
 en dröm blott är, som sväfvar kring ditt läger
 i evighetens famn!

Ej skrämme då den dunkla glafven
i ängelns hand!
Han krossar bojan blott, men icke slafven.
Förklarad skall du blicka ned på grafven
från ljusets fosterland.

Tröst.

Där förgäten jag satt
i min ensliga dal,
såg jag stjärnornas tal,
hur de saliga gå
öfver dimmor och natt,
hur de strålände bo
i det eviga blå,
och då flydde min ro,
och då tänkte jag så:

Hur oändlig, o Gud,
är din kraft, och hur rik!
Blott ditt härskarebud,
o, en vink af dig blott,
och jag, stjärnorna lik,
genom rymderna gått,
och nu suckar jag här!

Och ditt välde består
med sin eviga lag,
och den krona, du bär,
skall ej hvila en dag
öfver grånande hår,
och du själf är så fri
som ditt härliga ljus,
och en värld är ditt hus,
men du ryms ej däri, —
och ditt barn är en slaf!

Och du rörs ej däraf,
att ej spiror och guld,
att ej seger och ljus
är hans saliga lott,

men bekymmer och sorg,
men blott mörker och grus
är det arf, som han fått
från sin fäderneborg, —
och den är dock så full!

Och ej mejas den säd,
som ur intet du väckt
på omätliga fält.
Och ej murknar det träd,
som i kaos du ställt,
fast det byter om dräkt.
Och din värld är så vid
och så skön och så säll,
och den mäts ej af tid,
och dess strålände dag
skall ej skåda sin kväll, —
men en bubbla är jag!

Och förmåga jag fick
att beundra din prakt,
men ej mer, men ej mer,
men att fatta den ej.
Och du lockar med makt
mot din himmel min blick,
och jag trängtar och ser, —
men jag hinner den ej!

Så jag tänkte. — Då stod
vid min sida en ros
i den höstliga vind,
och förspilld var dess blod,
och dess fägring sin kos
och förbleknad dess kind.

Men en irrande fläkt
kom från kullen och slog
med sin vinge en gång
den förtynande blott,
och dess stängel blef bräckt,
och hon böjdes och dog,
och jag märkte uppå,
hur hon somnade godt,
fast dess slummer blef lång, —
och då tänkte jag så:

Se, hvi klagar väl jag
öfver våld, öfver våld
i den Eviges lag?
Som en främling blott, ställd
i mitt jordiska frö,
skall jag blomma i tvång,
men det tvång, jag bebor,
är det sällaste tvång,
ty en gång skall det dö, —
och jag hoppas och tror.

Kärlekens förblindande.

Späd ännu låg kärleksguden
i den ömma moderns armar,
lik en stjärna, som om kvällen
du i källans sköte såg.
Eterns silfverglans sig sänkte
daggluk ned uppå hans panna,
och en evig färg af rosen
i hans kinder gömde sig,
medan läppen log, omfläktad
af Olympens nektarångor,
och de drömda segrars glädje
lekte oskuldsfull på den.

Paphos' drottning, fröjdbetagen,
göt en tår i känslans fullhet

och i gossens spegelöga
såg sitt anlete och log.
»O», hon suckar, »må beständigt
till ett minne af min sällhet
samma bild i samma öga
genom världen följa dig!»

Nu, hvem undrar väl, att Eros
sväfvat ibland oss förblindad,
fast hans blick ej skyms af bindel,
ej af mörkrets skuggor höljs?
Äfven ibland öknens törnen
ser han blott Olympens salar
och i trollets armar äfven
endast huldgudinnans bild.

Flickans klagan.

Hjärta, hjärta, hade jag dig framför mig,
låge du, oroliga, i min hand här,
o, då skulle hastigt min trogna omsorg
bringa dig lugnet.

Som en mor sitt barn jag dig skulle gunga,
föra, sakta vyssjande, fram och åter,
tills du upphört klaga och nöjd din plåga
glömde i sömnen.

Men nu bor du slutet i barmens fångsel,
otillgängligt stängdt för hvar vänlig hyllning,
blott för honom blottadt, som oupphörligt
rubbar din hvila.

Till oron.

Ja, ljufva oro, längta, o längta än!
Af ingen glädje, vore den än så rik,
af ingen bräddad njutning lugnad,
sucka mot sällare fröjder ständigt!

Nyss var din önskan endast en vänlig blick
af tärnans öga; — nu, då hon skänkte den,
stig högre och begär dess första
himmelska kyssar och strid och träna.

Och när på purpurläppen ej blomstrar mer
en enda ros, hvars nektar du icke sög,
så skynda blott att nya skördar
under den svällande slöjan åtrå.

Ja, hulda oro, härska med dubbel kraft
i mina ådror, dikta vid hvarje ny
eröfrad segerkrans en annan,
vinkande ädlare än i fjärran.

Dig må den slappa dåren förbyta mot
ett lik af sällhet, som han benämner frid,
och i sitt skal af lugn och dvala
kråla, en mussla, på ödets stränder.

Jag älskar dig! — Hvem är det, om icke du
som tvungit mig att söka det öppna haf
och med dess böljor, med dess stormar
jublande kämpa om lifvets fröjder?

Du skall mig följa, saliga ängel, du
skall egga mig att njuta min lefnads dag,
och när den sluts, skall du i grafven
jaga mig opp ur min domning åter.

Och ofvan solens bana och stjärnornas
 skall du mig följa, — skall i min himmel än
 vid salighetens tömda mjödhorn
 lära mig skönare världar drömma.

Den älskande.

Solen bärgas, skymning nalkas' Håret fladdrar, spridt i vinden.
 nejderna af dagen svalkas' lätta flammor färga kinden,
 rosenvingad sväfvar kvällen hvita skuldror skälfva nakna
 till förtrogna dalar ner. under daggens kulna regn.
 Sårad af Cupidos pilar, Himlen mörknar, — tärnan fasar,
 i sitt öppna fönster hvilar skurar smattra, stormen rasar.
 Selma och från trånga cellen Grymme, skall hon länge sakna
 utåt fältet ser. än ditt varma hägn?

Intet ljud af älskarn höres, Hvar minut ett hopp föröder,
 intet vänligt budskap föres och hon fryser och hon glöder,
 till den ömma flickans öra nu ett rof för känslans lågor
 om hans lätta ankomst än. — och för nattens vindar nu.
 Ser hon, smäktande och trogen, Sløjans skygd är öfvergifvet,
 bort mot ängen, bort mot skogen, ingen gördel fångslar lifvet,
 endast skuggor där sig röra, fria svalla barmens vågor:
 flyktande igen. yngling, hvar är du?

Tårar skymma hennes blickar, Men han kommer. Jubla, tärna!
 hjärtat klappar, pulsen pickar, Lifligt, som en klarnad stjärna,
 tysta suckar smyga sakta bröt han fram ur parkens galler,
 från dess läppar då och då. och mot dig hans kosa sträcks. —
 Men förgäfves, — svaret dröjer; Redan står han säll vid målet,
 hvad hon döljer, hvad hon röjer, sakta rasslar nyckelhålet,
 endast skälmska fläktar akta fönstret sluts, gardinen faller,
 flyktigt däruppå. matta lampan släcks.

Till min sparf.

Dig sköter jag, min lilla sparf, så gärna
 och räknar väl ibland
 med tårar i mitt öga hvarje kärna,
 du plockar ur min hand.

Jag älskar dig, fastän din fjäderslöja
af ingen fägring ler.
Jag känner dig, fast ej din näbb kan röja
den ton, ditt inre ger.

Din skrud är mörk som natten, och din tunga
är stum och tyst som den.
Du kan ej glimma, och du kan ej sjunga,
du kan blott vara vän.

Dig kallar mången ful och undrar öfver,
att jag dig äga vill.
men du är öm och trogen, — hvad behöfver,
hvad fordrar jag väl till?

Då andra gäcka dina enkla kläder,
ser du på mig så huld,
och jag ej gäfve från din kropp en fjäder
för pärlor och för guld.

De prisa siskans drillar, de behjärta
kanariens gälla röst; —
jag sökte blott en varelse, ett hjärta
att värma vid mitt bröst.

Ej kärleken vid ytans glitter dröjer,
ej mättas han däraf;
hans vällust är den tacksamhet, han höjer,
den sällhet, som han gaf.

När du i menlös glädje pickar stilla
den hand, du sitter på,
belönar du ej då min vård, du lilla,
är du ej vacker då?

Förtroligt skall jag söka att besälla
din lefnads snabba vår,
och när du dör, skall på din graf jag fälla
en blomma och en tår.

Begrafningen.

Tempeltornets dystra klockor hördes,
 mot dess port en svartklädd skara rördes,
 och en yngling, skördad ifrån våren,
 buro de på båren.

Sakta sänktes slumrarn ned i mullen,
 fredligt rundades å nyo kullen,
 och ett enkelt kors blef ställdt af sorgen
 på den trygga borgen.

Nu, när lifvets sista gård var slutad,
 bröt det tysta tåget opp, — men lutad
 mot en alm, som sig i nejden höjde,
 kvar en flicka dröjde.

Och hon dröjde där, tills allt blef öde;
 då till grafven gick hon, till den döde,
 och en lilja, som hon bar i handen,
 offrade åt sanden.

Och den trogna satt och grät på stället
 än, när solen sjunkit bakom fjället
 och den bleka, nattomhöljda stjärnan
 uppgick öfver tärnan.

Nästa morgon blef hon än där funnen,
 men dess tårekälla var förrunnen,
 och mot korset, som hon slöt med armen,
 slog ej mera barmen.

Till Frigga.

Mig ej lockar din skatt, Afrikas gyllne flod!
 Ej din pärla jag sökt, strålande ocean!
 Friggas hjärta mig lockar,
 röjdt i tårade ögats dagg.

O, hur ringa för mig vore en gränslös värld,
 med dess solar af guld, med dess demanters sken,
 mot den värld, jag med henne
 hänryckt gömmer i slutan famn!

Hvad af stoftet hon lånt, hvad hon af himlen har,
 kan jag skilja det mer, än på vår sommarsky
 hvad blott aftonen målar
 eller morgonens blomsterhand?

Tanke svindlar och syn, när i dess blick jag ser,
 liksom såge jag ned i ett omätligt djup,
 tills jag spritter ur dvalan
 vid en kyss af dess purpurmun.

Säg, hvar fostrades du, leende ängel, säg,
 tills du sänkte dig ned och åt ditt rosentjäll
 gaf gestalten af Frigga,
 att försköna min vandring här?

Mulnar banan ibland, skjuter ett törne fram,
 suckar anden en gång, tryckt af sin bojas ok,
 o, hur saligt att ila
 i den älskades armar då?

Jorden smeker min fot, ljuf som en vårvind, där,
 lifvets fjättrande tyngd lätt som en bubbla känns,
 och af svallande pulsar
 vaggas själen till gudars ro.

Ungdomen.

Bland de makter, som på jorden trona,
 bär blott vanskligheten säker krona;
 döden kan ej störtas, kan ej skona,
 och hans lie rostar ej.

Yngling, bäfvar du för härjarns spira,
 o, så lär att stundens högtid firal
 Vet, en evighet af lif kan spira
 i ett enda ögonblick.

Jord och himmel äges af minuten,
 jord och himmel kan i den bli njuten,
 hög och rik och gränslös, fast förfluten,
 kan den bli hos minnet kvar.

Men ej tanken dock, af lagar bunden,
 känslan är den makt, som adlar stunden;
 känslan ensam skördar i sekunden
 mer än tusen sekler sått.

Jubla, yngling! Gudalånet blommar
 än i dina pulsars varma sommar;
 än uti ditt hjärtas helgedomar
 lefver känslan stark och ung.

Men de flykta, men de domna sakta,
 dessa stunder, som din sällhet vakta;
 åldern nalkas, yngling, lär att akta
 skänkerna af lifvets vår!

Njut, så länge än din majdag varar!
 Ingen blomma höstens stormil sparar,
 ingen blid, förtrolig sol förklarar
 vinterns långa, kulna natt.

Hvarför skulle du i fåfäng möda
 glädjens enda, korta dar föröda?
 Hvarför med ditt friska hjärtblod föda
 slumpens och bekymrens nyck?

Kärleken dig manar; — hör du buden
 af den späda, segerkrönta guden?
 Ej blott tärnan famnar du i bruden,
 alla världar famnar du.

Rankan svajar, purpurdrufvan blöder,
 glädje blott i hennes nejder glöder,
 kungasalig vandrar tiggarn, bröder,
 under rankans krona böjd.

Älska, yngling! — hjärtats lågor svalkas;
 drick! — en vinter utan drufvor nalkas;
 lef och gläds och njut och le och skalkas!
 Frost och domning följa se'n.

Den väntande.

Hur lång är vägen? — Kort för det friska sinnet,
 men lång, ack, lång för det sjuka hjärtats väntan.
 När skall hon komma, när skall den hulda sjunka
 säll i min svallande famn?

Hit skall hon nalkas, valde hon än att nöta
 på skogens sandiga stig den späda foten,
 hit, om hon älskat böljan och djärf i jullen
 klyfver den speglande våg.

Från uddens håll, i skygd af den krökta tallen,
 vill jag en spanande blick i växling sänka
 på stigen än och än på det spegellugna
 sundets bestrålade längd.

Här vill jag lyssna. — Tystnen, o sångarinnor
 i skogens toppar, er sång begär jag icke;
 nej, blott ett sakta ljud af ett årslag fjärran,
 eller den älskades steg.

Förgäfvess! Ej ett bud från den hulda stillar
 mitt öras längtan; blott finkens drillar domna
 i nejdens lugn, och stundom i ekos sköte
 gökens melodiska suck.

Ser jag mot skogen, ser jag en hjord allenast
 af rädda får, som i damm tillbaka vända;
 ser jag längs böljan, — endast en skara måsar
 glimmar i aftonens brand.

Men du, hvars ögas strålar på en gång famna
 planetens segrande lopp, atomens dvala,
 säg, förr'n du sjunker, glödande sol, hvar är hon?
 Säg, hvar den älskade är!

Förgäfvess! Lik en kung, från din höga bana
 kringströr du häfvor, men hör ej barnens suckar;
 åt mig, som tigger endast ett svar om henne,
 skänker du strömmar af guld.

Hvem skall jag fråga? — Männe den muntra lärkan,
 som nyss med bärgade vingar sjönk ur molnet?
 Hvad — eller höken, där han med spända segel
 sköter sin luftiga jakt?

Ack, hvarje pulsslag ökar mitt kval, min saknad,
förrädiskt nära bedragna sinnen hoppet,
och hoppet åter blåser med falska läppar
låga i kärlekens glöd.

Ej svalkar aftondimman, ur viken stigen,
ej daggens yppiga skur mitt hjärtas trånad,
ej nattens vind, som susande kring om klippan,
smeker min kyliga lock.

Till hvila går naturen, allt mer förbreder
den tysta skuggan sitt täcke öfver jorden;
i hvarje blomma sväller en stilla brudsäng;
ensam försmäktar blott jag.

Färd från Åbo.

Re'n fladdrar seglet, jullen är lossad re'n,
i styret fattar ynglingens säkra hand,
och skön och rodnande i stäfvon
sitter vid åran en landlig tärna.

Ej tyngs den lilla vaggande båten mer
af mjölk och frukter; stäfvorna tömda stå,
och kram och högtidsdräkter gömmas
nu i den städade äppelkorgen.

Men aftonvinden lefver å nyo opp,
och Auras vimplar peka mot fjärden hän,
och seglet fylls, och afsked vinkas
glädtigt åt jullarnas mängd vid stranden.

Och nu, o stad, farväl, och ett långt farväll!
Snart skall jag mer ej skåda ditt stolta prål,
ej mera höra dina vagnars
dånande larm på de fulla torgen;

men vandra ostörd kring i en lugn natur
och se dess prakt, ej rubbad af mänskohand,
och lyssna säll till bygdens tungor:
fåglarna, eko och silfverbäcken.

Re'n öppnar mot oss fjärden en vidgad famn.
 På afstånd ser jag stranden af Runsala,
 där mellan sekelgamla ekar
 nymferna vårda Choræi källa.

Frid med din aska, skald från mitt fosterland!
 Som jag du ofta vaggat på Auras våg
 och ofta, ofta längtat åter
 hän till din dal och dess gröna vakter.

Men kosan styrs mot öster; — den långa sjön
 står som en ändlös spegel för ögat fram,
 och hvita såsom svanor klyfva
 segel vid segel dess blanka yta.

Men solen sjunker, vindarna tystna af,
 i skogen somna ljuden af fåglarna;
 blott här och där en bygdens tärna
 lyfter sin åra och ler och sjunger.

Men lifvets glada dröm vid naturens barm
 och hjärtats längtan och tärnans blyga kval
 och hoppets fröjd och minnets vällust
 sväfva i tonernas famn kring sunden.

Det mörknar ej, det ljusnar ej, — härligt hvälfes
 en natt af silfver, bytt mot en dag af guld,
 kring jullen, där den sakta nalkas
 fjärden, som klyfves af Lemos' udde.

Med fröjd och vemod ser jag de nejder nu,
 där du, begrätne yngling, din lager bröt,
 där, Ramsay, du kring skyddad fana
 samlade flyende kämpar åter.

Med vemod, när jag tänker: du togs så ung
 från hoppets sköna värld, från ditt kämpalif;
 med fröjd dock, när jag tänker: hjälten
 blödde för äran och fosterlandet.

Ännu med vördnad tycker sig skärens son
 i skumma nätter skåda din vålnad där
 och, allt som strandens granar susa,
 höra din manande härskarstämma.

Så styrs bland lugna minnen vår glada färd,
tills Vapparns vida fjärd är tillryggalagd
och sundet med sitt tempel fjärran
bjuder oss in i sitt trånga sköte.

Där ser jag kullens grönskande björkar re'm,
min sällhets stumma vittnen, jag hälsar er
och dig, o hydda, byggd på stranden,
ärnad åt mig för den korta sommarn.

Mottag mig nu och låt mig en vingad stund
bland sömn och drömmar bo i din stilla famn!
När första morgonstrålen glöder,
väntar mig Frigga på kullen redan.

Hvad jag är säll!

Hvad jag är säll! — I lifvets morgontimmar
kring hoppets blanka sjöar sväfvar jag,
lik seglaren, som i sin julle stimmar
på vikens spegellugn en sommardag;
hvert helst han ser, en löfprydd kulle skälfter,
en blomrik tafsa tindrar för hans syn,
och strålfull himlen sig där ofvan hvälfver,
och strålfull ler den under vattnets bryn.

Hvad jag är säll! — Stå icke jordens länder,
en gränslös bana, öppen för min gång?
Har jag ej skatter nog i mina händer,
min stämda lyra och min glada sång?
Har jag ej språk, som talar till en annan,
om än bland söderns nakna barn jag gick;
det friska lugnet på den ljusa pannan
och kärlek i det fria ögats blick?

Hvad jag är säll! — I tusen former dansar
det sköna idealet kring min stig,
och äran står vid vägens slut med kransar
och vinkar leende och kallar mig.
Odödlighetens lugna sol förgyller
det mål, jag söker, trånande och varm,
och ingen låg, föraktlig tvekan fyller
min djärfva, stolta, ungdomsfriska barm.

Hvad jag är säll! — En trogen flicka delar
 min ömhet, mina minnen och mitt hopp.
 Finns någon fröjd, som i min lycka felar,
 den söker jag i hennes armar opp.
 För hennes blickars oskuldsfulla värma
 uppblomstrar härligt mina känslors vår,
 och såsom fjärlar hennes kyssar svärma
 omkring det Eden, i mitt hjärta rår.

Hvad jag är säll! — När lifvets morgon viker,
 står mig dock lyrans milda tröst igen.
 Hvad jag är säll! — När äfven lyran sviker,
 har jag kanske ett namn till tröst för den.
 Men om af ryktets tunga jag förglömmes,
 är mig likväl min hulda flicka kvar,
 och om ock hon för mina blickar gömmes,
 har jag dock minnet än af hvad jag var.

Mötet.

Hon stod vid hasselhäckens dörr,
 den flicka, som jag älskar mest,
 och hennes blick, så yster förr,
 var nu med stilla vemod fäst
 på tufvan, där förliden kväll
 hon vid min sida satt så säll.

En tårbegjuten ros hon bar,
 ett minne, som jag skänkte där.
 Hon trodde, att jag fjärran var,
 och jag var henne dock så när;
 i närmsta buske gömd jag låg
 och tårades och såg och såg.

Där stod en björk från fordomtid
 och grönskade och växte fritt;
 den bar min flickas namn, — bredvid
 bar den i ljusa barken mitt.
 Tätt till hvarann jag båda skar
 en afton, då jag ensam var.

Det var så kärt för hennes håg
 att se dem vara dag från dag. —

Nu stod hon suckande och såg
den flydda vännens kända drag
och skref en sorgsen vers dit ner
ur Ingborgs klagan af Tegnér.

Och jag blef tyst och gömd ändå
och lät min flicka plåga sig.
Det var så ljuft att tänka på
de kval, den hulda led för mig;
blott därför var jag otacksam
och skyndade ej genast fram.

Men fjäriln flög till blommans knopp,
och blomman gaf sin purpurmun,
och trasten sjöng i björkens topp,
och hennes make kom på stund;
då nämnde jag min flickas namn,
sprang opp och flög i hennes famn.

Till en flicka.

Flicka, säg hvad magiskt tvång det är,
som mig ständigt till ditt hjärta jagar!
Säg mig, hvarför längtar jag att där,
endast där, fördrömma mina dagar?

Hvarför är den sköna helgedom,
där naturen som prästinna dröjer,
för min blick så stel, så glädjetom,
om ej dig jag bland dess under röjer?

Såsom jag i stoftets bojor snärd,
såsom jag ett rof för ödets bölja,
är för mig du mera än en värld,
fast den minsta buske kan dig dölja.

Hulda, länge, innan dig jag såg,
var jag älskad, älskande tillbaka;
ofvan molnen, där mitt hemland låg,
ägde jag förut en dyrkad maka.

Rikare var hennes barm än din,
hennes kyss var mera full att njuta:

vid som himlen var dess famn, och min
var dock ej för trång att henne sluta.

O, hur mönstrar jag ej mången gång
dessa minnen ifrån fadershuset!
Hvad jag älskat såsom fri en gång,
älskar jag ännu, fast smidd vid gruset.

Flicka, ej din tjusande gestalt,
färgen ej på dina rosenkinder,
nej, en kärlek till det stora allt
är den makt, som vid din famn mig binder.

Jord och himmel äger jag i dig,
kan i dig blott till mitt hjärta pressa;
undra därför ej, att du för mig
är så dyr, så dyr som båda dessa.

Den tillfrisknande.

 låt mig sitta tyst på din bädd och skåda,
hur våren sakta spirar ur vinterns dvala
och purpursmyckad, blomsterbegränsad åter
lofvar mig gladare dar.

Jag satt ej länge se'n vid din sida, flicka;
din hy var härjad då och ditt öga mulnad,
och dödens blekhet låg som en dyster drifva
öfver ditt anlete bredd.

Nu har han flyktat. Leende strålar åter
mot mig din hulda blick som en klarnad majsol,
och på de blida kindernas värme svälla
rosor och liljor igen.

Och alla löjen, alla de små kariter,
som skrämde flögo undan den kulnes spira,
församlas åter, än kring din ljusa panna,
än kring din yppiga mun.

De täckas lekar vill jag en stund betrakta,
hur fjärrillikt de hylla hvar nyfödd skönhet,
tills själf med fjärlins mod jag mig lifligt sänker
ned för att leka bland dem.

För hvarje tår, jag göt på din vinter, flicka,
 skall då din vår mig skänka en vacker blomma;
 för hvarje suck, din bleknade läpp mig kostat,
 ger mig den friska en kyss.

Vaggsång för mitt hjärta.

<p>Sof, oroliga hjärta, sof, glöm hvad världen har ljuft och ledt! Intet hopp din frid förstöre, inga drömmar din hvila!</p> <p>Hvarför ser du mot dagen än? Säg, hvad väntar du mer af den? För de djupa sår kanhända någon helande blomma?</p> <p>Arma hjärta, slut ögat till! Dagens rosor du pröfvat nog; blott i sömnens dunkla lustgård gror den stängel, dig läker.</p> <p>Sof, som liljan! hon slumrar bort, flyktigt bruten af höstens vind, sof, som hinden, tyngd af pilar, somnar in och förblöder!</p> <p>Hvarför sörja förflutna dar? Hvarför minnas, att sällt du var? En gång måste våren vissna, en gång glädjen, o hjärta!</p>	<p>Äfven du har din majdag sett; Hvad, fast icke den evig blef? Sök blott ej dess milda låga än bland vintriga skuggor!</p> <p>Minns du sällhetens stunder än? Lunden grönskade, fågeln sjöng, och ditt kärleksfulla tempel var den doftande kullen.</p> <p>Minns du famnen, som slöt dig där? Minns du hjärtat, som sökte dig? Minns du än den kyssbetäckta läppens domnande eder?</p> <p>Då, när öga i öga såg, känsla speglad i känsla låg, då var tid att vaka, hjärta, nu att slumra och glömma.</p> <p>Sof, oroliga hjärta, sof, glöm hvad världen har ljuft och ledt! Intet hopp din frid förstöre, inga drömmar din hvila!</p>
---	--

Barndomsminnen.

Stig minns en tid, jag minns den hvar minut,
 då lifvets maj på mina kinder glödde
 och i min späda barm en ros slog ut,
 hvars fågring inga stormar än förödde.

Hur säll jag lefde i min oskuld då,
lik morgonstundens första fläkt i dalen!
Min fröjd var ren som ljuset i det blå,
och lätta såsom daggens pärlor kvalen.

Då tycktes glädjen bo i hvar gestalt
och jorden le, liksom af änglar buren,
och vindens susning, bäckens sång och allt
var barn som jag och lekte med naturen.

Men snart du flydde, sköna barndomsvår,
att aldrig värma detta hjärta mera.
Ack, lundens fågning knoppas år från år,
men livvets blomma en gång och ej flera.

Förgäfves, se'n dess purpur tynat af,
du vattnar hennes rot med tårefloder,
de bleka bladen söka blott en graf,
och stängeln sjunker mot sin kalla moder.

O, snart ju ila dessa stunder bort,
som offras här åt sträfvandet och hoppet.
Då mänskans bana mättes ut så kort,
hvi skall dess glädje vissna under loppet?

Mot dig jag blickar, tid, som har förgått,
som seglarn på sin sörjda strand tillbaka.
Ack, le och njuta — det var barnets lott,
och ynglingens är strida och försaka.

Hvad är den värld, som ljusnar för mitt hopp,
den palm, hvarom min djärfva aning talar,
emot den hydda, där jag växte opp,
och kransarna uti min barndoms dalar!

Dock klagar icke jag. — Den fröjd, som var,
skall hjärtats dufvobud ej återfinna.
Blott, ljufva minne af förflutna dar,
blif du min trogna följeslagarinna!

Kanske ännu vid vägens slut en vän
för den af bördor tyngde vandrarn ömmar;
kanske att ålderdomen ger igen
min forna frid och mina barndomsdrömmar.

När, böjd mot stafven i min matta hand,
 jag ser det rum, där inga sorger agga,
 då skall jag stappla nöjd till grafvens rand
 som fordom mången afton till min vagga.

Vid en väns död.

Förgänglig var då den sälla lott,
 mig brydde;
 lik vardagsfläkten den smekte blott
 och flydde.
 Ack, ljuft jag drömde,
 jag mig förglömde;
 men snart kom den, som min glädje gömde
 i grafven.

Hur kärt, hur ömt jag än nämner dig,
 du flydda,
 du hör mig ej, du ej öppnar mig
 din hydda.
 Min tår ej räcker,
 min suck ej väcker
 det bröst, som stoftet och natten täcker
 i grafven.

Dock, ömma vän, fast för ödets slag
 jag dignar,
 min sorg är ljuf, och min smärta jag
 välsignar;
 ty du har vunnit
 och friden hunnit:
 det lugn, jag mist, du fördubbladt funnit
 i grafven.

Ja, lycklig du, som din staf har fällt
 och somnat!
 På jorden är blott det hjärta sällt
 som domnat.
 Mot ödet, tiden,
 mot stormen, striden,
 hur lugn är hvilan, hur djup är friden
 i grafven!

Sof, sälla ande, från flärden skild
och kvalen,
sof sött som daggen, om kvällen spilld
i dalen;
tills gryningsstunden
bestrålar runden
och väcker slumrarn ur morgonblunden
i grafven.

Det frö till lif, som i mänskan göms
af ljuset,
i mörkrets fjättrar ej evigt glöms
i gruset.
Hvad döden faller,
han återställer,
och knoppen blott, hvarur blomman kväller,
är grafven.

Öfver ett sofvande barn.

Hur säll i vaggans famn du hvilar än,
hur obekant med villorna och flärden!
Din bädd — af modershand bereddades den,
din ro — af syskon från den högre världen.

Som morgonlugnet kring en källas blå,
så frid din lefnads oskuldsbölja söfver;
ty tidens vinge slog ej än därpå,
och ödet gick ej än med storm däröfver.

Du lor: — o, röjdes dock en gång för mig
den bild, som leker i ditt slutna öga!
Det är ej jorden än, som tjusar dig,
det är ett minne från det fjärran höga.

Sof, spåda barn! Hur ljuf är ej din lott,
med blommans lif att hjärtats lif förena!
I dina blickar härske slummern blott,
och drömmens ängel i din barm allena!

På ett barns graf.

Hvem mätte ut din strid så kort,
 säg, späda barn, som slumrat bort
 från jordens fröjd och smärta?
 Dess vår du endast skåda fick,
 dock bodde tårar i din blick
 och oro i ditt hjärta.
 Nu är ditt lugn dig återställt,
 nu sofver du så djupt, så sällt,
 som under snö och ilar
 den fallna blomman hvilar.

Den lott är ljuf, den seger skön,
 att re'n till dagens fulla lön
 för morgonväkten fällas.
 Ack, mången gick i sorgens dal,
 som såg det gry, betryckt af kval,
 och fridlös såg det kvällas,
 men kom ej såsom du likväl
 med ren och obefläckad själ,
 vid Herrens vink, ur kvalmen
 till skuggan och till palmen.

Lif och död.

Lifvets ängel satt på skaparns högra arm,
 nedanför låg jorden i sin barndom än,
 och den Högste såg ifrån sin höjd med harm
 re'n den första synd, som växte opp på den.

Flyg, så sade Gud till lifvets ängel då,
 straffande till jordens skuldbehöljda dal!
 Ingen fröjd skall evigt blomma mer därpå,
 intet väsen fly förgänglighetens kval.

Och Guds sändebud flög ned till syndens land,
 svingande sin lie, som hans herre bjöd,
 och när stoftets son såg spåren af hans hand,
 nämnde han förskräckt den ljusa ängeln *Död*.

Och den höge skördarn skonar ej. — Hans glaf
krossar örtens ringhet, krossar ekens prakt.
Hög och låg och rik och fattig, kung och slaf,
alla bäfva för hans allvar, för hans makt.

Men utaf de offer, som han fäller här,
samlar han det ädla, som låg gömdt i dem,
skiljer det från grusets smitta blott och bär
allt försonadt åter till sin Gud, sitt hem.

Till den ålderstigne.

§örjer du en tid, som är förfluten,
ädle gamle, där du, tyst och sluten,
skrider fram i ålderns kulna dal?
Tänker du med saknad på de stunder,
då du närde känslans rika under
och den ungdomsvarma pulsen svällde
än af salighet och än af kval?

Ingen vällust spirar på din bana;
kärlekens och ärans djärfva fana
svajar fjärran från din öde stig;
nøjets blida, balsamfyllda fläktar,
flickans rosor och pokalens nektar
lifva sjuklingen och lifva slafven,
ack, men lifva icke mera dig.

Löna dig för mödorna och striden
dessa lemmar, stämplade af tiden,
denna längtan, som sitt mål ej hann?
Eller gömmer det förödda tjället
någon njutning, någon skatt i stället
för den glädje, som kom in med våren
och som gäckande med den försvann?

Ja, i djupet af ditt inre väcktes
för hvar trånad, som af tiden släcktes,
högre nöjen, renare begär.
Ack, vi skåda blott din yttre slöja,
blott de fåror, som din panna plöja,
icke fridens ängel i ditt hjärta,
ej det Eden, som han skapat där.

Se, när dagens purpurlågor glimma,
 tjusar än en guldbestrålad dimma,
 än en blomma, i sin knoppning röjd.
 Först när solens milda flamma bärgas
 flyr det bländsken, hvaraf gruset färgas,
 och i oförgänglig skönhet tindrar
 då det stjärnbeströdda fästets höjd.

Så, när ålderns långa afton skymmer,
 flykta själens jordiska bekymmer,
 och dess himmel går förklarad opp.
 Är det svårt att lifvets dag försaka,
 kan du önska dig dess glans tillbaka,
 då din kväll är ljus som stjärnerymden
 och omätligt såsom den ditt hopp?

Allt, hvad fordom du som ljufvast tänkte,
 allt, hvad sträfvandet och lyckan skänkte,
 står ett bleknadt intet för din syn,
 som för vandraren på Alpens höjder
 dalens dofter, fjärlar och fröjder,
 när han fjällets fria hjässa hunnit
 och af eter svalkas ofvan skyn.

O, hvad är den sällhet, här vi söke?
 Blott ett blomstersmyckadt troll, ett spöke,
 ur sin natt af fantasin befalldt.
 Trånfull sträckes famnen till dess möte,
 jublande vi sjunka i dess sköte,
 men som rök omsluter oss fantomet,
 fridlöst, mulnadt, gycklande och kallt.

Lycklig du, som flården mer ej dårar;
 lögnerna af jordens falska vårar
 har du lärt att fatta med förakt.
 Inga skiften nå ditt trygga läger,
 hvad du hoppas, hvad du sökt och äger,
 fostras ej i dödlighetens parker
 och förvissnar ej med deras prakt.

Skygd mot villorna och mot passionen
 och ett minne, huldt som harpotonen,
 och en graf, som vinkar och som ler,

och en röst, som bakom grafven talar,
kallar, bjuder, tröstar och hugsvalar:
där den sällhet, som du eftertraktar
och som ålderns stilla bana ter.

Hell dig! Undan stormarna och åren,
hög och segrande i silfverhåren,
vandrar du mot evighetens rand,
seglarn lik, som, re'n af lugnet vaggad,
ser på afstånd oceanen fradgad
och med glädjens hvita vimpel hälsar
stränderna utaf sitt fosterland.

Barden.

Ⓐ dalens famn förflöt hans barndomstid,
hans lif var lugnt som källan vid hans hydda.
Hvar nyfödd dag kom rik af hopp och frid,
och ingen oro tog han från den flydda.

Han själf ej drömde om sin framtid än,
och ingen anade hans kall med åren.
Hans värld var trång; dock storhet fanns i den,
och skönhet väcktes äfven där af våren.

Och obekant och sluten i sig själf,
men med en jättelik natur förtrogen,
han lärde kraftens språk af bygdens älf
och saknadens af bäckarna och skogen.

Där såg han klippan trygg bland stormar stå,
en bild af mannens mod, en bild af hjälten,
där lyste kvinnans själ ur himlens blå,
och kärlek slog i blommor ut på fälten.

Så ammade han opp, hans håg blef stor,
hans barm bekant med fröjderna och kvalen;
han tog farväl af hydda och af mor
och gick med lyrans skatt ur barndomsdalen.

Och genom världen drog han med sin sång.
till hvarje slott, till hvarje koja bjuden.
Han sjöng, — och slafvar glömde bojans tvång,
och kungapannor klarnade vid ljuden.

Och stod han hög i borgens rund ibland,
förmälande en djärf bedrift med tonen,
då lyste drottens blick som stjärnans brand,
och riddarsköldar dånade kring tronen.

Och tärnan satt och hörde på hans röst
med ögon, på den stolta skaran vända,
och hennes kind blef röd, och hennes bröst
bestormades af känslor, förr ej kända.

Så sjöng, så lefde han i livvets vår,
och så i livvets sköna sommarstunder,
tills tiden kom med vinter till hans hår,
och åldern blekte kindens ros därunder.

Då gick han åter till sitt hem och tog
ännu en gång sin lyra där i handen
och grep ett djupt ackord på den — och dog
och gaf åt andens fosterbygder anden.

Nu grusas vården öfver bardens graf,
i sekler re'n hans aska bott där inne;
men sången flyger öfver land och haf,
och hjärtan glöda vid den ädles minne.

Till trånaden.

För jordens gudar höjer jag ej sången;
jag bringar offret af min lyras röst
åt trånaden, åt den förgråtna fången,
som gömd och okänd ammas i mitt bröst.

Där, mellan livvets sorger, bor den höga
med dunkla forntidsminnen i sin barm,
och tårar svälla i hans mulna öga,
och tomhet famnas af hans sträckta arm.

O, hvarför kan jag ej hans dar besälla,
ej finna svalka för hans hjärtas brand!
Hvad vinge bär mig opp till ljusets källa
och ger åt främlingen ett fosterland?

Ack! evighetens håfvor blott försona
den stoltes kvalfullt lågande begär,
och såsom konungen sin stela krona,
föraktar ängeln hvarje njutning här.

Och därför ser han, hvar gång östern randas,
med tårar opp mot en förhatad dag,
och därför mäter han hvar stund, jag andas,
och räknar dyster hvarje hjärtats slag.

Haf tålmod, du gäst från högre trakter!
Din prøfvotid är hård, men icke lång:
det blir en natt, som söfver dina vakter
och för dig sakta ur din bojas tvång.

Snart skall du själf befriad lyfta vingen
och fly från jorden, en förklarad hamn,
och ofvan stjärnorna och ofvan tingen
din himmel nå i fosterlandets famn.

Tjänsteflickan.

 m re'n vid helga klockors   Och jag är den, som eftersöks,
   ljud   och tåget nalkas, skaran öks,
jag stode i min högtidsskrud   och plötsligt syns jag däribland
och såge natt och dimmor fly   och räcker honom gladt min hand.
och söndan's sköna morgon gry!

Förbi är veckans möda då;   Nu, muntra syrsa, sjung din
   sång,
till ottesången får jag gå   tills pärtan brunnit ut en gång
och träffa nära kyrkan den,   och jag får gå till sängs igen
som saknat veckan ut sin vän.   och drömma om mitt hjärtas vän.

Han står väl då på förhand re'n   Jag sitter här och spinner nu,
på kyrkockbackens brant allen   och rullen är ej half ännu;
och blickar öfver träskets längd   och Gud vet, när jag spunnit ut
på slädarnas och folkets mängd.   och när den långa kvälln tar slut!

Bondgossen.

Sjag huggit, tills min kraft för- Står fjället där med löfprydd
gått, topp
och hugger om igen, och ser i sjön sin bild?
och yxans stål är hvasst och Går solen där så härlig opp,
godt, och går den ner så mild?
men furan står dock än.

Finns där en dal, som blom-
doft strör,
Min arm var en gång tung och stark;
en mo, som tallar bär?
nu är den mer ej så, Och hon, hvars vallhorn nu jag
se'n vintern om jag ätit bark hör,
och druckit vatten på. skall hon väl finnas där?

I fall min tjänst jag bytte om Förbi far molnet utan skygd,
och bättre för mig såg, till vindens tidsfördrif; —
jag kanske till en herre kom, och utan vän och fosterbygd
som hade bröd af råg. hvad är ett mänskölif?

Kanske i närmsta stad jag fann Kanske att Gud hör folkets röst
en lön för tro och flit. — och lindrar landets nöd;
Jag tänker ofta så och kan kanske en bättre skörd i höst
dock icke längta dit. oss ger ett bättre bröd!

Roddaren.

Sjung, arma gosse, sjung! Är det en fågeltropp,
Din rodd blir annars tung, du skrämt vid stranden opp,
din hand vid åran domnar snart, är det en lom, är det en and,
och hvem skall se'n ge båten fart? du jagar nu från strand till strand?

En våg ej rör sig mer, Du, som från skog och fjäll
af sol och dag jag ser mig frågat mången kväll,
en strimma blott vid västerns bryn, mig frågat förr, mig frågar än,
och mörk i fjärdens djup är skyn. hör, eko, hör mitt svar igen:

Säg, arma gosse, säg: Jag ingen fågeltropp
hvert skyndar nu din väg, har skrämt vid stranden opp,
allena, sträfvande och trött, det är ej lom, det är ej and,
då natten själf har somnat sött? jag jagar nu från strand till strand;

min tanke jagar jag: där hyddan syns vid träskestes slut,
 hvart enda åretag,   dit har min tanke rymt förut.
 hur lätt det är, hur svagt det är,
 mig närmre till min tanke bär.   Där skall jag finna den,
    förr'n det blir dag igen,
    när båten hunnit strand och hamn,
 Där röken stiger opp   och jag min trogna flickas famn,
 mot klippans blåa topp,

Taltrasten.

Det är så lätt man rörs och andas re'n;
 ej mer en brännhets sol, med stupadt sken!
 Af sommardagen finns ej öfrigt mer
 än västerns glans, som genom lunden ser,
 och vindens fläkt, som, redan matt och sval,
 skall domna snart på blomstren i vår dal.

Blott du, den silfverklara kvällens vän,
 o, taltrast, bryter nejdens tystnad än.
 Är dagen eldig och är natten ljuf,
 af båda diktens färger lånar du
 och målar i en oförgänglig sång
 din trohets högtid såsom våren lång.

Du har som jag en vän att tolka för
 den fröjd, det kval, ditt veka hjärta rör.
 Har jag som du en stämmas välljud fått,
 ett språk så innerligt, så lätt förstådt?
 O, kan jag säga, hur jag älskar nu,
 och kan jag en gång älska ömt som du!

Lycksalig den, som vid naturens bröst
 från henne hämtar kärlek, ord och röst,
 som, irrande, sitt modersmål ej glömt!
 Han drömmer blott och säger, hvad han drömt,
 men medvetlös och utan reglers tvång,
 han drömmer vishet och han talar sång.

Jag vill dig höra, skald, vid skogens bryn,
 tills sista purpurn flytt från aftonskyn
 och nattens fackla tändt sitt bleka sken.

Vid hyddan möts jag af min flicka se'n,
och skall jag tolka, hur jag dig förstått,
ej ord jag brukar, utan kyssar blott.

Jägargossen.

Få marken vistas fågeln blott, Dock snart skall ripans spår
och löfven skymma än; sig te
jag har ej gjort ett enda skott, och hjärpens skygd förgå;
och det blir kväll igen. men den, som helst jag ville se,
skall jag ej se ändå.

Om vintern komme hit en Jag blickar här, — hon blickar
gång, där,
med drifvor i sitt fjät, men ack, vi mötas ej!
jag såge bättre ripans gång, Jag kunde stå, där blicken är,
och orren hölle trä't. och såge henne ej.

Om luften ville blifva sval Emellan oss är sjö, är fjäll,
och löfven falla se'n, är mo med furu på,
jag såg kanske i nästa dal emellan oss är dag och kväll
en flock af hjärpar re'n. och kanske natt också.

Morgonen.

Solen några purpurdroppar Ängel från det fjärran höga,
re'n på österns skyar stänkt, hvarje väsens blida vän,
och på buskar, blad och knoppar gryning, har ett mulnadt öga
daggens pärlskur sig sänkt. mött din ljusa anblick än?

Skogens alla fåglar svinga Skingrad är bekymrens dimma,
jublande från topp till topp, tankens dystra moln förgått;
tusen glädjeljud förklinga, dagen i sin barndomstimma
tusentusen stämmas åter opp. älskar barndomskänslor blott.

Fjärden krusas, böljan randas, Ingen lider, ingen saknar,
lunden rörs af fläkt på fläkt, allt är glädje, frid och hopp.
lif och blomsterdofter blandas Med naturens morgon vaknar
i hvar enda andedräkt. hvarje hjärtas morgon opp.

Kyssten.

Jag kysser dig och ledsnar ej,   Se till, hvad förebär du väl,
och skall jag nå'n sin ledsna?   om någon frågar efter skäl,
Nej!   om någon oblygt kommer nu

Nu, goda flicka, svara mig,   och frågar: Hvarför kysses du?
hvad sällhet kyssten skänker dig!

Du älskar den så väl som jag: Och folket dömer strängt,
nu säg, hvad utgör dess behag?   min vän,
Jag frågar nu, jag frågte nyss   hvad skall det säga då om den,
och får till svar blott kyss på kyss.   som annat ej än kyssa gör
och själf ej en gång vet hvarför?

Om i min läpp man honing   För min del jag ej hittat på,
gömt,   hvad godt i kyssten finnas må;
du kysste den ej mera ömt;   men jag vill dö, om jag en stund
om galla vore stänkt därpå,   skall stängas från din purpur-
du kysste lika ömt ändå.   mun.

Den ångrande.

Öm, poppelskugga, i ditt trogna sköte
de ord, han sade vid vårt sista mötel
Hans djärfva bön, hans vrede och hans oro
för mig, för tystnaden och dig blott voro.

Ty solen sjunkit redan från det höga,
och ingen stjärna öppnat än sitt öga,
och ingen vaken vind fanns mer i nejden,
när om min afskedskyss han tände fejden.

För dig blott kan jag yppa, hvad jag kände,
hur hvarje suck, hvar tår, han göt, mig brände,
hur gladt jag honom tusen kyssar unnat,
om flickan vågat ge och blygseln kunnat.

Säg honom du, om någon gång han nalkas
att drömma bort en stund hos dig och svalkas,
säg honom då, i fall ett språk du äger,
de tysta ord, jag nu med häfvan säger:

»Glöm, goda gosse, hvad dig kränkt och smärtat!
Den köld, hon hycklar, är dock långt från hjärtat.
Förtörnas ej, fast henne hård du tycker,
och tröttna ej vid hennes blyga nycker!»

Det var då.

Fögre mot sanden
svallar den vreda sjön,
björken på stranden
susar ej mera grön;
marken är stel af snön.

»Skåda kring runden,
flicka, en gång ännu!
Minns du, hur lunden
fordom var grön och ljuf?
Se, hvad den blifvit nu!»

Du, som med våren
flydde från dal och vän,
bragte dig tåren
blott för en stund igen,
ville jag säga än:

Se'n, då hon flydde,
skulle hon säga så:
»Skönare grydde
ynglingens kind också,
men det var då, — ja, då!»

Sjömansflickan.

Vinden blåser opp i hast,
segel fylla stång och mast,
skeppet styr till fjärran länder,
Gud vet, när det återvänder!

Du, som far där, äger du
någon blick för mig ännu?
O, jag såg dig än, kanhända,
om min gråt blott toge ända.

Vore jag, hvad fågeln är,
vingad såsom måsen där,
följde jag dig glad på färden
till den obekanta världen!

Kom beständigt, dit du kom,
vände, när du vände om,

spelte med min lätta vinge
och din blick i flykten finge.

Men den arma flickans lott
är att fläktas afsked blott
med en tårfull duk i handen,
vinglös lämnad kvar på stranden.

Långt ifrån att följa få,
måste jag tillbaka gå,
innan kvällen komma hunnit,
innan seglet än försvunnit;

måste jaga ur mitt bröst
saknaden, som är min tröst,
torka väl från kinden tåren,
att min mor ej märker spären.

Hälsningen.

Fästet klarnar opp, den dunkla skuren
lämnar rum för aftonsolens sken,
och på fjärden, af en svalsjö buren,
vaggas dagens storm och sofver re'n.

Hon, som saknat mig på många dagar,
ser ej än min julle styra dit.
Kanske står hon nu vid sjön och klagar
och med tåradt öga blickar hit.

Ej ett vindkast fyller dock mitt segel,
och det vill ej skrida, om jag ror,
och så långt, långt bortom fjärdens spegel
skymtar udden, där den hulda bor.

Svala, du, som rör så gärna vingen,
med ett tröstens bud till henne flyg!
på dess skuldra sitt och, sedd af ingen,
dessa ord i hennes öra smyg:

Goda flicka, om din vän du saknar,
hör hans trogna hälsning genom mig!
Nästa morgon, endast vinden vaknar,
lossar han sin båt och söker dig.

Lång är vägen, och han själf behöfver
vindens hjälp att klyfva fjärd och sund;
men, hur lugnt det är, som jag däröfver
sväfvar lätt hans tanke hvarje stund.

Några fågelljud i skogen väckta,
blott en källas sus bland strandens fjäll,
blott en myggsvärms lätta vingslag fläkta
den med blixstens snabbhet till ditt tjäll.

Akta, då är guden nära!

Sköna flicka, yra flicka,
vänta några vårar bara,
och du skall så fritt ej blicka,
och du skall så yr ej vara.

Fjorton år blott glädje amma,
femton år och sexton stunda,
guden kommer med sin flamma,
och det blir helt annorlunda.

Blott en gnista af hans låga   Flicka, än mot pilens smärta
tusen sorgsna tankar föder;   ingen sorgfull vakt behöfves;
blott en fläkt ifrån hans båga,   guden nalkas ej ett hjärta,
och det friska hjärtat blöder.   medan än dess aning söfves.

Lugnet störes, glädjen smittas,   Men när friden byts i saknad,
inga fröjder lyda valet,   saknan i begär, som tära,
och i ögats spegel hittas,   akta, då är slumrarn vaknad,
mellan hopp och löjen, kvalet.   akta, då är guden nära!

Serenad.

Re'n släckt är lampan i min flickas kammar,
ett blekrödt månsken blott på rutan flammar,
och genom slöjan, fäst för den, jag ser
den skönas bild ej mer.

Snart skall hon bäddens trygga fristad hinna;
se'n, blyga Cynthia, blif min spejarinna
och yppa vänligt, hvad du skåda fått,
för mig och natten blott!

Om med en blick, där himlen strålar åter,
hon sammanknyter händerna och gråter
och talar ord, som blott en ängel hör,
sin aftonbön hon gör.

Men om den höljda barmen rörs och bäfvar,
ett leende på rosenläppen sväfvar
och kindens låga sakta tänder sig,
då drömmer hon om mig!

Förställningen.

Alla känna fröjd och smärta,   Yngling, älska, brinn och låga,
fast ej alla det förklara;   och med köld skall du belönas,
hvarje flicka har ett hjärta,   men ett liknöjdt steg blott våga,
fast hon låtsar utan vara.   och ditt kval skall bli din skönas;

För de nöjen, gudar skicka,   och dess fåfängt dolda smärta
kan sig ingen dödlig akta;   skall i min, i röst förklara:
kyssar älskar hvarje flicka,   »Hvarje flicka har ett hjärta,
fast hon låtsar dem förakta.   fast hon låtsar utan vara!»

Fordra tusen kyssar, — alla skall ur tårar ofta blicka;
 skall med hyckladttvånghonunna; skall i suckar hviska sakta:
 fordra ingen, — och den kalla »Kyssar älskar hvarje flicka,
 skall ej en försaka kunna, fast hon låtsar dem förakta.»

Fjäriln och rosen.

Rosen lutar, blek om kinden, utan skuld att vedergälla,
 hennes tid är all. utan oro
 Fjäriln domnar under vinden, båda voro,
 under skurens svall. och de måste störas dock!
 När skall fjäriln få tillbaka Hur de dröja, hur de bida
 sina lekar och sin maka? aldrig väckas de.
 När förlåter Kärleken vid vårens sida
 dvalan åter kan ej lif dem ge.
 rosens matta ögonlock? Men på kullen, där de bärgas,
 nya, sköna rosor färgas,
 Barn af sommarn, lefde båda nya, och i doftet
 lyckliga som den. öfver stoftet
 Inga skiften, ingen våda öfver stoftet
 störde glädjen än. svärmar nya fjärlars flock.
 Af hvarandras kyssar sälla,

Fågelfångarn.

Jag vandrar fram på skogens men huru fel det än må slå,
 ban är jag förnöjd ändå.
 och blickar upp i tall och gran, Jag har en snara kvar till
 och ofta nog jag fåglar ser, slut,
 men ingen flyger ner. som aldrig lämnats tom förut,
 Och hvar och en tycks fly den dit fågeln lika gärna går,
 stråt, som jag densamma får.
 där jag har utsatt mitt försåt, Och när jag kommer hem igen,
 och lika tomhändt som jag kom, jag gillar än i afton den:
 jag måste vända om. och flicka lyder fågelns namn,
 på min bedragna fågelfångst, och snaran är min famn.

Till aftonstjärnan.

Stjärna kvällens dotter, du,   Kanske att på dig som bäst
 säg mig, hvad du skådar nu?   någon trogen flicka fäst
 Ser du från din trygga borg   sina blickar och begär
 mer af glädje eller sorg?   att sin älsklings möta där. —

Kanske på ett stormigt haf   Ser du seglarns kosa störd,
 seglarn nu från böljans graf   låt den bli till rätta förd!
 än med fruktan, än med hopp   Ser du sorgen, kvald och glömd,
 blickar mot din ledning opp.   håll din ljusa tröst ej gömd!

Kanske i en bortglömd dal,   Men om du min flicka ser,
 ensamt lämnadt med sitt kval,   sänd en vänlig stråle ner,
 söker nu ett krossadt bröst   se'n du skrifvit i dess sken,
 i ditt milda öga tröst.   att jag väntar länge se'n.

Den döende.

Den långa natten gått till ända snart;
 blir icke hvalfvet redan ljusst och klart,
 och får ej träskets snö ett högre sken?
 Var det ej orrens rop, som hördes re'n?

När morgonsolen glöder inom kort
 och snön på taket börjar smälta bort,
 och droppe efter droppe re'n jag ser
 förbi den öppna gluggen falla ner,

och syrsan tystnat inne, och jag hör
 den muntra sparfven kvittra utanför,
 då hållen mig en annan säng beredd,
 en kärfve halm, på stugans trappa bredd;

ty jag vill ledas dit och hvila där
 och se, hur skön och glad naturen är,
 och fröjdas än en gång åt land och sjö
 och se'n i våren, där jag lefvat, dö.

Ynglingen.

Vind, som mig smeker och lämnar,
 säg, hvart din kosa du ämnar,
 skyndande flyktig och snar,
 säg mig, hvar hamnar du, — hvar?

Bölja, som gungar min julle,
 skulle jag följa dig, — skulle
 årorna lyda ditt drag,
 svara, hvar hamnade jag?

Tankar, otaliga tankar,
 sägen, hvar kasten I ankar?
 Barn af en ädlare värld,
 ges det ett mål för er färd?

Till en ros.

Slumrarinna i den slutna knoppen,
 vakna snart och gläd din fosterdal,
 mött af fjärlins kyss och smekt af droppen,
 som från himlen faller mild och sval.

Skynda, skynda! Allt, af stunden gifvet,
 varar blott, så länge stunden rår.
 Skynda, skynda! Glädjen är som lifvet,
 lifvet åter som en flyktig vår.

Älska, njut och låga, sköna blomma,
 vecklad ut i fägring mer och mer!
 Innan hösten må en ängel komma
 som dig bryter och åt himlen ger.

Den sköna.

Allt är godt, hvad jag vill göra, än min hela friarskara
 allt är lätt, hvad jag begär, på en afton ser.
 alla hviska i mitt öra,
 huru skön jag är.

En berömmar ögats låga,
 växten en, en annan hyn; —
 får jag ej min spegel fråga
 eller tro min syn?

Tittar jag i spegeln bara,
 ser jag själf dock mycket mer,

Ljuft det vore att berömmas,
 fast berömmet är en vind,
 skulle ej mitt hjärta glömmas
 för min vackra kind.

Men för den blott ord man äger,
 blott för den är känslan gjord:
 ingen till mitt hjärta säger
 ett förtroligt ord.

Vid en källa.

Jag sitter, källa, vid din rand hur mången gyllne sky också
 och ser på molnens tåg, har bjudit den farväll!
 hur, ledda af en osedd hand,
 de växla i din våg.

Hur mången, tung och dyster
 spred

Där kom en sky, den log så röd, sin djupa natt i den
 som rosenknoppen ler. och kom så hastigt, ack, men
 Farväll! Hur snart farväl den bjöd, skred
 för att ej komma mer. så långsamt bort igen!

Dock, där en annan mera klar Men hur de kommit, hur de
 och strålande igen! gått,
 Ack, lika flyktig, lika snar, jag känt dem ganska väl:
 försvinner äfven den. de varit tomma skyar blott

Nu åter en! — Den vill ej fly, i spegeln af min själ.
 den vandrar tungt sin stig, Och spegelns ljus och mörker
 men, källa, mörk är denna sky, skall
 och den förmörkar dig.

Jag tänker, när jag ser dig så, likväl af dem bero! —
 uppå min egen själ: O källa, när blir leken all,
 när får din bölja ro?

Den sjuttonåriga.

Jag vet ej, hvad jag hoppas, Jag mente: våren kommer,
 och hoppas lika fullt; naturens dräkt blir ny;
 mitt hjärta känns så ödsligt, då skall min håg förändras
 och är ändå så fullt. och mitt bekymmer fly.
 Hvert syftar denna oro, Och våren kom och sommarn,
 som ej ett mål kan nå? jag blef mig lik ändå.
 Hvad önskar jag, hvad vill jag, Hvad önskar jag, hvad vill jag,
 hvad tänker jag uppå? hvad tänker jag uppå?

Vid sömnen hela dagen Jag älskar ej som fordom
 jag sitter som en träl. min sköna nejds behag.
 Jag tycks arbeta flitigt, Ju mera dagen klarnar,
 det lider ej likväl. dess mera mumlar jag.
 Mot handen sjunker pannan, Hur skall min oro skingras,
 och nålen glömmes då. och när min sorg förgå?
 Hvad önskar jag, hvad vill jag, Hvad önskar jag, hvad vill jag,
 hvad tänker jag uppå? hvad tänker jag uppå?

O, den, som finge hvila
i dödens lugna bol
Kanske att blott i grafven
ett hjärta finner ro.

Men dock, hur tungt att redan
från sol och vänner gå!
Hvad önskar jag, hvad vill jag,
hvad tänker jag uppå?

Hämnden.

Skönt i loppet strålar bäcken,
än af silfver, än af guld,
och i sommarhettan häcken
står med matta rosor full.

»Tänk, om någon skulle höra
våra lekar och vårt glam!» —
»Tänk om häcken hade öra»,
svarar gossen och står fram.

Bäckens svala bölja lockat
alla nejdens flickor dit,
och där häckens löf sig skoc-
kat,
ler en gosse, gömd med flit.

»Han skall fångas, han skall
jagas!»
Och han jagas förr'n han rymt.
»Han skall bindas, han skall
agas!»
Och han binds och agas grymt.

Intet öga märker faran,
ingen tunga binds af den,
och åt löjet skattar skaran
tusen yra offer än.

Gissa, hvaraf bojan gjordes!
Bojan gjord af blommor var.
Gissa, hvori straffet spordes!
I en kyss af en och hvar.

Blommans lott.

Bland sommardagens barn en ros jag såg
i första stunden af dess blomningstid.
Med purprad kind i knoppens famn hon låg
och drömde blott sin oskuld och sin frid.

»Du sköna blomma, vakna, blicka opp
och lär att lifvets bästa lott förstå!»
Så sade, fladdrande kring blad och knopp,
den yra, guldbestänkta fjäriln då.

»Se, mörkt och fattigt är ditt trånga hus,
och utan njutning slår ditt hjärta där;
här lefver glädjen, glöder dagens ljus,
och kärleken och kyssen vänta här.»

Af talet rördes lilla blommans själ;
sin mun hon bjöd åt smickrarn innan kort,
och fjärlin kysste, hviskade farväl
och flög till nya rosenknoppar bort.

Hvem styrde hit din väg?

Långt bortom fjärdens våg, vi voro för hvarann,
långt bortom fjällets topp så länge du var där;
du ensam dagen såg
och växte ensam opp.

Jag saknade ej dig,
jag sökte ej din stråt,
jag visste ej en stig,
som skulle ledt ditåt.

Jag kände ej din far,
jag kände ej din mor,
jag såg ej hvar du var,
jag såg ej, hvart du for.

Liksom den bäck, där rann,
för den, som rinner här,

två plantor, mellan dem
en äng i blomning står;
två fåglar, som fått hem
i skilda lundars snår.

O, andra nejdens son,
hvi flög du dädan, säg?
O, fågel långt ifrån,
hvem styrde hit din väg?

Till hjärtat, som var kallt,
säg, hur du lågor bar!
Hur kunde du bli allt
för den du intet var?

Bruden.

Öm jag såg dig, om jag såg dig redan
styra framom uddens björkar där,
såg ett segel först och kände sedan
purpurduken, som din flagga är!

Och du kom med några glada rader,
af din syster skrifna, när du for,
och du kom med »ja» ifrån din fader
och en moderskyss ifrån din mor!

Hvarför skjuta opp vår lycka? Åren
hinna väl med guld och håfvor än.
Kärleken har blommans art, och våren,
endast våren, är en tid för den.

Skyndom! Ljus är kullen, grön är dalen,
 där, som fågelns sällhet, vår kan gro.
 Fast i toppen af den brända alen,
 skulle jag med dig lycksalig bo.

Saknaden.

☞ skogen finns ej mer en gren,
 som löf och fågring bär.
 Förbi är sommarn länge se'n,
 och endast vintern här.

Ja, ute ser jag vinter blott
 och inne likaså,
 och om till världens slut jag gått,
 jag såge den ändå.

Blef lunden grön, blef nejden varm,
 blef dagen ljus och klar,
 låg kölden i min egen barm
 dock lika ödslig kvar.

O du, mitt ögas fröjd och vår,
 jag dig ej återser.
 O du, mitt hjärtas sol, du går
 ej upp ur grafven mer.

Min själ var din, min känsla din,
 ditt lif var lif för mig.
 Jag har blott saknan kvar som min,
 det andra for med dig.

Mitt bästa är att tyst vid hälln
 få minnas flydda dar,
 då brasan brinner ned och kvälln
 ej flere slöjder har.

Vårvisa.

De komma, de komma, Där stormarna ilat,
 de vingade skaror, som flytt, hörs sången melodisk och ljuf,
 till lundar, som blomma, där drifvan har hvilat,
 till sjöar, som ljummas på nytt. bor glädjen och skönheten nu.

Blott kärleken fäster
 en flykting från skyarnas rand,
 och himmelens gäster
 besöka blott leende land.

Mitt hjärta skall blomma,
 min känsla skall ljummas på nytt;
 kanhända de komma,
 de vingade änglar, som flytt.

Till lyckan.

Lycka, leende gudinna,
 född att göra stunden ljuf,
 ej som jordens härskarinna
 af min lyra hälsas du.
 Utan makt och utan krona,
 utan segrar, utan brott
 vill du endast mildt försona
 mänskan här med grusets lott.

Hvarför skall du trolös kallas,
 om nå'n gång du svek också?
 Kunde blott du vara allas,
 säkert glömdes ingen då.
 Nu, hur ville du förena
 allt, som brustit i sitt fall?
 Öfvergifvas skall den ena,
 om den andra gynnas skall.

Hell dig! Intet hjärta blöder
 under vården af din hand.
 Bröder leder du till bröder
 öfver öknar, fjällar, land,
 fläktar vind i längtans segel,
 lönar varma hjärtans tro
 och, fast skugglikt, i din spegel
 visar högre världars ro.

Ljusets lott och fridens gåfva,
 glädjen, hoppet, kärleken,
 allt, hvad lifvet bäst kan lofva,
 ägde jag och äger än.
 Dig blott har jag sett försvinna,
 hvarje gång jag sökt dig nå;
 milda, svaga stoftgudinna,
 le en gång mot mig också!

Hjärtats morgon.

Mörker rådde i mitt sinne,
 kallt mitt arma hjärta kändes,
 innan kärleken där inne
 af en vänlig ängel tändes.

Ser du solen efter natten
 strålände på fästet tåga,
 dimmor skingras, land och vatten
 i ett helgonskimmer låga,

ser du bilden af mitt hjärta:
 så dess första morgon grydde,

så med fruktan, tomhet, smärta
 skuggan från dess världar flydde.

Sol, som lifvets natt förjagar,
 kärlek, om ett bröst du glömmar,
 hvartill dessa mulna dagar,
 som man utan dig fördrömmar,

dessa dagar, evigt like,
 dessa hopplöst långa stunder,
 detta lif i dödens rike
 utan ljus och utan under!

Den tviflande.

 hade jag ett ögonpar
 långt skarpare, än falcken har,
 en blick, som såg, ej stängd, ej skymd,
 igenom höjd och djup och rymd!

Ej pärlan störst, i hafvets skatt,
 juvelen, gömd i jordens natt,
 ej guldets spår i klyftans vrå
 mitt öga skulle söka då.

Min blick på hennes hjärta låg,
 den falska flickan genomsåg,
 den falska, som mig gäckar nu,
 än stel och hård, än vek och ljuf.

Är köld kanske i hennes barm,
 då hennes blick är blid och varm?
 Är kärlek gömd i djupet där,
 då hennes blick mest kulen är?

För bönen suck går himlen opp,
 för sorgen själf har jorden hopp;
 för mig det blef min kärleks lott
 att tvifla och att tråna blott.

 Bruden.

 om, gode främling, sätt dig ned
 och hvila vid mitt tjäll!
 Stör ej den tysta nejdens fred
 i denna lugna kväll!
 För sorgen ljuf dess stillhet är,
 ett brustet hjärta vakar här.

Se, där vid fjärdens nakna strand
 en flicka skådar du.
 Med pannan lutad mot sin hand
 hon sitter ensam nu;
 hon blickar stum mot land och sjö,
 och hvit är hennes hand som snö.

O, mången dag, o, mången natt
 hon synts, där nu hon är.
 I går vid samma våg hon satt,
 i morgon finns hon där.
 Hon grät nå'n gång en tår förut,
 men länge se'n hon gråtit ut.

När kvällen kommer mild och klar,
 när fläkten gjort sitt tåg
 och fjärden, lik en spegel, har
 en himmel i sin våg,
 då sänker hon mot djupet ner
 sin stela blick och ser och ser.

Ibland, då vinden åter väcks.
 och böljans yta rörs,
 och glansen rubbas, spegeln bräcks
 och djupets himmel störs,
 hon lyfter tyst sitt öga opp
 och ser mot skyn, fast utan hopp.

Hon satt en gång på samma strand
 och såg mot samma fjärd.
 Hon såg sin älskling lämna land
 och styra hit sin färd.
 Vid klippan där blef sjön hans graf,
 ej ens hans lik den återgaf.

Och därför hennes hemska ro,
 o främling, ej förströ!
 Låt hennes sorgsna blick få bo
 i djupet af sin sjö.
 Det är det enda, hon har kvar
 af all den glädje, fordom var!

Söndagsskörden.

Mött strålar morgonsolen re'n,
 naturen kläds i ljusets sken,
 af fågelsånger ljuder skyn,
 och ingen rörs dock än i byn.

Blomman.

När sig våren åter föder,   Ingen oren vågar kinden
klar och ljuf,   kyssar ge,
dagen ler och solen glöder, —   daggen, ljuset, fjärln, vinden,
vaknar du,   de, blott de.
fäster vid din bleka stängel
blad och knopp   När, likt plantan i sin sommar,
och från gruset som en ängel   skön och blid,
lyftes opp.   allt det ljufva föds och blommar
utan strid,

Med din doft kring rymden ilar   hvarför gå här sorg och fara
fläkten glad,   hand i hand,
fjärlilns gyllne vinge hvilat   hvarför får ej jorden vara
på ditt blad.   fridens land?

Höstsång.

Höfven gulna,
träden klädas af,
och novemberdagar mulna
öfver blomstrens graf.
Drifvan deras kronor grusat;
blott i hjärtat, som de tjusat,
medan sommarns sol dem värmda än,
lefva de som minnen opp igen.

Rosen blommar
några korta dar;
dröjer mer än rosens sommar
mänsko-blommans kvar?
Skön hon skjuter opp och prålar,
kinden glöder, ögat strålar,
men en fläkt vid hennes stängel rör,
och hon bleknar, lutar, vissnar, dör.

Du, som väckte
mig ur jordens grus,
låt mig bland ditt blomstersläkte
spira ren och ljus,
att då sommarns sol mig glömmar,
någon ängel vänligt gömmer
bland de minnen, han från jorden bär,
minnet af min tysta blomning här!

Den hemkommande.

Fänsliga sken,
 flamma, som sjärnornas ren,
 ljus från min fädernehärd,
 tindrar i natten du än?
 Glada förtroliga värld,
 väntar du vandrarn igen?

Dagen är all,
 mörk är min bana och kall,
 dystert i skogarna här

vintern, den isiga, rår;
 ljus, där du tindrar, o där
 finner jag kärlek och vår.

Skynda din gång,
 lycklige! Kanske en gång
 kommer du åter och ser
 stum mot ditt fädernetjäll;
 ljus är din hydda ej mer,
 kulen och ödslig din kväll.

Mitt lif.

Strid på brädden af en graf,
 segling på ett vredgadt haf,
 sträfvan på en stiglös stig,
 o mitt lif, jag nämner dig.

Längtan fyllde seglarns håg,
 hafvet för hans öga låg:
 »O, där bortom purpurskyn
 vill jag se en högre syn,

Strid på bädden af en graf,
 segling på ett vredgadt haf,
 sträfvan på en stiglös stig,
 o mitt lif, jag nämner dig.

Hvar är hamnen, lugn och klar,
 hjärtats frid från forna dar?
 Hvar är hoppets guld kust gömd,
 aldrig nådd och aldrig glömd?

vill jag nå en bättre strand,
 ljusets, fridens, glädjens land.» —
 Seglet svällde, hoppet log,
 mot det vida skeppet drog.

Vågen seglarns kosa stör,
 stormar hvina ofvanför;
 ack, ännu står purpurskyn
 lika fjärran för hans syn!

Tanken.

Tanke, se, hur fågeln svingar
 lätt som fågeln, snabb som ljuset,
 under molnet lätt och fri;
 mer är båda fri är du.
 äfven du har dina vingar
 och din rymd att flyga i.

Klaga ej, att du vid gruset
 som en fånge binds ännu;

Är det glad på jorden, hvila
 bland dess fröjder glad också;
 är det sorgligt, ila, ila
 bort till högre världar då!

Den öfvergifna.

Döf och örter och blommor små,
 ljusa liljor med dagg uppå,
 purpurros, som så vänligt ler,
 jag vill välja till brudkrans er.
 Minnesblomma vid böljan klar,
 inga törnen din stängel har.
 O, hur liknar dig icke den,
 som gror upp i min barm igen,
 som har taggar på hvarje skott
 och som sårar mitt hjärta blott.

Sjungan, bäckar, min brölloppssång!
 Ljufva källor och vattensprång,
 sjungen glädt om en framtids dar,
 att jag glömmen den tid, som var,
 glömmen lifvet med kval och lek,
 glömmen den, som min trohet svek!
 Sjungan, bäckar, min brölloppssång!
 Ljufva källor och vattensprång,
 sjungen ömt ur min egen själ
 åt den falske ett långt farväll!

Jag vill välja till vän en ann',
 som ej sviker så lätt som han,
 som ej kysser mig våren ut
 och försvinner, när den är slut.
 Kom, o död, och mitt hjärta tag,
 låt det hvila vid ditt i dag!
 Fast din brud är af tårar blind,
 fast din flicka har mulen kind,
 fast din ros icke mer är röd,
 kom, o död, kom, o ljufva död!

Höstkvällen.

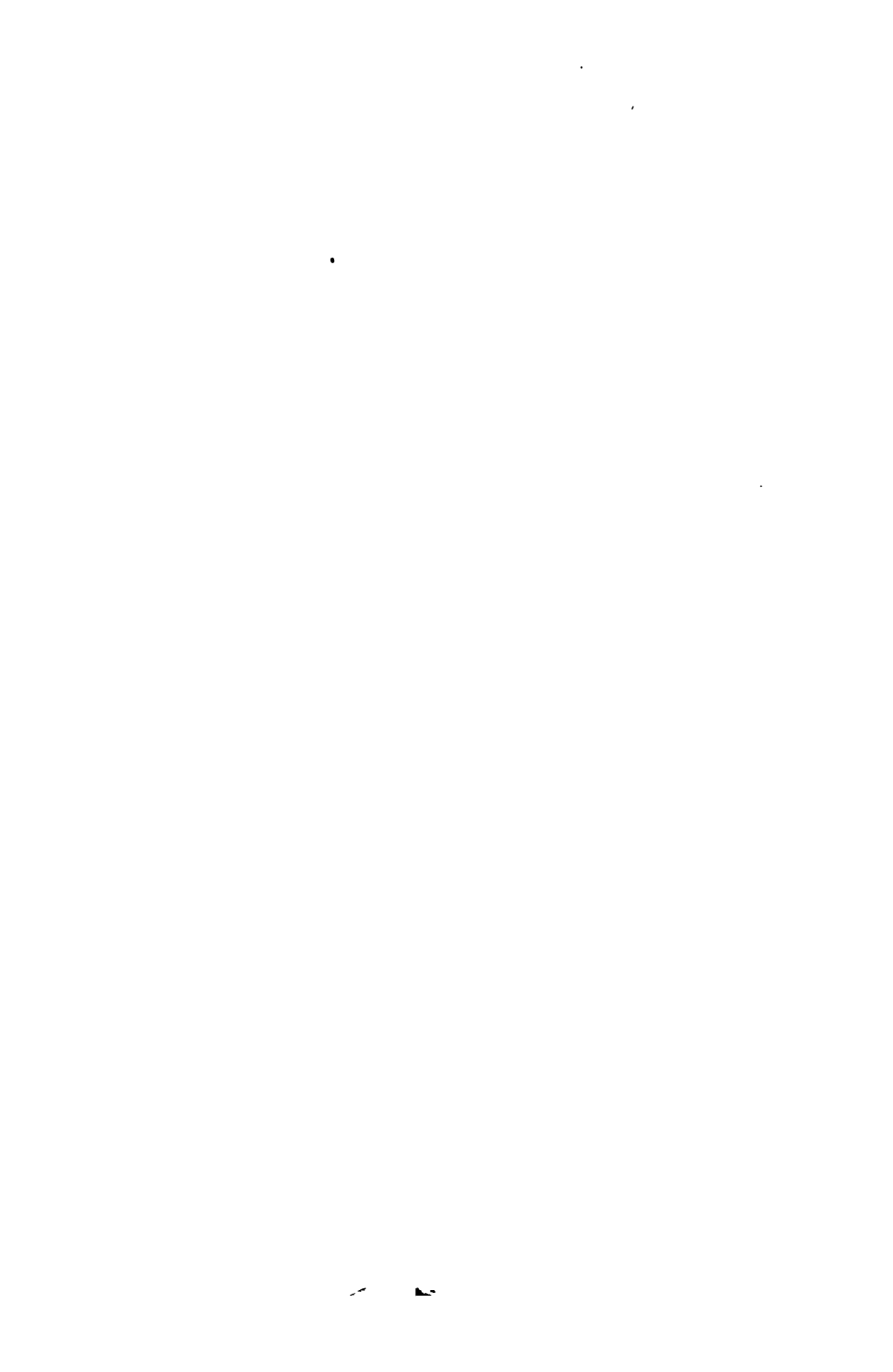
Hur blekt är allt, hur härjadt, vissnadt, dödt!
 Hvar är den blomning nu, som sommarn födt?
 I dalen domnar allt, i skogen tiges,
 och till en graf den skumma jorden viges.

Grafven i Perrho.   Teckning af
   Aug. Malinström.

Hög och sträng i sina hvita lockar
satt han redan helgdagsklädd vid bordet.

Dock, ögat lyftes sällt från grafven opp,
 en högre värld har grytt för hjärtats hopp,
 i jordens skymning klarna stjärnelanden,
 och oförgängligt ler ett hem mot anden.

Så drömmer jag i höstens kväll och ser,
 hur löfvet faller stelt från björken ner,
 en naken strand i vikens djup sig speglar,
 och öfver månen silfvermolnet seglar.

Den väntade.

Dsitt hushåll är min mor,
 vid sin söm min syster är,
 och min bror far ut på jakt;
 själf med handen under kind
 sitter jag och drömmer här.
 O, min älskling, hvar är du,
 icke spord och icke känd,
 saknad blott och väntad blott?

Minnet.

Ater ett besök i ensligheten
 af försvunna, dyra, sörjda vänner,
 af gestalter från min lyckas dagar,
 sjön vid hyddan, hyddan, skogen, bergen,
 mina lekar, mina fröjder, drömmar
 och min första kärleks blomstersuckarl!

O, jag tänker på naturens godhet
 att i saknaden oss unna minnet,
 som ett fordoms ljufva, svala lycka
 lik en morgondagg på hjärtat håller
 än när solen bränner middagstiden.

Målaren.

Du önskat dig ett rum i mina sånger,
 du bedt mig, goda flicka, tusen gånger,
 med diktens färger någon ledig dag
 försöka teckna dina anletsdrag.

Välan! Min pensel skall jag mer ej spara,
välj du en stund blott och försök att vara
till min, till skick, till lynne och gestalt,
som jag som konstnär nu förordnar allt.

Skön skall du vara: skönheten allena
är värd att sig med konstens själ förena,
men skön är flickan, då hon gläds och ler; —
blif därför glad, då du mig komma ser!

Öm skall du vara: skönheten är mycket,
men hjärtat ensamt ger det goda tycket; —
fäst därför ständigt, blott för tyckets skull,
på mig en blick, af eld och kärlek full!

Och godhet, godhet måste taflan röja,
en lust att skänka, trösta och förnöja; —
glöm därför ej att hvarje ledig stund
till kyssar räcka fram din purpurmun!

Öm, skön och god, hur skall din bild ej stråla!
Dock litet partiskt bör ock målarn måla, —
och därför säg, hvar gång jag penseln för,
att du för evigt, evigt mig tillhör!

De två.

palatsets salar glimma
tusen lampor, sollikt klara,
och i ljusets strömmar simma
dofter, fina, underbara.

Allt är ordnad. Gäster komma,
svindlande på lyckans branter.
Höstar vissna, vårar blomma
mellan guld och diamanter.

Nu blir tyst, helt tyst för
stunden,
som till andakt allt sig skickar.
Festens hjälte står i runden,
re'n ett mål för allas blickar.

Han är brudgum. Ordna
smycka,
stjärnor tynga högtidsskruden.
Med en himmel full af lycka
väntar han den sköna bruden.

Och hon kommer. Af sin fader
ömt ledsagad, ses hon skrida
mellan höga gästers rader
till sin höge brudgums sida.

Är hon lycklig, kan hon sakna
någon sällhet än på jorden?
Kan väl mer en önskan vakna,
som ej ren är uppfylld vorden?

Ack, hon står där blek i glansen,
den hon tyckes varsna föga;
locken darrar under kransen,
tårar skymma hennes öga.

Vigselsn fråga, föreläsen,
hörs blott läppens ja besvara;
med sin tanke, med sitt väsen
tycks hon fjärran, fjärran vara.

Utanför palatset svallar
mot en ödslig klipptstrand hafvet;
fjället med sin krans af tallar
är i mörker re'n begravet.

På den skumomstänkta hällen
kan du dock en vålnad röja.
Ensam i den kulna kvällen
ses en yngling än där dröja.

Höstens sinastormmolnskoekar,
men han syns dock icke vika.
Daggen stelnar i hans lockar,
men för honom är det lika.

Hafvets hvita bränning strömmar
mot hans skuldra öfver fjället.
O, han gått med sina drömmar,
blott hans skugga är på stället.

O, när hjärta är som hjärta,
hvilken enhet mellan tvenne!
Honom se i nattens svärta,
i palatsets strålgans henne.

Nattensmörker, dagens flamma,
allt det bittra, allt det glada,
blir det icke allt detsamma,
o, när lifvets rot fått skada!

Fåfång önskan.

Staliga vågor vandra
på hafvets glänsande ban.
O, vore jag bland de andra
en bölja i ocean,
så liknöjd djupt i mitt sinne,
så sorglöst kylig och klar,
så utan ett enda minne
från flydda, sällare dar!

den samme jag vore väl då.
Här går jag ju bland en skara
af svala vågor också.
De skämta med fröjd och med
smärta,
på lek de tåras och le,
blott jag har mitt brinnande
hjärta:
o, vore jag utan som del

Dock skulle en våg jag vara,

I en ung flickas minnesbok.

Varm på fälten lyste vårens sol,
öfver fästet dagg och fjärlar blänkte,
och på ängen stod en ung viol.
Vet du, hvad den täcka blomman tänkte?

Jo, hon tänkte: O, hur ljuft att här
 lefva, tjusa, hoppas, le och njuta!
 Du, som mig i ljus och färger klär,
 låt min blomning aldrig, aldrig sluta!

Så hon bad. Var det en fåfäng bön?
 Var det fröjd, hon sökte, eller smärta?
 Bad hon om att vara ung och skön
 till sin kind blott eller till sitt hjärta?

Bed som blomman, blomma du jämväl!
 Lif och tjusning älskar livvets ängel.
 Bed som hon, men för din blomstersjäl,
 ty förgänglig är din blomsterstängel!

Till fruntimren.

(Vid teologie-doktors-promotionen i Helsingfors 1857.)

När ynglingen sin hälsning bringar er,
 i själen eldad, kransad gladt om pannan,
 åt edra kinders färg han priset ger,
 han hyllar blomningen; vår hyllning är en annan.
 Vi älska livvets vårglans, äfven vi,
 men den, som varar än, se'n vårar gått förbi.

Vi hunnit pröfva åren mer än han;
 ack, hvad de skänka, växlar om lik vinden.
 På ången bleknar blomman, bäst hon brann;
 en annan lott, än hon, har blomman ej på kinden.
 Hvem älskar henne ej, den dag hon ler?
 Men det blir än en dag, då syns hon icke mer.

En blomma finns, den vi vår hyllning ge,
 en hälsoört för glädjen som för smärtan.
 Den heter kärlek. Blyg, ej skimrande,
 den fostras tålig, gömd i edra varma hjärtan.
 Först där den hela kan, den blickar fram,
 i svaghet full af kraft och ljuf, fast allvarsam.

För fröjd och tröst från vaggan till vår graf,
från dar, som farit hän, till dar som komma,
för alla tårar, dem hon torkat af,
vår hyllning ägna vi åt denna gömda blomma.
Hon runnit upp ur evighetens frö,
o, låten henne här ej blekna, vissna, dö!

Idyll och epigram.

1.

Flickan kom ifrån sin älsklings möte,
 kom med röda händer. — Modern sade:
 »Hvaraf rodna dina händer, flicka?»
 Flickan sade: »Jag har plockat rosor
 och på törnen stungit mina händer.»
 Åter kom hon från sin älsklings möte,
 kom med röda läppar. — Modern sade:
 »Hvaraf rodna dina läppar, flicka?»
 Flickan sade: »Jag har ätit hallon
 och med saften målat mina läppar.»
 Åter kom hon från sin älsklings möte,
 kom med bleka kinder. — Modern sade:
 »Hvaraf blekna dina kinder, flicka?»
 Flickan sade: »Red en graf, o moder!
 Göm mig där och ställ ett kors däröfver,
 och på korset rista, som jag säger:
 En gång kom hon hem med röda händer,
 ty de rodnat mellan älskarns händer.
 En gång kom hon hem med röda läppar,
 ty de rodnat under älskarns läppar.
 Senast kom hon hem med bleka kinder,
 ty de bleknat genom älskarns otro.»

2.

Först gå bäckens första bubblor sönder,
 först försvinna vårens första blommor;
 men din första kärlek, unga hjärta,
 öfverlefver länge hvarje annan.

3.

Om sin lycka talade en fästman:
 »Nästa söndag lyses sista gången,
 nästa måndag skall mitt bröllop firas,
 nästa torsdag för jag hem min fästmö.»
 Söndag kom, — det lystes sista gången,
 måndag kom, — och firadt blef hans bröllop,
 torsdag kom, — hemkom-öl blef hållet,
 men ett hemkom-öl med sorg och tårar,
 ty till grafvens hem han förde bruden.

4.

Gossen hann till femton år — och trodde
 ej ännu, att kärlek fanns i världen,
 och han lefde fem år till — och trodde
 ej ändå, att kärlek fanns i världen.
 Kom så oförtänt en bildskön flicka,
 som på några timmar honom lärde,
 hvad han under tjugu år ej fattat.

5.

Tvenne myrtnar stå i Lauras fönster;
 till den ena bär hon vatten ständigt,
 men den andra torkar bort i krukan.
 Hvarför vårdas en och glöms den andra?
 Ty hon fick dem ej af en och samma,
 men den ena af sin unge älskling
 och den andra af sin man, den gamle.

6.

När den sköna maj med sippor kommit,
 kransa tärnor sina bruna lockar,
 skyndande till ringdans kring sin majstång.
 Under dansen äro alla glada:
 glad är den, som bär ett vackert smycke,
 glad är den, hvars blomsterkrans är lyckad,
 glad är den, som känner kinden rodna.
 Frågar du, hvem gladast är af alla?
 Den, som ser sin fästman med i ringen.

7.

Tvenne popplar susa öfver grafven,
 där en trogen ynglings aska gömmas,
 satta fordom af hans flickas händer.
 Nu i poppelskuggan springa barnen,
 som hon fostrat med en annan make,
 jaga fjärilar och plocka blommor.

8.

Mellan friska blomster genom lunden,
 gick den goda flickan helt allena,
 och hon bröt en nyfödd ros och sade:
 »Sköna blomma, om du vingar ägde
 skulle jag dig sända till min älskling,
 se'n jag fästat tvenne lätta budskap,
 ett vid högra vingen, ett vid vänstra,
 ena: att han dig dock skulle kyssa,
 och det andra: sända dig tillbaka.»

9.

I sin fästmans armar grät en flicka
 och beklagade sitt hårda öde:
 »Under sista natten, gode yngling,
 brann min hydda, brunno mina hjordar,
 allt, ack, allt, hvad jag i världen ägde.»
 Gossen gladdes i sin själ och tänkte:
 »Har den trogna flickans hydda brunnit,
 dubbelt skall hon då min hydda älska;
 hafva hennes många hjordar brunnit,
 dubbelt skall hon fägnas då af mina;
 har hon mistat annat allt i världen,
 dubbelt, dubbelt är jag henne dyrbar.»

10.

Tvenne finkar byggde bo i parken.
 Under våren sjöng beständigt hanen,
 under sommarn började han tystna,
 och om hösten tiger han alldeles.

Hvarför? — Ty så länge våren räckte,
 tänkte han på maka blott och kärlek;
 men med sommarn nalkades bekymmer
 om hans bo och om hans späda ungar,
 och med hösten kommo kulna dagar
 och en längtan blott att flytta hädan.

11.

Fjärlar, I vårens barn,
 leende blommor, I,
 buskar och gröna trän,
 vissnen, o vissnen snart!
 Bilder af ungdomen,

bilder af kärleken,
 vissnen, o vissnen snart!
 Såld åt den gamles famn,
 får jag ej älska er.

12.

»Våren flyktar hastigt,
 hastigare sommarn,
 hösten dröjer länge,
 vintern ännu längre.
 Snart, I sköna kinder,
 skolen I förvissna
 och ej knoppas mera.»
 Gossen svarte åter:

»Än i höstens dagar
 gläda vårens minnen,
 än i vinterns dagar
 räcka sommarns skördar.
 Fritt må våren flykta,
 fritt må kinden vissna,
 låt oss nu blott älska,
 låt oss nu blott kysas!»

13.

Lutad mot gärdet stod
 gossen vid flickans arm,
 såg öfver slagen äng:
 »Sommarens tid har flytt,
 blommorna vissnat re'n;
 skön är din kind likväl,
 rosor och liljor där

blomstra som förr ännu.»
 Våren kom åter; då
 stod han allena där!
 Flickan var borta, — låg
 vissnad i jordens famn;
 ängen var grön igen,
 leende, blomsterrik.

14.

Minna satt i lunden
 och på kransen såg,
 som, af rosor bunden,
 i dess sköte låg,

och en tår föll neder
 uppå blomstren då,
 men till kransen beder
 ömma flickan så:

»Sköna, får du stanna
 på min ynglings hår,
 dofta kring hans panna
 kärlek blott och vår!

Nekar han dig dröja
 på det ljusa hår,
 o, då må du röja
 Minnas gömda tår!»

15.

Ack, natur, hur har jag kunnat
 förolämpa dig?
 Andra har du fågring unnat,
 ingen fågring mig.
 Ofta vid den slutna ringen
 jag förskjuten står;
 på den fula blickar ingen,
 ingen vän jag får;
 och mitt hjärta slår som andras,
 älskar såsom de:
 hvarför skall jag ensam vandra
 och försmädd mig se?

16.

Trenne råd gaf modern åt sin dotter:
 att ej sucka, att ej missnöjd vara
 och att icke kyssa någon gosse. —
 Moder, om din dotter icke felar,
 icke felar mot det sista rådet,
 skall hon fela mot de första båda.

17.

Flickan knyter i Johanne-natten
 kring den gröna broddens späda stänglar
 silkestrådar utaf skilda färger,
 men på morgonstunden går hon sedan
 dit att leta ut sin framtids öden.

Nu, så hör, hur flickan där betar sig:
 har den svarta, sorgens stängel, vuxit,
 talar hon och sörjer med de andra.
 Har den röda, glädjens stängel, vuxit,
 talar hon och fröjdas med de andra.

Har den gröna, kärleksstängeln, vuxit,
tiger hon och fröjdas i sitt hjärta.

18.

Till en källa talte gossen vredgad:
»Källa, ängens öga, onda källa!
Tusen gånger har min flicka redan
speglat i din blåa famn sitt anlet,
men du vårdar ej den hulda bilden,
du förvarar ej min flickas anlet.
När hon bortgått, flyktar äfven bilden,
och jag söker den förgäfves sedan.
Skall jag straffa dig, du onda källa,
grumla opp din bölja, dika ut dig
och förtrampa dina blomsterbräddar?»
Källan åter bad en bön och sade:
»Gosse, hvarför skulle du mig straffa,
grumla opp min bölja, dika ut mig
och förtrampa mina blomsterbräddar?
Jag är ju en vattnets dotter endast,
har ej blod och har ej varma pulsar,
älskar ej och älskas ej tillbaka.
Värre är, att i ditt eget hjärta,
i ditt eget hjärtas varma källa
flickans minne sällan varar längre,
än hon står i fågning för ditt öga.»

19.

Dottern sade till sin gamla moder:
»Får ej nu i höst mitt bröllop firas?»
Modern sade: »Låt det bli till våren;
våren, dotter, passar bäst för bröllop;
äfven fågeln bygger bo om våren.»
»Hvarför passar våren bäst för bröllop,
hvad, om fågeln bygger bo om våren?
Hvarje årstid, goda moder, passar
ju för den, som hvarje årstid älskar.»

20.

Edvard talade till morgonstjärnan:
»Hulda morgonstjärna, himlens dotter,

säg, hvad gör Amanda, när hon uppstått och kring skuldran kastat lätta slöjan?»
 Morgonstjärnan svarade och sade:
 »Goda gosse, när Amanda uppstått och kring skuldran kastat slöjan, går hon till sitt fönster, ser på mig och tåras, och se'n vänder hon sin blick mot väster.»
 Edvard åter talade och sade:
 »Godt är, att hon ser på morgonstjärnan, det bevisar hennes hjärtas renhet; godt är, att hon ser på den med tårar, det bevisar hennes hjärtas vekhet; men det bästa, att hon ser mot väster, ty i väster ligger Edwards hydda.»

21.

Gossen sade till sin flicka:
 »Du flyr undan, goda flicka, hvarje gång jag vill dig fånga; men dock säg, säg, fann du nå'sin någon trygg och säker fristad, förr än i min famn du flydde?»

22.

Till en bondes koja kom en krigsman, tung af år och vandrande på träben. Bonden fyllde lugnt ett glas för honom, bjöd och talte till den gamle knekten:
 »Fader, säg, hur var det dig till sinnes, när i striden fiender dig omhvärf, skotten knallade och kulor hveno?» —
 Gamle knekten tog sitt glas och sade:
 »Såsom dig, när någon gång om hösten blixtrar kring dig ljunga, hagel hvina och du bärgar tegen för de dina.»

23.

Vid en flickas fönster stod en gosse trenne långa kvällar på hvarandra, klappade och bad att dock bli insläppt.

Första kvällen fick han hot och bannor,
andra kvällen fick han ord och böner,
tredje kvällen fick han fönstret öppnadt.

24.

Under strandens granar lekte gossen
vid en vik af den besjungna Saimen.
Honom såg ur böljans salar Necken,
såg med kärlek på den sköna gossen,
önskande att honom till sig locka.
Då som gubbe steg han först på stranden,
men den muntra gossen flydde honom;
och som yngling steg han se'n på stranden,
men den muntra gossen bidde icke;
sist förvandlad till en yster fåle,
steg han upp och hoppade bland träden.
Nu, när gossen såg den muntra fålen,
gick han sakta lockande till honom,
grep i hast hans man och sprang på ryggen,
lysten att en glädtig ridt försöka;
men i samma ögonblick till djupet
flydde Necken med sitt sköna byte.
Kom så gossens moder ned till stranden,
sökande sitt barn med sorg och tårar.
Henne såg ur böljans salar Necken,
såg med kärlek på den sköna kvinnan,
önskande att henne till sig locka.
Då som gubbe steg han först på stranden,
Men den sorgsna kvinnan flydde honom;
och som yngling steg han se'n på stranden,
men den sorgsna kvinnan bidde icke;
sist förvandlad till den muntra gossen,
låg han glad och vaggade på vågen.
Nu, när modern såg sin son, den sörjde,
sprang hon ut i böljan i hans armar,
lysten att ur vådan honom rädda;
men i samma ögonblick till djupet
flydde Necken med sitt sköna byte.

25.

Högt bland Saarijärvis moar bodde
 bonden Pavo på ett frostigt hemman.
 skötande dess jord med trägna armar;
 men af Herren väntade han växten.
 Och han bodde där med barn och maka,
 åt i svett sitt knappa bröd med dessa,
 gräfde diken, plöjde upp och sådde.
 Våren kom, och drifvan smalt af tegen,
 och med den flöt hälften bort af brodden,
 sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,
 och af den slogs hälften ned af axen;
 hösten kom, och kölden tog hvad öfrigt.
 Pavos maka slet sitt hår och sade:
 »Pavo, Pavo, olycksfödde gubbe,
 tagom stafven! Gud har oss förskjutit;
 svårt är tigga, men att svälta värre.»
 Pavo tog sin hustrus hand och sade:
 »Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.
 Blanda du till hälften bark i brödet,
 jag skall gräfva dubbelt flera diken,
 men af Herren vill jag vänta växten.»
 Hustrun lade hälften bark i brödet,
 gubben gräfde dubbelt flera diken,
 sålde fåren, köpte råg och sådde.
 Våren kom, och drifvan smalt af tegen,
 men med den flöt intet bort af brodden,
 sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,
 men af den slogs hälften ned af axen;
 hösten kom, och kölden tog hvad öfrigt.
 Pavos maka slog sitt bröst och sade:
 »Pavo, Pavo, olycksfödde gubbe,
 låt oss dö, ty Gud har oss förskjutit!
 Svår är döden, men att lefva värre.»
 Pavo tog sin hustrus hand och sade:
 »Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.
 Blanda du till dubbelt bark i brödet,
 jag vill gräfva dubbelt större diken,
 men af Herren vill jag vänta växten.»
 Hustrun lade dubbelt bark i brödet,
 gubben gräfde dubbelt större diken,

sålde korna, köpte råg och sådde.
 Våren kom, och drifvan smalt af tegen,
 men med den flöt intet bort af brodden,
 sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,
 men af den slogs intet ned af axen;
 hösten kom, och kölden, långt från åkern,
 lät den stå i guld och vänta skördarn.
 Då föll Pavo på sitt knä och sade:
 »Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.»
 Och hans maka föll på knä och sade:
 »Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.»
 Men med glädje sade hon till gubben:
 »Pavo, Pavo, tag med fröjd till skäran!
 Nu är tid att lefva glada dagar,
 nu är tid att kasta barken undan
 och att baka bröd af råg allena.»
 Pavo tog sin hustrus hand och sade:
 »Kvinna, kvinna, den blott tål att pröfvas,
 som en nödställd nästa ej förskjuter.
 Blanda du till hälften bark i brödet,
 ty förfrusen står vår grannes åker!»

26.

Flickan ägde af sin mor ett minne,
 ägde ett med pärlor och demanter
 smyckadt spänne af omätligt värde.
 Kommo tvenne fästmän då till henne.
 Stolt och rik och mäktig var den ene,
 men han friade till flickans spänne.
 Och den andre, han var blyg och fattig,
 men han friade till flickans hjärta.
 Nu till dottern talte hennes stjuvmor:
 »Tag den rike och förskjut den armel!
 Skönt är guld det dock mot fattigdomen.»
 Flickan grät och vägrade förgäfvos.
 Men den dag, då lysning skulle tagas,
 fanns ej flickan mer i moderns salar,
 ej på gården, ej bland parkens stammar,
 men hon fanns på stranden invid hafvet.
 Dit kom hennes mor och hennes fästman,
 talande med vänlig röst till flickan:

»Följ oss opp till gästabud och glädje,
 ty din lysning skall i dag besörjas.»
 Då tog flickan ur sin gördel spännet,
 tog det i sin hvita hand och sade:
 »Se, den litet har, är nöjd med litet,
 men den mycket äger, fordrar mera.
 Tusen år och tusen re'n har hafvet
 slukat håfvor och förvärfvat skatter,
 och det fordrar än mitt gyllne smycke.»
 Så hon sade och långt hän från stranden
 kastade sitt spänne ut i hafvet.
 Men den rike gick förgrymmad dädan,
 och förgrymmad ropte flickans stjufmor:
 »Olyckssaliga, hur har du handlat?
 Ingen höghet har du mer att vänta,
 intet guld skall skimra i din boning,
 och ditt spänne ser du aldrig åter.»
 Men den ädla flickan log och sade:
 »Hvad är höghet mot min framtids lycka,
 hvad är guld emot ett lif med kärlek,
 hvad är spännet mot min ynglings hjärta?»

27.

Stor var tavastländarn Ojan Pavo,
 stor och väldig ibland Finlands söner,
 stadig som en granbevuxen klippa,
 djärf och snabb och kraftig som en stormvind
 Tallar hade han med rötter uppryckt,
 kufvat björnar med sin blotta armkraft,
 lyftat hästar öfver höga gården
 och som strån förmätne männer nedböjt.
 Och nu stod den starke Ojan Pavo
 stolt och väldig uppå lagmanstinget.
 Midt på gården stod han ibland folket
 som den höga furan ibland småskog.
 Men han hof sin stämma upp och sade:
 »Finns här en, af kvinna född och ammad,
 som förmår att hålla mig på stället,
 blott ett ögonblick på samma ställe,
 den må taga strax mitt rika hemman,
 den må vinna mina silfverskatter,

den må äga mina många hjordar,
 och med kropp och själ är jag dess egen.»
 Så till folket talte Ojan Pavo.
 Men förskräckte stodo bygdens drängar,
 tigande i nejden af den stolte,
 och där trädde ingen fram till honom.
 Och med undran och med kärlek sågo
 bygdens flickor på den unge kämpen;
 ty han stod, den starke Ojan Pavo,
 som den höga furan ibland småskog,
 och hans öga brann som himlens stjärna,
 och hans panna lyste klar som dagen,
 och hans gula hår föll på hans skuldror
 som ett solglänst strömfäll öfver fjället.

Men ur kvinnohopen framsteg Anna,
 hon, den skönaste af bygdens flickor,
 vacker som en morgon till att påse.
 Och hon framsteg raskt till Ojan Pavo,
 slog omkring hans hals de mjuka armar,
 närmade sitt hjärta till hans hjärta,
 pressade hans kind mot sina kinder,
 och så bjöd hon honom slita lös sig.
 Men den starke gossen stod besegrad,
 kunde icke röra sig af stället,
 utan sade sviktande till flickan:
 »Anna, Anna, jag har tappat vadet.
 Du må taga strax mitt rika hemman,
 du må vinna mina silfverskatter,
 du må äga mina många hjordar,
 och med kropp och själ är jag din egen.»

De fångna.

På den röda älfvens botten och en tacksam blick i stället
 fiskade en gosse pärlor, vill jag för min frihet skänka.»
 fann en pärla, blå som himlen
 och som himlens stjärna rundad. »Nej, vid Gud, min goda flicka,
 Men en flicka låg i pärlan, pärlan är för mycket dyrbar,
 och hon bad en bön och sade: bär blott stilla du din boja,
 »Offra upp din pärla, gosse, mången bar en vida värre.»
 »ryt mitt fångsel, låt mig fara, Flickan bräckte sakta skalet;

morgonrodnan lik i fågning, bryt mitt fängsel, låt mig fara,
 sköt hon upp vid gossens sida, och en tacksam tår i stället
 gyllne lockar skydde pannan, vill jag för min frihet skänka. »
 rosens hy på kinden glödde. —
 Stum, i hennes skönhet fången, »Nej, vid Gud, du gode gosse,
 stod i trenne timmar gossen. pärlan är för mycket dyrbar.
 När den tredje timmen slagit, Bär blott stilla du din boja,
 bad han tyst en bön och sade: mången bar en vida värre.»
 »Offra upp din skönhet, flicka,

Den tidiga sorgen.

Rosen bröt du för din glada syster,
 vallmon höll du själf.
 Rosen, flicka, tyder lif och kärlek,
 vallmon köld och död.
 Anar du ej hjärtats fröjder, — eller,
 bleka ängel, säg,
 äger du vid femton år ett öde
 att beteckna re'n?

Flickans årstider.

Flickan gick en vintermorgon du har ägt din vår och glädje,
 i den rimbeströdda lunden, innan vinterns köld dig nådde.
 såg en vissnad ros och talte: Värre öde har mitt hjärta,
 »Sörj ej, sörj ej, arma blomma, har på en gång vår och vinter,
 att din sköna tid förflutit! gossens öga är dess vårdag,
 Du har lefvat, du har njutit, och min moders är dess vinter.»

Likhet.

Hur många vågor bo på fjärden,
 hur många tankar i mitt hjärta?
 De tyckas fly — och dröja kvar dock,
 de tyckas dö — och födas åter,
 så skilda — och ändå så lika,
 så många — och ändå desamma! —
 Ur samma sjö, af samma vindar
 de höjas alla.
 Ur samma bröst de höjas alla
 af samma kärlek.

Fågeln.

Öppet är min flickas fönster; Men jag ville säga henne:
 vore jag en okänd fågel, »Flicka, bort med frö och vatten!
 in till henne strax jag flöge. Vet, din lilla muntra fågel
 Mig i bur hon skulle sätta, dricker endast ömma tårar,
 fylla glaset där med vatten, lefver blott af smek och kyssar.»
 fylla lådan där med hampfrö.

Den första kyssen.

På silfvermolnets kant satt aftonstjärnan,
 från lundens skymning frågte henne tärnan:
 »Säg, aftonstjärna, hvad i himlen tänkes,
 när första kyssen åt en älskling skänkes?»
 Och himlens blyga dotter hördes svara:
 »På jorden blickar ljusets änglaskara
 och ser sin egen sällhet speglad åter;
 blott döden vänder ögat bort — och gråter.»

Flyg ej undan!

Vill du veta, skälmska flicka, sitt på klasen trygg och stilla,
 hur om hösten vakor fångas? snaran gör dig ingen skada,
 Jag skall vara fågelfångarn, snaran vill din hals blott smeka!»
 du skall låtsas vara vaka. Ha, din skalk, du lät dig fånga;
 Märk, hur fågelfångarn talar: kyss mig nu, så skall du slippa!
 »Flyg ej undan, sköna vaka,

KysSENS hopp.

Där jag satt i drömmar vid en källa,
 hörde jag en kyss på mina läppar
 sakta tala till en annan detta:
 »Se, hon kommer, se, den blyga flickan
 kommer redan; inom några stunder
 sitter jag på hennes rosenläppar,
 och hon bär mig troget hela dagen,

näns ej smaka på ett enda smultron,
att ej blanda mig med smultronsaften,
näns ej dricka ur den klara källan,
att ej krossa mig mot glasets bräddar,
näns ej hviska ens ett ord om kärlek,
att ej fläkta mig från rosenläppen.»

Kärleken.

Bannande sin dotter, talte modern:
»Flicka, jag för kärleken dig varnat,
och jag finner, att jag varnat fåfängt.»
Dottern sade: »Var ej oblid, moder!
Stängde jag mig in att undfly honom,
flög han med hvart solgrand in i rummet;
gick jag åter ut och rymde undan,
hörde jag hans suck i hvarje vindfläkt;
slöt jag både ögon till och öron,
sprang han skälmsk uti mitt eget hjärta.»

Skillnaden.

Fur jag satt, med pannan sänkt mot armen,
såg en munter sparf från fönsterkarmen,
pickade på rutan lätt och sad':
»Gosse, hvarför sörja där? Var glad!
Med ett frö, som våren röjt på vallen,
med en droppe regn, ur drifvan fallen,
och en ton af kärlek från min brud
är jag rik och nöjd och säll som Gud!» —
»Ärma sparf, men har jag vingar, svara,
att som du från jord till himmel fara?
Har som du jag för min kärlek ljud,
och af allt det värsta, — har jag brud?»

Drömmen.

Pröttad lade jag mig ned på bädden,
 att i sömnen glömma sorg och saknad;
 men en dröm sig smög till hufvudgården,
 hviskande uti mitt öra detta:
 »Vakna, hon är här, den sköna flickan,
 blicka upp, att hennes kyss emottal»
 Och jag slår med glädje upp mitt öga.
 Hvar är drömmen? Som en rök försvunnen.
 Hvar är flickan? Bortom land och sjöar.
 Hvar är kyssten? Ack, blott i min längtan!

Den försmådda.

Ax vid ax på åkern vagga, odlarn går att bärga tegen,
 korn vid korn i axen göm- men du sår blott, du, och skör-
 mas; den
 så hvart flyktigt ord du fälde lämnar du åt himlens fåglar,
 växer i mitt trogna hjärta. lämnar du åt snö och vindar.
 Grymme, otacksamme gosse,

Blomsterhandlaren.

Fyraårig satt vid stranden än för andra granna lekverk!»
 med sin äldsta syster gos- Systemen strök hans ljusa lockar,
 sen, drog en suck och talte detta:
 skar af flarn ett skepp med segel, »Fyraårig nu, du säljer
 lastade med blommor skeppet, strandens menlöst täcka blom
 värfde myror till besättning mor.
 och till myrkaptenen sade: En gång tjugufyraårig,
 »Segla nu, du käcke sjöman, tör du sälja trogna hjärtan
 segla nu och kom tillbaka! än för guld och än för pärlor,
 Sälj min last på andra stranden än för andra granna lekverk.»
 än för guld och än för pärlor,

Sorg och glädje.

Sorg och glädje båda
 bodde i mitt hjärta,
 sorg i ena kammarn,
 glädje i den andra.
 Oförsonligt skilda,
 rådde än den ena,

än den andra ensam.
 Se'n den enda kom dit,
 lär hon öppnat dörren
 och förenat båda,
 ty min sorg är sällhet
 och min glädje vemod.

Fjärilposten.

¶ det öppna lusthusfönstret och blif stilla kvar på handen! »
 satt en sommarmorgon flic- Fåfängt! Hvarje gång han släpp-
 kan; tes,
 men från blommorna i nejden flög han fladdrande på rutan.
 kom en guldbevingad fjäril Ändtligt, rörd af fjärilns oro,
 och på flickans lock sig satte. öppnade den sköna fönstret:
 Genast slöt hon fönstret, fasttog »Flyg då, otacksamme, flyg då
 och försökte tämja fjäriln: med ett bud till dina likar!
 »Flyg ej bort, du sköna fånge, Bjud dem ej så gärna komma,
 gläds åt kyssen, njut af smeket då de aldrig dröja gärna! »

Grumla icke flickans själ!

¶ flickan satt vid bäckens strand, bäcken klarnar snart igen!
 tvådde sina fötter där. När du såg mig stå en gång
 Sjöng en fågel ofvanför: vid en ynglings sida här,
 »Flicka, grumla bäcken ej, du till honom tala bort:
 himlen syns ej mer i den! » Grumla icke flickans själ,
 Flickan slog sitt öga opp, aldrig skall den klarna se'n,
 talade med tårad blick: aldrig spegla himlen mer! »
 »Sörj ej öfver bäcken, du,

Sommarnatten.

¶ På den lugna skogssjöns vatten Men en taltrast sjöng på stranden,
 satt jag hela sommarnatten att han kunnat mista anden,
 och för böljans tropp ur båten tills jag halft förtörnad sade:
 slängde tanklös ut försåten. »Bättre, om din näbb du lade

under vingen och till dagen   Och jag lyfte upp mitt öga,
 sparde tonerna och slagen.»   ljus var jorden, ljusst det höga,
 Men den djärfve hördes svara: och från himlen, stranden, vågen
 »Gosse, låt ditt metspö vara;   kom min flicka mig i hågen,
 såg du opp kring land och vatten,   och, som fågeln spått i lunden,
 kanske sjöng du själf om natten.»   sjöng jag denna sång på stunden.

Friden.

Ofte säger mig min moder: skall den blifva återfunnen,
 »Barn, du äger två klenoder,   bjud ej, att jag honom glömmar,
 göm dem för den onda tiden,   som den tagit, som den gömmer.
 vårda oskulden och friden!»   Blott med honom som hans maka
 Moder, friden är försvunnen;   kan jag få min frid tillbaka.

Den förändrade.

Ofordom fick jag bannor hela dagen,
 än satt spensen vårdslost, än satt kragen,
 än var håret fästadt upp mot regeln,
 aldrig hölls jag länge nog vid spegeln.
 Nu har allt förbytt sig. »Säg, hur är dig,
 flicka, då du aldrig vill bli färdig?
 Hur du städar dig! Det är förskräckligt!
 Har du än ej speglat dig tillräckligt?» —
 Är mitt arma sinne då förtrolladt?
 Hvem kan väl en sådan växling vållat?
 »Ingen», svarar tyst mitt hjärta, »ingen,
 om ej ynglingen, kanske, och ringen.»

Den långa dagen.

Oför, när min vän var här,   säga de andra nu.
 var mig en vårdag kort;   Jag: »Hvad den långsam är!
 nu, då han borta är,   O, att den ville fly!
 är mig en höstdag lång.   Kommer ej kvällen snart,
 »Ack, hvad den dagen flyr!»   kommer ej nattens ro?»

Behagen.

Jag blickar på tärnornas skara, den tredje har fullare läppar,
 jag spanar och spanar be- den fjärde har varmare hjärta. —
 ständigt; Så finns ej en enda som saknar
 den skönaste ville jag välja ett något, som fångslar mitt
 och sviktar dock ständigt i valet. sinne.
 Den ena har klarare ögon, Jag kan ej en enda förskjuta;
 den andra har friskare kinder, o, finge jag kyssa dem alla!

Amor.

Ej han sårade mitt hjärta,
 ej, som döda böcker lära,
 smög han fram med pil och båge.
 All hans list var blott hans oskuld,
 skönhet var hans enda vapen.
 »Söta gosse, vill du komma,
 är mitt hjärta varmt och öppet.»
 Och han lydde strax, — och sedan
 lika mån, som han att dröja,
 är jag själf att äga honom.

Den lättböjde.

Där jag band på åkern gyllne kärvar,
 stod den unge Adolf vid min sida,
 skäran höll han i sin hand, på renen
 låg emot en stubbe stödd hans bössa,
 men i träsket, nedanför beläget,
 skrek i vassen nära stranden artan.

Strax till bössan sprang den kække gossen.
 Men jag fattade hans arm och sade:
 »Låt den stackars artan vara, Adolf!
 Låt för min skull den få vara ostörd!»
 Genast ställde han sin bössa undan
 och tog gladt som nyss till skäran åter.

Men jag tänker ofta i mitt sinne:
 »Underlig är dock den vackre Adolf.
 För ett vänligt ord från mina läppar
 lämnar han, hvad mest hans hjärta fröjdat;
 för en hjärtlig blick af mina ögon
 gör han gärna, hvad han skytt tillförne;
 för en vänlig kyss, ett hjärtligt famntag
 tror jag, att han kunde gå i elden.»

Den enda stunden.

<p>Allena var jag, han kom allena; förbi min bana hans bana ledde. Han dröjde icke, men tänkte dröja, han talte icke, men ögat talte. — Du obekante,</p>	<p>du välbekante! En dag försvinner, ett år förflyter, det ena minnet det andra jagar; den korta stunden blef hos mig evigt, den bittra stunden, den ljufva stunden.</p>
---	--

Törnet.

Törne, du min syskonplanta,
 svept i vinterns is, försmås du,
 höljd af taggar, hatas du.
 Men jag tänker: »Kommer våren,
 slår du ut i blad och rosor,
 och en växt finns ej på jorden,
 ljuf och älskad såsom du.
 O, hur mången törnestängel
 står ej naken i naturen,
 som behöfde kärlek blott,
 blott en solblick af ett hjärta,
 för att kläda sig i rosor
 och hvart väsens glädje bli!»

Tre och tre.

Från det höga tornet sågo om han är med den belåten. »
 trenne flickor ut mot hafvet; Och den andra systemen talar:
 trenne segel syntes nalkas, »Den, som styr däreft i hamnen,
 och den äldsta systemen talar: vill min blombukett jag skänka,
 »Systrar, sen vår faders fartyg, om han är med den belåten. »
 kommande från fjärran länder! Och den tredje systemen talar:
 Trenne systrar här vi äro, »Den, som kommer sist i ham-
 tre kaptener styra skeppen. nen,
 Den som först i hamnen hinner han skall få mitt glada famntag,
 han skall få min krans af rosor, om han är den vackra August. »

Norden.

Höfven de falla, Då skall ett öga
 sjöarna frysa. — se er från palmens
 Flyttande svaner, skugga och tala:
 seglen, o, seglen »Tynande svaner,
 sorgsna till södern, hvilken förtrollning
 söken dess nödspis, hvilat på norden?
 längtande åter; Den, som från södern
 plöjen dess sjöar, längtar, hans längtan
 saknande våra! söker en himmel. »

Den sällsynta fågeln.

Här om kvällen han i stugan inkom,
 bannade sin son den gamla modern:
 »Son, du går hvar dag till dina snaror,
 och hvar dag du kommer tomhändt åter:
 vårdslös är du eller oförståndig,
 efter andra få och du blir utan. »

Henne svarade den yre gossen:

»Hvad, om än ej lyckan är densamma,
 då vi ej för samma fåglar gillra?
 Bortom mon där, vid det lilla torpet,
 vistas, gamla mor, en sällsynt fågel.

Under hösten har på den jag lurat,
 under vintern har jag nu den fångat,
 men till våren vill jag föra hem den.
 Underlig är fågeln där: den äger
 icke vingar, men en famn i stället,
 icke dun, men silkeslena lockar,
 icke näbb, men tvenne runda läppar.»

Vill du byta öde?

<p>»Vuxen upp på stranden af en bäck, som svallar, sköljd af hvarje hvirfvel, hvilket lif af oro lefver du, o blomma!» Blomman hördes svara: »Om mig strömmen skonar,</p>	<p>om mig strömmen härjar, är dock all min oro blott en flyktig sommars. Vill du byta öde, flicka, sköljd af strömmen i en ynglings hjärta?»</p>
---	---

Hennes budskap.

<p>Kom du sorgsna nordan! Hvarje gång du kommer, bär du bud från henne. Kommer du i fläkten, bär du hennes suckar; komner du i ilen, bär du hennes klagan; kommer du i stormen,</p>	<p>bär du hennes verop: »Ve mig, edsförgätne, ve mig, ensam blifna! Ur den gamles armar, från hans kalla kyssar, o, hvem för mig åter till min varme yngling, till min första kärlek!»</p>
---	---

Sippan.

Sippa, vårens första blomma,
 om jag bröt dig, om jag gaf dig
 åt den älskade, den kalla!
 Bröt jag dig, jag skulle ge dig,
 gaf jag dig, jag skulle säga:

»Nära drifvans kant, o flicka,
växte vårens första blomma,
som vid isen af ditt hjärta
blommar upp min trogna kärlek,
bäfvande för vinterkylan,
men ej kväfd af den, ej skördad.»

Mötet.

Flickan satt en sommarafton, och han springer fram till henne,
speglande sig själf i källan: just den sökte, just den funne.
»Gode Gud, hvad jag är vacker! Men han kysste hennes läppar:
Men hvad båtar mig min fågring, »Nu tog rosen läppens rodnad!»
då den yngling, som jag älskar, Och han smög sin kind till henne:
icke ser mig, icke hör mig?
Ros, som blommar vid min sida, »Nu tog molnet kindens purpur!»
tag du mina läppars rodnad! Och han såg i hennes öga:
Purpurstänkta moln i luften, »Nu tog stjärnan ögats klarhet!»
tag du mina kinders purpur! Och han slog sin famn kring
Bleka stjärna ofvan molnet, henne:
tag du mina ögons klarhet! »Nu tog grafven hvad som läm-
Sist, o graf, tag hvad som läm- nats,
nas!» ty, o flicka, det är grafven,
Detta har den skälmske gossen hvarur ingen mera slipper.»
lyssnat till i närmsta buske,

Löjet.

Löjet var utan hem, »Får jag min boning här?» —
irrade modfälldt kring, »Allvaret bor här re'n!»
kom till den höges mun:
»Får jag min boning här?» — Löjet var utan hem,
»Stoltheten bor här re'n!» irrade modfälldt kring,
kom till min flickas mun:
»Får jag min boning här?» —
»Kärleken bor här re'n,
kyssen är kommen nyss,
dig har man saknat blott.»

Tårarna.

Fe'n öfver skogens toppar solen stigit
 och spridt sin glöd i dalens dagg, där flickan
 med glädjetårad blick sin älskling mottog.
 Han såg i hennes öga, log och talte:
 »Du grät i aftse, när jag gick; jag kommer
 och ser dig gråta åter, goda flicka,
 nämn mig en skillnad mellan dessa tårar!»
 »En lika skillnad», sade sakta flickan,
 »som mellan kvällens dagg och morgondaggen,
 den ena lyser solen upp och skingrar,
 den andra kvarblir mulen hela natten.»

Eros' förvandling.

Eros, stygga gosse», sade Pallas,
 »för din lust att alla hjärtan såra
 borde du förvandlas till ett rofdjur,
 till en gam med krökta klor och vingar,
 att förgäfves jaga fågelskaran.»
 Eros log och sade blott: »Försök det!
 Se'n till gam du Amor har förvandlat,
 vilja alla fåglar sönderrifvas.»

Ett litet öde.

1.

Är så arm du, som man säger?

Fattig kallar man din moder, lyfter dig på mjuka vingen,
 fattigt, späda barn, du kallas. för dig ut på blomsterängar
 Är du fattig, lilla älskling, att i frid bland blommor blomma,
 är så arm du, som man säger? för bland fåglar dig i lunden
 att ditt bröst med sånger fylla,
 tvår din själ i sjöars renhet,
 låter dig i solljus bada.

Utanför din moders stuga
 blomstra ängar, grönska lundar;
 hvarje äng har silfverbäckar,
 hvarje lund i sjöar speglas,
 öfver alla skiner solen,
 gjuter gifmildt gyllne dagen.

Är du fattig, lilla älskling,
 är så arm du, som man säger?

Är du fattig, lilla älskling,
 är så arm du, som man säger?

När du öppnar ögat åter,
 är du i din moders armar,
 känner i ditt späda sinne,
 tänker som en dunkel tanke:

När du hör din moder sjunga,
 slutas sakta ögonlocken,
 gömma skalen själens pärlor;
 när de gömmas kommer sömnen,
 sömnen följs af drömmens ängel,
 drömmens ängel tar dig stilla,

»Ljuft det var på blomsterängen,
 gladt bland fåglarna i lunden,
 godt det var bland klara vågor,
 varmt i solens ljus att bada,
 bäst dock är i denna famnen.»

2.

Egen moder göms i mullen.

I mitt hem en stjuvmor råder,
 egen moder göms i mullen,
 och jag hastar öfver hagen,
 skyndar stilla till den sörjda,
 ginar öfver gårdet stundom.
 Men den främmande förtörnas,
 hviskar hväsande af vrede:
 »Denna flicka går på gräset,
 krossar klöfvern där på ängen».

Fader, hör ej hårda orden!
 Lätt är flickans fot i loppet,
 stör ej många strån i farten.
 Jungfrun har ej hårda sulor,
 trampar ej med tunga klackar:
 oskodd löper hon på lindan,
 flyr med blottad fot på fältet,
 far, som släkten far på ängen,
 skyndar såsom skuggan öfver.

Skulle ock ett blad bli brutet, fostras flere blad i stället
 något grässtrå nedertryckas, af den dagg, mitt öga gjuter,
 hjärtats sorg förtynga stegen, dessa blåa stjärnors tårar.
 grönskar snart en grodd ånyo,

3.

Så jag färdas själf mot fjärran.

Hvarför suckar bäckens bölja, klagar sakta under färden, far i krokur öfver fältet, böjer bukter öfver ängen, viker af från vägen ofta, färdas blott ett stycke framåt, slingrar nästa stund tillbaka?	Så jag färdas själf mot fjärran, går mot obekanta öden, tar ett steg och ser tillbaka, vandrar fram och vänder åter, vill ännu se hemmets höjder, röken från min faders boning.
--	--

4.

Sådan vård blott finner flickan.

Icke äger jag som andra fader, som vid namn mig nämner, moder, som sitt guld mig kallar, broder, att min börda bära, syster, att mig stundom smeka.	broder är mig bruna trasten, markens bleka lilja syster. När den kalla skuren strömmar, får jag stundom skygd af granen, när mig solens stråle bränner, bjuder björken stundom skugga: när jag sorgsen står på fältet, tröstar med en ton mig trasten, med en blick ibland en blomma. Sådan vård blott finner flickan, annan glädje ej den arma.
Där jag andras hjordar vallar, högt på berget, djupt i skogen, dagen ut på fria fältet, där är skäggig gran min fader, björken, böjd af år, min moder,	

5.

Flicka, kärleken är väldig.

Ofta i min barndoms dagar hörde jag min moder säga: »Flicka, kärleken är väldig, mäktar mer än allt på jorden». Så hon talte till min varning, att sitt gyllne äpple skydda. Moder, o att sant du talat!	Ofta står jag nu på stranden, där min älskling från mig skildes. Dän han far dit bortom molnen, som vid hafvets rand sig höja. När jag ser, hur fjärden fradgas, ser, hur böljan slår mot stranden,
--	--

lägger jag min hand på vågen,
doppar fingrets spets i djupet.
Sakta, sakta, vilda bölja,
somna, låt de andra sofva!

Ofta, när i furans krona
fläktar fara, vindar hvina,
sänder jag från denna klippa
tyst min tysta suck att flyga:
O, min ende, kom tillbaka!

Männe vågen väl, som svallar
hotande mot skeppets sida,
där han fjärran far, den dyre,
männe hafvets vilda dotter,
fast så långt från mig hon rasar,
ej mitt söfningsord förnimmer,
af min lätta hand ej lugnas,
efter kärleken är väldig,
mäktar mer än allt på jorden?

Kanske, fast så svagt den lju-
der,
har likväl den starka vingar,
kan som svalan klyfva vinden,
genom rymder nå min älskling,
efter kärleken är väldig,
mäktar mer än allt på jorden.

6.

Hundra vägar har min tanke.

Store skapare, förlåt det,
se ej, gode Gud, med vrede,
att så ofta i ditt tempe!
jag på honom äfven tänker!
Hundra vägar har min tanke,
tusen att till honom hinna.
Blott det sämsta leder bortåt,

allt det bättre för till honom.
Kort från dagens ljus är vägen,
gen från nattens stjärneskara,
hvarje blomma stakar stigen,
hvarje träd är vägamärke.
Men när dig min tanke hunnit,
är den nästan re'n hos honom.

7.

Hvilken sällhet skön att synas!

Hvilken fröjd att vara vacker,
hvilken sällhet skön att synas!
Vore jag så mörk som mången,
ful som flera andra flickor,
fick jag ej i källor skåda,
ej i bäckar se mitt anlet;
källans skönhet kunde störas,

bäckens silfver sotbesmittas;
tordes knappt på ängen träda,
att ej blomstren skulle skrämmas,
blomma hviska tyst till blomma:
»Är det nässlän, är det tisteln,
kanske kardborrn själf, som kom-
mer?»

8.

Tala, tala tycktes alla.

Hvem har nu gett vett åt vinden, Nu, när sist jag kom på
gett åt luften ledig tunga, gården
röst och språk åt gårdens rönнар, från mitt olyckssälla läger,
ord åt späda fågelskaran? tala, tala tycktes alla,

Förr, när från min bädd hvar vinden hviska: »Arma flicka!»
morgon fläkten susa: »Fallna flicka!»
jag på loftets trappa trädde, rönnen sucka: »Svikna flicka!»
visste vinden blott att smeka, svalan sjöng: »Hvar är din
rönnen blott att susa stilla, sparfven: »Hvar är nu din stolthet?»
kvittra blott förstod hvar fågel. glädje?»

9.

Men min fågel märks dock icke.

Svanen speglas re'n i sundet, Och jag, arma flicka, fiker,
knipans hvita vingar hvina, söker skingra sakkans mörker,
lärkan höres högt i höjden, vårda värmen i mitt sinne,
spofvens rop kring kärret rullar, vill som våren vänlig vara,
våren samlar sina skaror, synas ljus som sommardagen.
får sin fågelflock tillbaka, Och jag gläds, fast sorgen gnager,
väntar dem med sol och värme, ler, fast tåren trängs i ögat,
lockar dem med långa dagar. men min fågel märks dock icke.

10.

Se'n har jag ej frågat mera.

Hvarför är så flyktig våren, se'n till köld hans värme blifvit
hvarför dröjer sommarn icke? all hans sommar blifvit vinter,
Så jag tänkte fordom ofta, se'n har jag ej frågat mera,
frågte, utan svar, af mången. känt blott djupt uti mitt sinne,
att det sköna är förgängligt,
Se'n den älskade mig svikit, att det ljufva icke dröjer.

Svartsjukans nätter.

Första natten.

 du, som sjunker stum och sluten ned,
 ur molnens rymd på svarta vingar,
 förnim den sorgsnes klagan, milda natt,
 förnim den olycksaliges förtviflan!
 Hvems är den röst, ur klippans refvor irrar,
 lik flodens brusning, lik en suck af hafvet,
 ditt tysta, vemodsfria tåg till mötes?
 Hvems är den stämma, som med ugglans läten
 till en förvirrad harmoni sig parar,
 beskrattande med återbrutna ljud
 din frid, din stillhet, dina vallmodoffer?
 Det är den sorgsnes klagan, milda natt,
 det är den olycksaliges förtviflan.

Jag tänkte en gång i en bättre stund:
 »Förnuftet måste blifva fridens häröld
 till upprorshopen i min vilda barm.»
 Och se, förnuftet smög sig bäfvande
 med palmbeväpnad hand på ödestigar
 och kom till kvalens slutna borg, till hjärtat,
 och klappade på borgens port och sade:
 »I, stormande passioner! Hvarför fylla
 med ödeläggelse och krig de rum,
 där förr I offraden åt mig och lugnet?
 Bekännen än mitt öfvervälde, hvilten
 som oskuldsfulla barn i mitt beskärm,
 och lydnaden skall återbringa lugnet,
 och lugnet följes blott af goda änglar. —
 Se, hvarför striden, hvarför rasen I?
 En kvinnas rika blomstergårdar mätta
 en annan fjärils honingslust; — för er
 stå ej de fulla blomstrens kalkar öppna;
 men, hvarför svärma ständigt kring den samma?
 Hvad en er nekar, skall en annan skänka,
 och lika nektar dricks ur lika blommor.»
 Så talade, vid borgens port, förnuftet.

Då låg bland söfda söner innanför
 svartsjukan, kärlekens och hatets dotter.
 I fridlös dvala låg hon där och sög
 ur egen mærg en otillräcklig næring
 och skärpte sin för dagen skygga blick
 och spetsade sitt öra under sömnen.
 Så hörde hon förnuftets tal vid porten;
 försvunnen var i blinken hennes hvila.
 I hämndfull harm spratt furien upp och tog
 ur smärtans koger ett förgiftadt svar;
 men hvarje pil, som flög från tungans båge,
 föll krossad mot förvridna läppar ned,
 tills raseriet, dämndt inom dess barm,
 bröt fram uti ett hånskratts fulla strömmar.

Ur dvalan väcktes syskonskaran nu:
 den bleka plågan och det hemska kvalet
 och trånaden, som tärs af evig hunger,
 och afunden, som andas pest, och vreden,
 som fröjdas af sin blodbestänkta dolk.
 De väcktes alla, och i moderns spår
 framilade den käckä legionen
 och bröt med jubelskri till fejd. —

Och nu, du milda gnista, lån af Gud,
 du ljusa ängel, som lik solen gladde
 min lefnads vår, förnuft, hvad är din lott?
 Att kufvadt dväljas mellan mörkrets andar
 i grottorna af mitt förtärda hjärta,
 att somna in vid dina bödlars skrål
 och vakna upp vid dina kedjors slammer.

Jag sade: »Jag vill anförtro åt dagen
 mitt hjärtas ödemark att vederkvickas.
 Den Gud, som lockar rosen ur sin knopp
 och örtens späda frö ur grusets sköte,
 den höga, strålbeklädda Gud, som sprider
 sitt lif, sin vällust i en död natur
 och tvingar stoftets alla myriader
 att jubla kring sitt glimmande triumftåg,
 den Gud, som hägnade min barndoms blomning,
 skall ej förskjuta mig.» Så sade jag
 och höjde min förgråtna blick mot öster.

Då blef det ljusst kring österns rand, och solen
 steg upp och stänkte som en mogen drufva
 kring himmel, jord och haf sin purpursaft.
 Och etern drack — och strålade af fröjd,
 och böljan drack — och skälfde af förtjusning,
 och jorden drack — och kullar, berg och dalar
 berusades af drufvans blod och glödde
 och väckte sina tusen söfda barn
 att tömma morgonens och lifvets fullhet.

Af jubel ljödo nejdens alla eko;
 kring fältet sprungo hjordarna, mot skyn
 flög fågeln med sin tungas glada offer,
 och människan, den sällaste af alla,
 gick majestätlig fram med knäppta händer
 att digna ned af andakt inför Gud.
 Då såg jag i mitt bröst och sökte blott
 en suck att blanda i naturens glädje
 och fann mitt hjärta mera tomt än dödens.
 Med brusten blick, af fasa öfversvämmad,
 jag ilade till mina kulor åter,
 lik en förirrad natt i dagens famn,
 lik molnets skugga, som med oro flyr,
 af sjö och land, af höjd och djup förskjuten.

Hvem hör mig, hvem behjärtar mina ord?
 För hvem skall jag mitt öde uppenbara?
 Den stela klippan rörs ej af mitt kval,
 och natten äger för mitt språk ej öra.
 En vallfart gör jag till den nejd, där förr
 min rika ungdoms gyllne dar fördrömdes.
 Hvad äger jag på dessa ställen mer?
 En vålnad lik, jag går bland grafvar här
 och vålnader utaf min lefnads lycka. —
 Här står dock hyddan, af sin hängbjörk än
 och sina gröna pilar öfverskyggad;
 den var ej fordom främmande, som nu.
 På denna bädd af blommor satt jag ofta
 vid Minnas sida, målande för henne
 vår framtid, full af kärlek och af ljus;
 och lutad mot min skuldra såg hon då
 med barnslig vällust mot den sköna taflan;

och hvarje oro, om den fanns nå'n gång,
 och hvarje tvekan var så lätt förskingrad;
 ty brudgum lofte alltid gökens stämma,
 och lycka väpplingens orakelspråk;
 och hon var nöjd igen; hvem denne brudgum,
 hvad denna lycka var, förstod hon väl.
 O Minna, skogsprofetens löfte svek;
 men ödets profetior voro sanna. —
 Här ser jag aspen; bär den än mitt namn,
 i bredd med hennes, i den gröna barken?
 Här våra popplar; sina rika grenar
 de slingra kring hvarandra än, som förr.
 Den ena skall beteckna mig, den andra
 beteckna Minna; — afgrundlika lögn!

Men jag vill vandra längre, jag vill se
 det ställe, där jag tog farväl af Minna,
 då hon gick hem att i sin jungfrubur
 förgråta tiden af min bortovaro
 och jag flög ut i världen, full af mod,
 med hjärta glödande af kärlekens
 och af den anade bedriftens sällhet.
 Här sorlar källan, på hvars strand vi stodo,
 och morgonsolen gick förklarad upp.
 »Se», sade Minna, »gå som den så ljus,
 så säll, så stark din bana genom världen,
 och kom med lugn och värma, såsom den,
 till våra dalar, till din Minna åter!»
 En kyss blott var mitt svar; men mer än löften
 och mer än eder sade den.

Och nu,
 se, här är häcken, sammanväfd af rönnar
 och af syrener; här var möte aftaldt.
 Här satt jag, återkommen, pulsen slog
 af hopp och väntan. Många farors skördar
 och många segrars ära, men det bästa,
 en pröfvad trohets guld, det var den skatt,
 jag bar till välkomstgåfva åt min brud.
 Här satt jag, såg med längtan öfver ängen
 och såg och såg igen; — och Minna kom,
 men vid en makes arm. — Förgäfves, natt,

föbreder du ditt täcke öfver nejden;
 du har ej mörker nog; jag ser ännu
 den fasansfulla synen, ser dem komma; —
 ser honom, med den stela, trygga gången,
 och Minna vid hans sida, med förgråten blick
 och bleka kinder, härjade af tårar;
 ser Minna stappla vid hans sida, lik
 den halftförblödda hinden, som vid foten
 af altaret mot offerprästens stål
 med vemod blickar upp och tigger döden.
 O, höge Gud! Har icke mänskohjärtat
 sin kärlek och sin himmel såsom du?
 Är det så ringa, att en hand af stoft
 kan strafflöst plundra i dess helgedomar?
 Dock, på min fråga svarar blott det skedda
 ett iskallt ja, och mångfördubbladt ljuder
 det samma åter ur min egen harm.

Nej, jag vill icke längre dröja här.
 Till mina klippor, hårda som mitt öde,
 vill jag tillbaka vända; intet lif
 skräms där af mina suckar, ingen ört
 förtvinar där af mina tårefloder,
 och minnen af min sorg blott finnas där.
 I solhvarf re'n jag lefvat ibland dem
 och längtar åter till min själs förtrogna.

Så långt har det då kommit! O, förut,
 i vårens, kärlekens och Minnas famn,
 hvem hade trott, att ödemarkens klyftor
 en saknad fristad blefve mig en gång?
 Ej slår ett hjärta i mitt grannskap roligt.
 Den trötte vandrarn, bränd af solen, glömmer
 sin bördas tyngd, då han mig ser, och flyr
 med vingad fot min anblick; själfva glädjen,
 så högljudd annars, stämmer ned sin röst
 till stilla böner, då min nejd hon nalkas;
 och först i fjärran, se'n hon gått förbi,
 får hon sin sång och sina löjen åter.

Förut, hur annorlunda var ej allt!
 Glad som en efterlängtd majdag kom

jag då till oskuldens och fröjdens lekar,
 och hvar som helst jag gick vid Minnas arm,
 i fältets dager eller parkens skymning,
 församlades af bygdens muntra barn
 en menlös skara, som sin ringdans knöt
 omkring vår kärlek eller vid vår lycka
 sin egen anspråkslösa lycka band.
 Skall ej en gång ett skuggspel af, hvad då
 var verkligt, unnas mig ännu af lifvet?
 Ar banan mörk, så långt den än må sträckas?
 Jag frågar hoppet, som i storm och natt
 så ofta tröttat sina vingar redan
 och återkommit tröstlöst, som det for.

O, höga allmakt, brutit har ditt barn;
 låt straffets åskor öfver mänskan ljunga!
 Hon bröt för jordens skänker; tag, hvad jorden gaf,
 tag maktens, rikedomens, ärans skatter,
 låt henne sucka under vedermodor,
 ur klippan tvingande sitt tårbestänkta bröd,
 tag hälsans kraft ur hennes nerver, låt
 den svaga kräla som en mask för plågan;
 men, Helige, det enda ädla, som
 hon bärgade af en förlorad adel,
 den känsla, i hvars famn hon står för dig
 så hög som mellan paradiset fruktträd,
 så ren som i dess gyllne dagars glans;
 tag denna ej, tag hennes kärlek ej!
 Hvad har hon kvar, om den förloras? —

Dock,

hvad äro mina böner, hvad min klagan?
 Står icke djupt och outplånligt re'n
 min dom i ödets koppartafla skuren?
 Hvad hoppas jag, hvad söker, hvad begär jag,
 hvad kan jag få, hvad kan jag mista mer?
 Nej, gamen, som förtär min barm, skall jag,
 Prometheus lik, i evigheter nära.
 Min varelse, ej helad, ej förstörd,
 skall ständigt spinna sina egna marter,
 och som en händikt öfver mänskligheten
 skall jag af dagens ljus, af nattens stjärnblick skys.

Men se, här är jag åter vid mitt hem!
 Här är den kulna grottan. O, som nu,
 så dyrbar har den aldrig förr mig varit.
 Där skall jag hvila lemmar, som af trötthet
 och strider digna. Slutna i dess famn,
 på dess granitbädd skall jag, gömd för världen,
 hvars skönhet kväljer och förskräcker mig,
 kanske en stund af sömnens ro besökas,
 ett ögonblick få glömma bort mig själf.

Dock om, ännu på veka svandun vaken,
 vid Minnas sida hennes make hvilar,
 så lämna mitt förgråtna öga, sömn!
 Låt mig i väkter på ett fridlyst läger
 med öppen blick mot grottans mörker stirra,
 men flyg till honom, kväf hans känslors svall
 och tvinga honom att sin himmel glömma!

Andra natten.

Förskjuten, gäckad, trånande och fridlös
 gick vandraren i sekellånga år
 sin tunga stig igenom öde länder.
 Ej bjöd en trofast famn vid dagens slut
 ett fredligt läger åt hans trötta lemmar,
 ej räckte någon vänlig hand en dryck
 af källans svalka åt hans heta läppar,
 och ingen pannas hvälfda himmel ägde
 två milda stjärnor för hans hjärtas natt.
 När morgonen, det glada sinnets älskling,
 sin purpurhy i österns böljor tvådde,
 då steg han med förkrossad håg från bädden
 och såg ur tårar mot en tröttsam dag.
 När kvällen, kvalda hjärtans tröstarinna,
 vid västerns guldport log bland sömn och drömmar,
 då sjönk han mattad på en sömnlös bädd
 och såg emot en ödslig natt ur tårar.

En afton stod han stum vid oceanen
 och styrde trånfull sina blickars vingar
 mot sitt af kvällens sol belysta hem.

Men, like trötta fåglar, föllo alla
 förlorade i böljans vida graf,
 och deras liksång var den suck, dem gafs
 till trogen följeslagare på vägen.

Då växte, lik den unga svanen, upp
 ett snöhvitt segel, glimmande i öster,
 och inom några korta stunder sam
 det vimpelprydda skeppet vid hans udde.
 Vid stranden låg en plank; — med en bön
 till böljans makter slog han sina armar,
 en glädjedrucken älskling lik, om den
 och störtade sig djärf i vågens bädd,
 sitt hemland och sitt sälla hopp till mötes. —
 En ädel hand från skeppet räckte mildt
 den tröttade sin hjälp. — Och nattens döttrar,
 den tysta sömnen och den lätta drömmen,
 begrofvo snart hans lidande i frid.

När nu med rosenläppar morgonrodnad
 behådade naturens vällust, dagen,
 slog vandrarn upp sin blick och såg omkring sig —
 och såg sin hembygds länge sörjda kust,
 och såg dess gröna, trädbevuxna kullar,
 och såg dess blomsterklädda bäckars gång.
 På stranden kände han sin hydda, kände
 dess glada fåglars morgonbön; — berusad
 ur fröjdens öfverfyllda nektarkalk,
 föll han i salig yra på sitt anlet,
 välsignande det lif, han nyss förbannat,
 den jord, han kallat smärtans afgrund nyss.
 Och som han slöt sin bön, då sprang bland löfven
 hans barndomsvän, hans trogna flicka, fram
 och föll förlorad i sin älsklings armar,
 besköljande hans kinders milda brand
 med återseendets och glädjens tårar. —

Men, sorgens son, säg, hvarför dröjer nu
 din själ vid glada bilder? — Hvarför talar
 din röst om mänskossällhet nu, förut
 blott van att ensam klaga och fördöma?

Ha! äfven jag var säll en stund, — en stund,
 ej dyrköpt nog för tusen seklers marter.
 Ha, jag var säll! — Se, solen hunnit re'n
 till andra rymder jaga nattens skuggor,
 och daggens droppar släcka icke mer
 den tränadsmatta blommans törst, och jorden
 står skälfvande i ljus och dag och ler
 åt villan och fantomerna af mörkret;
 men för mitt öga står dock nattens dröm,
 så skön, så magiskt klar ännu, och kämpar
 mot verklighetens strålar segerrikt,
 som månens skimmer emot stjärnornas.

O dröm, o himmelskt ljufva dröm! Om dig
 skall jag för nejdens kala fjällar tala,
 tills deras missljud-vanda eko glömma
 de rop af smärta, dem de hört af mig,
 och vänja sig att af sig själfva stamma
 den häpne vandrarn glädje blott till mötes. —
 Så sakta då, o skog, din tysta susning!
 Och hämma, bäck, ditt muntra språng en stund!
 Och, klippor, höjen edra gråa hjässor!
 Och, nejdens alla andar, hören — hören!

Det var en kväll, en nordisk sommarkväll,
 en kväll, då solen icke går till hvila
 vid jordens barm, men kysser henne blott
 och skyndar åter upp till dagens fröjder;
 det var en kväll, — den vida västern låg
 och dvaldes i ett haf af guld och saffran,
 och öfver österns gröna kullar summo,
 likt rosengårdar i det stilla blå,
 de skära, purpurstänkta molnens flockar.
 I dagg och vällust låg naturen stum,
 och jag, — jag vandrade bland hennes under,
 stum såsom hon. Jag kände ingen sorg,
 men medvetslöst uti mitt hjärta bodde
 ett stilla kval ändå, som jägarns lod
 i örnens sönderskjutna sida dröjer;
 men när han sitter se'n på klippans spets
 och mängder dagens strålar där med blod,
 då känner han uti sin barm en plåga

men vet ej, hvarifrån den kom och när
 den slutas; så, med vemod, som jag ej
 begrep, en gåta för mig själf, jag gick
 på fältets fågring, vacklande och sluten,
 när hastigt, fjärran från, ett sakta ljud,
 som af en lutas lätt berörda strängar,
 i samklang döende, mitt öra hann.
 Jag lyssnade. — Ännu en ton, ännu
 en suck af andarna i lutans boja,
 och se'n ett lugn, en stillhet öfverallt,
 lik lugnet på den kvällbelysta fjärden,
 när sista fläkten gått med stim däröfver
 och vattnets dallring byts till spegelglans. —
 På en gång skingrades min smärta nu,
 och jag var lätt till mods igen som blomman,
 när fästets källor flödat ut och hvalfvet
 å nyo mot den tårbestänkta klarnar;
 men medvetlös som blommans var min fröjd.

En sorglös trånad dref mig mot den nejd,
 ifrån hvars famn de milda ljuden kommo.
 Jag skyndade, som lyft af vingar, dit
 och lyssnade, och lyssnade å nyo.

Så kom jag till en park, där stam vid stam
 mot ljusets pilar höjde gröna sköldar
 och ingen fläkt af aftonvinden hann
 den friska helgedomens svala skymning.
 Det syntes icke mänskospår i den,
 ej spår af dessa fräcka sköflarhänder,
 som sätta konstens stela krona opp
 uppå ruiner af naturens fågring.
 I blomning stod där hvarje ört på marken,
 i sommarskrud stod hvarje träd; — en flock
 af luftens fjäderklädda barn allenast
 satt drömmande emellan löfven där,
 och sången slumrade på deras tungor.
 Jag stannade, jag visste icke mer
 af någon lidelse, af någon tanke;
 mitt väsen var, som skeppet är på hafvet,
 när ingen svallvåg mot dess sida slår
 och ingen vind dess slappa segel fyller.

Men nu — nu klang en himmelsk ton igen,
 och plötsligt ljödo lutans alla strängar
 en rik, högtidlig harmoni, som snart
 melodiskt fylldes af en kvinnostämman.

Hvad nyss var sänkt i sömn, spratt upp på nytt:
 hvar fågel öppnade sin näbb till sång,
 hvart löf i parken skälfdes, och ett regn
 af dagg föll dallrande af hvarje blomman.
 Och jag, jag hörde rösten mig så nära
 och kände den, — och det var Minnas röst.

Men stod du en gång, svept i dimmans flor,
 på kullens spets, af vårens morgon famnad,
 och drack en rosenånga, fast du ej
 de röda skålar såg, hvarur den flödde,
 och badade i värme dina lemman,
 fast värmens källa doldes för din blick,
 och såg du då en flyktig storm förjaga
 den lätta dimman, såg du berg och dal
 förtroligt träda fram ur formlösheten,
 och såg du då med klara ögon glad
 de vänner, som din vällust nyss beredde;
 då vet du, hvad jag var och hvad jag blef
 det ögonblick, jag Minnas stämman hörde.
 Ty hvad jag lidit, hvad i långa år
 jag njutit såsom ljuft och tänkt som sällt,
 stod i förklarad glans inför min själ,
 och kärleken gick som en sol däröfver.
 Förbannad från mitt hjärtas ljusa eden
 var dock en enda tanke — var dock den:
 att Minna, Minna ägdes af en annan.
 Jag kände blott min sällhet, visste blott,
 att hon och jag i världen fanns — ej annat,
 när jag i jublande förtjusning sprang
 den korta väg, som skilde oss ännu,
 och föll på böjda knän vid hennes fötter.

Men hon, ej skräm, ej öfverraskad, såg
 så ömt förtroligt leende på mig,
 som om jag länge stått hos henne redan;
 hon såg, som barnet på sin ängel ser,

när modern bäddat vaggan mjuk och drömmen
då genast leder fram den välbekante.

Ej ljud dock lutan mer. Det byttes ej
ett brutet ord, en vingad suck af oss;
men på den lätta brygga, bägges blickar
emellan våra hjärtans himlar slogo,
gick kärleken, i tusen former klädd,
att växla njutningar och växla boning; —
tills, famn ej mera skild från famn, och mun
ej stängd från mun, jag låg i hennes armar
och kände svallningen af hennes barm,
och drack dess tårbestänkta kinders dagg
och domnade af vällust bort — och väcktes.

Men, lögn af sällhet, håll mig evigt dock,
ack, evigt i din hulda boja fången!
Jag tigger ej af verklighetens nåd
en fröjd, som multnar under ägarns händer.
Med fantasiens skuggspel är jag nöjd,
blott den beständigt för mitt öga ter
den stund, då jag var säll, fastän bedragen.

Då skall jag än, när Minnas vår förgått
och hennes kinder inga rosor bära,
se henne ung och salig i min famn.
Då skall jag än, när mina dagar flytt
och kullen hvilar grön uppå mitt stoft,
men stjärnorna min fria ande bärgat,
då skall jag än från världens sköna ljus,
från Gud, från himlar och från änglar gå
att drömma mig vid Minnas purpurläppar.

Tredje natten.

Öster stiga svarta skyar upp,
bebådande en lång och stormig natt.
Långt hän i väster, bortom sund och uddar,
sjönk solen tröttad nyss i hafvets famn
och släckte lugnt sin fackla.
Hur växlar allt! Den dag, som hvälfde nyss

sin rika blomning öfver tusen länder,
 står vissnad re'n, och mörka skuggor tära
 på bladens sista, matta purpur nu.
 Det lugn, som bredde lätta vingar öfver
 den glada nejdens land och vatten, flyr
 för stormens örnflykt, hotande i fjärran,
 och intet är af allt, som varit nyss. —
 En bild utaf naturens stora lif
 är lifvet i en mänskobarm; för båda
 står samma eviga och höga lag:
 förvandling är dess bokstaf, lif dess ande.
 Lycksaligt är det hjärta dock att prisas,
 hvars dag ej till en stormig natt förbyts,
 men till en natt af frost och is och dvala;
 ty domnadt märker det ej då förlusten
 och väcks af nästa morgon, men ej mer
 till en förgänglig dag.

Det bodde nyss
 en himmelsk frid i mitt förtärda hjärta,
 och glädjen spridde där sitt ljus ännu,
 lik höstens sena sol, som någon gång,
 minutligt, ödelagda fält förgyller,
 men plantor, ack, som vissnat länge sedan,
 begynna åter blicka upp, bedragna
 utaf en härmad vår, tills snart ett moln
 förskingrar deras hopp och haglar ner
 en skur af stela dödar på de späda.
 Så, milda känslor, I, som skjutit åter
 en dvärglik grodd i den betrycktes barm,
 skall snart kanske ert matta lif förstöras.
 En dyster aning sveper re'n sitt flor
 omkring er himmel; ack, om några stunder
 är allt måhända mörkt igen, som förr.

Men tyst, en sång! — Hvad mänskligt väsen dväljs
 som jag bland klyftorna i öde skogen?
 En glädstig sång! Kanske af en förvillad,
 som återfunnit stigen till sitt hem
 och skyndar jublande till barn och maka.
 Den sälle! Regnet faller kyligt re'n,
 och natten andas kallt; men ack, hur lätt

skall icke färdens långa möda glömmas
 i hvilobädden af en älskad famn.
 Där syns ju glädjesångerskan! — Men ack,
 hvad strid emellan hennes sång och väsen!
 Lik bäcken, som sin muntra stämma höjer,
 fastän den bruten mellan klippor går,
 så tycks ock hon, på lifvets fröjd bedragen,
 förvirrad, krossad, sjunga sällhet än.
 Se denna glesa krans af vissna rosor,
 som fångslar hennes spridda hår; — hvar fläkt
 slår bort ett gulnadt blad af dem, liksom
 ett oblidt ödes lätta vindar slita
 förhoppningar ur en förkrossad barm.
 Se hennes anlet, likt en höstlik källa,
 af stormar grumlad, öfverhöljd med spillror
 af en förhärjad blomstervärld; ännu
 är himlen dock ej jagad ur dess spegel.
 Så hvilar äfven där i hennes anlet
 ibland förstörda drag en stämpel än,
 som är mig känd, som jag förut har älskat.
 Kom närmre, vilda tärna! Minna blickar
 sin kärlek än ur ditt förgråtna öga:
 på dina kinder syns en skymt ännu
 af rosengårdarna på Minnas kinder,
 fast sorgen bredt sin vinter öfver dem;
 hög hvälfs din panna såsom Minnas panna,
 din röst är hennes, och din barm är hennes;
 kom, låt mig känna, om ditt hjärta slår
 så högt, så brinnande som hennes hjärta.
 Kom, kom! — —

Ha! Milda himmel, det är hon!
 I pulsar, svallen vildare än hafvet,
 att fasan ej må isa edra böljor.
 Ja, det är hon! Förnuft, släck ut din lampa,
 den lyser upp en afgrund! — Samla, natt,
 från halfva världen hit ditt mörker, fallen,
 I klyftor, öfver oss och oss begrafven! —
 Vansinniga! I denna fasans nejd,
 i denna stund af skymning och af hvila,
 då sorgen sofver och då glädjen drömmer,
 hvem söker du?

HON.

Hal Ja, hvem söker jag?
 Jag söker här min älskling, och han svarar
 från alla gråa klippor, då jag sjunger.
 Hör, hör! En stämman där, en där, en där,
 den sista är så långt, så långt, att jag
 ej hinner honom mer, se'n dit han flydde.
 Hör, hör! Nu är han åter nära, — nu
 där längre, — nu så långt, att knappt han höres.
 O, vel! Hvi flyr han? Hvad har jag väl brutit?
 Och har jag brutit, vill jag allt försona.

HAN.

Du gråter: gråt ej, kvinna! Låt din tår
 ej fruktlöst falla vid ditt ödes fötter;
 det ser ändå ifrån sin höjd på dig,
 som solen på den lilja, hon förbränner.
 Var glad, din älskling kommer då igen;
 nu vill han icke komma, då du gråter.

HON.

Då skall jag le. Jag log nu nyss också
 och sjöng af glädje, ty han var så nära.
 Han svarade från denna håll. Hvar är han nu?
 Jag kom och fann blott dig, — men såg du honom?
 Och ägde han en vänlig hälsning ej
 att lämna kvar åt mig, förrän han flydde?

HAN.

Han sade, att då nästa morgon gryr,
 är han tillbaka hos sin trogna flicka
 och skiljs ej mer.

HON.

Du arma blomma, som jag plockat
 för honom, för att glädja honom, ack,
 till nästa morgon lefver du ej mer.
 Du måste vissna, natten är för lång.
 Men, gode främling, tag den späda blomman, du;
 jag kan ej vänta, jag vill söka honom.
 Om han mig flyr och jag är där i fjärran,
 då han är här, så räck åt honom blomman!

Franz Stills Säger.

Teekning af Aug. Malmström.

Säg, att som hon förvissnar under natten,
 skall jag väl vissna, innan morgon gryr;
 säg honom, att han icke borde fly,
 att jag ej minns, hur länge jag har irrat
 uti hans spår förgäfves, ja, förgäfves!
 Min tunga bränner, mina fötter blöda,
 jag dignar ofta, då han är som närmast,
 och drömmer under dvalan, att min barm
 är full af törnen, att mitt hjärta stinges
 vid hvarje slag. — Det är en dröm. —

HAN.

Håll opp!

HON.

Den vederkvicker mig likväl, och snart
 är dvalan slut.

HAN.

Håll opp! Du talat nog
 att jaga lugnet bort från himlens salar.
 Slit ej mitt hjärta sönder, det är sjukt
 som ditt!

HON.

Som mitt? O, då behöfves tröst!
 Men säg, hvar skall jag hämta den ifrån?
 Den har jag sökt, som molnet i sin irring
 en fristad söker, såsom vattenfågeln
 i vassens mörker letar sina ungar,
 som blöda re'n i jägarns hand. O! Tröst
 har icke jag, du arme like, fick den
 af mänskor ej, af himlen ej, af jorden ej.
 Jag har en saga: vill du höra den,
 så underlig och dock så sann? Jag såg den själf.
 Först skall du gråta, sedan skall du skratta,
 och om du skrattar, vill jag skratta äfven.
 Man sade mig, att kärleken ej var
 för jorden skapad, att ett brott det vore,
 att klaga, då dess planta vissnar här.
 Men jag gick ut med hjärta, fullt af hopp,
 och tänkte söka upp en lycklig kärlek.

Jag ville se, om ej ett ställe fanns,
 där tvenne trogna kunde lefva sälla,
 och re'n i närmsta skog jag såg ett par
 af turturdufvor. I den glesa toppen
 af ett förtorkadt träd de sutto båda
 med näbb vid näbb, men rundt omkring var lugn.
 Jag stannade; för mig var skådespelet
 så utsägligt ljuft. En glädjetår
 steg i mitt öga, men den hann knappt falla,
 förr än en hök kom obemärkt och tog
 den ena dufvan; under klagoljud
 försvann den andra bäfvande bland träden.
 Med smärta såg jag efter höken, — han
 flög med sitt byte till ett annat träd.
 Där satt hans maka, bägge delte dufvan,
 och se'n de mättats, smekte de hvarandra;
 och jag blef tröstad åter, ty jag såg,
 att kärlek fanns, och allt var lugnt kring den.
 Då ljud ett skott, — den ena höken föll,
 den andra flydde bäfvande i skogen.
 Med vrede slog jag ned min blick och tänkte:
 »Här mördas kärleken, det finns likväl
 en ort, där idel goda hjärtan klappa,
 där skall jag finna, hvad jag söker, där
 förföljs ej kärleken, men ler och skyddas.»
 Så tänkte jag och lättade min fot
 att vandra dädan; — under foten, se,
 låg en förtrampad fjäril, än i döden
 vid blomman fäst, som han i lifvet älskat.
 Han var förtrampad af min fot, af mig,
 hur underligt, af mig, som velat köpa
 med eget lif hans lif tillbaka, — skratta!
 Du skrattar ej, — af mig var kärleken
 förtrampad, — och du skrattar ej? —

HAN.

O, kvinnat

Förtviflan skrattar såsom du, förtvifla ej!
 Din fjärils död var kärlekens triumf;
 han dog gemensamt med sin älskarinna,
 han dog för dig, som ville honom godt.
 Ser du, i lifvets öknar går en ängel,

han älskar kärleken som du, han rycker
också en maka ofta från en maka,
men ej med hökens roflust, ej med jägarns,
ej tanklöst, såsom de; med ömhet blickar
han på den ena, då han tar den andra.
Han tänker: »Se'n du gråtit några stunder,
du efterblefne, skall jag dig ej glömma
i tåredalen, där du ensam går.» —
Vet du, hvem ängeln är? Han heter död;
hans gärning liknar din, ty han är god som du.

HON.

O, du är själf den milda ängeln, sänd
ej att begära tröst, men skänka tröst.
Förtälj din vackra saga än om döden,
hur ömt han älskar allt och allt förlossar!
Förtälj det än, och jag vill böja ned
mitt matta hufvud på ditt knä och lyssna.
Och när jag lyssnat och mitt öga sluts,
så håll dig färdig med din gömda lie
och för den bleka liljan upp till Gud!

HAN.

Att evigt blomma och att evigt älska.

HON.

Att sitta vid den högstes fot och gråta,
tills han, bevekt af mina tårar, sänder
dig ned att hämta den, som nu mig flyr.

HAN.

O, då du hamnat, hamnar han också.
Han skall väl söka själf den goda ängeln,
som honom för till dig. Till dess förglöm,
hvad jorden brutit, hvad du lidit där!
Sof bort din smärta, sorgens trötta dotter,
och dröm, hur lyckan står vid grafvens rand
och tigger för sitt rika fullhorn än
den sköna skatt, hon nödgas sakna: — friden

HON.

Och huru döden fattar lyckans hand
och för den blinda som en trogen vän

tillbaka genom världen, genom tiden,
 och fyller bristen, då hon gett, och sår
 försoning i de fel, som hon begår.
 Så vill jag drömma på ditt knä, du gode,
 du ende, som ej skymfade den svaga,
 ej återstötte utan skydd och tröst
 den skyddbegärande, den öfvergifna.
 Ja, jag vill drömma lugnt uppå ditt knä,
 så lugnt som stjärnan i en sommarhimmel,
 som hjärtat drömmar i sin barndomsvärld.
 Din lön är färdig: du är dödens ängel,
 och du behöfver skatter för att älskas
 af jordens barn; tag hvarje tår, jag gråtit,
 tag alla suckar, dem jag gjutit har,
 de äro pärlor nu och diamanter,
 som möta dig, hvar helst du styr din färd!
 Men där en fridlös änka klagar se'n
 bland bleka barn, som ropa efter bröd,
 och där kring bårens rand sig nöden lägrat,
 där strö dem ut, och jag vill skåda då
 välsignande från himlens sal därpå.
 Men där du ser en tröstlös kärlek kräfva
 af jord och himmel en förlorad sällhet,
 där strö ej guld, ej diamanter ut;
 men höj din lie, skördal —

HAN.

Sömn, o sömn,
 du svala dagg för hjärtats sjuka blomma,
 du blida, som på drömmens vingar bär
 den kvalda anden ur sin fångaboning
 och låter honom några stunder fri
 i evighetens etersalar andas!
 Kom, sänk dig ned till oskulden, fastän
 dess bädd af klippans kulna mossor reddes
 och fast hon lutar hjässan mot en famn,
 där alla lifvets vilda sorger storma!

Hon soffer re'n — min bön är hörd —, hon soffer.
 Se, öfverståndna äro dagens mödor,
 och plågor, hopade af långa år,
 uti ett enda ögonblick förgättna.

Hur lugn är ej den godas sömn, — som kvällen,
 när dagens stormar rasat ut, förklarar
 dess sorgebleka anlet mer och mer;
 och dessa tecken, hvarmed ödet stämplar
 sitt herravälde in på slafvens panna,
 de jämnas åter, och befrielsen
 bor, typiskt röjd, hos slumrarinnan redan.
 Ja, säll är du, som sofver och som glömmar;
 ej tränga världens dystra bilder nu
 igenom dina blickars slutna portar,
 och lifvets djupa afgrund höljs af natt.

Hårdt har hon kämpat, mycket har hon lidit,
 dess barm är sårad och dess pulsar tömda,
 och hon förföljs ännu. En flykting är
 dess tanke, utan riktning, utan hem;
 dock jagas äfven han af sorgens härar,
 hvar helst han irrar, sökande en fristad,
 och ej en gång i din förstörda borg,
 o vanvett, låter du den kvalde dväljas.
 Blott sömnen är de öfvergifnas vän.

Du dyra varelsel! Jag klagar ej,
 att sinnlighetens lampa, att förnuftet
 blott flämtande, med halfsläckt låga brinner
 inom din hydda, rest af jordens stoft;
 men att, hvart helst dess matta stråle faller,
 en tår skall röjas och en jämmer skådas, —
 se där min plåga! Litet nog ändå
 betalar själens gudaeld här nere
 de offer, som den kräfver af vår frid.
 Ty hvad är mänskan med sin dubbla lott
 af jordiskt mörker och af himmelskt ljus?
 En dyster natt omkring en enda stjärna.
 Förgäfves bryter hennes bleka sken
 igenom slöjorna af moln och dimmor;
 hon dagar ingen rymd, hon tränger ej
 med strålfull fackla genom skuggans gårdar,
 och stormen bryter segrande likväl
 med härskarstämma genom nattens famn,
 och böljor sucka mellan öde stränder.
 Det finnes stunder dock, då ögat, glömskt

af skymningen, af fasorna och striden,
 med barnslig vällust ser på stjärnan blott;
 och dessa stunder vördar svagheten
 som sina ljusa stunder, älskar dem
 som glädjens lätta ögonblick af lifvet;
 men kraften, men det starka hjärtat åter
 förbannar dem som foster af en afgrund,
 förrädiskt lockande ett fridlöst hopp,
 blott för att visa, hur dess vingar domna,
 försåtligt talande om ljus och frid
 för tanken, som i villans öknar famlar.

Så hvila ut till morgondagens mödor,
 du ödets korsbelastade slafvinna,
 och glöm, så länge du kan glömma än!
 Åt mig har natten ingen sömn att skänka,
 min hvila är en vanmakt blott att bära
 det lidande, som samlas öfver mig.
 Men jag vill sitta och ditt lugn likväl
 med glädjeblandadt vemod än betrakta,
 som sorgen sitter vid en älskad graf
 och gläds åt blomman, som gått opp däröfver.

Fjärde natten.

Hon är försvunnen, ja, hon är försvunnen!
 Det enda minne, jag af henne fick,
 är spåret på det daggbestänkta gräset
 och kvistarna, som darra än, där hon
 gick stilla fram emellan skogens stammar.
 Ja, hon är borta; som en aftonrodnad
 försvann hon bakom klyftorna och träden,
 och ensam står jag kvar — en dyster natt.

O, jag var säll ändå; jag slöt den hulda
 emot mitt hjärta, och jag led allena,
 och hon var trygg i sömnen som ett barn.
 En här af minnen från förflutna tider
 slog upp sin skådeplats kring slumrarinnan
 och spelte genom mörkrets glesa flor
 i växlande gestalter för mitt öga.

Där såg jag er, o mina barndomsdagar,
 med edra klara solar och ert lugn,
 då tanken än ej visste af sig själf,
 ej flugit ut ännu att fåfängt söka,
 lik Noachs dufva, någon grönklädd strand,
 men gungade i drömmens trygga ark
 på lifvets vida, bottenlösa bölja.

Dig såg jag äfven, lund, där jag en gång
 för Minna blottade mitt hjärtas lågor,
 där lättbevingad, svalan lik, som sväfvar
 mot vårens famn ur sundets purpurvåg,
 bekännelsen flög öfver hennes läppar
 och hennes blickar gräto pärlor till
 en krona åt min segrande förhoppning.
 Dig återsåg jag, djup af sällhet, stund
 och evighet tillika, då min kyss
 för första gången i den svala kvällen,
 vid lundars susning och vid fåglars sång,
 på hennes läppars vällustbädd försof sig.
 Och er och er, o eder, tusen gånger
 besvurna och igen besvurna, såg jag,
 ej lätta och förhoppningsfulla nu
 som fordom, men allvarliga och dystra,
 på tidens vingar pekande och på
 det mörka ödets järnhand, där den tung
 låg, vårdslöst hvilande på brutna fjättrar. —
 Så såg jag, än med vemod, än med glädje,
 de dunkla hamnarna af forna fröjder,
 än bedjande för nattens flykt, och än
 att solen evigt ville borta dröja.

Men bergens toppar klarnade i väster,
 och snart mot dalen i en långsam ström
 flöt ljuset neder från förgyllda fjällar,
 och dagen frambröt, och hans strålar föllo
 på Minnas bleka kinder re'n.
 Då slog hon upp sitt öga, såg mig an
 med blickar, ej förslöade som nys,
 men skarpa, genomträngande som pilar:
 »Du är det, jag har funnit dig; min dröm,
 min svåra dröm är slut.» — Med dessa ord
 uppstod hon hastigt, grät en tår förstulet

och tog min hand och talte himmelskt lugn:
 »Se, plågans spjut är krossadt, täckelset
 är från mitt öga fallet; jag har funnit
 det jag har sökt, och hjärtat vill ej mer.
 Hvad jorden äger, hennes fröjd och smärta,
 har jag i bräddadt mått tömt ut, och mer
 har hennes trånga förråd ej att skänka.
 Jag vandrar nu, dit du ej följa får;
 men snart jag vandrar längre bort, och då
 välkommen efter!

Som jag skall du kanhända länge drömma,
 att du förgäfves söker här din sällhet,
 och såsom jag skall äfven du en gång,
 med hjärtat lugnadt och med själen ljus,
 förvånad vakna, slutet i dess armar.
 Till dess farväll!» — Hon kramade min hand
 och vände stilla mot den smala stigen
 och började med långsam gång sin färd.
 Min famn stod öppen, och mitt öga bjöd
 i täflan med min tunga henne åter;
 hon såg min tår ej, och min bön dog bort,
 förgäfves klappande på hennes hjärta.
 Sin bana gick hon, obeveklig, kall,
 den bleka månen lik på vinterns himmel.
 Jag skyndade i hennes spår, jag ville
 i mina armar sluta än en gång
 den afgud, som mitt hjärta evigt famnar.
 Jag nalkades, — hon såg tillbaka då
 och höjde hotfullt varnande sin hand;
 förisad stod jag kvar på hennes bud,
 en blodlös bild, ur marmorns klyfta huggen,
 lik sångaren i Plutos dunkla borg,
 då natten tog hans Eurydice åter.
 Orörlig var min fot vid marken häftad,
 mitt bröst var länge utan suck och stämma,
 tills jag omsider såg, hur mer och mer
 den älskade i skogens djup försvann.
 Då fick jag klagoröstens gåfva åter
 och ropade med hemsk förtviflan: Minnal
 Men blott ur bergens sorgsna grottor kom
 i långa suckar återsvaret: Minna.

Hon vandrar. — Hjärta, frågar du hvarthän?
 Hvarthän, om icke till sitt hem, sin make;
 ty hvarje ädelt sinne bär sitt tvång
 och smider pliktens kopparkedjor starka.
 Välan, hon går tillbaka till de sina,
 med känslan kufvad af förnuftets bojar.
 Hon får ej minnas, vill ej minnas mig,
 och snart skall vanan, som det tunga lättar
 och det förhatliga gör ljuft och älskad,
 med milda händer blomsterhölja törnen
 af hennes olycksaliga förbund.
 När då med fridens gryning i dess själ
 dess bleka kinders nya gryning börjar,
 hvem är den lycklige, hvars kyssar få
 ur deras morgonrodnad purpurn suga?
 Och när ifrån den friska barmens skatter
 hon slöjan kastat och det rum beträder,
 där, lyst af lampan eller stjärnan blott,
 försåtligt yppig högtidsbädden sväller,
 hvem följer glädjerusig hennes steg
 och mäter, trånande, sekundens dröjsmål? —
 Ha! Icke den, som ensam irrar här
 och dricker nattens kulna dagg och söker
 en mossbevuxen klippas läger, — nöjd,
 om han på den kan för en stund förglömma,
 hvad han har varit, hvad han är och blir.

Hvad hvisken I uti mitt öra åter,
 dagskygga spöken, barn af mörkrets värld?
 Hvad bröt väl Minnas make? — Dock, hur ljuft
 att se det blod vid dolkens sidor stelna,
 som brunnit nog vid Minnas sida re'n!
 Fly, afgrundstanke! Vill du locka bort
 ur själens famn dess enda skatt, den ängel,
 som ensam blef den öfvergifne trogen
 och stundom talar om ett annat land,
 där Minnas kärlek möter mig på stranden?
 Nej, han skall lefva, om han kunde än
 med tusen sinnen frossa af sin lycka,
 och ur min sällhets aska skall jag bärga dock
 en möjlighet af Minnas återkärlek.

Man talar om, hur dödens lugn är djupt,
 hur bojan faller af den tyngda anden
 den stund, då hjärtat slår sitt sista timslag
 och mer ej mäter fångenskapens tid.
 Och det är sant, att ingen stormil skakar
 det tjäll, som byggs åt slumrarn- under kullen,
 att ingen smärta födes af den barm,
 som stilla under mossans djup förmultnar;
 men anden, anden, är han fri? — O nej!
 Han är ej fri i eterns ljushaf, där
 bevingad mellan stjärnorna han sväfvar;
 han är ej fri i evighetens famn,
 i himlens salar är han slaf ännu;
 han bär sin boja i sig själf, så länge
 han bär ett minne än af tidens kärlek,
 och denna kärlek är ej skakad af
 så lätt, som grusets sköra fjättrar bräckas.
 Se, klippan stiger brant mot molnets rand;
 en färd till toppen och ett språng från den,
 hvad ringa pris för sällheten och friden,
 om dessa kunde köpas därmed blott!
 I tusen skilda dräkter vinkar döden,
 så blid, så litet skrämmande i hvarje.
 Jag kunde störta i dess öppna famn
 så glad som svanen i det klara sundet,
 och dröjer dock — o, hvarför dröjer jag?
 Ha! Blevve anden friad genom döden
 och ren från hvarje jordiskt minnes smitta,
 en suck, en enda klagan skulle då
 ej mera flyga öfver mina läppar.
 Nej, blomsterkransa skulle jag min panna,
 till fjällets spetsar ett triumftåg göra,
 och under glädjesånger ville jag
 mig segrande i djupets kaos störta.
 Men nu, hvad vore dödens frukt? Ett lif
 blott mera mäktigt att sitt kval begripa.

O! ingen himmel vore härlig nog
 att locka dig från jordens dalar, ande,
 så länge Minnas hjärta klappar där!
 Vid henne skulle du din frihet fångsla,
 oemotståndligt till din afgrund dragen,

lik fågeln, som, af ormens blickar snärd,
 med öppna ögon i hans eldgap flyger.
 Du skulle fly till Minnas famn och där
 ett vittne bli till sinnlighetens segrar,
 då hon, lik fablernas menad, berusad
 af vällustbägarns gift, förglömt sig själf
 och jublande i nattens stund på ett
 förhatadt altar kärleksoffer tänder!
 Nej, bättre vore att i klippans barm
 ett evigt fängelse för dig bereddes,
 dit ingen skymt af jordens bilder hann
 och intet ord af hoppets falska löften.

Så äger då ej en gång du, den hela
 förblödda jordens sista, glada tröst,
 du fristad, vid hvars portar slafven lägger
 sin börda ned och konungen sin krona,
 du fridens tempel för en värld, du hamn,
 dit lifvets alla trötta segel sträfva, —
 så äger då ej en gång du, o graf,
 ett läkemedel för mitt arma hjärta!
 Välan, jag vill fördubbla mina kval,
 vill själfmant samla smärtans alla vapen
 och trycka dem så flitigt i min barm,
 att sår på sår må regna och åt mig
 ett ögonblick ej gifvas för att känna
 det enas plågor, förr'n det andra drabbat.
 Så skall den dvala jagas bort, som lik
 det lugn, som mellan åskans knallar råder,
 ibland förbredes i min själ och ger
 åt kvalets viggjar blott en ökad fasa.
 Med sorgens öfvermått skall sorgen kväfväs,
 och dessa afgrundsdolkar skola dock
 en gång förslöas, då de ständigt brukas.

Se opp, mitt öga! Tanke, spänn din flykt,
 och hjälp mitt ödes bristande förmåga
 att måla bilder på min kärleks duk,
 förfärligare än de redan sporda!
 Fullända teckningen af denna tafla,
 där Minna väckts af morgonsolens strålar
 och lyftat sakta opp ur vaggans bädd

ett barn, som vid dess sköte ler i sömnen.
 Med skärad pensel måla hennes ögon,
 som tvenne himlar, lugna, klara, blå,
 med gränslös ömhet famnande den späda.
 Och hennes anlet, låt det halft förklaras
 af dagens ljus och halft af modersglädjens,
 och, att det sällare må röjas än,
 låt några tårar i dess sällhet irra!
 Men gif den späda ängeln inga drag,
 som likna mina. Nej! En annan gaf
 åt Minna hennes sköna skatt, en annan
 skall hon i honom älska, vid en annan
 igenom honom bindas, och åt mig
 skall ingen fläkt af hennes ömhet ägnas.
 Så är den första taflan färdig. Nu,
 gå till den andra, måla där en park
 med löf och skuggor omkring Minnas boning.
 I parken bilda henne, vid dess barm
 låt barnet dricka ur sin näringskälla,
 och där framföre teckna se'n en man,
 som ser med lutadt hufvud ner på gruppen.
 Åt Minna gif ett uttryck, som om lunden
 med löfvens tusen tungor, som om vinden
 ur hvarje fläkt, ur hvarje stråle dagen
 till henne skulle hviska: »Du är mor!»
 Låt kölden smälta på dess makes panna,
 gif faderskänslor åt hans marmoranlet
 och låt hans blickar röja, att han då
 begriper värdet af sin stulna lycka.
 Mig må din pensel vårdslöst kasta ut
 bland klipporna, som trona där i fjärran.
 Led några forsar dit, som öfverrösta
 min klagan, om jag klagar, och ett vindkast,
 som sliter tårarna ifrån min kind,
 att ingen dödlig anar, hvad jag lider!
 Så är den andra taflan skön. — Och nu!
 Tag mera mörka färger, gör en natt,
 som dyster hvälfver sig kring moln och stormar!
 I Minnas sofrum sätt en halfsläckt lampa,
 låt sömnen vinka och paulunen svälla,
 låt — nej, fullända ej din afgrundstanke, nej!
 Låt tvenne stjärnor mot hvarandra irra

och krossade från sina banor ramla,
och världen lossas från sin fasta grundval
och jord och himmel i en suck förgås!

Femte natten.

Frid, milda afton! Jord och himmel, frid!
En lifstidsfånge lik, som blef benådad
och kom ur tornets natt, ur järn och boja
i dagens vida tempel ut igen,
där solen brann, där luften ljöd och fältet
i löf och blommor mot hans anblick trädde,
och hvarje bana var förutan gräns
och hvarje sällhet såsom himlen öppen;
lik honom, endast mera säll, står jag
ibland passionens sönderbrutna länkar.
På detta spegelklara haf af frid
vill hjärtat bäfva, o, och kan det icke,
och tanken skakar tveksamt sina vingar
och vill ej tro sin frihet, och likväl
för hvarje vingslag honom öfver molnen.
Hur skönt jag lefver, o, hur lätt jag andas,
hur härlig strålar kvällen för mitt öga,
och hoppet vet dock af en bättre morgon.
En kärleksbädd är jordens gröna matta,
och sömnen är dock mera ljuf därunder.
Hur saligt allt! — Jag står på Minnas graf.
Jag står på Minnas graf! — O, det är ljuft
att tänka, hur hon hvilar lugnt här nere,
och hur jag själf skall snart få hvila lugnt.

Du sofver, Minna? Nej, du sofver ej! —
Ditt hjärta sofver, men din ande vakar,
din skuggbild är det, som så kärligt ser
ur hvarje blommas daggbestänkta öga;
med fågelsången, som ur parken skallar,
melodiskt blandad, når din röst mitt öra;
en hviskning sänder du i hvarje fläkt,
ett budskap med hvar sky, där uppe tågar;
och jag förstår din vink och lyder den.

O! hvad är sorgen, på hvars altar vi,
 nattvandrande i stoftets dalar, offra?
 Och denna här af mödor och bekymmer
 och kval och fasor, som förtära sinnet,
 hvad äro de? — En tropp af skuggor blott,
 fantomer, verkliga för tankens öga,
 så länge han i mörkrets rike dväljs,
 men tomma, utan varelse och kraft,
 så snart han mäktar sig mot ljuset svinga.
 Ej utom grusets räcka ödets gränser;
 och människan, som är på jorden jord,
 är himmel genast, då hon är där uppe.
 Hur ser jag icke nu med ömkan neder
 på er, o nätter, som jag genomvakat,
 på er, o dagar, som jag gråtit bort!
 Jag kan knappt mera fatta dessa små
 bekymmer, som mig syntes då så stora;
 ty i min kärleks rika helgedom
 hur obetydlig var ej denna skatt,
 som sköflades af oinvigda händer!
 Hvad ägde icke Minna kvar för mig?
 Den själ, som låg odödlig i dess öga,
 den skönhet, som i hvarje fiber brann,
 i tiden tänd, men tänd för evigheten,
 den var för mig; för hennes make var
 ej annat än det stoft, där masken nu,
 som han, sin medvetlösas högtid firar.

Hur lydde Minnas sista ord till mig?
 »Som jag skall du kanhända länge drömma,
 att du förgäfves söker här din sällhet,
 och såsom jag skall äfven du en gång,
 med hjärtat lugnadt och med själen ljus,
 förvånad vakna, slutna i dess armar.»
 O! nu förstår jag hennes mening klart.
 Min plåga var en dröm, — det verkliga
 är icke födt och skiftar ej med stunden.
 Ett enda var dock sant; det var min kärlek:
 jag sof uti dess famn, — nu är jag vaken.
 Jag såg i sömnen spöken, natt och fasor;
 nu ser jag Minna, himlarna och Gud.
 O kärlek, huru skön är icke du

emot den Amor med förgiftadt koger,
 som dikten målar och passionen tror.
 Du står förklarad för mitt öga nu;
 jag ser din båge riktad, men den är
 den öppna famn, du sträcker ut mot världen;
 och dina pilar känner jag — de bildas
 af oskuld, salighet och ljus.
 Det var en stund — jag såg dig då i samma
 gestalt som nu —, det var den första gången,
 jag dig förklarad såg i Minnas blick.
 Dig slöt jag då med henne mot mitt hjärta;
 men blott en stund, se'n fann jag dig ej mer.
 Mitt ljus var slocknadt, i min själ var skymning,
 och för sömnvandrar genom lifvets natt
 sjöng sinnligheten en förrådsk vaggssång.
 O, endast tvenne flyktiga minuter,
 o, af det långa lifvet endast tvenne
 är människan ur stoftets dvala väckt
 och kan mot andevärldens vällust skåda;
 och dessa gry med hennes första kärlek
 och hennes sista stund. — Som barnet hvilat
 med slutna ögon vid sin moders barm,
 så hvilat människan i evighetens.
 En gång vid moderns kyss slår barnet upp
 sin blick och ler och somnar in ånyo;
 och det är bilden af vår första kärlek.
 Men drömmar smyga till den spädas sinnen,
 oroande, försåtliga och grymma,
 som störa pulsens gång och hjärtats frid;
 och slumrarn kvider då, och tårar tränga
 igenom ögonlockens tränga galler,
 och modern sluter honom närmare
 och närmare emot sitt bröst, till dess
 han vaknar, ser förvånad upp och känner
 den hulda snart och ler igen och sträcker
 de späda armarna med fröjd mot henne;
 och det är bilden af vår sista stund.
 Men icke alltid plågas slumrarn dock
 af svåra syner; ty minuter gifvas,
 när leende i någon jordisk form
 hans bättre lif för honom uppenbaras,
 fast bilden är förgänglig som hans dröm.

Hvad var min kyss, som outsläcklig brann
 på Minnas rosenläppar? Hvad den sällhet,
 som brusade igenom mina ådror
 hvar gång, jag henne tryckte mot min barm?
 Hvad var det ljus, som härligare då
 från dagens gyllne källa tycktes flöda?
 Den skönhet hvad, som då uti min själ
 så yppigt ur naturens fullhorn tömdes?
 Hvad voro de? Blott drömmar, — ack, men drömmar,
 i hvilkas skuggdrag dock en vänlig skymt
 af evighet och himmel låg förklarad.

Jag står på Minnas graf och tänker än
 på forna sälla dar. Och hvarför skulle
 jag er förjaga, mina fröjders minnen?
 Är icke lifvets bästa fröjd ändå
 i dödens stilla gårdar såsom hemma?
 Välkomna, bilder från min ungdomsvärld,
 förtroliga gestalter, utan omsorg
 och utan strid, med hjärtan, fulla blott
 af stundens skänker, och med ögon, blinda
 för hvad en framtid i sitt sköte bar!
 Välkomna! Här vid grafvens rand är stället,
 där oskuldsdrömmar obesvikna drömmas
 och sorglösheten för en dag, som gryr,
 ej vid dess skiften får med marter gäldas.
 Här är ert rätta hemvist, här är ljuft
 att se er åter, och jag vill besvärja
 ur mullens djup den tysta slumrarinnan
 och än en gång med er och henne gå
 min gröna, rika barndoms dal igenom.

Men tiden flyr och afskedsstunden nalkas,
 ett afsked, där om återkomst ej talas,
 men intet hjärta lämnas tröstlöst kvar.
 Jag flyr nu från ett land, där jag en främling var,
 och mot mitt sköna hemland syftar färden.
 Och mången fröjd blef denna kust mig skyldig,
 ack, mången lofvad fröjd, men ingen tår
 af pröfningarnas gift, af sorgens galla.
 Dock dröjer jag med fuktadt öga än
 uppå den kulna, törnesådda stranden.

Af afskedsstunden adlas allt till dyrbart,
 och ömt försonad blickar jag farväl
 åt hvad jag nu för alltid öfvergifver.
 O, det är lätt att oförrätter glömma,
 då man är öfver lidandet och sorgen,
 och ingen bitter tanke tar man med
 till kärlekens och fridens ljusa fester.
 Farväl, du höga drott, som evigt ung
 din eldvagn genom eternas rymder åker,
 du milda sol, farväl! — För hvarje gång
 jag jublande på ditt triumftåg skådat,
 för hvarje gång jag i ditt varma ljus
 tyckt fosterlandets klara dagar skimra,
 för hvarje fröjd, som i ditt hägn slog ut,
 för hvarje känsla, som din låga mognat,
 för ljusets och för livets bästa gåfvor,
 haf tack, haf hjärtlig tack! — Snart skall jag mer
 ej se din morgonrodnad gry, ej höra
 de hymners ljud, som följa dina spår;
 men du, ej trött, ej åldrad, skall ännu
 ditt friska spann igenom världen jaga
 och mäta sekler åt förgängelsen
 och lugnt utur förgättna släkters mull
 till blomning åter nya släkter väcka,
 till dess du äfven en gång, mätt af år,
 ur redet löser dina gyllne fålar
 och lägger ned ditt rika lån hos Gud. —
 Till dess farväl! — Och du, o sköna dal,
 som i din blomsterfamn mig tog den stund,
 jag kom som gäst till obekanta länder,
 du, bland hvars lundars sus och källors sorl
 jag mig så ofta i mitt hemland drömde,
 farväl, farväl! För mig skall icke mer
 din majdag gry och dina blommor knoppas.
 Men tag en annan i mitt ställe då,
 en annan, irrande som jag i gruset,
 tag honom till ditt skötebarn som mig
 och skrif för honom med hvar nyfödd vår
 din blomsterskrift om bättre regioner.
 Och er, och er, o millioner hjärtan,
 som blifven här att glädjas och att lida,
 åt er en afskedssuck, ett ömt farväl

För er är pröfningen ej slutad än,
men många hårda strider obeståndna.
O! klagen ej, fastän ej hvarje frö,
som hoppet djärft i ödets drifhus kastar,
en grönklädd stängel skjuter upp och bär
lycksalighetens himlaburna frukter;
för dem är tidens sol för kall ändå.
Men om, af bittra sorgers tårregn ammad,
en jordisk sällhet slutligt gror för er
och äfven den af kulna stormar skördas,
så klagen ej ändå, ty med sin vällust
och med sitt kval är lifvet dock en dröm! —
Och nu, och nu är intet mera kvar!
Håll famnen öppen, Minna, där du glad
ur änglars krets mot min förvandling skådar;
håll famnen öppen, — om ett ögonblick
är jag hos dig, i dina armar redan! — —

SMÄRRE EPISKA DIKTER.

Grafven i Perrho.*

1.

Hvar är grafven, som i Perrhos vildmark
snart ett sekel har förgäten grönskat,
icke värd att glömmas och förgätas?
Hvar är grafven? Fråga ej, o främling!
Där den långa skogssjön smalast buktar
in mot tallmons dal, är stället. Björkar
skaka gröna kronor re'n däröfver.
Hvar inunder deras rötter grafven
en gång blef igenfylld, känner ingen.

Du, hvars minne mer än mänskans vårdar,
höga sångmö, Finlands dotter, svara:
Göms en väldig konung där i grafven,
eller göms en konungs vederlike?
Ej en konung, ej hans vederlike;
gamle bonden Hane göms i grafven,
och med honom sex hans stora söner. —
Sitt vid brädden af den höga stranden;
jag vill tälja deras sköna öde,
medan daggen än på ljungen glimmar
och af brantens furor solen skymmes.

Hane, född af finska fäder, fyllde
sjutti vintrar på sitt ärfda hemman.
Gammal själf, han ägde unga söner,
trenne tvillingspar, det äldsta sjutton
och det yngsta femton vårar gammalt.

---

* Belönt med mindre guldpenningen af svenska akademien 1831.

Sköna, kraftiga de voro alla,
 lika bäckar, som af vårregn svälla;
 var dock någon framför andra härlig,
 var det visst den unge Thomas Hane,
 äldre brodern i det andra paret.
 Gick han fram, fast hölj'd i trasor, sågs han
 skön som stjärnan mellan rifna skyar,
 och hvad helst i världen han bedrifvit,
 hade ingen velat hata honom.
 Honom tycktes dock hans fader hata;
 ej blott honom, men hans bröder äfven.
 Ej som barn bemöttes de af honom,
 ej som tröstare på ålderns dagar,
 men som drängar, hårdare än drängar,
 såsom väsen utan själ och frihet.

Så de lefvat från sin barndom alla,
 och den dag kom, då de yngste båda
 skulle fylla femton år tillika.
 Klar stod morgonrodnan bakom skogen,
 ingen molnfläck skymde himlahvalfvet,
 från sin stråbädd stego brödraparen,
 glada som den dag, som var bebådad.
 Men med bäfvan till sin far de gingo,
 där i stugan han allena dvaldes,
 och de yngste stego fram med vördnad
 och, hans händer fattande, begynte:
 »Fader, gif oss denna dagen ledig,
 denna dag blott, att med våra bröder
 öfver fyllda femton år oss glädja!»

Sträng som vintern, hörde gubben talet,
 sammandrog de hvita ögonbrynen
 och tog ordet: »Hvad i dag försummas
 lämnar ett försummadt kvar i morgon.
 Åkern ligger oplöjd, gån att plöja!»
 Tyste gingo de till åkern alla,
 och till ledet kommen, talte Thomas:
 »Såg jag rätt vår faders öga, bröder,
 är vår arm värd guld i dag; af svetten
 kan hvar droppe för ett granbarr säljas.

Nu i dag det gäller att arbeta,
ty i afton kommer svårt att granskas.»

Thomas detta. Vid hans maning sänktes
hvarje plogbill ned i jorden genast.
Så från solens uppgång till dess nedgång
utan mat och utan hvila framgick
hvar och en vid sin bestämda fåra.
Men då aftonskuggan höljde fältet,
fanns en enda teg af åkern oplöjd.

Då kom äfven dit den gamle fadern,
ropade tillsammans sina söner
och begynte: »Väl har verket skridit,
men med bättre flit det skridit bättre.
Alla kan jag ej på en gång straffa,
en har äfven mer än andra felat,
han skall straffas för sig själf och andra.
I den trånga källarn i min stuga,
under golfvets tjocka tiljor gräfven,
skall förbrytarn sitta innesluten.
Trenne dars och trenne natters växling
skall hans skumma öga icke skåda.
Trenne dars och trenne natters näring
skall hans torra tunga icke smaka.»
Så han sade och gick bort förgrymmad,
i sitt ord, sin blick, men ej i hjärtat,
om de stora tårar ej bedrogo,
som, då han sig vände, sköljde kinden.

Re'n låg jorden tyst i nattens armar.
I sin stuga sof den gamle fadern,
bröderna i pörtet på sin stråbädd.
Ingen sof, så sant han tycktes sofva,
men han väntade de andras sömn blott.
Först när hvar och en han somnad trodde,
steg den yngste, Jakob, upp från bädden
och begaf sig till sin far i stugan:
»Fader, jag är den, som har förbrutit;
på min födslodag sprang jag i glädje
obetänksamt kring och glömde plöja.
Straffa mig, som bröt, och ingen annan!»

Honom svarade den gamle fadern:
 »Som ditt brott är, blir ditt straff i morgon.»
 Jakob gick och lade sig till hvila.

Åter, när en hvar han somnad trodde,
 steg från bädden tvillingsbrodern Gustaf
 och begaf sig till sin far i stugan:
 »Fader, mig allena drabbe straffet,
 såsom jag allena det förtjänar.
 På min födslo dag sprang jag kring renen,
 att för mina bröder plocka hallon.
 Mitt är felet och de andras icke.»
 Honom svarade den gamle fadern:
 »Som ditt brott är, blir ditt straff i morgon.»
 Gustaf gick och lade sig till hvila.

Åter, när en hvar han somnad trodde,
 steg från bädden tredje brodern, Erik,
 och begaf sig till sin far i stugan:
 »Fader, om du ärnar straffa någon,
 så är skulden min och ingen annans.
 Jag sprang tanklöst kring vid träskets vassar
 att med stenar jaga unga änder:
 min är tegen, som blef lämnad oplöjd.»
 Honom svarade den gamle fadern:
 »Som ditt brott är, blir ditt straff i morgon.»
 Erik gick och lade sig till hvila.

Så i ordning gick en hvar till fadern,
 kom med samma svar från honom åter,
 tills af alla Thomas blott var öfrig.
 Denne, då han märkte brödrens vandring,
 gissade till deras uppsåt genast
 och betänkte sig, tills alla somnat,
 och gick in i stugan till sin fader.
 »Fader, hör en sällsam sak, i sanning!
 När jag låg där nyss och tycktes sofva,
 satte sig hvar broder upp i bädden,
 och då ensam jag låg kvar på halmen,
 talade de sakta med hvarandra:
 'Bröder, hvar och en vet bäst, att Thomas
 ensamt vållat allt det straff, oss hotar,

likså väl som att han allt bekänner.
 Men han har för oss så ofta lidit,
 att vi en gång bort för honom lida.
 Se'n, när alla tycktes somnat åter,
 har jag sett än en och än en annan
 smyga ut och komma in tillbaka.
 Har jag gissat deras afsikt, fader?
 Hvad de sagt, har deras kärlek diktat,
 ty den felande är jag, i sanning.»
 Fadern svarade med bruten stämma:
 »Gå, och straffet hinner dig i morgon!»

Re'n med gyllne vingar morgonrodnan
 flugit upp ur sjön och satt i skogen,
 när den gamle sina söner ropte.
 Hög och sträng i sina hvita lockar,
 satt han redan helgdagsklädd vid bordet,
 och en penning, fosterlandets gåfva,
 hängde vid hans blåa rock på bröstet.
 »Hvem af eder», frågte han allvarlig,
 »står här nu med brottet på sin skuldra?»
 »Jag», ljöd svaret från hvar broders läppar.

Då brast dammen, som för barnens ögon
 stängt i sjutton år hans tårars flöden,
 och han grät med sammanknäpta händer:
 »Pris ske Herran», sade han, »den store;
 fylldt är löftet, och mitt fadershjärta
 har vid mina söners hat ej brustit.
 Barn, från nu ej mer som slafvar hållna,
 men som söner, älskelige söner,
 hören hvad er gamle fader talar:
 Där som ung i närmsta by jag tjänte,
 fanns en far med åtta raska söner,
 men så hätsk är ovän ej mot ovän,
 som en bror bland dem var mot sin broder;
 möttes de, var knifven deras tunga,
 gingo de förbi hvarandra, stenen.
 Ve, jag tänkte: hellre vill jag sakna
 all den fröjd, en älskad maka skänker,
 än att lefva år från år i fruktan
 att med slika odjur fylla jorden;

och med tanken var beslutet fattadt.
 Redan tyngde femti år min hjässa,
 men ej åren, icke krigets mödor
 kufvat mina friska lemmars styrka.
 Sådan satt jag sent en natt vid milan,
 då en man stod hastigt vid min sida
 och vid eldens matta skimmer talte:
 'Känn i mig de onda brödrens fader;
 låt den kraft, som göms i dina leder,
 ej för maskar i din graf besparas.
 Tag en maka, föd åt landet söner,
 och hvad mina ej af medgång lärde,
 låt gemensam nöd de dina lära!'
 Mannen så. Ett vindkast ökte lågan,
 och han var försvunnen, som han kommit.
 Han gaf rådet, Gud förlänte framgång.
 Nu vid samma Gud, o söner, svärjen,
 att, som hittills I tillsammans hållit,
 framgent ingen trygghet, ingen fara,
 ingen lust och ingen nöd på jorden
 skall den enas bli och ej den andras,
 allt, så vidt er lif och krafter skänkas;
 och den sorg, som mig min hårdhet kostat,
 skall ej fruktlös gäcka mig i grafven. »
 Då steg Thomas Hane fram och talte:
 »Fader, ingen ed är ljuf som denna,
 liksom ingen är så lätt att fylla.
 Se, som trälar, ej som söner hållne,
 hvarför gingo vi ej bort från gården
 och hos andra sökte tjänst och lycka?
 Hvarför, om ej för att icke skiljas?
 Ingen ville öfverge den andra.
 Skola vi kring vida världen spridas,
 såsom tjäderungarna i skogen,
 dem den mordbetänkta skytten jagar?
 Sådant var vårt tal, då nöden gällde;
 sådant skall det bli i lyckans stunder. »

Och vid Gud begick hvar broder eden,
 att, som hittills de tillsammans hållit,
 framgent ingen trygghet, ingen fara,
 ingen lust och ingen nöd på jorden

skulle enas bli och ej den andras,
 allt, så vidt dem lif och krafter skänktes.
 Så de svuro; men den gamle fadern
 gömde eden glad uti sitt hjärta.

2.

Re'n försvunnen var den gyllne friden,
 mord och härjning fyllde Finlands bygder,
 männer stupade och kvinnor flydde.
 Upp från Lintulax och Saarijärvi
 kommo budskap, sorgeliga budskap,
 ned från Storkyros och Lappos slätter
 kommo icke gladare till Perrho.

Vid det långa bordet i sin stuga
 satt en dag den ålderstigne Hane,
 middag ätande med sina söner,
 när en flykting, när en tolfårs gosse
 hann med bruten andedräkt hans stuga
 och, igenom dörren kommen, talte:
 »Signe Gud er, gamle fader Hanel
 Tjugu ryttare med långa pikar
 hafva bränt vår gård i natt. De rasta
 nu i kyrkobyn på vägen hitåt;
 innan kvällen skola här de vara.»

Vred steg gamle Hane upp och talte:
 »Väl har Gud sex söner mig förlänat,
 seniga och axelbreda gossar,
 men om tolf jag hade, gick väl någon
 glad för fosterland och hem i döden?»
 Så han sade och från väggens träknapp
 nedtog lugn det rostade geväret.

Thomas log och uppsteg stolt och talte:
 »Vapen passa ej för gamla händer,
 liksom feghet ej för unga hjärtan;
 häng geväret upp igen, o fader,
 och låt mig och mina bröder pröfval»

Gubben gladdes åt hans ord och lydde.
 Men i blinken gick hvar bror med stolthet
 till sin säkra, skinnbeklädda bössa,
 slängde den på axeln och i handen
 fattade sitt trygga, korta björnspjut.
 Så beväpnade, de gingo alla,
 tigande, men i sin själ betänkta
 att, hvar helst de mötte ovänskan,
 slå den neder eller falla själfve.

Som de nu en knapp halffjärndel framåt
 på den smala socknevägen hunnit,
 talade till sina bröder Thomas:
 »Tågen nu, som vägen leder, bröder,
 tills I hinnen träskets bukt mot dalen;
 där på tallmon ofvanför bland träden,
 där är stället att vår ovän bida.
 Innan kvällen kommer han väl icke,
 om han först skall härja vägen framåt;
 mellertid vill jag en stund fördröja
 i det gråa torpet här vid vägen,
 där min flicka re'n min ankomst väntar.»
 Så han sade och gick upp till torpet.

Bröderna i långsam vandring hunno
 det bestämda stället, där vid träsket
 tallmon öfver dalens väg sig höjde,
 och af skogens snår försåtligt dolde,
 riktade en hvar sin blick längs vägen.
 Knappt så länge, som från första gryning
 jägarn i sitt skjul af granar väntar,
 när på orrlek han om våren vandrat,
 innan spelarn flyger ned och modigt
 med sitt stridsrop träsk och stränder fyller
 bidde brödren, när i hast på afstånd
 fiendernas bistra skara syntes,
 sprängande med höjda lansar framåt.

Ingen såg dem förr likväl än Adolf,
 Thomas Hanes käre tvillingsbroder:
 »Nu», han sade, »nu det gäller, bröder!
 Lossen hölstren snart af edra bössor,
 och så fort på andra sidan dalen

fienderna backens sluttning hunnit,
då gif eld, hvem som i bössan lod har!»

Så han sade; i detsamma hunno
fienderna backens höjd i trafvet,
och vid första sats, de gjorde utför,
smällde brödrens skott. I fyra pannor
kyldes loden, två i en och samma;
fyra hästar lupo lösa framåt,
sexton hejdades af häpna männer.
»Ladden, bröder!» ropte högrest Adolf,
trädande med trotsig blick ur gömman,
och som orden föllo, var lik ilen
fiendernas vilda tropp i anlopp.
Den, som snabbast var af brödraskaran,
hann som knappast kasta krut i bössan,
mycket mindre skjuta kulan efter,
innan, uppför backen hunne redan,
fienderna, med ett språng på marken,
trängde fram med fällida pikar genast;
men med spjut, af fasta händer förda,
trädde brödren dem till mötes modigt.

Striden börjades med rop och buller,
ingen vek och ingen vann ett framsteg.
Först för ett pistolskott nedföll Erik,
och hans baneman för Gustafs björnspjut.
Striden växte, styng med styng blef växladt,
sex af fienderna lågo döde,
och af brödraskaran blödde alla.
Sist bland dem var Adolf ensam öfrig.
Sårad genom ben och skuldra redan,
slog han kring sig med en röfvad sabel,
tills, igenom bröstet dödligt stungen,
än i döden sårande, han nedföll.
Men hans hufvud, skildt från kroppen, fäste
skarans höfding på den hvassa piken
och red flämtande med troppen dädan.
Sex, af tjugu komna, redo dädan,
och af dem bar en ett sår från striden.

Men på spången i den djupa skogen
kom de slagnes ålderstigne fader.

Ej han triftes, se'n hans söner vandrat,
i sin stuga; ohevåpnad kom han
för att bringa säkra råd i striden.
Dådan såg han ryttarskarans framfård,
dår den språngde fram på vägen fjårran,
och på piken såg han Adolfs hufvud.
Darrande i sina gamla leder,
skyndade han fort sin fård på spången
och kom fram till stållet, dår hans söners
sköna rad bland fienderna stupat.
Från de gråa ögonhåren ref han
tåren bort och, blickande med stolthet,
råknade de slagna, vän och ovån.
Alla söner fann han, Thomas icke.
»Hvar är Thomas? Lefver han allena
och är icke här bland sina bröder?»

Så han sade. Långt ifrån i torpet
satt den ådle Thomas hos sin flicka;
men han drog just nu sin hand ur hennes.
»Hvad är detta?» sade han förvånad,
»ser mitt öga, eller ser min nacke?
Ögat borde skåda dig blott, flicka,
och min nacke endast svarta väggen.
Hvilket sinne ser då detta gyckel,
mina bröder blodiga och slagna,
och min broder Adolfs hufvud spetsadt?»
Så han sade, och sitt spjut, sin bössa
grep han hastigt, skyndande ur stugan.
Hela vägen framåt såg han blodstånkt,
och till stållet, som var aftaldt, kommen,
såg han sina bröders lik bland träden
och emellan dem sin gamle fader.
Ej ett steg han vågade mot skogen,
men han stod dår stum och såg och hörde,
hörde hur hans gamle fader roppte:
»Ve mitt gråa hufvud! Hvar är Thomas?
Hvar är Thomas? Han har flyktat ensam,
han, af mina söner fordom kårast,
han har flytt och svikit sina bröder.
Ve förrådarn, ve den fege bofven!
Må han irra, rådd som Kain, i skogen,

skrämd af löfvet, som på aspen skälfter,
 skrämd af järpen, som den spång, han nalkas,
 bäfvande med dånfull vinge lämnar. —
 Gud, om rättvis du i höjden lefver,
 hata honom, som jag älskat honom,
 och, hvar helst han vaknar upp i döden,
 gif ej fosterland, ej bror åt honom!»

Stel af fasa hörde Thomas orden,
 och han vände bort sin blick från fadern.
 Hunden lik, som retad följer björnen,
 vädrande hans stig i skog och vildmark,
 gick han stum, som vägens blodspår ledde,
 stum, men mordlust ropte i hans hjärta.
 När han kom förbi sin faders boning,
 bröt där eld och rök ur taket redan;
 men han såg ej, hörde ej, hans öga
 var orörligt endast fäst på vägen.

Re'n var solen bakom skogen sjunken,
 när en öfvergifven by han nådde.
 Nära vägen ur en skyl på åkern
 tittade en gosse fram och, varsamt
 vinkande med handen, ropte sakta:
 »Gå ej ditåt, ty du är förlorad!
 Fienderna rasta där i gården.
 Sex de voro, förde långa pikar,
 och den grymmaste och störste ryttarn
 bar ett blodigt hufvud fäst på piken.»

Endast snabbare gick Thomas framåt,
 men på dörren till den främsta stugan
 såg han broderns kära hufvud spikadt.
 Rytande han slängde undan bössan
 och bröt in. Den första, honom mötte,
 fick hans spjut till korset sänkt i barmen.
 Se'n försmående i raseriet
 värn och vapen, flög han fram lik örnen
 och med blottad hand spred död och fasa.
 Intet hugg, hur skarpt det föll, han kände.
 Än den ena, än den andra mötte
 och med rifven strupe slogs till golfvet.

Sist var öfrig endast skarans höfding.
 Honom grep till slut kring lifvet Thomas,
 krossade hans bröst och rygg tillika,
 att han dubbelviken föll på stället,
 skar från kroppen se'n den fallnes hufvud,
 tog sin broders, sörjande, från dörren
 och begaf sig, sårad, matt och blodig
 men med lättadt hjärta, slutligt hemåt.

Midnatt låg re'n öfver jorden utbredd,
 när förblödd han hann sin faders boning.
 Rök och aska mötte där hans öga;
 blott en lada stod på gården obränd,
 dit han gick att söka tak och hvila.
 Som han nu, till dörren kommen, stannat,
 hörde han sin faders röst där inne:
 »Hvem kan svara mig, har Thomas svikit?
 Kanske, kanske har han icke svikit.
 Gif, o Herre, att han skuldlös vore!
 Skicka honom hit med mannens hufvud,
 hans, som bar min sons på piken fästadt,
 att min blick må skåda honom trogen,
 och din hämnd, som jag på honom kallat,
 må du sända på mitt gamla hufvud.
 Och på askan af min gård, som brunnit,
 och på mina söners lik, som fallit,
 skall jag prisa dig, att än jag lefver!»

In steg Thomas, då han hörde detta:
 »Frid med dina gråa lockar, fader!
 I den stund, jag står framför dig, andas
 dina söners banemän ej mera.»
 Så han sade och för faderns fötter
 kastade hans oväns bistra hufvud.

Upp från golfvet sprang den gamle fadern
 och kring sonen slog sin famn, — men redan
 döende mot golfvet nedsjönk denne;
 och i fallet följde fadern äfven. —
 Af förblödda sår dog Thomas Hane,
 och hans gamle fader dog i glädje.

Zigenaren.

(Efter en tradition.)

Bland zigenare, i Finland sedde,
 störst och käckast var den mörke Adolf.
 Inga tavastländska moar födde
 bommar, starka nog att honom stänga;
 häkten genombröt han såsom skogssnår,
 männer slog han såsom harfven kokor.
 Men hans lif var som en björns i skogen;
 hvad den väldige behöfde, tog han,
 hvad han ej behöfde, lät han vara.

Nu från tinget, där sitt straff han utstått,
 sårad, sjuk och smidd i järn, han fördes
 öfver Kangasalas ås tillbaka.

Midt på vägen, där som smalast åsen,
 tvenne fjärdar skiljande, sig höjer,
 slog han ögat upp och såg omkring sig,
 såg och talte stilla till sin fångvakt:
 »Nå vid Gud, har icke Finland sjöar,
 stränder, skogar, lundar, berg och ängar,
 mäktiga att trolla kvar zigenarn.

Om vid slutet af den långa bergbron,
 där, hvar mellan dunkelt gröna granar
 strandens glesa, gula björkar svaja,
 om jag där min hustru skulle möta,
 ville jag till henne säga: 'Kvinna,
 dröj och föd ditt foster här till dagen,
 att mitt barn må se i födslostunden,
 hur vår Herres värld är glad och härlig,
 fast att dröja är oss tungt som döden.'»

Så han sade: utan akt på talet,
 åkte förarn fram i lugn sin kärra.
 Stranden hann i sakta rullning kärnan,
 och ett stycke framför den på vägen
 gick en ensam kvinna långsamt framåt.
 Djupt på hennes randigt väfda klädning
 föll en gråhvit duk af lärft från skuldran
 och på den i svarta bucklor håret.
 Förarn åkte fram och upphann henne.

Men med ena handen på ett spenbarn,
med den andra emot barmen hållet,
viste hon och talte så till förarn:

»Låt mig följa på ditt lass ett stycke;
jag är trött af bördan vid mitt hjärta.»
Och han tog den bedjande på lasset,
och hon satte sig bakom med fången.

Knappt så långt, som järpen uppskrämd flyger,
se'n hans grenkamrat för kulan fallit,
åkte förarn, aningslös och säker,
när en dolk, i dukens veck förborgad,
leende zigenarkvinnan framdrog
och, mot mannen lutad, talte sakta:
»Passa på, min man, när hugget faller,
skuffa förarn ned från kärnan genast!»
Sade, och med all sin styrka samlad
slog hon i sin oväns skuldra knifven.

Genom jackan, gjord af valmar, trängde
stynget mellan nyckelben och nacke,
och ur förarns hand föll töm och piska.
Men i blinken, stött af Adolfs axel,
sjönk han sanslös mellan hjulen neder.

Glad till marken sprang zigenarns maka,
tog ifrån den slagne alla nycklar
och befriade sin man och herre.
Lätt från hand och midja löstes järnen;
fötterna allena löstes icke.
Fempunds-tunga bultar, icke lästa,
utan smidda fast med eld och hammar,
tyngde dem och lydde inga nycklar.

Och han stod likväl, zigenarn Adolf,
glad på marken re'n och eftertänkte,
hvert sin färd han skulle styra dädan;
när, ur dödens slummer vaknad, förarn
öppnade sin blick och mötte röfvarns.
Genast sprang emot sin ovän Adolf
och, med knifven höjd i luften, sade:
»Aldrig skall du mera återvända

för att säga, hvart zigenarns maka,
hvart zigenarn Adolf tagit vägen.»

Sade: men den fallne bad och svarte:
»Håll med hugget upp och skänk mig lifvet:
aldrig vänder jag ändå tillbaka,
aldrig går jag att med spö och bojor
plikta för mitt oförstånd och hädas.
Hellre lämnar jag mitt rika hemman,
dragande med er i ödemarker,
om mig Gud vill därtill unna styrka.»

Så han bad, — och öfvertald zigenarn
höll med hugget upp och skänkte lifvet.
»Om vid Gud du lofvar brödratrohet,
skall ett hår ej på din hjässa krökas,
ej så länge röfvarn Adolf andas
och med dessa båda ögon ser dig.»

Så han sade: för ett slag flög hästen,
skenande den långa milen framåt;
men han själf tog af till skogs från vägen,
bärande, fast sjuk, sin slagne broder
och i spåren af sin maka åtföljd.

Tvenne solar re'n från hvalfvet stupat,
tvenne nätter hade klarnat redan,
från den stund de veko af till skogen;
men vid kvällen af den tredje dagen
valde de till hviloplats en lada,
fjärran från ett mänskligt hem belägen.
När de där på höet satt sig neder,
började zigenarn Adolf tala:
»Nå, i sanning, mina trogna vänner,
många hårda dar jag genomlevvat,
aldrig har jag svultit dock så länge.
Vore jag till mina fötter ledig,
mat jag hade skaffat länge sedan;
nu i ödemarken kring vi irrat,
glade, om ett bär, en droppe vatten
för vår värsta törst och hunger funnits.
Dock, vid Gud, min dyra, sköna maka,

ej för din skull, ej för min jag sörjer
så som för vår gode, sjuke broder!»

Så han sade, och hans maka svarte:
»Låt ej slikt ditt stora hjärta ängsla;
vill du dröja här i natt, o herre,
skall mitt bröst vår sjuke broder nära.»
Talte så, och efter lämnadt bifall,
mot den hungertärde svage lutad,
bjöd hon moderligt den bruna barmen.

Och när äfven denna natt förlidit
och på topparna af skog och fjällar
höstens sol sin första rodnad spridde,
väcktes förarn, styrkt af sömn och föda,
steg ifrån sin stråbädd upp och sade:
»Nu, min vän och gode broder Adolf,
vill jag gå och söka mänskor åter,
att oss skaffa mat, ifall jag mäktar.
Om jag följer spången genom skogen,
hinner jag till middan väl ett hemman
och är här med mat i kväll tillbaka.
Ingen, om han här i nejden ser mig,
skall åt förarn Anton neka bistånd.»

Prisande hans mening, svarte Adolf:
»Väl, så långt, som mina krafter tåla,
skall jag villigt bära dig på spången;
sedan gå, och före Gud dig åter!»

Och de gáfvo sig på färden båda,
ena tågande, den andra buren,
tills vid början af en bättre skogsväg
de i vänlig brodersämja skildes.
Till sin lada gick tillbaka Adolf;
förarn gick, fast svag, att hämta föda.
Men med ständigt växlad gång och hvila
hann han innan middan till ett hemman,
gick där in och tog sin plats på bänken.
Honom kände värden strax och talte:
»Nå förunderligt, min gamle granne,
hvadan så till fots och så förbleknad?»

Djupa suckar drog af trötthet förarn
 och med ryggen stödd mot väggen svarte:
 »Granne, underlig har färden varit,
 underligt jag kommer till ditt hemman,
 ensam, så till fots och så förbleknad;
 men låt först mig stilla törst och hunger,
 sedan hör, hvad skett och hvad bör göras.»
 Så han sade, i sitt hjärta redan
 stämplande försåt emot zigenarn,
 mot zigenarn Adolf och hans maka.

Mat och dricka hämtades på stunden,
 syradt kalja i ett stop af furu,
 mjukor, kött och bröd och smör och brännvin,
 och han sträckte glad sin hand till maten.
 Men när törst och hunger han tillfredsställt,
 sträckte han sig hvilande på bänken
 och till värden med en vink begynte:
 »Skicka, granne, bud till fogden genast,
 att med folk och vapen han må komma
 och zigenarkungen Adolf gripa.
 Se, emellan nyckelben och nacke
 bär jag knifstygn, af hans maka hugget;
 nödgad sedan för det kära lifvet
 att dem följa genom ödemarken,
 har jag lefvat trenne dygn i skogen,
 på det fjärde kommit hit omsider.
 Men i natt, då månen sjunkit, smygen
 till den lilla ladan mellan bergen,
 där mot skogssjön Mättäkoski krökes;
 där är stället, där skall röfvarn finnas,
 hvilande i natt bredvid sin maka,
 där skall jag ock finnas, käck till bistånd.»

Sagdt, och värden åter: »Ingalunda,
 gamle granne, får du gå tillbaka;
 låt de friska styra och blif hemma.»

Honom svarte förarn Anton åter:
 »Om ej jag dem mat och brännvin bringar,
 om ej jag, som lofvadt, återkommer,
 fåfängt skall man söka dem i ladan.

Låt mig gå; och du, bestyr hvad öfrigt! »
Så han sade, lastade sin påse
och, fast trött, begynte återfärden.

Men i samma stund satt röfvarn Adolf
i den glesa ladan med sin maka.
På sitt späda barn, till barmen slutet,
höll sin blick oroligt fästad kvinnan;
mannen såg mot spången oupphörligt,
långtande att där sin broder varsna.
Ej ett ord blef taladt; endast syrsan
skrek i höet och i skogssjön anden,
och nå'n gång i modersfamnen barnet.

Så gick dagen småningom till ände.
Men när solen sjunkit bakom bergen,
satt zigenarn Adolf, där han suttit,
ej som förr med filen sänkt på bojan,
men med ögat fäst på spången ständigt.
Och han såg omsider förarn komma.

Upp han sprang, och stora tårar sköljde
rullande hans väderbitna kinder;
men i glädje brast han ut och sade:
»Ingen nöd, mitt dyra barn och maka,
ingen nöd, ty se, vår bror är trogen!»
Strax den kommande till mötes gick han,
nådde honom och på starka skuldror
bar den trötte fram till ladan åter.

Men när förarn framtog maten sedan,
brast zigenarkvinnan ut i tårar,
och zigenarn Adolf satt och talte:
»Äten nu, men jag vill fila bojan,
se'n, hvad öfrigt lämnas, vill jag äta.»
Men när hungern alla stillat hade,
sökte de med fröjd i höet hvila.

Re'n med mörker hade natten kommit,
långsamt vandrande sin stilla bana;
vaken låg likväl zigenarn Adolf,
vaken låg också hans trogna maka,

tysta båda dock, tills kvinnan sade:
 »Hvad kan nu i vida världen handlas,
 efter syrsan sjunger så beständigt?»

Henne svarade zigenarn åter:
 »Syrsan, kvinna, gläds åt höets vällukt,
 gläds åt värmen i den fulla ladan,
 gläds åt människornas goda sällskap;
 jag åt stjärnan, mellan molnen skådad,
 jag åt friheten, förvärfvad åter,
 mest dock, att vi fått en trogen broder.»

Åter talade zigenarkvinnan:
 »Bed, att stjärnan ej i molnet skrider,
 att ej friheten i boja lägges,
 bed, att brödratrohet ej må svika!»

Knappast var det sista ordet taladt,
 när af sorl den glesa ladan omgafs,
 och en röst i dörrens mörker ropte:
 »Finnas människor här, och hvilka? Svaren!»
 Ingen svarte, och det roptes åter:
 »Sätten eld inunder ladan, vänner,
 ty zigenarkungen har sin tron här!»

Då sprang röfvarn Adolf fram till dörren
 och med dolken höjd i handen sade:
 »Här är mannen; ingen född af kvinna
 skall ohämnad tränga fram till tronen,
 innan ett beting han gett och svurit.
 Svärjen lejd och vård åt förarn Anton;
 då med barn och maka är jag fången.»

Men igenom dörren smugen redan,
 talte förarn, där han stod bland männen:
 »Sörj för dig, zigenare! ditt bistånd
 tarfvar icke förarn Anton mera.»

Ändtligt genomskådande försätet,
 med en blick, som gnistrade i natten,
 med en mun i fradga, ropte Adolf:
 »Nå, vid Gud, har jag ej skådat bofvar,

röfvare, som plundrat sina bröder,
 mördare, som ryckt ur spenbarn hjärtan;
 ingen har dock gjort hvad förarn Anton.»
 Så han sade, och till förarns hjärta
 trängde med hans ord den slängda knifven.

Julkvällen.

Den bleka månens sken på mon, »Du dröjt så länge på din färd,
 af hunger tjöt i klyftan lon, kom hit och sätt dig vid vår
 och hundens skall ljöd långt i hård,
 byn; och du också!» — Så öm, så
 men vandrarn gick vid skogens lugn
 bryn, hon ledde gossen närmre ugn.
 i ödemarken låg hans tjäll.
 Det var en kulen julekväll.

Han skyndade sin trötta gång, Och snart vid hennes vård
 på stigen, öfveryrd och lång, man fann,
 af barn och maka väntad hem; hur brasan mera lifligt brann.
 han bar ett högtidsbröd åt dem, Hon tycktes glömma bort sin nöd,
 på herregåln i byn begärdt. och hon tog så gladt sin makes bröd
 De själfva länge bark förtärt. och bar det fram till aftonvard
 med litet mjölk, i bunken spard.

Det börjar mörknamer och mer, Från halmen, glest på golfvet
 då han en ensam gosse ser, bredd,
 som sitter stum på drifvans rand, till festens måltid, sparsamt redd,
 och andas i sin kalla hand; de muntra barnen redan gått;
 vid kvällens än ej släckta sken vid muren kvar blef gästen blott.
 han tycktes halft förstelnad re'n. Hon tog den arme med sig då
 och förde honom fram också.

»Hvart leder, arma barn, din Och när en tacksam bön varslut,
 stig? hon tog sitt bröd och delte ut.
 Kom hem till oss att värma dig!» »Välsignad är den godes skänk»,
 Så sagdt, han tog den frusne med så talte gossen på sin bänk,
 och hann omsider gårdens led och tåren i hans öga log,
 och trädde in till stugans fest när han den bjudna skifvan tog.
 med brödet och sin späda gäst.

Vid muren satt hans dagars Hon ville dela, som hon delt;
 tröst i hennes hand var brödet helt.
 med yngsta barnet vid sitt bröst: Förvånad hon sitt öga fäst

på främlingen, sin späda gäst; jag kom en julkväll dit och såg;
 hon undrar, och hon ser och ser: de godas hydda fanns där än
 han syntes ej den samme mer. och deras soneson i den;

han hade börjat gråna re'n

Hans öga brann som stjärnan och satt till bords vid brasans
 klart, sken.

hans panna lyste underbart,
 från skuldran spridde sig hans
 dräkt

Det var så ljust, det var så
 gladt,

som dimmorna för vindens fläkt,
 och hastigt står en ängel där,
 så skön, som skaparns himmel är.

hans maka vid hans sida satt,
 och barnaskaran rask och skön;
 det var, som om de slutat bön,
 det var, som om de hade trott,
 att i en helgedom de bott.

Ett saligare ljus gick opp,
 hvart hjärta slog af fröjd och hopp,
 det var en oförgätlig kväll
 uti det goda folkets tjäll,
 och skönare var ingen fest,
 ty ängeln blef hos dem som gäst.

Men högst vid bordet brann
 ett ljus,

det enda i de frommas hus;
 dit ställdes mjölk och hvetebröd,
 men ingen njöt dess öfverflöd.
 Jag frågte, hvems den platsen
 var:

* * *

Se'n mången vinter gjort sitt
 tåg,

»Den goda ängeln», gafs till svar.

Jenny.

Så berättade en gång min moder:
 I din barndom bodde här en flicka,
 hennes namn var Jenny. Sextonårig
 satt hon i sitt lilla rum och sydde,
 sydde flitigt, dar och nätter ofta,
 för sin egen och sin moders bärning.
 Med allt detta var det dock ett under,
 att den unga flickans hy och hälsa
 icke led dess mera. Vacker var hon,
 skön i mångas tycke, fin och fyllig,
 men en färg på kinden, icke rosens,
 icke liljans heller, men en blandning
 dock af bådas, liljans, om hon finge
 låna blott en droppe blod af rosen.

Sådan var hon, när hon teg och sydde.
 Såg hon åter upp ibland och talte,
 flög ett särskildt tycke, glad och eldad,
 hennes anlet öfver, som då blomman,
 nyss i skuggan varnad, af en solglimt
 lyses upp och, daggbegjuten, kalken
 leende i tusen pärlor tindrar.
 Det var då, i stunder såsom dessa,
 man förgat att se, att hon var vacker,
 och på ängeln såg, som nu i skimmer
 log, där hennes anlet nyss sågs blomma.

En gång kom från ett besök i staden
 hennes moder hem. »Mitt barn», hon sade,
 »håll dig nu beredd att få visiter
 af vår granna värld. Den unge greffen,
 han, vår stolta baronessas släkting,
 kom i går; man säger, att hon väntar
 för sin äldsta dotter nu hans anbud.
 Men i morgon gifva stadens alla
 unga herrar bal af tacksam aktning
 så för baronessans hus som greffen. —
 Du, min goda dotter, får, då andra
 glädjas, sitta ensam här och tråka,
 ordna andras dräkt och glömma egen.
 Vore än vår lott som fordom, finge
 äfven du en bjudning, arma flicka,
 kunde glänsa som en ann' i dansen;
 men vår tid är all.»

Hon hann ej mera;
 dörren uppgick, en betjänt i gala
 trädde in och räckte i den sköna
 flickans hand ett kort och gick. Ett skimmer,
 tändt af glädje, flög kring hennes panna,
 när hon såg sitt namn på bjudningskortet,
 men ett skimmer blott, det var försvunnet
 nästa ögonblick. »Min goda moder»,
 sade hon med stilla allvar, »tiden
 är mig dock för mycket dyrbar, balen
 måste lämnas nu. En söm för andra
 dessa tvenne dagar gör mig lättad
 för en vecka, ja, för flera sedan.»

Så hon sade. Hvad som taltes mera
mellan mor och dotter, nämndes icke.
Dock, en timme eller två därefter
höll en vagn på gården. Baronessan
med sin fröken och den stolta, vackra,
unga grefven stego högljudt muntra
ned och syntes nästa stund i kammarn,
växlande ett skämt ännu i dörren.

Men till flickan, som från sömnen ödmjukt
stigit upp och bugat, gick i blidhet
hennes nåd och täcktes med sitt finger
röra lätt dess skära rosenkinder.
»Nu, min vän», hon sade, »lämna genast,
hvad ni haft för händer; jag vill ensam
äga er för dessa tvenne dagar.»
Och tillika, med en blick på grefven,
föll hon in och log: »Bekänn det bara:
var det mödan värdt att lämna vagnen?
Icke sant, en täck blondin, min grefve?»
Det berättas endast, att ett löje,
vackert, flyktigt halft och halft allvarligt,
spelat kring den smärta herrns mustascher,
då han tigande till bifall nickat.

Men den unga flickan, utan minsta
tecken, att hon varsnat gycklet, böjde
lätt sitt lockomflutna, täcka hufvud
för den nådiga och talte stilla:
»Dessa tvenne dagar är jag hindrad
af min egen söm. Min mor har velat,
att i morgon jag går upp på balen.»

Med en min af spotsk förundran vände
baronessan sig till flickans moder:
»Kors», hon sade, »det är mer än artigt
att försmå sin fördel för att kunna
skänka oss er vackra dotters sällskap.
Är det verkligt allvar, eller kunde
ert beslut, min fru, kanhända ändras?»

När den gamla, enkla kvinnan fattat
dessa lätta ords förmätna mening,

steg hon sårad fram ett steg och talte:
 »Baronessa, tvenne år har redan
 detta barn med sina svaga händer
 skaffat sig och mor och syskon bärgning.
 Räkna kan man snart de korta stunder,
 hon på denna tid åt hvilat unnat.
 Äfven nu — det är dock första gången
 hon är bjuden — har jag nödgats bedja,
 öfvertala, banna, ja, befalla,
 innan hon förmåtts att börja tänka
 på sin egen dräkt och lämna andras.
 Det har kostat strid, men nå'n gång måste
 äfven hon som andra ha en glädje.»

Så hon sade. Med en axelhöjning
 nickade den nådiga till afsked,
 och besöket var förbi, man skildes.
 Det är anmärkt dock, att något olik
 röjts i grefvens skick och sätt att hälsa,
 då han kom och gick, att nu hans bugning
 syntes som mera verklig, mera menad,
 att hans anlet och hans hållning visat
 mindre anspråk nu än nyss och slutligt
 att hans blick, förr'n dörren tillslöts, fallit
 än en gång med varmt behag på Jenny.

Dagen gick till ände, morgondagen
 likaså; man samlades till balen.
 Allt, hvad staden ägde af förnämhet,
 ungdom, fågring, skönhet, syntes, lyste
 i förening nu, och polonäsen
 gaf ett förspel snart af dansens glädje.
 Skön till undran, elegant, behaglig
 mer än nånsin, sågs den unga grefven
 föra baronessan först och sedan
 hennes frökna några hvarf kring salen.
 Med allt detta låg dock ögonblickligt
 stundom i hans drag ett tankspridt tycke,
 rättadt ständigt åter med en vändning
 till hans dam och ett förnyadt samtal.

Promenaden slöts. Musiken anslög
 några takter åter, och kadriljen

skulle börjas. Det var sed den tiden,
att en kavaljer tog plats på förhand,
där han fällt sin handske, och med klappning
kallade sin dam till ronden sedan.

Högt i salen stod den unga grefven
redan färdig, allt var ordnad, alla
väntade ett tecken blott af honom.
Och han gaf det. Kring det stora rummet
ljöd en klappning nu, musiken inföll,
damer sväfvade från alla sidor
fram till sina riddare, kadriljen
syntes slutet; grefven blott stod ensam.

Då bemärktes först längst ned i salen,
blyg, förlägen, dröjande, en flicka.
Mellan parens rad och dem, som sutto,
sökte hon sig först en väg, men måste
på det ljusa golfvet fram omsider.
Enkel, med en krans af späda, hvita
blommor på sitt lockigt täcka hufvud,
skred hon, nu ett mål för allas blickar,
i sin bäfvan framåt, längre, längre,
tills hon stannade vid grefvens sida.
Det var Jenny. Hennes kinder glödde
djupare än rosens, och det milda,
sänkta ögat tycktes sky att röjas.
Men den stolte ädle grefven räckte,
utan minsta akt på någon annan,
glad och leende åt flickan handen,
och i samma stund begyntes dansen.

Det är sagdt, att samma afton syntes
samma par på nytt i kotiljongen,
att från början då till slutet grefvens
varma blick liksom ett solsken hvilat
oafbrutet öfver Jenny ensam.

Mången nämnde äfven se'n med tjusning
om den blyga flickan, hur hon stundom
vågat skåda upp mot grefvens öga,
hur en klarhet, leende och himmelsk,

strålat då hvar gång i hennes anlet
och ett nytt behag kring purpurläppen
kysst i flykten hvarje ord, hon talte.

Hvad som taltes, hörde eljest ingen;
men det vissa är, att innan hösten
sågs den stolte grefven här som brudgum,
dröjde några dagar blott och reste,
ung och lycklig, till sitt landtgoods åter
med sin unga lyckliga grefvinna,
med den sköna sömmerskan, med Jenny.

Legender.

Kyrkan.

Förårda skiften, bistra pröfningstider
bragt från eget hemman, gods och välstånd
djupt i nöd och armod bonden Onni.
Åren härjat sist, hvad ödet skonat,
fem och sjutti vintrar täckt hans hufvud
med en snö, som ingen sommar smälter.
Ett blott ägde han af allt, hvad fordom
gjort hans glädje, ett blott, sin förtröstan
på den Gud, som medgång sändt och motgång,
och han bodde nu, till dörrn förvisad,
gömd, förbisedd, på en annans hemman,
af sin sockens mildhet underhållen.

Men midsommardagen grydde, folket
vaknade i stugan, äldre, yngre
klädde sig i högtidsdräkter, alla
ville skynda nu till Herrans tempel.
Hos den gamle väcktes samma längtan,
och han gick till värden fram och talte:
»Låt mig följa dig i dag till kyrkan,
käre broder! Våren ut jag suttit,
full af krämpor, i mitt hörn vid muren
och ej hört Guds ord på halfva året.»

Värden viste ut mot träsket. Tjocknad
 låg en hvitgrå dimma än däröfver,
 och ej strand, ej våg, ej holmar syntes.
 »Vill du själf försöka hitta vägen»,
 sade han, »med båt far ingen annan;
 men till fots är färden lång kring viken
 och för dig finns nu ej häst i gården.»
 När den gamle hört det hårda ordet,
 gick han tyst till stranden, löste båten
 och begynte ro i gråa dimman.
 »Den, som leder fiskens stråt i hafvet,
 fågelns stråt i luften, att de komma
 dit hans lag dem kallar, han skall foga,
 att ock jag i dag hans kyrka finner»

Stunder flögo bort, blott sjö och töcken
 såg den gamle från sin kosa vilsnad,
 och hans kraft begynte svika; tyngre
 kändes rodden re'n och handen domnad.
 När i morgonlugnet öfver fjärden
 första gångens ringning ljöd och klangen
 hann hans öra, var den dof och mattad,
 och han fann sig långt från kyrkan, längre,
 än när först han lade ut från hemmet.
 Och det ringdes andra, tredje gången,
 och från fjärran än blott kommo ljuden.
 Och mot höjden hof den gamle ögat,
 såg mot gråa skyn som med en fråga,
 utan kraft och råd och hopp och bana.

Men i samma stund i sakta skridning
 stötte båten mot en häll, och dunkelt
 ofvan hällen skymtade ur töcknet
 fram en strand och bjöd den gamle hvila.
 Upp han steg på stranden, såg omkring sig,
 kände stället, kände ön i träsket,
 där som ung han landat tusen gånger,
 och han satte sig på kala berget
 tankfull ned, och mörker rädde, mulen
 var hans själ, och mulen jord och himmel.

Men det ringdes samman. — Var i högre
 makters vård den gamle? — När han hopplös

nu mot fästet höjde ögat, syntes klar en högblå rand emellan molnen, ljusets förebud. I kyrkan skulle sången börjas; på den öde holmen drog ock nu den första vindfläkt andan mellan löfven, och den första lärkan flög, af dagern väckt, mot skyn. Försvunnen var naturens dvala snart. På toner följde toner nu, och nya stämmor vaknade i dal, i höjd. Ett jubel ljud bland luftens dimmor, ljud bland träden kring den gamle, och han själf, af sångens glädje gripen, glömde nöd och sorger och föll in med ord. Den sköna psalmen, sommarns psalm, »Den blomstertid nu kommer», ljud i stilla darrning från hans läppar.

Och den blomstertid var kommen. Sommarn, som han sjöng om, var af inga murar utom honom stängd. Dess örtesångar växte för hans fot, dess fågelsånger hörde han; och Kristus, som han nämnde Sarons blomster, gröna dalens lilja, kom som blomster och som lilja, värmdes, som han bad, i hvarje fläkt hans sinne.

När han slutat psalmen, hade höjden klarnat redan, blott kring lägre rymder låg ett töcken än. Då steg ur österns molnbädd solen upp och göt en stråflod öfver landets, öfver vattnets dimma. Tystare blef rymden, luftens skaror sökte hvila, hvarje väsen tycktes vilja endast skåda nu, ej sjunga; och den gamle följde med sitt öga, stum af andakt, ljusets väg. — Hvad dunkelt syntes nyss, var nästa stund förklaradt. Udde efter udde dök ur dimman, ö vid ö stod fram; en värld af fågning växte sakta upp ur skuggans tomhet, tog begränsning, färger, glans.

Förliden

länge se'n var morgonstunden redan,
 när, med klarnad blick, med molnfri panna,
 rörd och tacksam, från sin plats den gamle
 reste sig och gick till jullen åter.
 Men han såg till afsked än tillbaka
 upp mot stranden. »Nu, Guds frid med eder,»
 så han hördes säga, »fåglar alla,
 unga bröder, systrar, Guds församling,
 som med mig i dag i samma kyrka.
 honom prisat och hans ära sjungit,
 och haf tack, du tolk af himlens lärör,
 klara sol, som nu för oss predikat,
 böjt vårt hjärta att hans godhet känna
 och lagt ut hans verk för våra ögon!»

Dopet.

 en grotta vid Arabiens öken
 bodde eremiten Eukaristos.
 Mild mot alla, vis och mångerfaren,
 söktes han af nejdens folk ej sällan,
 när bekymmer tryckte någons sinne.
 En gång kom en kvinna till hans boning,
 bärande ett nyss födt barn på armen;
 blek var hon, och blekare var barnet.
 »Fader», sade hon, »hvar skall jag finna
 tröst? Se, detta barn har dött, och dopets
 helga vatten har ej rört dess hufvud.
 Ve, förtappadt är det, skall väl aldrig
 äga arfvedel i Kristi rike.»

Straffande tog eremiten ordet:

»Hvarför, kvinna, har du låtit barnet
 dö förutan dop, om ock blott nöddop?»
 Men den arma modern brast i jämmer:
 »Fader», sade hon »i öknen födde
 jag mitt barn, där fanns ej vatten, solen
 brände ofvan mig och sanden under;
 tårar blott och suckar där jag ägde.»

Då blef gubben rörd och föll i tankar,
 eftersinnade en stund och höjde
 handen öfver gråa ögonbrynen.
 Slutligt var hans mening fast och mogen,
 och han talte, full af frid och saktmod:
 »Vattnet gör det visserligen icke,
 utan anden, som är med i vattnet.
 Kvinna, trösta dig, ditt barn är frälsadt!
 Herrens Ande har i brända öknen
 döpt det med din suck och dina tårar.»

Bönen.

Fn gång, när i fromma, glada samtal
 vid sitt middagsbord den gamle Luther
 satt som vanligt bland förtrogna vänner,
 talte en af dessa så med klagan:
 »Svår och ond att lefva i är världen,
 full af vanskelig id och jordisk omsorg;
 intet under därför, att så mången
 sökt i klostrens lugn en saknad stillhet.
 Äfven mig de plåga, dessa oljud
 af en outröttlig världslig sträfvan.
 I mitt grannskap bultas, smids och hamras
 oupphörligt hela dagen genom,
 och hur tidigt än jag vaknar, störa
 då och hammarslag min morgonandakt.»

Luther log och sade: »Hvarför störas?
 Tänk långt hellre: 'Jag har sofvit länge.
 Hör min fromme granne, hur han redan
 hunnit stiga upp och börja bönen';
 ty en bön, min vän, är flit och arbet.
 Sannerligen, när den svarte smeden
 vaknar upp och tänker: 'Gud har gett mig
 åter dag och krafter att arbeta',
 och med hurtigt mod begynner smidet,
 är hans trötta flämtning för vår Herre
 icke mindre kär än dina suckar,
 och på himlens portar slår hans slägga
 kanske starkare än dina böner.»

Grafven i Perrho.

Teckning af
Aug. Malinström.

Vid det långa bordet i sin stuga
satt en dag den älderstigne Hane
middag ätande med sina söner —

Krysantos.

I den kristna kyrkans första tider,
 när i ljuset från den nya världen
 jorden bleknade och mången trogen
 vände bort från den med rysning ögat,
 bodde i Aten en man, Krysantos.
 Tidigt, innan än den bruna locken
 vissnat på hans hjässa, kinden mistat
 vårens blomning, höga pannan fårats,
 hade ordet hunnit till hans öra
 och hans hjärta öppnats gladt för Kristus.
 Men hos honom föddes med hans nya
 födelse ej fasa för hvad fordom
 han i lifvet aktat kärt och heligt.
 Aldrig kunde han förmås att hata
 denna jord, där Hellas fanns, hans sköna,
 varma fosterland; hans tjusning ständigt
 var Aten, den ljusa tempelstaden;
 och hans sinne smälte än i vällust
 för hvart enda ljud af modersmålet,
 den hellenska tungans harpotoner.
 När hans trosförvanter, dystra, slutna,
 sökte skogars tystnad och i bergens
 kulna, mörka, skymda grottor fjärran
 gömde sig för frestelsen och världen,
 gick han ljus, en afbild af den första
 dag han skådat, upprätt, silfverhårig,
 fridsam, tålig midt i lifvets vimmel,
 hörde mannens språk och barnets joller,
 stod på torget lyssnande, när talarn
 lät sin stämmas åska skaka folket,
 deltog i beslut och bar till urnan
 sin voteringskärf som hvarje annan.
 Stundom åter, när, på dagens mödor
 och bekymmer mätt, han sökte lugnet
 och i bönens djup hans ande svanlik
 ville skölja jordens stoft från vingen,
 sökte han ej mörka öknars kulor;
 nej, där klarast salaminska sundet
 log mot lummig strand, bland pinier, lagrar,
 sågs han vandra, njuta skuggans svalhet,

andas vällukt, blicka hän mot hafvet,
medan solen sjönk och böljan lugnad
speglade en rosig aftonhimmel.

Så han lefvat, så han lefde, sådan
satt en kväll på Sunions topp den gamle.
På hans knä låg sluten nu en rulle
af Sofokles, hedningen, den store,
ädle sångarn, och på rullan ytterst
lästes tecknadt: »Oidipus Koloneus».

Nyss han slutat dramen; för hans minne
dröjde än hans bilder, och hans blickar
sväfvade kring den besjungna nejden.

»O Kolonos», sjöng han efter skalden,
»bygd, bland jordens alla bygder skönast,
ljusa, glada, skimrande Kolonos,
där, med lundars gröna skygd förtrogen,
näktergalen gäll i toner prisar
murgrönsrankans dunkla rodnad, gudens
helga träd, det bäruppfyllda, svala,
stormförskonta, där bland gudaburna
fostrarinnor Dionysos svärmar,
i gudinnors lockar sedd, narcissen
gror med himmelsk dagg på bladens fågning,
krokos gulnar, källor sömnlöst skänka
klara bäckar näring, och i sångmörs
krets med guldtöm åker Afrodite!»

Så med hednisk färg, men kristlig värme
målande sin sälla hembygds fågning,
sjöng, af hednasångarn väckt, atenarn,
när en yngling, tidigt som Krysanos
genomträngd af korsets helga lära,
nalkades med långsam gång den gamle.
Stannande framför hans fötter, stod han
stum med öfver bröstet knutna armar;
i hans anlet syntes skuggor skifta
mellan sorg och vrede, harm och ömkan,
och hans blick låg sänkt på pergamentet.

Länge stod han tankfull, dock omsider
bröt han tystnan. »Gubbe», så han sade,
»blef ej äfven du en gång till ljusets
helga rike kallad, trängde icke
nådens varma strålar till ditt hjärta —
så jag sport —; och dock, hur är din vandel?
Där, hvar dagens barn i fåfång sträfvan
träla, fika, storma och försvinna,
där med praktsymboler, än af purpur
på en vårfrisk kind och än af löjen
kring en läpp, som mognar, afgrundsfursten
tecknat an de sina, där, o gamle,
trängs du, lefver du och har din glädje.
Sällan ses du ensam, och om sådant
nå'n gång händer, är det ej försonarn,
som du ropar an, all världens herre;
nej, berusad af en giftfylld saga,
en förförisk sång, med läppar, blekta
re'n af dödens hälsningskyss, du stammar
Afrodites namn och Dionysos'.
Hvad blir slutet? Rysligt, rysligt, gamle,
skall du plikta för din brutna trohet,
du i nådsförbundet en gång slutne.
Ryslig, ryslig blir i svafvellågor
än din lott, när, utan hopp förtappad,
gråtande, du ej en tår kan gråta
åt din törst och svagt med vissnad tunga
evigt fåfängt till ditt bistånd kallar
dina väsenlösa fabelgudar.»

Så han sade. Lugnt som kvällens anlet
var den gamles, och den höjda blicken
såg bestraffarn an: »Frid, stränge yngling!»
talte han, »din tro är stark, jag älskar
den, som tror. Dock svara: kan ditt unga,
bruna öga genomskåda hjärtan
och rannsaka njurar, när du dömer?
Döm ej, och du döms ej, säger Herren.
From, fördragsam, fridsam, glad och trogen
går sin gång i mästarns spår en kristen;
full af kärlek är hans tro, och, yngling,
kärleken är hofsam, mild och tålig,

yfves icke, stormar icke, tänker
 icke argt och vet ej af att vredgas.
 Kärleken fördrager allt, han tror allt,
 hoppas allt och lider allt och vänder
 aldrig åter. Yngling, om du hade
 tro att flytta berg och lyfta dalar,
 utan kärlek vore du en skugga.»

Sagdt. Och vänligt räckande den unge
 handen, drog han honom till sin sida,
 och på samma håll nu sutto båda.

Dagen framled, mattare i väster
 glödde solen, vinden sökte hvila,
 kvällens frid sjönk ned från Greklands himmel
 Men för dessa taflor hade gubben
 nu ej öga; ynglingen allenast
 fängslade hans syn och tanke. Länge
 satt han tyst, omsider så han talte:
 »Vackre yngling, om den gamles varning
 icke kränkt ditt sinne, låt mig göra
 dig en fråga än, kanhända tvenne.
 När jag ser ovalen af ditt anlet,
 pannans, näsans stolta, raka tycke
 och ditt språk förnimmer, halft i attisk,
 halft i jonisk brytning, ljuft i båda,
 ljuft ännu i ton, då du fördömer,
 vet jag, att hellen du är. Men säg mig,
 hvilken trakt dig fostrat? Kanske någon
 af Arkipelagens sköna öar
 såg dig födas, Paros, Samos, Naxos,
 Mitylene? Kanske såg du dagen
 på det rika Asiens kust? En lycklig
 fader lyfte dig, hvar helst du föddes,
 på sin arm och drömde sälla drömmar.»

»Delos», svarte ynglingen med mildrad
 stämma nu, »det hafomflutna Delos
 var mitt hemland, Kallinikos hette
 den, som en gång jordiskt var min fader,
 nu en annan jag i himlen funnit.»

»Kallinikos», talte gubben åter,
 »ej ett okänt namn du nämnt; min gästvän
 var i forna dagar han på Delos.
 O, jag minns ännu den mångbesjungna,
 gröna ön, af sagans alla gudar
 sökt och älskad, Artemis', Apollons
 fosterhem, jag minns dess höga kullar,
 skuggade af cedrar och cypresser,
 och dess dalar, — skall jag nämna dalen,
 Nyktos dal, åt citterguden helgad?
 Många länder har jag sett, från Pelops'
 halfö vandrat till Tessalien, vistats
 på hellenerhafvens alla öar;
 ingen nejd dock tjust mig så som dalen
 där på Delos med sin lund, sitt tempel,
 och vid denna låg din faders boning.
 Yngling, när så mycket skönt du skådat
 från din lefnads första morgon, svara:
 äger jorden endast svarta bilder
 för din själ, säg, bor ej i ditt hjärtas
 djup ett enda minne, doldt och sparadt,
 från den tid, då drömlig än i oskuld
 du bland Nyktosdalens blommor lekte?»

Så han sade. På den unges skära,
 marmorhvita kinder sågs en flamma
 svagt och flyktigt tindra upp och blekna.
 Men den gamle fortfor: »Jag har lyssnat
 till en sägn en gång, Arkipelagens
 öar tro den redan, snart kan hända
 skall den spridas öfver fasta landet.
 Så förtäljer den: På Delos föddes
 Marmaryne. Tvenne lustrers somrar
 knappt hon skådat, när hos nejdens alla
 ynglingar begärens eld hon tände,
 men åt ingen sinnlig trånad ville
 hon sitt rena väsen öfverlåta,
 blott Apollon valde hon till älskling,
 och i Nyktosdalen, ren och trogen,
 blef hon gudens blomstervårdarinna.
 Kväll och morgon, stundom hela dagen,

sågs hon där bland blommorna, en äldre syster lik, så blid och så förtrolig, vattna, stöda, ordna och plantera. Men ej handens ensamt var den skötsel, hon dem skänkte; ofta lutad länge med sitt öga öfver blommans öga, lät hon så sin andes låga drickas af den spädas blick och plantans dunkla, tysta stoft af hennes själ besjålas. Själ tillbaka tog hon åt sin ande kropp af blomstren, klädde minsta tanke i en skrud af dagg och doft och färger, bytte så med markens döttrar gåfvor, gaf och tog i outtömlig kärlek. Där, i denna fristad, stängd för mängden, fick ibland en yngling ljuft fördrömma dagens stunder, lefva med det vackra blomsterfolket och dess vårdarinna. Men om honom talar sagan åter: När med hjärtat fullt af aldrig yppad, namnlös kärlek han bland Marmarynes blommor gick och hon i templet dröjde, såg han henne, fast hon själf var borta, sällt i hvar gestalt, i hvarje väsen af den skapelse hon väckt och vårdat. Rosen rodnade med hennes rodnad, liljan såg med hennes blick, i trädets susning hördes endast hennes stämman, och i tusen skilda former lefde för hans fromma kärlek hon allena. Åter, när från blommorna till henne någon gång han fick sitt öga höja och i samtal, såsom strängars rena, fånga hennes ord, då var det honom, som om allt, hvad fint i parkens rosor glödt och rodnat, hennes kinder eldat, alla liljors strålar sammangjutit hennes blick, och hela blomstergården, mer förklarad blott stått fram med henne. — Så förtäljs det. Jag har sport och frågat, hvem han varit, ynglingen från Delos; — Kallinikos' son, så har man svarat.»

På den unges kinder syntes stora
 tårar nu. »O fader», så han sade,
 »näm'n ej namn, som längst af jordens toner
 susat i mitt öra, jag har glömt dem:
 låt mig glömma, låt mig hata minnet
 af mitt tomma nattlifs skugg-gestalter!»

Men den gamle talte, full af allvar:
 »Yngling, hata ej din ungdoms skola,
 Nyktosdalen och dess minnen icke!
 Höga läror skrefvos för ditt hjärta
 där i bilder, dunkla, spåda, svaga.
 Se dig kring i världen! O, hvad ser du?
 Öfver allt försonarns blomsterrike.
 Mörkt för den, som blindt till honom stormar
 är det klart och öppet för det öga,
 som i kärlek stilla höjts mot honom.
 Yngling, värd att skåda är hans blomgård.
 Solar sår han där, och stjärnor strör han
 kring som liljor, vårdar stora länder,
 stöder folkslag, hör också den minsta
 mänskoblommans suck och, mildt till alla
 lutad, låter dem sin kärlek dricka.
 Gå, som förr till Marmarynes blommor,
 ut i världen gladt och utan bäfvan,
 det är Herrens blomgård, du besöker.
 Bor blott i ditt hjärta Kristi kärlek,
 blyg, ej rusig, skall du finna saligt,
 hur i allt han skymtar fram, hur solen
 lyser med hans ljus, hur stjärnan tindrar
 med hans klarhet, lifvets sorl och vimmel,
 af hans milda stämman genomljudes.
 När du sett det, gå till honom åter
 i hans ord, och se, hans ord skall vara,
 som om allt det ljus, som från hans himmel
 strålat ned, hans varma sol, hans stjärnors
 milda här, hans mänskoätter, — hela
 detta underbara blomsterrike,
 mer förklaradt blott, där inne bodde.»

FÄNRIK STÅLS SÅGNER.

FÖRRA SAMLINGEN.*

Vårt land.

Vårt land, vårt land, vårt här, här, i klar som mulen tid,
 fosterland, med lycka hård, med lycka blid,
 ljud högt, o dyra ord! det finska folkets hjärta slog,
 Ej lyfts en höjd mot himlens här bars hvad det fördrog.

rand,
 ej sänks en dal, ej sköljs en Hvem täljde väl de striders tal,
 strand, som detta folk bestod,
 mer älskad än vår bygd i nord, då kriget röt från dal till dal,
 än våra fäders jord. då frosten kom med hungerns
 kval,

Vårt land är fattigt, skall så bli hvem mätte allt dess spillda blod
 för den, som guld begär, och allt dess tålmod?

en främling far oss stolt förbi; Och det var här, det blodet
 men detta landet älska vi, flöt,
 för oss med moar, fjäll och skär ja, här för oss det var,
 ett gulmland dock det är. och det var här, sin fröjd det

Vi älska våra strömmars brus njöt,
 och våra bäckars språng, och det var här, sin suck det göt,
 den mörka skogens dystra sus, det folk, som våra bördor bar
 vår stjärnenatt, vårt sommarljus, långt före våra dar.

sång
 allt, allt, hvad här som syn, som
 vårt hjärta rört en gång. Här är oss ljuft, här är oss
 godt,

Här striddes våra fäders strid här är oss allt beskärtdt;
 med tanke, svärd och plog, hur ödet kastar än vår lott,
 ett land, ett fosterland vi fått,

* Förra samlingen af Fänrik Ståls sägner utgafs i sin helhet första gången år 1848, senare samlingen år 1860.

hvad finns på jorden mera värdt O land, du tusen sjöars land,
att hållas dyrt och kärt? där sång och trohet byggt,

Och här och här är detta land, vår forntids land, vår framtids
vårt öga ser det här; land,
vi kunna sträcka ut vår hand var för din fattigdom ej skyggt,
och visa gladt på sjö och strand var fritt, var gladt, var tryggt!
och säga: Se det landet där,
vårt fosterland det är! Din blomning, sluten än i

Och fördes vi att bo i glans, skall mogna ur sitt tvång;
bland guldmoln i det blå, se, ur vår kärlek skall gå opp
och blef vårt lif en stjärnedans, ditt ljus, din glans, din fröjd,
där tår ej göts, där suck ej fanns, ditt hopp,
till detta arma land ändå och högre klinga skall en gång
vår längtan skulle stå. vår fosterländska sång.

Fänrik Stål.

Till flydda tider återgår Jag rökte »Gefle vapen» jag
min tanke än så gärna, och hade sjöskumspipa;
mig vinkar från förflutna år den gamle skar af blad sitt slag,
så mången vänlig stjärna. då han ej var i knipa;
Välän, hvem följer nu mitt tåg i sådant fall blef mossa blott
till Näsijärvis dunkla våg? hans nötta masurhufvuds lott.

Jag lärde känna där en man, O tid af guld, o lif blott tändt
soldat för länge sedan, för nöjet och behagen,
nu ägde fänriks titel han, då man är ung och är student
men lyckan var i nedan. och har fullt upp för dagen
Gud vet det, hur han kom en och ingen annan sorg försökt,
dag än att mustaschen växer trögt!
att bo i samma gård som jag.

Hvad visste jag af andras nöd,
Jag såg mig då som en person jag blott min glädje kände;
med få, ja, inga brister, min arm var stark, min kind var
jag var student, på kondition, röd,
och kallades magister; och alla pulsar brände.
mitt »mensa» gaf mig öfverflöd, Jag var så yr, jag var så ung,
den gamle åt på nåd sitt bröd. och stolt som jag var ingen kung.

Men fänrik Stål satt utan knot
förgäten i sin koja;
han sög sin rök, han knöt sin not
och lät oss andra stoja.
Vasserra, mot en sådan en
hvad man sig tyckte vara re'n.

Det var min höga lust att se
den kantiga figuren,
hans styfva skick, hans anlete,
hans rock så ovanf skuren,
hans örnenäsa mest ändå
med brillor utan skalmar på.

Jag gick till gubben ofta ned
att gunstigt gyckel drifva.

Det var min fröjd, när han blef
vred
och kom sitt nät att rivva,
då jag fick nålen ur hans hand
och knöt en lycka falskt ibland.

Han sprang då ofta upp burdus
och dref mig utom knuten;
ett vänligt ord, en doft kardus,
och fred var åter sluten.
Jag kom igen som förr jag kom,
och gjorde samma narri om.

Att äfven gubben haft sin dag,
då han var ung i världen,
att han gått flera steg än jag
och pröfvat mer på färden,
var jag för höglärd att förstå,
det kom ej för min tanke då;

ej att han stått med svärd i
hand
och glad sitt hjärtblod gifvit
för detta samma fosterland,
som nu så kärt mig blifvit.

Jag var så yr, jag var så ung,
han fänrik var, jag mer än kung.

Men hur det hände sig en
gång,
fann jag mig mätt af ruset.
Det vinter var, min dag blef lång,
fast den var kort till ljuset;
det var så ovanf mot förut,
jag ville aldrig få den slut.

Jag tog den första bok, jag
fann,
blott för att döda tiden,
det var en skrift af onämnd man
om sista finska striden;
den låg där häftad som på nåd
bland husets bundna bokförråd.

Jag tog den på mitt rum och
satt
och bläddrade i bladen,
jag vet ej, hur jag så fick fatt
på Savolaks-brigaden,
jag läste en rad, läste två,
mitt hjärta började att slå.

Jag såg ett folk som kunde
allt,
blott ej sin ära svika,
jag såg en här, som frös och
svalt
och segrade tillika;
mitt öga flög från blad till blad,
jag velat kyssa hvarje rad.

I farans stund i stridens brand
hvad mod hos denna skara!
Hur kunde, arma fosterland,
du dock så älskadt vara,
en kärlek få, så skön så stark,
af dem du närt med bröd af
bark!

Min tanke genom rymder lopp,
 som förr den aldrig spanat,
 ett lif gick för mitt hjärta opp,
 hvars tjusning det ej anat,
 min dag flög som på vingar bort,
 o, hvad min bok mig syntes
 kort!

Jag satte mig på sängens halm,
 han började berätta
 om Dunckers eld, om kapten
 Malm,
 om mången bragd för detta;
 hans blick blef ljus, hans panna
 klar,
 jag glömmmer ej hur skön han var.

Den slöts, och kvällen likaså,
 dock glödde än min låga,
 jag fann så mycket återstå
 att forska om och fråga,
 så många dunkla föremål.
 Jag gick till gamle fänrik Stål.

Han sett så mången blodig dag,
 så många faror delat,
 ej segrar blott, men nederlag,
 hvars sår ej tid har helat;
 så mycket, som re'n världen glömt,
 låg i hans trogna minne gömdt.

Han satt på samma plats som
 förr
 och samma syssla skötte.
 Jag såg, att re'n i stugans dörr
 en missnöjd blick mig mötte;
 det var, som om han frågt därvid:
 Får man ej ens till natten frid?

Jag satt där tyst och hörde på,
 och intet ord förspildes,
 och natten hunnit halft förgå,
 när jag från honom skildes;
 han följde mig till tröskelns rand
 och tryckte gladt min bjudna
 hand.

Men annat var det nu med mig,
 jag kom med ändradt sinne:
 »Jag läst om Finlands sista krig,
 och äfven jag är finne.
 Min håg blef tänd att höra mer,
 kan hända får jag det af er?»

Se'n sågs han aldrig mera nöjd,
 om han ej mig fick skåda;
 vi delte sorg, vi delte fröjd,
 vi rökte vapnet båda.
 Nu var han gammal, jag var ung,
 jag blott student, han mer än
 kung.

Så var min hälsning. Gubben
 såg
 förvånad upp från noten.
 En glans uti hans öga låg,
 som om han stått för roten:
 »Jo, därom kan jag ge besked,
 om herrn. så vill, ty jag var
 med.»

De sägner, här i sång jag satt,
 från gubbens läpp de stamma,
 jag hört dem mången stilla natt
 vid pärtans matta flamma.
 De tala några enkla ord,
 tag mot dem, dyra fosterjord!

Molnets broder.

Mer än lefva, fann jag, var att älska,
mer än älska är att dö som denne.

Höggt i skogen låg det ringa torpet,
 djupt i ödemarken, långt från vägen,
 där se'n hösten krigets skiften rådde.
 Ingen ovän hade funnit stället,
 en fientlig fot ej trampat spången,
 som dit ledde; bud om blod och strider
 gaf blott korpen, ropande från molnen,
 eller gladan, som satt mätt i granen,
 eller vargen, som med blodigt byte
 sökte hedens gömda klyftor åter.

Men i pörtet vid det långa bordet
 satt en lördagsafton sorgsen värden,
 hvilande från veckans vedermodor.
 Kinden höll han tryggt mot handen lutad,
 armen åter fast mot bordets ände,
 men hans öga såg åt sidan stundom,
 höll sig ej med lugn i samma syfte.
 Ingen märkte detta af hans husfolk,
 af de båda som i pörtet voro,
 ej hans fosterson och ej hans dotter;
 tysta, slutna af hvarandras armar,
 hand i hand och hufvud sänkt mot hufvud,
 sutto de i sorglös frid vid muren.

Men den gamle bröt omsider tystnan;
 för den kloke blef hans mening tydlig,
 fast han sjöng blott som för eget nöje,
 såsom sången föll och orden ville:

»Björnen», sjöng han, »föds till skogens konung,
 furan växer upp att pryda heden;
 mänskobarnet, om till kraft och storhet,
 om till flärd och stoft det föds, vet ingen.
 Gossen kom en vinterkväll i stugan,
 okänd kom han, lik en otam fågel
 vilsefaren in i mänskors boning;

hjässan lyste kal ur mössans remnor,
tån stack fram emellan snön på foten,
barmen såg man genom rifna tröjan.
Hvem och hvadan? — Fråga hvem och hvadan
af den rike, som har far och hembygd.
Någon vind lär från mitt hem väl komma,
skyn i luften törs jag kalla broder,
men blott snö är jag på nattens fötter,
som han stampat af, i stugan kommen. —
Snön från nattens fötter smälte icke,
molnets broder flög ej bort med vinden,
gossen dröjde kvar och blef en yngling.
Obemärkt han sprang det första året,
på det andra högg han sveder redan;
men förr än den fjärde sommarn ändats,
slog han björnen, öfver hjorden fallen.
Hvar är nu hans rykte, kärt för mången,
större, än en man i nejden vunnit,
hvar är fostrarns hopp? Den gamle sitter
tung i stugan, längtar, fast förgäfves,
att ett enda ord om kriget höra,
om hans land är bärgadt eller fallet.
Örnens språk förstår han ej att tyda,
korpens rop han känner ej; en främling
för ej budskap upp till ödemarken,
och den unge, som hans hjälp bort vara,
lyss på budskap nu från kvinnohjärtan.»

Som, när sommarns hvirfvelvind en afton,
då naturen lik en söndag tiger,
kommer ensam, osedd, snabb som pilen
och slår ned i skogssjöns famn, en planta
rör sig ej, ett barr ej, lugn står tallen,
lugn står blomman på den branta stranden,
lugnt är allt, och endast djupet sjuder;
så, då sången slog den unges sinne,
satt han stum, orörlig, sluten, bortskymd,
men hvart ord dref blodet ur hans hjärta.
Kvar han satt hos flickan hela kvällen,
gick till hvila, då de andra gingo,
tycktes somna, förr'n de andra somnat,
men långt förr, än någon annan vaknat,

re'n vid första glimt af morgonrodnan,
smög han obemärkt ur stugan ensam.

Dager blef, och solen steg på hvalfvet,
men blott tvenne väcktes nu i torpet;
stugan reddes, morgonbrödet frambars,
men blott tvenne stego fram till bordet;
middag blef, och ingen tredje syntes.
Utan moln var än den gamles panna,
utan tårar än hans dotters öga,
men till hvila, fast af sönda'n manad,
gick vid slutad måltid ingendera.
När en stund förgått, så lång som stunden,
innan stormskyn, sedd vid himlaranden,
kommer, brister, haglar och förskingras,
höjde ordet som till tröst den gamle:
»Lång är vägen fram till byn, min dotter,
branter möta, bäckar hindra, spångar
finnas ej, och höstregn fyller kärren.
Den, som vandrat dit vid morgonrodnan,
är väl knappt, då kvällen stundar, hemma.»
Så den gamle. Utan akt på talet
satt hans dotter, sluten lik en blomma,
som sin kalk vid nattens inbrott sluter;
hvad hon tänkte, var för henne ensam.

Länge satt dock ej den ädla flickan,
längre ej, än efter solens nedgång,
plantan mattad väntar aftondaggen,
förr'n en tår föll ned på hennes kinder
och hon sjöng med lutad panna sakta:
»När ett hjärta mött ett annat hjärta,
ringa blir då, hvad förut var mycket,
jord och himmel, hemland, fader, moder.
Mer än jorden sluts då i ett famntag,
mer än himlen ses då i ett öga,
mer än moders råd och faders vilja
hörs då i en suck, som knappast höres.
Hvilken makt kan tjusa så som kärlek,
hvilken boja hålla den, som älskar?
Sjöar simmar han som anden öfver;
möta fjällar, får han örnens vingar;

långt för middag är han re'n tillbaka,
där han väntats först till sena kvällen.»

Sången hade knappt den gamle fattat,
när, af vaknad sorg och oro slagen,
han gick ut att söka den försvunne.
Tyst ur stugan gick han, tyst på stigen,
villsamt tecknad ut i ödemarken;
solen stod re'n skogens toppar nära,
innan närmsta gård han tröttad nådde.

Tom och ödslig, lik en tall på heden,
där en skogseld gått med härjning öfver,
syntes nu den fordom rika gården;
men i stugan satt värdinnan ensam,
mot sitt söfda barn i vaggan lutad.

Som en fågel, då han oförmodadt
hör ett skott och kulans ljud förnimmer,
fasar, spritter, kastar ut sin vinge;
så från stolen flög den unga kvinnan,
då hon hörde dörrrens gång; men glädje
blef dock vid den gamles anblick fasan.
Fram hon sprang och slöt hans hand i sina,
stora tårar sköljde hennes kinder.
»Hell», hon sade, »hell dig, gamle fader,
dyr i sorgen till vår boning kommen,
trefaldt hell den ädle, som du fostrat
till förtrycktas värn och armas bistånd!
Sitt och hvila dina trötta lemmar
och med glädje hör, hvad jag förtäljer:
Hårdt var kriget re'n från höstens början,
landet tärddt af vän och ovän lika,
dock den vapenlöses lif var fredadt;
men en dag har knappast än förflutit,
se'n en skara män från närmsta socken
följde hären, fienden till mötes.
Slaget hölls, och segern svek de våra,
få af många kommo undan döden,
och som löf i stormen spridda desse.
Nu gick vreden strandlös, lik en vårflod,
öfver nejden: värnlös eller väpnad,

man och kvinna, ingen såg förskoning.
 Hit kom strömmen re'n vid morgonstunden
 när till gudstjänst ringdes första gången,
 och en våg vek in till oss att härja.
 Låt mig ej vid jämmerns sagor dröja!
 Bunden låg på golfvet re'n min make,
 blod var gjutet, våldet rådde, nöden
 var som störst och ingen hjälp att vänta.
 Själf af åtta armar gripen, slets jag,
 som ett byte mellan rofdjur slites;
 då kom räddarn, då var hjälpen närmast,
 molnets broder bröt som storm i stugan,
 och förtrycket vek, de fräcka föllo.
 Här jag sitter nu i sköflad boning,
 mer än sparfven under taket fattig,
 mera glad dock än i lyckans dagar
 skall jag se den ädle, se min make,
 om från byn de utan skada komma,
 dit de följde fienden i spåren.»

När den gamle hört det sista ordet,
 stod han upp, som om han hvilat länge;
 i hans blick var mörkt af sorg och oro.
 Fåfängt bedd att dröja, tog han vägen,
 som till byn, den välbebodda, ledde.
 Solen skymdes re'n af skogen fjärran,
 när han delad mellan hopp och ängslan,
 hann den gård, där kyrkans herde bodde.
 Sköflad syntes nu den stora gården,
 tom och ödslig, lik en afklädd holme,
 sedd från träskets is en vinterafton;
 men i stugan satt vid muren ensam,
 trött af år, den gamle knekten Klinga.

Nu, när denne hörde dörren röras,
 såg sin vän från forna dagar komma,
 sprang han upp, fast lam af sår och mödor.
 »Än har dagen ljus för oss», han sade,
 »då de unga trampa våra stigar,
 kraft och mandom ej är glömd i landet.
 Sådan gudstjänst har i dag här hållits,
 att ett barn, som hört den nu i vaggan,

skall förtälja den för sonasöner.
 Se, i roflust lik en skara vargar,
 kom han, landets ovän, segerdrucken,
 följd af blod och härjning hit. — Det mindre
 kan förtigas, om ock ej förgätas;
 men när troppen re'n i blod sig mättat,
 blott de värsta blifvit kvar på stället,
 då steg jämmern öfver damm och bräddar.
 Nu emellan tvenne ystra hästar
 bands den ädle herden, dittills skonad,
 att till fots den vilde ryttern följa.
 Kort var domen, inom några stunder
 skulle handen domna, foten svika
 och hans hvita lockar sopa stoftet.
 Ensam stod den gamle, upp mot himlen
 såg hans öga, som mot himlen skådas,
 då på jorden allt är natt och mörker.
 Pris och ära! Då var hjälpen närmast;
 han, som föddes lik en fläkt på heden,
 molnets broder, se, en ljungeld vorden,
 slog han ned, och krossad låg förtryckarn.
 Här jag lefvat nu med likars bistånd,
 som en rotlös gran mot andra fallen,
 tung för mig, en börda för min nästa;
 lifvets gåfva vill dock än jag skatta,
 om från striden, nära kyrkan hällen,
 än med seger hem den ädle kommer. »

När den gamle hört det sista ordet,
 gick han ut, som om från glöd han ilat;
 aftonrodnan var dock bleknad redan,
 innan kyrkobygn han hinna kunde.
 Så var byn att se i rök och aska,
 som ett stjärnehvalf af skyar härjadt;
 så låg kyrkan bortom byn på kullen,
 som en ensam stjärna mellan molnen;
 så låg tystnan öfver öde nejden,
 som ett månsken öfver kala hösten.

Mellan fallna kämpar, vän och ovän,
 som en skugga öfver skördad åker
 gick den gamle. Öfverallt var döden,

men af lif ej ens en suck att spørjas.
 Först vid slutet af den krökta gången,
 mellan ödelagda gårdar banad,
 satt en yngling, snart förblödd, vid vägen.
 På hans bleka kinder flög dock rodnad,
 flyktigt som på kvällens silfverskyar,
 och hans släckta öga tändes åter,
 när han vaknad såg den gamle nalkas.
 »Hell», han sade, »nu är lätt att blöda,
 en bland många, som det unnats tidigt
 att för fosterlandet dö med seger.
 Hell dig, du som fostrat landets räddning,
 trefaldt hell den ädle, som oss förde,
 ensam mäktig mer än vi tillsammans!
 Se, med bruten styrka stod vår skara,
 skingrad som en hjord den ingen leder,
 re'n till dödens nesa hopplöst korad.
 Ingen fanns, som roppte folket samman,
 ingen gaf ett råd, och ingen lyddes,
 förr'n han syntes, förr'n ur öknens klyftor
 tiggarsonen kom med kungapanna
 och hans röst, som ljud till strid, förspordes;
 då flög eld igenom hvarje hjärta,
 tvekan flydde, honom kände alla,
 och med honom gick vår tropp mot svärden,
 som en stormvind in i vassen bryter.
 Se mot kyrkan! Långt, som vägen räcker,
 ligger landets ovän som på ängen
 strå vid strå, där skördarns lie framgått;
 där är banan, som den ädle vandrat,
 som min blick har följt, se'n foten svikit,
 som min tanke följer än i döden.»
 Sagdt, och kämpens öga slocknar sakta.

Så i stillhet släcktes dagen äfven;
 månen, nattens sol, den bleka ensam
 lyste vandrarns stig till kyrkogården.
 När den gamle inom muren trädde,
 stod en mänskoscara mellan korsen,
 hemsk och tyst, som skaran söfd därunder.
 Ingen fanns, som gick ett steg till mötes,
 ingen, som ett ord till välkomst sade,

ingen fanns, som ens med blickar talte.
 När den gamle inom ringen trädde,
 låg en yngling för hans fötter slagen,
 lätt, fast öfversköld af blod, igenkänd.
 Som en fura mellan tallar fallen,
 än i stoftet störst och utan like,
 låg bland fiender, som stupat, hjälten.

Men med sammanknutna händer, mällös,
 som af åskan drabbad, stod den gamle,
 och hans kind var hvit, hans läppar skälfd,
 tills hans sorg fick ord och brast i klagan:
 »Nu är åsen i min stuga bruten,
 skörden på min teg af hagel härjad,
 nu är grafven värd långt mer än gården.
 Ve mig, att jag så skall se dig åter,
 du, min ålders stöd, min lefnads ära,
 skänk af himlen, nyss så stor och härlig,
 nu som sanden, där du hvilar, ringa.»
 Så i ängslan knappt den gamle klagat,
 när en röst, som var hans dotters, hördes,
 och hon talte, nyss till stället kommen:
 »Kär han var mig, mot mitt hjärta sluten,
 dyrbar mer än annat allt i världen,
 dubbelt kär är mig dock nu den ädle,
 kall mot jordens kalla sköte sluten.
 Men än lefva, fann jag, var att älska,
 Mer än älska är att dö som denne.»

Så hon sade utan gråt och jämmer,
 framgick stilla till den fallnes sida,
 böjde knä och tog sin duk och täckte
 tyst och lätt hans genomskjutna panna.
 Hemsk och tigande stod kämpaskaran,
 lik en skog, där ej en fläkt sig rör;
 tysta stodo nejdens kvinnor äfven,
 komna dit att skåda och att sörja.
 Men den ädla flickan sade åter:
 »Om dock någon ville hämta vatten,
 att jag kunde två hans anlet blodfritt,
 stryka än en gång hans lock med handen,
 se hans öga, ljuft ännu i döden;

visa ville jag med fröjd för alla
molnets broder, den förlätne tiggarn,
som stod upp och blef vårt hemlands räddning.

När den gamle så sin dotter hörde,
såg den öfvergifna vid sin sida,
tog med bruten röst han åter ordet:
»Ve dig, ve dig, du min arma dotter!
Glädjens glädje, sorgens bot och lättnad,
värn i nöden, fader, broder, make,
allt med honom är för dig förloradt,
allt du mistat, intet står dig åter.»

Högt i jämmer brast vid talet skaran,
ingen fanns, som stod med tårlöst öga;
men den ädla flickans tårar glänste,
och hon tog den fallnes hand och sade:
»Ej med klagan skall ditt minne firas,
ej likt dens, som går och snart skall glömmas;
så skall fosterlandet dig begråta,
som en afton gråter dagg om sommarn,
full af glädje, ljus och lugn och sånger
och med famnen sträckt mot morgonrodnan.»

Veteranen.

Han reste sig ansenlig
i stugans skymda vrå,
väl var han höjd af åren,
men syntes hög ändå;
förändrad var han mycket
i detta ögonblick,
en ädel krigarhållning
låg i hans hela skick.

Rotfattig var han annars
på sina gamla dar;
från forna tappra strider
han hade ärr blott kvar.
Se'n utan hem han irrat
i många år förut,

på Röjkö torp han hamnat
i Alavo till slut.

Nu reste han sig plötsligt,
liksom ur slummer väckt,
begynte kasta af sig
sin slitna hvardagsdräkt,
tog på sin högtidsklädnad,
bespard se'n många år,
och strök åt båda sidor
sitt silfverhvita hår.

Så stod soldaten färdig
att ut ur stugan gå,
helt värnadsvärd att skåda

i dräkten, gul och blå,
med mässingsskodda hatten
högt öfver hjässans rand,
och dödens lugn i minen,
och vandringsstaf i hand.

Där ute lyste solen,
ej sedd på många dar,
den sjuttonde augusti
var sommarvarm och klar,
kring fält och sjö for vinden
med lätta andedrag;
hvert ville gamle krigarn
på denna sköna dag?

Hvart ärnade han styra
sin vandring denna gång?
Blef hemmet honom ödsligt,
hans plats i vrån för trång?
Och denna högtidsklädnad,
hvi tog han den uppå?
Var det till Herrans tempel,
den gamle tänkte gå?

Det hördes ingen ringning
från denna helgedom,
och murens port var sluten,
och kyrkan stängd och tom.
Hvad skulle man ock göra
uti Guds hus i dag?
Den sjuttonde augusti
var ingen helgedag.

Dock i den gamles tycke
hölls gudstjänst denna tid,
och hölls den ej i kyrkan,
så hölls den näst invid;
ty kringom den på höjden,
från mon till insjöns strand,
stred Finlands kämpaskara
just nu för kung och land.

Den sjuttonde augusti
var sommarvarm och klar,
och för den forne krigarn
en högtidsdag den var.
Han gick rakt fram mot kullen,
där Finlands fana höjts,
han ville se Gud tjänas
i dag af Adlercreutz.

Han ville höra klangen
af svärden än en gång,
den välbekanta tonen
af fältkanonens sång,
för minnet återkalla
sin ungdoms kraft och mod
och se det nya släktet,
hur det höll ut i blod.

Så har man tydt hans mening;
kanske man den förstätt.
Dock såg man ej hans tankar,
man såg hans vandring blott.
Han gick sin bana framåt
helt lugnt, det märkte man,
och hann så kyrkovallen,
där striden hetast brann.

Där tog han plats vid vägen
och satt och såg uppå,
han såg mot finska hären,
mot ryska likaså;
hvarhelst de skarpast möttes,
där sågs hans blick bli kvar,
och ofta som förklaradt
hans hela anlet var.

Och blinda kulor hveno
kring honom hvarje stund,
och dödens ädla skördar,
de föllo i hans rund;
han gick dock ej från stället,

hans lugn var lika glad,
och ingen kula rörde
den gamle, där han satt.

Och i beständig växling,
allt efter lyckans lek,
omslöts han af en skara,
som frambröt eller vek;
men hur ock striden hvälfde,
fick gubben ostörd bli,
och vän och ovän lika
gick vördande förbi.

Men dagen led, och solen
vid västerns portar stod;
då segrade omsider
den finska härens mod,
då sågs hvart hinder brutet,
hvar fiende på flykt,

och allt kring gamle krigarn
var åter lugnt och tryggt.

När då den sista truppen
bröt ned från kullens topp
och drog förbi soldaten,
då stod han högre upp:
»I unga tappra söner
utaf vår fosterjord,
finns någon här, som aktar
en grånad krigsmans ord?»

Stor tack vill han er säga
för denna sköna dag,
ty aldrig har han skådat
ett härligare slag.
Gud vare pris och ära,
vårt folk vet segra än,
än lever fädrens ande,
ännu har landet män.»

Löjtnant Zidén.

Det var den tappra löjtnant Zidén,
han hade sin egen sed,
för fronten ville han gå allen:
»Framåt, mina vasagossar,
nu gäller att hinna med!»

Främst ville han gå hvar fara emot,
hans folk fick trampa hans stråt.
Gud nåde den, som var trög på fot,
så snart löjtnanten ropat:
»Hurra, mina män, framåt!»

Så lärde han in på eget vis
sin lilla käckas hop,
fördrog ej trassel och exercis:
»Tätt efter i fjäten, gossar»,
det var hans kommandorop.

Och framåt såg han, han såg sig ej om,
när så mot faran det bar.
Hur tätt i spåren hans skara kom,
det brukte han sällan varsna,
förr'n midt i striden han var.

Först då, när fiendens hop han nått
och börjat hugga och slå,
då såg han efter hur flinkt de gått,
hans kära vasagossar,
hur när de voro uppå.

Och hände då, att han kring sig fann
sitt hela kompani,
då var allt präktigt, då ropte han:
»Hurra, det var flink manöver,
nu äro vi herrar, vi.»

Men gick hans trupp, då han själf sprang fram
och kom han i strid förr'n den:
»Gud sig förbarme, en sådan skam!
Nu hafva de gått som paddor,
nu blefvo de efter igen.»

Han förde, då kriget först bröt ut,
en trupp af femtio man;
den hade smultit ihop till slut:
med tjugu vasagossar
stod nu i hären han.

Men om med färre och om med fler,
det gaf han ej akt uppå,
han följde sitt gamla krigsmanér:
»Tätt efter i fjäten, bussar,
nu gäller det fart, låt gå!»

Det var i striden vid Virta bro,
den sista, där han var med;
på ögonblicket sågs allt bero,
Fahlander, Malm och Duncker,
de bröto mot stranden ned.

Där stod Tutschkoff med ett tusen man,
sex hundra blott hade de.

»I tre kolonner vi rycka fram»,
skrek öfverste Fahlander,
»hvem hinner främst af de tre?»

De orden hörde löjtnant Zidén,
vasserra, det märktes snart.
»Framåt», så ropte han, »flinka ben,
hurra, mina vasagossar,
karl den, som i dag tar fart!»

Det var visst icke den första gång,
han ropat till folket så,
men aldrig hade i sådant språng
så blindt han tillförne rusat
mot fiendens hop som då.

Förr'n någon annan till anfall kom,
tre djupa sår han fått.
Då bröts hans kraft, och han såg sig om,
såg efter, hvad hjälp han hade,
hur tappert hans bussar gått.

Han sjönk till jorden, han såg och såg:
det var som förtrolladt, nej!
Hans gamla korpral vid hans sida låg,
hans enda vasagosse,
de öfriga såg han ej.

Kolonnen kom, den kom helt när,
han fäste på den sin blick:
»Mitt folk skall väl finnas i hopen där?»
Förgäfves, han såg platt ingen,
hans tålmod förgick.

»Nu rycka de andra i seger fram,
och de mina synas ej än.
Gud sig förbarme, en sådan skam!
Nu hafva de gått som paddor,
nu blefvo de efter igen.»

Det hörde hans gamla korporal,
slog döende ögat opp:
»Håll in, herr löjtnant, med sådant tal,
ej höfs att om skam här orda,
ni förde en tapper tropp!

Gud gifve, att alla som vi ryckt an,
då vore så mången ej fälld.
Nu hafva vi fallit till sista man,
ty den främsta var vasaflocken,
och på oss gaf fienden eld.

Ni såg, herr löjtnant, tillbaks ej mer,
se'n ni ropat en gång framåt;
men vi hörde er röst, och vi följde er,
och förr blef ingen efter,
än han stupat på ärans stråt.»

Då höjde löjtnanten ännu sin arm,
där på blodiga sanden han satt,
hans anlet sken, hans sårade barm
steg högt i dödsminuten,
han svängde sin slitna hatt:

»Och föllo de alla för ädla sår,
förr'n någon dem sprang förbi,
och voro de främst i sin löjtnants spår,
hurra, det var flink manöver,
nu dö vi som herrar, vil!»

Torpflickan.

 och solen sjönk och kvällen kom, den milda sommarkvällen,
ett sken af mattad purpur göts kring bygderna och tjällen,
från dagens mödor glad och trött en skara landtmän kom,
de fyllt sitt värf, de vände nu till sina hyddor om.

De fyllt sitt värf, de gjort sin skörd, en dyrbar skörd den gången,
en djärf, fientlig krigartrupp var nedgjord eller fången,
de dragit ut till kamp mot den vid morgonsolens sken;
när allt i seger ändadt var, då var det afton re'n.

Helt nära fältet, där den stått, den långa, heta striden,
vid vägen låg ett litet torp, halft öde då för tiden.
På stugans låga trappa satt en flicka tyst och såg,
hur skaran kom och drog förbi i fridsamt återtåg.

Hon såg som den, som söker, ser; hvem vet, på hvad hon tänkte?
På kinden brann en högre färg, än aftonrodnan skänkte.
Hon satt så stilla, men så varm, så spanande ändå,
att, om hon lyssnat, som hon såg, hon hört sitt hjärta slå.

Men truppen gick sin bana fram, och flickan såg den tåga;
till hvarje led, till hvarje man hon blickade en fråga,
en fråga, bäfvande och skygg, en fråga utan röst,
mer tyst än sucken själf, som smög ur hennes fulla bröst.

När hela skaran gått förbi, de första som de sista,
då svek den arma flickans lugn, då sågs dess styrka brista;
hon grät ej högt, men pannan sjönk mot hennes öppna hand,
och stora tårar sköljde ljuft den friska kindens brand.

»Hvad är att gråta? Fatta mod, än står oss hoppet åter,
o dotter, hör din moders röst, en fåfäng tår du gråter;
den, som ditt öga sökte nyss och nu ej återfann,
han lefver än, han tänkt på dig, och därför lefver han.

Han tänkt på dig, han följt mitt råd att ej gå blindt mot faran,
det var mitt tysta afskedsord, då han drog hän med skaran.
Af tvång han följde truppen åt, hans håg var ej att slåss,
jag vet, han ville icke dö från livets fröjd och oss.»

Och flickan såg med bäfvan upp, ur sorgsna drömmar vaknad,
det var, som om en aning stört det stilla hjärtats saknad.
Hon dröjde ej, hon såg en gång ditåt, där striden brann,
och smög på väg och flydde tyst och skymdes och försvann.

En stund flöt bort, en stund ännu, det led mot natten redan,
i skyn sam molnet silfverhvitt, men skymning låg där nedan.
»Hon dröjer än; o dotter, kom, din oro fåfäng är,
i morgon, innan solen gryr, är re'n din brudgum här!»

Och dottern kom, med tysta fjät hon nalkades sin moder;
det blida ögat skymdes nu af inga tårefloder,

men hennes hand, till hälsning räckt, var kall som nattens vind, och hvitare än fästets sky var hennes svala kind.

»Red mig en graf, o moder kär, min lefnadsdag är liden; den man, som fick mitt hjärtas tro, har flytt med skam ur striden; har tänkt på mig, har tänkt på sig, har följt ert varningsord och svikit sina bröders hopp och sina fäders jord.

När skaran kom, och han ej kom, begrät jag nyss hans öde; jag trodde, att han låg som man på fältet bland de döde; jag sörjde, men min sorg var ljuf, den var ej bitter då; jag velat lefva tusen år, att honom sörja få.

O moder, jag har sökt bland lik till sista skymt af dagen, men ingen af de slagna bar de kära anletsdragen. Nu vill jag icke dväljas mer på denna svekets ö; han fanns ej bland de döda där, och därför vill jag dö.»

A. W. S.

Sven Dufva.

Sven Dufvas fader var sergeant, afdankad, arm och grå, var med år åttiåtta re'n och var re'n gammal då; nu bodde på sin torfva han och fick sitt bröd af den och hade kring sig nio barn och yngst bland dem sin Sven.

Om gubben haft förstånd, han själf, att dela med sig af tillräckligt åt en sådan svärm, det vet man ej utaf; dock visst lär han de äldre gett långt mer, än billigt var, ty för den son, som sist blef född, fanns knappt en smula kvar.

Sven Dufva växte upp likväl, blef axelbred och stark, slet ondt på åkern som en träl och bröt upp skog och mark, var from och glad och villig städs', långt mer än mången klok, och kunde fås att göra allt, men gjorde allt på tok.

»I Herrens namn, du arme son, hvad skall af dig väl bli?» så talte gubben mången gång, allt i sitt bryderi. Då denna visa aldrig slöts, brast sonens tålmod, och Sven tog till att tänka själf, så godt han det förstod.

När därför sergeant Dufva kom en vacker dag igen och kuttrade sin gamla ton: »Hvad skall du bli, o Sven?» sågs gubben, ovan förr vid svar, bli helt förskräckt och flat, när Sven lät upp sin breda näbb och svarte: »Jo, soldat!»

Den åldrige sergeanten log föraktligt dock till slut:
 »Du, slyngel, skulle få gevär och bli soldat, vet hut!»
 »Ja», mente gossen, »här går allt helt avvigt mig i hand;
 kanske det mindre konstigt är att dö för kung och land.»

Den gamle Dufva häpnade och grät helt rörd en tår, och Sven, han tog sin säck på rygg och gick till närmsta kår. Målfyllig var han, frisk och sund, allt annat sågs förbi, och utan prut blef han rekryt vid Dunckers kompani.

Nu skulle Dufva få sig pli och läras exercis, det var en lust att se därpå, det gick på eget vis. Korpralen skrek och skrattade och skrattade och skrek, men hans rekryt förblef sig lik vid allvar som vid lek.

Han var visst outtröttelig, om nå'nsin någon ann', han stampade att marken skalf, och gick, så svetten rann; men roptes vändning åt ett håll, då slog han bom på bom, tog höger-om och vänster-om, men ständigt rakt tvärt om.

Gevär på axel lärde han, gevär för fot också, att skyldra, fälla bajonett, allt tycktes han förstå; men roptes skyldra, fällde han som oftast bajonett, och skreks gevär för fot, flög hans på axeln lika lätt.

Så blef Sven Dufvas exercis beryktad vidt omkring. En hvar, befäl och manskap, log åt detta underting; men han gick trygg sin jämna gång, var tålig som förut och väntade på bättre tid, — och så bröt kriget ut.

Nu skulle truppen bryta upp, då blef i fråga ställdt, om Dufva kunde anses klok och tagas med i fält. Han lät dem prata, stod helt lugn och redde saken så:
 »Om jag ej får med andra gå, får jag väl ensam gå.»

Gevär och ränsel fick han dock behålla, äfven han, fick vara dräng, där man höll rast, soldat, där striden brann;

men slåss och passa upp gick allt med samma jämna ståt, och aldrig blef han kallad rädd, blott tokig mellanåt.

På återtåg var Sandels stadd, och ryssen trängde på; man drog sig undan steg för steg längs stranden af en å. Ett stycke fram på härens väg gick öfver ån en spång, där stod en liten förpost nu, knappt tjugu man en gång.

Som den var sänd i ändamål att bota vägen blott, låg den i ro, se'n det var gjordt, långt skild från hugg och skott, tog för sig i en bondgård där allt, hvad den kunde få, och lät Sven Dufva passa upp, ty han var med också.

Men plötsligt blef det annat af, ty utför närmsta brant i sporrsträck på en löddrig häst kom Sandels' adjutant: »Till bryggan, gossar», ropte han, »för Guds skull, i gevär! Man sport att en fientlig trupp vill öfver älfven där.»

»Och, herre», talte han till den, som förde folket an, »rif bron, om ni det kan; om ej, så slåss till sista man! Armén är såld, om fienden här slipper i vår rygg; ni skall få hjälp, genralen själf, han ilar hit, var trygg!»

Han flög tillbaka. Men till bron hann truppen knappast ned, när högt på andra strandens vall en rysk pluton sig spred. Den vidgades, den tätnade, den lade an, det small; dess allra första salva re'n blef åtta finmars fall.

Det var ej godt att dröja mer, man sviktade en hvar. Ännu en åska och man såg blott fem kamrater kvar. Då lydde alla, när det ljöd: »Gevär i hand, reträtt!» Sven Dufva blott tog miste han och fällde bajonett.

Än mer, hans svängning till reträtt gick ock besatt på sned, ty långt ifrån att dra sig bort, bröt han på spången ned. Där stod han axelbred och styf, helt lugn på gammalt vis, beredd att lära hvem som helst sin bästa exercis.

Det dröjde heller länge ej, förr'n han den visa fick, ty bron sågs fylld med fiender i samma ögonblick. De rände på, man efter man, men åt en hvar, som kom, gafs höger-om och vänster-om, så att han damp tvärt om.

Att störta denne jätte ned var mer, än arm förmått, och ständigt var hans närmste man hans skygd mot andras skott; dock djärfvare blef fienden, ju mer hans hopp bedrogs, då syntes Sandels med sin flock och såg, hur Dufva slogs.

»Bra, bra!» han ropte, »bra, håll ut, min käcke gosse du släpp ingen djärfvul öfver bron, håll ut en stund ännu! Det kan man kalla en soldat, så skall en finne slåss. Fort, gossar, skynden till hans hjälp! Den där har räddat oss.»

Tillintetgjordt fann fienden sitt anfall innan kort, den ryska truppen vände om och drog sig långsamt bort; när allt var lugnt, satt Sandels af och kom till stranden ned och frågte, hvar den mannen fanns, som stod på bron och stred.

Man viste på Sven Dufva då. Han hade kämpat ut, han hade kämpat som en man, och striden, den var slut; han tycktes hafva lagt sig nu att hvila på sin lek, väl icke mera trygg än förr, men mycket mera blek.

Och Sandels böjde då sig ned och såg den fallne an, det var ej någon obekant, det var en välkänd man; men under hjärtat, där han låg, var gräset färgadt rött, hans bröst var träffadt af ett skott, han hade re'n förblödt.

»Den kulan visste, hur den tog, det måste erkänt bli», så talte generalen blott, »den visste mer än vi; den lät hans panna bli i fred, ty den var klen och arm, och höll sig till, hvad bättre var, hans ädla, tappra barm.»

Och dessa ord, de spriddes se'n i hären vidt och bredt, och alla tyckte öfver allt, att Sandels talat rätt. »Ty visst var tanken», mente man, »hos Dufva knapp till mått; ett dåligt hufvud hade han, men hjärtat, det var godt.»

Von Konow och hans korporal.

» och har jag icke dragit dig upp ur dyn allt för det mörkret där kring ditt ögonbryn, och jag har icke skaffat dig lön och stat och gjort dig till korporal från gemen soldat?

Och har du ej fått stå i hvar enda strid
som en kamrat och like mig närmst invid,
och har jag ej berömt dig som ferm och rask?»
Så talte Konow vredgad till korporal Brask.

»Nu hörs om dig ej annat än klagomål,
hvar mänska talar om, hur du blifvit bål;
soldaten slår du, där han som bäst klär skott,
och går med två tuggbussar af högfärd blott.»

Men Brask, han hörde butter majorens tal:
»Väl var jag intet förr och är nu korporal,
men hvad jag är, det blef jag för trofast mod
och drogs ej upp ur dy, herr major, med blod.

Om jag slår till nå'n gång, är ej ondt däri,
jag gör som mången annan, jag gör som ni,
och brukte herr majoren här ensam slå,
lät jag de andra smeka och slog också.

Jag tuggar tvenne bussar, som hvar man ser,
det gör jag allt för hedern att stå närmst er;
men är det så, att äran er syns för klen,
så tar jag bort den andra och går med en.»

Och Konow spände blicken, som han var van:
»Du är en präktig pojke och stursk som fan.
Blif, som du var, min närmaste man och kund,
en sådan har man gagn af i nödens stund.»

Snart stod ett slag; då bröt med sin jägarked
von Konow in i skogen, och Brask var med.
Korporaln var mörk att skåda, och hans major,
han hängde nedre läppen och sköt och svor.

I fyra runda timmar han redan trätt,
och allt gick än affären på samma sätt.
Han såg för få som stupat, där han gick fram,
och fienden kom undan från stam till stam.

»Fördömdt», så röt han åter, »det går ej bra,
jag ser hur barken ryker från tallarna,

men ryssen står bredvid dem, och han går fri;
hvar är ert öga, gossar, hur sikten 'I?»

Han fick knappt ur mustaschen sitt sista ord,
när för en trumf af Brasken, han damp till jord;
det var dock nästan mera än svar på tal,
det hade han ej väntat af sin korpral.

Upp sprang han, drog sin värja, af vrede blek:
»Hvad har du understått dig, krabat?» han skrek,
»Nu skall dig djäfvuln taga med hull och hår,
då midt i värsta striden din chef du slår.»

Men korpral Brask stod lugn i sitt gamla skick.
»Håll in er värja, herre, ett ögonblick,
tills jag fått mäta honom hans skäppa full,
som höll på er och sköt, då jag slog er kull.»

Med dessa ord han lade geväret an.
I samma stund såg Konow en skäggig man
bakom en buske störta till marken ned,
knappt tjugu alnar långt från hans jägarked.

»Och var det den, hvars kula mig pep förbi
det ögonblick, jag föll, må vi vänner bli!
Ett tag som ditt, det kallar jag karlatag,
och aldrig lär jag glömma det, tänker jag.»

Nu lefver Brask hos Konow se'n många år,
den ene går alltjämt där den andre går.
Som kära vänner får man dem ofta se,
och nästan lika ofta så träta de.

Den döende krigaren.

<p>Försvunnen var en blodig dag, det var på Lemos strand, de slagnas sista andedrag re'n tystnat efter hand; det mörknade kring land och haf, och lugn var natten som en graf.</p>	<p>Vid brädden af den dunkla våg, som skådat dagens strid, en gammal krigare man såg, en man från Hoglands tid; hans panna låg mot handens stödd, hans kind var blek, hans barm förblödd.</p>
---	---

Ej kom en vän, som kunde få
hans sista afskedsord,
ej var den jord, han blödde på,
en älskad fosterjord.
Hans hembygd Volgas bölja skar;
en hatad främling här han var.

Hans öga lyftes upp ibland,
fast slocknande och matt.
På samma slätt, på samma sand,
helt nära där han satt,
en halft förstelnad yngling låg;
han såg på honom, när han såg.

När kulan hven, när striden
brann,
när bådas blod rann varm,
med vredens eld de mött hvarann
och pröfvat svärd och arm.
Nu sökte ej den unge strid,
nu höll den gamle kämpen frid.

Men natten skrider mer och
mer,
man hör ett årslags sus,
och månen går ur moln och ger
den hemska nejden ljus;
då syns en julle tätt vid strand,
en ensam flicka ror i land.

En fridlös vålnad lik, hon steg
i spår, där döden gått.
Hon gick från lik till lik och teg,
hon tycktes gråta blott.
Med häpnad hennes tysta tåg
den gamle, väckt ur dvalan, såg.

Dock mera mildt med hvar
minut,
för hvarje steg, hon tog,
och mera tankfullt än förut
hans sorgsna öga log.

En aning grep hans hjärta visst,
han tycktes veta, hvad hon mist.

Han tycktes vänta: och hon
kom,
som om ett bud hon hört,
så tyst, så lugnt, så visst, som om
en ande henne fört.

Hon kom. Vid nattens bleka sken
hon såg den fallne svensken re'n.

Hon såg och ropte högt hans
namn,

det kom ej svar igen;
hon sjönk emot hans öppna famn,
men slöts ej mer af den.
Hans genomstungna bröst var
kallt,
och stumt var allt, förvisnadt
allt.

Då, säger sångmön, föll en tår
uppå den gamles kind,
då talte han ett ord, hvars spår
försvann i nattens vind,
då stod han upp, ett steg han tog
och hann till flickans fot och dog.

Hvad sade väl hans sorgsna
blick,

hans ord ej tydda än?
Den tår, som ur hans öga gick,
hvad mening låg i den?
Och när till flickans fot han hann
och föll och dog, hvad tänkte
han?

Var det för hjärtats frid kanske,
han höjde än sin röst?
Var det en bön, han ville be
till ett försonligt bröst?
Begrät han mänskans hårda lott
att plåga och att plågas blott?

Han kom från ett fientligt land, och minns ej hvad han var!
 en oväns svärd han bar; O, blott på lifvet hämnden ser,
 dock fatta, broder, rördhanshand vid grafven hatar ingen mer.

Otto von Fieandt.

Från Kristina var en man, bar sitt svärd som bihang blott,
 Otto Fieandt hette han, Gud vet, om han sköt ett skott
 föddes äldst bland bröder alla, under hela långa kriget;
 därpå lärde han befalla; visst är, att det är förtiget.

var i kriget, det är sant, Järn och stål och krut och bly,
 endast öfverstelöjtnant, därom fick hans trupp sig bry;
 hade med armén fått vandra, den höll primen, han höll basen,
 om han kunnat lyda andra. gubbens vapen var karbasen.

Men han gick sin egen stig, När han gick med den i hand,
 bar sitt hufvud själf för sig, klämde till för kung och land,
 kunde under ingen vara, var han seg som gamla eken,
 fick ock därför egen skara. blef ej gärna trött af leken,

Nu så hör hur han såg ut: kunde slåss fast hela da'n,
 klädd han gick i grå syrtut, brydde sig om segern fan,
 den var sydd på hemloft-skullen, ville blott ge drift åt striden,
 och af egna får var ullen. därtill var hans kantschuk vriden.

Öfverst på hans hjässa satt, Finnen, visste han helt godt,
 sliten blank, hans faders hatt, är för trygg för att ha brådt,
 ärfd vid Villmanstrand på näset, ville därför hjälpa arten,
 där hans farfar bet i gräset. icke modet, endast farten.

Lägg därtill i vintertid Pipa skulle dock han ha,
 fårskinnspäls, helt kort, men vid, eljest var det aldrig bra;
 becksömsstöflar sist på foten, men med röken frisk i munnen
 sådan red han framför roten. slogs han gladt, fast öfvervunnen.

Hjälte var han ej just så, Ofta ibland vapnens brak
 att han nu dugt ses uppå; tog han därför ny tobak,
 andra tider, andra seder, lät sin närmsta busse bida
 Fieandt bar för djupt sin heder; och slå eld, förr'n han fick strida

När han se'n i hopen stod,
öfversköld af svett och blod,
gjorde med sin dagg försöker
och ur bottnens djup sög röken,

Så till Möttönen han red,
såg blott styft mot sadeln ned,
höll sin högra hand vid brickan;
pipan, den låg glömd i fickan.

fick sin trupp i ordning ställd,
bajonetten vackert fälld
och bröt in i värsta klämman,
var han som på eget hemman,

Hvad han satt och tänkte på,
kunde ingen rätt förstå,
med sig själf blott höll han gille,
lät sitt folk gå som det ville.

talte finska som en tolk,
skrek som åt sitt arbetsfolk;
en fick pris, en ann' en skrapa,
ingen fick stå lat och gapa.

När han kom till Lintulaks,
bad han om en halmkärf strax,
sökte sömn på all sin möda,
smakte ej en bit till föda.

Då, så säga än hans män,
var ej godt för fienden,
då var gubben lik hin onde,
annars var han som en bonde.

Sådan slöt han denna dag.
Nästa morgon, tre vid lag,
se'n han fått en smula blunda,
var han re'n helt annorlunda;

Sådan kom han med sin flock,
samma pipa, samma rock,
efter många hårda strider
fram till Karstula omsider.

var mest såsom vanligt förr,
tittade ur stugans dörr,
lika skarp som förr i synen,
och drog valk vid ögonbrynen;

Hela finska härens hopp
hvilade på denna tropp,
knappt tolf hundra man numera;
Wlastoff kom med trefaldt flera.

tog en pärla, förr'n han for,
snäste till sin yngre bror,
gaf vid ån en örfil redan,
rökte friskt i Perrho sedan.

Hurtig lek det skulle bli,
Fieandt stoppade uti,
pröfvade sin dagg mot klacken
och begynte strax attacken.

Gud vet eljest, hur det är,
väl behöfs i fält gevär,
men att såsom Fieandt strida
kan väl också ha sin sida.

Sexton timmar höll han ut,
då fick gubben stryk till slut,
måste dra sin trupp ur flamman
och ge djäfvulen alltsamman.

Därför säga ock hans män,
när det väckes fråga än,
om de tusende besvären,
landets fall och hufvudhären:

Det förtäljs om honom då,
att han rakt slöt upp att slå,
tryckte djupt sin hatt på pannan
och blef spak som trots en annan.

»Annorlunda kriget gått,
om en general man fått,
som förstått värdera tiden,
och som rökt tobak i striden.»

Sandels.

Sandels, han satt i Pardala by,
 åt frukost i allsköns ro.
 »I dag, ett slaget, blir striden ny,
 det skall gälla vid Virta bro. —
 Herr pastor, jag låtit kalla er hit. —
 Var god, foreller en bit!

Jag tänkt behålla er hos mig i dag,
 det är så min önskan och plikt:
 ni känner trakten här bättre än jag
 och kan ge mig notiser af vikt.
 Var trygg, vi skola ej lukta blod. —
 Ett glas? Maderan är god.

Tutschkoff har sändt mig ett vänligt bud,
 att vår vapenhvila är slut.
 Låt maten smaka er! Sås min Gud!
 Då vi ätit, rida vi ut. —
 Vi måste nöjas med hvad vi få, —
 kanske ni befaller margå?»

Det kom ett bud, ett ilbud kom:
 »Den är bruten, vår konvention;
 Brusin har vändt med vår förpost om,
 man hinner ej rifva bron.
 Vårt ur var tolf och vi följde det,
 men den ryska klockan är ett.»

Sandels, han satt och smorde sitt krås,
 åt friskt, som om ingenting händt.
 »Försök, herr pastor! En dåb på gås?
 Den äter man excellent.
 Det är Dolgoruki, som brådskar igen;
 ett glas till hans ära, min vän!»

Men budet talte: »Herr general,
 får jag bringa tillbaka ett svar?»
 »Jo, säg Fahlander, att bron är smal
 och att batterier han har.
 Han må hålla ut där en timme, en half. —
 Herr pastor, kotlett af kalf?»

Ilbudet for, en sekund förlopp,
och en ryttare syntes igen;
som en blixtnad kan sprängde till trappan opp,
i ett språng var han nere på den;
hans yttre röjde en ung löjtnant,
det var Sandels' adjutant.

Han skyndade in i salen, han stod
för sin chef med lågande blick.
»Herr general, det har flutit strömmar af blod,
blod kostar hvart ögonblick.
Vår här har mod, men den hade det mer
på en half mil närmare er.»

Sandels, han såg på den komne förströdt:
»Bevars, ni är varm som en ugn.
Ni har säkert ridit er hungrig och trött,
kom, hvila en stund, var lugn!
Man måste tänka på hunger och törst,
se här, genever till först?»

Löjtnanten dröjde. »Vår kamp blir hård,
man forcerar med framgång bron,
vår förtrupp sviktar i Kauppila gård,
där den trycks af en hel bataljon,
armén är bestört, allt går på sin hals;
hvad order ges, hvad befalls?»

»Jo, att ni sätter er vackert ned
och får ert kuvert i skick;
och se'n ni fått det, så ät i fred,
och se'n ni ätit, så drick,
och se'n ni druckit, så ät än mer,
där har ni order, jag ber.»

Harm brann i den unge krigarens själ,
af dess flammor hans öga sken.
»General, jag är skyldig er sanning, nå väl,
ni föraktas af hela armén.
Hos hvar enda soldat den tanke jag fann,
att ni är vår fegaste man.»

Sandels, han fällde sin gaffel, han teg,
brast ändtligt i gapskratt ut.

»Hur var det, herre, är Sandels feg,
säger man så? Åh hut!

Min häst, låt sadla min ädla Bijou!
Herr pastor, ni följer ej nu.»

Det var storm, det var brak, det var strid på den strand,
där den Sandelska hären var ställd.

I ett rökmoln svepte sig vatten och land,
och ur molnet blixtrade eld,
som af åskor dånade rymdens hvalf,
och den blodiga marken skalf.

Där stod vid sitt bröstvärn Finlands tropp,
såg trotsigt faran emot;

men från rote till rote en hviskning lopp,
man hörde ett dämpadt knot:

»Han är borta, han gömmer sig undan igen,
generalen synes ej än.»

Men han syntes, han kom. Vid sitt främsta standar
på reduten han stannade nu,

och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
och han sken på sin ädla Bijou,
och han satt orörlig med tub i sin hand
och betraktade brygga och strand.

Och han sågs på sin springare långt ifrån,
och som tusendes gällde hans fall,

och fördubbladt hördes kanonernas dån
från fientliga strandens vall,

och det ljud kring hans hjässa af kulor ett hvin,
men han ändrade icke en min.

Och den tappre Fahlander, han dröjde ej mer;
till sin chef på reduten han red:

»General, man har märkt er, man måttar på er,
det gäller ert lif, rid ned!»

»Ned, ned, general, er fara är vår»,
skrek stormande hela hans kår.

Sandels, han rörde sig ej från sin ort;
till sin öfverste talte han stolt:
»Är det fruktan, det skriker, ert folk, så förgjordt?
Om det sviktar i dag, är det såldt.
Men välan, ett försök! Var beredd till affär,
på minuten är fienden här.»

Den ringa hop, som vid Kauppila stod
af tusende fiender tryckt,
den hade kämpat med hjältemod,
men den nalkades nu i flykt.
Den hann generalens batteri,
den störtade honom förbi.

Han rörde sig ej, stolt dröjde han kvar;
som han suttit, satt han ännu,
och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
och han sken på sin ädla Bijou,
och han mätte den här, som i segrande lopp
mot hans eldar rusade opp.

Och han såg den komma, den kom helt när,
men på faran ej akt han gaf,
och han söktes af dödar från tusen gevär,
men han tycktes ej veta däraf;
han såg på sitt ur, han bidde sin tid,
han satt som i djupaste frid.

Men den kom, den minut, som han väntat, och nu
till sin öfverste sprängde han ned:
»Är det färdigt ert folk, är det likt sig ännu,
skall det veta att bryta ett led?
Jag har låtit de stormande yfvas; välan,
vräk undan dem nu som en man!»

Det var sagdt, det var nog, det behöfdes ej mer,
det blef fröjd, det blef jublande rop.
Sex hundrade krigare stormade ner
mot den trotsande fiendens hop,
och den vräktes tillbaka, pluton för pluton,
tills den föll nedtrampad vid bron.

Sandels, han kom till sin här i galopp,
 där vid stranden den segrande stod.
 Då hans hvita Bijou bland lederna lopp,
 i sin snöglans purprad med blod,
 och generalen med tjusningens eld i sin själ
 gladt hälsade trupp och befäl;

då spordes ej mer ett smygande knot,
 en hviskning, bister och dof,
 nej, ett jubel stormade honom emot,
 och i jublet hördes hans lof,
 och det roptes af röster i tusendetal:
 »Hurra för vår tappre genrall!»

De två dragonerna.

Stål så hette en, den andra   Hvad dem eggat som gemena,
 gick i fält med namnet Lod;   samma täflan fanns än kvar,
 båda liknade hvarandra   ännu var alltjämt den ena,
 så i kraft som mod.   hvad den andre var.
 Samma trakt vid Saimens stränder   Båda stodo lika nära
 hade fostrat dem,   ett gemensamt mål;
 gnabbats hade de som fränder,   hvar gång Lod blef nämnd med ära,
 bött i samma hem.   nämndes äfven Stål.

Och dragoner hade båda   Lyckan svängde dock omsider,
 blifvit se'n på samma dag,   att den ene seger vann:
 delat troget hvarje våda   Lod gick fri i alla strider,
 i hvart enda slag,   Stål blef sårad, han.
 gnabbats än som stridskamrater,   Dömd till hvila på det sättet,
 huggits man mot man,   låg han tyst och led,
 allt om äran att i dater   låg som sjuk på lasarettet,
 öfvergå hvarann.   då kamraten stred.

Snart i rykte framom alla
 i skvadronen stodo de;
 ingen vågade sig kalla
 bättre, tapprare.
 Till korpraler af befålet
 gjordes snart de två,
 men emellan dem blef grälet
 icke slut ändå.

Långa måna'r af elände
 hade småningom dock flytt,
 och den tappre återvände
 till sin trupp på nytt;
 men då stod han främst ej mera,
 som han fordom stod;
 för hans likar gällde flera,
 och medalj bar Lod.

Stål han såg kamratens lycka, dödsrop gny, pistoler knalla,
 hörde, hur hans rykte steg; vän vill hämnas vän;
 hvad hans hjärta kunde tycka, midt i skocken, högst bland alla,
 spordes ej, han teg, syns dragonen än.
 lät ett ord ej det förråda,
 ej ett anletsdrag. —
 Nu på ströftåg hade båda
 hållit ut en dag.

Gjordt var allt, som borde
 göras,
 det blef tid att vända om.
 Plötsligt sågs ett stoftmoln röras,
 en kosackhop kom.
 Lod tog ordet: »Sväng, ty faran
 skall dock gagnlös bli;
 broder, fem man stark är skaran,
 två blott äro vi.»

Stål, han log ett hänfullt löje:
 »Du har talat klokt och rätt;
 blöda får du om vi dröje,
 hittills slapp du det.
 Gå, jag möter ensam skocken,
 förr'n den hinner oss,
 du, som bär medalj på rocken,
 är för god att slåss.»

Sagdt; sin sabel sågs han
 skaka,
 sprängde af med stolt förakt,
 och han såg sig ej tillbaka,
 se'n sitt ord han sagt.
 På den harm kamraten röjde,
 föga akt han gett;
 om han följde, om han dröjde,
 var för honom ett.

Kämpa vill han, icke stanna,
 fram till målet bär hans färd;
 steppens son med blodig panna
 pröfvar re'n hans svärd;

Ändtligt tycks dock lyckan
 svika;
 segrarn segrar icke mer,
 häst och ryttare tillika
 hafva störtat ner.
 Fåfångt än i stoftet brottas
 kämpens starka arm,
 fyra blanka pikar måttas
 mot den fallnes barm.

Stum och bister hotar döden,
 en sekund blott öfrig är.
 Finns ej mera hjälp i nöden?
 Vänta, Lod är där!
 Han har kommit, sprängd är
 ringen,
 sluten kring hans vän;
 på den fallne aktar ingen,
 allt är strid igen.

En har stupat af de fyra,
 se, då såras äfven Lod;
 ögonblicken äro dyra,
 strömvis spills hans blod;
 styrkan re'n hans arm förlåter,
 segerns hopp har flytt;
 då är Stål på fötter åter
 och i kamp på nytt.

Den blef kort, så ryktet säger;
 samma rykte nämner om,
 att till Sandels i hans läger
 Lod om kvällen kom.

Lugnt med sin medalj i näfven
 steg dragonen in:
 »Gif åt Stål en penning äfven,
 eller tag ock min!»

Gamle Hurtig.

Aldrig brusto ord vid bivuaken,
 där den gamle Hurtig blott var med;
 ofta satt han långt på natten vaken,
 talande om krig och fred,
 tände jämt sin korta pipa an
 och förgat den åter, bäst den brann.

Tredje Gustaf var hans man. »Hvad strider
 höll ej han med Rysslands stolta fru?
 Mina vänner, det var andra tider
 för soldaten då än nu;
 kungen själf stod med i rök och blod,
 nu är därtill en marskalk för god.

Tron mig: om hans herrar blott ej vikit
 från hvad plikt och mod och ära bjöd,
 hade aldrig segern honom svikit;
 nu blef trolöshet hans död.
 Det är världens tack, och den är tung,
 det var synd med sådan stålig kung.

När vid Anjala i upprorsskocken
 han höll tal, hur mild var ej hans ton?
 Korpral Svärd nöp kungen tyst i rocken:
 'Får jag svansa dit kanon?'
 'Nej, min gosse', svarte han helt blid,
 'låt oss vänta, det blir än väl tid.'»

Så alltjämt med sägner, lika dessa,
 satt den gamle vid sin vaktelds glöd,
 gråa lockar höljde re'n hans hjässa,
 men ännu var kinden röd;
 yngre var han dock i Gustafs dar.
 Nu till Oravais han kommen var.

Det var natten för det stora slaget,
 i den vilda skogen höll man hof.
 Sömn var sällspord öfver hufvud taget
 men den gamle Hurtig sof;
 han, som vakat förr till sista man,
 hade somnat nu förr'n någon ann'.

Någon stund likväl af kvällen han sutit
 lutad stilla mot en furas stam,
 tändt sin pipa och i klagan brutit
 om, hur kriget gick bakfram,
 hur han nödgats tänka ut ett sätt
 att få slut en gång på sin reträtt.

»Att gå undan», så de fallit, orden,
 »har man lärt sig nog och lär sig än.
 Sprungit har man en gång förr mot norden
 och är nu på språng igen.
 Fly, det är det usla hopp, man har,
 och att en gång stanna, Gud vet hvar.

Nu blir strid likväl, så snart det dagas;
 då är tid att börja annan sed.
 Den, som vill, må hårda ut att jagas,
 Hurtig kan ej mer därmed;
 han har sakta börjat blygas re'n
 att ej hafva tröttnat länge se'n.

Jagas, bröder, skall ej gubben mera,
 han har funnit råd på gamla dar.
 Bästa konsten mot att retirera
 är helt enkelt att stå kvar;
 den, som lärt sig denna konst en gång,
 han kan ta farväl af allt sitt språng.»

Se'n han sagt det, hade lugnt han knutit
 sina armar öfver bröstet blott
 och mot trädet, vid hvars stam han sutit
 sänkt sig tyst och somnat godt,
 somnat utan sorg och hufvudbry
 på sin sköna konst att aldrig fly.

Nästa afton hade Finlands skara
 kämpat ut sin sista hårda strid;
 slut var kraften att vårt land försvara,
 tiden var en sorgens tid;
 hären krossad lik en bruten våg,
 hade börjat nu sitt återåg.

Hvar den syntés, sågs blott dyster smärta,
 hördes blott en klagan, djup och dof;
 lugn fanns ej i något vaket hjärta,
 men den gamle Hurtig sof;
 där Kamensky slutligt sprängt hans led,
 hade gråa krigarn lagt sig ned.

Och han sof, som om af Gustafs tider
 hvarje minne länge se'n han mist,
 sof mer djupt från marscher, språng och strider
 än vid bivuaken sist,
 sof förutan sorg och hufvudbry
 på sin sköna konst att aldrig fly.

Kulneff.

 Och efter kvällen räcker till och fyllde den ur närmsta bål
 och minnet ger oss glädje än, och drack sin afskedsskål.
 om Kulneff jag berätta vill,
 säg, har du hört om den?
 Det var en äkta folkets man,
 Än finns på mången hyddas vägg
 båd' dö och lefva kunde han, bland tafkor en af eget slag,
 den främste, där det höggs och en bild af bara skägg;
 stacks, du träder närmre, och du ser
 den främste, där det dracks. en mun, som under skägget ler,
 en blick, helt öppen, varm och

Att kämpa, kämpa nätter, dar, mild,
 det var för honom tidsfördrif; det är just Kulneffs bild.
 att falla endast blomman var
 utaf en hjältes lif.

Hvad vapen man i handen höll, Dock fick man vara trygg och
 det var detsamma, blott man föll, van
 i stridens eller lekens ras, för att ej blekna vid hans choc;
 med sabel eller glas, var man det minsta rädd för fan,
 var man för honom ock.

Och älska var hans hjärtas lust, som skrämde mer än pik och skott,
 och lika fritt som snabbt hans val: och hellre såg man mot hans hugg
 han kom blott från en blodig dust än mot hans svarta lugg.

och se'n han lågat natten ut, Så sågs han, när han rände an
 tog han sin skönas sko till slut med sabeln lyft i eggadt språng,

och sådan var han, säger man,
när han höll ro nå'n gång,
när, med sin korta påls uppå,
från gård till gård han syntes gå
och dröjde kvar som vän och gäst,
hvar helst han tyckte bäst.

Än talar mången moder om
sin skräck, när utan krus och lof
rakt fram till vaggan Kulneff kom,
där hennes älskling sof.

»Men», säger hon, »han kysste
blott

mitt barn och log så fint, så godt,
som nu hans bild på väggen där,
om blott man närmre är.»

Visst är, att i sitt rätta ljus
var gubben Kulneff god som guld;
man klandrar, att han tog ett rus,
det var hans hjärtas skuld;
och detta hjärta bar han med,
då han höll frid, som då han
stred:

han kysste och han slog ihjäl
med samma varma själ.

Det fanns i ryska hären namn,
som på sitt blad historien skref,
som fördes hit i ryktets famn,
långt förr än kriget blef.

Barclay, Kamensky, Bagration,
dem kände hvarje Finlands son,
och skarpa strider bidde man,
där dessa ryckte an.

Men Kulneff visste ingen af,
förr'n krigets flamma här var
tänd;

då kom han såsom storm på haf,
knappt anad förr än känd,
då bröt han fram som blixtnur sky,

så väldig och likväl så ny,
och glömdes ej och kändes nog
från första slag han slog.

Man hade kämpat dagen ut,
och rysse liksom svensk var trött.
Man trodde glad, att allt var slut,
och sof helt lugnt och sött;

men bäst vid drömmens barm
man låg
och guld och gröna skogar såg,
så skrek en skyltvakt: »I gevär!»
och då var Kulneff där.

Man följde makligt en transport,
långt skild från ryska härens stråt,
man åt och drack af bästa sort
och drack på nytt och åt;
men plötsligt midt i glädjens
stund,

kom Kulneff som en obedd kund,
det yrde upp ett moln af damm,
hans pikar glänste fram.

Och satt man stadigt då till
häst

och gjorde allt med bästa flit,
kom gubben rakad från vår fest,
så skäggig han kom dit;

men höll man mindre amper min,
då blef det han, som drack vårt
vin

och bjöd oss kvitta detta lån
vid stränderna af Don.

Och var det varmt och var
det kallt,

i regn i snö, om dag, om natt,
allt syntes Kulneff öfverallt

och gjorde spratt på spratt;
och ställdes här mot här till slag,
visst märkte man, hvar han tog tag,

den fria steppens kække son,
kamraten långt ifrån.

Dock hade Finlands hela här
ej kunnat visa en soldat,
som ej höll gamle Kulneff kär
som trots en stridskamrat.
Och syntes blott hans kända drag,
då grinade af välbehag
mot björnen från kosackens land
hans bror från Saimens strand.

Och denne åter såg helt nöjd
mot ramar, hvilkas tag han rönt,
och bröt han in var det med fröjd,
som om det mödan lönt.
Det var en syn, som dugde se,
när Kulneff togs med finnarne;
de visste bära upp hvarann,
de starke, de och han.

Hans arm hardomnatlängese'n,
han föll i strid med svärd i hand,
hans ära lefver kvar allen',
bestrålande hans land;
och hvar hans namn du nämnas
hör,
hör du »den tappre» nämndt
framför;
den tappre, hvilket härligt ord
af tacksam fosterjord.

Hans klinga drogs mot oss,
hans lans,

den gaf oss ofta djupa sår,
dock älska äfven vi hans glans,
som om han varit vår;
ty hvad som mer än alla band
af fana och af fosterland
på krigets ban förbrödrar oss,
är samma kraft att slåss.

Hurra för Kulneff, för hans
mod!

Hans like skall ej hittas lätt;
hvad mer, om än han göt vårt
blod,
det var hans krigarrätt.
Han var vår fiende, välan,
vi voro fiender som han;
att han högg in med fröjd som
vi,
var det ett ondt däri?

Förhatlig är den fege blott.
Åt honom ensam hån och skam,
men hell en hvar, som tappert
gått
sin krigarbana fram!
Ett glädt hurra, ett högt hurra
för hvarje man, som kämpat bra,
hvad helst han blef i lifvet än,
vår ovän eller vän!

Konungen.

och Konung Gustaf Adolf
stod upp uti sin sal,
bröt af sin långa tystnad,
tog ljud och höll ett tal.
Åhörare för gången
han hade summa tre:
fältmarskalk Toll, gref Piper,
Karl Lagerbring, blott de.

Och konungen tog ordet
och talte allvarsam:
»Vår finska här, Gud bättre,
går bakläng's, icke fram.
Det hopp, vi byggt på Klingspor,
tycks ej fullbordadt bli,
och Sveaborg har fallit.
det stödet är förbi.

Vi trott allt i det längsta
på uppenbarelsen,
men ärkeängeln dröjer,
han har ej vist sig än.
Emellertid förspörjes
allt närmre krigets brak;
det är för oss som konung
en högtbetänklig sak.

Och därför ha vi fattat
vårt kungliga beslut.
En föresats allvarlig
vi ärnat föra ut;
vi låtit nämmeligen
oss bringa hit i dag
den skrud, vårt svenska lejon
vigt in vid Narvas slag.

Kung Karl den tolftes handskar
vi vilja lägga an;
det är i dubbel mening
som konung och som man.
Vi vilja kring oss gjorda
den store hjältens svärd
och slå som han med häpnad
en svag, försoffad värld.

Ni, Piper, skall oss hjälpa
hans ena handske på;
ni, Lagerbring, behandlar
hans andra likaså.
Fältmarskalk Toll, er ålder,
er ära gör er värd
att spänna kring vår midja
hans segerkrönta svärd.»

Och konung Gustaf Adolf,
högtidlig, lik en gud,
stod snart för allas blickar
i Karl den tolftes skrud.
Han var för stolt att tala
i denna stund, han teg,
han gick ett hvarf i salen
med jättelånga steg.

När detta hvarf han slutat,
var än en syn att se,
han räckte svärd och handskar
tillbaka åt de tre,
såg på dem med en uppsyn,
som ej för skämt var gjord,
och täcktes bryta tystnan
på nytt med dessa ord:

»Nu, Lagerbring, besörjer
ni strax till hären bud,
att vi i nåder klädt oss
i Karl den tolftes skrud.
Fältmarskalk Toll, gref Piper,
er båda kallar jag
till vittnen af min handling
på denna stora dag.»

Hur vida finska kriget
ett annat skick han gaf
med denna stolta handling,
vet ej historien af;
men visst slog han med häpnad
sin värld där rundt omkring,
den gamle Toll, gref Piper
och äfven Lagerbring.

Fältmarskalken.

Gladt i Frantsila ett jubel
ljöd från Cronstedt läger-
ställen;
bud om Siikajokis seger
hade hunnit dit om kvällen,

och man drack i spridda gil-
len
för sitt fosterland, det kära,
för dess första skymt af lycka,
för dess ändtligt frälsta ära.

Tvenne tappra veteraner,
öfverstelöjtnanter båda,
gamle Christjernin och Lode,
fick man där tillsamman skåda.
Jämlik dem vid deras sida
höjde Aminoff sin hjässa,
och en ring af yngre kämpar
hade slutit sig kring dessa.

Och man språkade vid glaset,
talte fritt om hvarjehanda;
i en sådan krets behöfde
ingen man sin tunga banda:
allt det svaga hos befålet
kunde utan våda klandras,
och bland stolta namn, som
nämndes,
ljöd marskalkens framför andras.

Aflecht, han, som främst i
striden
slöt vid Revolaks sin bana,
talte muntert: »Skål för Kling-
spor!

Bröder, han har ändrat vana;
lustigt skall det bli att skåda,
hur han lyfter nu sin panna;
se'n han trafvat genom landet,
har han ändtligt vågat stanna.»

En af Cronstedts adjutanter,
löjtnant Reiher, föll i talet:
»Den, som sagt, att Klingspor
stannat,
han har talt förbannadt galet.
Adlercreutz det var och Herten,
som slog knut uppå vår nesa,
fältmarskalken var som vanligt
re'n för fan i våld på resa.»

Major Furumark tog ordet:
»Det är kungen, som har felet.

Hvarför har han satt i nåder
denna lumpna trumf i spelet?»
Ladau sade: »Du är jäfvig
att marskalkens värde mäta:
du har hjärta, han har mage;
du vet dö, och han blott äta.»

Ehrnroth talte: »Låt oss minnas,
hvar han lyst i sina dagar;
det är ej i magasiner
man blir varm för årans lagar.
Klingspors hjälteban har burit
uppför kommissariatet,
hvem vill undra, om han älskar
icke striden nu, men fatet?»

Tigerstedt, den finske gossen,
han, som Aflechts öde hade,
bet tillhopa sina tänder
och bröt ut i harm och sade:
»Det är sant, han är en främling,
har ej växt i våra dalar,
han förstår ej våra seder,
ej det språk, vår tunga talar;

men vårt land, det har han
skådat,
han har sett dess skär och öar,
sett som vi från våra höjder
dessa tusen, tusen sjöar.
Utan Gud och utan hjärta
måste dock den mänska vara,
som ej tjusas in i döden
af att detta land försvara.»

Christjernin såg upp mot Lode:
»Hör du, broder, på de unga?
Klingspor har som vanligt åter
råkat ut för deras tunga.
Sälla må vi väl oss prisa,
om vi falle, om vi blöde;
det är annat än att drabbas
af vår arma marskalks öde.»

Sven Dufva.

Fabrik Sälls Säger.

Teckning af Aug. Malmström.

Gamle Lode, barske herren, »Jag går bort från detta gille,
hade suttit tyst vid talen; andra må här ha sin gamman.
nu blef gubben röd i synen Klingspor får man höra klandras,
och stod högre upp i salen, hvar man helst må råka samman.
drack sitt fyllda glas i botten, Fältmarskalken, fältmarskalken,
stötte det med kraft i bordet, annat finns ej i språklådan;
fick sin hatt inunder armen det är skam att tappra männer
och tog harmfullt så till ordet: tackas tala om en sådan.»

Döbeln vid Juutas.

Herr prosten talte: »Döbeln är en hedning,
förtappad är han evigt, om han dör.
Jag kommer, varnar, bjuder tröst och ledning,
och han, han ligger tyst en stund och hör;
då reser han sig plötsligt upp ur sängen:
'Drif ut prelaten', ropar han åt drängen,
'och akta dig, om han släpps in härnäst!'
Är det ett språk af en, som nalkas döden?
Dock, han må svara själf för sina öden,
jag har gjort nog som människa och präst!»

Så talte vid sitt middagsbord, det rika,
herr prosten, där han satt i all sin ståt,
han talte så och drog en suck tillika
och skar en bit af steken än och åt.
Men på sin bädd låg Döbeln tård af plågor,
hans barm sågs kämpa, ögat brann i lågor,
och feberflammer färgade hans hy.
I sträcktåg nyss hans skaror norrut ilat,
på tvenne dygn, de sista, icke hvilat;
själf var han kommen till Ny-Karleby.

Han led af pulsens brand, men i sitt sinne
en eld, mer tärande än den, han bar;
såg man hans öga, röjde sig därinne
en oro djupare, än feberns var.
Han räknade hvar stund, som hann förlida,
han tycktes lyssna, vänta, ängsligt bida,
och ofta var hans blick på dörren fäst.

Den uppläts, flärdlös trädde genom salen
 en yngling fram till bädden, till genralen;
 och Döbeln talte till sin unge gäst:

»Herr doktor, flärd är mycket, som vi dyrke,
 och bland fritänkare är jag visst en;
 två ting dock lärt mig akta läkarns yrke:
 min bräckta panna och min vän Bjerken.
 Hvad ni förordnat, har jag därför tagit,
 har som ett barn här legat och fördragit
 det batteri, ni radat på mitt bord.
 Jag vet det väl, ni följer konstens lagar;
 men binda de mig här för timmar, dagar,
 så bryt dem som en man, det är mitt ord.

Jag vill, jag skall bli frisk, det får ej prutas,
 jag måste upp, om jag i grafven låg.
 Lyss, hör, ni hör kanonerna vid Juutas;
 där afgörs finska härens återtåg.
 Jag måste dit, förr än min trupp är slagen.
 Skall vägen spärras, Adlercreutz bli tagen?
 Hvad blir, du tappra här, ditt öde se'n?
 Nej, doktor, nej, tänk ut en sats, min herre,
 som gör mig för i morgon sjufaldt värre,
 men hjälper mig i dag på mina ben!»

Den unge läkarn hörde mulen ordet,
 dock plötsligt fick hans ädla anlet dag;
 han sänkte lugnt, helt lugnt, sin arm mot bordet
 och strök det tomt uti ett enda drag.
 »Nu, herr genral, gör ej min konst er hinder.»
 En högre rodnad flög på Döbelns kinder,
 och upp han sprang, fast sviktande och svag:
 »Haf tack, min unge vän, en kyss på pannan!
 Ni har förstått mig, ni, som ingen annan;
 ni är en man, och så är äfven jag.»

Vid Juutas hade skotten tystnat alla,
 se'n döden gjort där re'n sin första skörd.
 den finska truppen, färdig blott att falla,
 ej segra mer, stod bruten, spridd och störd.
Ett anfall var tillbakakastadt bara,

och Kosatschhoffski ordnade sin skara,
beredd att allt förkrossa med ett nytt.
En dyster stillhet rådde under tiden,
som då en åksky, nyss från hvalfvet skriden,
står dubbelt hotfull åter, där den flytt.

Hvem skulle samla våra glesa leder,
en återstod från dyra segrars dar?
Af mod, af kraft, af guldren tro och heder
fanns nog, ja, nog; men ordnarn borta var.
Den man, som tändt vårt hopp i nödens tider,
som fört i hundra blodigt sköna strider
sin tappra, björneborgska skara an,
han skulle nu ej se dess sista öden,
hans veteraners lugna gång mot döden,
den skulle slumpen leda, icke han.

Det glömmes ej, du var dock där tillstädes,
du, som så ofta sågs i stridens lek,
du, vid hvars namn det fosterland än glädes,
som djupt har sörjt ditt öde, tappre Eek!
Men du och dina ädla vänner alla,
I kunden kämpa, icke så befalla;
det var hans konst, den sjukes, endast hans.
Du stod där, du, men stum, med klingan dragen,
kall bidde Kothen, sluten red Grönhagen,
blott Konow svor, och bister röt von Schantz.

Gif akt, tyst, hör! Det ljöd hurra på höjden.
En man till häst syns nalkas. Hvem är han?
Hör, hvilken storm af rop! Hvad vållar fröjden,
som brusar jublande från man till man?
Hurra, hurra far öfver fält och kullar,
det slukar massor, vidgas, växer, rullar,
som en lavin af röster ned mot daln.
Ha, han har kommit, han och ingen annan,
den lille mannen syns med band om pannan,
den ädla, tappra, varma generaln.

Han bjuder tystnad. Hör hans röst! Han ropar
till detta folk, som striden nyss förspred;
han rider fram, de sluta sig, hans hopar,

och det blir skick på nytt från led till led.
 I täta rader blixtra re'n gevären,
 den svartnade, i trasor klädda hären
 står ordnad, hotfull, fruktansvärd igen;
 den har ej mer blott döden att förbida,
 den tänker segra nu, ej endast strida,
 en annan ande hvilar öfver den.

Men Döbeln red längs fronten af sin skara,
 se'n han den åter stark och tryggad fann,
 hans skarpa öga tycktes öfverfara
 hvar trupp, hvar rote, hvarje enskild man.
 Det syntes klart för alla, svensk som finne,
 att stora planer hvälfdes i hans sinne,
 och sluten var han mer, än han var van;
 dock var han ovant mild också den dagen,
 och ofta ljusnade de bistra dragen
 mot någon välkänd, trumpen veteran.

En sådan stod då i din trupp, von Kothen;
 det var korpralen numro sju, Standar.
 Han stod med söndrig sko på ena foten,
 den andra foten blödde och var bar.
 Då Döbeln hann den gamle, sågs han stanna.
 Med blicken mörk, med handen på sin panna,
 besåg han stum den gråa krigarns skick.
 »Du var dock med», så talte han omsider,
 »på Lappos slätt, vid Kauhajokis strider;
 är det den lön, du för vår seger fick?»

»Herr general», så svarte veteranen,
 »se här är det gevär, ni själf mig gaf.
 Ännu är pipan utan fel, och hanen
 ger eld som fordomdags, det är nog af.
 Att jag är dåligt klädd, lär ingen klandra.
 Man är ej sämre, då man är som andra,
 och dräkten är ej mannen, vill jag tro.
 Skodd eller oskodd gör till saken ringa;
 sörj ni blott för, att vi få stå, ej springa,
 så hjälper nog sig foten utan sko.»

Och Döbeln talte icke mer, men höjde
 af aktning hatten vid den gamles ord.

Så red han hän till Brakels trupp; där dröjde
 på nytt han nu, han såg trumslagar Nord.
 Det var en gubbe, känd se'n åttiåtta;
 nu var han stel i armen utan måtta
 och kunde föga mer en hvirfvel slå;
 men fast han sällan släpptes till paraden,
 stod han, där blod det gällde, med i raden.
 Till honom talte generalen så:

»Kamrat, får du då aldrig nog af slagen?
 Finns ingen yngre här till hands än du?
 Här har du stått och styfnat hela dagen,
 hur vill du röra dina pinnar nu?
 Den tappre hörde halft förtrytsamt orden:
 »Herr general, väl är jag gammal vorden,
 och att som pojkar drillas blir mig svårt;
 men att ha kraft i armen, det är summan.
 Skrik ni som Armfelt: 'Marsch, framåt, rör trumman!'
 och Nord slår trögt sin hvirfvel, men slår hårdt.»

Och Lappos hjälte log och räckte handen
 åt mannen från den tappre Armfelts dar.
 Så red han hän och kom till ån, till stranden,
 där Gyllenbögels frikår uppställd var.
 Där stod en yngling, nyss från plogen tagen;
 generalen såg de bleka anletsdragen,
 höll in sin häst och röt med vredgad ton:
 »Hvem är du, bonde? Säg, hvad gäller nöden?
 Har du ej lärt dig än förakta döden;
 din kind är hvit som snö, är du pultron?»

Men ynglingen steg fram och höjde armen
 och ref sin slitna gråa tröja opp.
 Då lyste fram ett blottadt sår ur barmen,
 och frisk en ström af blod i dagen lopp.
 »Det fick jag, herr genral, här nyss i striden.
 Jag blödt kanske för mycket under tiden,
 och därför har min kind ej rodnad mer;
 dock kan jag än de tappres antal öka,
 jag låg väl fallen, men låt mig försöka,
 jag har fått kraft på nytt, se'n jag såg er!»

Då bröt en tår ur Döbelns stolta öga:
 »Välän då, ädla folk, till strid, till slag!
 Jag har sett nog, att tveka båtar föga,
 vår kamp blir skön, i dag är Döbelns dag.
 Spräng af, herr-adjutant, vår skörd är mogen;
 befall på höjd och slätt, längst bort i skogen
 vår hela front, att den sig framåt rör.
 Ej här, där borta må vi pröfva svärdens:
 med dessa trupper kan man trotsa världen,
 man väntar ej med dem attack, man gör.»

Längs linien hördes snart ett jubel skalla:
 »Framåt, framåt till seger eller död!»
 En åska var, Standar, din röst för alla,
 och gamle Nord slog trumman, att det ljud,
 och ynglingen med barmen sönderskjuten,
 gick fram på slätten med hans blod begjuten,
 och främst red Döbeln själf med draget svärd.
 Och innan kvällen hann sin skugga sända,
 var ryska styrkan kastad öfver ända,
 och räddad Adlercreutz, och fri hans färd.

Och krigets skaror hade re'n försvunnit
 ifrån den nejd, där först de mött hvarann;
 men på det fält, där striden hetast brunnit,
 stod kvar i kvällens sena frid en man.
 Invid hans sida var hans stridshäst bunden.
 Han stod där ensam i den hemska runden
 bland lik och spillror på en blodstänkt jord.
 Långt, långt i fjärran hördes segerfröjden;
 den bleke mannen såg med lugn mot höjden,
 och från hans läppar ljödo dessa ord:

»En plikt är fylld, de segrat, mina leder:
 ett värf är öfrigt, äfven det är mitt.
 Fritänkare jag nämns, det är min heder;
 friboren är jag, och jag tänker fritt.
 Dock vet jag, att hvar helst min tanke hunnit,
 har ytterst dig den sökt och dig blott funnit,
 du, i hvars vilja lifvets banor gå.
 Det är till dig, jag blickar mot det höga;

här, där blott döden ser med slocknad t öga,
kan utan vittnen jag dig tacka få.

Du skänkt mig åter fosterland och vänner
den stund, vårt hopp var djupt i mörker sänkt;
du skådar allt, rannsaka hvad jag känner,
och se, om jag vet skatta, hvad du skänkt!
Må slafven för sin Gud i stoftet ligga;
jag kan ej krypa, har ej lärt att tigga,
jag söker gunst ej och begär ej lön.
Jag vill blott glad inför ditt anlet stanna
med eldad t hjärta och med upprätt panna,
det är min manliga, min fria bön.

Du gaf mig kraft att stridens massor hvälfva
i omotståndlig fart från trakt till trakt;
min kropp är bräckt och mina lemmar skälfva,
hvad hade jag förmått af egen makt?
Ja, jag har segrat. Kringhvärfd, innesluten,
ser Finlands här en väg till räddning bruten,
en ban till bragder öppnad genom mig;
dock är det du, blott du, som frälst oss alla,
min Gud, min broder, hur jag dig må kalla,
du segergifvare, jag tackar dig!»

Så talte mannen, och hans öga sänktes,
han steg till häst och syntes snart ej mer;
och dagen slöts, och nattens tårar stänktes
på dödens skuggomhöljda skördar ner.
O fosterland, hvem spanar dina öden?
Förborgadt är, om lyckan eller nöden
en gång skall röjas i din framtids drag;
men hur du jublar då, men hur du klagar,
skall ständigt dock bland dina skönsta dagar
du minnas denna, minnas Döbelns dag.

SENARE SAMLINGEN.

Soldatgossen.

Min fader var en ung soldat, den vackraste, man fann,
 vid femton år gevär han tog, vid sjutton var han man.
 Hans hela värld var ärans fält,
 där stod han glad, hvar han sig ställt,
 i eld, i blod, i frost, i svält; —
 han var min fader, han.

Jag var ett barn, när han drog bort, se'n fridens dag var slut,
 dock minns jag än hans stolta gång, jag minns den hvar minut,
 hans hatt, hans plym, den bruna hyn
 och skuggan från hans ögonbryn! —
 Nej, aldrig går det ur min syn,
 hur härlig han såg ut.

Det hördes snart från höga nord, när hären ryckte ned,
 hur han var käck, hur han var stark, hur i hvar strid han stred.
 Så sad's, han fått medalj också,
 det spordes snart, att han fått två.
 »Ack», tänkte jag i hjärtat då,
 »den som fick vara med!»

Och vintern gick och drifvan smalt, och det var lust och vår,
 då kom ett bud: »Din fader dött, han dog för ädla sår».
 Jag tänkte då, jag vet ej hvad,
 var stundom ängslig, stundom glad;
 men mor, hon grät tre dar å rad,
 så blef hon lagd på bår.

Min fader slöt på Lappos slätt, sin fana närmst invid;
 det sägs det var den första gång, han blekna setts i strid.
 På Uttismalm, för Gustafs land,
 min farfar dog med svärd i hand;
 hans fader föll vid Villmanstrand,
 han var från Carols tid.

Så var med dem, så blödde de, så har det ständigt gått;
 ett härligt lif de lefvat dock, en härlig död de fått.

Ack, hvem vill stappla trög och tung?
 Nej, gå i fält helt varm och ung
 och dö för ära, land och kung, —
 se, det är annan lott!

Jag är en fattig gosse, jag, som äter andras bröd,
 jag har ej huld, jag har ej hem allt se'n min faders död;
 men klaga är ej mitt behag,
 jag växer högre dag från dag,
 jag är en krigargosse, jag,
 för mig finns ingen nöd!

Och lefver jag tills jag blir stor och fyller femton år,
 till samma svält, till samma kamp, till samma död jag går.
 Där kulor hvina tätast då,
 där skall man finna mig också,
 där vill ock jag försöka på
 i mina fäders spår.

Björneborgarnes marsch.

Söner af ett folk, som blödt
 på Narvas hed, på Polens sand, på Leipzigs slätter, Lützens kullar,
 än har Finlands kraft ej dött,
 än kan med oväns blod ett fält här färgas rödt!
 Bort, bort, hvila, rast och fred!
 En storm är lös, det ljungar eld och fältkanonens åska rullar;
 framåt, framåt led vid led!
 På tappra män se tappra fäders andar ned.

Ädlaste mål
 oss lyser på vår bana;
 skarpt är vår stål,
 och blöda är vår vana.
 Alla, alla käckt framåt!

Här är vår sekelgamla frihets sköna stråt.

Lys högt, du segersälla fana,
 sliten af strider se'n en grånad forntids dar,
 fram, fram, vårt ädla, härjade standar!
 Än finns en flik med Finlands gamla färger kvar!

Aldrig skall vår fosterjord
 af våldets makt ur oförblödda bataljoners armar ryckas;

Var det högmod? Kanske icke; — i hans min, hans skick, i allt låg ett drag af lugn tillika, fast förnämt och stelt och kallt.

Gladt det var mig städs' att råka en kamrat från krigets tid, men på denne såg jag bara, hjärtat blef ej varmt därvid. Yfs, jag tänkte, lys och stråla; förr var du bland oss också, mindre stolt, men bättre smyckad var du, när du blödde då.

Nu ljöd sången, skrällde plötsligt orden, som jag nämnde här genom marknadssorlet trängde stämman, darrande och skär:
»Gode vänner, män och kvinnor, finns här någon, som mig hör, som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?»

Jag var en, som ville lyssna, en af granadörens sort, och jag vände mig med stolthet från den höge herren bort, styrde några steg åt sidan genom trängseln tyst min gång och kom fram till gamle knekten, där han satt och sjöng sin sång.

Högrest, men med blottadt hufvud på en trappas steg han satt, med den vänstra handen höll han öfver knät sin slitna hatt. Denna hand fanns kvar att sträckas mot en unnad gåfva än, men den högra, den var borta; kriget hade skördat den.

Och han sjöng för menigheten, hvem som ville höra på. Skral var sången, priset ringa, hans publik var likaså; närmast honom kring hans trappa stodo i förtroligt lag några trasigt klädda pojkar och en glad student och jag.

Men han sjöng om höga minnen, dar, som strålat länge se'n, hjältar, gömda nu i grafven, bragder, halfförgätna re'n. Det var Finlands kamp, han sjöng om, fosterlandets sista strid, våra segrars, våra sorgers och vår äras gyllne tid.

»Jag har stått för kulor», sjöng han, »uti sex och tretti slag, kunnat tåla köld och hunger, kunnat vaka natt och dag; jag har varit man i ledet, fast jag nu förskjuten är, har min bättre arm i Ume och den andra bräcklig här.

Finns här bland ett yngre släkte någon enda, som var med, då det ljöd: 'Till vapen, männer, det är slut med landets fred!' Då fanns eld i mannasinnen, då var allt på annat vis, då brann också detta hjärta, som rätt nu är kallt som is.

aldrig ljuda skall det ord,
 att Finlands folk förrådt sin fria bygd i nord.
 Falla kan den tappre blott,
 ej rygga för en faras hot, ej svika, böjas och förtryckas.
 Falla, sköna krigarlott,
 blif vår, se'n för en seger än vi kämpa fått!
 Vapen i hand
 och käckt vår ovän nära!
 Dö för vårt land
 är lefva för vår ära.
 Rastlös fram från strid till strid,
 ty nu är stunden vår och nu är skördens tid!
 Glesnade leder vittne bära
 härligt om mod och bragder, om vårt lands försvar.
 Fram, fram, vårt ädla, trotsiga standar!
 Omkring dig än din trogna finska vakt du har.

Fänrikens marknadsminne.

»ode vänner, män och kvinnor, finns här någon, som mig hör,
 som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?»
 Så begyntes sången, yngling. Ord för ord jag minns den än;
 när jag sist var rest till staden, hörde jag på torget den.

Det var marknad; folk och varor mötte ögat, hvart man såg,
 folket var ej gladt att skåda, och för köp var ej min håg.
 Se'n jag tanklöst gått och vandrat, kom jag till ett hörn till slut,
 där en vagn i trängseln stannat några ögonblick förut.

Om med afsikt så den hejdats, om af tvång, det vet jag ej;
 kusken höll, och framför spannet röt åt hopen en lakej.
 Men i vagnen satt en herre, vårdslös mot suffletten stödd,
 zobelbrämrad var hans kappa, och hans barm var stjärnbeströdd.

Och jag såg och såg. Ett minne vaknade från forna dar;
 dessa anletsdrag jag skådat, tänkte jag, men när och hvar?
 Jo, vid Lappo, jo, vid Salmis stod han bland de tappres tal,
 men han var kapten den tiden, nu är han en hög genral.

Och förändrad var han mycket, ej likväl af åren blott,
mer af denna stolta prägel, han på livvets höjder fått.

Var det högmod? Kanske icke; — i hans min, hans skick, i allt låg ett drag af lugn tillika, fast förnämt och stelt och kallt.

Gladt det var mig städs' att råka en kamrat från krigets tid, men på denne såg jag bara, hjärtat blef ej varmt därvid. Yfs, jag tänkte, lys och stråla; förr var du bland oss också, mindre stolt, men bättre smyckad var du, när du blödde då.

Nu ljöd sången, skrällde plötsligt orden, som jag nämnde här genom marknadssorlet trängde stämman, darrande och skär:
»Gode vänner, män och kvinnor, finns här någon, som mig hör, som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?»

Jag var en, som ville lyssna, en af granadörens sort, och jag vände mig med stolthet från den höge herren bort, styrde några steg åt sidan genom trängseln tyst min gång och kom fram till gamle knekten, där han satt och sjöng sin sång.

Högrest, men med blottadt hufvud på en trappas steg han satt, med den vänstra handen höll han öfver knät sin slitna hatt. Denna hand fanns kvar att sträckas mot en unnad gåfva än, men den högra, den var borta; kriget hade skördat den.

Och han sjöng för menigheten, hvem som ville höra på. Skral var sången, priset ringa, hans publik var likaså; närmast honom kring hans trappa stodo i förtroligt lag några trasigt klädda pojkar och en glad student och jag.

Men han sjöng om höga minnen, dar, som strålat länge se'n, hjältar, gömda nu i grafven, bragder, halfförgätna re'n. Det var Finlands kamp, han sjöng om, fosterlandets sista strid, våra segrars, våra sorgers och vår äras gyllne tid.

»Jag har stått för kulor», sjöng han, »uti sex och tretti slag, kunnat tåla köld och hunger, kunnat vaka natt och dag; jag har varit man i ledet, fast jag nu förskjuten är, har min bättre arm i Ume och den andra bräcklig här.

Finns här bland ett yngre släkte någon enda, som var med, då det ljöd: 'Till vapen, männer, det är slut med landets fred!' Då fanns eld i mannasinnen, då var allt på annat vis, då brann också detta hjärta, som rätt nu är kallt som is.

Tavasthus, jag kan ej glömma, hur i månens sken du låg, när från Hattelmalas höjder jag dig första gången såg! Sen var stunden, bister kvällen, jag var trött af dagens färd, men jag sökte nu ej hvila, tänkte ej på tak och härd.

Nej, till dina fält och isar stod min längtan denna gång, där fanns mer än härd och flamma, mer än hvila natten lång, där fanns Finlands här församlad, ung och modig, stark och fri, och på oss såg fosterlandet och på fosterlandet vi.

Ära öfver gamle Klercker, evig ära kräfver han! Mångbepröfvad, sjuttiårig, var han än soldat och man. Ja, jag minns hans hvita hufvud, där bland rotarna han red och med ögon som en faders såg på sina gossar ned.

Med sex tusen söner kring sig, lika stark som fienden, ville han med fröjd och ära göra front i lifvet än. Tvekan fanns ej, fruktan fanns ej, allas längtan var att slåss, och vi litte på hvarandra, vi på honom, han på oss.

Då kom Klingspor, fältmarskalken, stolt som majestätet själft, med två hakor och ett öga och af hjärta knappt en hälft, då kom Klingspor, tog befälet med sin höga titels rätt och gaf order, han som Klercker, men hans order var reträtt.

Natt, på drifvan genomvakad, stjärnenatt vid Tavasthus, än, se'n många år förflutit, står du för mitt sinne ljus, fast vår trohet blef besviken, fast vårt hopp blef slaget kull, fast vår seger blef en dröm blott för en hjärtlös veklings skull.

När skall han sitt dåd förklara, när skall han till ansvar stå för de steg han tog tillbaka, då han kunnat framåt gå, för den nesa, som han fäste på vårt rykte, på vårt mod, för de tårar, dem vi göto, då vi bort få gjuta blod?

Sveko vi vid Siikajoki, när det ändtligt gällde se'n, låg vid Revolaks vår styrka ej i armar, men i ben? Adlercreutz har kunnat svara, Cronstedt ock och andra fler, men de tappre, hör jag, finnas, där de icke svara mer.

Jag har nämnt de stora båda, ära, ära öfver dem! Många deras vederlikar gått som de till fridens hem.

Döbeln hvilat, Duncker hvilat: spörjs det nu om deras tid,
får som här till vittne duga en förgäten invalid.

Hvarför fick jag icke falla, där så mången hjälte föll,
där den käckas finska hären sina högtidsstunder höll,
där vår ära lyste klarast, där vår lycka blidast var,
under Siikajokis, Lappos, Alavos och Salmis' dar.

Ej jag tvungits då att tåga högt mot nordens snö på nytt,
ej att se vår segerglädje snart i mörk förtviflan bytt,
ej att sörja tusen bröder, bittert dömda innan kort
att på Tornes isar stelna och vid Kalix skänkas bort.

Hårda slut på våra möder, tunga afsked från vårt land!
Dock jag kom med några andra än till Västerbottens strand.
Se'n jag där med trofast kärlek blödt den svenska sanden röd,
sitter nu jag här på torgen, sjunger för en smula bröd.

Gud bevara fosterlandet! Ringa är allt annat se'n;
en soldat skall kunna mista lif och lycka, arm och ben.
Gud bevara fosterlandet, det är summan af min sång,
så, fast andra ord förbytas, slutar jag den hvarje gång.»

Och han uppstod, granadören, gick bland menigheten kring,
fick en slant af en och annan, af de flesta ingenting;
och så kom han fram till vagnen, där den höge herren satt,
böjde djupt sitt gråa hufvud och stack fram sin slitna hatt.

Höge herren, generalen, klädd i glitter, bjäfs och band,
blef då mörk och ryckte häftigt hatten ur soldatens hand,
såg på honom, såg på folket, såg, och inom en minut
låg den gamles skatt af slantar slagen öfver torget ut.

Häpen stod där granadören, men generalen tog till ord:
»Jag har hört din sång, jag kämpat såsom du för samma jord.
Att jag äger detta minne i min ålders höst ännu,
ser du, jag är stolt däröfver, mycket stoltare än du.

Det är sant, att lyckan svek oss under mången blodig dag,
det är sant, att våra segrar byttes snart till nederlag.
Men ödmjuka oss behöfva vi för ingen man ändå,
och jag bär min hatt på hufvu't; bär du, gubbe, din också!»

Sagdt; ett sken af hög förklaring i hans anlet nu sig spred,
och han tryckte manligt hatten på soldatens hjässa ned;
men han talte — hjärtat brinner än af glädje i mitt bröst,
när jag tänker på hans uppsyn, när jag minns hans ord och röst —:

»Ojämnt falla ödets lotter, så en högre vishet bjöd,
jag fått glans och rika håfvor, du fått ringhet, du, och nöd;
men det bästa ha vi lika, trohet, aldrig vilseförd,
ära, med vårt blod besegrad och vårt hjärtas vittnesbörd.

Därför äro vi kamrater, därför kom och sätt dig här!
Gladt vi dela må det mindre, när det större lika är.
Jag har guld, om du behagar, jag har tak och bröd för dig,
du må ha din sena trefnad och din vackra sång för mig.»

Och i samma stund i vagnen satt den gamle granadörn;
folket skilde sig med vördnad och gaf plats från hörn till hörn,
och jag hörde vagnens rullning, där den for längs gatan ner,
men min blick var skum af tårar, och jag såg den snart ej mer.

Lotta Svärd.

Annu så händer det mången stund,
då vid kvällens trefliga härd
man träffar från kriget en gammal kund,
att man talar om Lotta Svärd.

Hur trumpen kamraten förut man sett,
får strax han ett blidare drag,
och de grå mustascherna krusas lätt
af leende välbehag.

Han minns, hur ofta från stridens ras,
från segerns blodade fält
han kommit tröttad och tömt sitt glas
i Lottas bräckliga tält.

Och han nämner med glädje ett ord och par
om madamen och skrattar smått;
men han mulnar också, då du ler till svar,
om ej löjet är gladt och godt.

Ty en pärla var hon på krigets stråt,
och en äkta pärla också,
och något tålte hon skrattas åt,
men mera hedras ändå.

Och var hon vacker, och var hon ung?
Hon räknade tjugu år,
se'n tredje Gustaf var Sveriges kung
och hon i sin lefnads vår.

Förr'n den ädle kungen i Finland stred,
hon blifvit en krigsmans brud;
och då trumman rördes och Svärd drog med,
så följde hon samma ljud.

Då var hon vacker. En läpp en kind,
som hennes så skär knappt fanns,
och mången krigare såg sig blind
på de bruna ögonens glans.

Men en vår är flyktig, en blomning kort,
och hennes, den blef ej lång:
i trenne växlingar gick den bort,
en tredjedel hvarje gång.

En togs af den första vinterns köld,
sent mildrad och tidigt sänd,
den andra blef första sommarens stöld,
den vissnade solförbränd.

En del, den tredje, som återstod,
den höll hon ej mycket värd,
den lät hon drunkna i tårars flod,
se'n han stupat i striden, Svärd.

När det sista kriget med storm bröt ut
och hon syntes bland oss på nytt,
då mindes hon knappast sin fägrings slut,
så länge se'n hade den flytt.

Men vacker än, fast på annat vis,
för en krigsmans sinne hon var,

och ofta nämndes hon än med pris
som i blomningens bästa dar,

fast de forna löjenas högkvarter
nu hyste rynkor en flock
och ögat ensamt var brunt ej mer,
men hela anletet ock.

Hon älskade kriget, hvad helst det gaf,
mot-, medgång, fröjder, besvär,
och de gråa gossarna höll hon af,
och därför var hon oss kär.

Och om någon med Svärd vid hans fana stått,
var han säker att ej bli glömd:
åt sådana mätte hon fullare mått,
och för den skull blef hon berömd.

Så följde hon trogen och käck armén,
hvar helst på sin marsch den kom,
och där skotten smällde och kulan hven,
där var hon ej långt bakom.

Ty de kära gossarnas unga mod,
det tyckte hon om att se,
och mente, hur nära hon striden stod,
»att hon ej var närmre än de».

Och om någon tröttnat i rök och eld
eller fått sig ett ädelt sår,
så »ville hon ha sin butik så ställd,
att han nådde en styrketår».

Och den grå butiken den röjde också,
om akt på dess flikar man gaf,
att den härbergerat en kula och två,
och de kunderna skröt hon utaf.

Nu lyssna vänligt och hör ett drag,
det sista af henne, jag såg.
Vi slutat Oravais' blodiga dag
och gjorde vårt återtag.

Med var hon, hade med möda fått
ur striden sin enda skatt,
sitt tält, sin kärra med käril och mått
och sin grälle, bruten af spatt.

Vi rastade. Lotta skötte sin sak,
höll disk, som hon förr var van,
men gömdt var tältet, hon valt till tak
nu endast en skyrest gran.

Och sorgsen var hon, om än hon bedrog
med ett löje emellanåt;
hon sörjde de tappres sorg, och hon log,
men den bruna kinden var våt.

Då kom till henne, där så hon stod
en sälle, en ung dragon;
hans blickar lyste af öfvermod,
och af spotskhet svällde hans ton:

»Häll i», så skrek han, »för ingen bang!
I afton vill jag bestå,
ty silfver har jag, du hör dess klang,
och vänner kan jag mig få!»

Hon sköt på den stolte en vredgad blick:
»Det är väl, jag känner dig nu.
För en fattig moder i fält du gick,
men hur stridde i dag här du?»

I mitt tält där satt du försagd och vek
och kved att du sårad var.
Nu bär du rosor, då var du blek,
och såret, hvar finns det, hvar?»

Säg ej, att din moder i grafven bor,
att för henne gevär du ej tog;
se, detta land är din gamla mor,
det är denna mor du bedrog.

Och hade du skatter, din ränsel full,
och ett haf att ösa dem från,

vid Gud, en droppe för allt ditt gull
jag gaf ej en sådan son.»

Hon knöt vid sidan sin näfve blott,
det var så madamens manér,
och den rike stormaren fann ej godt
att försöka närma sig mer.

Men ett stycke borta vid vägens rand
där satt en yngling allen.
På honom sänkte hon blicken ibland
med den blidaste stjärnas sken.

Det syntes, om närmre hans skick man såg,
där han satt mot geväret stödd,
att han följt med möda vårt skyndade tåg,
och att rocken var genomblödd.

På honom såg hon från stund till stund
så moderligt varmt och rent,
som om hvarje glas, hon räckte en kund,
just varit åt honom ment.

Men då ständigt han sjönk blott djupare ner
i de sorgsna drömmarnas famn,
då tycktes hon ledsna att vänta mer,
och hon nämnde ynglingens namn.

»Kom», så hon sade med bruten röst,
»än finns här en pärla kvar,
kom hit, min gosse, ett glas ger tröst,
vi behöfva den nu en hvar.

Du blygs? Hvad meral Jag vet det nog,
att ej guld i din ränsel du bär;
från ett torp i skogen till strids du drog,
och guld det skar du ej här.

Men där blod det gällde, där var du ej sämst,
det såg jag på Lappos slätt,
och vid Ruona stod du på bryggan främst,
då det stormades, minns du det?

Sörj därför ej, om ett glas du tar,
 för betalningen, den får gå;
 ett glas för Lappo till godo du har
 och för Ruona fullaste två.

Och stod han, Svärd, vid geväret än
 med sin tappra, vänliga själ
 och hade dig sett, hur i dag igen
 du blödde och slogs likväl,

då stod du hos honom i denna stund
 som en son hos sin köttsliga far,
 och, så sant jag lefver, på jordens rund
 fanns aldrig ett ädlare par.»

Soldaten kom, och hon fyllde sitt mått
 för den tappre till yttersta rand,
 och det feltes ej stort, att till råga han fått
 två tårar till däribland.

Det är länge sedan jag henne såg,
 men hon bor i mitt minne dock,
 och madamen kommer jag gärna i håg,
 och hon kan förtjäna det ock.

Ty en pärla var hon på krigets stråt,
 och en äkta pärla också,
 och något tälte hon skrattas åt,
 men mera hedras ändå.

Gamle Lode.

<p>Ständigt, förr'n han gick att strida och till anfall order gaf, sågs den gamle Lode bida för sin front med hatten af. From och lugn med silfverhåren, stod han så och bad en stund; böner allt från barndomsåren hördes än från gubbens mun.</p>	<p>Hatten af i alla leder! Stilla andakt, helig frid! Kulor kommo, slogo neder än i truppen, än bredvid, mången kämpe bet i gräset, halt dock! Ingen storm förut, innan »Fader vår» var läset och välsignelsen till slut.</p>
--	--

Först när han sin bön fått
 ända,
 sagt sitt amen högt och glad,
 då var gubben klar att vända,
 slog på hjässan ned sin hatt:
 »Komme nu all afgrunds skara
 oss till mötes på vår stråt,
 Gud är med oss, ingen fara,
 hurra gossar, raskt framåt!»

Och så bröt han in i elden
 med sin Gud och med sin tropp,
 inga makter, inga välden
 skakat nu hans mod och hopp.
 Lutad, men med kraft i armen,
 ömsom yr och allvarsam,
 snö i locken, eld i barmen,
 så gick gamle Lode fram.

Folket sade: »Fyr och flamma!
 Nu är gubben ung på nytt;
 forna junkern är densamma,
 bor i hjärtat oförbytt,
 tänder i hans blickar blossen,
 lyser oss till seger skön;
 nu kan fan ej skrämma gossen,
 sen han bedt sin moders bön.»

Blodig lek var bragt till ända,
 segern vår väl mången gång;
 hären fick till ro sig vända
 efter slutad bön och sång.
 Trötta skaror sökte tälten,
 höllo glada rast igen;
 Lode? Nej, han måtte fälten,
 spökade kring nejden än.

Ensam gick han för det mesta,
 utan buller, utan ståt;
 några män blott af hans bästa
fingo följa honom åt.

Hvar han varit värst i klämma
 under dagen tung och lång,
 där, där var hans tanke hemma,
 ditåt styrde han sin gång.

Hade han ej nog af striden?
 Var dess hågkomst honom ljuv?
 Var, fast kampen var förliden,
 han ej mätt på blod ännu?
 Ville han betrakta döden,
 fröjdas åt dess offers tal?
 Lode? — Nej, han sökte nöden,
 ville lindra likars kval.

Hvar af lif en gnista röjdes,
 hvar en puls än vaken fanns,
 där höll gubben rast, där dröjdes,
 där försöktes vård och ans,
 ingen fick i omsorg svika,
 ingen välja känd och kär.
 Vän och ovän, allt var lika,
 bröder voro alla där.

Mången kämpe, van att akta
 lifvet blott som stundens län,
 kunde stå och tyst betrakta
 gubbens vandring långt ifrån,
 glömma bivuakens nöje
 blott för nöjet att en stund
 le, men med sitt bästa löje,
 åt hans underliga rund.

Och man sade: »'Hugg och
 klappa!
 var hans rop i stridens ras;
 nu, så får han gå och lappa
 hvad han nyss här slog i kras.
 Dock, — det var ej gamle Lode,
 som bröt leder och högg ned,
 det var gubben ej, den gode,
 det var pojken, som var vred.»

Pojke var han, men med heder,
 pojken satt i hjärtat lugnt;
 gammal tro med gamla seder
 höll det hemmet varmt och ungt.
 Stilla allvar var hans yta;
 såg man i hans blick likväl,
 sågs den som i speglar bryta
 glädjen i hans barnasjäl.

Sådant hände, dock blottsällan,
 blott en stor parad till lags.
 Höll han öfning däremellan,
 var han klädd som fordomdags.
 När han då red fram för skocken,
 eja, det var sömn ej då;
 gamla herrn och gamla rocken,
 dem förstod man sig uppå.

Enkel skrud och enkel ära
 var hans fröjd, kampanjen lång.
 Det blef fred. Han måste bära
 band och stjärnor se'n nå'n gång.
 O, då var det, som om ståten
 all hans vår kylt af till höst,
 som om pojken, halft förgråten,
 klämts och frusit i hans bröst.

Lif och kraft i hvar manöver,
 lust och fröjd, hvar helst han kom,
 aldrig under, alltid öfver
 hvad han trott sin skara om.
 Gubben fick ej annat göra
 än att gå från man till man,
 nypa här en kund i öra,
 där i skägget gladt en ann.

Kom han då inför paraden
 tvär och tung i högtidsdräkt,
 stod hans manskap hela raden
 häpet, som ur sömnen väckt,
 ingen skyldring gick medgamman,
 ingen sväng förtjante ros,
 tills han gaf dem allesamman
 kort god dag och red sin kos.

Folket sade se'n: »Anammal
 Än har gubbens vår ej flytt.
 Forn junkern är densamma,
 bor i hjärtat oförbytt.
 Tiden på hans hjässa snogat,
 år och mödor böjt hans kropp,
 pojken log dock än ur ögat,
 skälmen kröp ur gömman opp.»

Främlingens syn.

Hvem är palatset, som jag for förbi
 i kvällens mörker nyss? Hvem bor däri?
 Så graflikt hemskt det stannat i mitt minne:
 det höjde sig så stolt bland nejdens hus,
 men det var mörkt och tomt och dödt där inne,
 blott ur ett rum, ett enda, lyste ljus.

Jag stannade en stund och såg. Det var
 palatsets stora sal, som lyste klar;
 den låg som öppen för mitt skärpta öga.
 Jag sökte människor i salen, men

min väntan såg sig fylld så ganska föga,
blott två gestalter rörde sig i den.

En svartklädd kvinna, hög, fast böjd af år,
med rika lockar af ett silfverhår,
som föll på skuldran ned, var en af dessa;
en svartklädd man, den andra af de två,
höll lugnt en kandelaber, och hans hjässa,
än buren upprätt, sken som snö också.

Mitt öga följde dem. Det fanns en bild,
en tafla fäst på salens vägg, och skild
från den på ringa afstånd fanns en annan.
När kvinnan nådde dessa på sin rund,
då höjde fridsamt hon den sänkta pannan
och såg mot dem liksom i bön en stund.

Hvem var hon? En minut, och allt förgick:
hon hade vandrat. Nästa ögonblick
sågs ej ett ljus sig mer i slottet tända.
Hvem var hon, säg? En vålnad utan ro?
En enslig bilderdyckerska kanhända,
från andra länder och af annan tro?

Nej, främling, ingen vålnad, ingen strid
du skådat, — allt var verklighet och frid.
Dock, om i morgon du vid samma timma
vill följa vägen, som till slottet bär,
skall du som nyss se ljus i salen glimma
och se den gamla kvinnan åter där.

Se'n långa tider re'n, se'n många år
med samma tjänare i samma spår
hon vandrar så, hvar gång till natt det stundar:
hon dröjer en minut, se'n syns hon gå;
i nästa stund hon hvilar re'n och blundar,
och det är fridens sömn, hon sofver då.

De båda bilderna, du kunde se,
två ädla bröder Ramsay voro de,
i denna boning vuxna med hvarandra.
Den ena stupade på Lemos strand,

helt kort därpå vid Lappo föll den andra,
och båda för ett älskadt fosterland.

Om dem vet sägnen tälja många drag,
och Finlands skalder sjunga än i dag,
hur gladt sitt unga hjärteblod de blödde.
De fingo segra i sin ålders vår,
de fingo falla för det land, dem födde,
en tjuget, den andra nitton år.

Men kvinnan, ädle främling, som du såg
med dyster undran, när i stilla tåg
hon långsamt skred från broder och till broder,
hon lefver nu af sina minnens skatt:
det var de båda tappres gamla moder,
hon tillbad bilder ej, — hon tog god natt.

Fänrikens hälsning.

(Till Gregori Tigerstedt på femtionde årsdagen af striden vid Revolaks.)

»**H**ar du på livvets stigar märkt nå'n gång
ibland de tusende, du där sett vandra,
hur af en okänd makt, ett inre tvång,
en människa kan dragas till den andra?
Man ser ett anlete, en röst man hör,
och fångslas, glädes, vet ej själf hvarför.

Det fanns vid Cronstedts skara förr en man,
ännu i minnet kär för mig att skåda;
jag var re'n veteran, en yngling han,
men samma anda bodde i oss båda.
Jag glömmet mycket, glömmet lätt, men nej!
Gregori Tigerstedt jag glömmet ej.

Det syntes på hans blick, hans gång, på allt,
att han var född för svärdet, ej för trossen;
en högrest krigarbild, en smärt gestalt,
gick han sin bana fram, den raske gossen.
Han var mitt ögas fröjd från dag till dag,
han kände icke mig, men honom jag.

Jag minns hans stämman; fostrad högt i nord,
 ljud den som nordan skarp inför plutonen;
 till målet bar som kulan hvart hans ord
 och trängde in, ty det var krut i tonen;
 det låg ett vittne re'n i denna röst,
 att den var hemma från ett trofast bröst.

Och hvart det bar, hvad helst han pröfva fick,
 vid hopplöst återtåg af nöd och våda,
 brann samma eld i samma öppna blick,
 sågs samma lugn i samma anlet råda;
 det var, som om man läst i brons däri:
 'Ån kommer dag, än är ej allt förbi.'

Ibland, när farten norrut blef för stor
 och mången kämpe grät af harm och smärta,
 då bet han tänderna ihop och svor,
 men tåren gömde han uti sitt hjärta;
 blott pressadt från hans läppar hörde vi:
 'Ån kommer dag, än är ej allt förbi.'

Och dagen kom, hans festdag, då vår här
 med ära kunde veckla ut sin fana.
 Vid Revolaks ljud ropet: 'I gevär!'
 och krigarn, jagad nyss, fick ändra bana.
 En blixst af fröjd flög genom männens rund,
 det var en stund, en oförgätlig stund.

O hvilken syn! En här med slocknadst hopp
 bröt fram att det vid stridens låga tända,
 en hämmad ström ur sprängda dammar lopp
 att mot hvart hinder sina böljor vända,
 ett folk, förnedradt till förtviflans rand,
 stod upp att värna sina fäders land.

I ljus smalt rodnan bort kring österns berg,
 och dagens strålfod kom allt mera nära,
 då tog omkring oss drifvan purpurfärg,
 där grydde morgonrodnan af vår ära:
 allt djupare, ju högre solen stod,
 sken denna morgonrodnad, — den var blod.

Men dagens första väkt knappt än förgått,
 när stridens sista flamma var förbrunnen
 och Siikajokis unga seger fått
 en tvillingsbroder, lika skön befunnen.
 Ett jubel skallade från led till led,
 det var den hälsning, som den mottogs med.

Jag stod på kampens kulle. Allt var lugnt.
 Där vreden rasat nyss, nu rådde friden;
 man stred ej mer, man sof där djupt och tungt,
 man sof den sömn, som mer ej störs i tiden;
 och fanns en vaken, var det blott en vän,
 som hos en vän, som somnat, dröjde än.

Jag hade sökt, jag hade hittat rätt,
 jag fått en visshet, lika svår att sakna:
 jag hade sökt bland leden Tigerstedt,
 men han fanns här, han fanns ej bland de vakna.
 I segerns stund, af stridens glädje varm,
 han somnat här med genomstungen barm.

Den tappre! Nyss likväl jag honom såg
 så ung, så käck, så stark sin stormning våga
 och rycka an i omotståndligt tåg
 mot höjda svärd och vilda eldgaps låga;
 nu låg han stel, på samma drifva sträckt,
 där nyss Bulatoffs eldar djärft han släckt.

Dock än med livvets färg ifrån hans drag
 ej prägeln af hans lugna själ försvunnit,
 uti hans bleka anlet kunde jag
 än se det trygga mod, jag förr där funnit;
 jag måste tänka, när jag såg däri:
 'Än kommer dag, än är ej allt förbi.'

Och se! Än var ej allt förbi. Ännu
 han sparad blef för fosterlandets fana.
 Jag såg ej honom se'n. Kanhända du
 i lifvet möter honom på din bana:
 då hälsa honom än från fordomdags,
 från Stål, från bragderna, från Revolaks. »

Så talte gamle Stål en gång om dig,
 du kämpe från vår äras gyllne tider.
 Hans hälsning har studenten gömt hos sig,
 tills grånad re'n han bär den fram omsider
 nu, när ett sekel hunnit halft förgå,
 se'n för din fosterjord du stridde då.

Tag denna hälsning kärt, det bor i den
 en hälsning ock ifrån det land, dig födde;
 det räknar lederna utaf de män,
 som för dess tro, dess hopp, dess minne blödde.
 De glesnat mycket, desto mera har
 det kärlek för de få, det äger kvar.

Det tackar dem för detta trogna mod,
 som än vid polens is ej slöt att brinna,
 det tackar dem för allt det ädla blod,
 de för dess framtids räddning låtit rinna
 att genom dem dess lösen kan förbli:
 »Än kommer dag, än är ej allt förbi.»

Von Törne.

Jag minns väl knappast, om jag talt tillförne
 om mannen från S:t Mickel, gamle Törne.
 Bland gråa hjältar nämndes äfven han
 och förde Savolaks' vargering an.

Von Törne, vet du, var en äkta finne,
 en gammal, knotig björk med masur inne,
 det var ej lätt att öfver honom rå,
 det skulle vara hugg, som bet uppå.

Han visste af det själf och trodde gärna,
 när folket sade, att han hade kärna,
 att gamle Törne stod uppå sin kant
 båd' som major och öfverstelöjtnant.

Jag kände gubben under freden redan,
 då var han rund och trygg som framgent sedan;

en främling kunnat tro sig se en stock,
som man klädt sporrar på och krigsmansrock.

Men i den stocken fanns ett hjärta slutet,
ett hjärta, fläckadt ej, ej heller brutet,
med starka pulsar och med eldadt blod,
ett kärnfriskt mannahjärta, fullt af mod.

Och detta hjärta slog för fosterbygden;
att veta akta den, se, det var dygden.
Hvarför? Jo, därpå gaf han det besked,
att den var hans och hans vargerings med.

Jag minns, hur ofta, när han var bland kända,
det var hans lust att orda utan ända
om detta land, »det bästa rakt, som fanns»,
och om dess folk, »ett sådant folk som hans».

Han stod då gärna bredbent midt i ringen,
det var hans sturska vana, efter ingen
i vida världen, liten eller stor,
förneka djärfts, att han var finsk major.

Som denna ära höll han ingen annan,
med den i hugen lyfte stolt han pannan
och var beredd att gå, fast mot en värld,
med sin kohort, sin fullmakt och sitt svärd.

Ibland likväl, när han var rätt i taget,
beskref han finnens enfald för gelaget,
hur ärlig mången var, men dum också.
Han log hvar gång ett jättelöje då.

Men kom en annan och försökte klandra, —
pass; det gick an för gubben, ej för andra.
Långt förr'n berättarn hunnit än till slut,
fick han tillbaka: »Herre, håll er trut!

Jag frågar er, som är så stolt i orden,
hvar ni sett en nation på vida jorden,
sett eller läst om en i skrift, i bok,
mer än den finska ädel, käck och klok.

Försök att stå med den på tjänstens vägnar,
där kulan hviner och där blod det regnar,
och svara, se'n ni pröfvat själf och sett,
om finnen saknar eld och ej har vett! »

Som han i freden var, var han i striden.
Jag var furir vid gubbens trupp den tiden
och kunde nämna många andra drag,
men vill blott tala nu om Lappos dag.

Vi voro sända då att rensa skogen,
vi ville fram, hvar man var redebogen,
men gamle herrn fick lust att göra halt,
»emedan finnen sköt så skarpt och kallt ».

»Halt», skrek han, »gossar! tagen stöd af träden
och mejen skocken, som man mejar säden;
skarpt korn, kall siktning! Här får korpen stek,
det här blir en fördärfvad rolig lek.»

Han kände hvarje man i bataljonen
till namnet icke blott, men till personen,
gaf akt, så långt han såg, på en och hvar
och hade ord för alla som en far:

»Rätt så, Karl Hurtig, det var träff, det skottet,
nu puffar aldrig mera den, som fått'et.
Bra, korpral Flink, du skjuter som i fjoll!
Aj, se, för tusan, där föll Per Pistol!

Nå, det var synd med stackars gossen käcka,
hans gamla far skall få mitt torp för Pekka.»
Så var hans språk, så förde han befäl,
en finsk major till botten af sin själ.

Det kom ett bud från Adlercreutz; »Forcera!
Framåt med bataljonen, skynda mera!»
Von Törne hörde ganska lugnt därpå,
behöll sin plats och svarte blott: »Jaså!»

Nu kom det glada. Gubben stod vid fanan,
stod stolt och rund och bredbent efter vanan,

som om han ärnat stå till världens slut
och ment åt själfva kulan: »Stopp, vet hut!»

Hvart ville budet med en slik ta vägen?
Den unge fänriken var helt förlägen;
han hade sprängt dit öfver sten och stock,
och allt stod gubben kvar mot order dock.

»Ryck framåt, herr major!» — »Tyst, herre baral
Ni kan ju se det, här är ingen fara.» —
»Men generaln befallt.» — »Ja, lefve han!
Karl Adlercreutz, han är en ärans man.»

Han sagt det knappt, när han från närmsta tallen
fick sig en sats af splittrad bark mot skallen:
»Åhå, jag kunde vänta sådant här,
det är en karl att sikta bra, den där.

Det var så när, att han mig träffat hade;
nu får jag säga, som Hans Klinga sade,
när kulan strök förbi hans ögonbryn:
'Den djäfvuln aktar ju ej ens folks syn'.

De orden hade ständigt gjort hans nöje,
nu log han ock på nytt sitt stora löje
och ställde sig helt trygg, som nyss förut,
med hand i sidan och med benen ut.

Gud vet, hur länge han än dröjt med slaget,
men bäst han stod där midt i själfva taget,
paff, kom en kula åter och flög hän
rakt genom porten mellan gubbens knän.

Den gamle märkte fladdret i syrtuten,
såg ned, såg på den, den var genomskjuten,
höll upp ett skört, det andra likaså, —
fördömdt, det syntes hål i båda två.

Nu blef han misslynt, tog sig vid sitt öra.
»Här får Matts skräddare ett vackert göral
Men skynda, gosse, kära Janne, kom
och se, om det står bättre till bakom!»

Och Jan, hans gamle dräng, steg fram: »Ack herro, nu gick det tokigt, här är sjufaldt värre, där framtill finns dock skörtet i behåll, men här en trasa bara utan fäll.»

Då blef von Törne vred: »Nej, si en token, som tar och skjuter platt fördärfvad rocken, som jag i dag bär på mig andra dan! Framåt här, gossar! Fan skall ta den fan!»

Den femte juli.

»**N**u lyser julisolen klart,
mitt sinne stäms så underbart
i denna morgonstunden;
kom, yngling, om du vill som jag,
kom, låt oss andas några drag
af sommarluft i lunden;
det är i dag en högtidsdag!»

Den gamle knekten talte så,
sköt nätet bort, stod upp att gå
och tog mig tyst vid handen;
och genom byn vi följdes åt
och öfver ängens blomsterstråt
till blåa sjön och stranden,
i pärlor klädd af daggens gråt.

O hvilken himmel, hvilken jord!
Den gamle talte ej ett ord,
han tycktes blott betrakta;
en tår föll på hans kind ibland,
omsider tryckte han min hand
och log och sporde sakta:
»Säg, kan man dö för detta land?»

Jag teg. En blick ur hjärtat var
mitt enda, lätt förstådda svar,
han sökte ej ett annat.

Och tystnad rådde en minut,
han såg kring nejden som förut
från kullen, där vi stannat;
då tog han ord, då brast han ut:

»Ja, yngling, här från denna
strand
du ser ett stycke af det land,
som fosterland du kallar:
skönt som vid Virdois sjöar här
är det kring Saimens tusen skär,
där Vuoxens bölja svallar,
där Imatra i skum sig klär.

Och stod du nu längst upp i
nord,
du såg en lika härlig jord
ifrån dess fjällar höga;
och om den flacka kust du såg,
som sköljs af Bottenhafvets våg,
låg Finland för ditt öga
och tände kärlek i din håg.

Men vet du hvad jag syftar på,
kan du den tysta tår förstå,
som i mitt öga sitter?
Och denna dag, säg, anar du,
hur den kan vara mig så ljuf

och lika fullt så bitter?
Det är den femte juli nu.

En dag gryr upp, en dag förgår;
hur mången lämnar ens ett spår;
när den från oss är tagen?
Den femte juli, ack, den drog
ej spårlöst bort, jag minns den nog
se'n sjutton år den dagen,
det var den dag, då Duncker dog.

Här fanns ett folk i Suomis
land,
det finns ännu: vid sorgens hand
det lärt att bära öden,
det känner intet offer svårt,
dess mod är tyst, dess lugn är
hårdt,
dess trohet trotsar döden,
det är det folk, vi kalla vårt.

Du ser det i dess hvila, du,
det härjas ej, det störs ej nu,
dock kan för det du flamma;
jag såg det i dess präfnings-tid,
i frost, i svält, i storm, i strid,
jag såg det då detsamma;
hvad, tror du, kände jag därvid?

Jag såg det blöda dag från dag,
jag segrar såg och nederlag,
men ingen såg jag svika;
i bygder, där ej sol gick opp,
stod kämpen än med ishöljdr kropp
och nekade att vika,
fast utan hem och utan hopp.

Hvad tålmod, hvad manna-
mod,
hvad kraft i hug, hvad eld i blod,
hvad lugn i skiften alla,
hvad bragder kräfdes ej af den,

som detta folk, som dessa män
sin hjälte skulle kalla
och dyrka efter döden än?

Men fråga, om du träffar på
en veteran från kriget då,
en af de tappres skara,
spörj, om han kände dock en man
som priset öfver alla vann,
och trofast skall han svara:
'Ja, herre, Duncker hette han.'

Och utan höga anors län
kom denne man, en hyddans son,
från obemärkta trakter
och vann en storhet, knappast
drömd,
blef landets stolthet, blef berömd
som starkast bland dess vakter
och blir i Finlands tid ej glömd.

Och denna äras rena glans,
hans kärlek gjorde den till hans,
hans varma hjärtas låga.
Sin fosterjord han trohet svor,
för den som för en brud, en mor
sitt allt han ville våga, —
med denna kärlek blef han stor.

Han föll; och dock, hvad här-
lig lott
att dö som han, se'n så man fått
sitt lif med ära hölja!
Det är att trotsa glömskans sjö,
att lyftas som en grönklädd ö
ur djupet af dess bölja;
det är att dö, och dock ej dö.

Nu stråla blomsterprydd, o
land!
Höj öfverallt en löfrik strand
ur sommarvarma vågen,

låt rodna dina fjällars topp,
låt skimra dina strömmars lopp
och slå mot himlabågen
i glans ditt Saima-öga opp!

kan stolt till dig sig vända
och säga: 'Se, så härligt log
det land, som hjältens kärlek
tog;

Att minnet, när på denna dag
det nämner Dunckers namn som
jag,

säg, kan det hjärtan tända?
Det var för denna brud, han
dog!'

Munter.

ackert var det att betrakta
hjälten Adlercreutz, genra-
len,
hur han kom så tyst och sakta
till soldatens graf i dalen,
hur han stannade vid randen
och, med hatten sänkt i handen,
såg den enkla bädd fullbordas,
där Hans Munter skulle jordas.

sitt kvarter han fått, soldaten,
framsteg korpral Buss på griften
och höll tal om stridskamraten.
Hur han var till börd och minnen,
hjärta, språk och kraft och sinnen
som en slant till krigsman sla-
gen, —
allt drog gubben Buss i dagen.

Stor var eljest icke hopen,
honom följde i det sista:
två soldater gräfde gropen,
fyra stodo vid hans kista;
men till heders se'n för resten,
utom generaln och prästen,
tre korpraler, pengar värde,
och furiren, jag, — den fjärde.

Det var konstlöst, men man
rördes,
stod där kvar i tyst förbidan,
log, när Munters kärnspråk hör-
des,
strök mustascherna åt sidan. —
Vill du lyssna till hans saga?
Den är enkel och alldaga,
kan väl mödan knappt betala;
hör dock! Gamle Buss må tala.

Annan ståt fanns ej att skåda.
Klädd i slitna krigarkläder
låg han, Munter, i sin låda
hopklämd mellan fyra bräder,
trygg och nöjd att se i döden,
som han var i alla öden,
samma kämpe som i lifvet,
mindre ferm blott, det är gifvet.

»Krigsmän, nu är Munter borta.
Känd och käck långt mer än
mången,
har han kommit nu till korta
och åt döden gett sig fången.
Efter marscher, stormar, strider
har han nu gjort halt omsider,
lagt sig här till rast i backen
och vändt lugnt i vädret klac-
ken.

Nu, när skild från strid och
skiften

Fråga oss, som närmst i elden fått med honom kulator smaka, om han höll sig, där man ställde'n, eller ryggade tillbaka, om i striderna och slagen han fick hvitt i anletsdragen eller såg mot dödsminuten mörkbrun, som af koppar gjuten?

Till armén från vilda skogen kom han, styf till skick och later, sina tappra fäder trogen, allt från hedenhös soldater, svarte kort och talte föga, log med skalken i sitt öga: högst tre ord, se'n stumsomsiken, men på hufvu't slog han spiken.

Liksom han, så hela raden af hans släkt gått fram i världen, blödt och dött i lägsta graden, hållit truten, talt med svärden. En gång som ett troll omsider steg i Karl den tolfte's tider ända till furir en Munter; se'n dock bar på nytt herunter.

Mången, ej i tjänsten öfvad, släpper sent sitt hem ur minnet, hänger näbb och går bedröfvad, innan tiden stålsatt sinnet. Sådan var ej Munters vana, nej, till tredje Gustafs fana kom han, rakt från första dagen som en slant till krigsman slagen;

drack af fröjd, blef vild om kvällen och slog buckla på geväret; nästa morgon fick sig sällen litet fuktel för besväret. Våbelen sade: 'Tag ej illa,

så är tjänsten, gubbe lilla! Har du mjuknat nu till början?' 'Jo', sad' Munter, 'tack för smörjan!'

Nykter var han ock allt sedan, hurtig, nöjd och oförtruten, fick i första dusten redan vänstra skuldran genomskjuten. Döbelen stod då bland de sina, hörde samma kula hvina:

'Den gick nära, barn, hvem fick'en?'
Munter svarte: 'Jag var pricknen.'

Knappast läkt på nytt den gången, fick han åter lyckan pröfva, fick, i en kosackhop fången, sina breda fötter öfva; tvangs att följa halfva milen steppens fåle, snabb som ilen, tills af några djärfva kunder han blef frälst som af ett under.

Svetten svälde i hans panna, hjärtat slog och barmen häfdes, när han ändtligt kom att stanna; — dock god min behölls och kräfdes. 'Fick du trafva?' ljödo ropen skämtsamt ur den ystra hopen, 'hur gick färden, hur var stigen?' Munter svarte: 'Tämmeligen'.

Kort därpå blef Armfelt slagen; Munter, blodbestänkt, ja, färgad, stod sin fana närmst den dagen, genom honom blef hon bärgad. Nu, vasserra, ändtligt fick han på den fasta, gråa brickan svärdsmedaljens hederstecken; Munter sade lugnt: 'Åh necken!'

Som han var i dessa strider, och fick gynnarn öfver nacken, lika nöjd och oförfärad flink att skynda ut på backen. var han allt till sista tider, endast mer bemärkt och ärad, var nu grå i skägget vorden, kanske än mer karg på orden, men i eld och rök och flamma in i döden än densamma.

Sent på ett besök i våras kom hans mor till bivuaken, då fick Munter lof att tåras, när han såg den gamla draken; satt ock sedan långt på natten, teg och log och såg på skatten. Detta möte var det sista, nu lär gummans hjärta brista.

Aldrig nej, hvad helst honsade; till hvart ord från moderns tunga endast ja och ja han hade, tills hon ändtligt hördes sjunga: 'Käre son, var ej förvägen! Håll dig saktligt, gå ur vägen, bättre fly än illa fäkta!' — Då sad' Munter: 'Pass, ursäkta!'

Dock, hans kula, den var gjuten, här var gränsen, här fanns döden, se'n han käck och oförtruten följt armén i alla öden.

Än i går dock blef han funnen, hurtig med tobak i munnen, som piket hos generalen, där ett krigsråd hölls i salen.

Nyss på ordena vi läste, hur, liksom att föra ordet, en granat kom in och fräste mellan herrarna kring bordet. Munter, van att röra bränder, *spottade i styfva händer*

Dörren hann han, klippte sedan genom förstun ut i rycken, stod så när på trappan redan, när granaten sprang i stycken. Det var Munters bragd den dagen. Nu så låg den tappre slagen, dock, till modet än behållen, sad' han endast: 'Fan tog bollen.'

Än i dag, när morgon grydde, höll han kvar af lif en gnista; ingen klagan, hållning prydde veteranen i det sista. 'Stackars gubbe, ena armen, den är borta, hela barmen full med skärfvor af granaten!' Munter sad': 'Han sprack, den saten.'

Sådan slöt han, sådan var han, karl i början, karl i slutet, trög i ord men kvick i faran, med om saken oafbrutet. Van att handla, ej att pråla, van att sakna, van att tåla, var han man att allt fördraga, allt, ja, utom ett — att klaga.

Kunde världen oss betala våra bistra dar och nätter, ägde de ett språk att tala, Finlands genomblödda slätter, kunde härens fanor säga, hvad en Munters likar väga, mången med galon på rocken fick då buga för en tocken.

Ja, mingamla barm känns höjas, när jag honom minns i ledet.

Skulle dödens fåror plöjas,
vänner, det var häst i redet;
aldrig ängslig och förlägen,
bara hejsan och ur vägen,
gången jämn och efter trumman,
framåt, det var hufvudsumman.

Och hur var han dock ej boren
vänfast, trofast, lugn och stilla!
Som ett barn, fast grå till håren,
ville han knappt ovän illa.
Fienden var för hans händer,
hvad tobaken för hans tänder;
bägge slet press och våda,
dock som kära plantor båda.

Heder öfver honom, heder
öfver krigarn, där han gömmes!
Mannamod och mannaseder
akte, att hans namn ej glömmes.
Inga slafvar trampe kullen,

där den tappre bor i mullen!
Nej, en ätt af gamla stammen
skydde ständigt grafven. Amen!»

När korpralen slutat hade
och steg ned från vigda sanden,
tog generalen själf en spade
i den segervana handen.

Det var han som sist af alla
sakta lät på grafven falla
litet stoft af fosterjorden;
men han talte. — Glöm ej orden!

Hvad han sade, föll i tycket,
väckte tankar mångahanda,
fast det ej var grant och mycket,
endast talt i Munters anda;
nog det var att vittne bära
om vår trohet, om vår ära,
nog också till krigarns minne; —
orden lydde: »Han var finne!»

Von Essen.

Han stod på sin förstutrappa
med mössa af krigarsnitt,
med sporrar och ryttarkappa;
han ärnade göra sin ridt.

Han stod där sjuttiårig,
en kämpe till min och blick,
smärt, högre, silfverhårig;
där har du hans yttre skick.

Men hvad vållar hos gubben
vreden?
Han stampar helt vildt af harm.
Vi lefva ju midt i freden,
hur gör han sådant alarm?

Betrakta blott lugnt processen,
så farligt är ej därmed;

du ser den gamle von Essen,
du ser hans vanliga sed.

Nu ropar han. Lyss till orden,
nu ger han reson och skäl:
»Matts kusk, du mitt straff på
jorden,
dig borde jag rakt slå i hjä.

Hur länge skall här jag bida,
allt för din sömnhets skull?
Du känner, när jag vill rida,
du vet ju, när timmen är full.»

Och kusken, han kom ur stallet
med skymmeln stolt att se;
att han sofvit, det var ej fallet,
han vaknat för fort kanske.

Med hufvudet högt uppburet
framledde han hingsten stum.
Blixt, dunder! Det ädla djuret
stod skälfvande, höljdt af skum.

Han steg från sin förstutrappa,
genraln i sitt bästa skick,
med sporrar och ryttarkappa.
Då föll på skymmeln hans blick.

Han stod som af åskan slagen,
han trodde sitt öga ej:
»Säg, skurk, är min syn bedragen,
är detta ditt verk? Säg nej!

Men dukar du upp en fabel
och ljuger mig full här nu,
så går jag och tar min sabel
och klyfver ditt hufvud i tu.»

Det var Matts kusk, soldaten,
han blef ej så lätt försagd;
väl hade han gjort mandaten,
men svarade själf för sin bragd.

»Hur? Ljuga här?» stolt han
sade,
»en skam är att misstros så.
Väl svårare skuld jag hade
och ljög ej, herre, ändå.

Här kom en kosack på vägen,
han skröt med sin flinka rapp.
Hvad? Skulle jag bli förlägen?
Jag red med honom i kapp.»

Von Essen, sjuttiårig,
med flammande eld i barm,
smärt, högre, silfverhårig,
han hoppade högt af harm.

»Bort», skrek han, »du fräcka
sälle,
till stallet igen och minns
att hämta i skymmeln ställe
den gröfsta piska, där finns.»

Han var en man, soldaten,
som stått för kulor och död,
som tagit sin kost af staten;
nu åt han von Essens bröd.

Han gick helt stum och sluten,
men hans öga det brann i glans;
han gick och kom på minuten
med den gröfsta piska, som fanns.

Han räckte den åt sin herre:
»Jag var man i mitt led också,
och sköts det, sköt jag än värre,
och stacks det, stack jag som två.

Skall nu som en häst jag smaka
er snärt, då jag gjort som bäst,
så sparkar jag upp tillbaka
och sparkar ock som en häst.»

Genralen, han hörde hotet,
helt rak tillbaka han steg.
Han tycktes ej ha emot'et,
han såg på mannen och teg.

Och allt som han såg, så
höjde
han högre sin resliga kropp,
och allt som han teg och dröjde,
så klarnade anletet opp.

»Och hör du», skrek han om-
sider,
»hvar fick du ett sådant mod?
Det där är från forna tider,
det där har vuxit i blod.

Jag ser det ej första gången han svängde sig, barsk i synen,
i dag, jag har känt det förut. och gick tillbaks till sitt rum.
Jag såg det hos mången, mången
i själfva hans dödsminut.

Jag sett det, där Finlands fana Det var densamme bjässen,
gladt fläktat på segerns fält, jag minnes se'n fordomdags,
jag sett det på nödens bana, det var densamme von Essen,
i slagnas isade tält. som stridde i Savolaks.

Och skulle, när du dig skickar Ferm var han, aldrig dåsig,
så manligt som nu, min son, nu bar det ändå till fjälls.
och skulle, när så du blickar, För kölden han dragit på sig
jag ge dig åt piskans hån; storstöflar och vargskinnspäls

vid himmelens Gud och fader, När så han gick mot faran,
då vore jag aldrig värd som vanligt i främsta led,
att nämna de tappra rader, och sjönk i den Brustna skaran,
bland hvilka jag höjde mitt svärd. hvar gång han sin fot stack ned;

Gå, sök dig en vän här nära, då svettades gubbens panna,
en duktig och stursk kamrat, då kände han tung sin plikt,
och drick ett glas för vår ära, då måste han stundom stanna
här har du en blank dukat! inunder sin gräsliga vikt.

Och tack för det vackra minne, Men »Framåt!» skrek han åt
du väckt i mitt hjärta, du, hären
och tack för ditt arga sinne, — med samma eld ändå,
och drag åt helvete nu!» »och bären mig gossar, bären,
i fall jag ej orkar gå!»

Han strök sig om ögonbrynen, Tre ting i lust och smärta,
det tycktes, hans blick var skum, dem ägde han, käck och god:
stolt själ och lättördrd hjärta
och brinnande hetsigt blod.

Trosskusken.

amle Spelt, skall han då helt förgätas? Nej!
Han var kusk vid trossen, högre var han ej,
hade som hans likar måst i glömska falla,
om han ej fått namn som latast bland dem alla.

Pengar värd var gubben ock att se uppå,
han och hästen, som han körde, likaså.
Höll den ena sina steg med två ben dyra,
tycktes knappt ett pris förslå för den med fyra.

Sådan farten, sådan var ock rykt och ans,
lika tofvig gubbens lugg och hästens svans,
Grälle bar från eget stall sitt damm i världen,
och sitt sot på näsan Spelt från egna hården.

Där de syntes så alltjämt i tränen sist,
är det säkert, att på skratt var ingen brist:
hästen gick i sömnen, gubben sof på kärran,
hur den gamle hölls på lasset vete Herran.

Sakta bar likväl det framåt, småningom
högre, högre upp mot nordens bygd man kom;
halfva Österbotten snart han genomfarit,
var dock allt densamme, han i Nyland varit.

Och på lika sätt gick äfven färden till,
samma skratt, hvar han for fram, hvar han höll still,
och vid skrattet klatschar, det var klippt och skuret,
än på gubbens rygg och än på kreaturet.

Ingen ändring dock i skick och lugn och fart.
Spelt, han var ohjälplig, det var uppenbart;
ingen piska bet på gubbens tjänstekläder,
och i tjänsten bar ock Grälle barkadt läder.

Så omsider nåddes Siikajokis strand,
blott en frusen flik fanns kvar af fädrens land,
äfven denna skulle snart till byte lämnas;
dock en stark kan brytas, och en svag kan hämnas.

Före kväll var vunnet härens första slag,
flyktens dag förvandlad till en segerdag,
återsvalla skulle en gång jagad bölja,
strömmen ändras, den förföljde nu förfölja.

Snart också från man till man en maning lopp:
»Nästa morgon allt i skick att bryta opp!

Här och tross skall innan natt i ordning lagas,
och med fröjd mot söder se'n, så snart det dagas.»

Allt var ordnad, det blef natt, man sof i fred;
endast unge fänrik Blume sof ej med.
Eld och ifver brände i hans tappra sinne,
stugan blef för kvaf, han fick ej ro därinne.

Ut på trappan kom han. Mörkt och tyst var allt,
fästets stilla stjärnor lyste klart och kallt,
blott i öster, mellan skogens toppar dragen,
sågs en blekröd strimma gry, en rand af dagen.

Ingen mänska skönjdes, lass och vagnar blott
utan förspann, vända norrut, som de stått.
Allt var, som det varit, intet annorlunda;
samma färd som hittills tycktes åter stunda.

Samma färd? — Nej, något olikt fanns ändå,
fast ej blicken strax i skuggan föll därpå:
just den sista kärra, som åkt upp i ledet,
den stod omsvängd nu och hade häst för redet,

och vid tygeln re'n i skick en man sig ställt.
Blume trodde ej sitt öga, — det var Spelt;
gamle Spelt, som nedböjd genom landet farit,
var ett hufvud högre nu, än förr han varit.

Rak som trots en yngling bar han sina år,
djupt på skuldran föll hans vackra silfverhår,
anletet, med kinden slät och näsan tvagen,
sken i mörkret nu mer ljusst än förr om dagen.

Unge Blume visste knappt att fatta sig:
»Hvilket under, gubbe, har förvandlat dig?
Du, mer lat och sotig förr än likar andra,
står nu putsad främst och främst beredd att vandra.

Hvem har tvätt ditt anlet rent från sot och damm,
hvem har pressat i din gråa lugg en kam,
hvem har fått dig väckt, det är dock hufvudsaken,
du, som knappt på själfva dagen förr hölls vaken?»

»Unga herre», hördes lugnt den gamles svar,
 »långsamt far man, när från eget land man far,
 när man ser sitt folk med skam fly undan bara,
 då är bättre sofva än att vaken vara.

Hvarför skulle jag mitt gamla anlet två?
 Mera öppet hade blygseln synts därpå.
 Gärna tog jag mot och tälte spe och snäsa,
 sorg jag bar, och därför bar jag sotig näsa.

Nu är allt förändradt, finska hären stridt,
 Finland ligger för oss öppet himmelsvidt,
 ingen fläck skall mer på landets ära stanna;
 nu täcks mannen visa ren och klar sin panna.

Kalla folket upp, låt röra trumman snart,
 natten är förliden, dagen lyser klart!
 Förr så var det brådska, då vi mest bort rasta;
 ädle, unge herre, nu är tid att hasta!»

Wilhelm von Schwerin.

 och öfverstelöjtnant Drufva, han stod
 bekymrad nu:

»Här dugde ej att ha sprucket mod,
 det brast i tu.

Nu ser jag fienden rycka an,
 mångdubbelt starkare kommer han,
 och order har jag att stanna
 och slåss till min sista man.

Och hade jag helst vid kanonerna där
 en veteran,
 en man, som vant sig att bruka gevär,
 en krutsprängd fan;
 men nej, en yngling, spenslig och fin,
 en femtonåring, en gref Schwerin
 skall svara för batteriet,
 hvad håller en sådan för min?»

Han red till ynglingen hän med hast,
sin hand han bjöd:

»Min vän, snart spelas här höga kast
om lif, om död,
död, säker död, om ni står er slätt,
men lif, kanske, om ni siktar rätt.
Dö, lefva, det får ni, herre,
men vika, nej, pass för det!

Jag ser er stå här så späd och vek,
i storm ett rör;
ni har ej pröfvat en sådan lek,
min sorg det gör.
Den leken leks ej till tidsfördrif,
så känn på hjärtat och svar mig gif:
skall ni våga i dag, om det gäller,
blankt offra ert unga lif?»

»Herr öfverstlöjtnant, ni drar ert svärd
med årbräckt hand
och vågar dock bjuda ert lif som gärd
för kung och land;
jag har ett lif i sin styrkas vår,
det bott i mitt hjärta blott femton år,
säg, skall jag ej våga det bjuda?
Jag vill se, hvem min gärd försmår!»

Den gamle Drufva, han spände sin blick:
»Det där klang ställ
De orden, herre, de slogo ej klick,
de råkade mål.
Så må jag kalla er vek ej mer,
men tacka Gud, att han gett mig er,
ty hjärtat är det, ej armen,
till slut dock som kraften ger.»

Snart ljödo kanonerna, ynglingen stred
sin första strid.
Hans folk, svårt härjadt, till flykt sig spred,
han själf höll vid.
Hans batteri var hans härd, hans hem,
han skötte dess eld, han tjänte för fem!

Där kom en skara kosacker,
han svedde skägget på dem.

Han fick ett ögonblicks rast, han sprang
hän till sitt folk,
hans ord bröt sinnen, hans stämma klang,
en vredens tolk.
En stund blott än, och sig allt förbytt:
i strid var åter hans trupp, som flytt,
han själf vid den älskade härden
och elden i fart på nytt.

Och Druftva han såg med förundran uppå,
fast långt ifrån:
»Ett mästerstycke jag kalla må
slik lärospån.
Vinnns sådan ära med första språng,
hvad hinner han ej, om hans tid blir lång?
Gud skydde den ädle gossen,
han för arméer en gång.»

Men dagen slöts, och dess kamp bröts af,
då kom Schwerin;
han stått mot svallet af stridens haf,
fast späd och fin.
Då han kom med kanonerna åter i hamn,
då ropade grånade kämpar hans namn,
och vid högt hurra slöt Druftva
den tappre i faderlig famn.

Den unge hjälten! Hans namn gick opp
med tidig glans.
Ej sågs en bana mer ljus af hopp,
mer skön än hans.
Hur blef den banan ej kort ändå!
Ett månharf hunnit ej halft förgå,
när till närmaste grifthvalf vägen
var måttet på den också.

Dock än ett minne åt sägn och sång
han hunnit ge.
En strid han kämpat ännu en gång,

den skönaste,
 förr'n döden nådde hans unga barm,
 förr'n pulsen stelnat, som slog så varm,
 förr'n fåfängt vinkad af bragden,
 låg vissnad hans domnade arm.

Det var, när Oravais' blodiga dag
 till sorg gick opp,
 när segern själf blef ett nederlag,
 som bröt vårt hopp.
 Då, säger man, strålade klarast hans mod,
 då träffade säkrast hans vingade lod,
 då eldades varmest kanonen,
 när han stänkte den röd med sitt blod.

Då, säger man, hade han dignat ned
 till sist vid den,
 men kringränd rest sig mot fiendens led
 med svärdet än
 och ropat sin skara och ilat förut
 och brutit sin bana och huggit sig ut
 och fallit först, när de sina
 kringjublad han nått till slut.

Han hade sitt sextonde år ej nått,
 på bår re'n lagd.
 Långt var det lif dock, han lefva fått,
 om lif är bragd.
 Ack, mången grånat i ärans glans,
 som fäst med glädje sin strålände krans
 på den femtonåriges hjässa,
 om i byte han vunnit hans.

Han hade sitt sextonde år ej nått,
 ja, ung han dog;
 dock sörjde en blödande här hans lott,
 själf pröfvad nog;
 dock stod kring hans läger i tyst förbund
 af krigets ädlaste kämpar en rund,
 och hvad för de tappre han varit,
 det syntes i denna stund.

Ej veklig klagan, blott saknad tung,
 blott sorg var spord.
 Till hjältens ära, som dog så ung,
 ej föllo ord;
 men Vegesack prisade livvets vår,
 och Adlercreutz smekte den bleknades bår,
 och ur Drufva såg man pressas
 rart vin, — en stor, klar tår.

N:r femton, Stolt.

Den sköna dagen på Lappos fält
 var ändad, och segerglad
 red Döbeln fram, där hans här sig ställt,
 längs hela dess stolta rad.

Han tackade vänligt hvar trupp därvid
 med en krigares enkla ord
 för trofast heder, för manlig strid
 och för kärlek till fosterjord.

Han nådde sin yttersta flygel till slut
 vid aftonens sista glans;
 han tackade skaran där, som förut;
 den fördes af kapten Schantz.

Den glesnat mycket, han såg det väl,
 fått luckor i hvarje led;
 snart fäste dock annat generalens själ,
 och nu ryckte han fram därmed.

Man märkt vid talet från stund till stund,
 hur han blickat åt sidan re'n
 på en tiggarskepnad, en trasig kund,
 som stod där tyst och allen.

Nu gaf han mannen en vink: »Du, du
 där borta, kom hit, tag mod!
 Du var oss närmare dock än nu
 i dag, där det gällde blod.

Säg, har du glömt, hur du tog dig gevär
ur en fallen krigares hand
och skyndade efter min tappra här
i stridens hetaste brand?

Då vi döko i åkern, hann du oss opp
och dök som de öfriga med,
då den syntes å nyo, min segrande tropp,
då slogs du i främsta led.

Då man stormade byn mot kanonerna än
och jag kastade blicken dit,
då såg jag din trasiga jacka igen
först uppe på batterit.

Det där var hurtigt: ett slikt försök
kan bäras i ryktets famn.
Så gala öppet, min käcka gök,
låt höra till först ditt namn?»

»Hvad namn i världen jag fått af präst,
har ingen sig fäst vid;
men fähund har man mig kallat mest
i hela min lefnads tid.»

»Bral Kasta det namnet tillbaks på dem,
som gett det, och tröstad var.
Men säg mig blott, hvar du har ditt hem,
och hvar du har ditt försvar!»

Han viste på vägen vid kullens rand;
»Mitt hem på denna jag har»;
han viste sin knutna, väldiga hand:
»Och här, här har jag försvar.»

»Ditt hem går an, ditt försvar är godt;
ditt yrke, det är dock, säg,
att stjåla i kyrkor, att snatta smått
eller röfva på allmän väg?»

»Och hade jag stulit stort eller smått,
visst ägde ett öre jag dock;

och hade jag plundrat en tiggare blott,
visst har jag en helare rock.»

Då strålade Döbeln af välbehag:
»Von Schantz, herr kapten, hör hit!
Hvem var den tappreste man i dag,
som föll här i kompanit?

Låt hämta hans ränsel, hans rock, hans hatt,
hans plit och gevär också;
hans ädla namn och hans krigarskatt,
den här skall i arf dem få.»

Man kom med vapen och dräkt i hast,
de burits af femton, Stolt.
Von Döbeln log med ett ögonkast
på sin skyddslings trasiga kolt.

»Stolts rock är blodig, det fordras mod
att dra det plagget uppå;
men fähund, ser jag, har tjockt af blod
på egna klutar också.»

Så byt och kläd dig i uniform
för fronten här uppenbart!
Du gick framför den vid dagens storm,
jag vill se dig inom den snart.»

Han bytte dräkt, och hans kind, den brann,
se'n han vapen och rustning fått;
och tyst kom Döbeln och ställde sin man
i luckan, där Femton stått.

»Och nu så är du en ung soldat
af äktaste skrot och hålt,
och nu så är du vår krigskamrat
och numero femton, Stolt.

Så var till mod och till hjärtelag
densamme du var förut,
men nämns du fähund från denna dag,
så drag din plit och säg: »Hut!»

Den nye krigarn, till denna stund
hans bröst höjts lugnt som ett hvalf;
vid dessa ord från generalens mun
man såg dock, att djupt det skalf.

Han hade smakat ej ens som stöld
en fröjd i sin lefnads dar;
hans tårar, frusna i livvets köld,
ej runnit, se'n barn han var.

Nu sken på hans hjärta för första gång
en strimma af sol och vår,
och ur smultna källor med hejdlöst språng
framströmmade tår på tår.

»Och får jag vara i lust och nöd
soldat, bland de tappre, en,
så säg, när gäller det kamp och död?
Gud gifve i morgon re'n!»

Bröderna.

Du nämner mörk en Wadenstjernas namn?
Jag vet, du syftar på en dyster sägen:
hur, sökande mot livvets storm en hamn,
hans broder kom, men stöttes från hans famn
i natt och dimmor åter ut på vägen.

Till Svansjöns nejd nå'n gång din kosa ställ;
där syns en gård, som höga björkar värna.
Vid solljus middag eller kolsvart kväll
träd in i detta gästfritt öppna tjäll,
där bor den gamle Johan Wadenstjerna.

En enkel hjärtlighet, en flärdlös tro
från första stund skall du hos honom röja
och känna dig så väl, så full af ro,
som skulle i ditt eget hem du bo
och vid din egen faders sida dröja.

Nämn endast ej ett namn, ett namn, som må,
om ock för evigt, plånas ur vårt minne,
säg allt, och lugn han höra skall därpå,
men nämn ej ordet Sveaborg, ty då
är friden bruten och i storm hans sinne.

Allt hvad hans hjärta fordom tjustes af,
hans folk, hans land, dess trohet, kraft och heder,
allt, allt, hvad förr hans ande vingar gaf,
för honom sänkts i denna klippas graf,
förkastadt, skändadt, härjadt, ~~sl~~ampadt neder.

Och därför skakas han se'n många år
af grafvens namn, hvar gång han det måst höra,
och därför bränner i hans själ dess sår,
och därför reser sig af harm hans hår,
när ljudet Sveaborg blott når hans öra.

Det var en vinterafton mörk och sen.
Den gamle, utan minnens skuld och utan
en framtids fruktan, satt vid brasans sken
och hörde lugn, hur stormen ute hven
och dref i bistra skurar snö mot rutan.

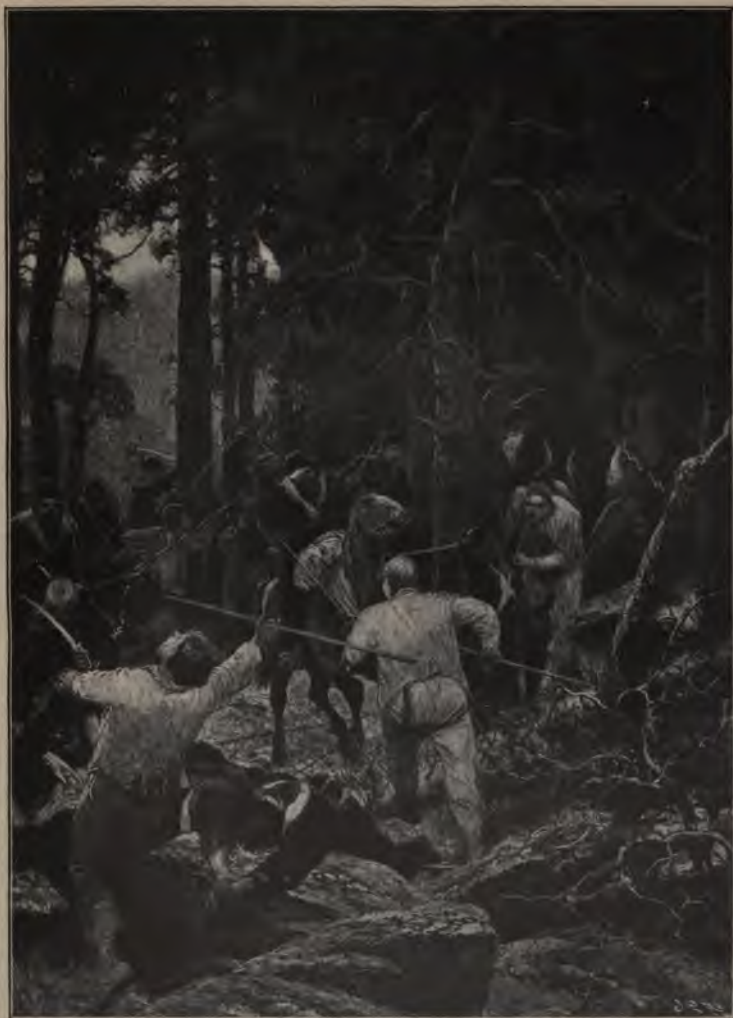
Han satt allena nu. Sin hand han räckt
nyss till god natt och lämnat sina kära,
när plötsligt han, ur hvilans drömmar väckt,
såg dörren öppnas och i snöhöljd dräkt
en vandrare hans bonings skygd begära.

Han såg och såg. En rysning genomfor
hans hjärtas djup, när han den komne kände.
Det var en främling ej, det var hans bror,
af samme fader född och samma mor,
den man, som till hans tjäll i natten lände.

Det var den broder, som i forna dar,
då i sin faders hem de växte båda,
af syskonskaran honom kärast var,
det var den ende, som han ägde kvar
och ej på nitton år fått återskåda.

Grafven i Perrho.   Teckning af
   Aug. Malmström.

Striden växte, styng med styng blef växladt.

Dock, ingen skuldlös främling hade dröjt så lågt vid dörren, som den komne dröjde, och ingen okänd gäst så stum sig böjt, så tveksamt bidat, sådan bäfvan röjt, som den en broder nu för broder röjde.

Ej ord, ej ljud. Minut uppå minut liksom för döda komma fick och vandra; tills som i bön så stilla dock till slut den bror, som kommit, syntes breda ut på afstånd sina armar mot den andra.

Ett ögonblick var hjärtats språk förstådt och tycktes Johan Wadenstjerna skaka, det var en kort sekund; när den förgått, han vände stel sig bort, med handen blott den bjudna famnen visande tillbaka.

Då ljud omsider den förskjutnes röst, djup, hemsk och dyster som en suck ur grafven; »Låt isen smälta, broder, i ditt bröst, gif ej förakt åt den, som söker tröst, och bryt ej öfver en förkrossad stafven!

Ja, jag har felat. Mig ock ödet födt att bära nesans börda af den dagen, då finska krigarn gaf sig, förr'n han blödt, då Sveas stolta borg, förr'n kula stött mot dess granitvall, fegt blef skänkt och tagen.

Men var jag man att spränga pliktens damm och rycka till mig händelsernas roder, var jag den starke, som bort träda fram? Dock att jag det ej gjorde, är min skam; säg så, men krossa mig med hat ej, broder! »

Han slöt, hans panna sjönk, hans stämma dog uti en ström af tårar, bittra, strida. Han hade talat till en broder nog, och nu med öppen famn ett steg han tog och tycktes af hans famn ett möte bida.

Då höjdes våldsamt gamle Johans barm,
 en storm var lös däri af harm och smärta;
 men stum från väggen ofvan stolens karm
 han ryckte ned och höll med säker arm
 till svar en spänd pistol mot broderns hjärta.

Så är den hemska sagan om de två,
 mer mörk kanske, än jag förmått den skildra;
 har du, som hört med fasa nu därpå,
 för strängt den stränge dömt, så hör också
 ett ord af frid, som må din dom förmildra.

Det sägs, se'n brodern tröstlöst vandrat, att
 den hårde brodern sina ögon täckte
 och utan sömn och utan hvila satt
 och grät om kvällen, grät den långa natt
 och grät än som ett barn, när morgon bräckte.

Landshöfdingen.

ror bragdens ära blott på stridens mark,
 där tappre krigarn fuktar den med blod,
 kan ej den vapenlöse hälsas stark
 och visa hjältemod?

I djupa Finland bortgömd fanns en man,
 en fridens man allt från sin ungdom hän;
 i fridens värf re'n grånad, styrde han
 som höfding nu sitt län.

Wibelius var hans namn, af anors glans
 omstråladt ej, men vördnadsvärdt ändå,
 ty namnets ära var, att det var hans,
 hans adel föll därpå.

Han ägt sin mannaålders gyllne tid
 af lugna mödor; den fanns mer ej kvar.
 Nu var hans fosterland i kamp och strid,
 och gammal själf han var.

Af härar omhvärfd, sliten som ett rof
emellan vän och ovän växelvis,
fick han hvar stund för segrarens behof
ge frid och lugn till pris.

Att värna rätt, förmedla bördors last
han som en helig plikt sig föresatt,
och därför var hans dag ock utan rast
och utan sömn hans natt.

Så satt en gång han på sitt ämbetsrum,
blott han med två hans sekreterare;
han syntes bruten nu, hans läpp var stum,
och tysta voro de.

Han önskat hvila, hvila en sekund;
det var för mycket. Salens dörr slogs opp,
han såg en krigare i samma stund,
följd af en väpnad tropp.

Den ryska härens öfvergeneral
var krigarn, ingen ringare person;
han kom, steg fram och höll helt kort ett tal
med hot i min och ton:

»Herr höfding, Finlands kamp har nått sitt slut,
oss tillhör landet nu med vapnens rätt;
dock kända landets söner som förut
i Sveriges här för det.

Välan, här är en penna, sätt er, skrif
ett kraftigt bud, en maning nu till dem:
att den skall tryggad bli till gods och lif,
som återvänder hem;

men att, om någon brottsligt håller vid
att strida mot sin herre och monark,
hans släkt skall jagas, utan nåd och frid,
ifrån hans gård och mark.

Har ni förstätt min mening ord för ord,
så skrif!» Han slöt med trotsigt välbehag.

Då stod Wibelius vid sitt domarbord,
och där låg Sveriges lag.

Han sänkte tungt sin hand uppå dess pärm,
hans blick, på boken fästad, lyste klar:
»Herr general, här ser ni ett beskärm
för dem, ni hotat har.

Här är vår vapenlösa trygghet än,
vår lag, vår stora skatt i lust, i nöd;
er härskare har lofvat vörda den,
den vädjar till hans stöd.

I den se'n sekler re'n det stadgadt stått:
att, bryter en, all skuld är endast hans,
att mannen bötar ej för hustruns brott,
ej hustrun för sin mans.

Om det är brott att kämpa för sitt land,
hvertill hvart ädelt hjärta svarar nej,
så utkräf straff af män med svärd i hand,
af barn och kvinnor ej!

Ni segrat, makten tillhör er i dag,
jag är beredd, gör med mig hvad ni vill!
Men lag skall öfverlefva mig, som jag
långt efter den blef till.»

Han talte så. En bäfvan genomlopp
de båda unga männerna i saln,
och nu han slog sitt klara öga opp
och såg på generaln.

Det bistra uttryck, krigarns anlet haft,
var borta, varmt han mötte gubbens blick;
han tog hans hand och tryckte den med kraft
och böjde sig och gick.

Och nu, med händren slutna som till bön,
sjönk höfdingen i domarsätet ned.
Han kämpat ut, han njöt sin segerlön,
en öfverjordisk fred.

Och dessa vittnen två, som dröjde kvar,
de nämnde ofta se'n med eldad håg
om en förklaring, stilla, underbar,
som i hans anlet låg.

Att detta sken var himmelskt skönt, därom
fanns blott en enda tanke hos de två;
men hvarifrån det vackra ljuset kom,
blef olikt tydt ändå.

Den ene höll det för ett yttre lån
af dagens sol, som lyste mild och klar;
den andre sade: »Det kom inifrån,
hans samvetes det var!»

Adlercreutz.

Hvem är den höge mannen där på älfvens strand,
som skådar öfver fjärdarna och fälten?
Hans skick, hans dräkt, hans läppars trots, hans blickars brand
och svärdet stålblankt i hans manligt knutna hand,
allt ger en bild af krigaren och hjälten.
Han står allena, ingen har han när,
minutligt blott man komma ser och vandra
en ung soldat, som bud till honom bär;
men framför honom och bakom står här mot här,
med blod och dödar hotande hvarandra.

Inför hans öga ligger Siikajokis nejd
så vinterödslig som ett lik på båren,
och för hans tanke än mer ödslig Finlands fejd
med återtåg i blygd, med strid och ära väjd
och ryska härens jubelhån i spåren.
Däraf det mörker, på hans panna bor,
den skugga, som de ädla anletsdragen
har öfverhöljt som med ett sorgens flor:
han ser sitt fosterland, en fattig, skyddlös mor,
ett offer bli, på söners mod bedragen.

Den man, som detta skådar, skådar allt förödt.
att svika pliktens bud var ej hans vana:

han är en man så trofast, något land har födt,
 en man, som pröfvat faror, kämpat, segrat blödt
 som yngling redan under årans fana.
 Du ser ett sinne, som ej bräckts, ej böjts
 af lust, af nöd, af låga eller höga,
 du ser en ande, som i stormar höjts,
 du ser den tappreste bland tappre, Adlercreutz: —
 han har de bilderna för själ och öga.

Och dock så är det han, just han, som nyss befallt
 det dystra sorgespelet börjas åter,
 en hopplös färd, en vandring utan rast och halt,
 en mistning steg för steg af hemland, ära, allt,
 hvad blott ett brustet hjärta ej begråter.
 Ett verktyg för en annan viljas lag,
 ej strid, men flykt, han nödgats anbefalla,
 sin trogna här han ordnat re'n till slag,
 men nej, den får ej slåss, den måste fly i dag,
 som den har gjort en dag förut och alla.

Han ser dess slutna skaror lösas åter opp,
 i spillror söndras ordningen för striden.
 Han känner detta folk i hvar brigad, hvar tropp,
 han lefvat deras lif, han hoppats deras hopp
 ej blott i dag, men långt förut i tiden.
 Han vet, att denna här ej liknöjd går
 de nesans steg, hans bud har föreskrifvit,
 att bitter harm förtynger hvarje spår,
 han vet, att i hvart bröst bor frätande ett sår,
 mer kvalfullt, än om dödens hand det gifvit.

O denna här! Han pröfvat har dess kraft, dess mod
 i bättre dagar, länge se'n förflutna,
 han minns, hur glad för tredje Gustafs blick den stod
 och gick i striden fram och tecknade med blod
 sin bana mellan leder genombrutna.
 Ja, det är samma här, han nu för an,
 föryngrad i en ätt, men ej en annan,
 och därför vet han, hvad den vill och kan,
 och därför, när han ser den rygga, mörknar han
 och sänker som af blygd den stolta pannan.

Re'n har i vrede Döbeln hunnit tåga af,
 sin tropp till färd syns Palmfelt sammantränga,
 och Gripenberg har sänkt sin segervana glaf.
 Hvar stund är dyr. Med storm går öfver istäckt haf
 i massor fienden att vägen stänga.
 Orörlig dock står Adlercreutz än kvar,
 ännu ett värf han har att öfvervaka:
 på älfvens is en bataljon han har;
 den får han ej i gång, den står vid sitt standar
 och viker ej ett enda steg tillbaka.

Den man, som för den, tröttnat att med flykt och skam
 ett slagfält ständigt byta mot ett annat,
 hans återtåg är gjordt, och tyst och allvarsam
 står för sin front han nu, besluten att gå fram,
 om ej, så bli på platsen, där han stannat.
 Ej vill han stelna bort i polens snö;
 nej, hellre stupa, värmd af stridens flamma,
 ej vråkas som ett flarn på vredgad sjö,
 nej, kämpa som en man och sedan manligt dö;
 och truppen, som han för, den vill detsamma.

Det är von Hertzens trupp. Genralen känner den
 och vill ej öfverge sitt folk i nöden:
 hans egen hembygds hyddor fostrat dessa män,
 han kallar, bjuder, ber; men nej, de dröja än,
 de trotsa honom, som de trotsa döden.
 Hvad under! Brusar han ej upp af harm
 vid detta trots? O nej, han står betagen,
 klar blir hans panna, blicken ljus och varm;
 man ser, en eld är lös i djupet af hans barm,
 och återskenet syns i anletsdragen.

Ett ögonblick, och se, hans eld har bredd sig ut,
 så långt ditt öga hinner, skönjes branden.
 Hans ilbud flyga, nya sändas hvar minut,
 och skaror svänga om, som skyndat bort förut,
 och Hertzens bataljon har stormat stranden.
 Sprängdt är hvart hinder för dess segerlopp,
 en mäktig här i hjärtat genombruten,
 och Åbos kämpar skynda mot den opp,

och Gripenberg för fram sin Tavasthus'ska tropp
med högt hurra, i täta leder sluten.

Se dessa män! Von Essen djärf, vid svärdet van,
med Heideman och Ramsay vid sin sida,
se, hur i språng de rusa fram på blodad plan!
och Lange, Kihlström, Bremer, Bröijer, Nordensvan
och tusen än, säg, om de lärt att strida?
Nu, ändtligt lösta ur ett hopplöst tvång,
se de med tjusning ärans kransar viras;
lång var förnedringen, de burit, lång;
nu har för dem grytt upp en hedersdag en gång,
och med en bragd för sekler skall den firas.

Förgäfves tapper gör sitt motstånd än en här,
som själf till denna dag ej motstånd pröfvat.
Rajevskys blixtar skrämma ej: det namn, han bär,
så skönt, så fruktadt nyss, är dömdt att slockna här,
sin trollmakt afklädt och sin glans beröfvadt.
Dock än en strid. Hans rader fly, men snart
med nya massor ses han spetsen bjuda,
och Finlands kämpar hejda re'n sin fart;
då hörs, i fjärran än, men hvar sekund mer klart,
den stolta björneborgska marschen ljuda.

Han kommer, Döbeln, på sin vapenbroders bud,
i sträcktag har han kommit framom tiden.
Ett jubel hälsat re'n hans kända toners ljud;
nu syns han. — Adlercreutz, som eldad af en gud,
för vid hans sida hans kohort i striden.
En stund blott flammor kampens låga än;
i nästa stund då är den re'n förbrunnen,
och Siikajokis fält är vårt igen,
och flyktens nesa tvådd med blod från tappre män,
och deras första, stora seger vunnen.

Han, som en gång på våra kala drivvor stod
och kunde för sitt land dock kärlek bära,
han, som för detta land göt gladt sitt varma blod,
han, som, då allt gafs bort, än ägde kraft och mod
att träda fram och rädda Finlands ära,
han hvilar nu. Den starke har fått frid,

i Sveas trygga jord hans aska gömmes,
och äfven där han kämpat skönt en strid,
och ingen skådar än en gryning af den tid,
då han af Sveas stolta folk förglömmes.

Men om i hjältars land, i sena framtids år,
hans bragder blekna bort för större minnen
och vid hans namn ej mer ett hjärta eldadt slår,
och enslig, obesökt, med nötta runor står
den graf, hvare han göms, den trogne finnen;
då har hans lof, hans ära än ej dött,
då skall hans ande ila öfver hafven
med stolthet till det land, som honom födt:
här glöms han aldrig, här har för sitt folk han blödt,
här skall han lefva, om ock där begrafven.

PSALMER.

N:r 2.*

Herrans bud.

Hvad säger nu vår Herre Gud,   Hvem vågar trotsa honom mot,
hvad har han lärt och skrifvit   hvem är så stark som Herran?
om dessa helga tio bud,   All världen mörknar för hans hot
dem han oss hafver gifvit?   och skälfver när och fjärran;
Det må en hvar begrunda väl   och slår han med sin vredes hand,
och akta så sin dyra själ,   då lossna jordens fasta band,
att han från dem ej viker.   och himlars fästen ramla.

Det säger Gud: Jag Herren är   Mennåd och frid han lofvar dem,
en hämnare för alla.   som dessa buden hålla;
Betänkom, hvad det innebär: dem vill han taga till sig hem
till doms skall han oss kalla.   och idel godt förvålla.
En faders är hans hjärtelag,   Dem vill han ock på jorden ge
dock har till synd han ej behag,   tröst, hugnad och välsignelse,
han låter sig ej gäckas.   så länge lifvet varar.

Förskräckelig är Herrans harm,   Så må vi akta grant uppå,
ho kan dess botten mäta?   när Herrens bud vi höra,
Han säger: Mäktig är min arm   och gärna på hans vägar gå
att nå dem mig förgäta,   och gladt hans vilja göra.
att kräfva straff, då jag är vred,   Förläna oss där nåder till,
af barnen intill fjärde led   o Gud, som ingens ofärd vill;
för fädernas missgärning.   på dig vi oss förtröste!

---

* Siffrorna beteckna psalmernas nummer i »Förslag till Svensk psalmbok för de Evangelisk-Lutherska församlingarna i Finland», Helsingfors, 1857. (Redigerad af Johan Ludvig Runeberg.)

N:r 3.

Guds helga bud förnimmer jag, att jag ännu kan hålla ut
de äro för mig dag för dag, och kämpa till ett saligt slut?
men ser jag, hur jag fyllt dem opp,
då brister mig båd' mod och hopp.

I synd jag född och aflad är,
till synden står ock mitt begär;
hvar dag föröks mitt syndamått,
i mig bor intet, som är godt.

Jag vaknar mången gång för-
skräckt,
utaf Guds Helga Ande väckt,
och ville gråta blod därvid,
att Gud ej kan mig vara blid.

Men skall jag ändra hjärtelag,
är kraft och håg hos mig för svag;
jag suckar, när mig ångern slår,
men är i dag dock som i går.

Hvem skall mig bistå i min nöd,
hvar skall jag söka tröst och stöd,

O Jesu, du min frälserman,
allena du mig hjälpa kan.
Ja, låg all världens skuld mig på,
du kunde hjälpa mig ändå.

Säg, att på dig jag lägga får
den blodsdöm, som emot mig står,
så vet jag, hvar jag finner fred,
då bäfvan vill mig trycka ned.

Se'n sänd din Ande, som ej mer
mig skrämmer då, men glädje
ger,

upplyser hvad som mörkt mig är,
och, då jag sviktar, kraft beskär.

Du skrifvit med din blod så röd,
att du ej vill den fallnes död;
den skriften låt mig ställa mot
nöd, ångslan, skuld och lagens shot.

N:r 10.

Herrans bön.

Fader öfver fäder alla,
fader, som i himlen är,
hör oss, när vi dig åkalla,
såsom barn en fader kär;
du all världens tröst och hamn,
helgadt varde, Gud, ditt namn!

Konung, stor och utan like,
låt af din barmhärtighet
till oss komma här ditt rike,

som förblir i evighet:
heligt lif och salig frid
härska låt för synd och strid!

Gif att vi vår lust ej skilja
från din lust och glädje mer,
ske på jorden, Gud, din vilja,
såsom den i himlen sker;
kärare från dag till dag
blifve oss ditt välbehag.

Du, som kan, när dig behagar,
 sända rikdom eller nöd,
 gif i dag som andra dagar
 oss vårt dageliga bröd,
 bröd, att kroppen lefva må,
 bröd för själen likaså.

Gif att vi i frid må vandra
 denna korta lefnadsstråt;
 såsom vi förlåta andra,
 våra skulder oss förlåt!
 Nåd låt gälla fullt förut,
 innan ytterst rätt kräfs ut.

Världen söker oss bedraga
 med sin sötma, konst och sed;
 oss, så bräckliga och svaga,
 ej i frestelse inled;
 i all glädje med oss blif,
 i all sorg förtröstan gif!

Mycken är vår brist dess värre!
 Ingens ofärd dock du vill:
 fräls oss ifrån ondo, Herre,
 kom med nåd och hjälp oss till,
 när oss trycker timlig nöd,
 när oss hotar evig död.

Ditt är riket, evigheten
 skall ditt våldes slut ej se:
 makten, äran, härligheten,
 ensam dig tillhöra de.
 Lof och ära vare dig,
 Gud, vår Gud, evinnerlig!

Amen, ja, det skall så hända.
 Himmel kan förgås och jord,
 men din nåd skall ej sig ända;
 evigt är ditt löftes ord.
 Herre, oss din nåd bete;
 amen, ja, det skall så skel

N:r 12.

Döpelsen.

Dåt barnen komma hit till mig,
 förmener dem det icke:
 du sagt det, Jesu, och till dig
 vi tröstligt barnen skicke.
 Med tro på löftet af din mun,
 som aldrig kan bedraga,
 vi döpa dem till ditt förbund,
 att du dem må upptaga
 och från all synd rentvaga.

Här är den rätta lifsens saft,
 den ingen du förmenat,
 ett vatten, med din Andes kraft
 uti ditt ord förenadt,
 ett bad, däri din dyra blod

osynligt sig nedsänker,
 en nådens, icke vredens flod,
 som gamla mänskan dränker,
 men lif den nya skänker.

O Jesu, till ditt helga dop
 låt samlas folken vida.
 Föröka dina trognas hop,
 lär dem ditt namn utsprida,
 att snart på hela jorden här
 din seger måtte vinnas,
 ett fårahus, en herde kär
 i helig endräkt finnas
 och saligheten vinnas.

Konung Davids psalmer.

(Original och bearbetningar.)

N:r 27.

Den 8:de konung Davids psalm.

Hur är ditt namn, o Gud, ej stort O, hvad är mänskan, att så
och härligt öfver alla, mån
ehvar det blifver nämndt och du vill om henne vara?
spordt O, hvad är människones son
af dem, som dig åkalla! att så din nåd erfara?
Ej talas ord, ej stämmes ljud, En tid förskjuten, snart på nytt
som klingar som ditt namn, o Gud, har han sin kamp i seger bytt,
på fromma läppar ljuder. af dig med ära krönter.

Där världens makt slår ned Du gifver allt uti hans makt,
med hot gör honom stor allena;
på den, som det förkunnar, han ser för sina fötter lagdt
upprättar du en makt emot ditt verk att honom tjäna.
af barns och spenbarns munnar; Du honom till en herre gör
du låter stenar ropa det utöfver allt, hvad dig tillhör,
och luftens flock ej blifva mätt fast han i svaghet föddes.
på lust att det besjunga.

Jag ser mot jorden, och du är Så må väl prisas högt din
till städs, hvart jag mig vänder; nåd,
jag ser mot himlarna, och där din mildhet aldrig glömmas,
gå verk af dina händer. din vishets djup och dina råd
i evighet berömmas.
Din ära, Herre, är ej skymd, Gud, ljufligt är ditt namn, o må
den strålar klar från stjärnors det äradt och välsignadt gå
rymd, från släkte och till släkte.
som den ur stoftet lyser.

N:r 37.

Den 19:de kon. Dav. psalm.

Himlars rymd sin konung ärar, fästet skaparns namn förkunnar,
himlars härar stjärnemunnar
prisa den, dem väsen gett; sjunga utan hvila det.

Dagen spegla vill för dagen
 anletsdragen
 af den sol, som evig är;
 natt, som var, åt natt som blifver,
 budskap gifver,
 att den Högste spiran bär.

Hvar ett språk förnims och höres,
 tunga röres,
 hvar ett ord kan talas här,
 hvar en suck, ett ljud kan höjas,
 stämma böjas,
 allt om Herren vittne bär.

Allting skapadt lyder Herran,
 när och fjärran,
 i hans vilja röres allt.
 Skåda dagens konungs bana,
 se och spana,
 går han ej, som Gud befallt?

Som en brudgum fram han träder,
 ler och gläder,
 tröttnar och till hvila går;
 nästa dag han syns med samma
 väg och flamma
 som för tusen, tusen år.

Vill du lifvets visdom finna,
 vill du vinna,
 för ditt hjärta frid och tröst,

lyft mot Herran i det höga
 upp ditt öga,
 se hans verk och hör hans röst!

Herrans lagar rubbas icke;
 hvart vi blicke,
 se vi, hur de fasta stå.
 Herrans vittnesbörd ock lika
 kan ej svika;
 vis är den, som tror därpå.

Herrans bud de äro klara,
 uppenbara
 och upplysa ögonen;
 Herrans fruktan hjärtan renar,
 ädelstenar
 smycka mänskan ej som den.

Herre, se dock oss, de svaga!
 Lustar jaga,
 synden för oss på sin stråt.
 Ho förstår, hur tidt han bryter,
 håg förbyter?
 Fräls oss, Herre, och förlåt!

Ära vare Gud i höjden;
 friden, fröjden,
 saligheten vare hans!
 Han skall oket sönderkrossa,
 oss förlossa,
 som om ingen synd mer fanns.

N:r 39.

Den 22:dra kon. Dav. psalm.

Hjud, psalm, om hinden, som Den fromma, som ej ondt har
 förskräckt gjort,
 på öde stigar jagas, kan ej en fristad finna,
 när morgon nyss i dalen bräckt men flyktar ifrån ort till ort,
 och det på bergen dagas. att undan pilen hinna,

och måste sist
dock skuldlös dö för våld och list.

Min hjälpare, hvar dröjer nu
din hand, har trött den blifvit?
Min Gud, min Gud, hvi hafver du
så helt mig öfvergifvit?
Om dagen ropar jag till dig,
men du vill icke svara;
i nattens stund jag jämrar mig,
men måste fridlös vara.
Dock du, du bor
i ära, helig, stark och stor.

Du varit våra fäders hopp,
din godhet de bepriset,
till dig i nöd de blickat opp,
och du har nåd dem visat:
men jag är som en mask för dem,
som till min ofärd trakta.
Ser jag mot dig uti ditt hem,
att dädan skygd afvakta,
då sägs med hån:
Gud väntar han sin hjälp ifrån!

Men du, fördölj ej mer din
tröst,
ty ångest är hardt nära;
du halp mig vid min moders
bröst,
kom än att hjälp beskära!
Ty ingen finns förutan dig,
som våldets skaror hämmar;
du ser, hur de omhvärfva mig,
de stungit mina lemmar,
mitt lif förrådt
och om min klädnad dragit lott.

Men var ej fjärran, Herre god,
min starkhet, var till städes!
Gif ödmjukhet och tålmod,
då jag förföljs och hädes!
Din ära vill i världen all
för folken jag upphöja,
att släkte efter släkte skall
inför din tron knäböja
och prisa dig,
som är vår Gud evinnerlig.

N:r 49.

Den 37:de kon. Dav. psalm.

Haf ej din lust till jordens skänker,
så att du glömmes Herran bort,
den skatt, som för ditt öga blänker,
du äger den så ganska kort;
tags den dock aldrig här från dig,
du tags från den dock visserlig.

Det ringa, en rättfärdig äger,
som vet, att Gud är honom huld,
till frid och fröjd långt mera väger
än allt en orättfärdigs guld.

Förgänglig vinst är armod lik,
men Guds välsignelse gör rik.

Gud mäter af de frommas dagar,
att icke nöd dem drabba får.
Han ger dem mer, när han behagar,
men nog också i hårda år.
När mången rik mans hus är tömdt,
har fattig kvar, hvad from har gömt.

Den ej med Herren står, måst' falla
och som en rök försvinna hän,
om han ock stode högst bland alla,
en ceder lik bland unga trån;
han står ej lyckans vindar mot,
han har i Gud ej växt och rot.

Men den, som sig på Gud förlåter,
hans gång är trygg i lust och nöd;
han stappla kan, men uppstår åter
vid Herrans hand, som är hans stöd.
Välsignad själf, han ser sin ätt
välsignas ock på lika sätt.

Jag varit ung, är gammal vorden,
har mycket sett och skådar än,
men aldrig såg jag dock på jorden
rättfärdig man gå utan vän;
ej heller såg hans barn jag gå
ohulpna och sitt bröd ej få.

Pris vare Gud, han öfvergifver
ej den, till honom sätter tro;
allt skiftar här, men fast förblifver
den frommes stilla fröjd och ro.
Han bäfvar ej i lifvets strid,
han vet, hvem han sig tryggar vid.

N:r 52.

Den 41:sta kon. Dav. psalm.

§ Äll är den man, som håller kär jag själf är full af skuld som de,
den fattiga och arma. så vill jag deras skuld ej se,
Om honom, då i nöd han är, ej dem med stränghet döma
skall Herren sig förbarma, och egna brister glömma.
skall låta allt gå honom väl,
bevara så hans lif och själ,
att ingen till hans våda
skall öfver honom råda.

Om han i syndens värld också Jag vet, det är ett gammalt rön,
i krankhet måste falla, att otack blott är världens lön;
skall Herren vid hans sida stå men hjälpa oförtrutet
och hälsan återkalla: gör seger dock till slutet.
ty Gud är mot de milda mild,
från de barmhärtiga ej skild
och vill med nåd dem pröfva,
som själfva kärlek öfva.

Jag vet, att mången står mig
mot
med vrångt och afvoigt sinne;
dock vill jag undfly kif och hot
och ej ha ondt i minne.
På Herren jag förtrösta vill,
ty honom hörer hämnden till;
mig skall det vissast båta
att tåla och förlåta.

Dem, som i hjärtat hata mig
och akta skada göra,
dem vill jag lämna, Gud, åt dig,
du må till doms dem föra:

Om de, som jag har älskat mest
mig fly och mig försaka,
är Herren den, som allra bäst
kan föra dem tillbaka.
Jag vet, det är ett gammalt rön,
att otack blott är världens lön;
men hjälpa oförtrutet
gör seger dock till slutet.
O Gud, det vill jag akta på,
hur mild du städse varit,
och fara med min broder så,
som du med mig har farit;
förläna mig din nåd, att jag
i ditt behag har mitt behag
och aldrig skådar öfver
den hjälp och tröst behöfver.

Dig vare pris i evighet
för nåd förutan ända;
ho är som du, att så han vet
att hjälpa de elända?
Dock rör vårt hjärta, att det vill
för ingen bön sig sluta till,
och tänd uti detsamma
din kärleks rätta flamma!

N:r 57.

Den 46:te kon. Dav. psalm.

☞ Gud är vår starkhet och vårt med honom stå vi utan nöd,
stöd, ljuft är att Gud åkalla; fast skälfde världar alla,

fast höjder skulle störta ned
och hafven bäfva utan fred
och bergen sammanfalla.

Guds kyrka, helig, fast och ren
skall utan fall förblifva
och åt de troгна, hvar och en,
beskärm och trygghet gifva;
ty ho är väl så stark och stor,
att från det hus, där Herren bor,
han honom vill fördrifva?

Si folken skola nederslås,
och världen sönderskakas;
och jorden som en suck förgås
den stund, då allt rannsakas;
men Guds församling skall ändå
med Herran Sebaot bestå
och af hans hand bevakas.

Så kommen då och gifven akt
på Herrans verk och under

och böjen er för den, hvars makt
kan lossa jordens grunder.
Med frid och fröjd är han till reds,
men sönderbryter lans och spets
uti sin vredes stunder.

Han säger: Lären känna mig,
att I mån trygge vara.
För mig skall dock ödmjuka sig
all hedningarnas skara;
jag själf för eder kämpa skall,
att ingen komma må på fall,
trots all er nöd och fara.

Med oss är Herren Sebaot,
för oss vill själf han strida.
Vi akte ingen vådas hot,
då Gud är på vår sida.
Gud Fader, Son och Helge And',
välsignad du i alla land;
din nåd och hjälp vi bida.

N:r 102.

Den 137:de kon. Dav. psalm.

Vid älfvarna i Babylon
hur tungt de dagar flöto!
Vi mindes Sion fjärran från
och bittra tårar göto.
I pilträäd jämte strömmars lopp
vi hängde våra harpor opp,
de strängaspelen klara.
Hvem ville spela mer i band,
hvem sjunga i vårt träldoms land,
hvem kunde glader vara?

Den goda tid var allt förbi,
de fröjdens år förgångna;
bland hednahopar sutto vi
som främlingar och fångna.
De bjödo oss med spe och tvång:

Upp, spelen, sjungenglädjenssång
som förr i Sions skara!
Hvem ville spela mer i band,
hvem sjunga i vårt träldoms land,
hvem kunde glader vara?

Jerusalem, din helgedom,
om jag den kan förgäta,
må tungan låda vid min gom
och glöd mitt hjärta fräta.
Till dig, mitt hem af frid och ljus,
min konungs borg, min faders hus,
jag längta vill och fara;
där får jag spela utan band,
där sjunga i min frihets land,
där kan jag glader vara.

N:r 103.

Den 139:de kon. Dav. psalm.

Du, Herre, utrannsakar mig,
 mig dina ögon följa,
 hvar helst jag är, är jag för dig
 och kan mig ej fördölja.

Hvad jag i dag i hågen har
 och i mitt hjärta gömmer,
 hvad där jag haft i förra dar
 och minnes eller glömmes,
 allt ser du, Gud, och dömer.

Uppå min tunga finns ej ord,
 det du ej vet och väger;
 min mening är af dig förspord
 långt förr, än jag den säger;
 min gärning all, den vare skedd
 i mörkret eller dagen,
 är klar för dig, är känd och sedd,
 i dina händer tagen,
 inför din blick uppslagen.

Hvart vill jag fly, där jag kan
 döld

för dinom ande blifva?
 Ifrån din åsyn, ur ditt våld
 hvart kan jag mig begifva?
 Far jag än upp till himlens rymd,
 så måst' jag där dig finna;
 far jag till afgrund, att bli skymd
 och undan dig försvinna,
 skall du ock där mig hinna.

Om jag mer snabb än fågeln
 vor',

som upp mot skyn sig svingar,
 om bortom hafsens gräns jag for'
 på morgonrodnans vingar;
 dig undfly kan jag ej ändå,
 hur långt min flykt jag sträcker:

förbi de vägar, stjärnor gå,
 din hand, o Herre, räcker,
 beskärmar och förskräcker.

Jag sade: Natt ju skyler mig,
 men den vardt ljuset klara,
 ty natten har ej makt för dig
 att natt och mörker vara.
 Hur svart den sig i skyar klär,
 i regn och stormar sjuder,
 den måste bli som dagen skär,
 när som din stämma ljuder,
 när du det vill och bjuder.

O Gud, hur outgrundelig
 är du i alla stunder!
 Ehvart mitt öga vänder sig,
 det möts af dina under;
 de träda fram förutan tal,
 så fjärran från som nära,
 från himlens spets, från djupsta
 dal
 om dig de vittne bära,
 förkunnande din ära.

Bepröfva mig, o Gud, och se,
 hvad mina tankar mena!
 Din djuphet mäta icke de,
 den mäter du allena.
 Men om på orätt väg jag går,
 så låt mig det förfara
 och hjälp mig, förr'n jag komma
 får

i evig nöd och fara
 med de fördömdas skara.

Så vill jag prisa dina råd,
 så länge lifvet varar,
 och tala om din makt och nåd.

dem städs' du sammanparar. att de ock måga i din famn
 Berömma vill jag, Gud, ditt namn med god förtröstan falla,
 för jordens släkter alla, dig lofva och åkalla.

N:r 131.

Julpsalm.

(Bearbetning.)

Hell morgonstjärna, mild och en lem i din församling kär,
 ren, ett refben i din sida.
 Guds nåds och sannings klara Till dig, till dig
 sken, står min längtan;
 för oss är du uppgången! all min trängtan
 Hell Davids son af Jakobs släkt! är den ena:
 Mot dig, mot dig min famn är att tillhöra dig allena.
 sträckt,

min brudgum, tag mig fången!

Ljuflig, ljuflig.

hög och härlig,

blid och kärlig,

full af nåde,

Herre, till din brud du skådel

Min pärla du i snöhvít skrud,

Marias son, dock sanner Gud,

min frälsare och konung!

Kom, tag uti mitt hjärta rum!

Ditt helga evangelium

är mig mer ljuft än honung.

Eja, eja,

hosianna!

Himmelskt manna

är mig ordet,

uti dig fullkomnadtt vordet.

Uti mitt hjärta lys och skin,

du klara jaspis och rubin,

med all din kärlek blida;

ja, låt mig känna, att jag är

O Gud, förr'n världen skapad
 var,

du mig till arfving korat har

i dinom Son den höga:

så låt fullbordas snart mitt hopp

att bli med honom tagen opp

i himlen för ditt öga.

Salig, salig

blifver fröjden,

när i höjden

bland din skara

jag vid Jesu bröst får vara.

Högt skall då klinga cittrors

ljud,

och toners offer skönt till Gud

från harposträngar stiga,

och jag få till min frälserman,

min tröst, min fröjd, min brud-

gum sann,

mig hålla innerliga,

sjunga, sjunga,

jubilera,
triumfera,
honom prisa,
som mig vill allt godt bevisa.

Aftorkas skola då i frid
lycksaligt och till evig tid
de många kristnas tårar,
när Gud vill själf sig låta se
och ymnig bot och läkdom ge
de hjärtan, världen sårar.

Kristus, Kristus,
så han kallas,
som är allas

bot och hugnad.
Där han finns är sorgen lugnad.

I det har jag en hjärtans ro,
att den, jag gifvit har min tro,
sin kärlek ej bortvänder,
att Herren, sig till lof och pris,
mig föra vill i paradiset;
ty klappar jag med händer.

Amen, amen,
ädla krona,
mig förskona
till det sista
från att nå'sin dig bortmista!

N:r 134.

Nyårspsalm.

Ett år har gått till ända,
ett år af nådens tid;
o Gud, till dig vi vända
vår tanke, var oss blid!
Se an oss nådefull
och låt det, som blef brutet,
i glömska varda slutet
för Jesu Kristi skull.

Ty, Gud, omhämnd duhvälfver,
ho blifver skuldlös kvar?
Ho är, som vet det själfver,
hur tid han syndat har?
Ett veta vi allen,
att en oss vill försona
och du åt honom skona
oss arma, hvar och en.

Vi tacka dig, o Herre,
för tusenfaldig nåd;
det bättre som det värre
var allt ditt visa råd.

Om vi vår vilja fått,
om du oss hade gifvit
allt, hvad som önskad blifvit,
ack, hur då illa gått!

Hvad är, som oss behagar?
Jo, att i lustar gå.
Men du gaf klara dagar
och mulna likaså.

Där modet blef för stort,
där lät du sorgen komma;
när sorgen gjort oss fromma,
kom trösten lika fort.

De sår, din tuktan slagit,
låt dem tillsamman gro,
låt, hvad du gett och tagit,
befrämja hopp och tro,
och gör det nya år
för oss välsignadt, Herre,
att det med synder färre
en gång ifrån oss går.

O Gud, vår lefnad skrider   där är ej täljas mer
emot sitt mål hvar dag;   och inga skiften hända,
när till sitt slut det lider,   men glädje utan ända
oss då till dig upptag,   du åt de trogna ger.

N:r 146.

Trettendedagspsalm.

 Jesu Krist, att nalkas dig   Vi se din panna klar och blid,
och dig i tro tillbedja,   kring den skall törne vridas;
det endast kan på sorgens stig   och händren, sänkta nu i frid,
rätt innerlig   snart blir den tid,
vårt arma hjärta glädja.   då de vid korset smidas.

Med himmelsk ro, med salig   Det är den lön, du finner här
fröjd   i denna världen vrånga
vi oss i dag påminna,   för det, att du dess börda bär
hur, konung, du af himlars höjd,   och redo är
på jorden röjd,   för den i döden gånga.

Och hade allt sitt gods och
guld
dig jordens släkter gifvit,
din kamp och död för mänskors
skuld,
din kärlek huld,
hur fattigt lönt den blifvit!

Vi stanna vid en krubbas bädd,
där, Jesu, är ditt läger;
i herdatjäll af strå beredd
är dig din bädd,
det är, hvad här du äger.

O Jesu, ve, att äfven vi
för godt så ondt dig göra,
att för hvar synd, vi falla i,
vi stå dem bi,
som dig till korset föra!

Och med så torftig vård ändå
och i så ringa ära
du växa skall och krafter få,
därmed du må
all världens skulder bära.

Din barm som vår vid hjär-
tats slag.   Vi veta ingen annan bot,
vi höjas se och sänkas;   så syndiga och arma,
hvad ondt gör du, att den en dag   än falla, Jesu, för din fot:
för mänskolag   tag oss emot,
skall med ditt hjärtblod stänkas?   o Herre, dig förbarma!

Passionspsalmer.

N:r 147.

Människones son.

Han på korset, han allena
är min fröjd och salighet;
ingen kan så väl mig mena,
ingen så mitt bästa vet,
ingen är som han mig god,
ingen har så tålmod:
sökte jag kring jorderike,
aldrig funne jag hans like.

Solen, som från fästet lyser
öfver ond som öfver god,
blott en ringa droppe hyser
af hans djupa kärleksflod;
månen, som från himlens hus
ger åt själfva natten ljus,
månd' en skugga endast vara
af hans kärlekseld, den klara.

Jordisk vän kan lindra nöden
för en vän, som hjälp begär;
jordisk kärlek går i döden,
när med kärlek lönt den är.
Men hvar se vi här en man,
som så tåligt älska kan,
att han allt för dem vill bära,
som blott hat mot honom nära?

Honom vill jag glad tillhöra,
hvad mig än blir förelagdt;
Kristus kan mig saliggöra,
ingen världens gunst och makt.
Vanskligt är ju annat allt,
som ett töcken tomt och kallt;
men den jag vill efterfråga,
evig är hans hjärtas låga.

Han på korset, han allena,
annan är ej funnen än;
han, Gudslamm, det fromma, rena,
dör för ovän, som för vän.
Han, den ende, gör ej val,
räknar ej de sinas tal:
»Kommen alle!» så han talar,
kämpar, blöder och hugsvalar.

Han på korset, han allena
allt mitt hopp och goda är;
ingen må mig det förmena,
att jag hafver honom kär.
Hvar har jag en vän här sport,
som mig gjort, hvad han har gjort?
Han kan mig med Gud förena,
han på korset, han allena.

N:r 148.

Suckar vid korset.

Hvad skall mitt offer blifva,
o Jesu kär, åt dig?
Hvad kan jag återgifva,
för hvad du gifvit mig?

Gods, lif jag gärna bjuda vill
ja, hjärtat ur mig rifva
och lägga det därtill.

Jag tänkte: Om jag hade
allt vida världens guld
och för din fot det lade,
visst såg du därtill huld.
Ack, snart jag fann, hur falskt
jag tänkt,
ty hvem har, så jag sade,
sitt lif för skatter skänkt.

Då mente jag: Med lifvet
görs hvarje skuld dock kvitt,
ditt lif för mig blef gifvet,
dig vill jag gifva mitt.
Mitt lif! Ack, usel skänk det är.
En död ju är det blifvet;
du ensam lif beskär.

Sist ville jag dig lofva
själft hjärtat ur min barm.
Jag tänkte: Denna häfva

är kanske mindre arm.
Mitt hjärta fullt af synd och nöd!
Ack, just för denna gåfva
du lidit korsets död.

Så hvad jag har att skänka,
det är platt intet värdt;
men, Jesu, lär mig tänka,
att intet du begärt.
Jag ser dig mild på korsets stam
din blick i döden sänka;
din död, den bär jag fram.

Jag sjunker för dig neder
och säger tröstelig:
Det offer, jag dig reder,
är lif igenom dig;
jag själf är arm, o Jesu Krist,
men dig ske pris och heder,
du fyller all min brist!

N:r 149.

Jesu ord på korset

år herre Kristus talat har,
då han på korset fästad var,
sju ord för oss på jorden.
Behållom väl i minnet kvar
de helga, dyra orden!

Hans tredje ord af kärlek är
till lärjunge och moder kär
en maning blid och goder:
»O kvinna, se, din son är där,
o son, se där din moder!»

Hans första ord, det var att be
en fridens bön för syndare,
en bön så ljuf att höra:
»Förlåt dem, Fader, det, ty de
ej veta hvad de göra!»

»Mig törstar», var hans fjärde ord,
ack, otack svår, ack, fallna jord!
Er skuld, o mänskor, fatten:
den, som er rågat nådens bord,
får ej en droppe vatten.

Hans andra ord, o lof och pris,
var tröstens ord, på lika vis.
Han hördes rövvarn svara:
»I denna dag i paradiset
skall du ock med mig vara.»

Hans femte ord oss lära kan,
hur han af både Gud och man
för vår skuld lämnad blifvit:
»O Gud, min Gud, hvi», ropar han
»har du mig öfvergifvit?»

Hans sjätte ord, det innebar,   Hans sjunde ord, så fullt af frid,
att nu den seger vunnen var,   hjälp, Gud, oss i vår sista strid
hvarom all skriften ordad,   det i vår suckan blanda:
Ej lif, ej död en lösen har,   »I dina händer, Fader blid,
som hans: »Det är fullbordadt!»   befaller jag min anda.»

N:r 161.

Kristus i grafven.

Kom tyst, kom tyst, han hvil-   Kom tyst och se Guds offer-
lar nu,   lamml!
stör ej hans ro, hans sömn är   Det blödde nyss på korsets stam,
ljuf   nu har det allt fullbordadt;
på mycken vedermöda;   i ringa skepnad, mildt och fromt,
för kamp på jorden fann han frid   det ligger gömdt och jordadt.
i grafven hos de döda.

En dagakarlar har trälät ut,   Men söker du det nya lif,
en bördans man har här till slut   som ej är skuggors tidsfördrif
den från sin skuldra tagit;   och ej af döden hinnes,
i världen finns en like ej,   så lämna världens prål och kom,
som dragit, hvad han dragit.   i denna graf det finnes.

Och vill du veta, hvad det var,   O fröjd, nu är en hvilostad
som han i döden tålig bar?   min graf ock vorden, där jag glad
Det var vår kamp och fruktan,   kan lämna vandringsstafven;
vår brist, vår skuld, vår synd   till sömns blott läggs jag i min
och död   graf,
och all Guds hämnd och tuktan.   se'n Kristus helgat grafven.

Dem har han nu dock kastat af,   Med tröst vill jag mot döden se,
de ligga gömda i hans graf,   jag vet, att min förlossare
att oss ej mer förskräcka;   han lefver och skall lefva;
men börjadt är ett nådens lif,   han skall mig lifvet återge,
som ingen makt skall släcka.   hvi skulle jag väl bäfva?

N:r 167.

Påskpsalm.

Ho vill mer för döden bäfva   Kristus lefver och skall lefva,
som för en allsväldig makt,   han har döden nederlagt.

Döden är ej fruktansvärd,
frukta mer för synd och värld!
Öfver härjaren med glafven
hafver Kristus brutit stafven.

Visst försöktes dödens tänder,
hur de kunde bita bäst,
när han en gång fått i händer
den, han fruktat allra mest;
men det var, som ville natt
taga själfva dagen fatt,
stoftet himlens sol betäcka
eller mörkret stjärnan släcka.

Detta är vår påskagladje:
Jesus lefver, fast han dött,

till hans död från vår vi vädje,
i hans lif vårt lif är födt.
Jesu, hjälp oss hvarje stund
dö från synd och värld i grund!
Då först få vi rätt förfara,
hur du månd' uppstånden vara.

När vi dagligt oss bemöda
att med Jesu Kristi nåd
gamla mänskan i oss döda
med dess lustar, verk och råd,
se vi, att en ny uppstår,
som allt större krafter får;
det är oss till tecken gifvet
af uppståndelsen och lifvet.

Pingstpsalmer.

N:r 178.

Vi lofva dig, du Helge And', då skaffar du oss nöd för nåd
Guds kärleks eld, Guds god_ och späker så vårt öfverdåd.
hets hand

Till allt, som är, du sträcker dig', Men trampas vi i stoft och
på gäfvor outtömmelig. mull

Ack, fattigdom och kamp och för Guds och för hans sannings
nöd, skull,
i början gråt, i slutet död, och ställer världen vakter ut,
det är, hvad jorden oss beskär; att göra på vår tro ett slut;

När sorgen vill oss tynga ned, då blir du i vår barm en eld,
och hjärtat bäfvar utan fred, som genombryter våld och våld,
är du oss närmst med råd och och styrker oss med mod och
tröst hopp

och lyfter bördan af vårt bröst. Vi bedja i vår fåvitskhet,
ty ho är den, sitt bästa vet,
Och blåserlyckans vind oss god, vi bedja om allt jordiskt väl
att medgång föder fåvitskt mod, och glömma bort vår arma själ,

men du, du finner råd och bot: All vishet, tro och kärlek sann,
 du beder ock, men oss emot, allt mod, som mod rätt kallas kan,
 och när vår bön oss vägras då, all endräkt, frid och glädje ljuf,
 är det, hvad bäst vi kunnat få. o Helge Ande, verkar du.

Ej finnssågömdtettrumpåjord, Vi bedja dig i denna stund,
 att ej din godhet där är spord, behåll oss städs i ditt förbund
 så öfvergifven ingen är, och för oss sist till evig fröjd
 att du ej vård om honom bär med dig uti din himmels höjd!

N:o 179.

Rråd in i detta hjärta,
 Guds ande ren och skär,
 fast jag med bitter smärta
 vet, hur det syndigt är.
 Ack, jag det borde rena,
 men det kan du allena,
 så kom och blif mig när!

Dock kan ej solen hinna,
 o Ande, dit du når,
 dock kan ej solen brinna
 så varmt, som du förmår;
 hvi skall jag då ej våga
 dig bedja, att din låga
 min vinter gör till vår?

Kom in i detta sinne,
 åt dig helt anbefalldt,
 fast mörker är därinne
 och det är tomt och kallt.
 Det kan sig själft ej lysa;
 ack, finge det dig hysa,
 hur olikt blef då allt!

Hur kan jag själf förtaga
 all syndens styggelse,
 hur mörkret från mig jaga
 och ljus och tröst mig ge?
 Att tömma hafvets vatten,
 från fästet sopa natten
 mig vore lättare.

Jag ser, hur jorden prälar
 med örter utan tal;
 ej dröjde solens strålar,
 fast vinter låg i dal;
 de skyndade att komma,
 och strax sågs marken blomma,
 som nyss var tom och sval.

Till dig jag tillflykt tager,
 kom, Ande, hos mig in,
 tänd upp din helga dager
 uti mitt skumma sinn',
 att mörkret måste vika
 med all dess här tillika
 och jag får blifva din!

N:r 185.

Hvi stängs så hårdt ditt hjär- från stund till stund, från dag
 tas port, till dag,
 hvi far du så i synder fort ja, till ditt sista andedrag?

Är då så kär för dig din natt,
är evig död så härlig skatt,
att du försmår att akta på,
hur ljus och lif du finna må?

Om jorden all dig hörde till,
och du dock gick i mörkret vill
och föll till sist i öppnad graf,
hvad glädje hade du däraf?

Du ser din nöd, men tvekar än,
du suckar: Ack, hvar finnes den,
som visa kan en syndig själ,
hvar han skall finna evigt väl?

Ack, tvekan råder ingen bot,
förtviflan står ej fall emot,
men fast beslut ger hopp i nöd,
och hopp ger tro, och tro ger
stöd.

Tag mod och bed, så kommer
han,
som väg och stig dig visa kan,
Guds Helge Ande full af nåd,
all ängslans tröst, all tvekans råd.

Till honom är dig vägen kort,
han viker aldrig fjärran bort,
han står vid hjärtat utanför
och minsta suck därinne hör.

Så låt ditt hjärta öppna sig
för Andens nåd, som söker dig,
låt honom bli och bo dig när,
och räds ej, fast du syndig ärl

Han skall nog rena själf sitt hus,
sin boning göra glad och ljus,
han, som oss tvår i dopets flod
och helgar genom Jesu blod.

N:r 199.

Läroämbetet.

(Bearbetning.)

Nu fröjde sig den vida jord
af Herrans nåd och helga
ord,
förspordt i hans apostlars röst
och kungjordt oss till evig tröst.

När Kristus här fullbordat allt,
som fadern honom anbefallt,
han sände efter Guds beslut
kring världen sina vittnen ut.

För världen ringa voro de,
dagkarlar, arma fiskare,
men hvad de vittnat, hvad de sagt,
har öfver jord och himmel makt.

Det var Guds löfte, fast och
visst,
de lade ut båd' först och sist,
det var, hur nåd med Kristus kom,
som hans apostlar talte om.

Och hvardet ord predikadt vardt,
där tändes hjärtan underbart;
Guds Helge Ande var däri,
att som en eld det kunde bli.

Välsignade de helga män,
som lärt oss söka himmelen
och visat oss, hvar vägen går
igenom Jesu Kristi sår.

Gif oss, o Gud, din Andes nåd, och alla med dem prisa dig
att vi må följa deras råd och lefva så evinnerlig!

Psalmer öfver söndagsevangellier.

N:r 201.

Joh. 2: 1—11.

<p>Säll den, hvars hopp till Jesum står, ehvad här ock må hända; säll den i nöd och lust, som får till sådan vän sig vända. Det är en vän att lita till, som hjälpa kan och hjälpa vill så fröjd som sorger bära.</p>	<p>O himlafröjd att tänka på, att den, Guds spira äger, ej vill den ringaste försmå, men endast hjärtat väger, att den, så högt sin tron har satt, vill blifva allas del och skatt, som honom efterlängta!</p>
--	--

Kom, Jesu, kom och blif mig

<p>Han skyr ej ort, där plåga bor, ej rum, där hälsan glädes; hvar helst en själ på honom tror, är han med fröjd till städes. Till sorgehus, till bröllopsfest han kommer mildt, den ädla gäst, där blott han bjuds och kallas.</p>	<p>när, kom i mitt tjäll det ringa, jag bjuder dig, fast arm jag är och mina håfvor inga; min boning är på glädje tom, men kom, så kommer rikedom och glädje utan like.</p>
---	---

<p>Så blid och hjärtelig han är, så snar att med oss vara, behöfver för den, hjälp begär, ej sina håfvor spara; en konung öfver himmelrik, gör han sig själf den minste lik och är oss som en broder.</p>	<p>Blif här vår gäst, o Jesu god, och nådigt med oss handla! Du kan för oss vår tåreflod i glädjedryck förvandla; och när vår graf har öppnat sig, tag oss som gäster upp till dig i höga bröllopsalen!</p>
---	---

N:r 202.

Matt. 20: 1—16.

Hvad vilja vi på världens torg, en stolt af fröjd, en spak af sorg,
då där vi stå så länge, men alle, ack, fåfänge?

Finns då ej den, oss kallar, här
att i hans tjänst arbeta,
är icke vingårdsmannen när,
som månde Jesus heta?

Hans börda är dock aldrig svår,
hans ok är ljuft att draga;
han nöjs med hvad en hvar förmår
och bryter ej den svaga.

Hans öga efter tron blott ser,
ej på vårt verk tillika;
själf är han den, oss kraften ger,
när våra krafter svika.

O Jesu, du vår vingårdsman,
hvi öppnas ej vårt öra,
då du så mildt oss ropar an
och i din gård vill föra?
Hvar finna vi en lust så stor,
den världen kan förläna,
som den att vara, där du bor,
dig höra, se och tjäna?

Bort, tanke, att det är för sent,
att re'n vår dag är liden!

Så har ej nådens Herre ment,
som oss har unnat tiden.
Se, porten stänges ej igen,
fast dagen hän ses draga;
i sena elfte stunden än
vill Herren mot oss taga.

Jag kommit sent, jag vet det väl,
till Jesum, jag som mången;
vid flärden fästad var min själ,
och tröghet höll mig fången;
jag kallades, men köttet stred
mot viljan, som sig röjde;
jag såg och såg, hur dagen led,
men tvekade och dröjde.

Dock gläds jag, att jag funnit
den,
som vill min brist förgäta
och lön ej efter gärningen,
men efter nåd, mig mäta.
Nu, Jesu, håg och vilja stärk,
att jag mig ej må spara,
men glad arbeta i ditt verk
och from och trägen vara!

N:r 204.

Luk. 16: 19—31.

Bort värld med all din ståt
och prakt,
som sjäalars ro förtager!
Bort, rikdom, ära, gunst och makt,
som mången man bedrager!
Bort, vållust all och yppighet,
som gör, att lätt vi vike
från kärlek och barmhärthighet
och skiljas från Guds rike!

*Hur mången lefver icke här,
som vore honom lifvet*

till idel lek för hans begär,
till glädje endast gifvet!
I rus och yra spiller han
det goda, här han äger,
och stormar lik den rike man,
hvarom oss skriften säger.

Där häfvor slösas utan skam,
där är han gärna inne,
men vågar armod träda fram,
förbittrar sig hans sinne;
den fattige får hårda ord,

får vid hans dörrar ligga
och för sin hunger af hans bord
förgäfves smulor tigga.

En tid, en tid det räcker så:
då bli hvarannan like
den, här till andras bröd måst gå,
och den omätligt rike.
Hvad olikt varit har förut,
det jämnas allt i grafven;
där klädes purpurn af till slut,
där fälls ock tigarstafven.

Hvem har, när slut är jordiskt
väl,
när världslig ära ramlat,
hvem har då skatter åt sin själ
för evigheten samlat?
Den ensam är sannskyldigt rik
och värd att lycklig skattas;
all annan lycka bubblan lik,
knappt ägs, förr'n den oss fattas

Ve sådan fröjd, som drar oss
bort
från glädjen utan ände.
Ve sådan lust, som är så kort
och slutas med elände.
Ve sådan glans och rikedom,
som, när oss döden nalkas,
oss lämnar kvar med törstig gom
att evigt aldrig svalkas.

Nej, Jesu, gif mig kamp och
nöd

långt hellre här i världen
än helvete och afgrunds glöd
uppå den sista färden;
men får jag gods och guld, så
gör
mig snar att mig förbarma,
och nådigt städs mitt hjärta rör
till hjälp för dina arma!

N:r 208.

Luk. 16: 1—9.

Hur ofta spörjs ej flit och id,
för vansklig tid,
hos dem till jorden höra!
De hvilas ej, de vaka gladt,
så dag som natt,
att här sig skatter göra:
de sätta all förmåga ut,
att få till slut
ett jordiskt välstånd äga,
och för en lön, som flyktig är,
som rost förtär,
de inga mödor väga.

Ack, att de i sin sak sig te
långt visare

än bland Guds barn så mången,
som, fast hans nådetid är kort,
den slösar bort,
i sömn och tröghet fången.
Ack, hvarför vakar icke han,
som vaka kan
och kallad är att vaka?
Hans sänings stund till ände
går:
om han ej sår,
hvad skördar han tillbaka?

Det är dock en helt annan skatt
för honom satt
att hoppas, se och kräfvä.

en skatt, som här en mamons slaf	ej känner af,	ej vet att eftersträfva.	Det är en annan skörd också,	han väntar få,	än den, som jorden gifver;	det är en annan salighet	än den, han vet	att här oss unnad blifver.
Det är en skatt, som evig är,	som väntar, när	vår tid gått här till ända,	en skatt, som ej, likt jordiskt gull,	är stoft och mull	och snart skall återvända;	det är en skörd af frid och fröjd	i himlars höjd,	
								som aldrig mer skall sluta; det är en salighet hos Gud, den Kristi brud skall där osägligt njuta. Så må vi gifva, väl till mods, allt timligt gods, ja lifvet om det gäller, för det, som oförgångligt är, som vårt begär för alltid tillfredsställer. Så må vi sträfva utan rast och hålla fast det eviga och ena. Var du vår hjälp, o Jesu god, stärk kraft och mod, du all vår kraft allena!

N:r 209.

Luk. 10: 23—37.

Hvem kallar du din nästa här,	den du på all din bana	skall hålla som dig själf så kär,	som Herrans ord dig mana?	Hvem är den man,	hvar finnes han?	På denna strand,	i fjärran land,	hvar skall man honom spana?
O, bortom länder, haf och berg,	hvar helst sig lif kan fästa,	där syns, fast skild till tal och färg,	Guds häfvor mänskan gästa.	På snöhöljdt fjäll,	i solvarmt tjäll,	där blomstring bor,	där ört ej gror,	där ser du ock din nästa.

Är det en skyld, den samma blod	har närmst med dig förenat,	en moder ljuf, en fader god,	den Herrans bud har menat?	En vän kanske?	Ja, fjärmare:	den fromma hop,	som Kristi dop	har tvagit, styrkt och renat?
Du ser en människa som du,	vid fröjd och sorger bunden,	du ser ett lif, som lefves nu	och som förgår med stunden;	du ser den lott,	du själf har fått	af lust och nöd,	af lif och död,	så lika allt i grunden.

Det är din nästa, som du ser;
 så följ då ordets lära
 och skynda, där han ligger ner,
 att honom hjälp beskära.

Till bistånd var
 beredd och snar
 med tröst och råd,
 med verk och dåd,
 till Jesu fröjd och ära.

Ja, Jesu, du, som lidit har
 för vän och ovän lika,
 din kärlek läre oss en hvar
 att ej vår nästa svika.

Om känd han är,
 om främling här,
 går nöd uppå,
 vi hjälpa må
 och ej från honom vika.

Sannfärdigt är Guds dyra ord,
 att kärlek är det bästa;
 i allt, i himmel och på jord,
 gör kärleken det mesta;
 men ensam går
 och utan spår
 och utan vän
 försvinner den,
 sig själf blott har till nästa.

N:r 210.

Luk. 17: 11—19.

För dig min nöd jag klagar,
 o Jesu, hör min röst!
 Jag suckar alla dagar
 till dig med ängsladt bröst.
 På världens lust bedragen,
 med sår af synden slagen,
 jag ropar: Gif mig tröst!

Det gör dig ingen möda
 att mig helbrägd få,
 till lif på nytt mig föda
 och ren från smittan två.
 Hvi skulle jag ej våga
 uti min sorg och plåga
 din hjälp att kalla på?

Ja, gif en vink allena,
 så är min räddning gjord!
 Ett ord ju kan mig rena,
 så säg det nådens ord!

Du ensam kan mig frälsa,
 o du, som är all hälsa
 i himmel och på jord.

Jag är för dig, o Herre,
 en arm samaritan,
 som vandrat, ack, dess värre,
 på världens breda ban.
 Nu kraft och lif mig fela,
 men du är stark att hela
 och att förlåta van.

Af synden kvald jag gråter.
 Hjälp, Herre, nådelig,
 att jag får komma åter
 och botad visa mig.
 Ack, vill du tröst mig gifva,
 skall jag ej uteblifva,
 men städse följa dig.

Nr 212.

Matt. 18: 23—35.

Hvad skall då bli, hurskall då gå,
 hur måste jag ej bäfva,
 när Gud en gång mig kallar på
 och räkenskap vill kräfva,
 när ordet ljuder från hans mun:
 »Kom, tjänare, att svara
 för tio sinom tusen pund,
 som du har bort förvara!»

Ack, mer mig gafs än detta allt,
 och nu dock allt mig brister;
 till detta tal går tusenfaldt,
 ja mer, mitt skuldregister.
 Jag slösat allt, jag vet det väl,
 som ur otömlig källa,
 och nu så arm till kropp och själ,
 skall allt jag återställa.

För nådens håfvor, dem jag fått
 att vårda och förvalta,
 jag äger nu, ack, synder blott
 och ångerns tårar salta;
 och Herren kommer med sin dom,
 han vill den ej förhala:
 hur skall jag, blottad, bar och tom,
 min svåra skuld betala?

O Gud, af din barmhärtighet
 gif till, hvad mig kan felat!
 För den, som själf af brist ej vet,
 men allas brist vill hela,

för Jesu nåd mig nådig var,
 att du min skuld förglömmert!
 Ej annan tillförsikt jag har,
 än fly till den mig dömer.

Min domare, min fader blid,
 du Herre öfver alla,
 förlåt mig, hjälp mig, gif mig tid
 och låt din stränghet falla,
 så vill jag börja om på nytt,
 ej mer ditt lån förstöra,
 men lära af en tid, som flytt,
 ett annat lif att föra.

Ett, Herre, lofvar jag ännu
 och skall det troget hålla,
 att gärna tillse såsom du
 dem, som mig ondt förvålla.
 Hur är ej deras skuld till mig
 att som ett intet skattas,
 om jag, som brast i allt för dig,
 med misskund dock omfattas!

Jag varit färdig, lätt och snar
 min nästas fel att räkna,
 men trög, när själf jag felat har,
 att det i minnet teckna.

O Gud, förlåt mig det och lär
 mig ändra håg och sinne,
 att glömsk vid andras fel jag är,
 men egna har i minne!

Om Guds ord och församling.

N:r 223.

Gudstjänsten.

Fur ljuft det är att komma Träd in att se och smaka,
till Herrans tempelgård, hur ljufvig Herren är,
där trogna själar blomma att bedja och att vaka
som liljor i hans vård! med hans utvalda där!

Man ser de skära kalkar Där ute lefver flården,
för Gud där öppna stå, så glädjelös och tom;
och himmelsk dagg dem svalkar, ack, ringa fröjd ger världen
att lif och kraft de få. emot Guds helgedom.

Hur kärt, i Andens enhet Ej vill jag vandra fjärran
att dem tillsammans se, till mörker bort från dag;
i trohet och i renhet mitt ljus, det är af Herran,
åt Herran offer ge. min sol uppsöker jag.

När de Guds lof upphöja Inför hans anlet klara
på denna fridens ort, vill i hans hus jag bo,
hvem vill då ute dröja där är mig godt att vara,
och stanna vid dess port? där har mitt hjärta ro.

N:r 225.

Guds ord.

En dyr klenod, en klar och ren, När annat, som vi akta värdt
oss unnats här att äga, att äga här och spara,
den pärlor, guld och ädelsten af rost och mal och tid förtärdt,
på långt när ej uppväga. hör upp vår fröjd att vara;
En skatt, den yppersta på jord, när dagens verk förgås med hast,
få vi vår egen kalla: ja, förrän afton stundat,
den skatten är Guds helga ord, står än Guds ord så nytt och fast,
som hörer till oss alla. som när det först värdt grundadt.

Det bräcks af ålder ej och tid,
om den ock evigt räckte,
det går med samma kraft och frid
från släkte och till släkte,
det varar lugnt och oförtryckt,
när annat allt har farit,
det har ej annan ändalykt
än Gud, som början varit.

Det kära ord, det enkla ord,
som mänskor dock förgäta,
hvar är en mänsklig visdoms spord,
som sig därmed kan mäta?
Hvar visar världen oss en grund,
så fast att därpå bygga,
som ordet af Guds egen mun,
det eviga och trygga?

Har du det ordet sökt till stöd,
när andra stöd dig svikit,
från världens haf, dess storm
och nöd
in i den hamnen vikit,

då vet du, hvad du tryggas vid,
hvar du kan fasthet finna,
då känner du en ort af frid,
dit inga sorger hinna.

Som vattenfågeln dyker ned
i fjärdens klara bölja,
att minsta fläck af stoft därmed
från sina vingar skölja,
så tvår sig anden ren och skär
i ordets djup det klara
och känner, att hans hem det är,
där han i fröjd kan vara.

Välsignadt vare, Gud, ditt namn,
och utan ände prisadt,
att du till säker tröst och hamn
oss alla vägen visat!
Hvem är nu fattig, hvem är rik,
när ej ditt ord oss fattas?
Den ena har, den andra lik,
ju det, som mest må skattas.

N:r 226.

Guds hus.

Hell Herrans tempel, där hans
folk
församlas för hans öga
och sången höjs och ordets tolk
kungör Guds sanning hög!
Där firas rätt en glädjefest;
mot den, hvad jorden äger bäst,
ger glädje ganska föga.

En himmelsk ro, en salig frid
uti Guds hus vi finne,
vi komma undan kamp och strid
som till en hamn därinne;
för världens storm, som blåser vild,

oss fläktar kring Guds ande mild,
då vi den hamnen hinne.

Du sorgsna själ, du kvalda
bröst,
du har det känt och pröfvat;
du vet, hvar hjärtat finner tröst,
när det är värst bedröfvadt.
Du lämnar världens støj och brus
och vandrar till Guds stilla hus;
där möts den oförtöfvadt.

Hvad tungt dig förr på sinnet
låg,

där hjälper Gud att bära;
 hvad mörker var i själ och håg,
 blir ljust af ljusets lära.
 Hvad vissnadt var och utan hopp,
 välsignas, väckes, blomstrar opp,
 där lifvets sol är nära.

O fröjderum, o hälsoort
 där sorgen själf sig gläder!
 O allom öppna himlaport,
 där inför Gud man träder,
 Guds kyrka! Fast bestående du,
 dig helge våra barn ännu,
 som vi med våra fäder.

N:r 236.

En kristens stridspsaln.

Till strids, o kristen, rusta dig,
 låt sömn och dvala fara!
 Nu gäller gå i Herrens krig
 och lif för Gud ej spara.

Statt upp och se
 Guds fiende;
 han hotar stark och vaken.
 Så gå med lust
 till kamp och dust,
 ty Herrans Guds är saken!

Var stark, om du vill kämpa tryggt
 mot satan och hans skara!
 Ej gagnar suck, ej båtar flykt,
 ej hjälper ängslig vara.

Han ger ej fred,
 han trampar ned,
 hvem helst han vinner öfver;
 var stark alltså,
 tag mod uppå,
 ty segra du behöfver!

Träd fram med Kristus, blif ej
 blek,
 var djärf, fast ej förveten!
 Här gäller ej en vansklig lek,
 här gäller evigheten.

Förgås du här,
 förgås du där,
 där evigt, här i tiden;

men får du vinst,
 får döden minst:
 så är med denna striden.

Tänk ej, att dig allena rör,
 hvad här du gör och lider!
 Guds egendom du strider för,
 när för din själ du strider.

För den stå bi,
 håll stadigt i,
 att Gud den får tillbaka!
 Gör du blott ditt,
 gör han nog sitt
 och skall sin del bevaka.

Var stark, men var än mera vis
 och vaka alla stunder!
 Den, som vardt orm i paradiset,
 han sparar inga funder:
 där våld ej rår,
 till list han går,
 blir hal att se och höra,
 ja, klär sig käck
 i helgondräkt,
 att så din själ förföra.

Han skapar sig till fint förgift,
 att så dig fälla neder,
 han smyger sig i tal och skrift,
 i blickar, skick och sedet.

Haf ögat opp!
 Sitt bästa hopp
 uppå din sömn han bygger.
 Håll vård och vakt!
 Med Herrens makt
 är du som vaken trygger.

Ja, Gud, vår starkhet, blif oss när
 i dessa strider svåra!

De äro dina, så du lär,
 så sant de äro våra.
 Beskräma du
 ditt folk ännu
 mot onskans våld och makter,
 och sist till lön
 med seger krön
 själf dina trogna vakter!

N:r 237.

Ljusets seger.

Hur skola vi dig prisa,
 o Gud, för all din nåd?
 Hur skola vi bevisa
 vår tack i verk och råd?
 Ej hjärta mäktar skatta,
 hvad godt af dig vi sport,
 ej tanke se och fatta,
 hvad oss din kärlek gjort.

De äro nu förgångne
 också de sorgeår,
 då fädren sutto fångne.
 i mörkrets boja svår,
 då den, dig vedersakar,
 o Gud, med våld och makt
 din sannings ljusastakar
 inunder skäppa lagt.

Ditt ord fick ingen hysa,
 som därtill vigd ej var;
 din kärlek fick ej lysa
 för allom uppenbar.
 Man måste djupt sig kröka
 till usla brunnar då;
 man måste mänskor söka,
 för att dig söka få.

Du, som din sanning skrifvit
 mer klar än sol och dag,
 du, som vår broder blifvit
 och fyllt för oss din lag,
 till dig fick man ej skåda
 med klar och öppen blick,
 hos dig i nöd och våda,
 ej tröst man söka fick.

O hvilka svåra dagar,
 o hvilken sorgens tid!
 Då hördes världens lagar
 mer än Guds stämma blid.
 Hans löftes fasta grunder
 fick man ej bygga på;
 en samling mänskofunder,
 ack, den var bibel då.

Välsignad vare Herran,
 han frälsat har sin hjord.
 Nu nära liksom fjärran
 bor rikeligt hans ord.
 Den natt är nu försvunnen,
 som kom med våld och hot;
 den makt är svag befunnen,
 som stod Guds ära mot.

Nu måste de oss unna,
 hvad Gud oss gifvit har:
 den helga skatten kunna
 vi äga nu, en hvar;
 i slott och koja lika
 finns lifvets bästa tröst,
 och fattiga och rika
 förnimma Herrens röst.

Kom nu och sök att taga
 från oss vår helgedom,
 kom nu med mänsklig saga
 och säg, den är Guds dom!

Den tid är icke mera,
 när sådant våld gick an
 Nej, nu vill Gud regera
 sitt folk, allena han.

Ja, styre du och råde,
 Gud, Fader, Son och And'!
 Din starkhets arm i nåde
 beskärme stad och land!
 Ditt ljus, som natten bräckte,
 förblifve oskymdt här,
 att släkte efter släkte
 må se dig, som du är!

Om ett kristeligt lefverne.

N:r 269.

Världens fåfänglighet.

lif i denna jämmerdal,
 hvad är du? Ack, ett ringa tal
 af sorgeår, af fröjdeår,
 en längtan, som ej målet når,
 en rök till vindars tidsfördrif,
 en skugga af, hvad rätt är lif.

I dag gror plantan fager opp,
 i morgon bär hon vissnad knopp;
 i dag förnimmes glädjens röst,
 i morgon suckas utan tröst;
 i dag syns mänskan frisk och röd,
 i morgon är hon blek och död.

Fåfänglighet, förgänglighet,
 ho är, som dig rätt fatta vet?
 Du pryder dig för hvar och en,
 du tänder upp ditt falska sken,
 och ung och gammal innan kort
 du villar så i tomhet bort.

Här, där vi börja först med gråt,
 med tårar fukta se'n vår stråt,
 här, hvar vårt lif när bäst det är,
 är idel möda och besvär,
 här, där ej stund är annan lik,
 här vill man se sitt himmelrik'.

Här glömmar man i syndens
 band
 sitt goda hem och fosterland,
 går som en främling och en gäst
 och tror sig dock för evigt fäst,
 vill lefva trygg från år till år,
 där allt liksom en suck förgår.

Gud, öppna våra ögon snart,
 att vi må skåda uppenbart,
 hur vanskligt allt på jorden är,
 hur ringa lust det med sig bär,
 hur stadig fröjd och saligt hopp
 hos dig vi måste söka opp!

Ja, led oss i din sanning, Gud, och lär oss fly till Jesu nåd!
 gif kraft att följa dina bud,   Då må hvad jordiskt är förgå,
 var med oss i allt verk och råd   vårt rätta lif i dig vi få.

N:r 275.

Nykterhet och dryckenskap.

Ack, mänskan är ett härligt verk
 af Guds, den Högsteshänder;
 i minsta lem hans vishet märk,
 hur allt till gagn dig länder!
 Din fot från ort till ort dig bär,
 fast den dig tycks så ringa,
 och med din hand, så svag den är,
 kan hårda berg du tvinga.

Hvad rikedom af kraft och ljus,
 af under i hvar sinne;
 ditt öga är ett litet hus,
 hvad rymts dock ej därinne?
 Ditt öra, fast orörligt, gör
 till sitt hvar ljud, som röres,
 och intet når dig utanför,
 som till din själ ej föres.

All fågning i Guds rika värld
 är satt för dig att fatta;
 Guds fatatur är dig beskärd,
 att öppna och beskatta.
 Från minsta sandkorn vid din fot
 till rymdens världar store,
 allt skönjer du, allt tar du mot,
 allt är som ditt det vore.

Dock mer, ja, utan likhet mer,
 än jordiskt sinne känner,
 än öra hör, än öga ser,
 förnimma här Guds vänner;

med andens syn Guds helga råd,
 hans löften och hans lagar,
 hans kärlek, vishet, makt och nåd
 de skåda alla dagar.

O jämmer, att så mycket godt
 så många här förspilla,
 som framgent gå den väg, de gått
 i lustar, rus och villa!

Hvad söka de, hvad vinna de
 uti sin syndayra?
 Ack, timligt kval och evigt ve
 mot Herrans gåfvor dyra.

Förnuft och vilja, kraft och mod,
 allt, hvad till lif oss ämnas,
 förkväfva de i vinets flod,
 tills intet öfrigt lämnas,
 tills syn ej ser, ej öra hör,
 ej lem har känsla inne
 och själen ändtligt döden dör
 som hvarje kroppens sinne.

Gud, upprätthåll ditt ädla verk,
 att det ej så får falla!
 Beskräma, Herre, stöd och stärk
 mot frestelsen oss alla.
 Lär oss de gåfvor bruka väl,
 dem du oss täckts förära,
 till fröjd och båtнад för vår själ
 och dig till pris och ära.

N:r 277.

Emot okyskhet.

 i böra städs' oss reda
 till strids mot värld och kött,
 som pläga oss förleda,
 det onda göra sött;
 vi böra stundligt vaka,
 ty frestelsen är när,
 och världens lust försaka,
 som Herrens lust ej är.

Upp då ur sömn och dvala!
 Ej finnes annat råd.
 Upp att med Herren tala
 om bistånd, hjälp och nåd!
 Han skall vårt hopp ej svika,
 om det af hjärtat är,
 men tvinga den att vika,
 som städs' vårt fall begär.

Ty världens lust är börja
 med fröjd och välbehag;
 den slutas med att sörja,
 den varder natt af dag.
 Men Herrans lust är lida
 i början tvång och strid
 och saligt slut förbida,
 som är en evig frid.

O kom, Guds lamm, du rena,
 kom, Herre Jesu Krist,
 att dig med oss förena,
 så helas all vår brist!
 Vårt kött skall oss ej fälla,
 där du vill stå oss bi;
 vårt blod, vår syndakälla,
 gör du från smitta fri.

Ack, att i oss vi finne
 så mycken skröplighet!
 Till hjärta, håg och sinne
 sin väg vår ovän vet.
 Hvar god och härlig gäfva
 till ondt han vända kan,
 och där vi säkre sofva,
 där sofver icke han.

Ja, vike från oss fjärran
 hvar köttslig lustas makt!
 Rent hjärta älskar Herran,
 så har han själf oss sagt.
 Säll den, för honom träder
 i tukt och menlöshet!
 Han bär rätt bröllopskläder,
 han ser Guds härlighet.

N:r 282.

Korset.

 vi känns mig tungt det kors, och knappt har kommit, förr'n
 jag bär, den far?
 hvi klagar jag så ängsligt här,
 där allt förgängligt är, Mitt lätta ok jag tröttnar vid,
 där sorg som glädje rast ej har jag suckar öfver kamp och strid

i denna korta tid;
hvi mäktar jag ej hårda ut
den nöd, som dockså snart tar slut?

Ej har en fiende mig sändt
den tår, som på min kind har
bränt,

det kval, mitt hjärta känt?
Det är ju Gud, min fader god,
som pröfvat så mitt tålmod.

Han sändt min sorg, jag städs'
det fann,
och den, han agar, älskar han,
därpå jag trösta kan.

Af Gud till oförgånligt godt
ett lätt och timligt ondt jag fått.

Så vill jag bära det förnöjd
och bida, under korset böjd,
att sorgen byts i fröjd.

Ack, snart ju slutas här mitt lopp,
på Herren bygger jag mitt hopp.

Pris vare Gud, hans vilja skal
I allt hvad han mig tackes ge,
skall jag hans kärlek se;
han är mig hopp och tröst och
stöd,
så är jag trygg i lif och död.

N:r 296.

Bönepsalm.

Ho är den, som dristar säga,
att han gett sig det han har,
att ej allt, hvad han får äga,
är Guds gåfva uppenbar?
Själ och kropp, ja, själfva lifvet
är ju allt af Herran gifvet.

Herrans håfvor här vi gästa,
allt är hans och intet vårt;
Herren sörjer för vårt bästa,
oss det blefve ganska svårt.
Intet kunna vi förtjäna;
döden, den är vår allena.

Dock förhåfver sig här mången
öfver hvad ett lån blott är.
Arm för Gud, i synder fången,

han af människor pris begär,
vill berömd och firad vandra,
fast allt sitt han fått som andra.

Tänkte den, som Gud har gifvit
här af håfvor större mått,
att hans skuld ock större blifvit,
att han större ansvar fått,
långt ifrån att sig förhåfva,
skulle han i hjärtat bäfva.

Ödmjukt sinne gif oss, Herre,
redlig håg och vilja god,
så mot större som mot smärre
frimod, saktmod, tålmod!
Dig allt lof må vi hembära,
dig allena vare ära!

Böner i landsplågor.

N:r 308.

(Öfversättning.)

Stäck din vrede, Herre, och oss benåda,
 låt ej mer ditt blodiga gissel råda,
 väg ej mot de skulder, som oss anklaga,
 Fader, din aga!

Om, som vi förskyllat, du straffet toge,
 ho är den bland oss, som ditt slag fördroge,
 när en värld förginges i kval och fruktan
 under din tuktan?

Men var mild, barmhärtig, skona, skona!
 låt din nåd din eviga rätt försona,
 du, som har till eget att dig förbarma
 öfver oss arma!

O, hur kunna jordiska maskar ringa
 dig, som skapat världen, till vrede bringa?
 Stoft och rök och flyktande skuggor bara
 ser du oss vara.

Ärfda brister sig i vårt väsen blanda,
 köttets lustar locka vår svaga anda.
 Låt ett sådant öde ditt hjärta röra,
 värdes oss höra!

Låt en bön, en död och en blodskamp gälla,
 minns att törnekronan och korset ställa,
 när din hand till hämnnden vi lyftad skåda,
 mellan oss båda.

Stöd det verk, du låtit din Son fullända,
 hvad han lidit, låt det till gagn oss lända,
 gällde blodet, som ur hans hjärta flutit,
 hvad vi förbrutit!

Så, o så, allsmäktige, låt det blifva!
 Fräls oss, Herre, kom att förlossning gifva,
 du, som en treenigt skall evigt vara,
 spara oss, spara!

N:r 309.

Du spörjes gråt och klagoljud,
 för Israel är nu, o Gud,
 den hårda dagen inne;
 den tid, som är, är nödens tid,
 med rop och gråt, med kamp
 och strid,
 med häfvan i hvart sinne.

Ho löser våra skulders band,
 ho böjer af din starkhets hand
 och stäcker, Gud, din aga,
 där, nådens konung, själf ej du
 till mildhet vänder om ännu
 och vill ditt straff förtaga?

Dintuktan, Herre, drabbarsvårt,
 din hand är tung, ditt gissel hårdt,
 din vrede oss förskräcker;
 vårt folk förgås, vårtland ärdömdt,
 vi finna ej ett rum så gömdt,
 dit ej din hämnd sig sträcker.

Du bär en faders ljufva namn,
 du öppnat oss en broders famn
 i Jesu famn och sköte;
 full är all världen af din nåd,
 att allt förlåta har du råd,
 fast jord och himlar bröte.

Och dock vi måste, Herre vred,
 för dina fötter falla ned
 och dig i straffet vörda;
 att det, fast upp till randen fylldt,
 är mindre dock, än vi förskyllt,
 det lägger sten på börda.

Hvad äro vi, hvad mäktade vi,
 om du din rätt vill hålla i
 och låta nåd ej gälla?
 Ack, skuggor, dem i dag man ser,
 i morgon icke finner mer;
 ett vindkast kan oss fälla.

Omkring oss se vi kval och nöd,
 ett bittert lif, en hopplös död,
 allt jämmer, ångslan, fara;
 och se vi i vårt eget bröst,
 då skönjas där, för frid och tröst,
 dödssynder uppenbara.

Men dina barn, o Fader, spar,
 barmhärtinge, barmhärtig var,
 du rike, hjälp oss arma!
 Vår skuld lät dö i Kristi död,
 lät vara nog af kamp och nöd,
 o Herre, dig förbarma!

N:r 311.

Bön om frid.

Frid är fröjd; där frid ej råder,
 ingen glädje hemma är.
 Fridens stilla hälsoåder
 lif och lust och krafter när.

Frid är lycka, tröst och hägn,
 frid liksom ett sommarregn
 kommer mildt från höjden neder
 och välsignelse utbreder.

Frid vill Herren i det höga,   Fridpåjorden, skalden komma
 bjuder, skyddar, älskar den;   innan jordens dag är all?
 fridfull ligger för hans öga   När slår stunden, då den fromma
 utan gränser himmelen;   utan strid här lefva skall?
 frid och kärlek är den ton,   Gud, i denna pröfningstid
 änglar sjunga kring hans tron;   styrk oss med din himlafrid,
 frid af fromhet, nåd, försoning,   gif oss hopp att den få skåda,
 det är lifvet i Guds boning.   där du bjöd den evigt råda!

N:r 312.

Jordens fruktbarhet.

Hur skön är än ej jorden, och äng och åker värna
 fast syndens dom hon bär, för hagel, frost och brand!
 igenom mänskan vorden
 förtappad, som hon är.

Hon öppnar sina håfvor,
 för oss från år till år
 och bjuder lust och gåfvor,
 så fullt hon det förmår.

För oss ännu hon blommar,
 fast ren och skär ej mer;
 höst, vinter, vår och sommar
 sitt goda hon oss ger.

Välsignelse af nåder,
 o Gud, åt henne gif,
 att hon den ock förråder
 mot allt, som här fått lif.

Gjut saft i blad och knoppar,
 gif blomstring, färg och fröjd,
 låt regn i blida droppar
 uppfriska dal och höjd!

Låt mogna växt och kärna
 utöfver allt vårt land,

O Gud, låt allt sig froda,
 korn, gröda, mod och hopp,
 krön året med ditt goda
 för både själ och kropp!

Välsigna hvarje ställe,
 där lif kan dröja kvar,
 med hvad till uppehälle
 du oss förordnat har;

att vi för kroppslig plåga,
 för hunger, brist och nöd
 ej dig förgäta måga,
 vår hjälp i lif och död!

Gör jorden till din boning,
 o Gud, som först hon var,
 låt gälla den försoning
 din son oss vunnit har!

Då skall hon bättre blomma
 och bättre frukter ge,
 då skall ock här den fromma
 ej mer blott jämmer se.

N:r 314.

Sommaren.

Din klara sol, o Fader vår, utaf den klara nådesol,
vidt öfver ond och god upp- som skiner från Guds kungastol?
går,

gör luften mild och dagen ljus Ack, fattigt blommar dock vår
och klär i fägring jordens grus. jord,

Nu vakna upp, på höjd, i dal, hur härlig än dess prakt är spord,
löf, gräs och örter utan tal; mot mänskans själ i tro och hopp,
hvar fläck blir grön, hvar tufvar rik när lifvets sol för den gått opp.
af växter, en ej annan lik.

Liksom till högtid kläds hvar Den solen blid, den solen klar,
äng, som varit förr, än världen var,
hvar linda är en blomstersäng, hur är det, har vår själ fått se
och härlig vaggas åkerns skörd, en strimma af dess ljus sig te?
af himlens varma vindar rörd.

Ja, ute se vi sommartid, O Gud, som låter sommar nu
med jorden grön och himlen blid; utom oss stråla lugn och ljuf,
hur är det i vår egen själ, låt ock inom oss i vårt bröst
är sommartid i den jämväl? ej råda mörker, storm och höst!

Har otrons kalla vinter flytt, Då först är rätt din sommar här,
har hjärtat lifvats upp på nytt och i vårt hjärta lyser klart
den sol som icke skapad vardt.

N:r 318.

I hungersnöd.

Vi din boning, Herre kär, och ej i dagen komma,
ditt folk i sorg församladt är vi sett allt växtligt falla af
och dig om hjälp åkallar; förutan kraft och blomma.

ty mänskomakt ej hjälper här, Vi tänka i vår brist och nöd
och nöden öfversvallar. på förra dagars öfverflöd,
Vi sett det korn, man jorden det gör oss sorgen värre;
gaf, hvi ger du stenar nu för bröd
i jorden bli som i en graf åt dina barn, o Herre?

Har du ditt fadershjärta mist, ditt råd kan synas underbart,
 är ej ditt löfte fast och visst: din nåd kan aldrig svika.
 »Åkalla mig i nöden, Låt då din nåd förklarad bli,
 så skall jag hjälpa dig till sist Låt straffets tider gå förbi,
 i lifvet och i döden?» se mildt till vårt elände,
 och var vår fader, såsom vi
 som barn oss till dig vändel!

O Gud, det är ett tröstligt ord, och var vår fader, såsom vi
 i hungerns tid ett rågad bord, som barn oss till dig vändel!
 som mod och krafter gifver,
 att himmel kan förgås och jord, Gif bröd åt den, som hung-
 men du densamme blifver. rig är,

Du ändrar ej din fadersart, och gif tröst åt den, som sorg förtär,
 fast annat allt förändradt vardt, och tillgift åt oss alla!
 din mildhet varar lika; Låt än oss få, o Herre kär,
 vår hjälpare dig kalla!

N:r 321.

Fosterlandet.

Bevara, Gud, vårt fosterland, Gud, skydda detta kära land,
 håll öfver det din starkhets från sjö till sjö, från strand till
 hand strand;
 och var dess hägn i strid och frid, sänk öfver det din milda vård
 i sorgens som i glädjens tid! som sommardagg på rosengård!

Här se vi, hvad oss mest är Välsigna hvarje trofast själ,
 värdt, som önskar det af hjärtat väl,
 allt hvad vi skatta dyrt och kärt; men slå hvart ondskans uppsåt
 ej fjärran finns en bygd, ej när, ned,
 som är för oss hvad denna är. som vill dess fall och stör dess
 fred!

Här hafva våra fäder bott, Låt det få bli och vara ditt,
 arbetat, kämpat, hoppats, trott; befolkadt, tryggadt, gladt och fritt,
 här äfven vi vår boning fått på kärlek bördigt som på råd
 med samma lif och samma lott. och uppfyllt af din Andes nåd!

Här skola våra barn också Du hulptit det ur mörker opp
 en gång på våra stigar gå, liksom en blomma ur sin knopp;
 ha det, vi haft, se det, vi sett, så låt det ock till tidens slut
 och be till Herren, som vi bedt. uti ditt ljus få vecklas ut!

Det ljuset är ditt helga ord, gif att det klart här lysa må
en sol för himmel och för jord; och aldrig mer ifrån oss gå!

Bröllopspsalmer.

N:r 326.

Gud, se i råd till dessa två, behåll dem då, o Herre god,
som här inför ditt anlet stå i kärlek, som ger tröst och mod!
med löfte att för lif och död
förenta dela lust och nöd.

Det är ett heligt fridsförbund,
de slutit nu i denna stund;
så värdes, Gud, därtill dem ge
din hägnad och välsignelse!

Här lefs ej städs' i rosegård,
och mången pröfning kan bli
hård:

Din Ande blid ledsage dem
och blifve gäst i deras hem,
att stilla fröjd och ljuflig ro
med honom där må bli och bo.

O Gud, vi böje oss för dig,
som är vår Gud evinnerlig,
vårt hopp, vår fröjd, vår frid,
vårt råd;
välsigna oss och gif oss nådl!

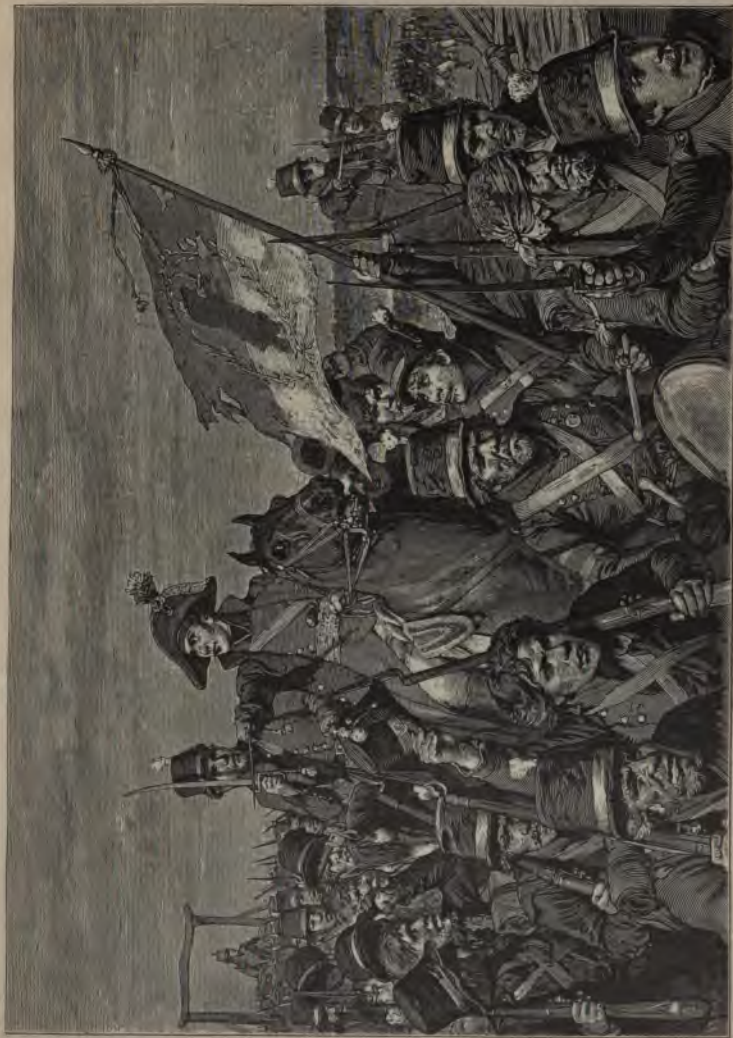
N:r 328.

Hj finns en glädje på jorden vid,
som kunde den fröjd upp-
väga,
ett hjärta känner, som all sin tid
ett annat hjärta får äga.
När tvenne hälfter, att blifva ett,
i kärlek smälta tillsamman,
rent, oförfalskad, på guldets sätt,
som smälter i klara flammen,
si, då är glädje och gamman.

Gud själf han skådar med väl-
behag
en sådan frid och förening;
han bjuder den i sin helga lag,
den är hans vilja och mening;

och därför låter han öck ur den
en rik välsignelse flöda,
för jordens släkter, som blom-
stra än,
när vi gått bort till de döda,
för himlen en brodd och gröda.

Välsigna, Herre, all kärlek ren,
som du den gärna tillstäd:er:
af Kristi kärlek ett återsken,
den värmer, lyser och gläder.
O Gud, för dig är en syndig brand
all jordisk kärlek allena;
så sänd af nåde din Helge And',
som våra hjärtan kan rena
och i din kärlek förena.

Marie Childs Singer.

Teckning af Aug. Malmström.

N:r 329.

För barn.

Jag lyfter ögat mot himmelen tack, gode Fader, för mycket mer,
och knäpper hop mina händer; än jag kan nämna och säga.

till dig, o Gud, som är barnens vän, Jag är en planta uti din gård,
min håg och tanke jag vänder. för evigheten uppdragen,
jag var knappt till, när i faders-

Gladt är att prisa och tacka dig, vård
och gärna vill jag det göra; af dig jag redan var tagen.
jag vet det visst, att du ser på mig
och ej försmår att mig höra. Så håll utöfver mig än din

Tack för allt godt, du mig o Fader förutan like,
ständigt ger och låt mig växa för lifvets land,
att känna, älska och äga; som är ditt himmelska rike!

N:r 335.

På resa.

En vandringsman är mänskan Om jag då sitter vid min härd,
här, om jag i Herrans vida värld
på vandring stadd, hvar dag som från land till land måst fara,
är, så är mig samma mål dock satt:
till långt aflägsna länder. mot det jag skyndar dag och natt,
Hur hon ock här tycks hemma jag får ej stilla vara.

fäst,
är hon beständigt blott en gäst, Dock, hvar jag är, och hvart
som hemåt återvänder. jag far,

Hon får i all sin lefnadstid beständigt lika nära;
ej minsta stund, då hon i frid han följer mig på all min stig,
kan lämna vandringsstafven; han är en Fader ock för mig;
på hvarje stig, på hvarje ort hvad kan mig då förfära?
går hon mot evighetens port,
och porten heter grafven.

Så bottenlöst är intet haf,
att ej hans hand i djupets graf

kan mig sitt bistånd räcka;
 så bränd ej någon öken är,
 att ej hans godhet växer där
 och kan mig vederkvicka.

Far jag än vida, följer han,
 som i all nöd mig hjälpa kan
 och akta från att falla;
 där jag är rådlös, har han råd,
 där jag har brister, har han nåd:
 välsignad han för alla!

Om han högt öfver sjö och
 land

flyttfågeln för från fjärran strand
 till kära hemmet åter,
 hvi skulle jag väl bäfva skyggt?
 Den Gud, som leder fågelns
 flykt,
 han mig ej villas låter.

Gud, jag ärsyndig, arm och svag,
 men för mig efter ditt behag,
 det är, hvad sist jag beder.
 Hvar helst min väg du stakar ut,
 så styr den så, att den till slut
 upp till din himmel leder!

Måltidspsalmer.

N:r 341.

Herre, hela världen tröster
 till din mildhets öfverflöd;
 tusen sinom tusen röster
 bedja dig hvar dag om bröd,
 och du låter upp din hand,
 mättar allt i allo land.

Dina goda gåfvor flöda
 ned till allt, som lif har fått;
 kroppen spis och själen föda
 skänker du i ymnigt mått.
 Tack, o Gud och Fader blid,
 pris ske dig i evig tid!

N:r 343.

Gud, din godhet tacka vi,
 i Jesu namn, det kära,
 att du vår Fader vill förbli
 och om oss omsorg bära,
 att allt, som lif och ande har,
 du hugnar, när och ger försvar;
 dig ske lof, pris och ära!

ty hennes näring så på jord
 som ock i himlen är ditt ord,
 hon har ej annan föda.

Som nu du närar här vårt lif
 med jordens växt och gröda,
 så åt vår själ ditt ord ock gif
 att henne understöda;

Oss alla här i denna stund
 du värdes kärlek gifva
 inbördes och af hjärtans grund,
 låt intet den bortdrifva!
 Behåll vår glädje allvarsam
 och afvärj öfverdåd och skam,
 att du med oss kan blifva.

Lof, pris och tack i allo land Vi tro på din Son, Jesum Krist,
 skall dig, Gud Fader, vara, vi äro dina barn förvisst,
 som oss har löst af syndens band dig lofve all vår skaral
 och framgent vill bevara.

Morgon- och aftonpsalmer.

N:r 344.

Kväl eller morgon, hvarjestund År det en ann',
 har jag min ro i Guds för- är det ej han,
 bund: vår Gud, som allt af kärlek kan?
 med honom börjar jag min dag, Bort då, all ängslan, ur mitt
 min natt med honom möter jag; bröst!
 i honom nöjd, Att tro på Herran är min tröst.
 till honom böjd, Min Gud är ej en annan Gud
 har jag min rätta lust och fröjd. än den, som väfver blommans
 skrud:
 Ännu har under vida skyn är han så blid,
 ej något skapadt mött min syn, har han så tid,
 så armt, så hjälplöst och försmådt, hvi vill jag sörja för min frid?
 att det Guds vård ej röna fått; den ser jag här,
 den ser jag är, Ej hjälper dock min egen
 den ser jag fjärran liksom när. makt,
 om han ej håller om mig vakt;
 Hvem kläder blomman på grön så lägger jag min omsorg gladt
 äng, på honom både dag och natt.
 hvem bäddar fågelns bo och säng, Han sörjer för,
 hvem visar genom öknens sand att ondt ej rör
 åt hjorten väg till källans rand? den själ, som honom helt tillhör.

N:r 348.

Herrans hand jag lämnar mig, och glad ser jag en dag igen,
 när mina ögon sluta sig; när jag med Gud får börja den.
 när jag ur sömnen vaknar opp, Min gode hjälpare är han,
 är Gud min glädje och mitt hopp. som för all nöd mig skydda kan,
 Kär kommer nattens stilla ro, min väktare, som hör och ser,
 när jag mig Herran fått förtro, när jag ej hör och skådar mer.

Jag vet och är där viss uppå, Min Gud är stark, min Gud är
att ingen ofärd skall mig nå, god,
om han ej gifver lof därtill så är jag nöjd och har godt mod.
och mig af kärlek pröfva vill. Gud, Fader, Son och Helge And',
mig lämnar jag uti din hand.

N:r 352.

Morgonpsalm.

☞ mörker höljs ej jorden mer, Kom, du vår rätta sol och dag,
upp går nu solen klara. sänd af ditt ljus en strimma
Ny dag, o Gud, åt oss du ger, och synden i vår själ förtag,
ny nåd ej heller spara! som är dess natt och dimma.

Ny nåd! Ja, nådens Herre du, Du lifvets sol, i Kristus hä
lys nåd uti vårt sinne, till världens fröjd uppgången!
att, när det dagas ute nu, Kom, lys för oss och blif oss nä
ej mörker rår där inne. och tag vår kärlek fången!

Ty bodde vi i solens hus Så veta vi, vår dag skall gå
och idel strålar såge, i salig ro till ända,
men hade icke dig till ljus, så veta vi, hvar tröst vi få,
i dunkel natt vi låge. ehvad oss här må hända.

N:r 363.

Aftonpsalm.

☞ Till natt det åter lider, att ej ditt straff mig gnagen
och solen från oss skrider; och sömnens frid förtaget!
jag sluter mina händer När mina sinnen alla
och till min Gud mig vänder. i hvila sammanfalla,
då låt din änglaskara
min vakt och hägnad vara!

O Herre, du som varit Mig själf, och hvad i lifvet
min tröst den dag, som farit, mig kärt af dig är gifvet,
låt mig din nåd förnimma jag ger liksom tillbaka
också i nattens timma! åt dig att öfvervaka.

För Jesu blod, som flutit,
tillgif, hvad jag har brutit,

O Gud, min bön jag slutar   ej finnes ro i världen
och mot din nåd mig lutar;   som på den hufvudgården.

Beredningspsalmer till döden.

N:r 379.

Fen vilsnad främling är jag här då tänker jag: Hur lefs det nu
i denna världen vrånga; uti min Faders boning ljuf,
mitt lif en fattig fånges är, uti hans anlets strålar?

I mörker, fruktan, nöd och band   O Faders hem, mot dig jag
jag tänker på min Faders land,   ser,
dess ljus och fröjder många.   fast ej min blick dig hinner.

Visst kan ock här man skåda få   Kort är den sorg, mig jorden ger,
af dag en vänlig strimma,   när lång, när längtan brinner,
visst kläds vårt fångahus också   när själen utan frid och ro
i blomster mången timma;   vill bort att hos sin Fader bo
men denna fågring, detta ljus,   och sig i bojor finner.

de vore i min Faders hus   Kom, sälla stund, kom mildt
som idel död och dimma.   och fort,

Ej hugnar vansklig prakt min   då jag får hädanfara!
syn,   Kom, död, och öppna mig din port
hur skär den än sig målar.   till lifvets himmel klara!
När solen lyser klart i skyn   Kom, Jesu, tag af nåd mig mot
och jorden gläds och prälar,   och bed för mig vid Faderns fot,
att jag får hemma vara!

N:r 381.

Det har jag städse funnit,   Hvad fast man kunde kalla,
att jordisk lust är kort;   står ej på jordens grund;
knappt har den börja hunnit,   som hafvets vågor svalla,
förr'n den är tagen bort.   här svallar stund på stund.
Kraft, fågring, fröjd och frid,   Ett haf är tiden här;
de kommit och försvunnit,   den starkaste måst' falla,
det har jag sett all tid.   när hans våg kommen är.

En växer, en försvagas,
 en stiger, en gör fall;
 den dag, som är, förjagas
 af den, som komma skall;
 allt skiftar efter hand,
 ja, själfva bergen gnagas
 till stoft af tidens tand.

Gå ut i sommarns lundar,
 se, hur de fagra stå!
 Hvar finns, när vintern stundar,
 all denna fågning då?
 Ack, växling, oro, kif,
 när man det rätt begrundar,
 är detta arma lif.

Och här på sorgestranden
 vill man på glädje tro,
 med vandringsstaf i handen
 sig sätta ned till ro,
 af skuggor taga stöd
 och bygga hus i sanden
 och tinga år af död.

Nej, Jesu, annorlunda
 har du mig vist och lärt;
 mitt hopp det vill jag grunda
 på det, som mer är värddt,
 än all den glädje är,
 som varit och kan stunda
 i vanskligheten här.

Mitt hopp det vill jag bygga
 uppå din kärleks grund,
 min frid och glädje trygga
 vid löftet af din mun,
 och så för världen mer
 ej hafva lit, ej skygga,
 hvad helst den gett och ger.

Hos dig, o Jesu, finner
 jag glädje utan sorg;
 i dig, när allt försvinner,
 har jag min säkra borg.
 Så komme snart den dag,
 då tron sin seger vinner;
 på Jesum hoppas jag!

N:r 382.

Jag tager farväl, jag bjuder god natt,
 åt världen farväl jag nu säger.

Min möda var lång, snart lutar jag matt
 mitt hufvud mot plågornas läger
 och somnar från sorgen och nöden.
 Jag bad till min Gud, hvar timme och stund,
 om frid för min själ, för ögat en blund.

Min fader mig hört:
 hans barn skall få hvila i döden.

Ej är det mig tungt, ej känns det mig svårt
 att skiljas från detta elände.
 Om Gud ej af kärlek pröfvat mig hårdt,
 kanske jag det bittrare kände.
 Och har jag väl lidit allena?
 Är jorden ej full af jämmer och tvång?

Ack, ängslan och kamp, de drabba en gång,
om fort eller sent,
den andra så väl som den ena.

Ej var jag den förste, som korset här bar,
och blifver ej heller den siste.
Jag, syndare! Ack, mitt lättare var,
än hans, som af synder ej visste.
Dock längtar jag, arme, att somna.
O Jesu, jag följt till Getsemane dig,
men tänker på ro, då du kämpar för mig;
förmår jag då ej
att vaka, fast krafterna domna?

O, räckte min nöd som jorden så vidt
och högre än skyarna tåga,
och finge jag se ditt anlete blidt
och fram till ditt hjärta mig våga,
hvad vore mig nöden mot nåden?
Och får jag ej komma och vara dig när?
Och får jag ej se, huru ljufvig du är?
Du bjuder ju själf:
»O människor, kommen och skåden!»

Med dig vill jag vaka, med dig vill jag dö,
o Jesu, när stunderna fyllas.
Jag vet, det förgås ej, det lefvande frö,
fast neder i jorden det myllas,
det sofver blott vintern öfver;
och vårsolen kommer med värmande ljus
och väcker upp lifvet ur mörker och grus.
O Jesu, min sol,
du väcker mig, du, och du söfver.

N:r 390.

Suckan i dödsångest.

Mitt öga skymms, min kraft är snart skall mig döden hinna.
slut, O Jesu Krist, uti din hand
jag längtar ro att finna; befaller jag kropp, själ och and',
min lefnads timglas rinner ut, min tröst är du allena.

Till dig jag flyr uti min nöd, af världen mer förbida,
 när allt mig vedersakar. för dem göt du din blod så ren,
 Du pröfvat plågor själf och död, bland dem, o Jesu, är jag en,
 du vet, hur döden smakar. därpå min tröst jag bygger.

Du varit människa som jag,
 förkrossad, ängslad, trött och svag, Min frälsare, ditt kors du bar
 du skall mig ej förskjuta. också för synder mina:

Jag kommer ej med makt och
 guld så mycken kamp och pina!
 och mig därpå förlåter, Ack, ofta faders hjärtat här
 min rikdom heter ängst och skuld, ju sorgebarnet närmast är,
 mig står ej annat åter; förskjuts, men sökes åter.

Uppsök mig, Herre, blif mignär,
 jag vore en af dem ej då, låt mig ej mer dig mista,
 för hvilka du led döden. gör, att ej stunden bitter är,
 när hjärtat måste brista!

För syndare med ängsladt bröst,
 betungade som lida, Ja, Jesu, gör min plåga kort
 för dem, som ingen hjälp och tröst till dig i fridens rike!

ÖFVERSÄTTNINGAR OCH BEARBETNINGAR.

Serviska folksånger.

FÖRORD.

Den försvenskning af serviska folksånger, som här lämnas i allmänhetens händer, är gjord efter hr P. von Goetzes i S:t Petersburg år 1827 utkomna tyska öfversättning af desamma. Det företal, hvarmed han beledsagat sitt arbete, lyder i utdrag så:

»Serviska nationen intog i forna tider en icke obetydlig plats bland de slaviska stammarna. Ganska ofta kämpade den segerrikt mot Byzanz, och blott en förtidig död hindrade zaren Stephan Duschan (1358) att eröfra den grekiska kejsarekronan. I femtonde århundradet gick Serviens politiska själfständighet under, och landet erkänner från denna tid turkarnas öfverherrskap. Begripligtvis kunde därför de lyckliga anlag, hvarmed detta folk af naturen är begåfvadt, icke hinna utveckla sig till en fulländad bildning. Men undan olyckorna och förtrycket har denna nation likväl lyckats rädda sina sånger och deras outtömliga källa. Och just den omständighet, att Servien icke äger någon annan litteratur än sina sånger, ger desamma ett synnerligt intresse i historikerns och människoforskarens ögon.

Åren 1814 och 1815 öppnade hr D. Wuk Stephanowitch Karadschitch genom sina i Wien i 2:ne delar utgifna Narodne Srpske pjesme för folkpoesiens vänner en rik skatt af serviska sånger. Af detta verk utkom den andra betydligt förökade upplagan i Leipzig 1823 och 1824 i tre delar.

Hr W. St. Karadschitch indelar de serviska folksångerna i fruntimmersånger (kärleksvisor, romanser, små poetiska berättelser och skildringar, bröllopskväden, lekar m. m.) till största delen författade af fruntimmer, och hjältesånger. Till de senare höra i denna samling blott fyra stycken: Blodhämnden, Jakschitcherna, Skadars grundläggning och Slaget på Fågelfältet. De plåga afsjungas af män, ofta af blinda gubbar, vid gusle, ett entonigt instrument, med en enda af tagel tvinnad sträng bespäddt.

Originalets versmått är öfverallt bibehållet, ehuru med en och annan obetydlig förändring.»

Hvad min åtgärd vid dessa sångers försvenskning angår, har jag, såsom obekant med serviska språket, sökt gå den tyska öfversättaren i spåren, så nära jag kunnat; och då hr von Goetze, som han själf försäkrar, äfven varit mån om att troget följa originalet, kan jag hoppas, att min bearbetning ej heller skall särdeles afvika ifrån detsamma.

Några få mindre stycken har jag uteslutit, troligen till ingen betydligare skada för samlingen. De här upptagna behöfva intet förespråk. Jag är säker om, att ganska få skola läsa dem, utan att träffas af den naiva täckhet, som spelar i de små sångerna, som börja samlingen, och hänföras af den rena episka skönhet, som härskar i de fyra större, hvilka sluta densamma.

Helsingfors den 6 december 1830.

Trefaldig sorg.

Näktergalen lilla
 sjunger fröjd åt alla;
 blott åt mig, den arme,
 trefaldt sorg han sjungit.
 Och den första sorgen
 sjöng han för mitt hjärta:
 att min moder hittills
 mig min brud förvägrat.
 Och den andra sorgen
 sjöng han för mitt hjärta:
 att min flinka skymmel
 under mig ej dansar.
 Och den tredje sorgen
 sjöng han för mitt hjärta:

att min trogna flicka
 har på mig förtörnats.

Nu, en graf mig reden
 på det flacka fältet,
 tvenne spjut till bredden
 och till längden fyra.
 Må en rosenbuske
 vid mitt hufvud sättas,
 och till mina fötter
 må en källa ledas.
 Yngling eller flicka
 sig en blomma plocke,
 och den gamle svalke
 törstens brand i källan.

Öfver klippor, öfver floder finner kärlek väg.

Månen lyser silfverklar om kvällen,
 blickande uppå den gröna ängen,
 där två käcka herre-hästar beta;

dem bevaka tvenne ädla herrar,
Ban Stephano, kapetan Johannes*.

Till Johannes talar Ban Stephano:
»Broder, se, hur härlig månen lyser!
Säll, o broder, säll är den att prisas,
hvilkens flicka ej så fjärran dväljes;
men min älskarinna dväljes fjärran.
Bär jag henne drufvor i min bröstduk,
möglä skola de på långa vägen,
eller på min hemfärd sagnans tårar
fräta upp min näsduk intill bitar.»

Honom svarar kapetan Johannes:
»Fjärran dväljs också min älskarinna;
men så snart jag saknar henne, frågar
icke jag: är klar, är mulen natten?
Ej min hingst: om vada finns i strömmen;
öfver fält — och ej ett spar oss röjer,
öfver ström — och ej en bölja plaskar.»

Vinter i hjärtat.

Snö föll neder på Sankt Görans-dagen:
fågeln genomflöge ej dess flingor.
Flickan trampar drifvan, bar om foten,
efter henne bär dess broder skorna.
»Kännes ej i dina fötter vintern?» —
»Ej i mina fötter kännes vintern,
vintern känner jag uti mitt hjärta;
dock från snön är vintern ej där inne;
vintern där är kommen från min moder,
som mig ger åt den, som jag ej älskar.»

Till en ros.

du min källa sval,   ros, som så snart slog ut!
o, du min ros så röd,   Hvem skall jag ge dig åt?

* Kapetan, ärfelig hufvudman för en krets.

Männe åt moder min?
 Har ju ej moder mer.
 Männe åt syster då?
 Fjärran hos maken hon.
 Männe åt broder då?

Drog ju i härnad han.
 Männ' åt min älskling då?
 O, han är långt från mig,
 bakom tre skogars löf,
 bakom tre strömmars våg.

Älskarens häst.

Där vi voro öfver natten inne,
 höllo vi en kostlig aftonmåltid,
 sågo där en flicka, skön till undran;
 pärltulpaner krönte hennes tinning.

Henne gaf jag då min häst att ledas,
 och hon talte sakta så till hästen:
 »Röda fåle med den gyllne manen,
 säg mig, har din herre gift sig redan?»
 Gnäggande besvarar henne hästen:
 »Nej, vid Gud, du undersköna flicka!
 Ännu har min herre icke gift sig,
 utan tänker ta dig hem mot hösten».

Och till hästen säger flickan detta:
 »Om jag visste, att du sanning talat,
 ville jag slå sönder mina spännen
 och dem gärna vid ditt betsel smida,
 ville det beslå med idel silfver
 och det med min halsked se'n förgylla».

Hjorten och Vilan.

Hjorten betar uppå bergets åsar,
 betar en dag, sjuknar in den andra
 och begynner klaga högt den tredje.
 Vila* ifrån berget frågar hjorten:

* Vila, en féartad bergkvinna, än vänligt umgängsam mot människor och djur, än åter hämndgirig och fientligt sinnad. Hon är ung och skön, klädd i hvit dräkt, med lösa, i vinden fladdrande lockar. Vilorna bära båge och koger och öfva sina ringdansar helst vid skogomgifna bergkällor. Ve den människa, som opåkallad nalkas dem; dess lott är oftast döden.

»O, du hjort, du djur från bergets skogar,
säg mig, hvilket bittert kval dig plågar,
då du, betande på bergets åsar,
betar en dag, sjuknar in den andra
och begynner klaga högt den tredje?»

Sakta * talar hjorten då till Vila:

»Goda syster, Vila ifrån berget,
stort i sanning är det kval, mig plågar.
Se, till sällskap här en hind jag ägde,
och hon gick att dricka ner för berget,
gick dit ner och har ej återkommit.
Om hon se'n har irrat sig om vägen?
Eller af en jägare är fångad?
Eller helt och hållet mig förgätit
och en annan hjort sig valt till älskling? —

Om, så sant, hon irrat sig om vägen,
gifve Gud, att hon mig återfunnel
Om en jägare har fångat henne,
må han själf en lott lik min få pröfval
Men om mig hon helt och hållet lämnat
och en annan hjort sig valt till älskling,
gifve henne Gud i jägarns händer!»

Bror och syster.

S kogen har nyss fått löf,
syster och bror är där.
System till brodern så:
»Hvi ej besöka mig?»
»Syster, jag komme väl,
släppte den främmande,
släppte den hulda mig.
Sadlar jag fålen, då

sadlar min flicka af;
gjordar jag svärdet om,
löser hon svärdet opp.
'Gode, hvart nu, hvart nu?
Vidt är dock fältet sträckt,
djupt är det dystra kärr,
gode, blif här, blif här!»

Den omtänksamma.

Ä ta skurar föllo ned om kvällen,
och mot natten höljde rimfrost fålten.

* Att tala sakta bjuder, enligt servisk sed, den goda tonen.

Jag gick ut att söka den, jag älskar,
och så kom jag till den gröna ängen.
Men på ängen fann jag då hans mantel,
på hans mantel låg hans siden-bröstlapp,
på hans bröstlapp silfvertamburinen,
och därunder se'n ett gulgrönt äpple.

Allahanda vid mig själf jag tänkte:
om jag dock hans mantel med mig toge?
Nej, den gode kunde sig förkyla.
Om jag dock hans siden-bröstlapp toge?
Nej, jag gaf den själf ju till ett minne.
Om jag kanske toge tamburinen?
Nej, den skänkte honom mina bröder.

Så i valet föll mig in en tanke:
att uti det gröna äpplet bita,
att blott bita i — ej äta opp det,
att han märka skulle, att hans flicka,
just hans egen flicka, honom sökte.

Skillsmissan.

Kring det hvita fästet Buda* såsom dessa rosor vissna,
slingratsigenmjällvitranka. vissnar ock för dig mitt hjärta.»
Ingen mjällvit ranka var det,
fästman var det och hans fästmö,
som hvarandra tidigt funnit
och i otid skiljas skulle.

Gossen så vid afskedsstunden:
»Goda, när du återvänder,
kommer du till skogen gröna,
där den svala brunnen väller;

Flickan så vid afskedsstunden:
»Gode älskling, när du färdas,
kommer du till stängda gårdar,
där de röda rosor blomma;
bryt dig några rosenstänglar,
lägg dem vid din barm på hjärtat:

marmorsten vid brunnen ligger,
silfverbägare på stenen
och i bågaren en snöboll.
Lägg den vid din barm på hjärtat:
såsom denna snöboll smälter,
smälter ock för dig mitt hjärta.»

Den serviska jungfrun.

Långa hår uppå Militzas ögon
öfverskuggade dess röda kinder.

* Ofen i Ungern.

röda kinder och dess hvita anlet.
 Re'n tre runda år jag sett på henne,
 men dock aldrig lyckats se dess öga,
 svarta öga och dess hvita anlet.

Och jag samlade en jungfruskara,
 och bland skaran Militza, den unga,
 att måhända lyckas se dess öga.

Nu, när ringen dansade på fältet,
 var det klart, men hastigt blef det mulet,
 och från molnen flögo blixstens viggjar;
 alla flickor sågo upp mot himlen,
 Militza den unga såg dock icke,
 men blott för sig på den gröna marken.

Sakta hviska flickorna till henne:
 »Militza, du underliga flicka,
 är du oklok eller öfverklok här?
 Ständigt ser du på den gröna marken,
 och du blickar ej med oss mot molnen,
 där de gyllne blixtar återstråla».
 Dem besvarar Militza den unga:
 »Oklok ej och öfverklok ej heller,
 ingen Vila, att jag moln må samla,
 flicka är jag, — att jag må se för mig».

Violen.

<p> Väl jag dig bröt, viol, men åt hvem ger jag dig? Männe åt Ali bey? </p>	<p> Ali, den stolte man, älskar violer ej, rosor blott, nejlikor. </p>
--	--

Du är min egen.

Du, min flicka, du, mitt hjärta, till en blank pokal förvandlad,
 ville du min maka blifva? än jag dig till make tager.»

»O hur dårligt, djärfva gosse! Och jag blir den unga värden
 Sådant skall väl aldrig hända; och så är du likafullt min.
 hellre står jag i ett värdshus,

»O hur dårligt, djärfva gosse! hellre vill som silfverfisk jag
Sådant skall väl aldrig hända; ned till havvets botten dyka,
hellre vill i åkerstubben än jag dig till make tager.»

Och som nät jag dyker efter,
och så är du likafullt min.

Och jag blir den käcka jägarn,
och så är du likafullt min.

Ila hitåt, ila ditåt,
du är här min, du är där min.

»O hur dårligt, djärfva gosse! hur som helst — du är min egen.
Sådant skall väl aldrig hända;

Hvart som helst du må ta vägen,
hur som helst — du är min egen.

Den älskade och den försmådda.

¶ det friska gräset bette skymmeln,
betar där en stund, och därpå hör han,
huru flickan beder till sin moder:

»Gif mig ej åt den, jag ej kan älska!
Bättre, med sin älskling stiglös irra,
slån förtära och ur löf blott dricka,
kulen sten till hvilokudde äga,
än med denne i palatser vandra,
socker äta och på siden slumra.»

Förbannelsen.

Rosor samlade en flicka
och i slummer föll.

Kom en pilt och väckte henne
skakande ur sömn:

»Vakna upp, du hulda sköna,
sof ej roligt mer!

Se, de friska rosor vissna
vid ditt hjärta re'n;

den, för hvilken du dem plockat,
har en annan kär». —

»Älskar han en annan, — till-
gift

må hans kärlek få.

Dock en åskvigg, klara himmel,
mot förrädarn sänd!»

Den bekymrade.

Hvar, du vida himmel,
är väl nu min älskling?

Är han på en resa?
Sitter han vid bägarn?

Är han på en resa,
må han resa lyckligt;
sitter han vid bågarn,
smake honom vinet;

älskar han en annan,
må det honom tillges;
må af mig det tillges,
Gud dock hinne honom.

Hvad vill jag?

Säg dock, hvad vill jag?
Sömlös är natten,
oro och smärta,

kval i mitt hjärta, —
dö blott, ja, dö blott
vill jag för dig.

Hertig Stephans fästmö.

S
tjärnan hälsar mön med brodernamnet:
»Vandringsstjärna, inför Gud min broder!
När, från öster tågande mot väster,
du förbi Herzegowina färdas,
ser du väl som oftast hertig Stephan?
Säg mig, stå hans hvita borgar öppna
och på gården sadlade hans hästar,
reder han sig till att hämta fästmö?»

Sakta svarar vandringsstjärnan detta:
»Väl, från öster tågande mot väster,
färdas jag förbi Herzegowina
och har skådat äfven hertigsborgen.
Öppna äro väl hans hvita borgar,
sadlade på gården stå hans hästar,
hämta ärnar han sin älskarinna,
icke dig dock, utan någon annan.
Dig förtala tre försmädda fästmän.
Ena säger, att din stam är ringa,
huggormsvresig kallar dig den andra,
och den tredje drömsker och försufven.»

Då fördömer dem den vreda jungfrun:
»Den, som säger, att min stam är ringa,
skåde aldrig frukter af sin egen!
Den, mig åter kallar huggormsvresig,
kring hans hjärta må sig ormar linda,
vistas i hans lockar öfver sommarn

och uti hans sköte öfver vintern!
 Den, mig drömsker kallar och försufven,
 skall i nio år, vid sjukbädd bunden,
 tynande af ingen sömn förfriskas.»

Donau grumlig.

Donau, Donau, lugna vatten, »Ingen hjort min botten grumlat,
 hvi så grumlig är din bölja? ej voivod Mirschéta heller,
 Skulle någon hjort kanhända nej, de ystra flickor bara,
 med sitt horn din botten rubbat? hvilka hvarje morgon komma
 Har kanske voivod Mirschéta för att plocka vattenliljor
 med sitt spjut rört upp din botten? och att tvätta sina kinder.»

Örnen och ugglan.

Ugglan satt uppå en gren af boken,
 men i granen därbredvid satt örnen.
 Sakta talte ugglan då till örnen:
 »Bort dock, örn! Hvad sneglar du hit öfver?
 Underligt är nu för tiden folket,
 kunde säga: Ugglan älskar örnen.»
 Örnen åter svarar henne detta:
 »Packa dig, du gråa, plumpa ugglan:
 ej åt dig består en sådan herre.»

Den skönaste.

Invid hafvet stod en guldcitron och skröt:
 »Nu är ingen här så skön, så skön som jag».
 Detta har ett gulgrönt äpple lyssnat till:
 »Ringa är ditt pris, du strandens guldcitron,
 nu är ingen här så skön, så skön som jag».
 Detta har oslagna ängen lyssnat till:
 »Gröna äpple, ringa endast är ditt pris,
 nu är ingen här så skön, så skön som jag».
 Detta har oskurna kornet lyssnat till:
 »Ringa är ditt pris dock, du oslagna äng,
 nu är ingen här så skön, så skön som jag».

Detta har oksyssta flickan lyssnat till:
 »Ringa är ditt pris dock, du oskurna korn,
 nu är ingen här så skön, så skön som jag».
 Detta har den muntra gossen lyssnat till:
 »Ringa är, I alla, dock ert pris mot mitt,
 nu är ingen här så skön, så skön som jag.
 Plocka vill jag dig, du strandens guldcitron,
 skaka ned från trädet, gröna äpple, dig,
 slå och bärga vill jag dig, oslagna äng,
 skörda åter vill jag dig, oskurna korn,
 se'n, oksyssta flicka, vill jag kyssa dig».

Stum kärlek.

Gläcka fält, hur djupt du mig bedröfvar!
 O, min älskling skildes här ifrån mig,
 och han sade ej: »Gud med dig, dyra!»,
 tryckte blott sin mössa ned på pannan,
 slog till jorden sina svarta ögon
 och mot barmen förde högra handen.

Att han tryckte mössan ned på pannan,
 därmed sade han: »Gud med dig, dyra!»
 Att han slog till jorden sina ögon,
 därmed mentes: »Mer än ögat dyra!»
 Att han förde handen mot sitt hjärta,
 sade: »Aldrig skall jag dig förgäta».

Pröfningen.

Säg dock, hvad då'n kringskallar i nejden?
 Ljuda då klockor, gala då hanar?
 Klockor ej ljuda, hanar ej gala,
 bud till sin broder sänder en syster:
 »Broder, jag är af turkarna tagen,
 köp mig då fri ur turkarnas händer.
 Summan är ringa, den de begära:
 guld blott tre litrar*, pärlor två säckar».

* En litra guld gör nära hundra dukater.

Henne till svar dock skickade brodern:
 »Tarfvar mitt guld till tygel åt hästen,
 att han må pråla, när jag på ridt far;
 pärlor behöfver jag för min flicka,
 att hon är skön, när henne jag kysser».

Därpå ett budskap skickade systemen:
 »Är dock alls icke turkisk slafvinna,
 nej, jag är sultaninna, min broder».

Fästmöns dröm.

Fära trappan skodde Johan fålen,
 och ur fönstret såg därpå hans fästmö,
 såg och strödde rosor ned på honom,
 strödde rosor ned och talte sakta:
 »Dyre älskling, gjorda tätt omkring dig,
 att en ros ej tappas mellan gördeln,
 att en annan ej din fästmö röfvar;
 ty jag såg i drömmen stora under:
 ensam gick din häst att söka svalka,
 och din mössa rullade på marken,
 och på vägen ströddes dina pilar».

Sakta talar Johan till sin fästmö:
 »Älska, älska mig blott du, mitt hjärta;
 se'n du mig begynte älska, själfmant
 har all lycka kommit mig till mötes,
 så på resor som vid köp och byte».

Den nygifta.

Vatten öser gårdagsbruden, vore jag långt mera vacker;
 och utöfver källan lutad, skulle då en herde älska,
 talar vid sig själf hon detta: Konstantin, den unga herden,
 »Ve mig, arma, ve mig, sköna! som där tågar framför lammnen
 Bure än jag gröna kransen, såsom månen framför stjärnor».

Flickan och Vila.

Regn föll neder såsom honings- och ett ur af guld uti sin barm,
 dag, sitter han uppå sin sköna häst».
 och i hyddan stod bekymrad

mön:

Vila svarar ifrån skogen så:

»Ute blifver nu min älskling våt; »Unga flicka, obekymrad var!
 stolt uti sin körsbärsbruna rock, Själff jag slagit upp ett sidentält,
 under rocken klädd i sammets- och i tältet slumrar älskarn nu,
 dräkt, öfverskyggad af en sobelpäls,
 med en sidenskjorta under den och med hufvu'tsveptigyllnetyg».

Den försiktiga.

Du, min flicka, du, min röda blomma,
 aldrig satt ännu och aldrig omsatt,
 ej med svala flöden än begjuten,
 än ej plockad, än för ingen doftfull,
 aldrig kysst ännu och aldrig famnad,
 sköna, finge jag en gång dig kyssa!

»Finge det, du gode, efter önskan,
 stötte endast till din äng min trädgård;
 komma skulle jag att blommor vattna,
 du att föra hästarna på bete:
 kunde då mig kyssa efter önskan,
 borde blott ej bita mig i kinden,
 att min mor ej finge skåda märken.»

Den unga makan.

Då jag än var hemma hos min moder,
 gaf hon mig rätt vackra råd att följa:
 första rådet: att rödt vin ej dricka,
 andra: att ej bära gröna kransar,
 sista: att ej älska någon yngling.

Men jag arma tänker vid mig själf här:
 »Ges dock utan vin en fyllig kind ej,

utan gröna kransar ingen glädje,
ges dock utan yngling ingen kärlek.»

Till Sankt Görän.

Flickan beder på Sankt Görans-dagen:
»O Sankt Görän, när härnäst du kommer,
finn mig mer ej hos min mor, men finn mig
hos en make eller ock i grafven!
Förr dock hos en make, än i grafven!»

Dömen.

Blommor sådde trenne täcka flickor,
kyndel uppå berg, i dalen mynta,
och en yster gosse kommer dristigt
och af blommorna en knippa plockar.
Hemligt gillra flickorna dock snaror,
och den yra, käcka gossen fångas.

Ena så: »I lågorna med honom!»
Andra så: »Ur landet skall han jagas!»
Tredje så: »Nej, nej, han måste hängas!»

Och den ystra gossen talar åter:
»Är ej guld, att man mig smälta skulle,
är ej skälm, att ut ur landet jagas,
gosse är jag, och jag måste hängas
vid det olycksträdet — kvinnohalsen.»

Den valackiska flickan.

På den vilda hästen red jag,   »Banna icke, goda moder!
och den bar mig till valack-   Nära Donau har jag varit
skan.   och har sett där unga tyskar.
Trenne döttrar har valackskan;   Åt den ena, som jag såg där,
men den ena bannar modern: ville han min sväger blifva,
»Stygga Nera, säg, hvar var du?»   gifve jag den finsta skjorta,

---

att han till sin död den bure. Åt den tredje, som jag såg där,
 Åt den andre, som jag såg där, ville han min fästman blifva,
 ville han min brudsven blifva, gafve jag två svarta ögon,
 gafve jag ett virkadt gulltyg, att han till sin död dem kysste.»
 att han till sin död det bure.

Den bönhörde.

Ber till Gud den unga gossen: lockar jag, du följer icke;
 »Gif, o Gud, åt mig ett gull- ville röfva dig — och kan ej».
 horn,

gyllne horn med silfver-ändar,
 att jag granens bark må borra
 för att se, hvad finns i granen».

Gaf åt honom Gud ett gull-
 horn,

gyllne horn med silfver-ändar;
 och han borrar nu i granen,
 finner där en vacker flicka,
 hvilken lyser skön som solen. —

Talar då till henne gossen:
 »Hör mig du, min unga flicka!
 Friar jag, man ger dig icke;

Och den unga flickan talar:
 »Fria ej, — man ger mig icke;
 röfva ej, — du är förlorad;
 ty jag äger nio bröder,
 syskonbarn till lika antal.

Svänga de sig upp på hästar,
 gjorda om sig skarpa sablar,
 sneda sina vargskinnsmössor,
 är det fasligt att dem åse,
 ännu mera att dem bida.

Synd det vore att förloras,
 skam det vore att fly undan.
 Nej, men locka; — männ' jag
 följer?»

Flickan i dörren.

På sitt sträckta vingepar
 sväfvat högt i skyn en falk,
 och hans blick, mot jorden vänd,
 hvilar nu uppå en dörr.
 Men i dörren en flicka står,
 tvär sitt hvita anlete,
 slätar sina ögonbryn.
 Bländande är hennes hals,

såsom snön på bergen är.

Nära till en gosse står,
 talar så med sakta röst:
 »O, min sköna flicka, dul
 Knyt din halsduk bättre till;
 jag förblindas af din glans,
 och mitt hjärta svider re'n».

Mannatrohet.

Minn du, när vi började att älska,
 satt du en gång i min famn, du goda,

gråt så bittert, snyftade och sade:
 »Straffe Gud af mina syskontärnor
 hvar och en, som tror en ynglings lofven!
 Ty som himlen först är klar och härlig,
 men dock snart af skyar öfverdrages,
 så omväxlar gossens trohet äfven.
 Kysser han, — då skall man bli hans maka;
 har han kysst, — då skall till hösten väntas;
 kommer hösten en gång, — kommer vintern,
 och han friar re'n till andra flickor».

Flickans anlete.

Flickan stod på bergets kulle, i dess bittra saft dig bada,
 öfver hvilken mildt ettskim- att den gamles kyss förbittra!
 mer Visste jag dock, ljusa anlet,
 spreds från hennes sköna anlet. att åt unga makens kyssar
 dig ett härligt öde ärnat,

Vid sig själf då talte flickan: ville jag i gröna gårdar
 »Anlet, du, som gör min oro, alla röda rosor plocka
 om jag visste, ljusa anlet, och i deras ljufva vatten
 att åt vissna gubbens kyssar dig, du ljusa anlet, bada,
 dig ett oblidt öde ärnat, att du ljusligt skulle mot den
 ville jag i gröna skogar unga makens kyssar dofta».
 strax all bitter malört plocka,

Fisken.

Flickan hon satt på hafvets Tittar ur vågen en liten fisk:
 strand, »Fjolliga flicka, hvad tänker
 talade i sitt sinne så: du?
 »O, du min gode Gud, ändå! Himmel långt bredare är än haf,
 Finns väl, hvad bredare är än haf? haf ju långt vidare är än fält,
 Eller hvad vidare är än fält? öga ju snabbare är än häst;
 Eller hvad snabbare är än häst? socker öfvergår honung — och
 Hvad är väl mera än honung sött, älskarkyssten en broderkyss».
 eller hvad öfvergår broderskyss?»

Bättre gammalt guld än nysmidt silfver.

Skugga sökande för att sig »Bättre guld, om äfven nött det
 svalka, vore,
 flög en falk utöfver Sarajewo,* än som silfverär, ehuru nysmidt»;
 såg en fura midt i Sarajewo och han kysser muntert änkan
 och inunder den en kylig källa; Njupon.
 nära källan såg han änkan Njupon
 och med henne jungfrun hvita Rosa. Men förtörnad ropar jungfru
 Rosa:

Falken började att eftersinna,
 om han skulle kyssa änkan Njupon, Är det sed, som nu i dig fått
 eller hellre jungfrun hvita Rosa. insteg,
 det, att unga gossar älska änkor,
 gamla gubbar åter unga flickor?»
 Så i valet kom han till beslutet, och han talte sakta i sitt sinne:

Hästen vill ej dricka.

» du flicka, gyllne peruns-blomma,
 har du vattnat re'n min skymmel?» —
 »Vattnat
 har jag väl; men han vill ej från vattnet,
 utan skådar mot den strand af Sawa,
 hvarest flickor binda blomsterkransar
 och de gula viner hjältar dricka.»

Ali-Agas maka.

» nderskön är visst Al-Agas maka.
 Sådan skönhet finns ej mer i Bosna,
 hela Bosna och Herzegowina;
 dock, hvad bätar henne denna skönhet,
 då på henne Agas blick ej hvilat?
 Aga älskar Omars hulda flicka,
 som i jungfruburen vuxit ensam,
 skådat icke sol och icke stjärnor,

* Bosna Seraj i Bosnien. ** Förbannelseformel.

aldrig än fått se, hur kornet växer,
kornet växer och den röda drufvan.

Där basilika jag sådde, skjuter malört upp.

<p>Flickan återger sin älskling hans förlofningsring. »Tag den åter! Fader, moder, som ej hylla dig, — fader, moder, bror och syster, alla neka mig. Skona du din arma flickas oangripna namn! Den förlåtnas öde äger</p>	<p>nog sin tyngd ändå. Där basilika jag sådde, skjuter malört upp, malört, denna bittra blomma, denna kärva ört. Binden mina bröllopgästers smycken därutaf, när de snart mig död ledsaga till den kulna graf.»</p>
---	---

Smiljana.

Blommor plockar utmed ån Smiljana,
samlar flitigt dem i famn och förkläd',
binder se'n af dem tre blomsterkransar.
Ena kransen för sig själf hon sparar,
åt sin lekvän skänker hon den andra;
men den tredje lägger hon på böljan
och med tysta ord ledsagar denna:
»Simma, simma, gröna krans med vågen,
simma hän till Georgs port och bringa
detta budskap till hans goda moder:
'Vill du, moder, gifta bort din Georg,
gif ej honom åt den unga änkan,
åt den sköna flickan unna honom!」»

ÖnsknIngarna.

<p>Ranko sof i poppelskuggan, kommo dit tre flickor, talte under färden med hvarandra om, hvad hvarje helst begärde.</p>	<p>Och den första flickan talar: »Helst jag önskar mig engullring». Och den andra flickan talar: »Helst jag önskar mig en gördel».</p>
--	--

Och den yngsta flickan talar: lätt en gördel sönderrivas,
 »Helst jag ville äga Ranko. men min Ranko, — han förblir
 Lätt kan dock en ring bli bruten, min».

Önskan.

Om en källa sval jag vore, där han af och på sig kläder,
 väl jag visstehvar jag vällde, att sin törst han måtte släcka
 nere vid min älsklings fönster, och sig svalka med min bölja.

Filckornas förbannelser.

Konda dog, hans moders enda sällhet,
 lämnande sin mor det kval att honom
 fjärran från sin boning ge åt jorden.
 Hon begrof den käre i sin trädgård
 under gyllne pomeransträds skugga.

Hvarje morgon går hon se'n till grafven:
 »Konda, Kondal Svara, trycker jorden,
 eller trycka dig din kistas bräder?»

Och ur djupet ljuder svaret åter:
 »Icke jorden trycker mig, o moder!
 Icke trycka kistans bräder heller,
 nej, förbannelser af flickor endast.
 När de sucka, ges i himlen gensvar,
 när de banna, skälfver jordens grundval,
 när de gråta, måste Gud bevekas».

Den sköne Ilija.

Sakta på Donau vaggar en julle,
 bär på dess våg den sköne Ilija.
 Falken på högra handen han håller;
 sorgsen i hågen, ger han den näring,
 gjutande tårar, ger han den dricka.

Lutad till falcken, hvisskar han detta:
 »Fågell, min falk! Ej vill jag dig nära,
 nära med lika kost som min egen,
 vattna med samma dryck, som jag själf har.
 Sorgsen i hågen, ger jag dig näring,
 gjutande tårar, ger jag dig dricka,
 men till en jakt ej vill jag dig styrka; —
 styrka jag vill dig, att du må flyga,
 flyga som budskap hem till min maka,
 se, om den hulda lycklig och frisk är,
 se, om hon redan födt mig en gosse?»

Under hans vinge bindes ett bref se'n:
 »Ila och sänk dig neder vid fönstret,
 neder på rosenbusken den röda,
 nära till fönstret sitter den hulda,
 sitter och sticker där vid sin båge.
 Hälsa den goda vänligt ifrån mig,
 säg: 'Med Ilija var jag i går än,
 tömde i går än vin med min herre'.»

Snart vid Ilijas boning var falcken,
 brevet då löste älskade makan,
 och såsom svar hon talte till falcken:
 »Hälsa från mig den sköne Ilija,
 bed, att han ej uppskjuter sin hemfärd.
 Doftande rosor blomma i trädgår'n;
 ack, men med hvem, med hvem dem plocka?
 Muntert på gården ropar där falcken,
 ack, men hvem lockas med mig att jaga?»

De älskandes graf.

Svenne unga älskade hvarandra,
 tvådde båda sig i samma vatten,
 torkade med samma duk sig båda.
 Ingen visste därom första året,
 men på andra blef det känt för alla,
 känt också för fader och för moder.
 Modern hindrar dock de trognas kärlek
 och den älskande från älskarn skiljer.

Genom stjärnan sände gossen budskap:
 »Dö, min älskade, om lördagskvällen,
 jag vill dö med söndags-morgonrodnan».
 Så beslöts det, så det skedde äfven.
 Lördagskvällen dog den trogna flickan,
 hennes älskling dog med morgonrodnan.

Man begrof dem båda med hvarandra,
 hand i hand i jordens sköte sänkta,
 och i händren lades gröna äpplen.*

Några måna'r, — och från gossens läger
 reste sig en lummig gran i höjden,
 och från flickans sköt en rosenbuske.
 Men kring granen slingrade sig rosen
 som ett sidenband kring eterneller.

Flickan vid Zetinja.

Vid Zetinjas djupa, svala bölja
 satt i dryckeslag en skara hjältar,
 och en vacker flicka bjöd dem vin där.
 Men när bågarn hon åt någon räcker,
 fattar han, i stället för pokalen,
 hennes hvita hand att henne famna.
 Flickan åter sträfvar mot och talar:
 »Nå, i sanning, mina tappra hjältar,
 allas eder tjänarinna är jag;
 men åt en blott kan jag fästmö vara,
 blott åt den, som i sin vapenrustning,
 med sin divansmantel därutöfver,
 från den ena stranden till den andra
 genomsimma kan Zetinjas vågor. —
 Dennes trogna fästmö vill jag blifva».

Dock med nedsänkt hufvud ser hvar hjälte
 tigande emot den svarta marken,
 utom en, den kække Radoitza.
 Hurtigt upp ifrån sin plats han springer,
 gjordar om sig sina blanka vapen,

* Symboler af kärlek.

Lutad till falken, hviskar han d
 »Fågel, min falk! Ej vill jag dig i
 nära med lika kost som min egen,
 vattna med samma dryck, som jag
 Sorgsen i hågen, ger jag dig näring
 gjutande tårar, ger jag dig dricka,
 men till en jakt ej vill jag dig styr
 styrka jag vill dig, att du må flyga,
 flyga som budskap hem till min m
 se, om den hulda lycklig och frisk
 se, om hon redan födt mig en gosa

Under hans vinge bindes ett bre
 »Ila och sänk dig neder vid fönstre
 neder på rosenbusken den röda,
 nära till fönstret sitter den hulda,
 sitter och sticker där vid sin båg
 Hälsa den goda vänligt ifrån mig
 säg: 'Med Ilija var jag i går än.
 tömde i går än vin med min h

Snart vid Ilijas boning va
 brevet då löste älskade makar
 och såsom svar hon talte till
 »Hälsa från mig den sköne I
 bed, att han ej uppskjuter si
 Doftande rosor blomma i trä
 ack, men med hvem, med h
 Muntert på gården ropar dä
 ack, men hvem lockas med

De älskandes

¶ Venne unga älskade b
 tvådde båda sig i s
 torkade med samma du
 Ingen visste därom fö
 men på andra blef de
 känt också för fade
 Modern hindrar dock
 och den älskande t

sveper sig i mångahanda dräkter,
kastar öfver dem sin divansmantel,
och så störtar han sig ned i böljan.
Snart från ena stranden till den andra
har den djärfve simmarn redan hunnit;
dock, när dädan han sin hemfärd börjar,
dyker han i böljan oförmodadt,
icke så, att krafter honom felats,
men att pröfva älskarinnan endast,
om han skulle få en trogen maka.
Hur han sjunker, märker då den kära,
ser det, ilar, kastar sig i strömmen.

Hastigt stiger ynglingen ur djupet
och med kraft den dunkla vågen klyfver,
tills han hunnit till sin älskarinna.
Och han fattar hennes hvita händer
och den hulda till sin boning leder.

Den skrämda.

Maras hår uppflätar modern, förde fålarna till ringen,
fem- och niodelti växling, förde dit hans fuchs och skymmelm.
och hon talar, ömt bekymrad:
»Om du färdas ner till fältet, Thomas hoppar upp på fuchsen,
till en ringdans där på fältet, lyfter Mara upp på skymmeln,
må du ej med Thomas dansa; och de flyga genom lunden,
Thomas är en yster sälle, såsom stjärnor fly på himlen.
se, och du en ogift flicka».

Mara lyder ej sin moder,
utan vandrar ner till fältet,
till en ringdans där på fältet,
och hon svänger om med Thomas.

Thomas, dansande med ringen,
ger en vink åt sina svenner,
att de skulle hämta hästar,
hämta dit hans fuchs och skymmelm.
Svennerna förstodo genast,

Re'n var fältet lagdt till rygga,
och till Mara talar Thomas:
»Ser du där den murkna lönnen?
Märk, i den vill jag dig hänga;
kråkan skall ditt öga hacka,
örnen slå dig med sin vinge».

Mara började att snyfta:
»Ve mig, ve mig! Gud förskone!
Så det hände hvarje flicka,
som sin moders råd ej följer!»

Thomas ler och tröstar henne: nej, min hvita gård allenast.
 »Frukta icke, hulda Mara! Min du är, min boning städar
 Ingen murken lönn där synes, du från denna stund som maka».

De svarta ögonen.

Modern bannade sin Jovo: Lägg mig på en bår och för mig
 »Son, hvar höll du hus i till den huldans tjäll, att hennes
 aftse?» svarta ögon må mig skåda.»

»Banna icke, gamla moder! Sagdt; och honomlämnarlivet.
 Hos tre sköna flickor var jag. På en bår han läggs af modern
 En var hög och smärt till växten, och till flickans boning bringas.
 en var röd och vit om kinden, Hon med svarta ögon ser det.
 en bar ögon lika natten.
 Af den höga, af den smärta, Och hon talar till sin moder:
 plågas, moder, nu mitt hufvud; »Låt mig dö, min gamla moder!
 och af den med röda kinden Lägg mig se'n på bären, lägg mig
 plågas nu mitt bröst, o moder; nära till den sörjda döda!
 men af den med svarta ögon, Se'n en graf oss red och sänk oss
 gamla moder, tar jag döden. hand i hand i den till hvila!»

Våra mödrar bära skulden.

Bakom Sawas våg på stranden Och den sköna flickan svarar:
 leder ynglingen sin fåle. »Nej, vid Gud, du gode yngling!
 Mössan i sin hand han håller Vredgas ej på Sawaströmmen,
 och befuktar den med tårar. Sawa är dig ej fientlig;
 Och han bannar hvirfvelvågen: nej, fientlig är din moder,
 »Mätte Gud dig straffa, Sawa! din mot dig, som min mot mig är.
 Hvarken kan jag genomvada, Din vill, att du re'n med våren
 eller kan jag simma öfver hem skall föra den, du älskar,
 för att där min flicka kyssa». min står fast däri, att dottern
 skall till hösten vara ogift.»

Suck.

Dunkla skogspark, hvad din skugga svalkar!
 Hjärta, hjärta, hur du är bedröfvadt!
 Dig så nära ser du den, du älskar,
 dig så när — och får ej kyssa honom!

Mor, syster och maka.

Högt uppå ett vårdtorn vandrar Jovo;
 under honom bräcks det murkna timret,
 och i fallet bryter Jovo benet.
 Genast blir en läkarinna kallad,
 ifrån bergets täta skog, en Vila.

Mycket fordrar Vila för sin läkdom:
 af hans mor den hvita högra handen,
 af hans syster hennes lockars fläta,
 och ett pärlhalsband af hans maka.

Modern gaf sin högra hand för honom,
 systemen skänkte sina lockars fläta,
 men hans maka ej sitt pärlhalsband.
 »Nej, jag ger, vid Gud, ej bort mitt pärlband,
 som jag själf ifrån min fader medfört.»

Då förgrymmas Vila ifrån berget
 och förgiftar dödligt Jovos skada.
 Jovo dör, — ve, ve dig, arma moder!

Trenne sorgefåglar* klaga sedan:
 ena klagar utan uppehållan,
 sent och tidigt klagar blott den andra,
 och den tredje, när det så sig faller.

Den, som klagar utan uppehållan,
 är den dödes olycksburna moder;
 åter den, som klagar sent och tidigt,
 är den dödes sorgbundna syster;
 den, som klagar, när det så sig faller,
 är den dödes ungdomsfriska maka.

---

* Originallet har gökar, kùkawitza. Denna fågel brukas oftast att föreställa en klagande.

Häxeriet.

Färligt var att se, hur in på kvällen
 hjälteskaran drack det gula vinet.
 Med befann sig ock den veke Stojan,
 drack ej vin och brännvin icke heller,
 utan kaffe blott ur gyllne skålar.
 Några flickor vandrade längs stranden,
 och bland dessa Ivans sköna syster.
 När den veke Stojan henne märker,
 tänds hans bröst af kärlek, — och åt tärnan
 kastar han ett äpple och ett kvitten;*
 men förtrytsamt slängde Ivans syster
 genast bort från sig hans gula kvitten
 och med foten stötte äpplet undan.
 På den gröna marken föll hans kvitten,
 äpplet åter i den svala böljan.
 När den veke Stojan märkte detta,
 blef han strax så mörk, så vild till sinnes.
 Dädan skyndar han med snabba fötter
 och sitt hem, sin hvita boning, uppnår.
 Papper tar han genast fram och skriftyg,
 att förtrolla Ivans sköna syster.
 Och han sammansätter fyra trollbref,
 skrifver ett och kastar det i elden:
 »Eld, förbränn, förbränn ej brevets trollkraft,
 tänd blott, tänd blott Angelijas hjärta!»
 Skrifver än ett — kastar det i böljan:
 »Bölja, ryck ej med dig brevets trollkraft,
 bortryck, bortryck Angelijas hjärta!»
 Skrifver än ett — kastar det i luften:
 »Vindar, fören ej bort brevets trollkraft,
 fören, fören Angelijas hjärta!»
 Ett han gömmer under hufvudkudden:
 »Hvila icke kraftlös där, o trollbref,
 tills att Angelija med dig hvilat!»

Märk! Och inom några korta stunder
 ljuder där ett klappande på porten;

* Tillkastandet af en frukt är hos servierna likasom hos nygrekerna en kärleksförklaring och ett äktenskapstillbud.

»Öppna porten, om du Gud bekänner,
 öppna porten, mig förtära lågor!»
 Stojan tiger och vill än ej svara.
 Högre klappar åter Ivans syster:
 »Upp, mig rycka floder med sig hädan,
 upp med porten, om du Gud bekänner!
 Snart till molnen höjes jag af vindar.»

Hastigt springer då den veke Stojan,
 låter upp den vida buxbomsporten
 och ledsagar henne in med glädje.

Prins Mustaphas sjukdom.

¶ För att bada går en skara turkar,
 och turkinnor komma från att bada,
 männerna med Mustapha i spetsen,
 kvinnorna med Mehmed paschas maka.
 Skön är Mustapha, sultanens ättling,
 mera skön dock Mehmed paschas maka.
 Och förtrollerskan är icke skön blott,
 men tillika så försåtligt smyckad.
 Genast sjuknar prinsen in af kärlek,
 tänd af Mehmed paschas sköna maka,
 går re'n plågad till det hvita slottet
 och på veka dynor där sig lägger.
 Alla fruar efter rang och ordning
 komma att prins Mustapha besöka,
 borta blir blott Mehmed paschas maka.

Sultaninnan sänder bud till henne:
 »Ädla fru, gemål till Mehmed pascha,
 aktar du dig mer än sultaninnan?
 Mustapha, min son, på sjukbädd ligger;
 alla fruar gjort besök hos honom,
 du allena, du försmår att komma.»
 Mehmeds maka mottar denna hälsning,
 vecklar sina armar upp i blinken
 och bereder lätta sjukbädds-rätter:
 grädda rosenröd på gyllne tallrik,
 ljusgult serde uti silfverskålar,

vårens körsbär, syltade med honing,
 persikor med morgondagg bestänkta,
 hafstrandsfikon och mostarska drufvor;
 klär sig se'n i kosteliga kläder
 och beger sig så på färd till slottet.
 Snart palatsets gångar hon beträder,
 oanmäld och hälsande på ingen,
 sakta till den sjukes rum hon skrider;
 och hon sätter sig vid hufvudgården,
 tar ett virkadt guldtyg fram och fläktar
 svalka åt hans feberheta panna.

Men, till sultaninnan vänd, hon talar:

»Sådan sjukdom som den tappre prinsens
 önskar jag att må min broder träffa,
 ja, mig själf som Mehmed paschas maka;
 ty en kärleksyrsel är ej sjukdom.»

När prins Mustapha förnummit detta,
 står han upp på snabba fötter genast,
 riglar alla dörrar och behåller

Mehmeds maka kvar tre runda dagar. —

Men på morgonstunden af den fjärde
 med ett artigt bref uppvaktar paschan:

»O sultan, min store, dyre herre!

Från min boning har en dufva bortrymt,
 till ditt slott hon flugit, — lösgif henne,
 lösgif henne, om du Gud bekänner!»

Därpå får han från sultan det svaret:

»Mehmed, trogne slaf, jag har en falk här,
 en otämjelig och vildsint fågel,
 som ej släpper, hvad han en gång fångat.»

Skördeflickan.

Kärfvar, skördade med silfverskära,
 samlar hop med gullprydd hand Lepota.
 Dock, när middagssolen börjat glöda,
 sjunger för sig själf hon sakta detta:
 »Den, som sammanbinder mina kärvar,
 vill jag strax mitt hvita anlet skänka.
 Den, mig vatten ifrån källan hämtar,
 vill jag skänka mina svarta ögon.

Den, som bygger mig en skuggrik löfsal,
 honom vill jag bli en trogen maka.»
 Sjunger så och tror sig hörd af ingen.

Lyssnat har likväl den unge herden,
 och han binder kärfvorna tillsammans,
 bygger upp af hassel strax en löfsal,
 hämtar vatten från den svala källan,
 bjuder det och talar till den sköna:
 »Nu, Lepota, uppfyll, hvad du lofvat!»

Skalk var skörde flickan dock och löste
 sig med några skälmiska ord från löftet:
 »Låt mig bli i frid, du unga herdel
 Medan du band samman mina kärfvar,
 bette dina lamm i åkerstubben.
 Då du bragte mig från källan vatten,
 har du med en dryck dig själf förfriskat;
 och i skuggan, som du mig beredde,
 har du äfven själf ju funnit svalka.»

Bröllopssånger.*

1.

Skön att skåda under aftonsolen,
 satt vid sidan af sin ledsven bruden,
 under kransen tittande på älskarn.
 Och till flickan talte hennes brudgom:
 »Hvarför ser du på mig, hulda flicka?» —
 »Jag betraktar dig i väntan endast,
 att du ville ge mig några läror,
 hur jag vore bäst din mor till nöjes.» —

---

* Sådana sånger pläga vid bröllop i Servien afsjungas i kor af gästerna. Hufvudpersonalen vid dessa högtidligheter utgöres, oberäknade kontrahenterna med deras föräldrar och anhöriga, af den äldste bland gästerna (Stari Swat) jämte brudgummens dopvittne, hvilka båda anförä bröllopståget och äro de främsta vittnen vid förmålningen. Brudens ledare (Djevêr) är äfven en viktig person. Därtill väljes efter regeln brudgummens bror eller någon annan hans nära anförvant. Brudledaren åligger att ständigt följa bruden, hålla hennes häst under färden samt dag och natt vakta henne, tills han hemfört henne till hennes blifvande make.

»Lätt det blir dig att min mor behaga:
sent till sängs och tidigt opp från bädden,
sopa rummen, skaffa köket vatten,
sedan kamma dina blonda lockar.»

2.

Malmkanoner gifva då från skansen,
gästerna församlas re'n hos bruden,
och man ärnar börja bröllofståget.
Bruden har i går re'n utsått blommor,
blommor på sin hulda makes lycka.
Ville lyckan gynna hennes make,
borde blomstren gro om kvällen redan,
sammanböja stänglarna om natten
och om morgonen buketter bilda.
Lyckan var den hulda maken gynnsam,
blomstren grodde upp om kvällen redan,
sammanböjde stänglarna om natten,
bildade med morgonen buketter.
På sin lott fick hvarje gäst en blomkvast,
brudgummen fick själf den hulda bruden,
hennes ledare fick ensam ingen.
Dock, till honom lutad hviskar bruden:
»Vredgas ej, min ledare; en blomkvast
mera skön och rik för dig jag sparar.
Gissa hvilken? — Jo, min unga lekvän.»

Blodhämnden.

Hvems är klagoskrit där i Banjani?
Männe Vilans? Männ' den onda ormens?
Ropte Vila, komme det från berget,
ropte ormen, komme det från klyftan.
Vilan ej och ej den onda ormen,
Batritch Perowitsch är den, som klagar
under Osmans, Tchorowitschens, händer.
Honom han besvär vid brodernamnet:
»Släpp mig, Osman Tchorowitsch, min broder,
skona lifvet, du i Gud min broder!

Tag i lösen hundra dukater;
 mina bröder sju, sju Perowitscher,
 gifva gärna dig sju damascener;
 deras makar skänka dig sju kransar
 och min broder Raduls maka, Zwjeta,
 sina kransar och sitt öras smycke.
 Men min moder ger en ung slafvinna,
 ger dig många kosteliga kläder,
 och min fader, Pero Wutschitschewitsch,
 skall förära dig sin egen lifhäst
 och däröfver hundra dukater.»
 Re'n vill denne unna honom lifvet,
 när, af onda makter förd till stället,
 Panto från Tupan där syns och talar:
 »Muselman, du Tchoros ättling, Osman,
 släpp ej Perowitschen Batritch undan!
 Bjuder han dig än omätlig lösgäld,
 se, af turkarna skall han den pressa.
 Vill han gifva dig sju damascener,
 skall han äfven dem af turkar rövva.
 Vill han kransar gifva dig och smycken,
 skall han fånga våra bröders makar
 och af dessa smycken ta och kransar.
 Lofvar han åt dig en ung slafvinna,
 torde han min egen dotter rövva
 och dig henne såsom lösen bjuda.
 Och den lifhäst, han dig vill förära,
 är ju af Banjanis ras till slut dock.»

Panto så och svänger sig ur sadeln.
 Låga blixtrar ur hans studsarmynning,
 och han träffas, Perowitschen Batritch,
 genom gördeln, och hans mun förstummas.
 Död han sjunker mot den gröna marken,
 och från kroppen skär hans hufvud Osman.

Och det kommer budskap till Saljuto,
 till den slagnes ålderstigne fader.

Göken gråa klagar i Saljuto,
 ropar midt i vintern ut sin klagan,
 som om ingen årstid ägnats honom.

Göken grå är icke den, som klagar,
nej, där klagar Pero Wutschitschewitsch,
Perowitschen Batritchs gamle fader:
»Ve mig, ve mig, ve till domedagen,
ty af söner, som mig efterlefva,
hämnas ingen väl hans mord, den dyres!»

Honom tröstar Perowitschen Radul:
»Slikt må ej ditt gråa hufvud ängsla.
Vänta endast till Sankt Görans-dagen,
tills med löf sig berg och kullar kläda
och det flacka fält med gräs och blommor;
då vill jag kamraterna församla
och med dessa till Banjani draga
för att hämnas Batritchs mord, min broders.»
Men re'n nalkades Sankt Görans-dagen,
re'n med löf bekläddes berg och kullar,
gräs och blommor täckte redan fälten,
och kamraterna tillsammans kommit.

Till Banjani drar med dessa Radul
och tar af till bergets skog vid Utes.
Trenne runda dagar där de bida,
ändlöst spanande mot Gatzkos slätter,
tills på håll en turk till häst sig visar,
just den sökte, Tchorrowitschen Osman.
Radul så till sina kämpar genast:
»Bröder, sen I där den bofven Osman?
Huken eder ned mot gröna marken,
men jag själf vill ställa mig i vägen
för att vänta Tchorrowitschen Osman.
Ej för edra damascener-klingsor
skall han falla, den fördömda turken,
om mig Gud den lycka värdes unna
att med mina händer gripa honom!
Men om jag ej lyckas honom gripa,
då — lägg an, hvem som af kvinna född är!»
Kämparna sig huka ner i gräset;
Radul åter ställer sig i vägen,
och när turken nu till stället hunnit,
springer Radul fram att gripa honom,
fattar hästens tygel med sin ena,

turken med sin andra hand i brickan
och till marken rycker honom neder.
Käckt till bistånd hans kamrater ila,
och de fånga lefvande Osmanen.

Honom ber vid brodernamnet Osman:

»Släpp mig, Radul Perowitsch, min broder,
skona lifvet, du i Gud min broder!
tag i lösen tusende dukater!

Tjugu bröder, tjugu Tchorrowitscher,
gifva gärna tjugu damascener,
och de Tchorrowitschers ädla makar
sina lockars kosteliga smycken.

Deras gyllne keder jag dig bjuder,
af dukater och af pärlor tunga.

Men jag själf vill ge dig min araber,
högre, att en slik ej finns i Bosna,
hela Bosna och Herzegowina,

med hans töm och silfvertunga sadel,
allt till svansen öfvertäckt med sammet;
hvarje buckla är med loskinn kantad
och med guld och silfver smyckad rikligt.»

Döf för detta, svarar Perowitschen:

»Turk, du Osman Tchorrowitsch! En dyrbar
lösegäld bjöd dig min broder äfven,
men förgäfves! — Utan skoning skilde
du hans blonda hufvud ifrån kroppen.»

Och han drager fram sin knif ur gördeln
och från kroppen skiljer Osmans hufvud,
tar hans hufvud, tar sin oväns vapen
och araben, turkens höga stridshäst,
och beger sig hem med sina vänner.

Men i Montenegro-bergens grannskap,
från den lilla byn där, från Saljuto,
till hans möte går den gamle fadern,
sträcker famnen och hans anlet kysser.
Radul kysser gubbens hand och klädfäll
och för honom turkens hufvud kastar.
Och då ropar Pero Wutschitschewitsch:
»Hell mig nu och intill domedagen,

då mig unnats denna stund att skåda,
 när min dyre son är hämnad vorden! »
 Gubben så, — och honom lämnar lifvet,
 död han ligger; frid med honom! — Herren
 tage honom upp till paradiset
 och välsigne hägnande oss alla!

De bägge Jakschitcherna.

Månen förebrådde morgonstjärnan:
 »Morgonstjärna, säg, hvar har du varit,
 hvarest jollrat bort den sköna tiden,
 då man dig ej sett på trenne dagar?»

Honom svarar åter morgonstjärnan:
 Hvarest varit? Hvar förjollrat tiden?
 Ofvan Belgrads hvita fäste stod jag
 och betraktade ett sällsamt under:
 hur två bröder delte fadersarvet,
 Jakschitch Dmitar och Jakschitch Bogdane.
 Ren i godo öfverens de kommit,
 re'n de hade delat fadersarvet:
 Dmitar ärfde Wallachi't och Moldau
 och Banatet odelt intill Donau.
 Bogdan fick det flacka landet Sirmien,
 längs åt Sawaströmmen alla ängar
 och till staden Ushitz hela Servien.
 Dmitar tog den nedre deln af staden
 med ett torn, Neboischa, nära Donau.
 Bogdan tog den öfre deln af staden
 jämte kyrkan Rushitza i midten.

Om en ringa sak blott blef man osams,
 om ett intet, knappast värdt att nämnas,
 om en falk och om en svartbrun fåle.
 Dmitar, stödd uppå sin rätt som förstfödd,
 fordrar falken utom lott och rappen;
 Bogdan skänker honom ingendera.

Nästa morgon, när det än knappt dagats,
 svingar Dmitar sig på rappen höga

och tar med också den gråa falcken
för att jaga uti bergets skogar.

Angelija, sin gemål, han ropar:
»Angelija, du min trogna maka,
mottag detta gift och ge åt Bogdan!
Dock, i fall du ej min önskan fullgör,
vänta mig ej mer i hvita borgen.»

När den trogna maken slikt förnummit,
går hon med sig själf till råds bekymrad,
pröfvar, tänker och sig själf tilltalar:
»Gråa gök, hvad skall väl blifva af dig?
Om min makes broder jag förgifver,
är det mig en synd inför vår Herre,
är det inför människor skam och nesa.
Stor och liten skulle om mig säga:
'Skåden, skåden där den olycksburna,
som sin egen svåger har förgifvit!'
Ger jag åter icke gift åt honom,
får jag mer ej vänta hem min make.»

Tänkte så — och fattade beslutet:
neder steg hon i den dunkla källarn,
framtog bröllopsbägaren den vigda,
smidd af idel guld i drifvet arbet
och ett minne af den dyre fadern.
Bägaren med guldgult vin till randen
fyller hon och frambär till sin svåger,
kysser honom se'n på hand och klädfäll
och, mot jorden böjd för honom, talar:
»Dig, min gode svåger, vill jag skänka
denna guldpokal med vin till randen,
skänk mig falcken du, och skänk mig rappen!»
Och Bogdan, bevekt af hennes böner,
skänker henne falcken strax och rappen.

Dmitar jagar dagen om i skogen,
lyckas dock ej jaga upp ett villbråd,
tills att ödet sent på kvällen honom
till den säfbekrönta skogssjön leder,
där en guldbevingad and byggt näste.

Dmitar låter gråa falcken stiga,
att på anden skjuta ned i säfven;
se, men knappt berörd utaf hans vinge,
har hon redan öfvervunnit falcken
och hans högra vinge sönderkrossat.

Nu, när Jakschitch Dmitar detta märkte.
klädde han sin furstedräkt utaf sig,
sam till ort och ställe hän i säfven
och tog upp därur den gråa falcken;
och han frågte så den gråa falcken:
»Säg, min falk, hur är du nu till sinnes,
hur till sinnes nu förutan vinge?»
Falcken hämtar andan djupt och säger:
»Så till mods är jag förutan vinge,
som en broder är förutan broder.»

Då betänkte plötsligt Jakschitch Dmitar,
att hans maka redde gift för brodern,
och han svingar sig på rappen höga
och mot Belgrad spränger fram som ilen,
att sin bror vid lif kanhända hinna.
Som han nu var bryggan Tschekmek nära,
sporrar han sin häst att fly däröfver;
men med brak ger bryggans hvälfning efter,
och i fallet bryter hästen benet.

När sig Dmitar ser i denna våda,
löser han af hästen genast sadeln,
fäster den vid fjäderprydda klubban
och beger sig raskt till fots till slottet.

Och han kallar strax den troгна maken:
»Angelija, du min troгна maka!
Kanske har du ej min bror förgiftat?»
Och hon svarar gladt sin make detta:
»Nej, förgiftat har jag ej din broder;
med din broder har jag dig försonat.»

Skadars grundläggning.

¶ renne bröder grundade ett fäste,
 ¶ trenne bröder, tre Merljawachewitscher.
 Wukaschin var konung och den äldste,
 och den andre var vojvod Ugljescha,
 Gojko Merljawtschewitsch var den yngste.
 Desse bygga vid Bojana Skadar,*
 bygga re'n tre runda år med ifver,
 re'n tre år, med mästare tre hundra,
 och förmå dock ej att lägga grunden,
 mycket mindre att uppressa fästet.
 Hvad om dagen mästarena uppfört,
 rycker åter Vila ned om natten.

När det fjärde året re'n begynner,
 ropar Vila ned från bergets skogar:
 »Allt förgäfvess, Wukaschin, o konung!
 Fåfångt, fåfångt du ditt gods förspiller;
 grunden är du ej i stånd att lägga,
 mycket mindre att uppressa fästet,
 om du ej två namn af lika tonljud,
 icke Stojan och Stojana finner,
 men de båda dock förtrogna syskon,
 att dem mura in i tornets grundval.
 Så, blott så, skall fundamentet tryggas,
 så, blott så, förmår du resa borgen.»

När kung Wukaschin förnummit detta,
 Dessimir, sin trogne sven, han kallar:
 »Dessimir, min son, af hjärtat käre,
 du, till denna dag min trogne sven blott,
 men från denna som min son värderad!
 Spänn i blinken hästarna för vagnen,
 tag där in sex bördor guld, och således
 genomtågande den ljusa världen,
 sök mig tvenne namn af lika tonljud,
 sök, o son, en Stojan och Stojana,
 men de båda dock förtrogna syskon.
 Rövva eller köp dig dem för guldets,
 bringa dem till Skadar till Bojana,

* Skutari i Albanien.

för att muras in i tornets grundval.
Så, blott så, skall fundamentet tryggas,
så, blott så, förmå vi resa borgen.»

Dessimir förnam sin kungs befallning,
spände genast hästarna för vagnen,
tog där in sex bördor guld, och således
genomtågande den ljusa världen,
sökte han två namn af lika tonljud,
öfverallt en Stojan och Stojana.
Och han sökte dem tre runda år re'n;
fann dock ej de namn af lika tonljud,
ingenstädes Stojan och Stojana.
Så tillbaka han till Skadar vänder,
ger åt kungen vagn och hästar åter,
ger åt honom guld, sex bördor, åter:
»Konung, här jag hämtar vagn och hästar,
här jag hämtar guld, sex bördor, åter,
ty jag fann ej Stojan och Stojana:
ej de båda namn af lika tonljud.»

När kung Wukaschin förnummit detta,
lät han kalla dit byggmästarn Rado,
Rado åter murare tre hundra,
för att bygga Skadar vid Bojana.
Men hvad kungen byggt, föröder Vila;
ej tillstädjer hon att lägga grunden,
mycket mindre att uppresa fästet.
Åter ropar Vila ifrån berget:
»Håll, kung Wukaschin, förnim min varning!
Fåfångt, fåfångt du ditt gods förspiller;
grunden är du ej i stånd att lägga,
mycket mindre att uppresa fästet.
Dock, förnim mig! Bröder tre I ären,
hvar af er en trogen maka äger;
den som går i morgon till Bojana
och åt arbetsfolket bringar maten,
henne muren in i tornets grundval,
så, blott så, skall fundamentet tryggas,
så, blott så, förmån I resa borgen.»

När kung Wukaschin förnummit detta,
lät han kalla sina bägge bröder:

»Hören mig, I älskeliga bröder!
 Ifrån bergets skog förkunnar Vila,
 att vi fåfängt här vårt gods förspilla,
 att oss ej beskärs att lägga grundvaln,
 mycket mindre att uppresa fästet.
 Men från berget talar Vila åter,
 att vi tre Merljawtschewitscher äro,
 att en hvar sin trogna maka äger;
 den, som går i morgon till Bojana
 och åt arbetsfolket bringar maten,
 henne må vi mura in i grundvaln.
 Så, blott så, skall fundamentet tryggas,
 så, blott så, förmå vi resa borgen.
 Men, o bröder, svärjen mig vid Gud, att
 ingen yppar detta för sin maka,
 utan att vi låta ödet foga,
 hvem i morgon gå skall till Bojana.»
 Och vid Gud besvuro brödren löftet
 att för makarna ej yppa detta.

Men när dagen nu till nedgång lutar,
 vandra de till sina hvita borgar,
 där en härlig aftonmåltid hålles;
 vandra sedan in i sina sofrum.
 Se dock! Under är det att berätta;
 konung Wukaschin förgäter eden.
 Han, den förste, säger åt sin maka:
 »Akta dig, o du, min trogna maka!
 Gå i morgon icke till Bojana,
 för ej maten du åt arbetsfolket,
 ty beställt det vore med ditt lif då,
 in i grundvaln skulle man dig mura.»

Eden öfverträdde ock Ugljescha,
 och han talte till sin trogna maka:
 »Låt mig varna dig, min trogna maka!
 Gå i morgon icke till Bojana,
 för ej maten du åt arbetsfolket,
 ty ditt unga lif, det vore spillt då,
 in i grundvaln skulle man dig mura.»

Blott den unge Gojko vördar eden
 och förtror sin maka ingen varning.

Nästa dag vid morgonrodnans bräckning
tåga dessa tre Merljawtschewitscher
till det fasta verket vid Bojana.

Re'n var tid att dit förskaffa maten,
och på drottningen föll turn för dagen.
Men hon dröjer, går till svågerns maka,
till sin svägerska, Ugljeschas maka:
»Hör, du goda svägerska, min önskan!
Litet ondt har jag i dag i hufve't;
hell dig, du, som frisk är! — Men jag kan ej.
Bringa maten du åt arbetsfolket!»
Henne svarar så Ugljeschas maka:
»O min svägerska, min ädla drottning!
Litet ondt har jag i dag i handen;
blifve du vid hälsa, men jag kan ej.
Tala dock med svägerskan den ungal!»

Och hon gick till svägerskan den unga:
»Svägerska, du Gojkos unga maka!
Litet ondt har jag i dag i hufve't;
hell dig, du, som frisk är! — Men jag kan ej.
Bringa maten du åt arbetsfolket!»
Henne svarar Gojkos unga maka:
»Ädla drottning, du min goda moder!
Gladt och gärna ville jag dig lyda;
men mitt barn är ännu icke badadt
och dess hvita linne icke tvättadt.»
Drottningen till svar åt henne åter:
»Goda svägerska, begif dig bara,
bringa maten du åt arbetsfolket!
Jag vill själf det hvita linnets tvätta,
själf ditt späda barn, du goda, bada.» —

Och hon tiger, Gojkos unga maka,
och åt arbetsfolket bringar maten.

När hon nu var kommen till Bojana,
ser sin maka Gojko Merljawtschewitsch.
Djupt af smärta grips den unge hjälten,
djupt af smärta för hans trogna makas
och hans späda barns skull, i sin vagma

moderlöst och blott en månad gammalt.
 Tåreströmmar flöda på hans kinder.
 Och den smärta maken vid hans anblick
 nalkas blygsamt sin gemål och herre,
 nalkas blyg och frågar honom sakta.
 »Gode herre, säg, hvad har dig drabbat
 nu, då tårar strömma dig på kinden?»

Henne svarar Gojko Merljawtschewitsch:
 »Ondt, för mycket ondt, min trogna maka!
 Ack, ett gyllne äpple*, som jag ägde,
 föll i dag uti Bojanas bölja;
 detta sörjer jag och kan ej tröstas.»
 Och den smärta maken, som ej anar
 något värre, svarar så gemålen:
 »Bed till Gud om hälsa blott, — ett äpple,
 mera skönt ännu, kan du dig gjuta.»
 Häftigare blott blef hjältens smärta,
 och åt sidan vände han sitt anlet
 för att icke se sin hulda maka.

Närmre träder svågerparet redan
 fram till Gojkos ungdomssköna maka,
 fatta henne vid de hvita händern
 och till borgens grundval föra henne.
 Och de vinka dit byggmästarn Rado;
 murarena kallar åter Rado.
 Men den unga smärta kvinnan — småler,
 aktande det allt som skämt och lek blott.

Och att lägga borgens grundval ila
 de tre hundra murare till verket
 och kring henne ställa sten och bjälkar.
 Upp till knät re'n är hon innesluten;
 och den unga smärta kvinnan — småler,
 aktande ännu det allt som skämt blott.

Oförtrutet murar framgent skaran
 och kring henne hopar sten och bjälkar.

---

* Äpple, jåbuka, feminint i serviskan.

Grafven i Perrho.   Teckning af
Aug. Malmström.

Då kom äfven dit den gamle fadern,
ropade tillsammans sina söner . . .

Vertical text or artifacts along the left edge of the page, possibly bleed-through or scanning noise.

Upp till gördeln innesluts hon redan
och betryckes tungt af sten och bjälkar.

Ändtligt märkande, hvad henne ärnas,
kvidande, som ormen krossad hväser,*
ber hon sina svågrar om förbarmning:
»Tålen ej, om I en Gud bekänner,
att så ung jag muras in i grundvaln!»
Detta ropar hon till sina svågrar;
men sitt anlet vända de från henne.

Då med kufvad skam och tadelfruktan
ber hon slutligt till sin egen make:**
»Tål det ej, min dyre man och herre,
att så ung jag muras in i grundvaln!
Låt mig fara till min gamla moder!
Guld i öfverflöd min moder äger,
köper nog en slaf och en slafvinna,
att dem mura in i tornets grundval.»
Så hon beder; men hon ber förgäfves.
Och när nu den smärta sköna märker,
att hon slösar fåfängt sina böner,
vänder hon sig till byggmästarn Rado:
»Mästar Rado, inför Gud min broder!
Lämna vid min barm ett litet fönster,
låt min hvita barm stå fri och öppen,
att, i fall mitt spenbarn, Jovo, kommer,
om han kommer, jag må nära honom!»
Bifall ger, för brodernamnet, Rado,
lämnar vid dess barm ett litet fönster,
till den hvita barmen öppen tillgång,
att, i fall dess spenbarn, Jovo, komme,
om han komme, hon må nära honom.
Och hon ber ännu, den öfvergifna:
»Mästar Rado, inför Gud, min broder!
Lämna ock ett fönster vid mitt öga,
att jag måtte se mot hvita borgen,

* En ofta återkommande bild att beteckna vrede och förtviflan, utan att därmed ett vidrigt bibegrepp vore förbundet.

** Hon felade efter servisk åsikt mot anständigheten, i det hon vände sig med bön om hjälp till sin egen make.

när de föra hit mitt spenbarn, Jovo,
och när hem de föra honom åter!»

Äfven detta unnar mästarn henne,
lämnar vid dess öga ock ett fönster,
att hon måtte se mot hvita borgen,
när de hämta hennes spenbarn, Jovo,
och när bort de föra honom åter.
Och så blir hon murad in i grundvaln.
I sin vagga hämtas henne barnet,
och hon ger det näring hela veckan;
då omsider sviker henne målet.
Men åt barnet flödar föda ständigt,
och det närs vid barmen hela året.

* * *

Än i denna stund sker samma under.
Ännu flödar mjölk där och för svaga
mödrars näringstomma spenar läkdom.

Slaget på Fågelfältet.

Zar Lasar satt vid sin aftonmåltid,
vid hans sida Militza, zarinnan.
Till gemålen talar hon, den höge:
»Zar Lasar, du Serviens gyllne krona!
Gryr det, drar du ut till Fågelfältet*
och tar med dig svenner och voivoder.
Mig blir ingen man i slottet öfrig,
ingen, som till dig till Fågelfältet
bär mitt bref och hämtar svar tillbaka.
Också mina dyra bröder alla,
nio Jugowitscher, tar du med dig.
Lämna hemma dock en enda broder,
en blott, vid hvars lif jag kunde svärja.»
Henne svarar åter Serviens furste:

* Fågelfältet, på serviska Kóssowo (pölje), egentligen trastfältet, är en vidsträckt flacka i södra Servien. Den slaktning, som år 1889 där föreföll, skakade för beständigt Serviens själfständighet. I denna batalj förlorade Serviens siste zar, Lasar, den historien skildrat som en from, välvillig och tapper furste, lifvet.

»Militza, min goda, dyra maka!
 Nämn mig, hvem det är af dina bröder,
 som du allra helst hos dig behölle.»
 »Låt mig Boschko Jugowitsch behålla!»
 Åter talar Serviens furste detta:
 »Militza, min goda, dyra makal
 När i morgon dagen börjar klarna,
 solen träda fram vid horisonten
 och när då vårt fästes portar öppnas,
 så begif dig fram till fästningsporten,
 hvarur härens slutna leder tåga,
 alla ryttare med tunga pikar
 och i spetsen Jugowitschen Boschko,
 bärande för hären korsets fana.
 Honom min välsignelse och hälsning!
 Fanan må han ge åt hvem han lyster
 och hos dig förblifva kvar i slottet.»
 När den ljusa dagen nu var kommen
 och till fästet portarna man öppnat,
 ut beger sig Militza, zarinnan,
 och hon stannar väntande vid porten.

Hären bryter upp i slutna leder,
 alla ryttare med tunga pikar
 och i spetsen Jugowitschen Boschko,
 bärande för hären korsets fana.
 Guldbetäckt är öfverallt hans fåle,
 fanan svajar fladdrande kring honom
 och betäcker honom ner till sadeln.
 Men på fanan syns ett gyllne äpple,
 utur äpplet gyllne kors sig tränga,
 och från korsen sväfva se'n i vaggning
 gyllne tofsar ned på Boschkos skuldror.
 Fram hon träder, Militza, zarinnan,
 nalkas honom, fattar hästens tygel
 och, med armen slingrad kringom brodern,
 talar se'n till honom sakta detta:
 »Boschko Jugowitsch, min gode broder!
 Mig förunnad är du nu af zaren,
 att du ej må dra till Fågelfältet.
 Sin välsignelse till dig han sänder.
 Gif din fana hvem du vill att bäras,

och hos mig i Kruschevatz blif hemma,
att en bror att svärja vid jag äge.»
Henne Boschko Jugowitsch till svar dock:
»Vandra du till hvita borgen åter!
Jag, min syster, må ej dväljas hemma.
Fanan ger jag ej ur mina händer,
bjöds mig Kruschevatz till lön af zaren.
Aldrig skola våra kämpar säga:
'Sen den fege Jugowitschen Boschko,
som ej ville dra till Fågelfältet,
icke blöda för det helga korset,
som ej ville dö för kristendomen.»
Talar så och spränger ut ur porten.
Se, då nalkas gamle Jug Bogdane,
och sju Jugowitscher följa honom.
Alla sju hon ropar på i ordning,
men af broderskaran svarar ingen.
Framgent står hon väntande vid vägen; —
se, då nalkas Jugowitschen Woino,
leder zarens praktbeklädda hästar,
öfverallt med idel guld betäckta.
Och hon fattar skymmeln vid hans tygel
och, med armen slingrad kringom brodern,
hviskar se'n till Woino sakta detta:
»Woino Jugowitsch, min gode broder!
Mig förunnad är du nu af zaren,
sin välsignelse till dig han sänder.
Gif hans hästar hvem du vill att föras,
och hos mig i Kruschevatz blif hemma,
att en bror att svärja vid jag äge.»
Henne svarar Jugowitschen Woino:
»Vandra du till hvita borgen åter!
Krigarn anstår ej att gå tillbaka
och att öfvergifva zarens hästar,
visste han sig än bestämd åt döden.
Låt mig draga hän till striden, syster!
Blöda vill jag för det helga korset,
vill för läran dö med mina bröder.»
Talar så och spränger ut ur porten.

När zarinnan nu allt detta utstått,
sjönk hon neder på den kulna hällen,

sjönk, — och lifvet tycktes lämnat henne.
 Se, då nalkas zar Lasar, den höge,
 och när blek hon ligger för hans öga,
 strömma tårar ned uppå hans kinder.
 Emot höger ser han och mot vänster
 och sin tjänare Goluban kallar.
 »O, min trogne tjänare Goluban!
 Sväng dig af den svanlikt hvita hästen,
 tag furstinnan vid den mjälla handen
 och till hvita borgen hemför henne;
 men med Gud vill jag dig hafva unnat
 att ej draga ut till Fågelfältet,
 utan hemma bli i hvita borgen.»
 När den trogne tjänarn afhört detta,
 rinna tårar på hans hvita anlet.
 Men han lyder, hoppar ned af hästen,
 tar zarinnan vid den hvita handen
 och den smärta återför till borgen.
 Men sitt hjärtas tvång kan han ej motstå,
 och det drifver honom hän till striden.
 Hästen når han åter, sitter upp, och
 så i sporrstreck hän till Fågelfältet.

När den nästa-dagens morgon grydde,
 kommo flygande två svarta korpar.
 Komna från det vida Fågelfältet,
 sänkande sig ned på hvita tornet,
 på den höge zarens hvita borgtorn,
 kraxar ena, och den andra talar:
 »Är, må tro, det här nu furst Lasars torn,
 och är ingen inne där i tornet?»
 Men där innanföre svarar ingen,
 innan Militza, zarinnan hör dem.
 Ur det hvita tornet fram hon träder,
 hälsande det svarta paret således:
 »Signe Gud er båda, svarta korpar!
 Hvarifrån så dags på morgonstunden?
 Kommen I kanske från Fågelfältet?
 Sågen I hvar där två starka härar?
 Kommo kämparna i handgemäng re'n?
 Och af härarna fick seger hvilken?»
 Henne svarar så det svarta paret:

»För din hälsning haf vår tack, zarinnaf
 Så dags komma vi från Fågelfältet,
 och vi sågo där två starka härar,
 som i går re'n mätt sig med hvarandra.
 Bägges furstar hafva fallit döde;
 få af turkar hafva räddat lifvet,
 och af servier, hvad än är öfrigt,
 ligger där med dödssår och förblöder.»
 Medan korparna än tala detta,
 kommer tjänarn Milutin till häst dit;
 i sin vänstra hand den högra bär han,
 sjutton sår betäcka kämpens lemmar,
 och hans häst är öfversköljd af bloden.
 Emot honom ropar skrämnd zarinnan:
 »Vel! Hvad har dig drabbat, arme kämpe?
 Zaren, säg, blef han förrådd i striden?»
 Tjänaren till svar åt henne detta:
 »Härskarinna, hjälp mig ned af hästen,
 svalka se'n mitt hufvud med friskt vatten,
 och med vin befukta mina lemmar,
 jag är mattad af de djupa såren.»
 Och zarinnan hjälper honom neder,
 svalkar se'n hans hufvud med friskt vatten,
 och med vin befuktar hon hans lemmar;
 och omsider frågar härskarinnan:
 »Säg, hur aflopp det på Fågelfältet?
 Huru stupade den höge zaren?
 Säg, hur föll den gamle Jug, min fader?
 Mina bröder, nio Jugowitscher,
 och min måg, voivoden Milosch, huru?
 Än Wuk Brankowitsch, min andra måg, hur?
 Och hur föll han, Banes son, Strainja?»
 Då begynner tjänaren berätta:
 »Alla föllo de i striden döde.
 Där han stupade, den höge zaren, —
 många kastspjut ligga där i spillror,
 turkiska och serviska i blandning;
 serviska de flesta där dock äro,
 slängda alla, alla att beskydda
 vår behärskare, den höge zaren.
 Jug den gamle re'n i främsta ledet
 föll den förste, innan striden börjat.

Åtta Jugowitscher äro fallna.
 Broder ville icke lämna broder,
 ej så länge lif i någon rördes.
 Sist var öfrig än din broder Boschko.
 Öfver fältet fladdrade hans fana,
 framför sig han dref af turkar skaror,
 såsom falcken jagar dufvosvärmar.
 Vadande till knät i ovänsblodet,
 sjönk i döden Banes son, Strainja.
 Milosch, o furstinna, Milosch stupat:
 vid Zetinjas kulna bölja föll han,
 där en skara turkar funno döden.
 Milosch dödade sultanen Murat,
 slog med egen hand tolf tusen turkar;
 honom hell, och hell den, honom burit!
 Lefva skall hans namn bland Serviens söner,
 evigt lefva uti sång och saga,
 tills att värld och Fågelfält gått under.
 Frågar du också om Wuk den vilde?
 Honom ve, och ve den, honom burit!
 Honom ve, och ve hans stam och släkte!
 Han förrådde zaren under striden,
 han förrådde, — med tolf tusen hästar
 öfverlopp till fienderna bofven.»

Klagosång

Öfver Hassan Agas ädla maka.*

Säg, hvad hvitt syns där i djupa skogen?
 Ser man snö där, eller ser man svaner?
 Vore snö där, hade den väl smultit,
 vore svaner, hade re'n de flugit.
 Icke snö och icke heller svaner;
 nej, blott Hassan Agas tält där glänsa;
 själf i ett af dem han ligger sårad.

Han besökes af sin mor och syster;
 blygsamt dröjer hans gemål att komma.

---

* Denna serviska folksång och de tvenne följande (senare tillägg till föregående samling) äro tagna i öfversättning ur Herders Stimmen der Völker in Liedern: »Morlakische Geschichten».

När hans sår omsider börjat läkas,
 lät han säga till sin trogna maka:
 »Vänta mig ej mera i palatset,
 i palatset och ibland de mina!»

När hans maka hört de hårda orden,
 stod den trogna krossad under smärtan,
 hörde hästar stampa invid porten,
 trodde Hassan, hennes make, komma
 och till tornet sprang, att ned sig störta.
 Henne följa tvenne hulda döttrar,
 ropa ängsligt, badande i tårar:
 »Ej det är vår fader Hassans hästar,
 blott din broder Pintorowitsch kommit.»

Hassans maka vänder då tillbaka,
 slår med klagan kring sin broder famnen:
 »Se, o broder, här din systers nesa!
 Jag, en mor till dessa fem, förskjutes.»

Brodern svarar intet, ur sin ficka
 drar han skiljebrefvet, redan färdigt,
 i en duk af högrödt siden veckladt:
 »Hon må fara till sin moders boning,
 ledig att sig skänka åt en annan.»
 Modern, då hon såg det bittra brefvet,
 kysste sina båda söners pannor,
 kysste sina båda döttrars kinder;
 ack, men från sitt späda barn i vaggan
 kan hon sig i smärtans stund ej slita.
 Brodern rycker henne bort, den hårde,
 sätter henne på den käcka hästen
 och far bort med den försagda kvinnan,
 rakt till deras faders höga boning.

Kort var tiden, än ej åtta dagar,
 ganska kort, förr'n re'n den hulda kvinnan,
 re'n den hulda under änke-sorgen
 blef begärd af flere stora herrar;
 och den störste var Imoskis Kadi.
 Och hon bad i tårar till sin broder:

»Ack, jag ber dig vid ditt lif, min broder,
gif mig ingen annan mer till maka,
att mitt hjärta ej må krossas sedan
af de dyra, arma barnens anblick.»

Brodern, ej bevekt af hennes böner,
fäster henne vid Imoskis Kadi.

Men hon beder honom oupphörligt:

»Skicka helst en liten lapp, o broder,
med de orden till Imoskis Kadi:

'Vänligt hälsar dig den unga änkan,
låter ödmjukt be dig härigenom,
att, om svater en gång hit dig följa,
du må hämta mig en rymlig slöja,
att vid Hassans hus jag mig må hölja
och ej skåda mina arma barn där.'»

Knappt fick Kadi detta bref om händer,
när han samlar alla sina svater
och bereder sig till färd till bruden
och tar med sig den begärda slöjan.

Lyckligt hunno de furstinnans boning,
lyckligt följde hon dem ut från denna;
men när Hassans hus de nådde, sågo
barnen uppifrån sin mor och ropte:
»Kom, ack, kom till dina barn tillbaka,
ät med oss ditt bröd i egna salar!»

Hassans maka hörde sorgsen detta,
vände sig till svaternas förnämste:

»Låt, o broder, svater, här och hästar
stanna litet vid den kära porten,
medan mina små en skänk jag bringar.»

Och de höllo vid den kära porten,
och hon gaf de arma barnen skänker:
guldbesydda skor åt sina gossar,
sina flickor långa, rika dräkter,
åt sitt spenbarn i förlättna vaggan
gaf hon för en framtids dar en tröja.»

Gömd såg fadern, Hassan Aga, detta,
 ropte sorgligt till de dyra barnen:
 »Dyra, arma barn, till mig er vänden,
 ty er moders barm är järnhård vorden,
 är förspärrad nu och kan ej röras.»

När som Hassans maka hörde detta,
 föll förbleknad hon på stället neder;
 lifvet flög ur det beklämda hjärtat,
 när af egna barn hon såg sig undflys.

Radoslaus.

 knappt ännu på himlen morgonrodnan,
 knappt på himlen morgonstjärnan lyste,
 när för konung Radoslaus i sömnen
 sjöng en svala. Så för honom sjöng hon:
 »Upp, o konung! Oblidit var ditt öde,
 då du här dig lade ned att sofva.
 Och du slumrar trygg till morgonvåkten?
 Se, från dig har Lika re'n gjort affall,
 jämte Korbau och det flacka Kotar,
 från Cettines stränder allt till hafvet.»

Knappt förnummit hade Radoslaus
 denna stämma, när sin son han ropte:
 »Upp, min käre son, och låt oss båda
 snabbt från alla sidor samla härar!
 Se, från oss har Lika re'n gjort affall
 jämte Korbau och det flacka Kotar,
 från Cettines stränder allt till hafvet.»

Knappt förnummit hade Ciaslaus
 denna faderns maning, när han skyndsamt
 samlar stora härar, hurtigt fotfolk,
 och Dalmatiens snabba ryttarskaror.

Men ett ädelt råd gaf fadern honom:
 »Ciaslaus, medtag härens kärna
 och gå modigt mot Kroatiens söner!
 Är dig himmelen och lyckan gynnsam,

så att banen Selimir blir slagen,
bränn då inga städer, inga byar,
och försälj ej dina fångna slafvar!
Tämj allenast Korbau, du, och Lika,
detta land, din ädla moders hemland;
jag vill draga mot det flacka Kotar,
från Cettines stränder allt till hafvet,
vill det kufva blott och ej föröda.»

Så de båda konungsliga hjältar
skiljas åt, och deras båda härar
tåga muntra af med sång i täflan,
skämta gladt och dricka under ridten.

Länge var det ej, förr'n banens krigshär,
Selimirs, liksom en vind förspriddes;
men, med glömska af sin fars förmaning,
nederbrände Ciaslaus städer,
tog med plundring rika slott, lät grufligt
stor och liten öfver klingan springa
och som skänker delte åt sin krigshär
fångna slafvar.

Konung Radoslaus
snart och villigt fått det flacka Kotar
under spiran åter; men, o öde!
Nu mot honom resa sig hans härar,
därför att ej han som Ciaslaus
gett dem lof att rika slott föröda,
öda altaren och kyrkor, icke
gett dem lof att skända Kotars döttrar
och de arma slafvarna försälja.
Vrede taga de från honom kronan
och till konung Ciaslaus välja.
Och han är knappt konung, när han hastigt
lät från solens uppgång till dess nedgång,
från dess nedgång till dess uppgång, ropa:
»Den, som hämtar mig min fader fången
eller mig hans gråa hufvud hämtar,
skall den andre varda i mitt rike.»

Milutin, en slaf, har knappt förnummit
dessa ord, när han tolf kämpar samlar

och kring Kotars slacka nejder söker
konung Radoslaus, att honom fången
eller ock hans gråa hufvud hämta.

Men en ädel klippgudinna höjer,
Bebi höjer från den höga toppen
så sin stämma: »Akta, Radoslaus!
Oblidt är det öde, som dig hitfört;
nära stå tolf knektar att dig fånga,
slafven Milutin för dem i spetsen.
Gamle fader, ack, ett oblidt öde
hvälfde stunden, då din son du födde,
som ditt gråa hufvud eftertraktar.»

Full af smärta lyssnar Radoslaus
till beskyddarinnans ord och flyktar
strax från slätten, flyktar bort mot hafvet
att sig rädda bland dess blåa vågor.
Och han störtar sig i böljans sköte,
hinner ändtligt till en kulen klippa,
klättrar upp, och, himmel! utan fasa
hvem förmått den gamles straffdom höra
midt i hafvet, på den kulna klippan:

»Ciaslaus, o min son, min älskling,
som så länge jag af himlen tiggde
och som, ändtligt mig af himlen unnad,
grymt din faders hufvud eftertraktar,
o, vik från mig, o, vik fjärran från mig!
Du, min son, min innerligen käre!
Gå, att hafvet's djup dig sluka måtte,
som det mig i detta nu skall sluka
från den kulna klippan. Mörkne, mörkne
öfver dig den ljusa solen! Öppne
himlen sig med vredens blix och dunder,
och förbittrad gifve jorden åter
dina gömda ben! En son, en sonson
efterlämne aldrig du! Må lyckan
svika dig i krigets kamp, din maka
snart bli nödgad att en sorgdräkt bära,
och din svärfar ensam efterlefva!
Må Dalmatien sin röda drufva

och sitt hvita korn dig aldrig gifva,
dig, gudlöse son, som kan din gamle
faders, Radoslaus', död begära!»

Medan så ännu den kvalde klagar
och med tårar tvår den kulna klippan,
kom ett litet skepp med fulla segel,
fördt af Latiens ädla söner. — Tårad
ropar dem den gamle an och ber dem,
ber vid himlen, månens ljus och solens,
taga honom upp om bord och bringa
fram till Latiens strand. Och Latiens söner
buro i sin barm ett ädelt hjärta,
ädelt hjärta och för himlen fruktan.
Upp de togo kungen på sitt fartyg,
bragte honom till sitt land. Den gamle
Radoslaus for till Rom och upptogs
vänligt där och hade, gift å nyo,
se'n en son, som Petrimir sig nämnde
och, med ädelt romerskt blod förenad,
födde Paulimir, Slavoniens konung.

Den vackra tolken.

Upp mot Gravo drog han, paschan Mustaj,
och omkring den höga muren föllo
många af hans kämpar. Nu om kvällen,
när i härskarns öfver Gravo boning,
i Nikolos, turkar höllo måltid,
bådo de om vatten. Ingen annan
än Nikolos dotter kände språket;
men den sköna ropte till sin moder:
»Skynda, goda moder, upp på föttrén;
dessa turkar vilja hafva vatten.»

Modern uppsteg strax och kom med vatten.
Alla drucko; blott den unge Muza
drack ej, utan bad en bön till modern:
»Ädla fru, med er må himlen vara,
men förunna mig er sköna dotter
till en trogen maka!» — »Skämta icke,

paschans krigare», hörs modern svara,
 »länge sedan är min dotter lofvad
 Zekulo, den stolte Jankos släkting.
 Henne skänkte han af högrödt siden
 trenne öfvermåttan granna dräkter,
 tre agraffer utaf guld och trenne
 diamanter af en sådan klarhet,
 att vid skenet man kan spisa kvällsvard,
 kan vid midnatt, som om middag vore,
 tio hästar sko. För den skull, kämpe,
 kan åt dig ej flickan ges till maka.»

Sorgsen satt vid hennes vägran gossen,
 talte ej ett ord och slöt om natten
 ej sitt öga; men vid dagens ankomst
 sprang han upp på sina käcka fötter,
 gick till paschans tält och talte detta:
 »Höge pascha, ibland alla sköna,
 som ditt vida rike åt dig skattar,
 finns af himmelsk skönhet här en flicka,
 kunnig i vårt språk, Nikolos dotter,
 hans, som kallas herre öfver Gravo.»

Paschan låter kalla grefven. Vänligt
 talar han till honom: »Är det sanning,
 som af ryktet säges, att din dotter
 vore öfvermåttan skön och älskvärd?
 Vill du gifva henne mig till maka?»

Oförändrad svarar åter fadern:
 »Skön och huld och älskvärd är min dotter,
 men för länge se'n som brud förlofvad.
 Zekulo, den stolte Jankos släkting,
 skänkte henne trenne sidendräkter,
 tre agraffer utaf guld och trenne
 diamanter.»

Vänligt talar paschan:
 •Om så är, välan, min vän Nikolo!
 Låt den sköna flickan med sin brudgum
 komma till mig, att hon må förklara,
 hvem af båda hon vill välja.»

Smärta

intog grefven, då han hörde detta.
 Kommen hem, ett bref han sänder genast
 till Zekulo, till voivodens släkting.
 »Zekulo, din sköna brud vill paschan
 söka rövva från dig; därför skynda,
 kom blott till min boning, och vi tåga
 bägge se'n till paschans tält. I morgon
 måste flickan säga, hvem hon väljer.»

Ynglingen har knappast läsit brefvet,
 när sin häst, den snabbaste, han sadlar,
 med sig tar tre hundra vasaller
 och om kvällen sent till grefven kommer.
 Knappt förlidna voro natt och gryning,
 när till paschan brud och brudgum tåga.
 Och de nalkas honom, och med ljufva
 ord begynner turken: »Sköna flicka,
 välj och säg, med hvem du önskar följa,
 följa med Zekulo, eller maka
 åt en pascha bli?»

Och flickan åter

(så af modern var hon undervisad)
 svarar hastigt: »På det gröna gräset
 vill jag hellre stå med dig, o herre,
 än med Zekulo på högrödt siden.»

Vredgad höjer Zekulo sin stämma:
 »Är då detta nu din tro och kärlek,
 som åt mig du vid din Gud har svurit?
 Fort, du falska, gif mig blott tillbaka
 mina skänker, följ se'n, hvem du lyster.
 Räck blott ut din hand!» Bedragen räckt
 hon den ut att återge hans skänker,
 men en giftig huggorm bet den genast.
 Zekulo drog ut sin hvassa sabel,
 afhögg hennes högra hand, den fala,
 och till paschan sade: »Gläd dig, herrel
 Denna högra hand var min besittning,
 tag hvad öfrigt är, och sitt ha båda!»

Harmfull ropar paschan: »Djårfve yngling,
och du vågar sådant i min divan?
År du modig såsom dristig, yngling,
upp, och ut till tvekamp då!» Zekulo
tog med glädje upp hans maning. Båda
redo med sitt sällskap ut på fältet.
Lyckan var likväl mot paschan oblid,
och Zekulo med sin hvassa klinga
klyfver man och sadel. Så bekom dig
ditt förräderi, bedragna flicka!

Flickans klagan.

Finsk runa.*

Aldrig gå de ur mitt sinne,
 ur mitt minne plånas aldrig
 dessa hulda, ljufva dagar,
 då jag sjöng, ett barn till ålder,
 kvittrade som liten flicka
 med den muntra fågelns glädje,
 lärkans glädje, som med vingen
 nära molnens barm i höjden
 fri och lätt och sorglös leker.

Hjärtat fritt ifrån bekymmer,
 flög jag förr, som vinden flyger,
 fördes, som en gnista föres,
 for, som löfvet far i lunden,
 såsom fjäriln öfver lindan,
 drack mig mätt af ljufva safter
 från den gyllne blommans kalkar,
 som af silfver öfverstänktes.

Främmande för alla sorger,
 satt jag, glädjens bild, på fältet,
 satt med honings-håg på tufvan,
 satt, en blomma lik, på lindan,
 lekande, förtroligt slutet
 till den muntra syskonringen,
 sakta smekt af vädrets ande,
 när han kom med blomsterdofter
 från det honingsrika landet.

Hvilans afbild, se'n på bädden
 sof jag, lik en liten fågel,

och det blida lugnet redde
 vid min sida sig ett läger,
 störde ej min sömn med hotet
 om en nytänd dags bekymmer,
 om de sorger, hvilka plåga
 nu mitt sakta tärda hjärta.

Hvarken vet jag eller kan jag
 rätt och tydligt uppenbara,
 hvad som rann uti mitt sinne,
 hvad som drabbade mitt hufvud,
 denna underliga tanke,
 som uti mitt hjärta tändes,
 som, förut ej känd, mig nådde,
 efter det min moder sagt mig,
 se'n hon sagt: »Min lilla dotter,
 snart du redan femton vårar
 lämnat efter dig i spåren.» —
 Jämte mina bröst, som stego,
 steg en okänd eld i hjärtat;
 jämte mina bröst, som svällde,
 svällde oron under duken
 i den ovant höjda barmen.

Ledsamt är det nu i stugan,
 tungt är sinnet nu på fältet,
 lugn finns icke mer i lunden,
 trefnad icke mer i skuggan
 under trädens mörka grenar.
 Oron tvingar mig till hvilans,
 oron stör mig under sömnen,

* Bland de talrika sånger, hvilka utgöra finska poesiers stolthet och ära, torde väl denna runa med allt skäl kunna föras. Jag har vid öfverflyttandet af detta härliga stycke till svenskan rönt samma känslor som den, hvilken söker upptaga och omplantera en blommande växt ur en jordmån i en annan. I hvarje stund har jag fruktat att skada de vecka rötterna, att jag så må säga, och de sköna bladen, och misströstar om att hafva kunnat freda dem från alltför förstörande spår af min hand.

oron väcker mig till ljuset,
till den nya dagens möte.
Nu det brinner i mitt hjärta,
i den skymda gömman brinner
hoppets eld, den oförstädda,
den besynnerliga elden,
hvilken jag ej vet att släcka,
icke hjärta har att kväfva. —
Dit de ila skyndsamt alla,
alla ord ifrån min tunga,
när jag ej af någon höres;
dit min hjärnas alla tankar,

dit mitt hjärtas lugn och hvila,
dit till hoppets dunkla vägar,
aningarnas trånga vägar,
sorgefulla för mitt hjärta,
glädjefulla för mitt hjärta.
Af de önsknigar, jag hyser,
är blott en beständigt viktig,
bland behofver, dem jag känner,
känner hjärtat ett allena:
sorgefullt det är för hjärtat,
glädjefullt det är för hjärtat.

Den blodige sonen.*

- »Hvadan kommer, hvadan
du, min käcke son?»
»Ned från stranden, ned från
o min moder kär!»
»Säg, hvad har du gjort vid
strandens,
du, min käcke son?»
»Mina hästar där jag vattnat,
o min moder kär!»
»Hvem har mullbestänkt din
tröja,
du, min käcke son?»
»Hästens hofvar, hästens hofvar,
o min moder kär!»
»Hvaraf är ditt svärd så blodigt,
du, min käcke son?»
»Bloden är min ende broders,
o min moder kär!»
»Säg, hvart ärnar nu du färdas,
du, min käcke son?»
- »Långt, långt hän till andraländer,
o min moder kär!»
»Lämnar du din gamle fader,
du, min käcke son?»
»Må han hugga ved i skogen,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
»Lämnar du din gamla moder,
du, min käcke son?»
»Må hon sitta gömd och spinna,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
»Lämnar du din unga maka,
du, min käcke son?»
»Må hon pryda sig för andra,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
»Lämnar du din son, den spåde,
du, min käcke son?»
»Må han gå till skoln att agas,
o min moder kär!»

* Schröters Finnische Runen.

- »Lämnar du din späda dotter
du, min käcke son?»
- »Må hon söka bär i skogen,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
- »Säg, när kommer du tillbaka,
du, min käcke son?»
- »När i norr sig dagen tänder,
o min moder kär!»
- »När kan dag i norr sig tända,
du, min käcke son?»
- »När som sten på vågen sväfvar,
o min moder kär!»
- »När kan sten på vågen sväfva,
du, min käcke son?»
- »När som dun till botten sjunker,
o min moder kär!»
- »När kan dun till botten sjunka,
du, min käcke son?»
- »När till doms vi samlas alla,
o min moder kär!»

Finska runor.

1.

Såsom barn jag gick att valla,
 späda ännu, att drifva fåren,
 hög som faderns knä till växten,
 lång såsom min moders slända.
 Guld jag fäste på min tinning,
 blåa trådar kring mitt anlet,
 kring mitt hufvud silfverbindeln.
 Kom en röfvar från skogen,
 en fientlig man från snåret;
 guld det tog han från min tinning,
 blåa garnet från mitt anlet,
 från mitt hufvud silfverbindeln.
 Tårögd kom jag hem tillbaka,
 och min far mig såg från fönstret.

»Torka tåren bort, min flicka,
 kom i boden utan smycken;
 där finns kista uppå kista,
 fäst på dig af allt det bästa.
 Mången fästman frågar sedan:
 »Hvems är flickan, hvems är
 jungfrun,
 hvems den undersköna bruden?
 O, att jag den sköna fingel
 När hon framgick, blänkte klac-
 ken,
 stod hon stilla, lyste väggen,
 satt hon, spratt af glädje jorden.»

2.

Gök, min älskling, låt dig höra,
 vidga strupen, brun som
 sanden,
 höj ditt bröst, som bönan brokigt,
 ljuftva gäst från södern, svara:

går en vecka jag i lockar,
 utan hufva huru länge?
 Manne ett år, manne tvenne,
 manne hela lifvet genom,
 eller knappt ett år kanhända?

---

oron väcker mig tull ljust,
till den nya dagens möte.
Nu det brinner i mitt hjärta,
i den skymda gömman brinner
hoppets eld, den oförstädda,
den besynnerliga elden,
hvilken jag ej vet att släcka,
icke hjärta har att kväfva. —
Dit de ila skyndsamt alla,
alla ord ifrån min tunga,
när jag ej af någon höres;
dit min hjärnas alla tankar,

dit mitt hjärtas lugn och hvila,
dit till hoppets dunkla vägar,
aningarnas trånga vägar,
sorgefulla för mitt hjärta,
glädjefulla för mitt hjärta.
Af de önskingar, jag hyser,
är blott en beständigt viktig,
bland behöfver, dem jag känner,
känner hjärtat ett allena:
sorgefullt det är för hjärtat,
glädjefullt det är för hjärtat.

Den blodige sonen.*

- »Hvadan kommer, hvadan kommer
du, min käcke son?»
»Ned från stranden, ned från stranden,
o min moder kär!»
»Säg, hvad har du gjort vid stranden,
du, min käcke son?»
»Mina hästar där jag vattnat,
o min moder kär!»
»Hvem har mullbestänkt din tröja,
du, min käcke son?»
»Hästens hofvar, hästens hofvar,
o min moder kär!»
»Hvaraf är ditt svärd så blodigt,
du, min käcke son?»
»Bloden är min ende broders,
o min moder kär!»
»Säg, hvart ärnar nu du färdas,
du, min käcke son?»
- »Långt, långt hän till andraländer,
o min moder kär!»
»Lämnar du din gamle fader,
du, min käcke son?»
»Må han hugga ved i skogen,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
»Lämnar du din gamla moder,
du, min käcke son?»
»Må hon sitta gömd och spinna,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
»Lämnar du din unga maka,
du, min käcke son?»
»Må hon pryda sig för andra,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
»Lämnar du din son, den späde,
du, min käcke son?»
»Må han gå till skoln att agas,
o min moder kär!»

* Schröters Finnische Runen.

- »Lämnar du din späda dotter
du, min käcke son?»
- »Må hon söka bär i skogen,
aldrig önska se mig åter,
o min moder kär!»
- »Säg, när kommer du tillbaka,
du, min käcke son?»
- »När i norr sig dagen tänder,
o min moder kär!»
- »När kan dag i norr sig tända,
du, min käcke son?»
- »När som sten på vågen sväfvar,
o min moder kär!»
- »När kan sten på vågen sväfva,
du, min käcke son?»
- »När som dun till botten sjunker,
o min moder kär!»
- »När kan dun till botten sjunka,
du, min käcke son?»
- »När till doms vi samlas alla,
o min moder kär!»

Finska runor.

1.

Såsom barn jag gick att valla,
 späda ännu, att drifva fåren,
 hög som faderns knä till växten,
 lång såsom min moders slända.
 Guld jag fäste på min tinning,
 blåa trådar kring mitt anlet,
 kring mitt hufvud silfverbindeln.
 Kom en röfvar från skogen,
 en fientlig man från snåret;
 guldet tog han från min tinning,
 blåa garnet från mitt anlet,
 från mitt hufvud silfverbindeln.
 Tårögd kom jag hem tillbaka,
 och min far mig såg från fönstret.

»Torka tåren bort, min flicka,
 kom i boden utan smycken;
 där finns kista uppå kista,
 fäst på dig af allt det bästa.
 Mången fästman frågar sedan:
 »Hvems är flickan, hvems är
 jungfrun,
 hvems den undersköna bruden?
 O, att jag den sköna fingel
 När hon framgick, blänkte klac-
 ken,
 stod hon stilla, lyste väggen,
 satt hon, spratt af glädje jorden.»

2.

Öök, min älskling, låt dig höra,
 vidga strupen, brun som
 sanden,
 höj ditt bröst, som bönan brokigt,
 ljufva gäst från södern, svara:

går en vecka jag i lockar,
 utan hufva huru länge?
 Manne ett år, manne tvenne,
 manne hela lifvet genom,
 eller knappt ett år kanhända?

Vid ekorre-skytte.

Skogens blomma, markens fåg- Gnaga trädet, bit på kotten,
nad, medan jag min båge spänner
som på grenen har din boning och i ordning ställer pilen.
och på kvisten har din gunga!

Början af Kalevala.

Första upplagan.

Nu mig göres lust i hågen, dessa lärde mig min moder,
i mitt hufvud bor en tanke, under det hon vred sin slända,
lust jag har att börja runor, bringade sin ten i rullning.
laga mig till reds att sjunga.

Du, min vän, min gode broder,
ädle språk-kamrat, ej ofta
händer, att vi här förenas,
börja samtal med hvarandra
här i dessa öde trakter,
dessa sorgsna nordanländer.
Lägg då hand i hand och foga
hake i den andra haken
för att sjunga goda kväden,
sköna ord tillhopasätta,
att de ädle dem må höra,
sångens vänner dem förnimma
bland den ungdom, nu här uppgår,
bland den skara, som här växer;
dessa ord, som gålva fångna,
dessa ljuflva sånger, tagna
från den gamle Wäinös bälte,
under Ilmarinens ässja,
ned från Kaukomielis svärdsudd,
Joukahainens båges bana,
från det innersta af Pohja
och från Kalevalas moar.

Dessa sjöng min fader fordom,
då till yxan skaft han täljde,

Ännu andra ord det finnes,
dem jag fångat, dem jag lärt mig,
plockat upp vid vägens sida,
dem jag brutit har från ljungen,
rifvit lös från skogens buskar,
från de spåda skotten dragit,
under det jag gick att valla,
gick som barn att vakta hjorden,
efter Muurikki, den svarta,
den med fläckar märkta Kimmo.

Hundra ord jag hämtat dädan,
tusen ämnen för att sjunga;
sångerna uti ett nystan,
i en bunt jag sammanhvälfde,
lade nystanet på kälken,
bunten i min lilla släde.
Länge har min sång i kölden,
länge i det dolda varit;
nu jag vill ur kylan sången,
visorna ur kölden hämta
hit till hörnet af vår järnbänk,
ändan af den fasta plankan,
under dessa sköna sparrar,
denna vidtberömda takås,

lossande mitt nystans ände,
knuten lösande af bunten.

Så en vacker sång jag sjunger,
låter väl en härlig ljuda,
sen jag rågens kärna njutit
och med kornet mig förfriskat.
Om ej öl för handen finnes,

om ej spisöl mer är öfrigt,
sjunger jag med torra läppar,
drillar vid en droppe vatten,
att den sköna kvällen ända,
aftonskymningen förjaga,
kanske nästa morgon möta,
nästa gryning än förljufva.

Färden till den älskade.

Lapsk sång.*

Kasta, sol, din klaraste stråle på Orra-sjön!
Jag ville klättra mig upp till hvarje grantopp,
visste jag, jag såge blott Orra-sjön.

Upp klet jag glad och blickade mot min flicka,
där mellan blommor hon dröjer nu.

Jag afskar alla kvistar, dess unga, friska kvistar,
alla grenar jag afskar, dess gröna grenar. —

Om jag vingar hade att flyga, kråkans vingar,
molnens lopp jag följde och drog till Orra-sjön.

Men mig brista nu vingar, artans vingar,
fötter, gåsens roende fötter, som skulle mig föra till dig.

Länge nog du väntat i många dagar,
de skönsta dagar,
med dina kärliga ögon, med ditt vänliga hjärta.

Och ville du äfven fly mig vida,
snabbt jag dig hunne ändå.

Hvad är starkt, hvad är fast som järnband eller flätade vidjor?
Så slingrar sig kärleken kring vår själ
och ändrar vilja och tankar.

Gossens vilja är vindens vilja;
ynglingens tankar varande tankar.

*) Ur Herders Stimmen der Völker in Liedern. Så väl de lapska som grönländska sångerna följa ingen bestämd meter, de senare i synnerhet äro fullkomligt obundna.

Ville alla jag höra, alla, —
från vägen jag veke, den rätta vägen.

Ett beslut jag äger, det vill jag följa,
så vet jag, jag finner min rätta väg.

Begrafningssång.

Grönländsk.

e mig, att jag skall se din plats, som nu är tom! Din mor
bemödar sig förgäfvets att torka dina kläder!

Se, min glädje har gått i det mörka, har gömt sig i berget.

Förr gick jag ut på aftonen och var glad. Jag sträckte ut
mina blickar och väntade din ankomst.

Se, du kom, du kom modigt roende bland äldre och yngre.
Du kom icke tomhändt från sjön. Din kajak var ständigt lastad
med sjöhundar och fåglar.

Din mor gjorde upp eld och kokte. Af det kokta, som du an-
skaffat, lade din mor för det öfriga folket, och jag fick äfven min del.

Du såg slupens röda vimpel i fjärran och ropte: »Där kom-
mer Lars!» (Köpmannen.)

Du lopp ned till stranden och höll slupens framstäf. Därpå
framtog du dina sjöhundar, af hvilka din mor tagit späcket; och
för dem fick du tyg och järn.

Men nu är det förbi. Tänker jag på dig, så brusar det i
mitt hjärta.

O, att jag kunde gråta som andra, så kunde jag lindra min
smärta.

Hvad skall jag önska mig? Själva döden har blifvit mig ljuf
nu, men hvem skall försörja min hustru och mina öfriga små barn?

Jag vill ännu lefva en tid; men min glädje skall bli att för-
saka det, som människan annars älskar.

Madagaskariska sånger.

Herder, som samlat några af madagaskarernas sånger, beledsagar dem med följande korta företal:

»Ön Madagaskar är delad i en otalig mängd små områden, hvaraf ett och hvart har sin egen furste. Dessa furstar föra oupphörligt krig med hvarandra, och det enda ändamål, de hafva med dessa krig, är att göra fångar, hvilka de sälja åt europeer. Utom oss skulle således dessa folkslag lefva fredligt och lyckligt.

Madagaskarerna äga skicklighet och förstånd, äro redliga och gästfria. De bland dem, som bebo kuststräckorna, hafva på goda skäl intet förtroende till främlingar och affatta fördrag med all den försiktighet, klokheten och den finaste urskillning bjuder. Madagaskars inbyggare äro af naturen muntra. Hos dem gå männen sysslolösa; kvinnorna arbeta. Musik och dans älska de med passion. Jag har samlat och öfversatt några sånger, hvilka kunna ge oss ett begrepp om deras seder och bruk. De hafva inga verser; deras poesi är icke annat än en mera städad prosa. Deras musik är enkel, mild och alltid sorglig.»

Ett ytterligare prof af okultiverade folkslags sånger tror jag ej skall trötta de läsare, för hvilka det rent mänskliga, i hvad form det än må uppenbara sig, äger något högt och upplyftande. För min del tycker jag, att sådana stycken klarare ge bilden af ett folks seder, lif, religion och väsen, än långa resebeskrifningar och ofta ännu längre moderna poemer någonsin mäktat göra det.

---

1. Konungen.*

Hvad heter konungen i detta land? — Ampanani. —
 Hvar är han? — I den konungsliga hyddan. —
 För mig till honom! — Kommer du med öppen hand? —
 Ja, som en vän jag kommer, — Du kan ingå. —
 Hell fursten Ampanani! — Dig ock hell, du hvite man!
 Välkommen! Säg, hvad söker du hos oss? — Jag vill
 beskåda detta land. — Din blick och dina steg,
 de äro fria. Men re'n sjunka skuggorna,
 och aftonvardens stund är nära.
 På marken bredden ut en matta, slafvar,
 betäcken den med breda band af bananas,

---

* På lek har jag satt detta stycke och ett par af de andra i jamber; i den tyska öfversättningen förekomma desamma likasom de öfriga alldeles obundna.

frambären ris och mjölk och mogna frukter!
 Nehale gå; den skönaste af mina tärnor
 betjäne denna främling, hennes unga systrar
 må glädja måltiden med dans och sånger!

---

2. Konungen i krig.

Hvem är den fräcke, som vågar utmana Ampanani till kamp?
 Han fattar sitt kastspjut, beskodt med ett spetsadt ben,
 och skrider med stora steg öfver slätten. Vid hans sida går
 hans son; han höjer sig som ett ungt palmträd på berget.

Stormar, skonen palmträdet på berget!

Talrika äro hans fiender. Ampanani söker blott en af dem
 och finner honom. Tappra ovän, glänsande är ditt rykte. Den
 första stöten af ditt kastspjut har utgjutit Ampananis blod. Men
 hans blod flyter ej ohämnadt; du faller, och ditt fall är en
 lösen till flykt för dina krigare. De fly till sina hyddor tillbaka,
 och där förföljer dem döden än. Redan ligger, antänd med
 flammande beck, hela byn i aska.

Fredligt tåga segrarena tillbaka och drifva framför sig bö-
 lande hjordar, fjättrade fångar och gråtande kvinnor. — Oskyl-
 diga barn, I len, och I ären slafvar!

---

3. Klagan öfver konungens sons död.

Min son i striden fallit. Mina vänner,
 begråten sonen af er ledare!
 Hans lämning till de dödas boning bären!
 En högrest mur beskyddar honom, och på muren
 oxhufvuden med stränga horn man fästat.
 De dödas boning vörden, deras vrede
 förfärlig är, och deras hämnd är våldsam.
 Begråten nu min son!

MÄNNERNA.

Ej mer en oväns blod hans arm skall färga.

KVINNORNA.

Ej mer hans läppar andra läppar kyssa.

MÄNNERNA

Ej jordens frukt skall mer för honom mogna.

KVINNORNA.

Och han ej hvila vid en trogen barm.

MÄNNERNA.

I trädens täta skyl skall han ej sjunga mer.

KVINNORNA.

Ej med en hviskning mer sin flicka locka.

AMPANANI.

Re'n nog af klagan öfver honom. Glädje
 på sorgen följ! Kanske re'n i morgon
 vi vandra dit, han gått förut.

---

4. Tron de hvita ej.

Tron de hvita ej, bebyggare af stranden! I våra fäders dagar kommo hvita till denna ö. Man sade till dem: »Där är land för edra kvinnor att odla. Varen goda, varen rättrådiga och blifven våra bröder!»

De hvita lofte det, och likväl uppkastade de skansar. En hotande fästning höjde sig. Dundret inspärrades i svalg af koppar. Deras präster ville gifva oss en Gud, den vi icke känna; slutligt talte de om lydnad och slafveri.

Hellre döden! — Lång och förfärlig var striden; men i trots af det dunder, de lössläppte, som krossade hela härar, blefvo de alla förintade. Tron de hvita ej!

Nya, starkare och mera talrika tyranner hafva vi sett plantera sina fanor på stranden. Himlen har fäktat för oss. Den har skickat regnskurar, oväder och förgiftade vindar öfver dem. De finnas icke mer, och vi lefva och lefva frie.

Tron de hvita ej, bebyggare af stranden!

---

5. Zanhar och Niang.*

Zanhar och Niang hafva skapat världen.
 O Zanhar, ej till dig vår bön vi vända:
 hvi skulle man den gode guden be?
 Blott Niangs vrede, den vi måste stilla.

O Niang, väldige och onde gud,
 låt dundret ej på våra hjässor rulla;
 befall ej hafvet bryta öfver stranden;
 förskona skörden i sin växt,
 förtorka ej vårt ris, då det skall blomma;
 och öppna våra kvinnors sköten ej
 på olycksdagar, tvinga ingen mor
 att kasta ut sin ålders hopp i hafvet. —
 Förstör ej, Niang, Zanhars goda verk;
 de onda styr du, deras mängd är stor.
 O, plåga ej de goda!

6. Ampanani.

AMPANANI.

Du unga fånge, säg, hvad är ditt namn?

VAINA.

Jag heter Vaina.

AMPANANI.

O Vaina, du är skön som dagens första blick;
 men hvarför falla tårar ur ditt öga?

VAINA.

O konung, jag en älskling hade.

AMPANANI.

Hvar är han?

VAINA.

Kanske i stfiden fallen; kanske ock
 har han igenom flykten sökt sin räddning.

---

* Denna sång är beundransvärdt skönt omskrifven på svenska af Ingelman. Här återges den efter den tyska bearbetningen utan annan ändring än rueterens.

AMPANANI.

Låt honom hafva flytt, låt honom vara död;
jag vill din älskling vara.

VAINA.

O konung, haf medömkan med de tårar,
som fukta dina fötter!

AMPANANI.

Säg, hvad vill du?

VAINA.

Den olycksburne kysst min mun, mitt öga,
vid denna barm han slumrat har.
Han blir uti mitt hjärta; ingen
kan slita honom bort därur.

AMPANANI.

Tag denna slöja, hölj din fågning, fortfar!

VAINA.

Låt mig bland döda eller lefvande
få söka honom!

AMPANANI.

Gå, sköna Vaina! Döden öfver den,
som kyssar röfva kan, med tårar vätta.

7. Konungen under trädet.

Hjuft är att under dagens hetta hvila i skuggan af ett lum-
migt träd och vänta, tills aftonvinden kommer med svalka.

Närmen er, vänner! Medan jag ligger under det skugg-
rika trädet, så gläden mitt öra med edra toner! Upprepen den
unga flickans sång, då hennes fingrar fläta mattan, eller då hon
från risfältet jagar de lystna fåglarna!

Min själ tjusas af sång. Dansen är mig ljuf som en kyss!
Låten edra steg sväfva sakta! Härmen nöjet själf!

Aftonvinden vaknar; re'n skimrar månen genom träden på
berget. Gån och bereden kvällsvard!

8. Konungens vrede.

Hvar är du, sköna Yauna? Konungen vaknar: kärleksfull sträcker han sina armar mot dig. Hvar är du, straffbara Yauna?

Lugna, ljufva nöjen smakar du i famnen af en ny älskare. Skynda, flicka; de äro de sista i din lefnad.

Förfärlig är konungens vrede. — Vakter, ilen dit, gripen Yauna och den förvägne, som mottar hennes smek!

Där komma de ohöljda och i kedjor. Kärlek blandar sig med fruktan i deras ögon.

I hafven båda förtjänt döden, I skolen hafva den.

Djärfve yngling, tag detta kastspjut och genomborra din älskarinna!

Ynglingen intogs af fasa, han störtade tre steg tillbaka och betäckte sitt anlete med sina händer. Den ömma flickan kastade på honom blickar, ljufvare än vårens honing, blickar, hvori kärleken skimrade genom tårar. Rasande fattar konungen det fruktansvärda spjutet; genomborrad är Yauna; hon sjunker ned, hennes ögon sluta sig, och den sista sucken sväfvar ur hennes döende mun. Hennes tröstlöse älskare utbrister i ett rop af fasa. Jag har hört detta rop, det har återljudat i min själ, och dess åtanke fyller mig med bäfvan. Re'n mottar han dödshugget och neddignar öfver sin älskarinnas lik. —

Olycklige, slumren förenade, slumren i ro i lugnet af grafven!

9. Den omänskliga modern.

En mor släpade sin enda dotter till stranden för att sälja henne åt de hvita.

O min mor, ditt sköte har burit mig, jag är den första frukten af din kärlek: hvad har jag gjort för att förtjäna slaveri? Jag har varit ett stöd för din ålderdom, odlat jorden för dig och plockat dig frukter; jag har för dig förföljt fiskarna i strömmen, skyddat dig mot kölden, i värmen ledsagat dig till

den doftrika skuggan; jag har vakat hos dig då du sofvit, och jagat insekterna från ditt anlete. O min mor, hvad skall det blifva af dig utan mig? De penningar, du för mig får, skola icke gifva dig en annan dotter. I elände skall du omkomma, och min största sorg skall vara att ej kunna bispringa dig. O moder, sälj ej din enda dotter!

Fåfänga böner! Hon såldes, smiddes i kedjor, fördes på skeppet och förlät för alltid sitt dyra, ljufva fosterland.

10. Olycksdagar.

Ärktuktansvärde Niang, hvarför öppnade du mitt sköte på en olycksdag?

Hur ljuft är en moders leende, då hon lutar sitt anlete öfver sin förstfödde! Huru förfärligt ögonblicket, då samma mor kastar sin förstfödde i floden för att beröfva honom ett lif, som hon knappt hann gifva!

Oskyldiga varelse, den dag, du ser, är olycklig, och alla de följande stå under dess bedröfliga inflytelse.

Om jag lämnar dig vid lif, skall fulheten fräta blommorna af dina kinder, en häftig feber glöda genom dina ådror. Omhvärfd af plågor skall du uppväxa, promeransens saft blir bitter på dina läppar; giftiga fläckar skola förbränna den risskörd, dina händer odlat; fiskarna skola utspana dina nät och undvika dem; kall och utan sötna skall din älskades kyss vara, och sorgen följa dig i hennes famn.

Dö, o min son, dö en gång, för att ej tusen gånger dö!

Grymma tvång, förfärlige Niang!

Siciliansk sång.

Säg mig, spåda bi, o säg mig, Öfverallt på ängens örter
 hvart du skyndar nu så tidigt, dallrar daggen än från natten;
 än på ingen bergspets gjuter akta dig, att den ej skadar
 morgonrodnaden sin stråle. dina guldbestänkta vingar.

* Efter Herders bearbetning, äfvensom de tio närmast följande styckena.

Ser du, alla blommor slumra jag vill visa dig ett ställe,
 än i sina gröna knoppar, där du ständigt finner honing.
 luta än i drömmar hufvu't
 lätt mot sina veka bäddar.

Men du lyfter käck din vinge, Känner du min hulda Nice?
 mäter utan rast din bana: Nice med de sköna ögon,
 säg mig, späda bi, o säg mig, hennes läppar andas sötma,
 hvart du syftar, hvart så tidigt. outtömlig sötma, ständigt.

Vill du honing? Icke annat! På dess sköna rosenläppar,
 Hvila då din lätta vinge; där finns honing, ljuflig honing;
 skynda dit och suga, suga!

Den korta våren.

Spanskt original.*

Våren är ej evig, flickor,
 våren är ej evig!
 Låt er ej af tiden gäckas,
 icke narras af er ungdom;
 tid och ungdom binda kransar
 af för veka blommor.

Våren är ej evig, flickor,
 våren är ej evig!
 Bäst I tron er lefnadsklocka
 morgontimmar er förkunna,
 slår hon redan aftontimmen,
 som er glädje slutar.

Våren är ej evig, flickor,
 våren är ej evig!
 Snabbt förflyga våra dagar,
 och bevingade af roflust
 komma de, vår fest att störa,
 som harpyer åter.

Våren är ej evig, flickor,
 våren är ej evig!
 Glädjens, då I glädjas kunnen,
 älsken, medan er man älskar,
 innan åldern snart försilfrar
 edra gyllne lockar!

Sorg och glädje.

Hur vemodfullt Alcino,
 Guadianas Amfion, sjunger,
 sjunger lifvets korta glädje,
 lifvets långa sorger sjunger.

att med honom bergen klaga,
 vågorna med honom sucka:
 »Kort är stunden, lång är trånan,
 glädjen falsk och sorgen trogen.»

Mäktigt slår han an sin djupa
 gyllne cittras alla strängar,

»Glädjen», sjöng han, »är en
 blomma,

* Denna sång och de två nästföljande äro författade af skalden Gongora

som med morgonrodnan vaknar; »Då och då rörs ödets järnkam
re'n af första solblick mattad, i de sträfva, gröna håren.»
vissnar hon, så fort det kvällas.»

Och med honom klaga bergen,
vågorna med honom sucka:
»Re'n af första solblick mattad,
vissnar hon, så fort det kvällas.»

»Sorgen är en ek, som rotad
står, lik berget, där den föddes;
då och då rörs ödets järnkam
i de sträfva, gröna håren.»

Och med honom klaga bergen,
vågorna med honom sucka:

»Som en hind med pil i hjärtat
flyr vår snabba lefnad undan,
och, en mussla, krälar hoppet
långsamt i de lätta spären.
Kort är stunden, lång är trånan
glädjen falsk och sorgen trogen.»

Och med honom klaga bergen,
vågorna med honom sucka:
»Kort är stunden, lång är trånan,
glädjen falsk och sorgen trogen.»

Den sörjande fiskaren.

Uppå en skyhög klippa,
som i den vilda vågen
står dag och natt och bjuder
åt stormen sina sidor,

där satt den arme fiskarn,
hans nät låg sträckt på sanden.
Från honom fröjd och lycka
med älskarinnan flyktat. —
Hur klagade han sorgligt!

Att under honom vågen,
och bakom honom klippan,
och rundt kring honom vinden
hans sorgsna sång besvarte:

»Hur länge, hulda flicka,
hur länge vill du fly mig,
vill vara hård som klippan
och flyktig såsom vinden?»
Hur klagade han sorgligt!

»Ett år förgått, du hårda,
se'n från min strand du flydde,

som, se'n du for, förvildats
och stormar som mitt hjärta.

Mitt nät ur handen sjunker,
som lifvet sjunker hädan,
mitt hjärta bräcks mot klippan,
som denna bölja brytes.»
Hur klagade han sorgligt!

»Du, som på land och bölja
ditt rof ej än förfelat,
som hvarje flykting hinner,
o kärlek, lätta fågel!

Hvad båta dina vingar?
Hvad hjälpa dina pilar?
När hon dig ständigt undflyr,
som mig mitt allt beröfvat!»
Hur klagade han sorgligt!

Att under honom vågen,
och bakom honom klippan,
och rundt kring honom vinden
hans sorgsna sång besvarte.

Eko.

Spansk sång.

Vid den tysta bäckens vågor Du blott är min lefnads stjärna,
 sjöng Tiren med fuktad utan dig är lifvet död;
 blick; och jag gaf dock lifvet gärna,
 sjöng för Phyllis sina lågor, gaf det tusen gånger gärna,
 sjöng sin kärleks ljufva plågor, o herdinna, om du bjöd.
 och till svar af Phyllis fick: »Herde, jag förstår dig ej,
 »Herde, jag förstår dig ej, herde, ack, jag tror det ej.»
 herde, ack, jag tror det ej.»

Kärlek, sjöng han, kärlek bara, Syns ej du, — hvad sorgsna
 annan lön jag ej begär; stunder!
 vill ej ens din blick mig svara, Syns du, — hvilken oro ny!
 skall jag evigt gäckad vara, Och jag söker dina lunder,
 evigt trogen dock jag är. och jag skyr dem dock därunder,
 »Herde, jag förstår dig ej, kan ej nalkas dig, ej fly.
 herde, ack, jag tror det ej.» »Herde, nu förstår jag dig,
 herde, ack, jag älskar dig.»

Darthulas grafsång.

Af Ossian.

Flicka från Kola, du sofver!
 Shelmas strömmar, de blåa, kring dig tiga.
 De sörja dig nu, du sista gren
 af Thrutils stam.

O, när står du upp i din skönhet åter,
 skönaste flicka i Erin?
 Du sofver grafvens långa sömn,
 din morgonrodnad är fjärran.

Aldrig, o, aldrig nalkas väl solen
 väckande mer din bädd: — »Stå upp!
 Stå upp, Darthula!
 Vår är där ute,
 dess vindar susa.
 På gröna kullar, tjusande flicka,
 vagga nu blommor, i dalen skjutande löf!»

För alltid, för alltid, o sol, du vike
från flickan från Kola: hon sofver.
O, hon står ej upp i sin skönhet åter,
ej ser du, hur huld hon vandrar mer.

Den trogna flickan.

Skotländsk visa.

Fälskt eller rätt, man säger lätt:
»En kvinnas tro är fal;
hon snart bedrar och lämnar kvar
åt kärlek endast kval.»
Det säges så. Nu lyssnen på
hvad om en flicka här,
som ej för lek sin trohet svek,
till att förtäljas är.

Till hennes tjäll en mulen kväll
dess älskling smög på tå.

»Låt dörren upp, låt skyndsamt
upp:
förr'n någon vakna må.»
Och dörrn gick upp, gick skynd-
samt upp:

»Jag snart ifrån dig drar,
till döden fälld, af dom och väld,
jag nu blott afsked tar.

Jag måste hän, bland skogens
trän

kan jag en fristad få.»
»O nej, o nej, allena ej,
men jag vill med dig gå.
Hvad är all fröjd, i lifvet röjd?
Som bubblan den förgått.
O älskling, nej, allena ej;
oss skiljer döden blott.»

»Nej, stanna kvar, där förr
du var,
du kan ej följa mig!
Hur skall det bli att lefva i

en öde skog för dig?
Bland snår och ris, bland frost
och is,
bland hunger, kval och strid;
nej, hulda, nej, du följer ej.
Blif kvar och lef i frid!»

»Nej, gode, nej, gå ensam ej,
jag dig med tårar ber.

Förlåten, o, hvar får jag ro,
hvad är mig lifvet mer?

Bland snår och ris, bland frost
och is,
bland hunger, kval och strid,
här vid ditt bröst jag har mintröst,
min värme och min frid.»

»Ack, hulda, nej, du får det ej,
blif här ej mera min!
Hvar sorg, så vild, gör tiden mild;
han mildrar äfven din.

Hvad skall vår stad, dess tungor
hvad

ej hvässa skarpt som svärd,
att hugga ned ditt rykte med,
se'n man försport din färd?»

»Nej, gode, nej, säg sådant ej,
mig tröstar ingen tid;
med hvarje dag, blott mera svag,
skall jag bestå min strid.

Hvad rör vår stad, dess tungor
hvad

min smälek eller dygd?

Kom, gode, hän till skogens trän,
och där vi finna skygd.»

»Se skogen, den är hemsk,
min vän,

och farlig likaså;
ser du min hand på bågens band,
skall du ej bäfva då?

Och gripes jag, fast vek och svag,
min lott du dela får.
På år af nöd, blir slutet död;
nej, dröj, jag ensam går!»

»Nej, gode, nej! Ger kärlek ej
i farans stund oss mod?
Af kvinna kan den göra man,
af svaghet hjältemod.
Ser jag din hand på bågens band,
skall jag ditt öga bli,
och så mot nöd och så mot död
förenta kämpa vi.»

»Se, skogens famn är blott en
hamn
för vilddjur och för brott;
på ditt gemak blir molnet tak,
och skyl ge löfven blott.
Din kammar där en håla är,
din bädd blir snö och is,
till vin du får en vattentår
och hunger blott till spis.»

»Nej, skogens famn skall bli
en hamn
för friheten och dig;
i ditt förvar mitt tak jag har,
och hydda är du mig.
Din starka hand skall lägga band
på röfvere och djur,
och hvad vi mer behöfva, ger
en kärleksrik natur.»

»O nej, o nej, du får det ej!
Din kind skall blekna där,

din lätta dräkt mot storm och fläkt
ej något värn beskär.

Ej moders röst, ej systrars tröst
skall finna dina spår. —
En kvinnas barm blir kall som
varm;
farväll! Jag ensam går.»

»Farväl, minmor! Din dotter for
med den, hon trohet svor.
Farväll! Ej mer, o systrar, er
i hemmets sal jag ser. —
Se, dagens sken, det ljusnar re'n:
upp, älskling, låt oss fly;
hvad rör mig värld, hvad mod
och flärd,
hvad rör mig kind och hy!»

»Välän, så stå, hur fast du må:
men hör ett ord ännu:
i skogen där en flicka är,
som bättre är än du.
Den gamlas lag föraktar jag,
den nya är mig kär.
Jag söker frid, ej kvinnostrid,
du kan ej vara där.»

»Låt vara så, en flicka må
i gröna skogen bo:
ock henne vill jag höra till
med ömhet och med tro,
vill älska dig och öfva mig
i tålmod och fog
och tjäna den, du tar till vän,
om hundrade du tog.»

»Mitt enda väl, du trogna själ,
hvem finner fläck hos dig,
ej såg jag en som du så ren,
så kär var ingen mig.
Var lugn och glad: hvad nyssa
jag sad',
var blott en dikt, ej mer;

ett grefligt namn, en skuldfri famn   Hvad är så halt, så lätt, så falt
jag åt din kärlek ger.»   som falska männens ord?
  Din tro består. I känslans vår
      »Hvem helst du är, den du   min kärlek nu du har,
  har kär,   och samma vän i hösten än
är som en drottning spord.   skall du i mig ha kvar.»

Chevy-jakten.

Engelsk ballad.*

1.

Ford Percy från Northumber-   och skyttar hukade sig ned
  land,   vid breda bågars klang.
en ed han svurit har:
på Chiviaths berg att jaga   Och hjortar ströko genom skog,
i trenne runda dar,   nu där, nu åter här,
till trots för riddar Douglas,   och hundar sökte i ris och snår,
och hvem med honom var.   att finna rofvet där.

      »De bästa hjortar på Chiviath   Med måndags morgon Percys
skall jag fälla och föra bort.»   män
      »Vid Gud!» sad' riddar Douglas,   på Chiviaths berg sig ställt,
      »hans väg skall blifva kort.»   en timme efter middag re'n
  de hundra hjortar fällt.

Och Percy ifrån Bambrow kom
med en skara, stolt att se;
väl femton hundrade skyttar
från landamären tre.
      De blåste död kring fältet nu
och drogo djuren hop.
Till nederlaget Percy kom
och såg de slagnas hop.

Med måndags morgon börjar han
på Chiviaths berg sin jakt.
Hvart spenbarn känner den med
  sorg:
det blef en blodig jakt.
Han sade: »Douglas lofte så
att tala med mig i dag;
dock, att han ej komma skulle,
vid Gud, det visste väl jag.»

Och kopplen drefvo skogen   En squire ifrån Northumber-
  kring,   land
och villebrådet sprang,   han ser till slut dock där:

* En äkta folksång, utomordentligt hänförande äfven i sin tyska omklädnad.

Kom, gode, hän till skogens trän, din lätta dräkt mot storm och fläkt
och där vi finna skygd.» ej något värn beskär.

»Se skogen, den är hemsk, Ej moders röst, ej systrars tröst
min vän, skall finna dina spår. —
En kvinnas barm blir kall som

och farlig likaså; varm;

ser du min hand på bågens band, farväll! Jag ensam går.»

Och gripes jag, fast vek och svag, »Farvål, min mor! Din dotter för
min lott du dela får. med den, hon trohet svor.

På år af nöd, blir slutet död; Farväll! Ej mer, o systrar, er
nej, dröj, jag ensam går!» i hemmets sal jag ser. —

»Nej, gode, nej! Ger kärlek ej Se, dagens sken, det ljusnar re'n:
i farans stund oss mod? upp, älskling, låt oss fly;

Af kvinna kan den göra man, hvad rör mig värld, hvad mod
af svaghet hjältemod. och flärd,

Ser jag din hand på bågens band, hvad rör mig kind och hy!»

och så mot nöd och så mot död »Välän, så stå, hur fast du må:
förenta kämpa vi.» men hör ett ord ännu:

»Se, skogens famn är blott en i skogen där en flicka är,

hamn som bättre är än du.
Den gamlas lag föraktar jag,
för vilddjur och för brott; den nya är mig kär.
på ditt gemak blir molnet tak, Jag söker frid, ej kvinnostrid,
och skyl ge löfven blott. du kan ej vara där.»

Din kammar där en håla är, »Låt vara så, en flicka må
din bädd blir snö och is, i gröna skogen bo:
till vin du får en vattentår ock henne vill jag höra till
och hunger blott till spis.» med ömhet och med tro,

»Nej, skogens famn skall bli vill älska dig och öfva mig
en hamn i tålmod och fog

för friheten och dig; och tjäna den, du tar till vän,
i ditt förvar mitt tak jag har, om hundrade du tog.»

och hydda är du mig. »Mitt enda väl, du trogna själ,
Din starka hand skall lägga band hvem finner fläck hos dig,

på röfvare och djur, ej såg jag en som du så ren,
och hvad vi mer behöfva, ger så kär var ingen mig.

en kärleksrik natur.» Var lugn och glad: hvad nyss

»O nej, o nej, du får det ej! jag sad.»

Din kind skall blekna där, var blott en dikt, ej mer;

ett greffligt namn, en skuldfri famn jag åt din kärlek ger.»

Hvad är så halt, så lätt, så falt som falska männers ord?
Din tro består. I känslans vår
»Hvem helst du är, den du min kärlek nu du har,
har kär, och samma vän i hösten än
är som en drottning spord. skall du i mig ha kvar.»

Chevy-jakten.

Engelsk ballad.*

1.

«**F**ord Percy från Northumber-
land,

en ed han svurit har:

på Chiviaths berg att jaga
i trenne runda dar,
till trots för riddar Douglas
och hvem med honom var.

»De bästa hjortar på Chiviath
skall jag fälla och föra bort.»

»Vid Gud!» sad' riddar Douglas,
»hans väg skall blifva kort.»

Och Percy ifrån Bambrow kom
med en skara, stolt att se;
väl femton hundrade skyttar
från landamären tre.

Med måndags morgon börjar han
på Chiviaths berg sin jakt.

Hvart spenbarn känner den med
sorg:
det blef en blodig jakt.

Och kopplen drefvo skogen
kring,
och villebrådet sprang,

och skyttar hukade sig ned
vid breda bågars klang.

Och hjortar ströko genom skog,
nu där, nu åter här,
och hundar sökte i ris och snår,
att finna rofvet där.

Med måndags morgon Percys
män

på Chiviaths berg sig ställt,
en timme efter middag re'n
de hundra hjortar fällt.

De blåste död kring fältet nu
och drogo djuren hop.
Till nederlaget Percy kom
och såg de slagnas hop.

Han sade: »Douglas lofte så
att tala med mig i dag;
dock, att han ej komma skulle,
vid Gud, det visste väl jag.»

En squire ifrån Northumber-
land
han ser till slut dock där:

* En äkta folksång, utomordentligt hänförande äfven i sin tyska omklädnad.

fram tågar riddar Douglas,
med honom en väldig här,

»Vid Gud», sad' riddar Douglas,
»er väg skall blifva kort.»

med hillebårder, spjut och svärd,
att skådas vidt och bredt;
ej bättre män till bröst och arm
har kristenheten sett.

Den ädle Douglas talade
till Percy åter så:
»Att döda män förutan skuld,
det vore synd ändå;

Två tusen spjutbeväpnade
af obefläckad frejd,
längs Tvide burna alla
i Tivedalens nejd.

men, Percy, du är lord af land,
och jag af stånd som du;
vi låta folket stå bredvid
och slåss, vi båda, nu?»

»Låt af från djuren», Percy
sad',
»en hvar sin båge tag;
ej mer han haft den nödig
allt från sin födslodag.»

»Väl, straffe Gud», så Percy
sad',
»hvem som det neka vill.
Det skall du, käcke Douglas,
min själ, ej vittna till.

Till häst den starke Douglas
drog,
framför sin krigshär han;
hans rustning blänkte såsom glöd,
ej fanns hans öfverman.

I England, Skotland, Frankerik
har ingen kvinna födt
den, jag med Gud och lycka
ej gladt i striden mött.»

»Säg», sade han, »hvad folk
är ni,
och hvem är den, er för?
Hvem gaf er lof att jaga
i park, som mig tillhör?»

En squire ifrån Northumber-
land,
Withrington, trädde fram:
»Skall slikt i England täljas för
kung Henrik, till vår skam?»

Den förste man, som gaf ett
svar,
lord Percy själf var den:
»Hvad folk, det säga icke vi,
ej heller vilkens män,
men vi jaga här i parken;
vill du det hindra än?»

I ären rike lorder två,
en fattig squire är jag,
och skulle se de ädle slåss,
och icke dela slag?
Nej, tryta mig ej vapen blott,
ej tryter hjärtelag.»

De bästa hjortar i Chiviath
vi skjutit och föra bort.»

En dag, en dag, en fasans dag,
en blodig dag blef den.
Min första sång är slutad. Snart
jag sjunger mera än.

2.

Nu Englandssöner bågens spänt
med hjärta och med mod.
Den första svärm, de sköto af,
göt fjorton skottars blod.

Gref Douglas själf för skottarna
i spetsen tappert stred;
vid Gud, det vistes öfverallt,
där han sår och jämmer spred.

Gref Douglas som en båld genral
tredelte nu sin här.
Från trenne sidor bröt den in
med väldiga gevär.

Och många djupa sår det gafs
åt våra skyttars hop,
och mången ädel hjälte föll,
visst ej med glädjehop.

Hvar engelsman lät bågen bli
och drog sitt svärd alltre'n;
en fasans syn det var att se
på hjälmarna dess sken.

Ej pansar hårdt, ej pråktig hjälm
mot våra glafvar höll;
och mången, som var käck och
stor,
till de våras fötter föll.

Till slut med Douglas Percy
kom
att pröfva svärdens bett.
De höggo friskt med Maylands
stål,
för bäge blef det hett.

Som blix på blix de gafvo slag,
de båda män af mod,
tills blod ur deras hjälmars sprang,
som om det regnat blod.

»Håll upp, o Percy», Douglas
sad',
»mitt fasta löfte hör:
till konung James i Skotland
jag dig som grefve för.

Din lösen skall du hafva fri,
så tag min lofven nu;
för ty af alla, som jag slog,
den tappreste är du.»

»Nej», sade grefve Percy, »nej!
Mitt första ord det var,
att jag för ingen viker,
som kvinna burit har.»

Och se, då kom med fart en pil,
sänd af en väldig arm;
gref Douglas har den träffat
i djupet af hans barm.

I lefver och i lunga in
den skarpa pilen skar.
Ej många ord han talte se'n
i sina lefnadsdar:
»Gå på, gå på, mitt tappra folk!
Med mig det varit har.»

Gref Percy, stödd emot sitt
svärd,
såg Douglas blekna då;
han tog den dödes hand och sad':
»Ve, att jag ser dig så.

Att rädda dig, jag delte gladt
på trenne år mitt land;
ty bättre arm och hjärta har
ej hela nordens land.»

Det såg en skotländsk riddare,
Montgomri hette han,

han såg gref Douglas falla
och lade spjutet an.

när klockan ljöd till aftonbön,
var fjärran än dess slut.

Han jagar fram på en korsar
emellan hundra skott,
han stannar ej, han dröjer ej,
han söker Percy blott.

De räckte först hvarandra hand
vid månens dröjda sken;
de hjälpte upp hvarann, men stå
förmådde få allen!

Han måttar emot Percy lord
en stöt, som drabbar svår.
Hans säkra järn, hans starka spjut
igenom Percy går.

Till England kommo femtitvå,
af femton hundra, hem;
till Skotland, af två tusende,
de kommo femtifem.

På motsatt sida lansens udd,
en aln i längd, man ser:
två män som de, som föllo här,
har icke jorden mer.

De andra lågo döde där
eller kunde ej stå opp.
Hvart spenbarn känner än med
sorg
det blodiga förlopp.

En bågskytt från Northumber-
land
såg Percy falla blek,
han bar en båge i sin hand,
som honom aldrig svek.

Död låg där med lord Percy
själf
Johan af Aggerston,
den snabbe Roger Hartley,
Vilhelm, den djärfve Heron.

En pil han tog, en aln i längd,
och hväste uddens stål,
ett skott han mot Montgomri sköt,
visst ej på lek hans mål.

Georg, den tappre Lovli,
en riddare af namn,
och Raff, den rike Rugbi,
de lågo där fann vid fann.

Den pil, han mot Montgomri
sändt,
i målet snart den stod.
Dess svanepennor dränkte sig
allt i hans hjärteblod.

Om Withrington det gör mig
ondt,
han var så käck och djärf;
när fötterna han mist, på knä
han spridde än fördärf.

Ej fanns där en, som ville fly,
en hvar blott strida kan.
Med sönderhuggna svärd ännu
de drabba mot hvarann.

Där låg med grefve Douglas död
Hew af Montgomri, sir;
den tappre David Lewdal,
hans systerson, låg där.

En timme före vesper bröt
på Chiviath striden ut;

Med honom Karl af Murrey,
som ingen fotbredd vek.

Hew Maxwell, ock en lord af land,
med Douglas låg där blek.

Vid gryningen man bar dem

bort
på björk och hasselträn,
och mången änka kom med sorg
och bar sin make dän.

O Tivedal, du klaga må!
Northumberland, ej le!
Två män som de, som föllo här,
skall mer er gräns ej se.

Det kom ett bud till Edinburgh,
där Skotlands konung satt:
»Din greve Douglas slagen är
och död vid Chiviath.»

Af sorg han sina händer vred
och ropte: »Ve, o vel!
En sådan man skall jag ej mer
i hela Skotland se.»

Det kom ett bud till London
ock,

där konung Henrik satt:
»Din greve Percy slagen är
och död vid Chiviath.»

»Gud varemed hanssjäl inåd!»
föll konung Henrik i,
»väl hundrade hans likar
i landet äga vi.
Men, Percy, lefver jag, så sant
skall du ock hämnad bli.»

Och som vår ädle konung svor
och kungaeden bjöd,
så stridde han vid Humbledown,
att hämnas Percys död.

Där ädle skottar trettiosex,
på samma dag en hvar,
vid Glendal under vapenbrak
på fältet blefvo kvar.

Allt sådan var nu Chevy jakt,
ett sådant slut tog den.
Vid Otterborn, hvar slaget stod,
de gamle visa än.

Ellisabets klagan.*

Engelskt original af Shenstone.

ill du höra, hur Elisa
i sitt fångsel sjöng en sång,
för sin stolta systers hårdhet
klagande i häktets tvång?
Ute såg hon glada flickor
leende till lekar gå;
o, hur såg hon nu med saknad,
hvad de höge dock försmål!

»O, hvem ville, född i skuggan,
lämna lugnet af sin dal,
för en purpurskrud, en krona
söka hofvets gyllne sal?
Långt från ondskan som från
prakten
lefver kärlek ren och huld;
ack, mot kärleken hur ringa
är ej världens tomma guld!

* Elisabet af England satt, förrän hon blef drottning, i fängelse i Woodstock 1554.

Arma herde, du med afund kranza hennes lätta spår.
 mot de stores lycka ser. Hvilken drottning öfver riken
 O, den gyllne dräkt, mig pryder, får som hon på rosor gå?
 är en boja blott, ej mer. Ack, belastad med juveler,
 Kärleken, lik sommarsolen, ler och sjunger ingen så.
 gör din lefnad ljus och varm;
 lättare än ordensstjärnan
 är en blomma vid din barm.

Se, hur flickan där med hjo- Vore jag bland eder buren,
 den blott en tärna från er dal,
 den klängde öfver fjäll och kulle,
 leende mot hemmet går; höjde gladt till sång min röst,
 blommor, nyss ur knoppen och en blomkrans blef min krona,
 skjutna, och mitt rike herdens bröst.»

Furstebordet.

En böhmisk historia.

Hvem är denna, som på gröna ängen
 sitter midt ibland tolf ädla herrar?
 Jo, Libussa, jo, den vise Kroko's
 visa dotter, böhmarnes furstinna,
 sitter där och skipar lag och dömer.
 Men hon fäller nu en dom med skärpa
 mot en rik, mot Rotzan, och den rike
 springer upp i vrede, slår mot jorden
 trenne gånger med sitt spjut och ropar:
 »Ve oss, ve oss, Böhmens tappra kämpar,
 som en kvinna kufvar och bedrager,
 en med långa lockar, korta tankar.
 Hellre dö än träla för en kvinna!»

Och Libussa hör det, och fast talet
 sårar djupt den ädlas milda hjärta,
 ty en mor för landet var hon ständigt
 och rätträdigas och godas tillflykt,
 ler hon dock och talar, full af mildhet:
 »Ve er, ve er, Böhmens tappra kämpar,
 att en kvinna älskar er och dömer,
 borden få en man till eder furste,
 få en gam i stället för en dufva.»

Och hon uppsteg, full af stilla vrede:
»Nästa morgon skall jag kalla eder
och er gifva hvad I önsken.»

Alla
blefvo stumma kvar och blygsselfulla,
alla kände, hur med ondt de lönte
hennes trohet, moderskärlek, vishet;
sagdt var ordet dock, och under längtan
efter morgondagen, mannen, fursten,
skildes alla åt i blanka skaror.

Länge hade flere rika herrar
sökt Libussas hand och tron att vinna,
lockat henne med juveler, smicker
och med gods och hjordar. Dock Libussa
ville ej sin hand och tron försälja.
Hvem skall nu hon välja? Hvarje ädling
sofver störd och väntar morgondagen.

Morgon blir. Och sierskan Libussa
dröjer ännu utan sömn och hvila;
dröjer på det höga helga berget,
spörjer Klimba, tills gudinnan slutligt
talar så och yppar rikets framtid:
»Upp, välan, Libussa, stig då neder,
bakom berget där vid Bilas stränder
skall din hvita häst en furste finna,
som gemål dig blir och kungars stamfar.
Trägen kör kan där två hvita tjurar,
bär i hand en kvist utaf sitt stamträd,
håller på ett bord af järn sin måltid.
Ila, dotter, ödets timme ilar.»

Så gudinnan. Och Libussa ilar,
samlar Böhmens kämpar, lägger kronan
ned på jorden se'n och talar detta:
»Upp, välan, I Böhmens tappra kämpar,
bakom berget där vid Bilas stränder
skall min hvita häst en furste finna,
som gemål mig blir och kungars stamfar.
Trägen kör han där två hvita tjurar,

bär i hand en kvist utaf sitt stamträd,
håller på ett bord af järn sin måltid.
llen, söner, ödets timme ilar.»

Och de skynda, taga skrud och krona
och framför sig hästen, snabb som vinden,
och en snöhvít örn att sväfvva ofvan.
Men vid Bilas stränder bortom berget
stannar hästen, gnäggjar mot en bonde,
som sin åker plöjer. Djupt förvånad
stannar skaran. Plöjarn framgår tankfull,
drifver trägen tvenne hvita tjurar
med en torkad kvist i högra handen.

Och de sade honom högt god morgon.
Men han kör blott sina hvita tjurar,
hör dem icke. »Var oss hälsad, främling,
höga gudars älskling, du vår konung!»
Och de trädde fram till honom, lade
manteln kring hans skuldror, konungskronan
på hans hufvud. — »O, att dock ni hade
låtit mig till slut min åker plöja»,
säger han, »ert rike visst det båtåt;
dock det snabba ödets stund är inne.»

Och han sticker kvisten ned i jorden
och från plogen löser sina tjurar.
»Gån till hemmet!» Plötsligt upp i luften
höjde sig hans hvita tjurar, gingo
i det närbelägna berget åter.
Och det slöt sig till, och ur dess sköte
sprang en bölja fram, som ännu väller.
Men i jorden grönskar hastigt kvisten,
skjuter upp i trenne grenar. Häpna
se dem alla. Och Przemysl, den vise,
(så han hette) vänder plogen uppåt,
framtar ost och bröd ifrån sin väska,
ber dem sätta sig på marken neder,
och på plogens järn han lägger kosten.
»Delen nu en måltid med er furste.»

Och de häpna öfver ödets sanning,
se ett bord af järn framför sig, skåda

kvisten skjuta löf; men, hvilket under!
 snart förtorkas tvenne af dess grenar,
 och den tredje blommar. Slutligt kunna
 de ej tuga mer, och plöjarn talar:
 »Vänner, undren icke! Denna telning
 är min kungastam; de skola många
 vilja härska och förtorkas. En blott
 skall en konung bli och blomma.»

»Herre,
 men till hvad det underbara bordet?»
 »Och I veten ej, hvad bord en konung
 äter vid? Af järn det är, hans tjurar
 ären I, som plöjen bröd åt honom.»

»Men ni var så trägen i att plöja,
 vredgades att ej få sluta tege.»
 »O, att jag den hunnit slutat! Hade
 dock Libussa senare er hitsändt,
 aldrig skulle då, så talar ödet,
 söta frukter brustit i ert rike.
 Nu i berget äro mina tjurar.»

Och han kastar sig uppå den sköna
 hvita hästen, som af stolthet frustar.
 Men hans skor af lindbark voro, sydda
 af hans egen hand med bast tillhopa,
 och de kläda fursteskor på honom.
 »Spara», ropar fursten då från hästen,
 »spara mina skor af lindbark, sydda
 af min egen hand med bast tillhopa.
 Se må barn och barnabarn, hur en gång
 deras konungslige stamfar vandrat.»
 Kysser dem och gömmer dem i barmen.

Och de rida, och han talar vänligt,
 talar vist, att i hans långa klädnad
 Je en gud sig nästan tycka skåda.
 Och de komma till Libussas boning,
 som dem möter glad med sina jungfrur,
 och till furste koras han af folket,
 och till make väljs han af Libussa.

Och de styrde väl och gladt och länge,
 gåfvo hälsosamma lagar, byggde
 städer upp; och kvisten stod i blomma,
 och som minnen bibehöllos skorna,
 och vid ploggen rådde flit så länge
 Primislaus och Libussa lefde.

* * *

Ve, o ve, hans kvist är nu förtorkad,
 och hans skor, de enkla, äro stulna,
 och hans järnbord är en gyllne taffel.

Den första bekantskapen.

Litauisk folksång.

Djupt i natt och mörker,
 djupt i täta skogen
 fjärran var min hulda flicka,
 förr'n jag henne kände.

Obekant med henne
 red jag en gång ditåt,
 valde mig en plats i hörnet
 vid det hvita bordet.

Sorgsen i mitt hjärta
 snyftade och grät jag;

då — då såg den hulda flickan
 sneglande uppå mig.

Och nu gick kring laget
 skummande en kanna;
 huj! det blef en annan lefnad
 nu, hvem galler skålen?

Dig nu galler skålen,
 dig, du sköna flicka,
 skild så långt från mig tillförne —
 nu min älskarinna!

Gammal malorossisk visa.*

Duett.

Bort från Donaus strand han minns, att då du fjärran drager,
 drog, blir jag ensam här.»

afsked af sin flicka tog;

»Flyg, mins svartahingst, kosacken
 från hans hembygd bär!»

»Skynda ej, o älskling, än,
 se, med tårar ber din vän;

»Sörj ej, flicka, — tåren spar
 i ditt blåa ögonpar!
 Vänta segerkrönt från striden
 att mig återfå.»

* En försökt öfversättning från de rika förråden af gamla ryska folksånger torde för originalernas utmärkta skönhet finna benägne läsare.

»Annat allt mig lika är,
dig allena jag begär,
var blott oskadd du, min glädje,
se'n må allt förgå.»

»Zaren bjuder, plikten rår,
hären väntar, timmen slår,
att mot hätska skaror skydda
gräns och land och lif.»

»Äfven utan dig sitt fall
fienden ej undgå skall. —
Drag ej, älskade, till striden,
mig ej öfvergif!»

»Skall kosacken säga då,
säga glad af segrar så,

att jag feg och själf förgäten
svikit folk och zar?»

»O, min fröjd, mitt ljus, mitt
allt,

har vårt öde så befallt,
drag att strida, blott i minnet
håll din flicka kvar!»

»Aldrig skall jag glömma dig,
innan lifvet glömmet mig;
men om jag i striden faller,
gråt för mig en tår!»

»Ej en tår jag gråta skall,
ädle, se'n din dag är all;
får af fienden du döden,
äfven jag den får.»

Ballad.

Af Shukowski.

Hvar är han? — så frågar den stolte Oswald —
kom, sjung mig en roande visa o skald!
Och skalden står fram; i hans öga bor harm,
ett svärd bär hans gördel, en harpa hans arm:

Tre sånger jag kan. I den ena är gömdt,
hvad re'n är förbi, hvad du mäktige glömt,
hvad själf du i mörker tillhopalagt har;
den sången är sådan: »Du mördat min far!»

En annan jag känner. I storm och i natt
till toner ej blida jag själf har den satt,
jag sjunger den ständigt vid tanken på dig;
den lyder: »Kom, mördare, kämpa med mig!»

Bort lade han harpan. De mötte hvarann,
i blixtrande ögon förbittringen brann,
och svärdens, de ljungande, sökte sitt mål,
och fallen låg Oswald för hämnarens stål.

Så klinge den sista af sångerna re'n,
 den sång jag ej tröttnar att tidig och sen
 för kärleken sjunga med jublande mod,
 den sången: »Se, mördarn är dränkt i sitt blod!»

Viken.

Af K. Massal'ski.

Solen sjönk. Sitt klara öga
 ned på viken från det höga
 sänkte kvällens stjärna re'n.
 Purprad lyste himlaranden,
 böljans yta långt från stranden
 lik en gyllne väfnad sken.

Gossen hastar i sin julle;
 duken segel vara skulle,
 och en kvist af pil han skär,
 fäster den som mast i båten,
 fattar åran, pröfvar stråten
 och re'n långt på fjärden är.

Mer och mer från stranden
 skriden,
 såg han, hur kring rymden spriden
 ljusets guldflod, rik och klar,
 spred på sjön i fjärran lägen,
 medan kring hans julle vågen
 mörk och djup som grafven var.

»O, välan jag dit då ilar,
 där i böljan ljuset hvilar»,

tänkte åter gossen då:
 och med kraft han åran lyfte.
 Stranden flydde, men hans syfte
 var ej närmare ändå.

Hoppet än hans längtan tänder,
 åran höjs med matta händer,
 men mot målet ögat ser.
 Fjärran än dock vågen glimmar,
 medan, där hans julle simmar,
 djupet mörknar mer och mer.

Natten himlahvalfvet höljde,
 bortom sjön sig ljuset döljde.
 Tröttad och med brutet hopp
 väcktes seglarn ur sin villa;
 lyckligt var dock böljan stilla,
 och mot land drefs båtens lopp.

Öfver livvets haf vi fara,
 fjärran syns vår lycka vara,
 långt på sjön ett purpursken.
 Detta sken blott himlen speglar;
 fåfängt, dödlige, du seglar:
 ljus är himmelen allen.

Ny-grekiska folksånger.

Öfver pesten, som 1814 härjade i Rapsani och Turnavos.

R e'n sörja alla byar djupt, dock kunna alla tröstas;
 Rapsani och Turnavos, ack, de kunna icke tröstas.
 Fem tusen ligga döda re'n, och ständigt dö där flere;
 olyckliga Rapsani!

Tre tusen ligga döda re'n, och ständigt dö där flere;
 olyckliga Turnavos!
 Och mödrar sörja sina barn och barnen sina mödrar;
 en kvinna sörjer mest likväl, den ädlaste i nejden.
 Af hennes söner dogo tre och tre af hennes döttrar:
 »I svala brunnar alla, ack, I kunnen nu förtorka!
 Hvem hämtar vatten mer, hvem går att tvätta i er bölja?
 Ack, alla brudar dogo re'n, ack, alla flickor dogo,
 bland bergen ligga lik vid lik och kläderna i hyddan.»

Till våren.

Du lifvets gifvare, o vår, den skönaste af tider,
 då kring en väckt natur sin glans det nya året sprider,
 då Zefyr kommer, målaren, och med sin milda anda
 begynner åter värmda fält med tusen blommor randa.
 Hur doftar ej basilikan! Ur majoranans nektar
 en balsamånga strömmar ut och genom rymden fläktar,
 och himlen ler i klarnad färg, och hafvet strålar åter,
 och åt hvart enda väsen rikt ditt lif du strömma låter.
 Med lättadt ankar seglarn re'n mot hafvet börjat styra
 och vaggas nu på vågen glad och sjunger vid sin lyra.

Näktergalen och turturdufvan.

<p>Mur är dock turturdufvan ej näktergalen olik, den kärlekslystna fågeln! Den ljufva Filomela är sällan stämd för sorgen. Förlorar hon en älskling, hon sörjer honom litet och söker sig till make</p>	<p>en annan älskling åter och sjunger gladt å nyo. — Den stilla turturdufvan vill ständigt grumla vågen, och är hon änka vorden, blir hon i skogen ständigt och sjunger klagosånger.</p>
---	--

Den förrådade kärleken.

<p>Mur om natten vi kysste hvar- andra, såg ingen, o flicka, uppå. Där stodo stjärnor på himlen, vi trodde stjärnorna då.</p>	<p>En stjärna föll från himlen, för hafvet förrådade oss den, och hafvet det sade åt rodret, och rodret åt seglarn igen.</p>
--	---

Och seglarn sjöng det sedan   nu sjunga det gossar och flickor
 för älskarinnan ut: på gator och torg till slut.

Himfy's kärleks-sånger.
 Ungerska original af Alex. Kisfaludy.

1.

Dagar komma, dagar ser jag lykta,
 men min sorg förblifver, som den var;
 stunderna på tidens vingar flykta,
 evigt blir mitt ödes tyngd dock kvar;
 elden slocknar i vulkanens ugnar,
 men min kärlek brinner aldrig ut;
 dagens stormar kvällens timme lugnar,
 men mitt hjärtas storm är utan slut;
 skog och äng i nya skrudar klädas,
 stjärnorna af fyllda banor glädas,
 själfva lyckan har sin växling fått,
 fast som klippan är min saknad blott.

2.

Såsom hjorten, nådd af pilen   Ack, men pilen trängt tillika
 från den säkre jägarns arm,   redan i mitt hjärta in.
 flyr förgäfves, snabb som ilen,   O, den flykt, jag nu försöker,
 följd af plågan i sin barm;   styngets smärta endast öker,
 så har jag försökt att vika   och mitt arma, kvalda bröst
 för din blick, som mötte min.   finner ingenstädes tröst.

3.

Svalan flyktar, löfven falla   blott en dufven fågel fryser
 susande för vinden ner;   i den nakna ekens topp.
 inga glada sånger skalla   Jordens grönska är förliden,
 öfver fält och lundar mer!   och förbi är rosentiden. —
 Isig blomsterstängeln lyser,   Skåda i mitt sjuka bröst!
 bäcken stelnar i sitt lopp,   Samma domning, samma höst!

Familj Sälls Säger.

Teckning af Aug. Malmström.

4.

Hennes ljufva röst mig rörde, källans våg, bland blommorburen,
 hennes ton som silfrets var. stannade att lyssna på,
 Filomelas sång jag hörde fågeln tystnade i lunden,
 ej så himmelskt öm, så klar. biet glömdde rosenmunnen,
 Endast öra var naturen, Zefyr i förtjusning dog,
 fångslad af dess stämman då; smärtan själf såg upp och log.

Grodorna.

Ungerskt original af Kazinczy.

Koa, koa, koa, tu, tu! vårt fall och fördärf.
 Vi gölens söner, vi börja Vår lycka fördrogs ej,
 fröjden, vår makt fördrogs ej,
 när månen tänder sitt ljus i vår glans fördrogs ej.
 höjden. Men gränser nådde
 Brekeke, koa, koa! omsider vreden.
 Tu, tu! Upp lefde åter

Mot oss har sig Dunderaren de grodors släkte;
 nådig bevisat, för oss bad Juno,
 som gölens vatten till boning oss hon skötebarnen
 visat; med moln beskärmar.
 hans heliga rådslag må evigt bli Koa, koa, koa, tu, tu!
 prisadt!

Brekeke, koa, koa, tu, tu! Skön, som den gamla
 boningen varit,
 är ock vår nya.
 En gång bebodde vi, grodor, himlen, Kristalliskt vatten
 men Phœbi lågor skyddar mot solens
 vår ofärd gjorde. brännande pilar oss.
 Då föllo grodor, Poseidon, havvets Zeus,
 hopar på hopar. han är vår fader,
 Hjälp fanns icke, vår mäktige herre,
 räddaren dröjde. vår nådige gud.
 Och folkets fäder, Med oss tritoner
 på anletet fallna, och nereïder
 till gudars konung förtrogna äro.
 om bistånd ropte, Då Sirius glöder,
 men Zeus ej hörde dem. då jorden tynar
 Nemesis kräfde och vattnet ljummas,

hvälfva af grönskande
vass de vår boning.

Mot oss har sig Dunderaren
nådig bevisat,
som gölens vatten till boning oss
visat;
hans heliga rådslag må evigt bli
prisadt!

Brekeke, brekeke, brekeke!

Stumma äro
de söner af vattnet.
Ej en bland alla
har med sin luta
Apollo vidrört.
Den stolta fågeln,
Anadyomenes
vagnspann, tiger
som cachelotten,
och såsom hvalen,
och såsom karpnen,
och såsom störn;
vi blott, vi lyckliga
äro de förstfödda,
äro de endaste
vattnets kamener.
Brekeke, brekeke, tu!

När vi vår aftonkor
jublande börja,
gläder sig himlen;
Cynthia nalkas,
och tusen och tusen
hennes ledsagare
skåda med afund
vår sälla lycka;
skåda med harm, att ej de
vatten bebo såsom vi.
Tellus förtjusas
af våra sånger

och kallar tacksam
sin största prydnad,
sin ära oss.

Och nejden lyssnar,
och höjdens klippor
och strandens hållar,
de jubla med oss:
Koa, koal!

En ängslig fågel,
färglös och liten,
som själfva lunden
i låga buskar
med blygsel gömmer —
den Filomela —
vågar med klagande
toner störa
grodornas smattrande,
ljufva kor.
Men märk det! Gudarne
straffa brottet.
En tid, och den djärfve
fågeln förstummas.
Oss låter himlen,
sig själf till nöje,
till jordens glädje,
jubla, så mycket oss lyster;
tills att i sitt sköte vintern
vagnar oss till stilla ro,
tills föryngrad åter vårens
sköna tid med veka händer
väcker oss till lifvet upp.
Tu, tu!

Mot oss har sig Dunderaren
nådig bevisat,
som gölens vatten till boning oss
visat;
hans heliga rådslag må evigt bli
prisadt!
Brekeke, brekeke, brekeke, tu!

Ekorren och gräfsvinet.

Af Kazinczy.

Ett gräfsvin, sträckt i smutsen af sin håla
 såg, hur från gren till gren en ekorr' sprang,
 han hade gjort sitt bo helt nära hålan
 uti ett gammalt träd, åt Pan beskärddt.
 »Holla, min kund», så skrek den tröga gräfvarn,
 »har du förgätit, att naturen dig
 bland djur med fyra fötter ställt också?
 Hvad oblyg stolthet! Skäms kanhända du
 att bo på marken, då en plats du dig
 bland luftens fåglar väljer? Nej, kamrat,
 stig vackert ned till oss och var som vi,
 och lämna sprången! Fader björn kan springa,
 jag ock nå'n gång; men märk, det sker modest.»
 Det lilla djuret lyssnar på predikan
 och svarar: »Gärna blef jag din kamrat;
 men du är gräfsvin, du, och jag är annat.»

Val af yrke.

Ungerskt original af Tóth.

<p> Kunde advokat jag blifva, dref jag inga andra strider, bjöd jag hjälp och bjöd jag bistånd ej i andra mål än dessa: när ert rykte, hulda flickor, vore ställdt i någon fara. </p>	<p> och med sångens trollmakt mildra ynglingarnas vilda väsen. </p>
<p> Kunde jag professor blifva, hörde mina auditorer blott, huru söta flickors hjärtan kunna bäst i låga bringas, huru deras återkärlek, deras gunst man lättast vinner. </p>	<p> Äfven doktor blef jag gärna; och jag hoppas, icke fåfängt vore då mitt nit, min möda. Mig som kärlekssjuka flickors doktor jag förklara ville och för alla patienter kärlek, kärlek blott förordna. </p>
<p> Ack, om jag en skald dock vore, skulle jag beständigt prisa ömma, goda flickors trohet </p>	<p> Skald, jurist, professor, doktor, flickor, blef jag för er gärna, men med ett kall blott jag hinner; därför sägen själfva, flickor, hvilket yrke jag skall välja för att bli er bäst till nytta? </p>

Till Cenzi.*

Ungerskt original.

Såsom hjorten älskar källan, kärleken, din kärlek, bryr mig
 biet honingsrika blommor, icke kungars helga purpur,
 så jag älskar vinets glädje   ej den lycka, andra hylla.
 och med vinet ömma sånger
 och med sången ömma kyssar,   Lycklig är jag genom bägarn,
 dina kyssar, sköna Cenzi!   lyckligare genom sången,
 När jag dricker, vaknar fröjden, lyckligast dock genom kyssar,
 tänds min håg också till sången, Cenzi, genom dina kyssar.
 och förtjusad af den ljufva

Vaggvisa.

Från tyskan.

Sof, du min lilla — min älskling är du —
 göm dina ögons små pärlor ännu!
 Allt är så tyst, som i grafven det är;
 sof, och hvar fluga bortfläktar jag här.

Ännu, mitt barn, är din gyllene tid;
 sedan — ack, gryr den väl aldrig så blid.
 När kring ditt läger bekymren sig ställt,
 slumrar du lilla ej mera så sällt.

Änglar från himmelen, täcka som du,
 sväfvva kring vaggan och le mot dig nu.
 O, de besöka dig sedan också,
 men för att aftorka tårar blott då.

Sof, du min lilla; och mörknar det än,
 tröttnar ej mamma att vagga sin vän.
 Sent eller tidigt — i moderlig barm
 vakar dock kärleken, trogen och varm.

Sonens brud.

Mjvi kysser du, fader, min fästmö här?
 »Jag kysser en dotter, som är mig kär.»

* För så väl detta stycke som öfriga här förekommande bearbetningar af främmande originaler hafva tyska öfversättningar legat till grund.

Säg, fader, hvi henne i kyrkan du för?
 »I kyrkan den fromma sin andakt gör.»

Men kransen, men kransen i hennes hår?
 »En krans ju som jungfru hon bära får.»

Men ringen, men ringen af guld så röd?
 »Den får du ärfva, då jag är död.»

Men prästen, o fader, vid altaret där?
 »Den heliges ställe det heliga är.»

Hvi leder du henne till altaret då?
 »Gå hem, min son, vi komma också.»

Och kommer du snart, min fästmö kär?
 »Då hon kommer, min son, hon din moder är.»

Tankespråk.

Såsom stormen far,
 fly vår lefnads dar;
 som en dag förflyter,
 sig vår lycka byter;
 som en afton se'n
 vinkar döden re'n.

En storm blott den fege för-
 skräcker,
 en dag blott den andra ju väcker,
 och lugnets ängel är döden;
 hvi klandrar du då dina öden?

Gåta.

Efter Schiller.

Uppå ett ändlöst bete vandra, och hvarje natt han räknar dem,
 otaligt, silfverhvita får; och ej ett enda uteblifver
 och som vi se dem nu, så andra ifrån sin krets och från sitt hem.
 dem sett se'n många tusen år.

De åldras ej, ur livvets källa En trogen hund hans hjälp är
 de dricka evig ungdom där, vorden,
 och till en herde de sig sälla, och främst en munter vädur
 hvars böjda horn af silfver är, går.
 Ur gyllne portar han dem och herden, som om hjorden
 drifver, råf?

Epigrammer.

Efter Schiller.

Ljus och färg.

Fo, du eviga ena, hos den, som evig och en är,
färg, du skiftande, kom vänligt till mänskorna ned!

De forskande.

Allt vill människan nu utforska, det inre, det yttre;
sanning, hvar räddar du dig undan den rasandes jakt?
Dig att fånga draga vi ut med nät och med stänger;
se, och med andesteg skrider du mellan oss hän.

Dilettantism.

Om dig lyckas en vers i ett bildadt språk, som på förhand
diktar och tänker för dig, tror du dig vara en skald?

Naturlag.

Så det varit, min vän, så skall det blifva, att vanmakt
har sin regel som sin, kraften sin verkan som sin.

Sällsynt förening.

Hvaraf kommer, att smak och geni så sällan förenas?
Smaken fruktar för kraft; tygel föraktar geniet.

Ungdomskällan.

Tro mig, en fåfång dikt är ej ungdomskällan; hon rinner
verklig och evig. Hvar? frågas. I skaldernas konst.

Det gemensamma.

Se, vi hata, vi strida, vi skiljas af tankar och lustar,
ack, och emellertid grånar din hjässa som min!

Förhoppningarna.

Ut i det vida far du med tusen segel, o yngling!
Gubbe, med krossad köl drifver du åter i hamn.

Odödlighet.

Hvad? För döden du bäfvar? Du önskar att lefva odödligt?
Lef i det hela; då du multnat, det lefver ännu.

Vägvisaren.

Efter Fr. Stolberg.

ode gubbe, så, som du mig vist vägen,
 må ock Gud dig leda till dessa hyddor,
 hvilkas stig den grubblande vise sällan
 spanar och finner.

Enfald, kärlek talte ditt milda öga.
 Enfald för oss ditåt — och broderkärlek
 öfverskyler svaghetens irring, blidkar
 domarens åskor.

Sankt Georgs riddare.

Romans af Uhland.

1.

ällt trumpetens toner skalla
 vid Sankt Stefan af Gormaz,
 där den tappre gref Fernandes
 af Kastilien läger har
 och de morers kung, Almansor,
 rycker med en härsmakt an,
 från Kordova har han tågat
 att bestorma denna stad.
 Re'n Kastiliens riddarskara
 sig till häst beväpnad satt,
 och den tappre grefven rider
 mönstrande från rad till rad:
 »Paskal Vivas, Paskal Vivas,
 du vår riddaräras glans,
 hvarje kämpe re'n sig väpnat;
 du blott finns ej på din plats!
 Du, till häst den främste fordom,
 fordom främst i hvarje slag,
 hör du nu mitt härbud icke,
 icke krigstrumpetens klang?
 Skall man i den kristna hären
 sakna dig på stridens dag,

skall din ära nu förblekna
 och din lager falla af?»

Paskal Vivas hör ej orden,
 djupt i skogen vistas han,
 där på toppen af en kulle
 ett kapell Sankt Georg har.
 Bunden står hans häst vid porten,
 med hans vapenskrud och lans,
 och vid altaret det helga
 själf den tappre knäböjt har.
 I sin andakt djupt försjunken,
 hör han icke stridens larm,
 som blott doft, likt vinden, susar
 genom skog och ödemark,
 hör ej hästens muntra gnäggning,
 icke vapnens dofva klang.
 Men hans skyddsgud vakar trogen,
 men Sankt Georg skådar allt:
 ur sin sky han stiger neder
 och hans vapenrustning tar,
 kastar sig på riddarns fåle

och till striden styr sin fart.
Ingen såsom himlens hjälte,
blixtens broder, storma kan,
morerna på flykt han jagar
och Almansors fana tar.

Re'n vid altaret sin andakt
Paskal Vivas slutat har,
träder ur kapellet åter,
finner vapenskrud och lans,
rider tankfull hän mot lägret,
vet ej, hvaraf komma kan,
att trumpeter honom hälsa
under segersångens klang:

»Paskal Vivas, Paskal Vivas,
du vår riddaräras glans,
hell dig, höge segerhjärte,
som Almansors fana vann!
Hvilka blodbestänkta vapen,
splittrade af styng och slag!
Hur med sår betäckt din fåle,
som i striden djärf dig bar!»

Paskal Vivas söker fåfängt
deras jubel böja af;
ödmjukt sänker han sitt hufvud,
stum mot himlen pekar han.

2.

Ⓘ sin trädgårds aftonskymning
gick grefvinnan Julia.
Fatiman, Almansors ättling,
där den sköna fångat har,
flyktar med sitt ljufva byte
genom skogar natt och dag,
tio vapenklädda morer
följa honom åt som vakt.
Vid den tredje morgonrodnan
hinner han den tysta park,
där på toppen af en kulle
sitt kapell Sankt Georg har.
Re'n på afstånd ser grefvinnan
upp mot helgonbildens drag,
som, i marmor huggen, tronar
öfver kyrkoportens hvalf,
sådan han i drakens strupe
stöter segrande sin lans,
medan, vid en klippa bunden,
konungsdottern ser kans kamp.
Gråtande, af sorg förkrossad,
ber grefvinnan Julia:

»O, Sankt Georg, helge kämpe,
fräls mig du ur drakens makt!»

Se, hvem skyndar från kapellet
på en snöhvít fåle fram?
Gyllne locken fladdrar, vinden
bär den röda mantelns svall.
Mäktigt har sitt spjut han svingat;
träffad, röfvarn Fatiman
sjunker dignande till jorden
såsom draken fordomdags.
Och hans tio morer fattas
af en vild förfaran snart,
kasta sköld och lans och flykta
öfver berg och slätt och dal;
men på knä grefvinnan sjunkit
bländad af den höges glans:
»O, Sankt Georg, helge kämpe,
tusén gånger haf min tack!»
När hon åter höjer ögat,
hjälten re'n försvunnit har,
och blott dunkelt går en sägen,
att det Paskal Vivas var.

Serenaden.

Efter Uhland.

Mvad milda toner väcka mig Mitt arma, sjuka barn, dig ges
 ur hvilans korta blund? ej serenader nu.»
 O moder, hvadan komma de
 i denna sena stund? Från jorden komma ej de ljud,
 som hälsa mig så gladt;
 »Jag varsnar intet. Somna tyst, nej, det är änglaskarans sång —
 o, blifve slummern ljuf! min moder, o god natt!

Råden.

Efter Uhland.

HON.

Ständigt ser du blott på mig akta du ditt öga väl,
 borta eller hemma; att det ej får blemma!

HAN.

Såg du dig ej ständigt kring, akta du din nacke väl,
 såg du mindre blickas; att den ej må vrickas!

Den heliga Agnes.*

Blott tretton år den ädla Agnes hunnit, när
 hon döden undgick och det sanna lifvet vann.
 Skön till sitt yttre var hon; hennes like fanns
 bland hufvudstadens döttrar ej; dock skönare
 var hennes själ, af himmelsk kärlek genomträngd.
 Högboren, adlad redan af sitt sinnelag,
 till kroppen vek, till själen stark hon var, ett barn
 till år, men som en mogen kvinna klok.

Och tretton år den ädla flickan hunnit blott
 och gick i skola än, när Titus Lucius,
 den ypperste af hufvudstadens ynglingar,
 prokonsulns son, för henne re'n af kärlek brann.

* Denna legend och de fyra nästföljande äro bearbetade efter Kosegarten.

Juveler, pärlor, kosteliga dräkter, guld,
 sin faders alla skatter, han till brudskänk bjöd;
 men stilla talte flickan blott till ynglingen:
 »Begär mig ej, jag kan dock aldrig blifva din,
 en annan tillhör jag och är förlofvad re'n.»
 I spotsk förundran svarar denne: »Du, så ung,
 så späd ännu, hur vore du förlofvad re'n?
 Hvem ville oförväget våga täfla här
 med mig, en son af landets högste styresman;
 hvem är förmäten nog att vilja mäta sig
 med mig i skönhet, adel, makt och rikedom?»

Men Agnes log och utbrast i sin älsklings lof:
 »Skön är min älskling mer än alla sköna här,
 hans glans beundra solen, månen, stjärnorna;
 en fläkt blott af hans andedräft ger sjuka lif,
 ett löje på hans läppar väcker döda upp.
 Af adel är min älskling mer än ädla här;
 hans fader tog ej kvinna, och hans moder har,
 jungfruligt hög och ren, ej vetat af en man,
 och därför lyda honom vill gt andarna.
 Och mäktig mer än jordens store är min vän,
 blott stoft mot honom äro folkens härskare.
 Han rullar himlen som en klädnad hop, han slår
 mot bergen, och de spruta rök och lågor fram,
 han hotar vågen, och den sjunker kufvad ned,
 han näpser stormen, och orkanen blir en suck.
 Nämn mig ej andra rika, blott min vän är rik;
 hans äro jordens skatter, hafvets skatter hans,
 hans schaktets guld, hans pärlorna i flodens djup,
 och alla Orientens ädla stenar hans.
 Nämn mig ej kärlek, kärlek känner blott min vän;
 mer eldigt än en jordisk vän han älskar mig,
 och för sin älskarinna har han offrat allt,
 sin faders famn, sin himmels ljusa fröjd, sin jords,
 sin ungdoms blomning, ja, sitt lif, allt, allt han gaf,
 i bitter död förblödd för mig, sin dyra brud.»

Så talte jungfrun, och med högre glöd ännu
 berömda hänryckt hon sin brudgums gåfvor se'n;
 »O sel Mig har min älskling fäst med gyllne ring,
 har klädt mig rikt, att ingen konungsdotter bär

en bröllopsdräkt som min, så himmelskt strålande.
 Med pärlor har han prydt min hals, juveler stänkt
 på mina armars smycken och omkring mitt hår
 en brudkrans virat, härlig oförvissnelig.
 Har kinden glöd, är det hans kyss, som tänder den,
 har ögat eld, är det min kärleks låga blott.
 Berusad af din skönhet, o min älskade,
 försmäktar jag, min trånads flamma bränner mig.
 Kom, saknade, den sjuka bruden väntar re'n:
 kom, låt mig hvila vid din barm och långsamt där
 min själ dig offra i en säll, fast kvalfull kyss! »

Så prisade den ädla nu sin älskare.
 Men hem gick sorgsen ynglingen. Af stumma kval
 hans hälsa tärdes, och hans ungdomsfärg försvann.
 Bekymrad lät hans fader kalla läkare,
 och af den sjukas vilda puls, hans tysta tår,
 hans kväfda suck förråddes snart hans hemlighet.

Då stod den sorgsne fadern upp. I skyndsam färd
 till Agnes gick han, af förtrogna vänner följd,
 och bad för sonens kärlek om förbarmande.
 Men stilla svarade den ädla flickan så:
 »Tilltro mig ej en känsla, som ej höfves mig,
 som med en annan länge se'n förlofvad är.»

Och Lucius Verus vände sig till vännerna:
 »Så ung, så späd, och re'n en annans!» sade han.
 »Hvem är han, hvar att finna, att med hotelser,
 med löften eller kval jag honom tvinga kan
 att den beundransvärda flickan öfverge?»

När ingen nu förmådde nämna älskarns namn,
 framstod Rutilius, prokonsulns skrifvare,
 de kristnas hätske ovän, och begynte spottskt:
 »Ej första gången hör jag ord som hennes nu,
 jag hört dem hvarje gång, jag öfver kristna dömt.
 Vid Herkules, hon är af denna blinda sekt,
 som mänskor hata, som de sälla gudar sky,
 och vilseförd af Galiléens svärmare,
 har den på korset döde hon till älskling valt.»

När nu prokonsuln sådant hörde, träder han förgrymmad till sin domarstol, befallande liktorerna för honom föra jungfrun fram. Och Agnes följer de med bilor väpnade och stannar oförfärad inför domaren. Med knappt förborgad vrede börjar denne då: »En evig oskuld, hör jag, svor din älskling du, vet, evig oskuld är hos oss vestalens ed. Beslut dig då att till din lefnads sista stund på Vestas altar vårda hennes helga eld. Om ej, så vet, att till ett otuktsnäste här du föras skall, för folkets afskum där ett rof, ett nesligt offer för den sämstes vilda lust.»

Med ädelt saktmod svarar honom jungfrun då: »Gud tjänar jag och Kristus, den han skickat har, och bringar väsenlösa gudar ingen gärd, räds heller ej att träda in i lastens rum, ty äfven där är Herrans ängel nära mig och aktar kvinnan, att hon ej oskärad blir.»

Nu bjöd prokonsuln rycka hennes kläder af och ställa henne blottad fram för mängdens blick. Då föll från hennes hjässa till sandalerna en flod af ljusa lockar ned och höljde rikt den ädlas lemmar i en fotsid dräkt af guld. Nu bjöd han henne föras till ett glädjehus till nesligt offer för den sämstes vilda lust; men se, oändlig klarhet fyllde syndens hem, och strålande af himmelsk glans stod jungfrun där, i snöhvit dräkt af lätta änglahänder klädd. Bestörta flydde lustans andar, synden vek, ett kyskhetstempel var det rum, där lasten bott. —

Men till sin son gick Lucius Verus, nämnde om, hvar Agnes var, och manade den sjuke gladt att skynda och i hennes famn sitt kval förströ. Och upp stod ynglingen och gick, af vänner följd, till otuktshemmet, att sin låga släcka där. Han fann det fullt af klarhet, såg en himmelsk glans omsluta jungfrun, där hon stod i snöhvit skrud, af skönhet strålande, förklarad, helgonhög.

Dock sökte han att egga sina vänners flock
att nalkas skenet och att störa jungfruns frid.
De nalkades, de stannade. En snabb minut,
och gripna af demonisk fasa, flydde de.

Men Lucius Titus, eggad af begärets makt,
af jungfruns skönhet, tadlar deras feghet spotskt,
går fram och ärnar våga helgerånet själf
och faller såsom död vid flickans fötter ned.

Då kom hans fader, skrämnd af dystra budskap, dit
och såg och böjde knä vid skenets rand och bad:
»Förbarma dig, du heliga, förbarma dig,
och återgif af nåd åt mig min ende son!»
Och Agnes, lätt försonad, bad till Gud om nåd
för ynglingen, och han stod upp och lofsjäng Gud.
Bevekt häraf, beslöt den rörde fadern då
att häfva domens kraft och gifva flickan lös;
då stormade, af hednapräster eggadt, dit
i vilda skaror folket, och man hörde rop:
»Bort, bort med denna, bort med gudahäderskan,
som kränkt det heliga och fräck med trolldomskonst
förbländat våra söner, bort, att gudarne
i vrede ej förgöra oss och våra barn!»
Förgäfves sökte Verus att mot folkets våld
den dyre sonens räddarinna ge beskydd.
Med kejsarns vrede hotad, vek han sorgsen bort,
och i hans ställe lofvade Rutilius
med flickans marterdöd försona gudarne.

Så börjades den helga Agnes' lidande.
En ugn blef eldad; djupt ur härdens vida svalg
bröt flamman hväsande med röda tungor ut.
Dit i den vilda brandens afgrundslågor bjöd
tyrannen sina bödlar kasta flickan in.
Hon kastades i lågan; lågan slocknade,
i ugnens glöd befann den ädla flickan sig
så väl som i en skuggrik löfsals svala hägn.

En vagga, smidd af järn, blef glödgad hvit i eld,
och på dess bädd, af smältande metall beredd,
befallte då tyrannen flickan lägga sig.

Hon lydde, prisade sin Gud och talte glad:
 »Så får jag åter blifva, hvad jag fordom var,
 ett barn, och barn ju hörer himmelriket till.»
 Så sade hon och sträckte sig på bädden ut
 och föll, af änglar svalkad, i en stilla sömn.

Då bjöd tyrannen, att hon skulle väckas upp
 och djupt begrafvas i en glöd af röda kol;
 men ej på kol, på rosor sågs hon hvila nu.

Ur stånd att genom eld betvinga jungfruns makt,
 befallte härskarn, att från klippans höga spets
 i hvirveln af en ström hon skulle störtas ned.
 Hon störtades; men fridsamt förde vågorna
 den ädla slickan hän till grönklädd strand igen.
 Då lät tyrannen hetsa tigrar, panterdjur
 och hungertärda lejon mot den heliga;
 men se, som spaka hundar smögo kufvade
 de vilda djuren sig till hennes fötter då.

Då talte Afer, en af landets domare:
 »Med svärd förgör den stolta; endast svärdets kraft
 kan kufva kristne, hvad ej eld, ej bölja kan!»
 Och så blef stadgadt, att hon skulle dö för svärd.

Men Agnes, anande att stunden kommen var,
 såg upp, såg himlens portar öppnas, såg i ljus
 sin älskling sittande på Faderns högra hand.
 Med palmer och med segerkronor vinkad upp
 af himlens skaror, full af längtan, brudligt säll,
 hon böjde knä och blottade sin hvita hals,
 och lätt, liksom en blommas, hennes hufvud föll.

Så blef i blod fullkomnad nu försonarns brud;
 blod helgar, endast blod beseglar kärleken.

Stenarnas amen.

Fast blind af ålderdom, för Beda fort
 att lifvets evangelium förkunna.
 Från stad till stad, från by till by han gick,
 den fromme gubben, vid ledsagarns hand,

predikande med ynglingsvärme ordet.
 Så af sin gosse leddes han en gång
 ned till en dal, med stenar öfversådd.
 Och yr, långt mer än elak, talte gossen:
 »Hör, fromme fader, många människor
 sig samlat här och vänta på predikan.»

Den blinde gubben stiger genast upp,
 tar text, förklarar den, tillämpar den,
 förmanar, varnar, tröstar och bestraffar
 så varmt, att på hans silfvergråa skägg
 i flöden milda tårar föllo neder.
 När se'n till ett beslut, som öfligt var,
 sitt »Fader vår» han bad och talte ut:
 »Ditt riket är och makten, härligheten,
 från evighet till evighet», — då ljud
 i dalen tusenstämmigt: »Amen, amen.»

Förskräckt och slagen böjer gossen knä
 och biktar för den helige sin skuld.

Då talte gubben: »Barn, har du ej läsit:
 om människor tiga, skola stenar tala?
 Lek icke mer, o son, med Herrans ord!
 Skarpt är det, lefvande, det biter djupt,
 mer än ett tveeggs-svärd. Och skulle än
 en mänskass hjärta, trotsande, förstenas,
 skall det i stenar väcka mänskohjärtan.»

Den helige Hilariil säte.

Hen sig förnedrar, han skall upphöjd bli
 och den, sig själf upphöjer, skall förnedras.

Den fromma biskopen Hilarius
 drog hän till Rom till ett konsilium,
 okallad, blott att kätterii bekämpa.
 Församlade han fann där alla fäder.
 Roms biskop, Leo, satt på tronen hög,
 på stolar rundt omkring de andra sutto:
 för främlingen fanns intet säte öfrigt,

och ingen ville afstå honom sitt.
 Då talte mildt den gamle: »Öfverallt
 är jorden Herrans», och han satte sig
 uppå den låga, bara marken neder.
 Dock hastigt höjdes jorden under honom,
 och högre satt den gudakorade,
 än biskop Leo själf och alla andra.

Den sig förnedrar, han skall upphöjd bli,
 och den, sig själf upphöjer, skall förnedras.

Kunigundas handske.

Kejsar Henriks maka inför världen,
 syster inför himlen, Kunigunda,
 brukte, när hon efter läsen text
 för att offra trädde fram till altar't,
 vördnadsfullt sin handske draga af.
 En gång, när hon närmade sig altar't,
 fanns af tärnor ingen nära till
 för att motta handsken. Dock furstinnan
 kastade den sorglöst från sig blott.
 Plötsligt bröt en stråle då af solen
 genom murens remna in och höll
 sväfvande den ädla kvinnans handske,
 tills sitt fromma offer hon fullbordat.

Villigt tjäna elementerna
 ej blott Herren, men hans helgon äfven.

Sankt Jodocos.

Sin tjänares uppriktighet att pröfva,
 kom Herren en gång i en torftig skepnad
 för Sankt Jodocos' dörr och bad om bröd.

»Gif honom, gode munsänk!» , sad' Jodocos.
 Men denne sade: »Blott ett bröd är öfrigt
 för dig, för mig och för vår trogne hund.»

»Gif!» sade priorn, »Gud skall oss ej glömma.»
 Då tog hans munskänk knifven, mätte ut
 med noggrann flit och skar sitt ena bröd
 i fyra lika delar. En han räckte
 åt tiggaren och talte mülen så:
 »För dig, för mig, för priorn och för hunden.»
 Jodocos log, och tiggarn gick sin väg.

En stund, och till sitt skick än mera torftig
 kom Herren åter och begärde bröd.
 »Gif!» sad' Jodocos, »gif min del åt honom;
 råd finner Herren nog!» Och tjänarn gaf.

En stund, och Herren kom för tredje gången,
 än mer förhungerad, och begärde bröd.
 »Gif», sad' Jodocos, »gif din del åt honom;
 råd finner Herren nog!» Och tjänarn gaf.

En stund, och blind, lam, naken syntes Herren
 för fjärde gången än och tiggde bröd.
 »Gif», sad' Jodocos, »honom hundens del;
 råd finner Herren, han, som korpar mättar.»
 Och tjänarn gaf, och tiggarn gick sin väg.
 Och se, en röst blef spord: »Stor är din tro,
 du ädle son utaf din mästare,
 och som du tror, så skall dig vederfaras.»

Till fönstret trädde tjänaren, och se,
 då hamnade i nejden fyra skepp,
 med frukter lastade och bröd och olja.
 Glad skyndade till stranden tjänarn då,
 fann inga människor på skeppen, såg
 en snöhvít flagga blott för vinden fladdra
 och dessa ord på den i guldskrift: »Jag,
 som korpar mättar, sänder fyra skepp
 åt priorn, som i dag mig fyrfaldt mättat,
 ett honom, ett hans munskänk, ett hans hund,
 det fjärde ärnar sändarn sina arma.»

PROSA-DIKTER.

Smärre berättelser.

En julkväll i lotskojan.

En för ifrigt fortsatt jakt i skärgården och sedan inträffande motvind och storm hindrade oss till vår stora förtrytelse att efter vår afsikt hinna hem till staden innan julaftonen. Tvärt om kastades vi ute i öppna sjön hela kvällen i ett tillstånd, som varit vådligt med en sämre slup, än den vi hade, och högst odrägligt, om icke en af sällskapet förstått att någorlunda förströ vår ledsnad genom sin munterhet och sina historier.

Denne man var utlänning och förde ett skepp, som tillhörde honom själf och hvarmed han öfvervinttrade i vår hamn. Han var mindre än andra angelägen om att få fira julaftonen på fast land och hade inga anförvanter, som saknade honom vid gröten och tårtan. Dessutom var han, hvad vi andra icke voro, mot allt, hvad som kunde kallas blåst, köld och vatten, rent af förhärdad, och då han satt vid styret i sin egen slup, hade han väl knappast brytt sig om att huka sig, om han ock för hvarje våg varit i fara att snudda vid månen.

Emellertid var och förblef vår segling på intet vis angenäm. Vi kryssade och gjorde slag af två och tre kvarts mil, utan att vinna särdeles för den häftiga svallsjön, som oupphörligt motverkade seglen. Om-sider uppgäfvo vi alldeles hoppet att uppnå fasta landet och beslöto att lägga till för natten på Lotsholmen, en stel, granbevuxen klippa ute i hafvet, och söka tak öfver hufvudet hos lotsarne, som där hade sin koja. Vi sågo på afstånd skenet af eld ur dess fönster, och den muntre kap-tenen lät slupen ränna af dit för god vind.

»Utan skryt, gode herrar», utbrast han nu, i det han tog sig en djup klunk kall punsch, »kan man säga, att vi nu hafva en god blåst. Och likväl bestods mig en sådan, om ej vida bättre, då jag än var blott

---

Dessa berättelser (med undantag af »Fästningsfångarne»), ursprungligen utgifna i »Helsingfors' Morgonblad» Åren 1862—86, utkommo första gången samlade år 1864.

fyra, fem år gammal och allena till sjös på köpet. Jag har icke nämnt om, att förhållandet är med mig tvärt emot hvad det vanligen är med människobarn; jag vet nämligen bättre, hvart det skall bära af för mig i världen, än hvadan jag kommit. Alltnog: då jag var vid pass fem år — och detta har bort vara, som man sagt mig, för omkring 30 år sedan — befann jag mig en natt ute på vida hafvet såsom nu, med den skillnad, att jag då låg för vind och våg och nu har två orefvade segel uppe, att jag då var stel af köld och nu är varm ända till lilltån. Jag minns föga af omständigheterna vid denna min första expedition; men hvad jag kommer i håg, är, att jag lämnades ensam på en klippa i vilda sjön och ville färdas efter dem, som sålunda öfvergäfvö mig. Det var kolmörkt som nu, och då jag försökte ro, slogos årorerna mig ur handen af första våg. Huru länge jag drefs omkring i denna ställning, vet jag ej, men säkert är, att jag till slut hamnade hos godt folk. Jag vet således, som herrarne se, knappt mer än Adam, om jag haft föräldrar eller ej. De, som sade sig hafva upptagit mig och bragt mig till lifs, voro luren-drejare till professionen, eljest välmående bönder. Jag växte upp bland dem och deltog i deras industri, tills mitt skägg begynte växa, då jag gick ut med en kofferdiman och blef hederlig karl. — Se så, båtshaken ut, tag törn! — Jag tror, den onde visar mig vägen bland stenarna här.»

Slupen låg med fladdrande segel i en bukt, bildad af framskjutande klippor; man började råta ut de styfva lemmarna, man gäspade och röt kölden ur kroppen. Kaptenen och två jungmän blefvo kvar vid slupen och sysslade med den; vi andra begäfvö oss stapplande in i den varma stugan.

Där stod julen upp i tak. En väldig brasa af tallved sprakade på den vida spiseln och upplyste rummet, hvarest dessutom på bordet brann ett stort grenigt ljus jämte några enkla. Väggarna voro fullt behängda med nät och andra fiskbragder, och hörnen af stugan blänkte af hvita getter och killingar, som skockat sig dit.

Personalen i stugan utgjordes af en mycket gammal gumma, som satt vid bordet och tycktes sjunga i sin psalmbok, en medelålders man med hans hustru och fem barn, af hvilka fyra höllo en förfärlig konsert på stentuppar, hvartill det femte och äldsta ackompanjerade med en skrällande trumpet af trä.

Då vi inträdde, uppsteg fadern, stampade ett eftertryckligt slag i golfvet åt de skrålande barnen och nickade åt oss vänligt och utan tvång.

Den gamla gumman lade sin bok på bordet, tog af sig glasögonen och fixerade oss skarpt. »Hvadan är ni, godt folk», sade hon, »har ni ej hus och hem på julafton, eller ligga skepp och gods i hafvet? Men så har ni ej skjutit efter lots; förbanna mig, ni det gjort.»

Vid dessa ord spottade hon sig på de rynkiga fingrarna, nappade

branden af det ena ljuset, steg upp och lyste oss starkt i synen. »Hå, hå», fortfor hon nu, »men så skall haren vara förhärdadt hvit, för att man skall bry sig om att jaga honom in på julafton. Få se, hvad man nu kan få till mat åt er alla? Strömming finns här, Gudi lof, och Anna får försöka att klämma getterna litet bättre; men gröt kan ingen ge sig att koka här midt om natten.»

Så väl gumman som de andra båda ställdes snart till freds i detta afseende. Vi afpalsade oss, värmdes oss och gjorde oss välkomna genom en kopp punsch, som gärna bjöds vårt värdfolk af oss och än hellre af dem emottogs. Snart voro vi hemmastadda och funno oss särdeles väl i den varma stugan. Den gamla ville börja sitt bestyr med vårt nattläger och yrkade på att skynda med getternas mjölkning, då en tillfällighet afbröt hennes sysselsättningar och blef en anledning till följder, dem vi ej kunnat förutse.

Kaptenen, som blifvit kvar vid slupen, hade omsider fått allt i ordning där, beslagit seglen, fäst båten, uppsändt sakerna till stugan och var klar att ligga i land för natten. Förr än han gick in i värmen med sin bössa, erinrade han sig dock, hvad vi förglömde, att lossa af skottet. Det var knallen af detta skott, som vållade en sådan diversion i bestyren.

Den gamla hörde dånet och kastade vårdslöst ifrån sig en hufvudkudde af ejderdun, som hon just bar i handen. »Hörden I», sade hon med skakad stämma, »hörden I icke ett skott? Så må Gud förbarma sig öfver Juno, som ej kunde vintra i Norge, utan vill bulsa sig mot blindgrundet så tids på året. Sätt ut med båten, gosse, och håll väl i nordväst, så att du har vinden, vi skola nog se efter barnen, sörj ej för dem; skynda bara!»

För yngre öron än gummans var det ej svårt att genast finna hennes misstag. Den så kallade gossen, hennes fyratioårige son, afbröt leende hennes påminnelser och sade halft brydd och halft medlidsam: »Alltid spökar det i edra öron, kära mor, och skott skall ni höra, om en fluga stampar på er graf, se'n ni gått till hvila i den en gång. Men gissar jag rätt, så var det en harskrämma, som någon af herrarne lät pusta vid stranden här, och ej en knall ur Junos sexpundiga nicka.»

»Hå, hå», sade den gamla, »alltid vilja de unga vara kloka; men jag är icke galen, icke heller född af galna föräldrar. Gud hjälpe mig, men julafton, som är glad för andra, är min sorgafton; jag rår nu ej därför, och hvad kunde jag, arma kvinna, göra? Men sätt er för brasan ni, främmande godt folk, så vill jag berätta er, hvad en svag kvinna gjorde och hvad lön hon hade därför.»

Vi efterkommo gummans önskan, medan vår besättning och den

unga värdinnan tillsammans bestyrde oss kvällsvard och värmden upp den kalla mat, vi medhade. Men den gamla begynte:

»Det är nu för längre tid sedan, än många af er, gode vänner, minnas tillbaka, om jag ser rätt på edra anleten, då jag en julafton sådan som denna var allena här i stugan. Jag må säga allena, ty mina två ungar, som sprungo omkring mig, behöfde hjälp själfva mer, än de kunde vara mig till hjälp. Sjön låg öppen såsom nu, och fast det nu tycks hvina i vindsluckan, är dock denna blåst som en andedräkt mot stormen då. Vi väntade ingen skuta hem, och min man med sina kamrater hade farit till staden för att gå i kyrkan på julmorgonen och kanske nålla sig lustigare på kvällen där, än de här kunde det. Men då för tiden var jag rödare än nu i synen och hade ett hjärta i mig, som var godt nog för en kvinna. Jag satt och läste i psalmboken, som jag gjorde, då ni kom in, och barnen hade nyss fått kvällsvard och lekte med sina småsaker, som de fingo till julklappar. Den äldre, som var tio år då och nu är gammal och vis, seglade med ett skepp af bark på stugugolfvet; den yngre hade fått vårt fiskbräde till båt och gladde sig åt det och åt ett pärlband af glas med ett guldhjärta på, som min man skänkte mig och som jag fäste på gossens hals för kvällen. Så voro vi där, när jag hastigt hörde ett skott ut till sjös. Gud skall förlåta mig, hvad jag gjorde orätt; men jag tyckte mig ej göra sådant. Jag tog den äldre med mig för att sköta fockskotet, lossade en båt och seglade ut. Den yngre följde med oss till stranden, jag befalldes honom gå in i stugan tillbaka; men han stannade kvar och ropade gråtande efter mig, tills blåsten och hafssvallet snart öfverröstade hans skri. När jag kom under blindskären, såg jag eld från skutan, som styrde rakt nordvärt mot bränningarna i mörkret, som om den aldrig varit i vår hamn förut. Jag hann i tid fram och fick rodret i lä, och skeppet stack upp som en lax med bank och bränningar å sida, och så hade jag, så kvinna jag var, den glädjen att föra gamle herr Adolfs stora skepp oskadadt i hamnen. Och denna afton skulle jag minnas med fröjd, så länge jag lefver, om allt hade varit där hemma, som det bort vara. Klockan var fyra på morgonen, då jag kom in i denna stuga tillbaka; jag tänkte få hvila, men denna hvila blef värre än arbetet förut. Den yngre gossen var försvunnen. Jag sökte honom på våra klippor här med lykta i handen hela natten, jag ropade hans namn högre än stormen; men mitt sökande och mitt rop voro, som om det skett på hafsbottnen. Vid dagningen såg jag en naken påle, där vår andra båt varit bunden, och båt och gosse har jag ej sett sedan, och båten var värd guld, men gossen var mig kärare än lifvet.»

Den gamla tystnade vid dessa ord och brast i gråt. Kaptenen hade kommit in under hennes berättelse; men han tycktes knappt ge akt på den. Han fixerade i stället väggarna, taket, allt i stugan, men i synner

het ett gammalt fiskbräde, som hängde på väggen vid spiseln, och det var nästan sönderrispadt på midten, ehuru några sirater på bågge ändarna voro tämligen väl bibehållna.

När gumman slutat tala, steg han dock upp, gick fram till henne, ref upp rock och väst och framtog ett glaspärband, som han lade ned på hennes knä.

Den gamla betraktade det en stund, höjde se'n sin blick och såg förvånad på kaptenen. Snart steg hon upp, slog armarna kring hans hals och snyftade, utan att säga ett ord. När hon därpå lyfte upp sitt anlete, strålade glädjen in i botten af skrynklorna däri.

»Och så lik din far, som om han gick uppdragad!» började hon nu, »allenast mycket vackrare än han. Gud bevare dig, vildbasare, hvem bad dig ränna ut till sjös allena? Var det väder för dig? Men jag var ett får, som ej band dig fast vid sängstolpen, så hade du väl fått hållas hemma. Gud ske lof! Nu kan jag dö i lugn, och ingen skall fråga på min graf, hvart jag gjort af med mitt barn!»

Vår öfverraskning kan man lätt föreställa sig; men den julkväll, som hotade att bli oss så ledsam, blef gladare än mången annan.

Lurendrejaren.

En scen på hafvet.

Stället för att nog lifigt kunna uppdraga skådeplatsen för de tilldragelser, som skola utgöra föremål för följande skildring, inom kretsen af den bekväma boning, hvori den gode läsaren sannolikt befinner sig, nödgas man besvära honom med en kort utflykt till en ödslig hafsrymd af norden, öfver hvilken oktober-kvällen nyss dragit sin köld och sitt mörker och hvars ögonblickliga lugn så väl den växande svallsjön som det svarta, själfva natten förmörkande molnet vid horisonten anklagar för opålitlighet.

Den enda plats med någon fasthet att hvila på, som man öfver hela den vida nejden kan upptäcka, erbjuder en liten odäckad jakt med kajutor för och akter, som nu med strängt skotadt bomsegel sticker ut från kusten och oakadt den skrala vinden tämligen väl klarerar de mot bogen klappande vågorna. För den, som gjort bekantskap blott med land och vant sig att älska dess mångfaldiga yppighetsartiklar, hvilka, då deras mer eller mindre ändamålsenliga konstruktion sällan kommer att afgöra människans viktigaste intressen, äro beräknade mer på yttre prakt än inre redbarhet, har den lilla farkosten ingen intagande sida att visa. Sjömannen åter, om han en gång fått fot om bord på jakten, skall genast mäta de obliida förhållanden, mot hvilka den har att kämpa, och

finna sig väl vid den på en gång skarpa, lätta och trygga kurs, han känner farkosten göra. Han skall strax, och utan att anlita skenet af den lilla på pumpstången fästa lyktan, vara färdig att gå i borgen för skrofvets symmetri, seglens stora men välberäknade dimensioner och framför allt vanan i den hand, som sköter rodet.

Det är denne öfvade styrman, som utgör den enda synliga personen om bord. Vi se i honom en kort men axelbred gråhårsman, hvars robusta utseende förstärkes af hans tjocka rock, och som, att döma af de bestämde dragen i hans anlete, har ett envist hufvud i sin röda filtmössa. Den öfriga besättningen, som efter vanligheten utgöres af tvenne handtlangare vid seglen, sofver i god ro i förkajutan, och så väl denna deras tjänstledighet som den redan haft sväfvande blicken hos den gamle tyckes antyda, att fartyget icke snart kommer att vända.

Och nu, då läsaren skyndar hem tillbaka i afsikt att med förvärfvad åskådning af lokalen invänta berättelsen om de händelser, som inom den utveckla sig, torde en teckning af några biomständigheter, så vida de med hufvudsaken äga en icke obetydlig beröring, upptagas såsom ett slags afbrott i återresans enformighet.

Den hamn, jakten senast lämnat och från hvilken den aflägsnat sig ett par timmars väg, tillhörde en af kustens små städer. Staden var känd för sin lifiga handel, ehuru dess ryktbarhet i detta fall grundade sig mer på tradition än verklighet. En tid hade varit, då den utredde skaror af stora skepp, som dels med landets solida produkter, dels i utländska fraktspekulationer besökte alla redder och kommo hem med tungt salt från Medelhafvet eller med barlast från någon närmare plats, sedan de där föryttrat sin på långa vägar medhafda goda laddning. I stället för dessa skepp såg man i hamnen nu ett vimmel af skonertar och små briggar, som med lätta segel gjorde sina sommarterer och ofta till betydligare belopp än deras effektiva last medhade assignationer och kredit, för att åter importera utländingens småkram och glitter. Då denna handel tycktes kunna drivas med enskild vinst och tillika kom i strid med lagar och författningar, var det naturligt, att ur den samma ett smuglerisystem skulle utbilda sig och mer och mer fullkomna sig i detalj, ju mer det utifrån rönt motstånd och afbräck. Så hade jämte hindren utvägarna vuxit och mångfaldigats, och den framgent fortsatta olagliga industrien syntes vittna om, att den, oakadt täta förluster, drefs i sin helhet icke utan vinst för den enskilde spekulanten.

Ibland medlen att gäcka författningarna och undslippa deras verkställare var det ingalunda det minst allmänna att begagna dolda trakter af skärgården till upplagsplatser. De beväpnade små slupar, som hade sig ombetrodd bevakningen af kusten, höllo sig om dagen mest i nejden af redderna, utan att gå mycket långt till sjö, och en tid af nätterna

tillbragtes oftast under land i skygd af någon trång vik, på hvars strand en torparkoja eller bondgård kunde ge besättningen ett tryggare tak och en varmare hvila, än slupen bestod.

När därför ett fartyg nalkades hemorten med förbjudna varor, höll det sig dagen igenom i öppna hafvet; men när kvällen kom med skymning, hissades alla segel, och kusten söktes. Man kryssade sedan nära den under natten, med noggrann beräkning af tiden för mörkret, och möttes vanligen då af någon lurendrejare, som, efter att hafva växlat tecken med fartyget, lade till med sin båt och lättade den större kamraten från det mellan hans sidor mera osäkra och mistänkliga godset.

Dessa lurendrejare voro till största delen fiskare, bosatta på klipborna i den yttre skärgården, ett djärft, tilltagset och pålitligt folk, som kände hvarje sten i sjön, trängde sig fram öfverallt och voro likaså outtröttliga att gömma och bevaka det dem anförtrorda godset som redliga att återställa det till dess ägare, så snart tid och omständigheter medgäfvor dess transporterande från klyftorna i skärgården till köpmannens magasin i staden. — Och nu måste det bekännas, att den bekantskap, som nyss påtrugats läsaren, icke var någon bättre än en sådan lurendrejare.

Det svarta molnet hade höjt sig betydligt i lovert, vinden fyllde i mer och mer, mörkret tjocknade, och de första dropparna af ett kallt, med hagel blandadt regn trummade ned på skutan. Vår gamle kund tryckte rodret fastare mot sin sida, framtog ur sin rockficka en liten flaska och höll den ganska länge vid munnen i ensamheten. Men han hade knappt fått den tillbakastrucken i sitt förvaringsrum, när han fann sig öfverraskad af ett icke särdeles behagligt sällskap. En återhake föll tungt ned bredvid honom, följde skrapande utmed relingen ett ögonblick och tog tag. I samma stund föll en annan längre för ut, jakten stannade med en våldsamt knyck, och ett spel af lefvande segel fyllde luften.

Den gamle hade strax, då han hörde haken falla, gissat, hvem han hade att tacka för besöket, och, för att undvika ett onyttigt uppehåll, både med roder och arm sökt omintetgöra den tillärnade påhälsningen af hans efterhängsna gäst. Nu, då han fann det omöjligt att undkomma, kastade han loss sina skot och väntade med stor köld på att få redogöra för sitt värf.

»Hvarifrån är båten, och hvarmed går den?» ropade en röst från tull-jakten, ty en sådan var den angripande seglaren.

»Från skärgården, herr löjtnant, och med litet tjärvatten på botten», svarade i en ton midt emellan skämt och enfald den gamle vid rodret; »men låt för all del hala diktare till, att vi ej må klappa sidorna ut på hvarandra, och gör oss snart klara se'n, ty byn ligger på, gudnås, och jag har lång väg i natt ännu.»

»Din väg kan bli kort och lång, gamle vinglare», sade med förtrytelse tullmannen, i det han vinkade till en besökare att gå om bord på skutan, »ty jag gissar, att den går till närmaste kryssare, som kan vräka ned några pipor rom i ditt skojarfartyg, att blanda ut tjärvattnet med; men så lofvar jag att ge dig en tung kula i vattengången, hvar du än må träffas, och kommer du helskinnad undan kronans slup, se'n jag en gång kommit dig i kölvattnet, skall du hafva fritt lurendrejeri inom mitt distrikt för dig och dina efterkommande.»

»Jag tror, nådige herre», genmålde den andre, »att det ej skall komma därhän, och Gud bevara mig att bli en sådan fyllhund på gamla dagar, att jag skulle vilja dö så som jungmannen från norra skären. Gossen, säger man, kom med två pipor rom i sin båt och råkade ut för kronans jakt. Han lär ej haft lust att stanna, hvarför han fick en kula genom båten och rompipan på en gång, så att han kom att drunkna i engelsk grogg.»

Ett hjärtligt skratt af belåtenhet ljud från tullslupens alla vinklar och förströdde för ett ögonblick det allvar, som hittills rådde.

»Nå», sade den gamle, då besökaren nu slutade sitt värf och hopade in i sin egen slup, med antydning, att han ej funnit något, »nå, herr löjtnant, vi äro på ärliga vägar efter litet spannmål, gudnås, för oss och våra arma vänner och hafva ingenting om bord, ej ens en spik från ett fastage, som skulle lukta af rom eller förbudet gods. Därför må ni släppa oss nu, nådig herre, ty vi få snart en stickande storm båda och behöfva ligga på fritt vatten för att klarera den.»

»Jag borde släppa hvarken dig eller någon annan af hela ert följe, som jag en gång fått mina järnklor i skroftet på», sade löjtnanten, för hvilken nödvändigheten af en snar skilsmässa, också utan gubbens enträgenhet, var tydlig; »och lita på, att du icke alla gånger kommer undan för samma pris som nu; ty med den spannmål, du och dina likar fara efter, skulle ingen sparf lefva en dag öfver. Men först, min gubbe lilla, hvad gör du med lyktan på pumpstången? Du lär väl ej ärna ljustra midt i hafvet, eller hur?»

»Neka oss icke, nådige herre, en nödtorftig tobakseld och fattig ögonfägnad», invände med sin antagna enfald den gamle; »vi hafva icke kök och källare och varma ugnar i kajutan såsom ni, och gå dock ut i mörka sjön om natten, då ni styr till lands att hvila.»

»Tobakseld och ögonfägnad, din gamla skurk!» ropade skrattande löjtnanten; »tobakseld är den dig, om den ger ett fartyg, som kommer hem med en laddning tobak, anvisning på, hvar du finnes, för att in-smuggla den, och ögonfägnad, om du får se den fladdra i toppen på en kronans slup, medan dess besättning sofver eller är i land. Vi känna er» . . .

»Akta er, gode herre, att skylla allt på oss, fattiga getter i skären», afbröt honom den gamle. »Om en slup blef uppbränd för er på våra trakter, så tror jag, att vår Herres blirt var ute på kryss efter luren-drejare och tog miste på skutor, men ingalunda att våra gossar haft sin hand med i ett så svårt spel.»

»Gif den gamle narren ett glas kall punsch», sade löjtnanten till sin besökare, »och se'n klara, gossar, att lägga ut. Och du, min gubbe, låt mig ej se dig en gång till sjös, då du ej vågar stanna vid signalen, så kärt det är dig att behålla lif och skuta. Ty i kväll ger jag dig punsch, men i morgon kanske en rund kula.»

»Jag tackar för godt löfte, herre, och ännu mer för hvad jag redan fått; men då ni nu styr förbi Rönnskårs udde, så håll väl ut i sjön, emedan vattnet är rasande lågt och stenarna säkert kika efter stjärnor där i afton.» Vid dessa ord af den gamle rodermannen skildes båtarna från hvarandra, och hvardera fortsatte sin kurs i olika riktning.

Snart utvecklade sig nu i hela sin våldsamma och vilda storhet en af dessa nätter, som sjömannen fruktar och älskar, landbon åter knappt kan göra sig en föreställning om. De nyss med täta mellanskof fläk-tande, svagare ilarna förenade sig nu till en enda uthållande orkan, och vattenmassor häfdes icke mer, utan uppsletos ur hafvet. Ett fint dugg af skummet och de liksom bortsopade topparna af vågorna späckades in i den från molnet nedstörtande hagelskuren och inskränkte i förening med natten till mindre än en alns rymd synkretsen äfven för det skar-paste öga. Jakten hade tagit in alla ref i storseglet, och jullen var upp-hissad om bord.

Vår gamle kund stod vid rodret och malde tobak mellan tänderna, som om hans mun varit en kvarn och stått i omedelbart förhållande till elementernas häftighet. Hans besättning postade hvardera vid sitt skot. Det var icke tid att sofva mer. Den lilla farkosten låg med sin lä-sida tätt invid vattnet, och hvarje våg från lovart öfverspolade den med ett duschbad från för till akter; den gamle hade hela sin kraft och sin instinktlika bekantskap med rodret af nöden för att i hvarje stund mode-rera fartygets lopp upp i vinden och hindra det att antingen kantra eller gå öfver stag. Men vid all den beundransvärda säkerhet, hvarmed han behärskade skutans minsta rörelser och förstod att liksom taga våldet af tvenne de mäktigaste elementer i förening, var hans tanke så litet bunden vid tillfällets företeelser, att han med den fullkomligaste besinning inlät sig i ett samtal med den adertonårige ynglingen, som bredvid honom skötte storseglets skot och som med en för raskare lynnen vid känslan af fara naturlig språksamhet tog till ordet.

»Och får icke nu», så började han, »lilla Fröja fötter under sig att komma hem, så kommer hon ej på hela hösten; men jag vill slå vad,

att, om det blott vill lugna en smula, vi hafva en af hennes gossar efter oss, innan det dagas i morgon; eller hvad menar ni, min far?»

»Så framt hon ej förut i natt hittat på Holmön eller något annat torrt ställe», invände den gamle.

»Allt annat!» sade gossen. »Man påstår, att hennes kapten skall känna lukten af land på tre mil, och på två mil nära redan få ondt i hufvudet däraf. Han har ju öppna sjön för sig och ärnar väl aldrig söka hamn, innan han fått råka oss eller någon annan af sina kunder.»

»Klyfvarn klappar som en hackspik; skota an bättre där för ut!» ropade den gamle och fortsatte därpå: »Hvad han har att ge oss, må han ge snart, ty hinna vi ej före dagningen de inre fjärdarna, så få vi en sträng jakt i morgon.»

»Jakt!» utropade gossen. »När har väl kronans slup seglat upp vår skuta, min far? Möter han oss, innan vi lämnat Rönnskärs udde akter ut, så vända vi och rädda undan honom yttre vägen, och jag menar, att vi skola hafva gjort de två milen till Långö-sund, förr än han hunnit på sidan om Långö-ref, hvilket ej lär vara mycket öfver halfva vägen.»

»Men ändå, om den andra tullslupen är oss till mötes vid Långö-sund?»

»Då spänna vi ut till hafs. Det är besynnerligt, att, så många de än äro, och om de voro tjugu i stället för två, få de dock aldrig annat än dricka vårt kölvatten, om det skulle lysta dem.»

»Här, på samma ställe, där vi nu segla, sköts din bror i sank», invände den gamle med en omiskännlig darrning på den eljest oförändrade rösten. En lång paus följde därpå.

»Jag vet ej, min far», började ynglingen åter, »men hvad mig beträffar, har jag alltid varit mera rädd för alla dessa förfrågningar, efterspaningar och krånglerier, som företagas emot oss, gossar på klipporna, se'n vi haft någon kappsegling med kronans slup, än för hans egna nickor, fast ingen kan säga annat, än att de skjuta skäligen bra, åtminstone i lugnt väder. — Nu tycker jag, att blåsten håller på att skralna af; jag tror det klarnar snart igen.»

»Jag har lefvat i fem och sextio år, på det sjetta och sextionde», utlät sig gubben, »men aldrig har något ord från en domares mun gått mitt hufvud så nära som drufhaglen från dessa tull-nickor många gånger gjort. När fiskmäsen slår ned i varpet, så må han få sig en hagelsvärm i skrofvat, om han skall skjutas, ty lyfter han en gång mörten upp och far sin väg, är det för sent att uppsöka honom bland de andra, som sitta på klipporna eller sväfva kring sunden. — Klara att släppa ut refven! Byn pustar i själtåget redan. — Där tror jag, vi ha en stjärna i lovert.» —

Samtalet afbröts här, och den unge gossen gick att verkställa befallningen. Det tjocka molnet låg redan med sin digraste tyngd i lä.

och vid sin framfart hade det liksom borttryckt med sig de tunna dunster, som förut höljde fästet. Det ena ljuset tindrade upp efter det andra på himmelen, och köld och lugn följde nu på den stormiga störtakur, som passerat. Vågen ensam tycktes icke vilja ändra lynne; den häfde sig än med samma våldsamt, och dess oroliga, hotande suckar voro blott så mycket mer hörbara, som stormens hvinande i segel och taklage ej mer förtog eller förvirrade deras ljud. Ändtligen upphörde äfven detta, det varaktigaste minne af orkanen, och hafvet blef fridsamt igen, ehuru småningom, likt ett sinne, som varit häftigt upprördt och länge fortfar att sjuda, äfven sedan de orsaker, som vållat dess uppror, försvunnit.

Ett par stunder hade förlidit efter midnatten, och jakten vaggades nu vid ett nästan fullkomligt lugn, liknande det, som rådde före stormbyn, af en lång och uthållen dymning, utan att vinna i fortkomst mycket mer än i afdrift. Hela fästet var fullbestrodt med tindrande stjärnor, och natten så klar, att man på den lilla farkosten utom lyktelden, som bländade ögat, kunnat hafva en någorlunda vid synkrets öppen.

Vår gamle vän stod vid rodet ännu. I hans anlet, röjdes en mulenhet, som nästan gränsade till otålighet, och han tycktes räkna hvarje minut. Då och då såg man honom betäcka lyktan, stryka sig om ögonen och titta ut åt sjön.

Plötsligt klarnade hans blick, han lyssnade. Lätta årsrag hördes på sidan om jakten, och ett rop, som kanske blott gubben till hela dess betydelse förstod, förnams och besvarades af honom i samma ögonblick. Det syntes, som om den annalkande jullen väntat denna signal, innan den ville lägga till, ty nu blefvo årtagen på en gång kraftigare, och det dröjde ej länge, förrän en käck matros prang upp på relin gen, gjorde fast sin fånglina och hälsade på den gamle.

»Fan i er och tusen grussen från tysken», började han; »men hvad är det för konst att rida upp i vind, så att en töffel skall nödgas ro armarna af sig? Vår svarta docka ligger bi lågt under er, och det hade lätt varit alles förbei med vårt möte i denna natt, ty vi sökte er lägre och ville knappt tro våra ögon, då vi sågo er eld. Nun spreken sie döjtsch, mein liber herr? — Hu, hu, har ni en sup?»

Vid dessa sista ord, som åtföljdes af en kulen ryck af hufvudet ned mellan axlarna, öppnade han lyktan och utbläste elden, hvarvid han på en gång röjde sin bekantkap med luredrejeriets hemligheter och liksom af tjänstfärdighet förekom den gamle. Därpå stack han ut skot åt storseglet, satte kurs och slog så armarna i kors öfver bröstet, afvaktande i lugn sin lott ur den flaska, han såg gubben uppdraga ur sin ficka och med mycken belåtenhet hålla mot sin mun.

Den gamle räckte honom omsider flaskan och tog i sin tur till ordet. »Nå, gosse», sade han, »hvad har Fröja hem med sig i höst?

Jag fick bud mot mig på redan att gå till sjöns i natt och visste knappt, hvilken skuta väntades.»

»Fröja», svarade den andre, »har klädt sig i ull unt silke, lauter woll unt sei — sei — hvad heter silke nu åter? Vet ni, då jag var i Lybeck, kunde jag tala tyska, så att hela staden gapade på mig.»

»Och lämna nu», sade med otålighet den gamle, »i helvete eller Lybeck ditt tyska snack och svara på min fråga så, att man begriper det. Menar du, vi prata tyska här med simpor och fiskmåsar, gosse? Har ni kläde och dukar om bord, så säger jag, att jag förr vill svälta som lotsens ko, än jag lastar in en enda packa, om den ej är vattentätt omslagen, ty vi få storm i dagningen och regn hela hösten, och jag har ingen lust att komma till ansvar för skämdt gods.»

»Och vi skulle kanske för ro skull haft tre dagars fullt göra med de fördömda packornas instufning och beslående och förstört på dem alla briggens präsenningar på köpet», utfor sjömannen. »Om icke dessa balar äro tätare än er skuta, så vill jag lefva på torr jord i alla mina dar. — Jag tror, ni måste lofva mera, jag tycker mig se skynten af vår lilla docka rakt förbi babords vanten.»

Den dunkla fläck, som af den skarpsynte sjömannens vana öga urskildes emot den ljusare horisonten, och på hvilken den gamles uppmärksamhet blef riktad, lämnade hans, om möjligt, än mer skarpa syn intet ögonblick i tvifvelsmål om den kurs, som var att taga. Jakten kastades ett par streck högre i vinden, och då efter en kort segling i denna direction den sökta briggens gestalt framträdde mer och mer tydligt ur mörkret, lämnade den kække matrosen sin gamle vän ensam vid rodret och gick för ut, där han sedan för de båda yngre gästarna om bord utbredd sig i sjömanskvickheter öfver sin resa och i sitt skrala modersmål inspäckade till sina åhörarens nöje och förundran en outtömlig skatt af tyska, engelska och danska glosor. I detta skick lade jakten en stund därefter till vid sidan af den lilla brigantinen Fröja.

Om vår gamle lurendrejare på sitt håll varit bekymrad öfver det långa och fruktlösa sökandet efter den ankommande briggen, så var han åter af kaptenen och besättningen på den inväntad med icke mindre otålighet. Den skrala vinden, som tillika kom från det minst gynnsamma håll, hotade med alla slags svårigheter, och kaptenen kunde ej se någon möjlighet att, innan dagningen inbröte, ligga så långt ut från kusten, att han ej skulle bli upptäckt af kronans slupar. Han var därför i en viss ifver sina kunder till mötes på däck och hade lämnat i kajutan sitt rykande toddyglas och sin cigarr.

Antingen det nu kom af ledsnad vid väntandet eller i afsikt att fördrifva det onda, hvarmed landkänningen besvärade hans hufvud, hade han flitigt skött sitt glas om natten och hade, hvad man säger, en god

gir, utan att dock i något afseende vara för strängt skotad. Sedan således jakten blifvit fastgjord vid sidan af briggen och gubben med sina gastar sprungit om-bord på den senare, blef han af kaptenen välkomnad med all den hjärtlighet, som hans vikt för tillfället, en bekantskap från längre tider tillbaka och ett godt ölsinne hos hans värd gjorde naturlig. Styrmannen fick befallning att, så fort som möjligt var, lasta jakten; de packor, som skulle intagas, bestämdes, allt skulle gå tyst till, och ingen djäfvul skulle våga knysta ett ord om saken i land.

Efter dessa anordningar tog kaptenen vår gamle kund i handen och förde honom ned i kajutan, hvarest en god brasa i kaminen och den ängående lukten af varm toddy gjorde ett ljuft afbrott mot kölden och mörkret på däck.

»Stiltje och läsegell!» började han nu; »jag ligger här som i en säck, och innan dagningen simma väl kronans båtar kring mig som ålar kring en rutten fisk. Hvad skall jag göra, jag slipper ej ur fläcken.»

»Ingen nöd, herr kapten», sade den gamle och stack sina seniga händer in i kaminen, »vi få väder nog i dagbräckningen, och båtarna ligga i land hela natten.»

»Och detta ord skall du hafva pris och ära för, gamle kamrat, och ett godt glas, förstår du. Jack, se åt i tepannan, om där finns vatten, och laga en stark spik åt gubben. — Ni menar, att vi skola få vind i dagbräckningen?»

»Och en frisk märsegels-kultje på köpet, om skyn annars gick rätt i går aftse», svarade gubben; »vinden blir väl emot, men blåser det bara, nog kommer sjömannen fram.»

»Blåser det bara, nog kommer sjömannen fram, och ingen kryssare skall nappa Fröja i kjortlarna. Och nu, gamle rodergångare, huru går handeln i vår stad? Kom Neptun hem helskinnad? Han gick från Lybeck samma dag, jag kom dit, och hade godt gods om bord.»

»Så nära som på två pipor rom fick han allt undan; men dessa skötos i sank med min äldsta pojke på köpet», svarade gubben och gjorde tillika en klunk, som nära vållat en lika stor ebb i glaset, som det förut hade flod.

»Och så far ni fram», utbrast kaptenen, hvars tanke på rederiets förlust och hans hätskaste fiendes, tullelupens, triumf kväfde alla andra konsiderationer, »och så klarerar ni gods och skrof. Stiltje och läsegell! En sådan vara i gapet på dessa hajar! Det borde fan och ingen ärlig redare betro er en murken ankarboj ens för järnbandens skull, som äro omkring dem.»

»Ni har ingen ren sjömans-mun i natt, kapten», sade den gamle, i *det han med en stark knyck stötte det tömda glaset ned på kajutbordet; »menar ni, att gossen lät skjuta sig i kvaf för att få dricka salt grogg*

eller slippa svettas vid årorna, och ej för att till det yttersta bärga edra arma pipor rom, som, fan i mitt gråa skägg, voro mindre värda än en sena i hans hand eller en blodsdroppe i hans ärliga hjärta?»

»Och därtill säger jag amen, nämligen med behörig förbannelse öfver tullhajarnes goda kap den gången. Gossen hade jag velat taga till jungman när som helst, ja, om det gällt en resa på Ostindien. Och en skäl för hans ärliga död och för alla goda vänner! Jack, fyll i våra glas!»

Glaset fylldes åter, och den tystnad, som var liksom helgad åt väntan på dem, afbröts genast af kaptenen, så snart han med en klunk provvat den nya brygden och funnit den god.

»Nå, hvad hörs vidare i land, min gamle vän», började han nu, »vet vår patron vänta oss, eller är ni eljest af egen drift ute på förtjänst?»

»Jag har ej satt min fot i land på flere dygn», svarade den gamle. »På redden fick jag ett bud, att ni väntades. Det var i går aftse, och nu är jag här.»

»Så, så, min gamle kund», utropade kaptenen, »då måste vi öfverenskomma om er frakt, förr än ni lägger ut från sidan. Det är ej godt att narras med er i den punkten, och edra fordringar växa som brodden på landbacken. Då man far ut, är den knappt ett kvarter hög, och då man kommer hem, står den en öfver hufvudet.»

»Tre tunnor råg och tre tunnor salt, herr kapten, icke ett korn därunder», utlät sig med mycken bestämdhet den gamle.

»Stiltje och läsegell!» utropade kaptenen, »ni är, fördöme mig, utan brassar i hufvu't. Tror ni, att rågen ärfver sig i köpmannens bod och att saltet växer som snö om vintern? Nej, nej, grund i lovart, fäll, min gubbe, fäll!»

»Icke ett korn därunder, och, att tala allvarsamt, kapten: jag har sex barn, som behöfva bröd, råg växer ej på våra kala klippor, och några tunnor strömming, som noten gifvit mig i höst, äro snart förtärda. Jag har betalt min ålderdoms tröst för ert bästa. Stick er hand inom denna rock och känn efter, om jag har en enda torr klut på min gamla kropp, och blottar jag den, skall ni se många märken, som jag bär efter er och edra likars tjänst, och många ärr, sådana som detta.» Härvid visade han sin nacke, hvarest en lösskjuten spillra efterlämnat ett djupt, numera igengrodt sår.

»Stopp, stopp, min gamle vän, eller slår jag präsenning för din mun», ropade kaptenen, som vid sin nuvarande lättörda stämning fick två stora tårar på kinden, innan han visste ordet af, »ditt mått skall du hafva, och det skakadt. Hvarken min patron eller jag skall se våra kunder svälta. Kläm ut ditt glas, gubbe; ingen ängslig på sjon. Gutär!

Men jag ligger här som i en säck, och vår Herre vet, hur jag skall komma ut till sjös igen.»

Samtalet, som troligen ej kommit att stanna af brist på ämnen, afbröts genom styrmannens inträde i kajutan och hans tillkännagivande, att de bestämda balarna redan voro inlastade i jakten. Tiden var dyrbar, och efter några i största korthet gjorda ömsesidiga öfverenskommelser beträffande nederlagsplats för varorna, deras sorgfälliga vård och dylikt, åtskildes de båda kontrahenterna i samma vänliga förtrolighet, som utmärkte deras möte.

Kaptenen styrde genast ut till hafs, men vår gamle kund, som vi numera åter se vid rodet på sin egen skuta, sökte kusten med det honom anförtrödda, dyrbara godset.

En flyktig teckning af landkänningen från den del af hafvet, hvar-est den lilla jakten nu befann sig under segel, torde icke vara öfverflödig för att i någon del förklara de motiver, som ledde gubben i afseende å kurs och segling. Det närmaste land, en seglare från vår fastställda punkt kunde hinna, utgjordes af tvenne stora holmar, båda förut till namnet bekanta för läsaren, nämligen Rönnskär och Långö, hvilka på en sträckning af två dryga mil utbredde en till utseendet oafbruten, rak och kal strand mot hafvet. Utanför var sjön öppen, med undantag af en enda tämligen lång klippa, som på ett godt afstånd från den senare af de nämnda holmarna höjde sin rygg betydligt öfver vågen och, sedd från längre håll, tycktes sammansmälta med den stora landsträckningen. Kom man närmare, så fann man, att stranden bildade en trubbig vinkel inåt och att ett sund, som sammanband vikens spets med de inre fjärdarna, gjorde af den till utseende ena holmen tvenne.

Detta sund gaf likväl, oaktadt sitt förträffliga läge och sitt djupa vatten, ingen fri kommunikation mellan hafvet och de små fjärdarne, emedan det på sin yttre sida var stängdt af ett ref, som på en linie af flere hundra famnar från strand till strand sammanband de båda holmarna och var så grundt och stenigt, att endast små fiskbåtar, och detta blott vid lugnt väder, brukade leta sig väg mellan dess skarpa, tätt spridda hållar.

När därför vår gamle vän nu ville söka sig in i den inre skärgården, hvarest otaliga smyghål och kamrater i yrket kunde ge honom säkerhet, var han tvungen att passera endera af de två yttersta uddarna; och han valde Rönnskärs udde, såsom den närmaste, oaktadt han med full säkerhet kunde förmoda, att hans hätskaste förföljare åt detta håll gått i land.

Som han med all visshet väntade frisk vind i gryningen, så trodde han sig kunna lämna det farliga stället akter ut, innan tullslupen hunnit ut ur sitt nattkvarter eller, om den nu vore tidigare till vägs än vanligt, innan det förskingrade mörkret gjorde hans upptäckande af densamma

lätt och möjligt. Å andra sidan och i fall han valt vägen kring Långö udde, hade han äfventyrat en vidsträcktare och ända in på dagen förlängd segling i öppna hafvet, och vid allt detta ett icke alldeles osannolikt möte med den andra tullbåten, som hade sin kryssning åt detta håll. Men vid alla de ovillkorliga fördelar, som gubbens tagna kosa hade framför hvilken annan som helst, var den dock äfventyrlig nog för att fylla hans hufvud med bekymmer, och han lyssnade, som en fågelfångare lyssnar efter svar på lockfågels ljud, mot den första fläkt, som skulle bebåda den väntade räddaren, stormen.

Emellertid fortfor oafbrutet lugnet, och ännu då den svaga skymten af dager redan börjat afslöja en större och större synvidd, visade sig den långa men låga dyningen nästan spegelblank på alla punkter. Den gamle började tveka, om han skulle fortsätta seglingen inåt kusten eller begagna den morgonvind, han med visshet väntade, för att gå till hafs och afbida med nästa natt en bättre lycka. Detta senare fall var för honom dock länge det värre fallet, och då med den ljusnade dagen dyningen började krusas af lifiga fläktar och ett gladt sorl af böljan vid fartygets bog vittnade om dess förökade fart, försvunno den gamles betänkligheter för hoppet att efter vunnet ändamål få hvila sin af vakor, köld och väta uttröttade kropp, och han höll med godt mod kurs på Rönnskärets ur fjärran framskymtande udde.

Lätta strömoln sväfvade öfver horisonten och flögo upp mot hvalfvet, de spegellika ränderna på böljan försvunno snart alldeles, och några tätt på hvarandra följande häftigare vindstötar kommo den lilla jakten att sänka sin läsida ganska djupt. Inom några stunder flög det sköna fartyget för en frisk och jämn vind med pilens fart fram mot kusten.

»Se», sade den adertonårige ynglingen, hvars bekantskap vi gjort här tillförne och som äfven nu höll sin plats vid storseglet, »se, min far, hur rodnaden är skär i öster; jag tror, vi få storm i soluppgången.»

»Om den ville komma förr!» anmärkte den gamle.

»Dessförinnan», fortfor sonen, »borde vi väl hafva länsat förbi Rönnskärs udde; jag tycker mig re'n kunna urskilja talltopparna på den.»

»Stick ut skot, gossar, vinden drar sig till förlig», ropade gubben med sin vanliga kommandoton, utan att lämna ett svar på sonens halfva fråga.

»Det är vår lycka», fortfor denne, i det han efterkom befallningen; »jag har alltid tyckt, att vår jakt går bäst för slör hän.»

»Det är vår olycka», invände den gamle; »ty om vi möta tullslupen, hafva vi desto svårare att vända om till Långö-sund.»

»Hvad skymtar där så hvitt mellan träden på udden?», utbrast gossen nu, i det han med spända ögon såg ditåt och tycktes glömma allt annat.

»Det är den gamla björken, som sticker fram mellan tallarna och

glänsar mot morgonrodnaden. Akta dig, gosse, att se spöken på ljusa dagen», svarade i en lugn, men nästan förebrående ton den gamle, som i första ögonblicket studsat vid ynglingens utrop.

Antingen nu faderns milda tillrättavisning eller det afgörande momentets närhet verkade på gossen, men samtalet fortsattes icke mer af honom, och den gamle var för mycket sysselsatt med beräkningar och väntan för att bry sig om att upptaga dess tråd å nyo.

Några stunder af en orolig spänning förflyto. Man kom udden så nära, att bränningen mot strandklipporna ej mer blott sågs, utan äfven tydliggen kunde höras. Intet segel syntes, och endast en skara måsar utbredde sina hvita vingar öfver hållarna och vågen. Jakten flög i kapp med stormen. Ändtligen strök den som en blix förbi den skumhöljda udden och vände redan liksom segrande inåt fjärden.

Då visade sig rörliga ljusa strimmor mellan träden på en nära belägen holme, och strax därpå hoppade på mindre än ett halft kanonskotts afstånd den fruktade slupen fram i sundet och behärskade passagen. Ett gladt sorl mellan afbrutna kommando-ord hördes från den, och signalflaggan svafvade upp mot toppen af dess mast.

Vår gamle vän hade i samma stund kastat om sin jakt och låg redan med svällda segel ut förbi udden. Solen gick nu upp ur hafvet i hela glansen af sin höstliga rodnad och bildade en bakgrund af lugn och skönhet till de scener, som höllo på att utveckla sig.

Ett skarpt skott från tullslupen, hvars kula tog vatten några famnar akter om den lilla jakten, förklarade och gaf vikt åt flaggans mening i det ögonblick, då gubben åter passerat den klippiga udden och de båda fartygen af den skulle för en handvändning undanskymmas för hvarandra.

»Klar att ge akt på slupen, gosse!» ropade den gamle, som med oafvänd blick fixerade udden af den förr omtalta, på ett godt afstånd från land liggande höga klippan, öfver hvilken han hoppades kunna ligga upp mot vinden.

»Klar att ge akt», svarade ynglingen; »slupen syns redan; nu klarerar han udden, han går med refvadt bomsegel, han skjuter god fart.»

»Styfva gaffeln!» kommenderade den gamle, »vinden knappar af, så mycket den hinner. Kränger slupen?» frågade han vidare.

»Han släpper ut sitt ref», svarade gossen, »han reder sig godt, jag tror, vi icke vinna mycket.»

»Kapa joll-linan», befallde gubben åter, »vi hade kunnat låta bli att sticka ut jollen, så hade vi haft den i behåll. Huru ligger slupen upp i vinden?»

»Hans bomsegel står bra, men hans klyfvare lefver förr än vår», svarade gossen; han kan ej gå öfver om klippan med denna kurs; han

kan taga farväl af oss, min far, vi gå lätt öfver udden, se'n jullen kom bort. Vi vinna. — Hvad? Nu vänder han rakt på oss — båda hans segel lefva.» —

Ett skarpt skott dundrade från slupen i detsamma, och en svärm drufhagel flög hvinande kring den lilla jakten. Som en i flykten träffad fågel redlost faller vingen, sjönk bomseglet på det flyende fartyget tillsammans; ett skrot hade träffat gaffelnocken och afslagit tåget, hvaraf den hölls uppe.

Den kække ynglingen kastade i ett ögonblick loss änden på däck och flög som en pil upp i masten.

»Stick bly i min sälbössa», sade gubben med mycket lugn till den andre och höll tillika skutan upp mot vinden, så mycket han kunde, för att underlätta gossens arbete i masttoppen.

Medan vår gamle vän med sitt fartyg befann sig i denna vådliga ställning, rådde om bord på slupen ett allmänt jubel. Man hade genast varseblifvit och beräknat hela den fördel, det lyckade skottet medförde, i det flykten hindrades att gå öfver udden och kanske till och med kunde uppseglas, innan han hunne iordningställa den skadade gaffeln, och glädjen öfver denna första seger framlockade, i samma stund seglet föll, punschbuteljen och glaset till en tur kring laget.

»En skäl för mitt skott och för mera vind i dina segel, min bror», ropade löjtnanten, som stod vid förnickan och nu emottog det fulla glaset, till en vän och ämbetskamrat, som skötte rodet: »fäll, fäll! Vi skola segla upp gynnarn, innan han blir klar igen; se, hur han drifver ned.»

»Den fördömda ängeln där i toppen», svarade denne, »blir färdig, förr än vi tro. Se, han klifver ned redan. Öfver udden låta de bli att gå likväl.»

»Fan i mig», ropade löjtnanten, »står icke hans bomsegel åter lika grant som förut. Om han blott velat hålla sig några minuter oklar än. Men jag slår vad, att jag skjuter honom sank, då vi komma i smulare vatten, lä om klippan, båda.»

»Hället, på en rykande bål i land», inföll den andre; »låt ladda nickan med kula och försök!»

De mordiska tillrustningarna gjordes. Emellertid höllo de båda fartygen, det förföljande och det förföljda, upp mot klippan på ett afstånd från hvarandra, som hvarken tycktes ökas eller minskas. För hvarje gång lurendrejarens jakt höjde sig på toppen af någon våg, syntes den så nära, att man om bord på slupen nästan varit frestad att ropa honom an. Löjtnanten betraktade tigande skådespelet; äntligen utbrast han, liksom vaknad ur en dröm; »Finns det en skönare syn i naturen än ett ädelt fartyg i stormen, det må heta skepp, brigg eller jakt? Se den lilla båten, huru den lätt som en svan dyker ned i bråddjupet af vågen

och stiger upp igen, utan att en droppe vatten tynger de hvita vingarna. Och stormilen hviner, och hafsskummet yr, och den böjer sin sida ned, liksom uppgifvande hoppet om motstånd och längtande att byta livvets strider mot hvilat och döden; och nästa ögonblick står den högrest upp igen och glänsar mot solen. Ett ädelt fartyg, som genom sig själf är fridlyst för storm och haf, borde vara det för hvarje annan makt och dess besättning vara fredad, som man är det i en kyrka. Jag ville vara om bord hos honom där borta för att få betrakta vår slup.»

»Du ångrar väl icke ditt vad?» inföll i en tämligen kontrasterande stil hans vän.

»Jag ångrar hvarken detta eller något annat, som jag hållit», återtog den andre; »men mig gör det ondt om dessa arma djäflar, dem vi jaga som vilddjur från strand till strand och sund till sund; de äro dock människor och våga lif och blod och tåla köld och väta för en bit hårdt bröd åt sig och de sina. Jag ville hellre sitta i lä om denna klippta och meta aborrar, som jag i min barndom ofta gjorde, än nu kasta min nickas harpun i den sköna hvalfisken, som simmar där framför oss.»

»Du skall sannolikt slippa att göra det», anmärkte den andre, »det är ej så lätt att träffa honom med en kula nu, som med hela svärmen i jons. — Han går under klippan re'n; ge akt, och säg till, hur du vill, att det skall styras!»

Kanonen var laddad; löjtnanten fattade luntan och intog sin plats. Ehuru lurendrejarens jakt snarare vann än förlorade i fart på den lugna sjön lå om klippan, tycktes dock de båda fartygen komma hvarandra närmare, i den mån de mellan dem hvalfvande vågornas höjd minskades, och snart vände sig för hvarje öga osäkerheten af vadet på styrman-nens sida.

Nu nådde äfven slupen den jämna vattenytan. Den afvaktade stunden var inne; några hastigt gifna och hastigt verkställda kommando-ord fixerade kursen. En dödstytnad rådde bland besättningen om bord. Man drog knappt andan, man røjde lif blott genom de blickar, fulla af orolig väntan, dem man mellan segel, tåg och mast, hvar helst en öppning fanns sände efter den flyende jakten. Nu kunde skottet icke fela. Löjtnanten höjde luntan.

I samma ögonblick fläktade ett glest rökmoln kring lurendrejarens båt, en knappt hörbar smäll följde detta, och dess verkan var i det-samma spord på slupen; ty med fälld hand och sjunket hufvud neddig-nade löjtnanten i famnen på den matros, som laddat kanonen. Hans anlete var blodstänkt, ett fint lod hade krossat hans panna.

Under den allmänna bestörtning, som denna händelse väckte bland besättningen på slupen och som för några minuter förlamade hvarje dess åtgärd, flög lurendrejarens jakt med säker kosa in i den öppna sjön och

framsväfvade som förut, omkringstänkt af skum och svallsjöar på de höga vågorna. Den gamle stod med sin vanliga köld och trygghet vid rodet. Sällsamheten af de tilldragelser, som redan inträffat, och vådan af dem, som hotade, hade närmast de båda skotskötarne till hvarandra och brutit den tystnad, de för en lång stund iakttagit.

»Han fick sin lön», började ynglingen, som vi redan känna; »kulan var stöpt af min bror, och det riktades med hans öga denna gång.»

»Ett sådant skott skjuts en gång i mannaminne», sade den andre. »Du såg, att han föll?»

»Han föll, och det ingen stund för tidigt. Luntan låg på kanonen redan; vi voro sålda åt döden, ty han hade ej kunnat skjuta bom i lugnet nu, om han hunnit tända an.»

»De tycktes», återtog den andre, »ge slupen åt vind och våg i början, nu styra de efter oss igen. De lära ej ärna ge köp med sig för detta pris.»

»De kunna göra, som de behaga», utlät sig ynglingen; »om de tycka om att segla för ro skull, så hafva de hafvet öppet. Oss låta de väl bli att fånga, se'n vi en gång finga försprånget och äro ute på argare vatten, där deras nicka icke mer batar dem. — Men hvad i all världen är detta?»

»Till skoten, gossar, klara vända», ropade den gamle. Redan förut var jakten kastad upp i vinden och höll på att fånga väder med focken. Det var denna oförmodade vändning, som förvånade ynglingen och aftvang honom ett rop af förundran.

Så snart han fullgjort sin tjänst och hämtat sig från den första öfverraskningen, kastade han en blick öfver omgifningarna för att upptäcka orsaken till allt detta. Det dröjde ej länge, innan den låg klar för honom, ty tätt framför udden af Långön såg han den andra tullslupen, som med stora segel flög ut mot sjön och, gynnad af vinden, tog haf och kurs af hans fader.

Det försök, den gamle, hvars vaksamma öga genast upptäckt förhållandet, nu gjorde, att med en hastig manöver vinna lofven af den eftersättande slupen och sålunda komma ur sin vådliga ställning mellan båda, ägde så liten rimlighet att lyckas, att man kunnat kalla det en ansträngning af den yttersta förtviflan, om förtviflan ej i hvad läge som helst varit främmande för gubbens lugna och fasta sinne. Dess framgång berodde på en fullkomlig oskicklighet hos slupens styrman att begagna fördelarna af sitt läge, hvilket man i intet afseende kunde förutsätta. Därför, så snart den gamle såg slupen vända och taga den kurs, som var lämplig att tillintetgöra hans afsikt, kastade han i ögonblicket om jakten åter och låg snart med bogen rakt mot land.

»Han sätter gods och skuta på Långön», hviskade förgasten med

bleka läppar till vår yngling, »det går nog svår sjö, och det är stenigt utanför stranden. Törna vi i förtid, så är det förbi med oss.»

»Tag din själ i din hand», svarade den andre; »han vill ge dem hvarken last eller skrof; han styr på Långö ref och söker sundet.»

»Han är en själfspilling, om han det gör; bed honom sätta på land och låta oss börja vråka ut lasten, medan tid är.»

»Ser du honom?» sade gossen.

»Tyst, tyst, han hör oss!» svarade den andre och sjönk, med ögat magnetiskt hängande vid den gamles, i en passiv resignation utan tankar och utan ord.

Den gamle lurendrejarens anlete var från det ögonblick, då han vände båten inåt, ljusare, bestämdare och liksom förädladt. Med den nerv, som tillhör lifvet i dess friskaste uppenbarelse, förmålde sig däri den egna förklaring, som hos fasta karakterer vid deras skilsmässa från jorden på en gång förebådar och välkomnar döden. Det är svårt att säga, om i den blick, han långsamt förde öfver rymden, låg en tjusning af faran eller ett farväl till hans barndomsvänner, holmarna, hafvet och stormen. Inom få sekunder var dock hvarje blandadt uttryck försvunnet från hans anlete, och kvar stod kraften allena, lugn, stridsfärdig och verksam.

Det var nu i denna stund, då gubbens blick, som lik en roffågels sväfvat mellan det skumhöljda refvets hållar och afgrunder, slog ned på en punkt däraf och hvilade öfver sitt byte, och då hvarje hans egen och hans fartygs rörelse, som om de utgjort en enda sammanvuxen organisk helhet, trälade under denna blick, som han uppmärksammades af de båda ynglingarne och, sig själf omedvetet, förstelnade deras samtal och planer.

Från denna minut var tystnaden om bord ovillkorlig. Den afgörande stunden emottogs utan en suck, ett ljud. Jakten, hvars oförminskade segel stormen fyllde, flög lätt och lydigt fram mot refvet, och snart reste den sig på toppen af den våg, hvars mäktiga massa nästa sekund skulle, bruten till ett fint skum, spridas och förstöras, såsom om den aldrig varit. Under den låg det svarta svalget öppnadt, liksom för att mottaga det rof, som klippornas jättetänder krossat. Nu störtade jakten ned från sin höjd. En stark stöt och en uthållen rifning mot sidan hejdade dess fart och tillkännagaf dess våda. Det ädla fartyget, öfverhöljdt af fradga, skälfdes som en träffad hind under inflytelsen af det vredgade elementet, och en rik stråle vatten bröt in genom remnan i dess bog. Då svällde det darrande seglet igen, en fin och blixtnabb böjning väjde undan närmaste hållkant, en lätt rispning blott ännu, och vid nästa våg, som svällde under fartygets köl, steg det åter segrande upp med refvet akter ut och sin trygga kurs sträckt mot mynningen af det djupa, lugna sundet

Eldsvådan. En skolhistoria.

1.

Denna korta historia, som kommer att beskrifva hvarken märkvärdiga personer eller händelser, utan ett simpelt upptåg af några skolgossar, ett äkta s. k. skolpojkestreck, fordrar dock en liten utflykt såsom inledning.

Det är nämligen af vikt att erinra, att den skola, ur hvilken vi hämta våra hjältar, låg icke i en grann stad eller stor stad, där en så liten republik som en rektor med hundra skolgossar omkring sig knapast af någon varit känd ens till det geografiska läget; utan tvärt om i en småstad, där den kunde ställa upp en tiondedel af folkmängden, om det gällde att höra och se; där skollhuset höjde sig öfver de andra, som en magister öfver sin klass, och där en vanlig sekundapilt, då han någon vacker sommardag fick stryk för öppna fönster, kunde utbasuna sin olycka till alla fyra tullportarna på en gång.

Att i en sådan stad en korporation af hundra öfverdådiga sällar, hållande tillsammans i lust och nöd, skulle äga vikt och värde, var naturligt. Nästan till hvarje gård sträckte den sina grenar, visste allt, deltog i allt, försökte allt. Väl voro klubban i lärarnes lådor och rektors statsperuk, den han nästan aldrig anlade utan i vredesmod, auktoriteter, som kunde komma blodet att stelna, då de visade sig, men detta skedde lika så litet alla timmar af dagen som alla dagar i veckan. De snabba minuterna från klockan elfva till två, stunderna från fem och in mot natten se'n i oändlighet, de lediga onsdags- och lördagseftermiddagarna och söndagarna, som kunde komma en att glömma både läxa och rygg, alla dessa voro solskentider inom skolans horisont, flyktiga, dyra och därför begagnade.

Det var då, medan riset låg fångsladt inom lås och peruken prydde sin saktmodigare hvardags-stock på rektorns bokhylla, som alla dessa löjen logos, dessa strider utkämpades, dessa upptåg speltes, hvilka i sitt öfverdåd eggade så mången borgares sediga pulsar till skening och fyllde så många fönster med stundom leende, stundom bistra anleten.

Man kan icke neka, att leken någon gång blef för allvarsam, allvaret för öfvermodigt, äfvensom att man vid alla företag såg för mycket på egen glädje för att tänka på andras fred och rolighet. Så kunde t. ex., efter någon strängare anklagelse för oordningar på gatan, herr stadsfiskalen en vacker morgon anträffa sin gamla familjekur fastbunden

vid hedersstolpen på torget, liksom af välmenad omsorg för hans bekvämlighet, borgmästaren finna en förfärlig anklagelse och dödsdom öfver sig och magistraten uppspikad på rådhusets dörr, och själfva rektor, som om aftonen sett sin gamla häst gå skrapad och hvit in i stallet, morgonen därpå få den rödmålad för sin släde.

Men dylika spratt, om de än gifvo anledning till förargelse, utplånades snart af andra, som blott påkallade skratt; och då dessutom hvarje förolämpad, hvad ögonblick som helst han gick förbi skolan, kunde inbilla sig höra den af honom angifnes klagorop och sålunda hugnas, slog förtrytelsen aldrig djupa och utspridda rötter. Tvärt om var skolan älskad af staden, ja, outhärlig för den, på samma sätt som för de gamle i familjen den yra son- eller dottersonen, som hundra gånger gör förtret, hundra gånger får bannor, och tusen gånger beundras och smekes.

Det var eftermiddagen af en skön höstdag i början af oktober. Luften var kulen, men solen sken klar, och vinden var stilla. En af årets märkvärdigare händelser hade sysselsatt skolan. Om middagen nämligen, just då rektor rest sig upp från stolen för att sluta, hade hela klassen rusat upp och med den vanliga skrapningen i golvet supplicerat lof för att insätta dubbelfönstren. Hvarje höst skulle en half dags ledighet unnas gossarna för detta ändamål; den hade äfven nu blifvit gifven med alla tillhörande förbud eller pluggar, som voro: att ej spräcka rutor, att ej skrika och stampa, att ej skrämma böndernas hästar, att ej öknämna folk på gatorna — en rad af pluggar, så lång, att rektors spanska rör föga nog på en half dag kunnat inkila dem ens i det mjukaste minne.

Fönstren voro redan insatta, tiden lång innan kvällen, och hela den lediga skaran samlad utanför tullen på en vidsträckt äng, skådeplatsen för förra afdelningen af denna sannfärdiga berättelse.

Denna gång lekte gossarna soldater, exercerade, skyldrade, gjorde marscher och evolutioner, alldeles som de sett de i staden förlagda rekryterna göra våren förut. Sannolikt hade dessa deras öfningar fått passera obemärkta såsom många dylika tillförne, åtminstone ej blifvit omnämnda här med historisk noggrannhet, om ej ödet, som ofta roar sig att göra ett träd af ett kastadt frökorn, fogat så, att en af de minsta bytingarne i skolan, en räkneklassist, tagit sig orädet före att förlöpa fanan.

Så ringa var början. Gossen stod vid armén såsom trumslagare och hade anseende för sina viga armar. Också hade han hittills varit oförvitlig, men nu, då höstkylan, oaktadt solskenet, började besvära hans händer, gaf han, såsom han själf i förtroende sade till en af kamraterna, »fan åt hela tjänsten», passade på en hvilostund, deserterade och gömde sig i en skogsbacke nära ängen.

Ingen märkte det; man hvilade en stund och kommanderade sedan åter i gevär. Generalen, en kraschanerad spelorre ur rektors klass, tog gravitetiskt in sin plats och lät truppen defilera förbi. Gardet af rektorister och konrektorister, skolans heroer, en rangkår med dubbel grad äfven för den simpla soldaten, paraderade förbi med oklanderlig ordning och skördade en bifallsvink af generalens hand. Men nu skulle linie-regementet bryta upp. De små soldaterna stodo väntande och blåste så mycket de vågade i sina frusna händer. Ändtligen ljöd kommandoropet: »Framåt marsch!»

En allmän rättning öfverfor leden, hvarje ansikte fick ett modigare utseende, fötterna höjdes, musiken föll in; men — pipan allena, ty trumman låg, Gud vet hvar, med sin trumslagare. På ögonblicket kommanderades halt, det blef undersökning, öfversten fick en allvarsam skrapa, en kompanichef arresterades, och gardister skickades i flere riktningar ut efter desertören, som någon trodde sig hafva sett gå emot skogsbacken.

Det dröjde ej länge, förrän man såg rymmaren gripen och framförd. Man höll krigsrätt, omständigheterna voro klara, han dömdes till gatlopp.

Aldrig hade en sådan dom ännu drabbat någon under strängare väderlek. Om värarna sprang man gatlopp med jackan på, men jackorna voro då tunna och af sommartyg; nu såg en hvar tydligt, att inga björk kvistar, om man än spetsade dem till spjut, skulle kunna genomtränga vår trumslagares valmarspansar. Reglementet stadgade ingenting visst i detta fall; man började ropa: »Tröjan bort!»

Med detsamma var signalen gifven till ordväxling. »Tag icke tröjan af mig», skrek delikventen och stötte undan handen på en korporal, som visade sig färdig att betjäna honom i detta afseende, »det har ingen sprungit bar förut.»

»Mumlar han?» frågade generalen med handen i sidan.

»Låt honom ha tröjan på, gardisterna ha skurit för grofva ris», ropade flere jägare på en gång.

»Du har förlupit tjänsten, min gosse!» sade generalen och tog delikventen i hakan.

»Ja, herr general», inföll en gardist, »skona honom icke; slippa jägarne stryk, så kan ingen hålla dem vid fanan.»

»Vi äro karlar för oss själfva, vi kunna exercera så väl som gardet, oss behöfver man ej rida på beständigt», knorrade jägarne, häftigt uppbragta.

»Duger jag icke åt dem med tröjan på», sade med ett spotskt små. »Höje vår lille trumslagare, uppsporrad af det medhåll han röjde, »så ha jag för godt skinn att vara deras trumma.» Vid dessa ord tog han sin verkliga trumma från marken, färdig att gå.

I och med detsamma hade myteriet bland jägarne blifvit allmänt; de redan höjda käpparna kastades bort, och leden söndrades helt och hållet; man brummade och vredgades.

Generalen var i den största förlägenhet och hela hans anseende nära att gå under. Straffa kunde han icke alla, och att förlåta var omöjligt. Han tog det parti att förklara hela jägareregementet upplöst och — här gaf han sin röst all den styrka han kunde — »hvarje soldat i detsamma för en förrädare och fiende utom lag och pardon».

Med dessa ord steg han fram, tog regementsfanan ur underofficerens hand, kommenderade gardet i gevär och lät det med fälld bajonett spränga in på de bestörta bytingarne, som, glömmande hela sitt militära anseende och den vanliga farten vid hastig marsch, ilade med skri åt skilda håll på ängen.

Sålunda var endräkten försvunnen inom kåren. De äldre fortsatte sin exercis; de yngre hade efter flykten samlat sig i ett aflägsset hörn af ängen och syntes rådslå.

Men utan tvifvel var, såsom redan antogs, denna gossarnes söndring inledd af ödet, som denna gång ville göra väsen af deras fönsterinsättningshögtid och sammanknyta deras lek med verkligheten, och detta på ett rätt allvarsamt sätt. Ty hade både äldre och yngre fortfarit att exercera tillsammans, och de små revoltörerna icke öfverlämnats åt sin egen vishet och uppfinningsgäfva, så hade väl aldrig en sådan lek blifvit uppspunnen, som den vi snart vilja beskrifva, en lek, som först kostade ett oskyldigt kreatur lifvet, sedan så när hade skaffat en hedervärd borgare gallfeber, sist — men låtom händelserna själfva skvallra ur skolan.

Jägarne rådslogo, men hvad de rådslogo om, kunde på en lång stund fattas hvarken af dem själfva eller någon annan. Man tyckte sig höra blott det ojämnna sorlet af en svärm getingar, som blifvit retade och nu sökte ett föremål att stinga.

Länge fortfor detta brummande, och då man äntligen kom till begripliga ord och vidare började förstå hvarandra, var resultatet af öfverläggningen ännu långt borta. Såsom vanligen händer dylika rådsherrar, stannade man vid ett beslut helt olika det, hvartill öfverläggningen tycktes leda, och då förtrytelsen, stoltheten och hämndkänslan just höllo på att få exercisen börjad å nyo, var det en på orten allmänt känd, året förut med hela sitt anhang gripen, af gossarne under namn af Svarta Gustaf beundrad röfvere, hvars minne tillvägabragte något helt annat än en exercis.

De första artikulerade ljud, som, lika världar ur kaos eller klippor ur ett sjudande haf, uppdöko ur det ursprungliga virrvarret af röster, voro de enkla orden: »Ja, ja!» och »Nej, nej!» på hvilka inom kort följde

ett med sådan styrka uttaladt allmänt »Tyst!», att stormen föll som för ett dräpslag.

Nu först började längre sträckor af fast land skönjas i det lugnade hafvet, eller, att tala utan liknelser, nu började man kunna urskilja meningar och ord. »Åh hå», skrek den lilla trumslagaren, som genast beagnade stillheten, och som väl den förutan ryckt fram med sitt andragande, »mig låta de bli att värfva härnäst. Jag vet nog, att gardisterna gärna skulle se mig spänna mitt eget skinn på trumman; men man är ingen narr heller, man kan leka för sig själf.»

»Det kunna vi», föll en veteran in; »vi äro flere än gardisterna, och general få vi nog.»

»Jag vill tötssa deras trumslagare i hvirfveln, fast han är sergeant», ropade vår lille kund och var blodröd i ansiktet af harm och ifver.

»Nej, gossar», anmärkte åter en fin politikus i kretsen, »vi gå bort härifrån och låta gardisterna bli kvar; herr Gyllendeg klagat visst för rektor, att vi åter trampat ned gräset på hans äng och skrämt hans får.»

»Hur skall han få veta det?» anmärkte veteranen buttert.

»Veta det», inföll politikern, »gamla vallgumman på prästgården gick nyss här förbi och hytte med sin krycka åt oss från landsvägen; jag såg det, och vi få akta oss i morgon.»

»Det är detsamma», sade veteranen, »om vi gå eller ej; vi ha varit här ändå.»

»Och behöfva ej vara sämre än gardisterna», skrek trumslagaren.

»Och låta dem tro, att vi varit rädda för dem!» fortsatte en liten soldat med lyftad näsa.

»Ja, vi välja officerare», ljöd flere röster; »hvem blir general?»

Innan denna fråga hann besvaras, tilldrog sig en händelse, som gjorde ett svar onödigt. Den kår af marscherande, som nyss blott i förbigående nämndes, nämligen vår obekante herr Gyllendegs färhjord, hade undan jägarnes oerhörda språng och stoj dragit sig till den sida af ängen, där gardisterna stannat kvar och lofvade ett lugnare grannskap. Men nu gjorde gardet under sin fortsatta exercis en häftigare evolution, hvars hotande anbrott den idylliska armén icke fann godt att afbida. I den skyndsammaste reträtt med sin anförare, en stor, svart, karlavulen spanjor i spetsen, störtade kåren mot jägarnes sida.

Dessa, som nu sågo sin egen nyss ådagalagda tapperhet så fullkomligt härmad, hade blott ögon för reträtten, tills att en af dem, på närmare håll betraktande de flyendes general och träffande i honom en likhet, som snart skulle allmänt erkännas, sträckte ut sin hand, pekade, krattade och skrek: »Gossar, gossar, ser ni Svarta Gustaf!»

»Och hela hans rövvarband!» ropade en annan, af hjärtat besannande identiteten.

»Låt oss knipa karnaljerna och arrestera dem!» skallade nu från alla sidor. Det behöfdes ej mer.

Med den häftighet, som åtföljer inspirationen, — och inspirerad var de nya ordningsmännens ifver för nejdens säkerhet och fridstörarnes utrotande — glömde man hämnd och exercis och hastade fram mot röfvartruppen för att gripa hvem helst man öfverkom.

Detta var dock ingalunda så lätt verkställt som årnadt, och man såg sig snart tvungen att taga förståndet med i leken. Nu uppspanns en krigslist; ett hål öppnades i gärdet, som stötte till en annan mindre äng, och röfvarskaran ringades och drefs med försiktighet in på den trånge ängen, hvarest alla försök att undkomma sedermera blefvo fruktlösa. Sålunda såg man inom kort den ena efter den andra af den förföljda och förspridda hopens medlemmar gripas, och dessa menlösa våldverkare, som väl aldrig plundrat någon annan vandringsman än bäcken eller någon annan bofast än tufvan, släpades nu, under förebräelser och hot af deras vakter, i ett svårt fängelse.

Redan var skocken till största delen inpackad i en lada och bevakad där; namn, för hvilka nejden i årtal bäfvat, hade man här sett spaka och handterliga som får; men en fanns kvar, som äfven nu i sin fyrbenta och fromma förklädning hotade att försvara sitt forna rykte; det var anföraren själf, den förfärlige Svarta Gustaf. Särskilda gånger hade man gjort försök att omringa honom; lika så ofta hade ringen blifvit bruten. Det fanns ingen bland de små sbirrerna med något anspråk på mod, som icke stått både på fot och hufvud för denna Mazarino; till och med vår lille trumslagare hade varit framme och fått en stor bula instängad i sin mässingstrumma och en sur min i sitt glada anlete. Nu hade anfallen upphört, man hämtade andan och betraktade hvarandra. Sbirrerna hade dragit en linie framför ett hörn af ängen; Mazarino stod där inom, beredd till försvar.

»Ja, där står han nu!» sade en alnshög korporal till vår trumslagare och pekade med handen mot den fruktade vederparten.

»Ja, där står han!» svarade den tilltalade.

»Du är en stackare», anmärkte korporalen helt lugnt.

»Du är en stackare själf!» svarade trumslagaren och höjde sin ämbetskäpp, färdig att trumma till på kamratens skinn.

»Hvarför höll du icke fast honom, då han kom, utan vände trumman emot och lät honom slippa undan?»

»Hvarför? Därför att du är dum och vi alla, som tro, att Svarta Gustaf låter ta sig med händerna som en killing; jag har sagt, att han skall fångas med snara.» Med dessa ord tycktes förtrytelsen ingifvit honom en idé, hvarigenom han på en gång ville taga hämnd på röfvarn

och nedtysta korporalen. Han löste af sig sin trumma, tog det snöre, hvori han bar den, och gjorde en löpsnara.

Utän att växla vidare ord gick han härpå till det tilltöppta hålet i gårdesgården och öppnade det åter. Här fäste han nu snaran så försätligt, att Svarta Gustaf, om han gjorde försök att komma igenom, nödvändigt på detta ställe skulle finna sin galge. Då detta var gjordt, kom han tillbaka, hängde sin trumma på en knapp i tröjan, tog käpparna, gick rakt fram mot sin fyrbenta fiende och gaf till en sådan sats hvirflar, att denne, ovan vid en dylik krigsmusik, behöft åtta fötter för att hinna undan något när så fort, som han tycktes önska.

Hittills hade de öfriga kamraterna blott varit åskådare af trumslagarens manöver; men nu, då de sågo fienden stadd på full reträtt, föllo de till med ett härskri, såsom om det gällt att störta Jerichos murar.

Svarta Gustaf sprang icke mer, han flög, och detta tyvärr till sin egen olycka. Ty knappt hade han blifvit varse öppningen, genom hvilken han inkommit i detta trångmål, förrän han riktade sin kosa dit och störtade med full fart i snaran. De första af de eftersättande jägarne, som hoppade öfver gärdet, ibland dem vår käcke trumslagare, hunno se sin stolta fånges sista lifsryckningar; han var strypt.

Och nu nödgas vi gå litet tillbaka i tiden, för att göra bekantskap med en man, hvars fruktade anblick snart skall öka förskräckelsen i detta tragiska uppträde.

Vi hafva redan tillförne haft tillfälle omnämna stadens hedervärde bagare, herr Gyllendeg, och ville önska blott, att han för läsaren vore lika bekant som för hvarje person på två, tre mils väg omkring hans skylt.

Herr Gyllendeg hade redan hunnit öfver sitt sextionde år, och hans hår var grått af ålder, ej blott af mjöl. I fyratio år hade han varit bagare på orten, och han älskade att inblanda i sitt tal denna sin berömmelse. Folket påstod honom vara stenrik, och säkert var, att han icke saknat bröd. Aldrig kunde väl den julkuse, han i sin ungdom bakade som mästerstycke och i anledning hvaraf han trodde sig skapad till mycket mer än bagare i en småstad, aldrig kunde väl den i fyllighet, mjällhet och glans mäta sig med sin fader och upphofsman. Sitt goda hull, som i öfrigt var det mest imposanta i hans väsen, hade han småningom skaffat sig genom — »bekymmer och förargelser». Läsaren förvånas; men hans eget påstående var, att sådana utgjorde hans dagliga kost. Onekligt är, att de tjänade honom till retningsmedel för aptiten, och därför, så ofta han ville göra sig en rätt god måltid eller eljest kände olust och äckel, gick han på förhand ned i sin verkstad och tog sig en förargelse.

Nu på gamla dagar hade vanan blifvit en ovana hos honom; han

kunde knappast lefva en timme utan att styrka sig med en förtret, och folket kallade honom trätgirig och knarrig, emedan han alltid, så ofta han kom öfver en dylik, plögade yttra sitt hjärtas tillfredsställelse medelst brummande och ovett. Några gånger om året bestodos honom ordentliga förargelsekalas, då han aldrig underlät att verkligen berusa sig; sådana kalas gáfvo honom skolgossarne, då de trampade hans äng eller kastade på hans skylt — men det vore obarmhärtigt att med mindre allvar omnämna en gammal man och borgare af herr Gyllendegs kvalitet, och vi vilja därför med all respekt tillägga blott detta, att herr Gyllendeg alltid regelbundet besökte kyrkan, alltid kastade sin slant i häfven så hårdt, att den ljud som tvenne, aldrig svor, utan i yttersta förbittring, och äfven då blott vid sitt handtverks arffiender: tviskinn och brända bullar, och för öfrigt med den modesti bar sin stora förmögenhet, att han alltid kallade sig fattig, förföljd och ensam i världen.

Ungefär vid den tid, gossarne började sina arresteringar på ängen, slöt herr Gyllendeg sin middagslur och gick till sin verkstad. Han hade nu nog länge försmäktat af lugn, för att längta till denna sin hälsoorts upplifvande strider. Också hörde man tydligt hans andedräkt svälla och såg hans näsborrar vidga sig, då han nalkades dörren. Man fann, att han kände lukten af någon harm.

»Gud bevare mig», sade han genast vid sitt inträde och fäste sitt öga på sin förnämsta och enda gesäll, en gammal piga i huset. »Gud bevare mig, Susanna, hvad du är sotig i ansiktet. Det ser ut, som du ej skulle handterat ugnen förr, människa. Hvad menar du, folket skall säga? Herr Gyllendegs kringlor, säga de nu, äro gulare af russakor än af saffran, säga de, — bevare mig, fattige man, för den landsplågan —; snart skall det heta, att hans limpor äro brunare af Susannas fingrar än af sirap. Hur är det med skorporna? På landsvägen kommer jag med er till slut; ja, dit kommer jag för din efterlåtenhet, Susanna. Jäser skorpdegen, säger jag; man kan då akta mig värdig ett svar. Jäser den? Hvarför icke lika gärna bland isbitarna i stadskällaren? Jag får taga till tiggargstavven för din skull, människa. Så! Nu bränner du upp hela ugnen med knallar! Har du ej näsa, kreatur, att känna lukten af brändt?»

På denna punkt hade herr Gyllendeg redan nått en god ställning och började känna igen sig i sitt element, ungefär som den halfdöda fisken, då den en stund fått förfriska sig i vatten, småningom upplifvas och pröfvar sina krafter. Herr Gyllendeg hade, att icke lämna liknelsen, just nu vändt ryggen upp och begynt spela med sina fenor; dock i full sinning befann han sig ännu på långt när icke.

Under allt detta fortsatte den gamla Susanna sitt arbete och gick *sin väg* fram utan ringaste tecken till störing eller förtrytelse. Tvärt om *syntes* hon med medvetelöst nöje förnimma sin herres och mästars när-

varo, och såsom hon ansåg sina limpor först då äga full glans och gräddning, när de fått den sista strykningen med ägghvita och socker, så tycktes hon äfven hålla sina gärningar ofärdiga, ända till dess de af herr Gyllendeg lackerades med smådeord och klander. Det var väl af detta skäl, hon icke svarade ett ord på mästarens kommentarier, hvilka han fortsatte oafbrutet i samma riktning, men blott med stigande kraft.

»Ba», fortfor han, »här är sand i rågmjölet, så att det kan fila fingrarna af en. Du har suttit öfver mälden, Susanna, och tiger och säger ej till därom. Mättat har jag människor i fyratio år, men ännu har ingen sagt, att jag gifvit honom sten att äta i stället för bröd. Och här är os inne.» — Nu höjde han näsan upp och vädrade med kännaremin. — »Du har skjutit os här, odjur, och vill taga lifvet af dig själf och andra. Jag törs sällan komma in i min verkstad mer; harm och förtret möta mig, hvart jag skådar omkring mig här. Och den där smulan hvete, mjöl har du tagit in att värmas? Det blir en deg däraf att mätta dina kattor med, men ingen annan. Jag har gått i kyrkan och bedt vår Herre upplysa dig, ugnskrapa, men du har ditt eget hufvud; — bevara mig Gud, här är ett os, att det ordentligt susar i mina öron. Jag ser saffranskringlorna ligga här ännu; har ingen varit efter dem från prästgården, Susanna? Jag kan dock aktas värdig ett svar.» —

Här blef han afbruten af en gäll mäsingsstämma, spelad af den gamla vallgumman, som redan en stund obemärkt stått vid dörren och väntat att få falla in.

»Visst har någon varit efter dem, och det är jag själf», sade hon, »men hvem får här ett ord med? Gud bevara mig, aldrig har jag förr varit osynlig, och icke är jag bland blinda heller. Väl har jag sett mycket i världen, men ingenstädes ett sådant regemente, som det ni för, herr Gyllendeg. Ni borde dock frukta Gud, och världslig höghet är ej evig.»

Nu lät hon narra sig af sitt fromma sinne att draga en suck och snyfta några gånger, hvarför herr Gyllendeg, som jämnt hunnit sansa sig för hennes närvaro, ehuru icke för hennes uppbyggliga föreställningar, fick ordet och fortsatte efter en lätt nickning:

»Så, så, ni är här efter kringlorna, mor, och orkar allt lefva ännu i er uselhet! Ja, ja, sorg och bekymmer räcka till, mor. — Sanna, för-därfliga sprakved, nu släpper du ut all värme igen. — Jag ville säga, mor, att bekymmer och förargelse är, som ni ser, min dagliga kost, och slutet på allt blir tiggartafven.»

»Häda icke, herr Gyllendeg», vidtog gumman åter, »det är ogud-aktigt af er att tala så. Har icke vår Herre gifvit er nog af denna världens rikedom och storhet, fyllt era lärar och låtit er nära bli rådman i staden. Hvad skulle han väl mer göra sin vingård? Men ni bär vild-

drufvor, herr Gyllendeg, jag är äldre än ni, jag, och jag kan säga, att ni talar som en däre.»

Herr Gyllendeg, som fruktade att länge utgöra text för hennes predikan, kanske äfven tyckte sig äga en rättvis sak, tog en kringla, vågde den i sin hand och sade med en ton emellan förtrytelse och klagan: »Hvem talar som en däre? Ni vet icke, hvad en sådan kringla kostar mig själf, mor, ni vet det icke. Tror ni, att det snöar hvetemjöl i våra dagar eller att saffran växer bland väpplingen på min äng, den Gud må förskona för våra plågoris.»

»Tror jag det, herr Gyllendeg», inföll den gamla med ett ljud i röst, som tydligen röjde hennes glädje öfver det lämpliga tillfälle, hon fick, att komma fram med sin länge och mödosamt tillbakahållna nyhet, »tror jag, att saffran växer på er äng? Jag har ej sett saffran växa på fredade ängar; mycket växer mindre — men jag vet, hvad jag vet, det kommer nogsamtidigt fram i sinom tid, herr Gyllendeg.» — Här tog hon upp ur sin kjolsäck en snusdosa af koppar och tog sig långsamt en pris, hvarpå hon så illparigt, som hennes svaga ögon medgäfv, blickade på herr Gyllendeg och fortfor: »Saffran! Tacka Gud, om det blir en usel gräsetubb kvar för edra fattiga får, herr Gyllendeg, se'n rektorn nu släppt sina kalfvar dit, jag säger ej mer.»

»Hvilka kalfvar?» frågade herr Gyllendeg och spetsade sina öron.

»Skolgossarne, skolgossarne, som trampa där i denna stund, så att ängen ser ut som ett hästbytareorg, den sköna ängen.»

»Tviskinn och brända bullar! Ni talar icke sanning, mor!» skrek herr Gyllendeg i yttersta förbittring.

»Jag tar ingen betalning för mina ord, herr Gyllendeg, och vill ni icke tro mig, kan ni låta bli; jag har också ingen skada lidit; hytte jag åt pojkarne, så hytte en åt mig tillbaka, därmed är det kvitt, och Gud välsigne barnen, de behöfva ha sin glädje, också de; det är en rik mans äng, som går till kost.»

»Sanna», ropade herr Gyllendeg nu, utan att i ifvern lämpa sina ord till det föregående, »håll vakt om hus och gård, skrapkaka, så att du icke bränner upp oss och hela staden på köpet, medan jag är borta, — hör du mig, frågar jag. — Släpp icke dina kattor in i boden, säger jag, det är en lögn, att det finns rättor där; det är dina kattor, som gnaga på brödet där, dina kattor, sotlabba, säger jag. Hvar är mitt spanska rör? Tviskinn och brända bullar, här skall bli en annan ordning!»

Sälunda förberedd tog han hatt och käpp och gick, pustande af trötthet och vrede, ut till sin äng.

Äfven gardet hade där redan hunnit få kunskap om den timade olyckan och infunnit sig som åskådare. Emellan de båda i krigstillstånd

Grafven i Perrho.   Teckning af
Aug. Malmström.

— försmäende i raseriet värn och vapen, flög han fram lik örnen
och med blottad hand spred död och fasa.

varande regementena hade den gemensamma vådan tillvägabragt ett stillestånd, och gardister och jägare, blandade fredligt med hvarandra, omgåfvo i stojande oro den fallne.

Den lilla trumslagaren stod midt i skocken. Hans eljest öppna och renskrifna anlete var nu på ett bedröfligt sätt öfverkorsadt med streck och rynkor. Ett ögonblick höll han sin döde fånge i hornen, skakade och drog af alla krafter, ett annat tog han sin trumpinne, vände grofva änden till och slog. Vid allt detta grät han och trätte i växling, antingen han misströstad vid ett felslaget försök eller med harm och hopp grep till ett nytt.

Så stodo sakerna på ängen, och i denna sysselsättning var vår lilla kund stadd, då en växande hviskning: »Herr Gyllendeg, herr Gyllendeg!» slog hans öra med skräck och förkunnade ankomsten af den, som minst af alla människor var efterlängtd vid detta tillfälle.

Och herr Gyllendeg stod framför den bestörta skaran, svettig, flämtande och nästan mållös af vrede. Genom en instinktlik rådighet, i hopp att kunna dölja hela affären med fårahjorden, hade gossarne, i samma ögonblick herr Gyllendeg kom öfver dem, slutit en ogenomskådlig krets kring trumslagaren och stodo nu beredda att med all möjlig ångerfullhet och ödmjukhet i sin min kapitulationsvis lura sig till fredligt aftåg, se'n de först skaffat trumslagaren tid att gömma den döda. Till jägarnes åra vare det sagdt, att sköldborgen nästan ensamt slöts af dem; gardisterna, såsom mindre delaktiga i mordet och vådan, hade retirerat åt skilda håll, och endast några få af dem dröjde kvar i grannskapet. Det var också mot den täta massan af de små jägarne, herr Gyllendeg riktade sitt anfall.

På de första utfallen, då herr Gyllendeg ändtligen kom till ord, svarade de beklämda bytingarne blott med att taga af sig mössorna, en höflichetsbetygelse, som väl aldrig utfallit, om ej nöden varit ytterlig och stor. Först då, när man märkte, att ett längre tigande nödvändigt skulle egga mer än lugna herr Gyllendeg, skred man till ord, hvarvid en af gossarne någorlunda frimodigt förklarade, att han och hans kamrater sett pastorns stora hund gå lös vid tullen och därför skyndat att hjälpa herr Gyllendegs får; dock ville de snart förfoga sig bort igen.

Men härmed väckte han blott en storm till i herr Gyllendegs bröst. »Bevare mig, fattige man», ropade gubben och såg spanande omkring ängen, »alla mina får äro försvunna. Tviskinn och brända bullar! Visen mig, hvart ni jagat dem, eller skall jag krusa er med min käpp, att I skolen bli möra som knäckebröd.»

»Blif icke ond på oss, herr Gyllendeg», svarade gossarnes ordförande, »vi skola nog hjälpa att söka dem. De sluppo ut genom grinden på landsvägen.»

»Så laga er efter dem, odjur!» ropade gubben och lyfte sin käpp.

»Vi skola gå, vi skola gå, blott herr Gyllendeg går först», sade i förskräckelsen gossarne, som ej vågade bryta kretsen inför hans ögon.

»Tviskinn och brända bullar, skall jag bli bortvisad från min egen äng af sådana yrfän», skrek gubben och bröt med sitt spanska rör, lyftadt till hugg, in på kretsen, hvars ledamöter i ögonblicket skingrade sig såsom agnar för en storm.

Men herr Gyllendeg hade i sin ifver tagit för sträng fart och hade kunnat bryta armar och ben af sig, ty det lyckades honom ej bättre, än att han snafvade öfver trumslagare och gumse på en gång och föll som en gran i skogen med dån till marken. Fruktlöst var den lilla trumslagarens försök att hinna reda sig ut undan massorna af den fallnes ben, under hvilka han olyckligtvis blef liggande. Herr Gyllendeg kände icke förr förmåga att röra sina lemmar, än han brukade dem med en drunknandes ifver att gripa alla de föremål, han kunde nå. Sålunda blefvo vår lilla kund och hans olyckliga motståndare nästan på en gång fattade af hans järnhänder, och i detsamma jämkade sig herr Gyllendeg upp för att börja sin dom. Med fåret i hans högra hand var ingen fara; så mycket värre till var den arma gossen i hans vänstra. Och, uppriktigt sagdt, herr Gyllendeg såg förfärlig ut, medtagen af sitt fall, skakad af det oväntade skådespel, som nu stod för hans öga, och brinnande af begär att straffa den våldsverkare, han höll gripen och hvilken han föreställde sig varit skamlös nog, så liten han var, att nästan under hans ögon ligga och slakta hans bästa gumse.

Vår lilla trumslagare syntes ohjälpligt förlorad, utan utväg att fly och föga mer än hälften så lång som det spanska rör, hvarmed han hotades. En allmän och innerlig oro rådde på hela ängen. Skulle den lille kamraten lämnas åt sitt öde och öfverges i nödens stund? Eller, i annat fall, huru ge honom bistånd? — Handkraft förmådde intet, list, hvar skulle den hittas så hastigt? — — Det första slaget föll redan.

Bland gossarne fanns en yngling af det slags människor, naturen stundom framkallar för att liksom i en sammanfattning visa alla de krafter förenade, hvilka den eljest låter leka spridda hos en mängd individer, en yngling, som, nästan buren på händerna af sina kamrater, lät dem i sig som i en spegel skåda alla de känslor, passioner, åsikter, som hos dem voro i rörelse. Glad som en dag, ungdomlig, djärf, elak, stundom obevklig, vek och öppen, stundom ock slug, den främste i faran och trogen i alla skiften, var han ett ideal för gossarne och ärnad att vara det för andra samfund i lifvet än deras. Denne yngling, som vi vilja kalla generalen, emedan han vid exercisen innehade denna rang, vågade försöket att rädda den olycklige trumslagaren.

Djupt rodnande af harm och ängslan, då han såg det första slaget

drabba den lille kamraten, sprang han fram mot herr Gyllendeg med samma rådighet, hvarmed fågeln, då den ser sina ungar i fara, flaxar för jägarens fötter och vill leda honom från dem. Redan innan det andra slaget hann mättas, var följande samtal å bane:

»Håll för Guds skull upp, herr Gyllendeg, ni gör en omänsklig gärning, då ni slår den, som ni borde tacka på edra bara knän!»

»Tviskinn och brända bullar! Hvarför skall jag tacka honom?» skrek herr Gyllendeg; emellertid höll han upp med det tillämnade slaget.

»Hvarför skall ni tacka honom?» fortfor i ögonblicket befriaren, »ser ni då icke, herr Gyllendeg, hvem som ligger där?» — härvid pekade han med allvarlig min på den döda gumsen.

»Jag arme, fattige man», utbrast herr Gyllendeg, som ovillkorligt fäste sin blick på det utvistå föremålet, »där ligger nu det sköna kreaturet, ovärdigt handteradt och medfaret af dessa vilddjur.»

»Ömka honom icke, herr Gyllendeg», fortfor den andre och försökte att genom choc på choc förvirra sin fiende, »ömka honom icke, det är den största röfware och tjuf, som funnits på hela orten.»

»Förtviflade skälm! När har han stulit och när har han röfvat?» skrek herr Gyllendeg och höjde redan sin käpp mot generalen, nära att glömma trumslagaren.

Det var detta, som väntats. »Kom, herr Gyllendeg», ropade nu befriaren och trädde så nära, att han nästan rörde vid sin farlige motståndares käpp, »kom vi ha hela hans tjufband i ladan. Tviskinn och brända bullar! Det är bättre, att ni hjälper oss fångsla dem, än att ni står här och gör ingenting.»

Längre bibehöll herr Gyllendeg icke sin besinning. I fullt raseri måttande ett förfeladt hugg mot den fria och lediga fienden, släppte han den, som han redan hade fast; och vår lille trumslagare, som i ögonblicket visste begagna sig af denna frihet, rände af åt sidan som en raket och hann till och med taga upp sin trumma i loppet.

Inom några minuter stod herr Gyllendeg ensam, andtruten och öfverfull af förargelse på sin äng.

2.

I förra delen af denna berättelse hafva vi försökt måla den olyckliga tilldragelsen på herr Gyllendegs äng, som satte honom i split med skolgossarne, och äfven försökt visa, huru dessa förstodo att för tillfället rädda sig undan de faror, hvarmed den vördige borgarens spanska rör hotade dem.

Man må dock icke föreställa sig, att gossarne voro nog blinda att

icke se på förhand vådor, svårare än de öfverståndna, mer och mer skoeka sig öfver deras hufvud, hvarje minut herr Gyllendegs vrede fortfor att låga. Därför försöktes allt för att blidka densamma i tid och förekomma det besök, man var öfvertygad om, att herr Gyllendeg följande dag skulle göra i skolan.

Parlamentärer gingo mellan de båda krigförande makterna ända in på sena aftonen; själfva den gamla Susanna vanns af gossarne och brukades i ministeriell väg att underhandla om draglig förlikning. Allt var förgäfves. Man erbjöd herr Gyllendeg dubbelt skadestånd för hvad han förlorat, man bad och lofvade bättring; men nej! Herr Gyllendeg »ville låta rektor värdera kreaturet», som han sade, »och eljest se, hvad skolagen hade att säga i denna sak. För öfrigt var han, tviskinn och brända bullar, ingen narr för skolgossarne och tyckte, att Sanna och de andra borde hafva mera vett än att löpa och tala godt för sådana odjur och stadens plågoris».

Under sådana omständigheter börjades lektionerna följande dag. Den ene läraren efter den andre inträdde i det stora skolrummet och tog gravitetiskt plats hvar i sin klass. Den gråhårige rektorn höll redan en demonstration öfver satserna i Syntaxis ornata, och de öfriga lärarne ackompanjerade med egna behagliga melodier. Det gamla skoluret hade stått öfver natten och nu åter börjat gå, gnisslande af ålderdom i alla kuggar.

Emellertid märktes snart, att något ovanligt var å färde. En allmän spänning och oro rådde bland gossarne. Rektorn såg sig nödsakad att höja rösten för att väcka uppmärksamhet för Cicero, och läraren i sekundan skrek re'n öfverljuddt åt en af sina »oduglingar», att Gud och ingen annan hade skapat honom.

Ingenting ville hjälpa. För hvarje rörelse i dörren flögo alla ögon dit, man svarade uppåt väggarna, stammade och tog tillbaka. Lärarne blefvo otåliga; den ene efter den andre började i applikaturtoner sjunga om lättjan, smållarna och klubban, och refrängen på hvarje vers blef alltid klatsch och aj, aj! Då inträdde herr Gyllendeg.

En förklarad glädje lyste i den vördige borgarens anlete, då han nu öfversåg fältet för sina många segrar, och den stolta hållning, hvarmed han denna gång gick sin synnerligt stora och vissa triumf till mötes, gjorde, att till och med hans gamla, gråa galafrack satt bättre, än den suttit på hans kropp se'n 15 år.

Gossarne sutto röda i synen och sågo oroligt ned i sina böcker, en dof stillhet rådde i hela skolrummet; men herr Gyllendeg steg gravitetiskt fram till rektorns bord och tog ordet:

»Gud bevare mig, fattige man», sade han efter några hm! hm! och *retirerade sålunda till vanligare och lättare fraser, än han först ärnat*

bruka, »hm! hm! jag är människa, jag också. Jag menar, herr rektor, att bekymmer och förargelse äro min dagliga kost, ensam som jag är i världen. Men så må man lefva och låta lefva, herr rektor; tviskinn och brända bullar, knådar man träget för fullt, så jäser det öfver, det säger jag.»

Efter denna vidunderliga ingress, hvars förborgade mening rektorn dock bättre än någon annan människa på jorden af vana kunde gissa till, höll herr Gyllendeg upp, väntande att se effekten.

Den uteblef också icke. »Säg ut, herr Gyllendeg», skrek rektorn, i det han steg upp och stötte sin käpp i golfvet, »säg ut, och nämn mig, hvad och hvem; så sant Herren lever, stryk skall icke sparas.»

»I fyratio år har jag varit borgare i staden», fortfor herr Gyllendeg, som icke så snart hann reda sig ur sina egna tankars hvirfvel »kunde också hafva dugat till bättre. I skola har jag ej blifvit hållen och påkostad som mången annan; fattig och ensam i världen har jag varit, säger jag, och har blifvit människa ändå. Stulit har jag icke, ej heller ljugit eller brukat falskt mått och vikt. — — — Drag icke munnen i grin, munsjör där i hörnet; jag talar, som jag är lärld, och vi hafva icke sett alla dagars ände ännu.»

»Tala, herr Gyllendeg, och låt ej afbryta er, sade rektorn, i det han för gossarnes räkning slog i bordet med kopparkryckan, som prydde hans ämbetskäpp, »säg till, om någon gått er på äran; det skall kosta honom en stut, så sant Herren lever.»

»Hvad har jag med äran att göra», ropade herr Gyllendeg, otålig öfver att vara missförstådd; »tviskinn och brända bullar, jag frågar enkelt, hvad skollagen lofvar den, som stryper andras får?»

Denna oväntade fråga, som väl aldrig i någon skollag haft ett svar, hade så när bragt den gamle rektorn alldeles ur koncepterna. Han stod en lång stund förbryllad och stammade några obegripliga ord, innan han kunde samla sig till den förklaring, att lagen i sådant fall lofvade ingenting; men att han vore färdig att göra en paragraf, beträffande färdrap, för nu och evärdliga tider, som kunde inskrifvas i interfolierna i 1721 års skolförordning. »Och», tillade han med stor myndighet, »har någon af skolgossarne, eho det vara må, strypt edra får, scilicet mala intentione, herr Gyllendeg, så visa mig våldsverkaren; så sant Herren lever, på hans rygg skall jag nöta ut ett ris, om jag skulle nödgas bestå det af guldtråd.»

Nu uppsteg vår general, skyndande att förebygga, hvad som nödvändigt försvårat hans sak, det att bli utpekad af herr Gyllendeg, och tillika i beråd att rycka skulden till sig allena och icke låta den hvälfa sig på flere. Att slippa saken för bättre köp, än rektorns hot tycktes bestämma, hoppades han med all tillförsikt; dessutom visste han med sig

själf, att han, om någon annan, skulle kunna vända allt till det bästa, emedan han var en af den gamles favoriter. Han började därför sin apologi med tämlig frimodighet, förklarade sig vara den, som fört gossarne ut på herr Gyllendegs äng, och beskref, tvärt emot kamraternas väntan, med försvarlig sanning tilldragelserna där. Därefter utförde han sitt försvarstal. Han kunde ej tro, sade han till slut, att herr Gyllendegs äng skulle taga skada så sent på hösten; »dessutom», fortfor han, »har jag velat gifva dubbel betalning för fåret, som jag af olycka och icke af afsikt kom att döda.»

»Har han bjudit er dubbelt skadestånd, herr Gyllendeg?» frågade rektorn.

»Tro honom icke», svarade denne, »det är väl sant, hvad han säger; men han är mera slipad än vi båda tillsammans.»

»Väg edra ord, herr Gyllendeg», sade rektorn något stött, »jag är icke något barn, ser ni, och har handterat en sak förr. Rannsaking, herr Gyllendeg, rannsaking först och stryk se'n. — Du hade väl» — här vände han sig till vår general — »du hade väl hjälp af andra vid stryppningen, eller hur, dansmästare?»

»Hvem skulle hafva bistått mig vid stryppningen, då det icke var min mening att strypa, utan fånga? Tvärt om skyndade alla att hjälpa fåret, fast hjälpen ändå kom för sent.»

»Se, se», ropade herr Gyllendeg och höll sig för öronen, »jag vill ingen syndare vara, om han icke slingrar sig ur rättvisans händer som en hal ål.»

»Silentium, herr Gyllendeg», bjöd rektorn, »er rätt skall ingen skada taga. Hvad ersättningen beträffar, skall den gå ut på mitt ansvar; för öfrigt synes mig saken sådan, att fråga icke kan bli vid detta tillfälle om en stut formaliter, utan endast om ett halft tjug på hvardera tassan.»

Herr Gyllendeg tog en viktig min och syntes fundera, om han kunde vara nöjd med ett sådant utslag. Men den sakfällde själf tyckte icke utan förvåning höra denna sin dom. Väl var man van vid en ganska variabel och kort rättegångsordning i skolan; men denna gång syntes knappast tecken till någon ordning. »Straffa mig icke för min olycka, herr rektor», sade han bevekligt; »det är nog tungt för mig att nödgas betala skadan redan.» Vidare fick han icke säga.

»Håll upp, håll upp, munsjör», afbröt honom herr Gyllendeg, som fruktade för hvart ord, vederparten fick tillfälle att framföra, »jag säger, att han går som en rök ur ugnen, bara det blir hett å färde. Tviskinn och brända bullar, herr rektor, gif honom tjoget först, säger jag, och låt honom tala se'n, eller jag vill ingen syndare vara, om han icke pratar oss yrs i hufvudet, gamla som vi äro, att vi slå oss själva, innan han slutar.»

»Så sant Herren lever, sitt vissa skall han ej prata sig ifrån, om han ock skulle tala som Cicero», sade rektorn nu, nästan smittad af herr Gyllendegs farhåga, och med dessa ord sammandrog han ögonbrynen, ryste peruken, tog ett ris och fattade den anklagades arm.

Ödet ville så, att den lilla trumslagaren äfven skulle hafva sin press och pina den stund, generalen åt sitt håll ansattes. Vår lilla kund var nämligen uppkallad att multiplicera tvenne besatt långa tal och hade föga tid och håg att hålla reda på siffror nu, då hans vän och beskyddare befann sig i en så svår våda. Stora svettpärlor trängde fram i hans panna, och emellan hvarje siffra, som han skref, spände han sina öron för att uppsnappa ett eller annat ord af förhöret där uppe.

Läraren märkte snart oråd, men själf nyfiken att höra gången af herr Gyllendegs process, lät han det bero vid att då och då blott ropa till och hota, ungefär som en tankspridd resande vaknar ibland och ryter till sin stannande häst för att strax därpå få återfalla i sina drömmar. Ändtligen tycktes han dock hafva fått en nöjaktig upplysning i tviste-frågan, ty han samlade sig åter och fäste sitt öga på tafan.

»Obegripligt», skrek han nästan i detsamma, »obegripligt! Du kommer ju ej ur fläcken. Har du glömt din tabula, mästare? Säg mig, hvad är två gånger nio?»

»Aderton!» svarade gossen som en automat och hängde med hela sin tanke vid rektorns sista förfärliga: »Så sant Herren lever».

»Aderton», ropade läraren i stigande ifver, »blir det då intet vidare, du petrificerade stutstäd; får du icke åttan upp och ettan i minnet?»

Men just då multiplikanden nu höll på att forma åttan, föll första slaget i rektorns klass. Handen började darra på vår lilla kund, då han hörde detta; och hur han än försökte bibehålla fattningen, bröt en ström af tårar ut ur hans ögon. Åttan fick han knappt färdig, och ettan lät han läraren i Herrans namn ha i minnet; själf drog han hufvudet ned mellan axlarna och gick, såsom om han vandrat till den yttersta domen, med själen i sin hand, rakt upp till rektorn.

»Slå honom icke», ropade han, så mycket man kunde urskilja bland snyftningarna. »han har ingenting gjort; det är jag, som satte ut snaran». Med dessa ord sökte han tränga sig fram ända till rektorn själf.

Men herr Gyllendeg, som alldeles icke var road af diversioner för närvarande, knep honom behändigt öfver nacken, förr än han hann fästa rektorns uppmärksamhet. »Bevare mig, fattige man», sade han med förtjusning, »här har jag just dig, som jag söker. Vänta blott, vänta blott, spetsbofl! Tviskinn och brända bullar, det skall nog bli din tur.»

Med dylika trösteord fasthöll han honom, till dess rektorn, som bevärdigade detta nya uppträde blott med en flyktig sidoblick, hann sluta tjoget.

Vår lilla trumslagare hade sålunda det missödet att se sin goda afsikt omintetgjord. Långt ifrån att kunna rädda sin general, såg han sig snart af herr Gyllendeg framställd för rektorn och rekommenderad till ett eller annat tjog efter omständigheterna, en nådebetygelse, som denne snart befanns villig att tilldela honom.

Sålunda slöts förhöret i skolan till herr Gyllendegs triumf, rektorns hugnad och gossarnes yttersta förargelse. Emellertid, för att bruka herr Gyllendegs ordspråk, hade man icke sett alla dagars ände ännu. Generalen bet tänderna tillsammans och teg; men hans blick hotade. Själva den lilla trumslagaren, så svart han var i synen af kringstrukna tårar, syntes dock förbittrad, och man märkte, då han gick tillbaka, af hans pösande tröjficka, att han höll sin hand där inne knuten. Också låg han i hettan så tungt på handen, då han sedermera efter några få frågor fick fortsätta räkningen, att kritskärfvor yrde kring siffrorna, och ett godt kritstycke blef slut förrän räkningen. Det syntes, att alla tänkte på hämnd.

Det blir icke af nöden för utförligheten af denna berättelse, som visst icke i någon punkt blifvit hopdragen, att utskrifva här alla de hotande ord och förbistrade titlar, hvarmed gossarne hela dagen efter herr Gyllendegs visit interfolierade sina omdömen och berättelser om densamma och om honom. Icke heller behöfver man omnämna de debatter och planer, som föreföllo vid deras sammankomst, som aftonen af samma dag under generalens presidium och i hans kammare beramades, i afsikt att uppfinna medel till hämnd, en sammankomst i öfrigt så tyst, så sluten och hemlighetsfull, att endast bepröfvade, pålitliga kamrater och af de små blott vår lilla trumslagare för hans synnerliga brukbarhet och välförhållande fingo bevista densamma. Vi kunna förbigå allt detta och fästa oss blott vid resultatet af sammankomsten, som, sedan det ändtligen blifvit behörigt kläckt och färdigt, gick ut på ingenting mindre än att öfverraska herr Gyllendeg med rop om eldsvåda i hans eget hus, jaga honom upp ur hans sötaste sömn och sedan begagna de fördelar, villervallan, förskräckelsen och natten kunde gifva vid handen.

Tvenne omständigheter kommo dock härvid i särskildt öfvervägande. För att kunna ge tillbörligt lif åt simulakern, borde man slippa in i herr Gyllendegs rum midt om natten, och hur skulle man hoppas komma dit, då man visste, att den gamla Susanna hvarje kväll med »tvivskinn och brända bullar» tillhölls att stänga både port och förstudörr?

Den andra omständigheten gaf än mera bryderi. Väl trodde man det bli roligt nog att få den gamle bagaren uppväckt och uppskrämd; men hela hans straff skulle dock bli blott en sömnlös natt. För att ge saken större både vikt och allmänlighet, borde man få om händer *nyckeln till klockstapeln* och kunna ge den vanliga eldsignalen medelst

klämtning. Sålunda, mente man, skulle händelsen bli fullständig, i det att man finge stadens hela folkström ledd öfver herr Gyllendeg och hans hus, samt möjligtvis vid den allmänna forskningen efter elden äfven kunde beveka gatpojkarne att företaga sina undersökningar i själfva bagarboden. Kortligen, man förutsåg en oändlighet af glada upptåg, om man blott kunde komma åt den omtalta nyckeln; men detta *om* var en svår bom att undanskjuta, ty nyckeln, visste man, fanns hos kyrkans respektable väktare, som var ingen annan än herr Gyllendeg själf.

Flere förslag uppgåfvos och förkastades, det rimligaste var att försöka snatta sig till nyckeln; men om man än hoppades kunna insmyga sig, herr Gyllendeg ovetande, i hans hushållskammare och där för en sekund förvända ögonen på den gamla Susanna, blef det dock en omöjlighet att åtkomma alla nycklar, som voro i hennes vård; och hvem fanns, som kände den rätta? Det var här, vår lilla trumslagare fick tillfälle att visa sig outhärlig och betala äran af att vara en assessor vid den riksvårdande öfverläggningen.

Såsom en amatör af tonkonsten, särdeles den bullrande, hade han väl tusen och en gång varit uppe i klockstapeln för att höra på ringningen eller vid synnerlig lycka få trampa den minsta klockan själf, och han kände därför, såsom han själf androg saken, klockstapelnyckeln bättre än sin egen trumkäpp och kunde skilja den från kyrknyckeln, fast båda hade krusade och genombrutna handtag och voro lika stora. Men hvad den saken beträffade, att hämta den från herr Gyllendeg, förklarade han, att han gärna ville beskrifva nyckeln för hvem som helst eller måla den med sot så likt han kunde, endast han sluppe att själf skickas på den farliga expeditionen efter densamma. Ty om han än, mente han, kunde undkomma herr Gyllendeg, af hvilken ingen hade så mycket att frukta som han, var han dock icke fullt säker för den gamla Susanna nu för närvarande, emedan han dagen förut, då han sprang hos henne i underhandlingar, lockat pastorns stora hund in på gården med sig och tussat den på hennes kattor, så att den nära bitit svansen af den bland dem, som sist hann in genom förstuddörren.

De föreställningar och bevekande skäl, hvarmed det lyckades kamraterna att häfva dessa den lilla trumslagarens betänkligheter, omnämner historien icke; men visst är, att vår lilla kund samma afton klockan nio, eller den tid, då herr Gyllendeg, fattig och ensam som han var i världen, plögade stänga sin port och gå till hvila, befann sig helt allena på den kolmörka gatan i ingen annan afsikt än att smugla sig in i den värdige kyrkoväktarens och bagarens hus och snatta nyckeln till klockstapeln.

Icke utan rysning tänkte han då och då under färden på vanskligheten af sitt företag och beskyllde sig flere gånger i sitt sinne för

enfald, då han kunnat låta öfvertala sig till ett slikt värf. Under allt detta drog han sig omväxlande till minnes de instruktioner, han fått, och de råd, han borde följa för att vinna sitt ändamål. Hans själ var i en besynnerlig sväfnung emellan räddhåga, mod, ledsnad och nyfikenhet, och af alla dessa ingredienser smakade också det samtal, han höll med sig själf, där han tågade sakta och betänksamt fram med armarna i kors öfver bröstet och händerna för köldens skull instuckna inom ärmarna af hans vida och goda färskinströja.

»Är jag slug eller galen», sade han i sitt sinne, »då jag ej vänder om, utan går på ännu? Hu! Det är kallt i afton och så mörkt, att ej en stjärna lyser. Öfver planket slipper jag in på herr Gyllendegs gård, fast han har porten stängd, jag vet, hvar jag hoppade öfver i fjol. Det är icke säkert på hans gård, där går en tomte nattetid. Folket säger, att han ej tål barn, som äro yngre än tio år, för det att alla Sannas kattor jama och skrika, utom den äldsta, som är tio år och ligger inne på hennes säng för fetma. Råkar jag i tomtens händer, så lär han vrida hufvudet omkring på mig. Den som nu visste, om jag fyllt tio år eller ej? Kanske jag går på det elfte, eller om jag kanhända redan är äldre; jag har varit dum, då jag ej lagt det på minnet. Men det är ej natt ännu, fast det är mörkt. Hu! Klockan slog. Jag tror, att det var nio. Herr Gyllendeg skall bli rolig att se. Bara, »Gud bevar mig, fattige man», inga »tviskinn och brända bullar!» Om man endast kunde få honom ut på gatan, sådan han kommer ur sängen. Min ena hand svider och är svullen; de första tio slog han, så att han tröttnade. Det går underligt till i skolan på senare tider. Endera af oss var skyldig; men icke bägge! Nyckeln skall jag ha, om den hängde på Sannas enda tand. Hu! Där strök någon förbi mig i mörkret. Hur skall jag slippa in i hushållskammaren, där nycklarna äro? Låt se: släpp in mig, jungfru Sanna; jag vill köpa saffrans-kringlor! »Hvem är du?» frågar hon. Det är jag. »Ja, du vildbasare, kommer du åter med pastorns stora hund», skriker Sanna och tar dammborsten. — »Åh! Jag är galen, som icke vänder om. Men hvem skall hämta oss nyckeln? Kanske får jag Sanna spak. Hon har många gånger varit mera ond på mig än nu och har ändå snart blifvit god igen. Men herr Gyllendeg? Om han kommer ut? Tre steg nära förstudörren; närmare stannar jag ej, se'n jag klappat på. Men om han kommer? Åh! Då blir det att röra fötterna, och ingenting uträttas. Hela upptåget är dumt; en annan hade kunnat försöka på. Fy, planket är kallt som is» — — med dessa ord gjorde han ett skutt och svängde sig öfver herr Gyllendegs staket in på hans gård.

Vår lilla kund hade icke förr kommit in på gården och hunnit kasta en blick öfver terrängen, än han fann omöjligheten af att gå till väga enligt de föreskrifter, han fått af sina förmän och gynnare hos gene-

ralen. Enligt dessa borde han nämligen, såsom läsaren äfven till någon del kunnat finna af hans soliloquium, under förevändning att köpa kringlor, söka att slippa in i jungfru Susannas helgedom, hushållskammaren, kapitulera med henne och bilägga forna stridiga punkter, så vidt möjligt vore, och, då hon försonad begett sig till den tillgränsande boden att hämta brödet, kuppa klockstapelnyckeln och gömma den i barmen af sin fårskinnströja. Förslaget hade visat sig ganska utförbart i teorien; men nu, då vår lilla kund stod vid praxis, studsade han redan vid den första punkten. Huru skulle han slippa in?

I kammaren närmast förstun på ena sidan bodde herr Gyllendeg. Han hade ljus uppe ännu och satt vid sitt bord. Vår lilla kund, som smög sig försiktigt upp bakom rutan för att rekognoscera, såg, att den gamle hade framför sig sin bönbok och med andakt begrundade en bön däri, som börjades: »Uti Sveriges rikets bank». Att ett enda slag på förstugudörren skulle störa honom, fann den lille observatorn lätt. Där emot såg han, då han strax därpå steg upp på fönstret till hushållskammaren, den gamla sysselsatt med knådning och i en sådan ifver, att han för hvarje tag tydligt hörde klatsarna af degen. Huru skulle hon kunna förmimma någon saktare klappning, äfven om hushållskammaren stött till förstun och köket icke varit emellan!

Vår lilla vän steg åter ned från sitt observatorium, synnerligen missnöjd och rådlös. Vid en skymt af ljuskenet ur Sannas fönster syntes hans anlete draget i hundra bukter, och hans hand låg arbetsamt bakom örat, liksom för att räfsa tillsammans allt, hvad där kunde finnas af fintlighet och förslag. Ingenting ville hjälpa.

»Nog går det», utbrast han slutligen i en sakta brummande ton, »nog går det, — jo, försök!» Det är lätt att säga: det går, det går; men man sätter inga fötter under det med stora ord. Försök att klappa på! »Hvem är det, som kommer och dundrar på min dörr så sent? Tviskinn och brända bullar! Man må då unna mig nattro, fattige man.» Gå sedan in den, som vågar; jag går icke. Se där! Nu gäspar han. Hu, jag borde gå; min hand börjar också värka i kölden. — Vänta, herr Gyllendeg, er betalning kommer nog! Hur skall jag få nyckeln blott?

Med dessa ord, dem han sakta och oafbrutet uttalade, hade han satt sig ned på en trappa af stegen utanför Sannas fönster och föll snart i ett tyst eftersinnande. Oförmodadt sprang han upp såsom om han sluppit en stor börda, smög sig tätt under fönstret, drog sig tillsammans så, att hans anlete nästan vidrörde marken, och framgnällde i denna positur ett klagande miau, tillräckligt naturligt för att i ögonblicket få gensvar från en af Sannas pensionärer där inne.

Efter detta lyckliga förebud höll han sig tyst och lyssnade. Klapp

ningen i degen hade afstannat, det hördes icke ett ljud. Han slöt till, att den gamla Susanna hade sina öron uppe, och han uraktlät icke att begagna denna fördel. För andra gången försökte han sin virtuositet i kattmusik, och detta med, om möjligt, än större framgång, ty två, om ej tre olika stämmor återljudo i ackorder från Sannas kammare.

Nu smög han sig några steg längre bort och såg upp. Den gamla jungfruns runda anlete var redan synligt i fönstret. Hon stod där med oro målad i hvarje drag och försökte med sina degiga händer undanstänga ljusskenet för att kunna se ut på gården. Vår lilla kund spratt i hjärtat af glädje, då han blef henne varse, och uppmuntrad af sin framgång och för att sätta kronan på sitt verk, lutade han sig åter ned och klämde för tredje gången fram ett miau, hvars upptakt väl gick fort, men hvars senare stafvelse kostade honom ett fullt andedrag luft och slöts med en passage genom flere tonarter, till den grad gäll, skärande och förtviflad, att till och med Sannas feta katt hoppade hufvudstupa ned från sängen i förskräckelse och hon själf nära dignade ned af ångest. Nu höjde sig den lille äfventyraren upp och väntade att se den vidare följden af sin intrig.

Det förgick också icke många ögonblick, innan han såg ljuset förflytta sig från hushållskammaren till köket, och strax därpå hade han den stora glädjen att höra förstudörren öppnas helt sakta och den gamla Sanna med all den ömhet, som låg i hennes röst, framhviska därur ett bevakande: Kis, kis, kis!

Det var just denna inbjudning, vår lilla vän väntat på, och han lät, som man säger, icke be sig tvenne gånger. Hopkrumpen och tyst tassade han fram till trappan, uppför densamma och förbi Sanna. En ovillkorlig rysning genomfor den åldriga kattpatronessan, då hon såg de skumma konturerna af denna jätte-katt sväfva upp mot dörren, och ännu mer, då hon kände den stryka förbi sig i mörkret. Men vår lilla kund begagnade sig af tillfället och stannade ej förrän i köket, där han med stor resignation inväntade sin farliga beskyddarinna och beredde sig för vidare operationer.

Vår äfventyrare hade knappt hunnit in genom köksdörren och kommit i ljusskenet, när hans runda och skinnklädda gestalt genast igenkändes af den gamla Sanna. De mörkaste föreställningar intogo henne, och med vida större hetta, än man vore färdig att förmoda hos den, som så likgiltigt burit herr Gyllendegs anfall, rusadê hon in i köket efter trumslagaren och ville i första ifvern utan omständigheter bemäktiga sig hans person.

»Och du vågar komma hit in, som om allt vore väl», skrek hon, »och du står och ser frimodigt ut, liksom du ingenting hade gjort! Hvart kastadê du katten, som du höll på att plåga i jons; säg mig det?»

»Jesus, mor Sanna», sade den lilla trumslagaren, i det han med en lätt volt omintetgjorde hennes försök att gripa honom, »ni biter väl icke folk heller, vet jag? Nog lär ni vara ond på mig ännu för pastorns hund; men hvad skulle jag göra? Då han ville bita mig, så måste jag väl narra honom på kattorna.»

»Jag talar nu icke om fjolgammal snö», fortfor Sanna, »jag frågar, hvart katten tog vägen, som nyss var i dina klor, och om den är vid lif ännu?»

»Åh, fyl!» sade den lilla äfventyraren och antog en ganska stött min, »tror ni, mor Sanna, att jag är någon katt döddare. Låt mig berätta blott, hur det är. Ni hörde väl, hur den stackarn skrek och jämrade sig?»

»Om jag hörde det?» sade Sanna och suckade.

»Det är en löp-katt», återtog vår lilla kund i en ömmande ton och steg närmare den gamla, »den är utan hus och hem och söker i gårdarna efter mat. För en stund sedan, mor Sanna, det är ömkeligt att berätta därom, var den hos oss och blef körd på dörren med lugg och slag af vår piga. Jag följde efter den på gatan och lockade, men den stannade icke. Slutligen hörde jag den jama på er gård, och jag tänkte be er, mor Sanna, taga den i er vård, ty den är så mager, att den icke har kött under skinnet, utan bara benkanter, såsom om den vore en påse med stenar och stickor.»

»Gud bevara mig, fattiga kvinna», sade Sanna snyftande, »hvart tog det usla kräket vägen?»

»Ja, hvart tog den vägen, mor? Den sprang undan, så snart jag kom in på gården. Jag får icke tag på den alla gånger, fast jag ofta gifvit den mat; och ändå hyllar den sig till ingen annan i hela staden så mycket som till mig.»

»Kom in och värn dig, gullgosse», sade Sanna och ledde vår lilla kund in i hushållskammaren. »Kunde du icke klösa pigan, som slog den, kunde du icke det, säg?»

»Hvad skulle det hjälpa att klösa henne», svarade trumslagaren, »hon kunde bli värre en annan gång; men om jag hade någon mat att ge katten, om det vore helst en semla, så vore det mycket bättre.»

»Om du skulle få fast den, gullgosse, och hämta den hit, så ville jag ge dig en hel saffranskringla för besväret. Jag vet väl, fattiga kvinna, att jag ingen sömn får i natt för bekymmer och oro.»

»Om ni lofvar mig en saffranskringla, då jag kommer med katten, mor Sanna, och om ni nu ger mig en semla, så skall jag hämta kräket hit, om jag skulle nödgas söka det in på halfva natten. Se bara efter, mor Sanna» — detta tillade han med en genomdrifven spetsfundighet i min och uttryck — »att ni lämnar förstudörren ostängd, att jag må slippa in, då jag kommer, och icke väcka upp herr Gyllendeg.»

Den gamla svarade honom icke ett ord, utan blott myste förtroligt och smällde honom med tre fingrar på axeln, säkert för att antyda både sitt ingående i komplotten och sitt bifall till hans klyftighet. Omedelbart därpå gick hon i bagarboden näst intill rummet, för att hämta den betingade semlan, och vår lilla kund var icke den, som lät ett sådant tillfälle gå sig ur händerna.

Klockstapelnyckeln pöste redan under hans skinntöja, och han hade jämkat sig närmare köksdörren, innan mor Sanna hunnit välja en semla, sådan hon tyckte lämpligast att ges utan betalning. Då hon äntligen kom ut, tog han med tacksamhet emot den bjudna städseln och syntes till och med någorlunda uppmärksamt åhöra alla de varningar och råd, hon hade att ge honom beträffande tjänsten, i det hon vackert lyste honom ut genom köket och förstun.

»Gå nu snällt, gullgosse», så föllo de sista ord, hon sade, »gå tyst och locka icke argt, om hon ännu icke kommer genast. Se efter, att du icke fattar henne i nackskinnet, såsom man brukar bära hundar, utan tag henne sakta på ena armen. Låt henne luta hufvudet mot ditt kindben, gullgosse, så ligger hon nöjdare. Gå sedan helt tyst upp efter våra trappor, hör du, så att du icke väcker herrn. Om hon jamar och skriker, det usla kräket, så stryk henne sakta på ryggen, då du kommer på vår gård, och tala till henne vänligt, förstår du. Förstudörren skall nog stå på glänt, och ingen annan dörr i gården är läst. Farväl, gullgosse, minns nu, hvad jag har sagt dig.»

Med dessa ord sköt hon sakta förstudörren till efter vår lilla kund, som med lättadt hjärta skyndade till sina väntande kamrater.

Ett glädjesorl mötte vår lille trumslagare, då han inträdde i samlingsrummet samt framdrog klockstapelnyckeln, och glädjen växte ännu mer, då han berättade, att vägen till herr Gyllendegs rum var fri och öppen. I ögonblicket vidtogos alla anordningar till träffningen. Generalen jämte en annan säker man utvaldes att öfverraska herr Gyllendeg själf, fyra andra beordrades att sörja för klämtningen, och de öfriga skulle sprida sig kring alla gathörn och vid gifven signal bryta lös. En hvar hade sin post och var nöjd.

Den ende, som gick sin egen väg och om hvilken ingen visste, hvar han skulle uppträda, var trumslagaren, hvilken, het och ondsint som han var, i förtrytelse lämnade sällskapet efter några helt korta debatter om den plats, han borde intaga. Han ville nämligen med all makt bli en af dem, som skulle omedelbart anfäktas herr Gyllendeg, och hade sina särskilda skäl att afslå alla andra poster. Därför stötte det honom redan vid afgörandet af första punkten, att han icke ihågkoms jämte generalen, då han likvisst kände belägenheten hos herr Gyllendeg bättre än någon annan, och han förteg icke heller sin förtrytelse.

»Jag undrar, hvarnt man ärnar stoppa mig», sade han, »det vore ej för mycket, om jag skulle få följa med till herr Gyllendeg, då jag först och främst fått mera stryk än någon annan för hans skull och se'n lärt mig hitta fram i hans gård, då det varit litet farligare att styra där, än det nu kan bli.»

»Du har ju ingen annan rock än diu skinnpäls, som hvar och en känner igen», sade generalen.

»Så», invände vår lilla kund, »har jag icke min valmarströja?»

»Ja, den har man sett än oftare», fortfor den andre, »och dessutom är du själf så liten och rund, att alla, som sett dig en gång, känna igen dig, om det äfven vore midt i natten som nu. Herr Gyllendeg skulle snart gissa, hvem som spelt honom skålmstycket, om han såge dig ibland de första, som storma in till honom.»

»Jag kan då slippa helst i hans förstu?» frågade trumslagaren envist.

»Nej», sade generalen bestämdt, »du får ej visa dig i början på hela gården; men», tillade han med vänskap, »du kan ju få följa med dem, som gå för att ringa i klockstapeln, där har du mycket roligare.»

»Tackar ödmjukast», anmärkte vår kund, »så galen är jag icke, att jag går dit. En gång har jag försökt att komma dit i mörkret, det var sista julmorgon, då var jag nära att ordentligt bli uppäten af spöken. Om det varit ett eller två; men de surrade omkring mina öron, såsom om jag varit vid ett getingbo. Jag tror, att ett af dem också stack mig i nacken, fast skinnkragen tog emot. Dit må andra gå en gång till och icke jag.»

»Så följ då med dem, som ställa sig i gathörnen.»

Här blef vår lilla kund verkligen stött, och brummande några ord om, att han ingen brandvakt var och dugde till bättre, tog han sin mössa och gick, såsom sagdt är, med förtrytelse sin egen väg. Af de kvarblifvande beredde sig hvar och en för sitt värf, utan att fästa vidare afseende på den lille trumslagarens kapris.

Men ungefär vid denna tid, kanske litet förut, steg herr Gyllendeg upp från sin stol, inläste med stor andakt sin bönbok, suckade till Gud och gick till sängs. Dagens tilldragelser hade nästan alla kvarlämnat i hans hjärta en ljuf, ja, stolt belåtenhet, och hans anlete lyste af tillfredsställelse, då han, sittande i sin säng, drog på sig sin nattmössa och släckte ljuset. Ännu en gång besökte hans tanke skolan och njöt af generalens straff och den lilla trumslagarens pina, ännu en gång gjorde den ett triumftåg genom de fyratio år, han varit bagare på orten, till dess den omsider förirrade sig bland siffrorna på hans bankosedlar, tröttnade och föll i sömn.

Men äfven nu, sedan hans blick slutit sig, ville lyckan, som lik en

sol strålat öfver honom hela dagen, visa sig huld och glädja hans inre öga med en skön aftonrodnad. Hon öfverlämnade honom i vård åt den rikaste af de drömmar, som uppvaktade vid hans bädd, och denna, lika frikostig som rik, framtröllade till hans glädje ett under, som i tjuskraft öfverträffade allt, hvad han i sina djärfvaste föreställningar om himlens lycksalighet hoppats att en gång få åtnjuta och skåda där.

Herr Gyllendeg tyckte sig stå i sin verkstad och afvakta gräddningen af en ugn saffransbröd. En utomordentlig glädje rådde i hans sinne, ty allt hade lyckats öfver förmodan. Bullarna hade jäst upp och fördubblats, ja, mångdubblats till storlek, och den sparsamma bleka saffransfärgen hade fyllt sig till en gulhet, liknande morgonsolens, då hon nyss stigit upp ur sin rodnad. Med klappande hjärta räknade den vördige bagaren minuterna för gräddningen, längtande att se, om denna skulle motsvara hans öfriga framgång. Ändtligen kom den rätta stunden, han tog ut ett spjäll, och sel hvarje bulla därpå glänste som guld, var tung som guld, var guld. Hans hjärta klappade, tysta, halfdragna andedrag tillkännagävo under sömnen hans förtjusning. Han såg in i sin ugn och öfverögnade sitt ädla bröd; så långt han kunde se, såg han spjäll vid spjäll, och på hvar och ett af dem glänste gyllne bullar. En rysning genomför honom; han trodde sig förflyttad till himmelen och visste ej, om han hade med sig ens sina sedlar, eller om han glömt dem i sin kista på jorden. Snart förjagades dock detta moln af oro, och med en ifver, som antyddes af lätta, brutna flämtningar, skyndade han att försäkra sig om sin omätliga skatt, medan några orediga embryoner af »tviskinn och brända bullar» då och då betecknade de ögonblick, då Sanna icke med tillräcklig skyndsambhet gick honom till handa.

Det var just i det ögonblick, då herr Gyllendegs sköna dröm höll på att utveckla detta gyckelspel, som generalen med sitt biträde ytterst stilla närmade sig hans trappa. I en pinsam väntan tillbragte de båda äfventyrarne där de få stunder, som förgingo, innan de till klockstapelns afskickade hunno gifva signalen.

Ändtligen ljöd ett slag, så ett annat; klämtningen började i all sin dysterhet, och i detsamma återskallade i alla gathörn i gröfre och gällare toner ropen: »Elden är lös hos bagar Gyllendeg!» Generalen och hans kamrat störtade in i herr Gyllendegs rum.

»Elden är lös», ropade båda med en mun, »upp, upp, om någon finns här inne, upp, upp, människor, och skynden ut!»

Detta förtviflade eldsrop nådde herr Gyllendegs öra just i den stund, då han började kunna handtera de först uttagna guldbullarna, som redan svalnat, och därför kände sig som ljuvfast hemmastadd i sitt himmelrike. Det förnådade också icke väcka honom fullkomligt, så djupt var

han fången i sin lyckliga sömn; men det förbryllade dock hans dröm och kastade hans inbillning in i en rad af de mörkaste kombinationer.

Försvunna voro såsom genom ett trollslag hans skatter och hans sällhet, och i stället för att han nyss drömt sig i en himmel, drömde han sig nu i eller åtminstone nära en afgrund.

Han tyckte sig vara förvandlad till en stor limpa och låg i denna ömkeliga gestalt på brödspaden, färdig att inskjutas i ugnen. Ingenting kan förliknas med den vördige bagarens nöd. Sina sinnen och sitt förstånd hade han bibehållit, han förutsåg ganska klart sin våda, och hans mänskliga natur uppreste sig häftigt emot den gräddning, som hotade honom. Han hade velat slå hufvudet af den gamla Sanna, om han kunnat. Han försökte tala till henne i sin nöd, men hans tunga var förlamad. Hon hörde honom icke, hon kände honom icke, hon stod klenögd och sotig om näsan som vanligt framför ugnen, höll brödspaden redan i handen och gjorde sig med full tjänstemin färdig att insticka limpan Gyllendeg i samma ugn, dit hon infört så otaliga limpor rågdeg förut. Den gamle bagaren var i förtviflan. Han bemödade sig att se på sin hushållerska, då han ej kunde tala; han gaf henne än hotande, än bedjande ögon; men allt var såsom bortkastadt, Sanna var och förblef förstockad. Äntligen, då han redan var nära ugnsdörren och tyckte sig svedas af hetta, öfvervann han sin förlamning och gjorde ett räddningsförsök med så stor ansträngning, att han i verklig och kroppslig måtto för upp ur sin säng och blef stående midt på sitt kammargolf.

»Tviskinn och brända bullar!» ropade han öfverljudd, »vill du steka mig lefvande, sprakved?»

Detta fantastiska utrop, hvars förbindelse med något föregående gossarne på intet vis kunde ana, hade nära kommit blodet att stelna i deras ådror. Men herr Gyllendeg själf började vakna, välsignade sig och trefvade i kolmörkret åter efter sin säng.

Förr dock, än den gamle hann samla sig till full redighet, fattade generalen åter mod och förnyade eldsropet omedelbart i herr Gyllendegs öra. Liksom en rädd sjöman, som med knapp besinnet styrt sin båt i stormen, vid anblicken af en ovanligt hög våg förlorar all sans och släpper rodet, så domnade nu herr Gyllendegs förnuft helt och hållet och lämnade sitt stolta lineskepp, den vördige bagaren, redlost åt vind och våg.

»Goda människor», sade han i en ödmjuk och bönfällande ton, »hjälp mig, att jag ej brinner upp lefvande. Mörden mig icke, och tagen icke bort det lilla, jag sparad, fattige man. Gud bevare mig, hur skall jag få den jästsmulan undan, som Sanna sprang och tiggde lös hela dagen i går? Gode vänner, jag ser er icke, men känner er välmoning.

Hvad skall jag göra? Lämnen mig icke i nödens stund. Herren bevara mig, brinner min gård?»

»Förspill icke tiden med prat, herr Gyllendeg», skrek generalen, »utan tag tofflor på fötterna och täcket omkring er och kom ut, ty här är minuten värd ett människolif.»

»Ja, ja, gode vän», sade herr Gyllendeg, förblifvande orörlig på sitt ställe, »här är minuten värd ett människolif, men hvar får jag tofflor och täcke, fattige man? På landsvägen är jag, och tiggarsstafven, tiggarsstafven, den blir slutet på allt.»

Jord och himmel hade kunnat störta tillsammans, och herr Gyllendeg hade dock stått där han stod, om han blott öfverlämnats åt sig själf och sin egen rådighet. Men hans båda plågoandar, som märkte detta och icke hade för afsikt att låta honom drömma bort sin skrämnel i en varm kammare, ryckte täcket af hans säng, svepte det omkring honom, så godt de kunde, jämkade med någon möda, ehuru i största hast, strumpor och tofflor på hans fötter och kommenderade: Framåt marsch! Nu gällde det för herr Gyllendeg att följa dem åt och rädda sitt lif. Den vördige bagaren lät som ett offerlamm leda sig ut, och snart kom han i förstun och kölden i ett tillstånd, som föga var afundsvärdare än det, då han låg som en limpå på Sannas brödspade och skulle stickas in i ugnen.

Vid första kalla fläkt, som mötte honom, då han öppnade dörren, var det, som skulle han hafva vaknat till ett ögonblicks besinning. Åtminstone föll det honom åter in, och klarare än förra gången, att tänka på bärgningen af något annat jämte sig själf, men därvid fastnade åter hans tanke vid samma föremål, som nyss fäste den en stund och hvars anskaffande dagen förut kostat honom så många förargelser.

»Hafven tålomare, gode vänner», sade han och försökte göra sig lös från sina ledsagare, »jag måste gå in till Sanna som hastigast.»

»Hvad har ni att uträtta där?» frågade generalen.

»Jag vill höra», svarade herr Gyllendeg, »hvar hon i sin galenskap stoppat undan den där jästsmulan, som hon tiggde lös i går. Ser ni, gode vän, brinner den upp, så är det förbi med min bakning i morgon, fattige man.»

»Var icke galen, herr Gyllendeg», sade generalen, »och tänk på bakning nu; i morgon har ni ju hvarken bagarstuga eller ugn. Det ligger allt i aska då.»

»Allt i aska, Gud bättre!» fortfor herr Gyllendeg och föll tillbaka i sin apati, ur hvilken hvarken Sannas nödrop, som med en katt under hvardera armen störtade ut ur köket, eller klämtningen eller skolgossarnes skräll på gatorna kunde väcka honom. Han lät föra sig vidare, som ett barn, och svepte blott täcket högre omkring hufvudet, dels för köl

dens skull, dels för att icke behöfva vara vittne till den jämmer, hvarom hans ledsagare ständigt predikade honom i örat. Sålunda kom man med den gamle bagaren ut på gatan.

Enskilda ljus hade redan tindrat upp i fönstren, klämtningen afstannade, buller af hjul och hästraf genomkorsade de glesnade ropen, och skaror af människor störtade in på herr Gyllendegs gård.

Herr Gyllendeg stannade en stund och drog andan.

»Bevare mig, fattige man», sade han, »en sådan fart kväfver mig alldeles. Tviskinn och brända bullar! Hvarför släpar man mig ut mitt om natten? Hvad är å färde? Hvarför åkes här, hvarför ropas här? Är då elden lös, efter jag hör larmtrumman?»

»Tag ert förnuft till fånga, herr Gyllendeg, och begrip då en gång, att er gård brinner med rubb och stubb», sade generalen, som började frukta, att den vördige bagaren förlorat förståndet, »det är ju för att bärga lifvet, som ni nödgats rymma hus och knut, minns ni icke det?»

Dessa ord väckte åter i herr Gyllendegs sinne en erinring af hvad som passerat, han blef lugnare och lyssnade på trumman, hvars ljud närmade sig mer och mer.

Aldrig hade stadstrumman förefallit honom så hes och svag som nu. Denna omständighet grep honom djupare än hela eldsvådan, åtminstone klarnade hos honom nu den föreställning tydligare än någon förut, att en högre makt i vrede beslutit straffa staden och därför betagit äfven trumman styrkan att kalla folket till hjälp. »Ingen klämtning», sade han därför med sorgligt saktmod, »ingen skrämma; folket sofver, och vår arma stad brinner upp. Vi hafva vreden öfver oss, säger jag. Hör, hur det är med trumman! Förr darrade fönster och väggar, då hon rördes; nu låter hon, såsom om man skulle strö åter på henne.»

»Kom, herr Gyllendeg», sade generalen, som nästan kände medlidande med den gamle mannen, men dock icke ville lämna sitt skälmsstycke halffärdigt, »kom, jag vill föra er till er granne, rektorn, han kan väl ej neka er värme och tak.»

Men herr Gyllendegs olycka spelade nu på trumman ett slags solo i hans öra och bestormade honom icke mer med de förvirrande ljuden af alla instrumenter på en gång. Hans känsla hade därför fattat flere och flere passager, blifvit stämd till sorg och utbrustit i en ström af tårar. »Tak», svarade han generalen, »tak, min gode vän, skall min granne gifva mig; men hur länge är det, innan äfven han är taklös? Och nu, mina räddare, farväll! Hafven pris och ära för den hjälp, I gifvit mig. Jag behöfver den icke mer, jag går nu till rektorn, ty jag börjar känna kyla. Viljen I söka mig i morgon i min bod, så skall jag gifva eder färskt bröd för mödan, om Sanna blott kunnat få undan den där jäst — — Åh! Hvad talar jag nu, fattige man! Farväll!» Med dessa ord

löste han sin arm ur täcket, omslöt generalen, tryckte honom till sig, kysste honom högt gråtande och gick sakta in på rektorns gård.

Generalen skyndade att bortstryka hans kyss från sina läppar och stod ett ögonblick öfverraskad af den gamles beslutsamhet. Skulle han följa honom vidare och se till, att han verkligen gick in till rektorn, eller skulle han tänka på sin egen säkerhet och begifva sig bort; därom var han ej fullt enig med sig själf. Men just nu inträffade en omständighet, som bestämde honom till försiktighet och kom honom att slå ur hågen vidare planer.

Trumman, hvars ljud förekom herr Gyllendeg så svagt och olycksbådande, passerade förbi, och med förvåning och harm såg generalen, att den bars och slogs af ingen annan än vår lilla trumslagare. I sin vanliga skinnjacka, lika bred som lång, och med en fart och häftighet i armarna, att han kunnat spränga trumskinnnet, sträfvade han framåt och såg hvarken åt höger eller vänster. Det var med yttersta möda generalen fick honom hejdad. Vår lilla kund ville aldeles icke se någon fara i sitt förehavande, och om han än medgaf, att han kunde blifva igenkänd, ville han dock, som han sade, gärna taga ett tjog till, blott han nu kunde få folk tillsamman och branden i gång.

Med flit förbigår man att beskrifva den gamle bagarens inträde hos skolans rektor och hans triumftåg därifrån, då han, ändtligen upplyst om narrspelet, tågade hem, följd och med jubelrop hälsad af stadens alla både skol- och gatpojkar. Äfvenså skulle en skildring af hans besök i sin bod, hvarifrån det mesta befanns bärgadt, och hans öfriga mångåriga förargelser i anledning af denna natts uppträden kanske i någon mån förnärma den respekt, hvilken den vördige bagaren alltid var mån om att åtnjuta.

Det må blott tilläggas, att många år efter dessa uppträden fanns vår lilla kund såsom länsman i en aflägsen socken upp i landet. Där fick han en gång besök af generalen, som då i egenskap af hans landshöfding kom för att tilldela sin gamle vän en medalj i guld för hans nitiska, kraftiga och lyckliga försök att fänga och upptäcka alla penningmyntare och tjufband i nejden. Så förmåler vår berättelse: när landshöfdingen nu begärde att få se sin gamle väns barn, kom där sjutligen fram en gosse, som modern med våld måste skuffa in genom dörren. Tårar stego den ädle höfdingen i ögonen, då han såg honom. Sedan han tagit gossen i famn och kysst honom, och denne, undsluppen på golfvet, skyndat på dörren åter, fattade landshöfdingen sin väns hand och försäkrade, att det varit, som om han blifvit förflyttad tillbaka till herr Gyllendegs tid. Han beklagade blott, att gossen icke hade någon trumma, i hvilket fall likheten varit fullständig. Men i detsamma ljud i rum-

met bredvid junior-trumslagarens lertupp så gällt, rullande och skarpt, att landshöfdingen med det gladaste skratt försäkrade, att äfven trumman vore umbärlig och likheten ändock fullkomlig.

Den väntande.

Så dyster och stel den senare perioden af vår höst än är, medför den dock på flere orter egna sysselsättningar och intressen, som bidraga att göra den för dessa traktens invånare lika efterlängtnad och viktig som någon af de blidare årstiderna. Längs hela sträckningen af vår kust är förhållandet sådant. Sjön, som är kustbons egentliga åker, ger sin rikaste skörd först då, när den sparsamma värten på några stenbundna tegar kring hans hydda länge sedan blifvit inbärgad, och hans friska lif bland vågor och vindar börjar då, när septemberstormarna drifva fisken i land och göra nätet och noten lönande.

I dubbelt mått liflig är rörelsen då i de små sjöstäderna, hvilkas hela bestånd vanligast hvilat på skeppsfarten, så vida i de flesta af dem inga andra näringsgrenar finnas eller ens kunna idkas. De stora notvarp, handeln från dem utsträckt till vidt afstågsna länder, väntas om hösten tillbaka, än med hopp, än med fruktan, i hvardera fallet med spänd längtan.

Det är då, man ser den runde rådmannen, med ett halft dussin fartyg i sjön och lika så många på staplarna i sitt spekulerande hufvud, titta gravitetiskt fram ur dörren till sin krambod vid Storgatan, för att ge akt på grannens flaggstång och än svära öfver den ihärdiga nordvinden, än triumfera öfver den gynnande sydvästen, än ropa ett ord af glädje eller harm åt en förbigående vän. Det är då, den arma sjömanshustrun i sin helgdagsdräkt kommer med ögonen fulla af tårar från sin rike patron och klagar, att allt ännu ingen underrättelse ingått om det skepp, på hvilket hon har sin man, eller med klara blickar och lätta steg skyndar hem för att berätta för sina nyfikna barn, att ett Helsingörsbref redan kommit och att pappa endera dagen är att vänta hem med engelska dockor och russin. Männen hafva fartyg, varor och vänner ute på sjön, kvinnorna sina män, sina anförvanter och söner. Kärleken, tillgifvenheten, vinningslystnaden, allt har något att omfatta, att frukta eller önska; och när vid det egna patriarkaliska förhållande invånarne emellan, som ännu äger rum i våra små städer, ingen har sina angelägenheter helt och hållet skilda från den andras, ännu mindre är okunnig om eller likgiltig för, hvad som angår dem, så kan man lätt föreställa sig, hvilket utbyte af förtroenden, hvilka ömsesidiga anlitan, hvilka känslor af deltagande, af sorg eller fägnad, kort sagdt, hvilka

Änmen för prat och skratt och tårar måste förekomma i dessa små samballen under den årstid, då på andra landsorter och i större städer människorna sluta sig inomhus och lefva för sig själfva.

Vi hafva här anmärkt dessa allmänna förhållanden för att inleda en kort berättelse, hvars lokal är ingen annan än en af våra små sjöstäder långt upp i Norden, och vi bedja läsaren nu kasta en blick på följande små scener.

Det var en klar dag i början af oktober. Vinden, som en längre tid varit mindre gynnsam för hemåt sträfvande fartyg, hade natten förut vändt sig, och i anledning därpå såg man hela förmiddagen skaror af män och kvinnor, som voro i rörelse för att antingen af andra inhämta underrättelser om väntade skepp eller själfva söka upptäcka några segel på det vida hafvet. De gamla stegarna, som ledde upp till klockstapelns högsta våningar, stadens enda observatorium, hade den ena gången efter den andra sviktat under tyngden af frodiga skeppsredare och bäfvande matronor, lockade upp i det obekväma tornet, en del af blott nyfikenhet, en annan af varmare och viktigare intressen; men, all undran, alla eder och allt kikande oaktadt, hade icke ett enda skepp låtit upptäcka sig utanför hamnen.

Middagen kom och åtskilde skarorna. Hvar och en gick hem till sitt för att vid en god måltid skingra sitt missnöje och styrka sig efter färden; blott en enda person blef kvar ännu i klockstapelns.

Det var ett ungt fruntimmer, sedan ett år maka åt en sjökaptän. Hon hade som en värnlös flicka blifvit upptagen i ett af de mindre handelshusen i staden och där genom sin flit och sitt saktmod inom hus och genom den ordentlighet och vana, hvarmed hon förstod att handhafva försäljningen i kramboden (ty äfven de bättre fruntimren kunde utan att förlora i anseende betjäna den), gjort sig så outhärlig för sina fosterföräldrar, att hon icke utan en formlig brytning med dem kunde följa sitt hjärtas böjelse och gifva sin hand åt en barndomsvän, som nyss förut fått sig fartyg och blifvit sin egen.

Under sådana förhållanden hade hon gift sig och redan en knapp månad efter bröllopet följt sin man till hamnen för att med tungt hjärta skiljas från honom på stranden och se honom hissa segel och fara bort på en lång färd.

Nu satt hon ensam vid en öppen lucka i tornet med kinden lutad mot sin hand och blicken utan syfte irrande ut mot det ändlösa hafvet. Hon var icke skön, allra minst en skönhet af det smäktande slag, som mången älskar för dess vekhet och känslighet; men hennes värt var ungdomlig och full, och hennes anlete, behagligt och friskt, bar inga spår af den förvissning ett själfskapadt lidande och en retlig svaghet i lynnet så tidigt vålla. Hon grät, men äfven hennes tårar, som likt stora pärlor

föllo ned på hennes lågande kinder, vittnade om fullheten af den källa, ur hvilken de flöto, och styrkan af de känslor, som frampressade dem. Sedan flere månader hade hon icke haft någon underrättelse från sin man, och ryktet sade redan, att han förlorat med skepp och allt.

Det var likväl honom, hennes öga sökte, och hon såg nu mot den blånande rymden, icke som skulle hon väntat att kunna upptäcka den saknades segel, utan som hade hon med kärlekens längtan velat tjusa hans skepp från de klippor, för hvilka hon fruktade att det blifvit ett rof. Sorg och saknad och stundom en skymt af hopp omväxlade i hennes hjärta.

»Hvarför», tänkte hon, »dröjer jag här? Hvad kan jag se, då jag ej kan låta bli att gråta? Och äfven om mina ögon voro klara, kommer ju icke något fartyg, då man icke ens med kikare kunnat märka något, och äfven om något komme, vore det dock icke hans. Kapten Styre väntas, och kapten Märs väntas; alla talte om dem och sågo efter dem; ingen nämnde honom, som jag väntar, fast han bort komma mycket förr än de. Och likväl går jag ännu hit upp, där hvar och en tyckes vara rädd att se på mig och bli tilltalad af mig. Och om jag ändå frågar någon, så talar hans tunga tröst, fast hans miner säga helt annat. Om jag kunde dölja, att jag ibland hoppas ännu; men jag kan det ej. Måste icke alla se det, då de se mig sitta här? Men hvarför skulle jag blygas att hoppas; man hoppas ju vid själfva dödsbädden. Kanske har han blifvit väderdrifven till de norska hamnarna och fått ligga där i veckotal, efter de äro så svåra att slippa ut ur. Om dock någon komme hit upp med kikare ännu, kanske skulle småningom något segel bli synligt!»

Så tänkte hon och antydde i denna sin sista önskan just den omständighet, som förnämligast bevekta henne att dröja kvar, där hon var. Hon hoppades nämligen och upphörde icke att vänta, att någon bekant ännu utom dem, som redan besökt tornet, skulle af nyfikenhet drifvas dit och med beväpnadt öga kunna se och göra henne redo för förhållandena på hafvet.

Denna väntan blef dock icke uppfylld, och ensam lämnad med sin sorg och sin saknad, såg hon en lång timme fylla sig efter den andra. Klockan slog två; men ingen visade sig ännu. »Vinden», sade hon sakta för sig själf, »har dock blåst förlig och frisk hela tiden, och ett fartyg, som för ett par timmar sedan var långt borta, kunde kanske nu redan ses med blotta ögat. Syns då icke ens ett barn på gatan, att jag kunde kalla det hit upp? Sel Där kommer dock någon på vägen från hamnen.»

Med dessa ord tog hon sin näsduk, torkade med omsorg sina våta ögon och beredde sig att ropa an den kommande, om det var någon, som hon kunde besvära med sin bön och vinka upp till sig på några minuter.

Herr Flygerman, så hette den antågande, kom nu sent omsider från redde, hvarest han tillbragt hela förmiddagen med att för en god väns räkning uppgöra ritning till en slup efter en beprisd seglare, som nyss förut blifvit upptacklad och försökt. Han bar sin pappersrulle och sin tumstock i handen och skyndade med hastiga steg mot staden. Herr Flygerman var en af dessa äldre ungar, på hvilkas yttre åren icke bita, och oaktadt han redan hunnit öfver fyratiotalet, hade han dock utseendet af att vara en trettioårig man.

En verksamhet af det mest praktiska slag hade bibehållit honom ung och rörlig och lika litet nedtryckt honom med verkliga sorger och ansträngningar som låtit honom domna bort i sysslolöshet. Han hade få behof, och man kunde säga, att han hade allt, hvad till hans lifs nödtorft hörde, om han blott var i stånd att skaffa sig tillräckligt af bestyr och klagömmen. En liten handel med tjära och pottaska gaf honom hans bärning och äfven, efter hvad han själf älskade att påstå, otroligt mycket arbete; men då den afkastning af sockar och strapatser, som han möjligtvis kunde pressa ur denna sin obetydliga handel, i alla fall varit för otillräcklig för hans dagliga behof, hade en vänlig instinkt ledt eller, rättare sagdt, tvungit honom att söka en fyllnad för det bristande genom att uträtta andras angelägenheter.

Denna binäring, ty så måste man kalla den, ehuru den icke renderade bröd eller guld, förskaffade honom så dryga sportler af språng och fläng och knot och svett, att de ofta öfvermåttade hans aptit. Herr Flygerman var ingen stoiker eller filosof, men han kände likväl mången gång en naturlig vedervilja för detta slaveri under sin egen tjänstaktighet.

Emellertid hade denna hans buse en bundsförvant, som gjorde den dubbelt fruktansvärd och öfvermäktig, och denna bundsförvant var hans naturliga godsintfhet. Nästan alltid dukade han under för endera af dessa makter eller ör båda förenade, och hans fruktlösa kamp öfvergick då hvarje gång till ett otåligt brummande mot den, som satt dem i rörelse emot honom. Sålunda började han sin dag med hunger efter bestyr och knot, och han grep då till sina handelsangelägenheter för att ur dem tvinga så mycket af detta slag, som han förmådde. När han kommit till slut med dem, kunde han sägas hafva gjort en tarflig frukost. Nu begaf han sig till sina vänner för att ur deras affärer pressa ut åt sig sin middagsmåltid, och denna blef alltid rundligare. Därpå hade han gärna tagit sig en liten lur; men då kommo vanligen hans vänner i sin ordning till honom och proppade i honom ett mellanmål af kommissioner, som, om hans tjänstaktighet än var mätt, hans godsintfhet dock tvang honom att hålla till godo.

Under allt detta var han i ett omedvetet uppror både mot sin

hunger och dem, som tillfredsställde den, emedan hvardera lika litet unnade honom fred och ro. I alla fall och oakadt allt hans brummande var han för sitt i grunden välvilliga och fördragsamma lynne allmänt älskad. Kanske hade hans egenheter också blifvit mera jämnade, om han kommit sig till att gifta sig; men i sina yngre dagar hade han icke fått tid att tänka på sådant, och numera började han äfven anse könet för mycket inskränkt till sin natur och för litet dugligt i affärer för att vara värdigt någon reelare uppmärksamhet.

Denne originelle man, ett af de många egna lynnena, smärre städer i synnerhet föda, kom nu med god fart tågande på den steniga vägen, full af både hopp och längtan att få sig sin verkliga middag, som, för att uttrycka hans egna tankar, »hvar och en annan kunde äta, när lusten infann sig, men han allena aldrig fick tid att njuta, förrän han redan hunnit blifva mätt af idel bestyr». Just då han fått detta bittert lufvva knot färdigt i sitt hjärta, nalkades han klockstapeln, förbi hvilken vägen ledde, och hörde i detsamma sitt namn ropas tvenne gånger liksom ifrån höjden. »Herr Flygerman», ljud rösten, »herr Flygerman, se hit!»

Om lika många pilar som ord susat kring herr Flygermans öron i detta ögonblick, hade han icke kunnat blifva mera häpen, än han blef. Han anade genast något nytt arbete och såg med förskräckelse upp, liksom hade han fruktat att få himmelens kommissioner till på sin nacke, då han redan hade så nog af jordens. Man skulle tycka, att en man af herr Flygermans oberoende ställning i lifvet hade bort kunna med lugn invänta hvilken anmodan som helst, så vida det stod i hans fullkomliga val att afslå den, om den föll honom tung; men det var just i den dunkla känslan af sin svaghet i detta afseende och af sin oförmåga att rädda sig ur trollkretsen af ett gifvet uppdrag, han blef bestört och förtviflad.

Han såg sig omkring med ögonen riktade uppåt och blef ändtligen varse ett hufvud, som tittade fram ur klockstapelluckan, och en hand, som gaf honom tecken att komma dit upp. Då han snart märkte, att det var ett fruntimmer, med hvilket han hade att göra, blef han tryggare och ropade med en tämligen myndig och värdslös ton, i det han vinkade ett par gånger med sin pappersrulle: »Har icke tid, har icke tid!»

Härvid bemannade han sig med sinnesstyrka, så godt han kunde, och fortsatte åter sin gång, i full afsikt att icke låta den vackra bedjerskans anrop störa sig mer än kråkans på kyrktaket. Emellertid var hans tjänstaktighet en gång väckt, han började redan känna små stötar af denna sin plågoande, och innan han väl hunnit förbi klockstapelns dörr och trappa, ansatte den honom så, att han förlorade allt hopp om att kunna göra motstånd.

Då han märkte, hvart det skulle bära af, blef han rasande, och i

den ljufva lusten att än ytterligare öka sin harm, började han klättra upp för klockstapelsstegarna med en sådan fart, att han så när förlorat andan, innan han uppnådde tornet.

»Hvad är å färde?» sade han med en häftig och afbruten röst, då han såg och igenkände vår bekanta där uppe, »hvad vill kusin Storm?»

Den unga frun, som varseblef hans hetta och med skäl slöt, att hon själf var orsaken till den, började ursäktas sig: »Förlåt, bästa kusin Flygerman, att jag besvärar er; men till hvem annan har jag här i min oro kunnat vända mig?» — — —

»Det är förbannadt bra», inföll herr Flygerman strax med sin förra ifver. »Men jag skall säga, att jag också har behof som andra människor, och till hvem kan jag vända mig? Hvem gör mig den tjänsten, att han ens skulle äta för mig, om jag fåktar huru mycket som helst för andra? Jag försäkrar», härvid stego nästan tårar i ögonen på den gode herrn, »att jag på denna dag icke hunnit smaka ett gudslån, om jag undantar en sup hos Kryddströms och en bit ost hos gamle rådmans och två, tre små halfstyfverskringlor, som jag sprang in och tog från bagarns boddisk, då jag gick till hamnen. Annat har jag ej fått tid att förtära på hela dagen och trodde nu, att jag skulle kunna stjäla mig till åtminstone en kvarts timmes ro för att hinna få middag; men det är som vanligt: ställ dig blott i redet, nog finnas de, som lassa på.»

»Huru kan man», sade den unga frun, sorgligt förebrående, »vara så nogräknad om några steg, då man kan göra en annan en stor tjänst. Kusin hjälper så många andra i saker, som de själfva kunde uträtta, och blir så lätt ledsen på mig. Kunde jag själf se längre, än jag ser, och kunde jag förstå att urskilja, om det är moln eller fartyg, som skymta där ute på hafvet, så ville jag visst icke be någon trötta sitt öga med att kasta en blick dit.»

Herr Flygerman, som på sätt och vis fann sig slagen på denna punkt, gaf sin förtrytelse en annan riktning.

»Eljest», sade han, »vet jag icke, hvad fruntimmer hafva här uppe att göra. Förstå de något, och uträtta de något? Jag är säker på, att om fiskarpojkarne på Sandsnäs udde släppte upp en pappersdrake, skulle man kunna inbilla hvilken fru i staden som helst, att hon såg sin mans stora skepp komma med fulla segel och en flygande vimpel i aktern. Sådana äro fruntimmren; men männe de tro det själfva? Nej, de skola se allt och vara med i allt, eljest mena de, förbanna mig, att världen icke skulle kunna stå en enda dag. Men jag har brådtom och hinner icke förnöta tiden med prat. — Gif mig kikaren!»

»Jag har ingen sådan», sade den arma, unga frun förlägen; »men det är nu snart tre timmar, se'n någon haft kikare här uppe, så att det visst vore möjligt, att man redan kunde se fartyg äfven utan.»

Herr Flygerman blef synbart lättare till sinnes, då han nu tyckte sig hafva fått en handgripligare sak att anfakta och häckla. Hans uppsyn öfvergick ifrån en mulen otålighet till en triumferande belåtenhet, och hans röst, som hittills sväfvat mellan vresighet och klagan, blef spetsak och ironisk.

»Jo, jo», sade han, »det är visst möjligt, att man kan se fartyg redan äfven utan kikare, kusin Storm; såsom om jag ser mot hamnen, så ser jag där strax masterna af Kryddströms aftacklade skonert och Jakobsons Jakobina, som kom hem i förra veckan, och en förskräcklig hop jakter och slupar, som ligga vid hamnbodarna — ha — ha — ha! Det är fartyg nog, det är fartyg nog, kusin Storm.»

»Se icke ditåt», sade denna med sorglig och bedjande ton, »se genom den andra luckan, ditåt jag ser, se mot hafvet!»

»Hvarför icke», fortfor herr Flygerman lika segersäll, »haf blott tålmod, kusin lilla, så skall hon strax få höra, hvad ditåt syns för blotta ögat. Först och främst ser jag kapten Styres flaggstång, som är nästan lika hög som en skeppsmast, vidare ser jag två smärre master, som stå uppställda mot rådman Vises stallvägg och ibland brukas som fimmerstänger, se'n ser jag garfvar Barks skyltkäpp med ett stort kalfskinn till segel i toppen; — skall jag säga, hvad jag vidare ser utan kikare, eller är det tillräckligt, hvad jag redan uppräknat?»

Under detta uppbyggliga tal, som likt en vårbäck strömmade fram ur herr Flygermans uppsvällda glädje, hade den unga frun brustit i gråt. Då han därför kastade sin blick på henne för att med en förnäm fågnad betrakta verkningarna af sitt skarpa skämt, fann han det hafva träffat hårdare, än han önskat, och blef till mods ungefär som en kamfiospelare, då han med triumf gifvit en svag granne husu-hugg och slutligen finner, att han själf måste hjälpa honom att stryka. Hans pösande sinne föll tillsammans som en spräckt väderblåsa, och hans godsinta hjärta blef mjukt som vax, då han såg hennes tårar. Han började försöka trösta henne och godtgöra sitt fel, och han blandade uppmuntringar och ursäkter tillsammans i ett tal, som, ehuru vida mildare till sitt lynne, föga eftergaf det förra i rörlighet och fart.

»Hvad nu», sade han, »hvarför gråter kusin Storm? Lägg icke sådana småsaker på sinnet, meningen var icke så ond, som den lät. Ingen kan neka, att icke det är litet besynnerligt att kalla en upp i klockstapeln för att se efter fartyg, då man icke har någon kikare. Men hvad man icke har, kan man väl få. Jag får väl lof att gå till gamle rådmann ännu, så hungrig jag är, och be honom komma hit med sin stora tub, som jag själf skrufvade sönder i går och rengjorde åt gubben. Och hvad Stormen angår, må man säga huru mycket som helst, att han är i sjöbottnen; men jag har mina egna tankar om honom, jag. Snarare

håller jag före, att han ligger i Norge och dansar med norakorna vid denna tid. Huru var det med Styre här om året? Han var borta i sju-två veckor, utan att man visste, om han sjunkit eller flugit, och kom hem ändå; det vet jag bäst, som fått trampa många fjät för hans skull och hela sista våren grassera med den där lättingen, segelsömmaren, för att få hans nya segel färdiga.»

Det öfriga af detta tröstetal försvann bland stegarna i den gamla klockstapel, under det vår kund skyndade ned för att åter svettas och hungra en stund i sitt nyss åtagna värf.

Så hastig var herr Flygerman i sina rörelser, när han en gång kom sig i språng, att den unga frun icke hann räkna många bedröfliga minuter, förrän hon åter hörde hans stämma från de lägre våningarna i tornet.

»Jag har legat öfver borgmästare och råd i två års tid», hördes han säga till någon, som gjorde honom sällskap, »och bedt dem låta laga nya trappor till klockstapel, och jag har för sakens skull lofvat att själf utan betalning se efter timmermännen, men hittills har ingenting blifvit gjordt, och härefter göres icke heller något, förrän en eller annan brutit armar och ben af sig på dessa fördömda träpinnar.»

»Fjäska icke, Flygerman», hördes den andra svara, »och slå ej kikaren så hårdt mot stegarna för hvar gång du fattar tag med handen, så fördärfvar du hvarken dig själf eller den. Jag har i femtio års tid gått upp och ned på dessa trappor och bärgat både armar och ben, Gud ske lof, till denna dag.»

»Det är förbannadt bra», anmärkte herr Flygerman åter, »så mycket mer kan man räkna, att de tjänat ut och behöfde förnyas. Men mig gör det detsamma, jag har nog arbete förut och ser gärna, att jag slipper alla extra befattningar.»

Vid dessa ord hade han hunnit upp i tornet. Han tog genast plats vid en af luckorna, drog ut kikaren, lade den till ögat och började med rynkad panna och framskjutna läppar öfverfara synkretsen.

Han följeslagare blef något senare synlig. Denne var ingen annan än den unga fruns förre fosterfader, och den hälsning, hvarmed han mötte hennes, röjde en viss portion af den köld och det missnöje, hon var van att se hos honom ända från den stund, då hon emot hans vilja bortbytte omsorgen om hans gamla kattunsdukar, röda filtmössor och lerpipor mot den om en ung och blomstrande man.

För öfrigt var han en kort och rund gubbe af buttert och allvarsam utseende, till någon grad likväl mildradt nu af det nöje, hvarmed han fann sig på en plats, som näst kyrkan skänkt honom den största tillfredsställelse i lifvet. Med en skälig lott af naturlig stolthet förenade han nämligen en järnfast likgiltighet för allt hvad storhet fanns i staden

från borgmästarens till skoflickarens, den enda undantagen att med hastig blick och osviklig visshet upptäcka och igenkänna ankommande fartyg. Han dref handel, men i kramboden stod han och slumrade; han var rådmän, men på rådhuset teg han; i klockstapeln var han och ville han vara ett orakel.

Lik den bedagade stöfvaren, som låter valpen vädra i buskarna och i lugn väntar, tills han ger skall, stod äfven den gamle nu helt trygg och afvaktade resultatet af herr Flygermans hetsiga forskningar, hvilken äfven, att fortsätta den oartiga liknelsen, i sin ifver allt för hastigt gaf ljud.

»Jag har mina egna tankar om fartyget där», sade han och teg åter med den mystiska min, hvarmed han alltid älskade att ge sina små hemligheter vikt.

»Om fartyget där? För Guds skull, säg, om ett fartyg kommer!» ropade den unga frun och sprang upp från sin bänk.

»Hm!» mente herr Flygerman, såg myndig ut och fortfor att kika.

»Ro fram med hvad du vet», sade den gamle herrn, »och gif mig kikaren!»

Den unga frun stod på nålar; herr Flygerman ensam var orubblig. »Kursen rakt på kikaren», mumlade han för sig själf — »ett större fartyg — hvita segel — Märs hade mörka — Styre nya, mörka — har några trötta fjät tagit för dem — hm!» härvid räckte han kikaren åt den gamle. »I linie förbi garfvar Barks skylt, rakt ut till hafs, se ditåt!»

Stapelkonungen intog sin tron vid luckan, och ett utbrott af löje, som mera liknade sågande än skratt, beledsagade hans första blick mot hafvet.

»Ett större fartyg», sade han, i det han sökte antaga herr Flygermans ton — »hvita segel — ja, ja, så länge solen skiner på de gråa bräderna, jo; det värsta är att fartyget där står på grund, bror Flygerman, så att det icke slipper ur fläcken.»

»I Guds namn, låt mig då få veta hvilket fartyg!» frågade den unga frun.

»Båken, båken, syster», svarade gubben helt kort.

Den arma frun kastade en blick af sorg och missnöje på herr Flygerman, hvars förhastade upptäckter i hennes hjärta väckt ett hopp, som lika så hastigt förstördes. Denne åter sökte att rädda sitt knäckta anseende ännu i dess dödskamp bakom leden af en opposition, hvaraf dock endast orden: »det är förbannadt bra», lika bepröfvade veteraner, ryckte fram, men de öfriga stupade mellan hans tänder bland en tross af skorpor, hvarmed han på sin senaste färd icke glömt att förse sig, och dem han just nu höll på att med aptit förtära.

Den gamle hade emellertid med sitt säkra öga öfverfarit hafvet

utan att varseblifva ens skymten af ett fartyg, och började redan skjuta ihop sin kikare, då han helt oförmodadt med blotta ögat såg ett stort skepp under fulla segel sticka fram förbi en hög, skogbevårt bergsudde, som inneslöt redden, och i flygande fart vända in mot hamnen. Denna öfverraskande syn bragte honom i en fullkomlig ekstas. Hans andedräkt blef högre, hans kinder fylligare, han drog ut kikaren å nyo, lade den till ögat och utbrast i ord:

»Ha, du skojare, ha, du skojare! Slapp du mig denna gång? Jag ville önska, du vore tre mil ut till sjö, så sant jag skulle känna igen dig lika fullt på skrytet och ståten redan, om ej på annat. Hvem är det, du skyldrar för? — Och kanongluggar har han låtit måla på det ruttna skrofvat och stuckit upp bovenbramstänger och hängt klutar på läsegels-spirnorna. Kunde han ej hinna hem med mindre till hustrun, det tjocka sockerfastaget? Gud förlåte honom!»

»Hvem är det?» frågade hans båda bisittare på en gång.

»Märsen, den gamle narren, Märsen. Om Flygerman låtit bli att skämma bort min kikare i går, då han nödvändigt ville putsa glaset, så kände jag redan igen gubben själf på däck, så nära är han. Men nu ro vi ut till hamnen att ta emot honom, och någon viker in på vägen till hans gumma och får henne att komma ut, och du, syster», — här steg han upp och vände sig till den unga frun — »kommer också med, så kan du få höra ett ord om Stormen kanhända, om han ännu finnes öfvan sjö. Ja, ja, det är så dags att lipa och gråta nu. Det är annat att gå som skepparhustru och trampa trötta fjät och kika efter sin mans sönderblåsta lärtslappar, än att stå i min bod och ha goda dagar och plocka russin i munnen och blåddra i nya kattunsdukar — ja — jag undrar, hvilken nöd gick åt dig då, syster?»

Sällskapet följde nu den barske gubben ned ur klockstapeln, den unga frun mera sorgsen, än hon var, då hon steg dit upp, och herr Flygerman utomordentligt förtretad öfver sitt misstag med båken och öfver den skam, han fått till tack för sitt besvär med kikaren.

Denna hans förtrytelse stegrades än ytterligare af aningen om, att han och ingen annan skulle få lof att göra invikningen till fru Märs. Han brummade under hela vägen, ehuru för mycket afbrutet och tyst, för att man skulle kunna urskilja annat än enskilda ord. Först då, när man nalkades den tvärgata, vid hvilken fru Märs bodde, började hans knot höras tydligare.

»Och den gamla tjocka ankan!» hördes han säga, »om hon kommer med eller icke, kan det just vara lika. Märsen får tids nog händerna fulla ändå. Aldrig har jag hört en människa prata så mycket, som hon pratar; och hennes eviga »hjärtandes» och »jämmerli» kan skära öronen sönder på folk. Och hvem skall gå och säga till åt henne? Jag? —

vänta får man! Fan besitta, någon har det goda i sig att ens be mig; utan man tar bara för afgjort, att jag skall vara på post och färdig att orka och springa; — jag skall säga, att det blir förbannadt tungt i längden.»

Med dessa ord vek han af på tvärgatan, och de båda andra fortsatte sin gång, öfvertygade om, att hans förtrytelse alldeles icke skulle hindra honom att vara en pålitlig budbärare. Efter en kort promenad kommo de till hamnen.

Den gamle herrn började genast ställa sin båt i ordning för sjöfärden, reste upp masterna, emedan vinden var begagnelig, och lossade seglen.

Dagen öfvergick emellertid redan till skymning, och en dimma, oktoberkvällens vanliga sällskap, utbredde sig småningom öfver vattnet och jagades blott sakta af den aftynande blåsten. Det var ingen tid att förlora, och gubben var redan i beråd att lägga ut och icke bry sig om sina båda dröjande passagerare, då han i hast hörde den väntade fruns tunga steg och kände hennes kopparstämma:

»Jämmerli, om kusin Flygerman har hjärta att narra mig? Var det nu gubben själf bara, riktigt han själf, stackare. Säg kusin honom på däck? Hjärtandes, om han är sjuk kanske och måste vara i kajutan. Annars går han i sin blåa rock med stora mässingsknappar och i röd filtmössa och med sin gamla pipsnugga i munnen — tvi! Jag snusar själf och tål inte de där röktrutarna. — God afton, gamle rådman, god afton, stackars barn, är du här också och väntar din gubbe? Gud tröste dig, hvar han må hamnat. Men jämmerli, hur liten den båten är; kan den bära fyra personer?»

»Stig in, syster, så får du prata se'n», sade den gamle och hjälpte utan vidare omgångar den kolossala frun i båten, som sviktade under detta väldiga tillskott i last. Snart befann sig sällskapet ett godt stycke ute på sjön, och ett lika så godt stycke hade fru Märs redan hunnit in i ett sladder, som hotade att aldrig bli slut och som helt och hållet betog alla de öfriga både möjligheten och lusten att yttra ett ord. Det är dock endast i några droppar, vi här kunna återgifva detta störtregn af prat, öfvertygade att skuren, i sin helhet lössläppt, skulle dränka läsarens tålmod i en syndaflod. Herr Flygerman var den, som först drabbades:

»Aj, aj, hur tunt klädd kusin far ut i kölden», sade hon, »Gud bevare någon från att förkyla sig för min skull. Drag upp rockkragen; kusin har hela tiden hållit sig för öronen. Ack, den öronvärken, när den anfäktar en rätt, vill den spränga hufvudet på en människa. Jag har låtit rycka ut tre tänder i fjol och en i år och vet, hvad värk vill säga. Se nu, ja, se nu på bara, hur han grinar, och det är visst och sant, att man kan förlora allt sitt humör med mindre press. Gud gifve, att Mär-

sen, stackars gubbe, må slippa alla efterslängar af sin höstresa, om han nu verkligen kommer hem. Och du, stackars barn, har ingen att möta. Gud förbarme sig öfver den, som skall lita på vatten och vind — hu, hvad den båten kränger — det är inte en ensam, som går till kost, det är två och tre och hundra. — Men du skall drömma, syster, det är otroligt, hvad det hjälper att drömma. Hvar gång Mårnen kommit, har jag drömt om honom, det låter underligt; men det är klara sanningen. Såsom i sista natt, förlåte mina synder, bäst jag ligger i min sötaste sömn och har Anna bredvid mig i sängen, tycker ja, att jag går i boden för att hämta in kött, och då jag lyfter upp locket, står Mårnen i tunnan och säger: Hälsningar från Köpenhamn, manna! Vi se nu, hvad det hade att betyda. — Men det blir ju alldeles mörkt, mitt herrskap, och bäst det är, så stöta vi väl på en sten och drunkna här allesammans.»

Det hade också i själfva verket redan mörknat så, att den gamle rådmannen började misströsta om att hitta på fartyget. Hvad än värre var, hade han anledning att förmoda, att kaptenen redan hunnit ankra och begifva sig från skeppet, och han var därför angelägen om att förebygga den ledsamheten att föfela hans kurs och segla förbi hans båt utan att möta den. Han begagnade alla de pauser, han kunde tvinga in i sin språksamma följeslagarinnas sladder, för att lyssna efter rösten af någon talande eller ljudet af ett årtag ute på den vida, bortskymda fjärden.

Då icke ett ljud förspordes, och vägen till den vanliga ankarplatsen för skepp, som antingen af motvind eller mörker voro hindrade att segla in i den inre bukten af hamnen, var allt för lång och besvärlig att så sent på kvällen tillryggaläggas, ändrade han sin första plan och beslöt att lägga till vid en plats, från hvilken den väntade båten lika säkert kunde varseblifvas som från slupen. Det var en udde, förbi hvilken inåt hamnen sträfvande farkoster måste styra, men som äfven hade en enkom för slupar inrättad brygga, vid hvilken mången från redde kommande plögade landa, om han för tillfället fann det bättre att gå till fots till staden än att med armar och rodd sträfvä dit.

På denna udde landsatte den värde styrmannen sitt sällskap, öfverlåtande åt deras val att dröja kvar eller begifva sig tillbaka. Omständigheterna fogade så, att man knappt hunnit upp på bryggan, när man till allmän glädje hörde de raska årtagen från en slup, som nalkades den. Man gissade genast, hvem det var, som kom, och herr Flygerman, som icke var någon hatare af surpriser, när han själf hittade på några, glömde, för nöjet att få syssla och ställa till, sin harm öfver den gamla fruns språksamhet, tog henne bestyrtsamt vid handen och ledde henne så nära randen af bron, som hon kunde förmås att gå.

»Stå här», sade han, »och var tyst, om det är möjligt, en hand-

vändning. Om båten far förbi, så ropa vi den an, men om den lägger till, så tag emot gubben, det första han stiger med sin fot på trappan. Man har en gång förr ställt till ett dylikt spektakel och tagit några trötta fjät för att få det i gång.»

Med en pigg handtryckning gaf fru Märs till känna, att hon både begrep tillställningen och var förtjust öfver den. Hon blef kvar på sin plats, jämkade om sin stoppade salopp, torkade med näsduken mun och näsa, strök upp sitt på pannan nedfallna hår och utstyrde, mörkret till trots, sina behag på det allra bästa.

Ett kommando-ord, bortblandadt af rodden, hördes nu från slupen, årslagen upphörde, och strax därpå såg den goda frun de dunkla konturerna af båtens befälhafvare bredvid sig på bron.

Utan att dröja slog hon sina väldiga armar kring hans hals, tryckte en smällande kyss på hans läppar och utropade med glad ifver: »Ha, din skälm, känner du icke igen mig? Gud välsigne dig, välkommen hem!»

»Lagom bäst, fru Märs», svarade den främmande med en röst, så förvånad och så olik den väntades, att hans ömma emottagerska sprang en famn tillbaka af förskräckelse.

Men för en af sällskapet var denna röst icke tillbakastötande. Den unga frun hörde den med ett glädjerop och kastade sig ett ögonblick därpå i sin hemkomne mans armar. — Det var kaptén Storm.

Man förbigår de ordrika utbrotten af fru Märs' förundran och sorg, beledsagad af både skratt och gråt, och likaså den gamle rådmannens kort och halfhögt yttrade förtrytelse öfver de unga skepparnes osed att låta tackla om sina fartyg på utländsk ort och förnya segel, utan att låta höra ett ord därom, hvarigenom hederligt folk kom att löpa liksom narrar, som första gången varit uppe i klockstapel. Den belåtnaste af alla näst det unga paret var herr Flygerman, som oupphörligt under vägen till staden gnuggade händerna af glädje öfver sin själfvillade förtjänst att hafva haft »sina egna tankar» om fartyget redan i början, en sak, som han som oftast påstod sig hafva yttrat med klara ord och kunna bestyrka med fru Storms intygan, i fall vittnen behöfdes.

Processmakaren.

Det var en kall vinterdag. Den skarpa blåsten och snön, som i vilda flockar jagades kring rymden, lockade ingen ut på lustfärder, och hvar och en, som icke hade ärenden af vikt att förrätta utom hus, hölls gärna inne vid en brasa. Emellertid rådde i den aflägsna landsort, på hvilken läsaren nu ville fästa sin uppmärksamhet, en ovanligt liflig

rörelse på vägarna, och man såg både gående och åkande sträfvä fram genom de hopade drifvorna.

Vintertinget skulle nämligen börjas med påföljande dag, och parter af alla slag skyndade att inställa sig. Den fredlige bonden, som dock ännu hade lust att våga sin riksdaler för att få höra lagen tala ett snedt ord mot hans granne; slagskämpen, som nödtvungen vandrade framåt med en klen vägkost på sin rygg och ett dussin örfilar på sitt samvete; tjuven med sina ultraliberala idéer om gästfrihet; lösdrivaren med sin frisinnade håg; herren med sina affärer och narren med sina, människor af alla åldrar, villkor och bekännelser samlades nu till den kända mötesplatsen för att anklaga och anklagas, vittna och skåda. Tingsgården och gårdarna närmast den vimlade af folk, bekanta träffades och samtalade, slädar skötos fram och åter, hästar skrapades, vattnades, bundos, och öfver den brokiga skaran blickade då och då en ung sekreterare och en annan, utkommande på trappan liksom för att mönstra sina arméer.

Bland de många anlända främmande satt i ett af pörtena en man med sin hustru. De sågo stundom med oro ut genom det tränga fönstret, och på bådas ansikten visade sig omisskänliga spår af ett djupt lidande. Efter en stunds tystnad börjades dem emellan ett samtal.

»Du såg då visst, att han ej kommit ännu?» sade kvinnan.

»Se själf», svarade hennes man, »luckan är ju ännu fastskrufvad för hans fönster, och förstun är stängd.»

»Kanske», utbrast hustrun med ett svagt uttryck af glädje, »kanske blir han borta och låter hela saken förfalla.»

»Säg hellre: kanske blir domaren själf borta», invände mannen. »Har det hållits något enda ting, sedan öfversten fick sig sitt boställe här i socknen, då han ej var till städes och släpat med sig vittnen och stämt in folk, så att knappast gubbar och barn fått bli hemma? Han har ju redan i flere år haft sin egen stuga vid tingsgården, liksom andra hafva sina kyrkstugor, ty vid tinget, där håller han sin gudstjänst, och där har han sitt sannskyldiga hem.»

»Men vi skola bönfälla och be honom», sade hustrun, »kanske har han ändå ett mänskligt hjärta och vill ej se oss drifvas ut på landvägen med våra många små barn. Kommer ett godt år, så få vi råd och kunna betala vår skuld, hvem vet, kanske redan i höst.»

I detta ögonblick hördes det skrällande ljudet af en kurirklocka, och mannen bleknade synbarligt.

Men midt igenom vimlet af människor och lass åkte en släde in på gården och styrde med hejdad fart sin kosa rakt mot den nyss omnämnda stugan. I gafveln satt en bred herre i vargskinnspåls, hvars ragg pöste vidt öfver bräddarna af den tränga släden. Hufvudet syntes liksom in-sjunket i ett fodral af en tjock, röd duk, som skulle tjäna till munkläde,

och i hans famn låg på den yfviga fällen ett piphufvud, åtminstone till vidden föga mindre reputerligt än ägarens eget.

Framför honom på kuskstället såg man äfvenledes en herreman, att döma af den brutna finska, på hvilken han ropte åt bönderna att gerum, och af hans sirliga sätt att göra statssnärtar i luften med sin piska. För öfrigt var hans dräkt ingalunda beräknad hvarken på stat eller bekvämlighet. Hans korta, knubbiga figur var med möjligaste sorgfällighet insvept i en tunn kapprock, som, då han hoppade ur släden, syntes räcka honom blott till knät, och på hans blåa, utborstade mössa hittade den yrande snön knappt så mycken lo, att den kunde fästa sig fläcktals.

Herrn i släden var den afskedade, rike öfversten och possessionaten Tingkors, och herrn på kuskstället var hans handsekreterare, fac-totum och nådehjon, den grånade studenten Simon Timoteus Gåsevinge.

Att anbefalla häst och släde i vård åt en af de kringstående bönderna, låsa upp dörren och låta inbära fällar och packning var för herr Gåsevinge ett ögonblicks verk. De båda herrarne trädde in, och snart såg man den lilla stugan upplyst af en blossande brasa och öfversten gravitetiskt placerad i en länstol vid bordet, medan herr Simon Timoteus med beställsam ordentlighet påtände tvenne ljus, städade sin patrons effekter och sökte att genom fitigt dammande och putsande skydda den sorgliga återstoden af sin ungdoms kapprock, hvilken han för köldens skull ännu bar på sig, för hvarje menlig inverkan af den smältande snön.

Läsaren har utan tvifvel redan igenkänt den gamle krigaren och ser honom, i följd af hans nedslagna gäldenärs skildring, kanhända icke med de blidaste ögon. Det torde därför tillhöra opartiskheten att yttra några försonande ord till hans förmån.

Öfverste Tingkors var ingen blodsugare på sina gamla dagar, fast han älskade tvister och strid. Han hade tjänat fäderneslandet med skäligen utmärkelse i pommerska fälttåget och sedan tyckt sig vara lika väl som någon annan berättigad att sätta sig ned i ro på sina ärfda och förvärfda egendomar. Med allt detta, plögade han säga, hade han icke dragit sig som ett lastdjur undan oket, för att lefva för magen blott. Människa hade han varit och krigsman, och som människa och krigsman ville han lefva ännu, fast han icke kommenderade regementen och bataljoner mera, utan kapitel och paragrafer. I själfva verket hade tillgången varit sådan, att lugnet småningom blifvit honom för mycket lugnt och en och annan jordtvist med hans grannar just i behörig tid kommit emellan för att leda honom in i rättgångsaffärer och gifva honom smak för de egna skärmytslingar, som utkämpas inför domarens tron i tingsstugorna. Med en dryg portion af stolthet och själförtroende och en än större af naturlig enfald, hade han sålunda under årens lopp kommit till den öfvertygelse, att processen varit hans egentliga fält och lagen det svärd, med hvilket

han kunnat bringa sig upp åtminstone till en generals-värdighet, om han blifvit jurist.

Redan för flere år tillbaka hade han låtit uppföra sitt högkvarter, som han kallade det, vid tingsgården. Nu var hans tid delad emellan rättegångstviser, trekarlsspel och hågkomster från hans militära bana, och alla dessa hans favoritförströelser sammanväfde sig med hvarandra i hans föreställningssätt och hans tal till ett tyg af den brokigaste färg och ränning. Korten voro för honom trupper, en batalj kunde han kalla en process och en process åter en robbert; han spelte ut ett kompani, ryckte fram med en trumf och gick i elden med sitt memorial. För öfrigt låg öfver hela hans väsen ett flegmatiskt lugn, och i hans stora, fylliga anlete upptäcktes lätt en viss enformig dryghet, förenad med en godtrogen enfald, som dock stundom uppgigades till ett kolossalt uttryck af glädje öfver någon liten slugt påhittat fint.

Han hade nu en stund med stor myndighet sträckt sig i sin länstol och med några väldiga rökar pustat reströttheten ur sin kropp, när han tyckte det vara tid att gå på saken och som vanligt inledde sina order med en liten personlig apostrof till sin medhjälpare:

»Gud förbarme sig öfver er ordentlighet, herr Gåsevinge, med hvilken ni ändå icke kommit dess längre i världen. Hör då en gång upp att ståda! Ståda må man hemma, om man så har lust; men här lefva vi som vandringamän, herr Gåsevinge, i fält, i ett läger, med brinnande krig för dörren, och här gäller det att se efter våra trupper och icke våra pålsar. Packa upp dokumenterna, min vän, så att vi få sortera dem än i afton. Kom ni i håg, att taga med er torpar Johans inlaga och gamle Pistols fattigbevis? Våra kort bli sämre och sämre, gudnås, och nom några år komma vi till tingsbordet med bara hackor.»

Till denna sista klagan hade den gode öfversten allt skäl. Alla hans gamla mål voro i tidens längd småningom afgjorda, och nya ville icke mer räcka till, emedan hvar och en af hans grannar af farhåga för hans processlust med omsorg sökte undvika alla sådana förbindelser med honom, af hvilka någon rättegång kunde föranledas.

Herr Gåsevinge löste upp en af kappsäckarna och började framdraga akter och dokumenter, visserligen icke så digra mer som i forna, bättre tider, men dock tillräckliga ännu för att småningom fylla hela bordet. Den gamle öfversten satt gungande i sin länstol och kastade en belåten sidoblick på hvarje nytt pappershäfte, som uppdukades. När allt var upplockadt och framlagdt, skakade han sakta på hufvudet och sade med en half suck: »Hå, hå, min käre Gåsevinge, är leken slut re'n?»

»Och sanningen att säga, herr öfverste», mente denne, »jag tror, vi hafva fått en hackhändelse.»

»Men skuldfordringsmålet mot min granne, Simon Paavola», inföll

öfversten skrattande, »skall dock göra spel. Det är ett äss, vill jag för moda.»

»Om herr öfversten» — här hostade herr Gåsevinge — »jag menar, i fall det ej är för hårdt att drifva honom på landsvägen med hustru och barn.»

»Tyst, Gåsevinge», sade öfversten med en sträng min, »ni är själf en stackare, jag säger en godhjärtad narr, och därför vill ni vara en stackarpatron i alla edra dagar. Låt mig icke höra vidare om den saken. Jag är en gammal man, som snart har gjort min kampanj i världen, och Gud skall veta, att det svider mig i hjärtat, att jag icke kan göra slam på Paavola utan att se honom gå ifrån gård och grund; men så måste det ske. Sitt ned och börja mönstringen.»

Herr Simon Timoteus tog sin plats vid bordet och började med en viktig ämbetsmin genomgå och väga de utbredda dokumenterna. »Primo» började han, »ängstvistén med» —

»Gå förbi, gå förbi», ropade öfversten, »det är ett uselt kompani, och skall springa vid första salfvan.»

»Sekundo, konceptinlaga emot etc. etc. beträffande olaga skallgång etc. etc.»

»Läs upp den; har ni kunnat få någonting af den saken, min käre Gåsevinge?»

»Det är blott ett utkast», svarade denne, »lagrum och parter stå ännu icke utförda, utan endast som etceteror; men uppställningen är ungefär denna: Ehuru utredt är, att skallgång i denna socken efter vargar och andra skadedjur blifvit af ålder anställd sålunda, att skallkedjan börjat från fastlandssidan och därifrån dragit sig ned öfver näset mot Susiniemi halfö, hvarvid näten städse varit uppsatta tvärs öfver ängslöten, en knapp half fjärdels väg från södra udden, hafva dock i sistförflutna höst vederbörande skalluppsyningsmän af illvilja eller annan okänd anledning i så måtto vikit ifrån urgammal och häfdvunnen ordning, att de börjat skallgången ifrån ofvannämnda södra udde och motat med näten i skogsbrynet af fasta landet just ofvanför näset. Då jag i egenskap af förut vorden etc. etc. såsom boställe innehar Susilax gård, upptagande med underlydande skogsmarker och ägor större delen af berörda halfös södra ände, har jag ansett mig befogad hos etc. etc. anföra besvär öfver nyss nämnda vederbörande skalluppsyningsmäns lagstridiga åtgärd, yrkande härhos, i stöd af etc. etc. samt etc. etc. och vidare etc. etc., ansvar för den skada, mig därigenom tillfogad blifvit; i ty att icke allenast skogsfågel, utan äfven harar och annat nyttigt villebråd genom mera sagda åtgärd blifvit från mina ägor förskrämda ut i det vida landet, dädan de hvarken snart ej heller till lika mängd mera torde återkomma.»

»Bra», ropade öfversten, »bra, min gode vän. Slå vatten i tepannan

och värn er ett glas toddy; är ni blott i stånd att ladda skarpt edra tre etceteror, så hafva vi affären i händerna.»

icke litet belåten och nöjd öfver sin gynnares goda anbud och till och med smickrad af bifallet, besörjde herr Gåsevinge sitt glas och satte sig åter med ett ganska sorglöst utseende vid bordet, ehuru litet han i sitt innersta hade afgjort, hvadan han i hast skulle taga ammunition för att ladda skarpt sina tre pompöst framdragna kanoner. Emellertid ville han låta saken bero på en ytterligare konferens med de unga juristerna vid tinget, hvilka han också eljest af andra spirituella, att icke säga spirituösa, anledningar innan aftonen ärnade besöka.

I öfrigt var herr Gåsevinges hufvudsakliga ögonmärke för hela denna tingstur det, att kunna beveka sin patron till misskundsamhet mot den fattige gäldenären, hvars bedröfliga belägenhet i yttersta grad oroade hans medlid samma hjärta. I denna afsikt hade han gärna uppjudit all sin juridik för att ge hvarje förekommande mål det möjligaste utseende af probabilitet och rättvisa, öfvertygad om, att den gamle öfverstens benägenhet att låta sin fordran hvila helt och hållet skulle bero af mängden af de mål, han hade utsikt att vinna; men vid närvarande konjunkturner syntes honom denna uppgift allt för svår, för att han ens skulle kunnat hoppas den minsta framgång vid försöken att lösa den. Han bemannade sig dock med värdighet, lik en gammal korporal, som bevarar sin militäriska hållning, om han än är ställd i ledet med odugliga rekryter, tog åter några papper i handen och började mönstringen.

»Protest emot hållskjutsutgörande med tvenne hästar från Susiniemi rusthåll.»

»Far förbi den saken, herr Gåsevinge, där står ingenting att göras.»

»Tvist med höga kronan angående rättigheten till kalkbrytning å Korpi kronobygges ägor.»

»Den saken har räckt ett år och skall med Guds hjälp räcka än flere. Gå vidare, min vän.»

»Promemoria i backstuguhjonet Elsa Eriksdotters skadeersättningsmål mot bonden Erik Eriksson för en af dennes hund ihjälbiten tupp.»

»Halt, stanna litet! Detta mål får ni lof att taga i ert namn, min käre Gåsevinge. Saken är i sig själf högst intressant, min vän; men konviniensen kunde hafva någonting att anmärka, om jag dref målet själf. En general, ser ni, får icke rycka i fält med bönder, och man täcks icke spela om halfören, då man fått sig en viss rang i världen. O min käre Gåsevinge, om jag vore i er lyckliga ställning i det afseendet, att icke bero af världens fördomar! I min utnötta, svarta rock, med mina dokumenter under armen, skulle jag vandra omkring, från den rikes och mäktiges palatser till torparens koja, öfver allt skulle jag få höra, hvar någon orättvisa skett eller något intrassladt vore att utredas och

komma till tinget med arméer, som, jag försäkrar det, fordrade ett lika stort geni för att rätt anföras som någonsin de verkliga. Det är er storhet, Gåsevinge, och er lycka, som ni vunnit genom er godsinta efterlåtenhet i världen och ett glas, då det kunnat fås», — här flög ett ofantligt löje öfver den ädle öfverstens anlete — »det är er storhet, säger jag, att kunna vara efter er egen smak och er egen öfvertygelse, utan att strax draga hopens ögon på er. Skulle en högre än mänsklig domstol tinnas, dit man i laga ordning kunde instämma världen för allt det tvång, man lider af dess fördomar och enfald, jag försäkrar er, Gåsevinge, det målet vore ingen hacka att spela ut. Promemorian har jag själf gjort efter den gamla kvinnans utsago och antecknat några vittnen. Låt det bli emellan oss, och nämn mig icke vid hela processen.

Saken är sådan: kåranden äger en tupp, som ibland utredes hafva gått på svarandens gård och myllat sig bland hans tobaksplantor. Svaranden har brukat hot. En dag hafva vittnena förnummit hundskall och därjämte häftigt kacklande på svarandens gård, gått dit och sett kårandens tupp ligga ihjälrifven och besagda hund löpa femton till tjugu alnar från stället. Gårdsägaren utredes hafva stått på trappan och lockat honom in. Hvad tyckes er, Gåsevinge, så långt är saken klar.»

»Alldeles», anmärkte denne, »och synes ej kunna förloras.»

»Vänta», sade öfversten, med ett finger på näsan, »nu kommer en benigare omständighet. Samma vittnen intyga äfven, att de i samma stund sett en stor slaghök sätta sig upp på stalltaket vid pass sjuttio steg från valplatsen. Huru vill man få bort den? Tuppen är rifven, efter kårandens påstående af gårdsägarens hund, efter svarandens påstående af höken. Ser ni, min vän, saken har mera vikt, än man ville tro, och Gud vet, hvad som i den kan utredas.»

Herr Gåsevinge hade i grunden ingen lust att uppträda i detta mål, i synnerhet sedan han insåg vanskligheten af detsamma och befarade, att omständigheterna därvid skulle väcka uppseende och göra honom till ett åtlöje för hans bekanta vid tinget; han började därför söka draga sig ur spelet och anmärkte, huruvida det icke vore skäl att låta saken förfalla, så mycket hellre, som den icke vore herr öfverstens egen och som för bristande vittnen och upplysningar föga anledning vore att vänta en gynnsam utgång.

»Vasserra, nej!» sade öfversten, »här är icke fråga om mitt, om ditt, om vinna eller förlora, utan om en vida viktigare sak: hvad kan människoförnuftet uträtta, då det användes rätt och känner sina hjälpmedel? Lagen har sin form, och domaren måste döma efter den, för eller emot, må vara; men märk väl, talangen ligger däri att kunna bringa sin sak så nära vinsten som möjligt. Ser ni, här äro tre omständigheter att öfverväga: först hundens natur, se'n tuppens och sist hökens.

Det är afgjort och kan bevisas, att den förstnämnda skäller på fågel, följaktligen biter, när han kommer öfver någon; och likaså kan man med skäligen visshet antaga, att han denna gång blifvit eggad af sin husbonde.»

»Men», anmärkte herr Gåsevinge, »huru kan man väl förklara, att tuppen inväntat honom, då den hade vingar och fötter att draga sig ur spelet med?»

»Var icke enfaldig, min vän», sade hans patron missnöjdt, »ni vet, att den var tam, så vida den lefvat sin mesta tid med sin ägarinna i hennes trånga koja.»

»Men höken?» mente herr Gåsevinge.

»Nå väl, höken», sade öfversten ifrigare, »är det väl rimligt och öfverensstämmande med detta djurs natur, att den skulle vågat sätta sig upp på stalltaket blott sjuttio steg från stället, i fall den blifvit bortjagad från rofvet af hundar och människor?»

»Men om herr öfversten förlåter», invände hans klient, som allt vidare ville rädsla sig undan det ledsamma uppdraget, »är det väl mera rimligt, att han skulle hafva vågat flyga midt emot skallet och sätta sig så nära utan anledning?»

»Inga krokmarscher och advokatknep!» ropade den gode öfversten och slog sin hand mot stolkarmen, högligen uppbragt. »Ni kan gå, hvart ni behagar, jag behöfver er icke mer för i afton, och vill ni icke åtaga er denna sak, så får jag nog den, som gör det. Utan anledning!» upprepade han litet lugnare, »var det icke anledning nog, att han hörde kacklandet?»

Herr Gåsevinge steg upp, tog sitt glas, drack med en vördnadsfull bugning öfverstens skål i botten och aflägsnade sig.

Herr Gåsevinge var för mycket van vid dylika små stormar för att befara någon allvarsammare olägenhet af öfverstens förtrytelse och i någon mån låta modet falla. Tvärt om var det honom icke oangenämt att för ett så lindrigt pris hafva undslupit den brydsamma befattningen med sin patrons dokumenter och däremot förvärfvat sig friheten att besöka sina vänner och gynnare i förstukammaren i tingshuset. Därför hade han icke förr tillslutit dörren efter sig, än han ökade sin fart, sprang lätt trippande genom snön öfver gården och inträdde i sekretärarnes rum, dit ljudet af ett muntert glam och skenet af upptända ljus redan på afstånd behagligt inlockade honom.

Snart hade han där vid ett glas, som lika villigt bjöds som emotogs, helt och hållet förgätit både sin principal och hans angelägenheter och satt nu hela den långa kvällen i sin snäfva, sorgfälligt bibehållna

och borstade svarta frack bland de unga moderna herrarne, rik som en konung och vida sorglösare, betalande därjämte med tallösa historier från sin akademiska tid och sina tingsturer de artige värdarnes frikostighet.

Minnet af forna så väl gladare som sorgligare dagar i förening med punschen gjorde hans hjärta mjukt som vax, och det var ej utan ett innerligt deltagande, endast ibland afbrutet af ett litet öfverdådigt skratt, hans unga, ännu icke till filistrar mognade åhörare upptogo de enkla, lätt förstådda teckningarna ur hans egen lefnad; huru han växte upp med hela världen i utsikt, han såsom andra, huru hans horisont småningom mulnade vid akademien, till dess äfven hans närmaste mål bortskymdes helt och hållet och det tomma skenet af världslig ära och utmärkelse blef honom af vana lika umbärligt, som solen var honom nu, där han satt i en varm kammare med ett glas för sin kväll och bröd för sin morgondag. Så förflöt kvällen, och herr Gåsevinge märkte i sin vekhet ej, förrän han kom ut på gården för att begifva sig hem till hvila, huru vecka hans knän blifvit.

Då vår kund kom ut på trappan, hade snön upphört att yra, blåsten saktat sig och månen framträdde mellan de skingrade molnen. Hela nejdén strålade af ett magiskt skimmer, och stillheten, som redan rådde öfverallt, gjorde den dubbelt inbjudande.

Herr Gåsevinge hade först ärnat vandra hem; men ljufheten af den klara kvällen och farhågan därjämte att träffa öfversten uppe ännu och röja sin närvarande ställning bevekade honom att försöka en liten vandring ut på träsket, som glittrande utbredde sig nedanför tingsgården. Han ville svalka sig och förjaga ur sitt hufvud de ledsamma dunsterna af punschen.

Såsom en stor beundrare af naturen började han därför sin vandring med en dunkel förtjusning i sitt sinne, men tillika icke litet störd af de hopade drifvorna, som oupphörligt skärmytslade med hans envisa fötter. Minnen, känslor och gestalter från förflutna tider sväfvade fram för hans inbillning och försvunno åter för stötarna af hans ojämma steg; länge vandrade han utan att kunna sammanhålla någon enda bild, till dess slutligen taflan af hans lefnad uppklarnade på några punkter och hans orediga tankar började forma sig och öfvergå till ord.

»Gåsevinge», sade han med kort allvar, »tror du på en Gud?»

Efter denna fråga pauserade hans tanke länge, förd med strömmen af hans känslor; slutligen fick den åter botten och begynte:

»När du förr var vid akademien, Gåsevinge, ären gingo förbi och läsningen blef dig tung, hvem höll dig vid godt mod och lät dig icke bli en odugling i världen, utan gaf dig ditt fält att arbeta och gagna på? Hvem var det, som löste ut dina kläder från din hyresvärd, då du

nödgades resa, och icke lämnade dig att färdas naken kring landet och förgås? Gåsevinge, är du otacksam? Hvem har gifvit dig föda, då du hungrat, och härbergerat dig, då du varit utan tak? Se, hur härligt månen lyser mot granarna på stranden! Ingen usel här; himlens ljus och lifvets bästa gåfvor dela alla lika, och roligt är att vara människa ibland. Men hurudan är du emot dina bröder? Gåsevinge, rannsaka dig och säg, hvad blir ditt verk för morgondagen? Slå dig för ditt bröst, och känn hvad du bär i din ficka. Hjälp din like, då du njutit hjälp. — — Här, här, detta usla papper, bärgas det, fördärfvas åtta oskyldiga människor; kastas det ut att drifvas af vinden, se, så blifva alla dessa orörda i sin boning. Nu är stunden kommen. Människogunst och människogunst lika mycket. Gåsevinge, var glad, du har gjort en ädel gärning!

Med dessa ord hade han fått fram den fattige bondens skuldsedel, som han med flere andra dokumenter bar i sin ficka, och kastade den nu med afsky långt bort ifrån sig på isen.

Efter denna beundransvärda bragd vände han om, kom äntligen hem tillbaka, fann nyckeln på öfverenskommet ställe och inträdde i stugan, där den gamle öfversten insomnat djupt i sin säng och där äfven Gåsevinge själf genast utsträckte sig på en af pålsarna och insomnade glad i sin yra och obekymrad om den kommande dagens plågor.

Herr Gåsevinge vaknade ganska tidigt morgonen därpå, och hans första tanke, sedan han släckt sin törst, var en dunkel föreställning om den föregående aftonens äfventyr. Men då han såg mörker råda omkring sig och icke hörde något annat ljud än skrålet af den gamle öfverstens djupa andetag, fann han sig allt för litet skyldig att redan så dags gifva sig i händerna på dagens vedermodor, lämnade därför outredt, om det var en dröm eller verklighet, som sväfvade för hans erinring, vände sig om på sitt andra öra, slog allt bekymmer ur hågen och insomnade åter, tyngre än någonsin förut.

Då han gången därpå öppnade ögonen, såg han morgonen redan gråna utanför rutan och öfversten sitta vid sitt bord med sina papper och en rykande kaffepanna framför sig.

Herr Gåsevinge ville som en försiktig general rekognoscera förhållandena, innan han började röra på sig, och låg därför en stund helt tyst och betraktade den gamle.

Var det en följd af den lätthet, som i allmänhet är morgonen egen och som meddelar sig åt lynnet, eller af dagens väntade fröjder, allt nog, öfversten syntes i en ovanligt ljus stämning, öfver hans panna låg ingen sky, hans läppar myste ofta, och hans händer sväfvade öfver dokumen-

terna som en fågels vingar öfver ungarna i boet. Vid så lyckliga förbud vågade vår kund sätta sig upp på bädden, sträcka ut armarna och i all bekvämlighet gäspa bort sömnen.

»Ändtligen», sade den gamle öfversten i en mild ton, då han såg sin medhjälpare så långt kommen, »god morgon, min käre Gåsevinge, stig upp nu och få er en kopp kaffe. Jag^o har velat låta er sofva ut för att ha någon hjälp af er i dag; ty jag kan väl gissa, hvar ni kamperade i aftse.»

Sålunda tycktes hvarje hägkomst af gårdagens förtrytelse vara utplånad ur öfverstens sinne; men blotta påminnelsen om föregående afton verkade på herr Gåsevinge vida kraftigare än utbrottet af hans gynnares onåd dagen förut. Med tysta steg smög han sig till en stol, på hvilken han äfven i sin nattliga yrsel icke försummat att lägga sin frack väl ihopviken, vände sig bort och började undersöka bröstfickan, liksom hade han allt framgent sväfvat i ovisshet om, huruvida han verkligen gjort af med reversen eller blott gäckades af en dröm.

När han nu genombläddrat papperen och såg sin farhåga besannad, fick han en mulen min, sköt fram läpparna och syntes högeligen förvånad. Emellertid, då det skedda icke kunde göras oskedt, bemannade han sig snart med sitt gamla flegmatiska lugn, påklädde sig sin frack och steg fram till bordet med så klar panna som möjligt, öfverlåtande saken åt sin egen gång.

Men en ny pröfning drabbade honom genast, ty hans principal begynte:

»Se så, Gåsevinge, tag er en kopp kaffe nu till att börja med och sätt er. Jag har bläddrat genom korten — i förbigående sagdt skall ni icke plåga mig mer med sådana surcouper som i går, ty de tjäna till intet — jag har mönstrat, min vän, men finner icke reversen. Den har ju ni i förvar?»

Herr Gåsevinge nödhastade några gånger, men kunde oakadt alla förberedelser icke utarbета något bättre svar än ett högst otydligt: »Utan tvifvel.»

»Hur, utan tvifvel?» sade öfversten, »stack ni den icke hos er, då vi reste hemifrån i går?»

»Herr öfversten har alldeles rätt, det var jämte fattigbevisen och flere andra smärre papper, som jag ännu bär i min ficka.» Med dessa ord skyndade herr Gåsevinge att med en artig bugning taga en af kopparna och slå i sitt kaffe, angelägen om att i skygd af någon förrättning dölja sitt bryderi.

»Var icke så där bortblandad numera», sade öfversten, som icke kunde ana den rätta orsaken till klientens besynnerliga sätt att vara, »låt oset gå er ur hufvudet, min käre Gåsevinge, ty här behöfves snart

både reda och drift. Det är en förunderlig indolens, som måste vara er medfödd och som gör, att allt i världen är er likgiltigt, utom mat och dricka och sömn. Därför har också världen vändt ryggen åt er, min vän, ehuru ni af naturen icke är hvad man egentligen kan kalla vanlottad hvarken på förståndsgåfvor eller utseende, om jag undantar er allt för mörka skäggbotten, ert sträfva svarta hår och kanske äfven er mage, som är för trind för en så liten figur. Eljest har ert öga, då ni är rätt mornad, förstås, en viss pigghet, som jag tycker om, och er mun ständigt ett drag af en så oförarglig belåtenhet, att man ej länge kan vara förtörnad på er, fast ni måste medge, att man stundom kan hafva giltiga skäl därtill. Jag säger allt detta icke såsom någon förebråelse; jag har tvärt om hela denna morgon skrattat hjärtligen, så ofta jag sett er på er vargekinnspåls i vrån, där ni kunnat låta väggar och tak ramla öfver er utan att vakna. Vet ni, här har jag haft stugan full af folk, medan ni sof. Paavola var här med hustru och ett par barn och ville åter förmå mig att ge honom anstånd med betalningen till nästa höst.

»Och hvad behagade herr öfversten afgöra därvid, om jag får fråga?»

»Jag hade svårt att få den narren att begripa, att ingen är så galen, att han permitterar sin dugligaste soldat midt under brinnande krig. Eljest var jag just på vägen att ge efter för deras klagan, ty jag har en upprorisk natur, som i vissa afseenden är svår att hålla i tygel, men jag kom i lagom tid att kasta ögat på er, Gåsevinge, och såg, hur nöjd människan kan vara, om också icke allt går henne så väl i händerna, och denna sak räddade mig från en stor dårskap. Och nu får ni lof, min vän, att sätta er ned och ställa våra trupper i ordning; hvad mig beträffar, måste jag gå upp till häradshöfdingen för att med honom planera ut marschen för det hela. Gif akt på er själf, min vän, och låt icke den lede frestaren få makt med er, medan jag är borta. Så, så, jag kommer väl själf till rätta med öfverrocken, besvara er icke, herr Gåsevinge; men mina galoscher, hvar kunna de vara? Tack, tack! Lycka till goda koncepter; jag lär väl föga komma från tingssalen mera under denna förmiddag. Farväll!»

Så snart öfversten lämnat rummet, öppnade herr Gåsevinge vägkostskrinet och tog sig en liten värmare för att kunna motstå morgonkylan. Strax därpå kastade han sin kapprock på sig och smög sig ut, i afsikt att söka upp den fatala reversen, i fall den ännu kunde finnas kvar på stället, där han i anfall af sin mänskokärlek sist lämnat den.

Då han kom ut på isen, fann han icke ens sina spår mer, emedan ett oväder åter inträffat under natten, och att något nära erinra sig, hvar och huru långt han riktat sin färd, stod icke i hans makt. Högst snopen vände han därför tillbaka hem och började nu att med ansträngningar af alla sina krafter ordna och utarbete akterna, för att, så vidt möjligt

var, stämma sin patron till glädje och därigenom mildra den hotande stormen.

Men dagen skred fram, bud började följa efter bud från öfversten, som fordrade än den ena inlagan, än den andra, och olyckliga resultat af dem alla ökade än mer det bekymmer, hvaraf hans arme sekreterare plågades. Kronotvisten hade utfallit illa, skullgångsmålet var förloradt, emedan de tre etcetera i brådskan icke kunnat laddas med annat än löst krut, den gamle krigaren själf hade blifvit pliktfull för svordom af förtretelse inför rätta, och till råga på alla dessa jobbsposter hörde herr Gåsevinge äntligen i sin nöd ljudet af öfverstens steg i förstun och såg honom inträda, pustande af ifver och med vredens stelhet i det stora, vidöppna ögat.

»Ryck fram», ropte den gamle, »ryck i Herrans namn fram med er reserv, Gåsevinge; det är icke tid nu att sitta här och lurpassa. Våld går öfver allt, och pardon ges ingenstädes. Hvilken dj-l — här åtminstone må man då få svärja saklöst — har gifvit er i det orådet att lita på edra etceteror, tills nöden tvingar er att sätta in hvilka paragrafer som helst i stället? Nu måste ni fram med tuppen, och se'n skall jag hugga på Paavola. Ställ sakerna i ordning och följ med mig dit upp, man täcks dock icke tappa hvart mål.»

Lyckan gynnade herr Gåsevinge öfver all hans förmodan, så att han redan på gården, under det han med klappande hjärta gick upp till tingshuset, fann ett vittne, hvars utsago afgjorde det kinkiga skadeersättningsmålet till hans fördel.

Den gode öfversten satt under rätttegången på sin vanliga stol i salen och afhörde allt med spänd uppmärksamhet. När utslaget fallit, blinkade han förtroligt åt herr Gåsevinge och gaf honom tillika med handen tecken att nalkas.

»Den saken skall ni hafva tack för», hviskade han honom i örat, »gif mig nu inlagan mot Paavola.»

Herr Gåsevinge hade ingen undflykt. Med så stor hållning som möjligt framdrog han ur sin ficka de begärda papperen, till det yttre besörjda med all sorgfällighet, och gick tillbaka till sin plats nära dörren, där han sedan, med armarna i kors öfver bröstet, hufvudet litet nedsänkt mot skuldran och största menlöshet i min och hållning, afbidade stormen.

Redan var parten inkallad och inlagan producerad, då domaren, öppnande dess pompösa skal, fann kärnan borta. »Reversen saknas ännu», sade han och fäste sin blick på öfversten.

»Reversen, reversen», upprepade denne och såg på sin adjutant, skakande missnöjdt på hufvudet.

Herr Gåsevinge tog upp sina papper ur fickan och låtsade söka. Sin menlösa min förändrade han icke; men stora svettpärlor började fram-

tränga på hans panna. Efter en stunds sökande lättade han sitt hjärta och sade med en half suck: »Den måste vara förkommen.»

»Är ni då alldeles rasande?» ropade öfversten och sprang upp, men hejdade sig i samma ögonblick af respekt för rätten och satte sig åter, blodröd af harm.

Den arme bonden hade märkt förhållandet och sade efter en stunds tystnad helt enfaldigt: »Hvartill behöfs här papper; nog vet jag utan sådant, att jag är i skuld hos herr öfversten.»

»Ja», inföll denne genast, »på ett hundra riksdaler med upplupet intresse för ett år och tre veckor, är det icke så?»

»Summan är riktig», sade hans motpart och tog sig vid örat, »och det är väl ett år och mera, se'n jag fick den till låns, men svårt är det för mig, ädle herr öfverste, att hastigt dra mig till minnes veckotalet.»

»Skrif upp till protokollet», utbrast öfversten, »att han vidgått skulden. Där hade ni, Gåsevinge, spelt mig ett vackert spratt, utom den arme mannens enfald.»

Vid dessa ord öfvergick hans anlete ifrån vrede till det groteska, triumferande uttryck af förnöjelse, som alltid infann sig, så ofta han tyckte sig hafva gjort någonting utomordentligt väl.

Målet afgjordes utan vidare omständigheter, och sessionen slöts för middagen.

Vid middagsbordet, där öfversten kort därpå befann sig på tu man hand med sin medhjälpare, hade han tillfälle att ostörd uttömma hela floden af sin bittra värtalighet på denne. Herr Gåsevinge satt emellertid helt lugn, höjde blott då och då på axlarna som sjöfågeln under ett hållregn och väntade åter på solskenet. Detta blef icke heller länge borta.

»Gåsevinge», sade öfversten, sedan han trätt sig till nöjes, »var det af enfald eller af klokhet, den arme narren bekände?»

»Af båda delarna, herr öfverste», svarade denne. »Enfald och klokhet äro hvarandra nära, och jag menar, att han med skäl kan räkna på misskundsamhet nu, då han visat sig så redlig.»

»Hvad? Vill ni då, att jag skall släppa fågeln åter, se'n jag en gång haft bestyr att fånga den?»

»Ingalunda helt och hållet, herr öfverste, utan villkorligt, så att han får anstånd på ny förskrifning.»

»Topp, min käre Gåsevinge, ni skall hafva tack för detta råd. Jag är ingen blodsugare och vill ingen redlig mans ofärd. Laga ni, att jag får en ny revers i laga form, så slipper jag den nöd, jag varit i, och får någonting i besparing till nästa ting. Det blir ändå ett mål till, ty lita kan jag därpå, att jag får lägga in på karlen då åter. Tiderna äro dåliga, min vän, och man måste hushålla. Akta er blott att härnäst spela mig ett dylikt spratt, och lär er en gång att handtera affärer med allvar.»

Herr Gåsevinge bugade sig för förmaningen, skar för sig ett godt stycke stek och glömde minuten därpå så väl sina senaste som alla andra förut öfverståndna bekymmer.

Fästningsfångarne.*

Skizz.

Vid en nordlig vik af Saimen ligger den lilla staden Nyslott och nära där invid, på andra sidan af ett smalt sund, en uråldrig fästning med höga murar och några runda torn. I fredliga tider har denna fasta plats begagnats såsom fängelse för brottslingar, dubbelt sorglig för de olyckliga både genom sin egen dysterhet och sina omgifningars skönhet. Huru mången långtansfull blick måste icke från dessa grafvar för lefvande hafva sväfvat ut öfver Saimens solbelysta vågor, blott för att låta ett förvildadt eller brutet hjärta så mycket lifligare känna bitterheten af fängelsets kvalm och bojans tyngd.

I ett af dessa torn i ett rum, hvarest tolf till femton fångar sutto inspärrade, inträffade under en sommarkväll, just då den nedgående solen började kasta sina strålar in genom det trånga fönstret, ett förhållande, som på detta ställe var ovanligt. Allt själfsvåldigt sorl hade nämligen upphört för en stund. De flesta af invånarne i den trånga cellen lyssnade uppmärksamt på en sjuttonårig yngling, som beskref sina öden, och hos de få öfriga, som ännu trängde sina bleka anleten mot gallren i det öppna fönstret och icke fångslats af berättelsen, återhöll aftonens skönhet och kanske sorgen, väckt af denna, hvarje utbrott af vildare sinnelser.

Besynnerligt nog hade denna stillhet inträffat emot hvad man från början afsett.

Förhållandet var sådant: man hade ärnat tillstålla en af de vanliga aftonlekarna, en juridisk rannsaking, och i denna afsikt inför en gråhårig gubbe, som, fastsmidd vid väggen, för sin gravitetiska sittning fått namn af lagman, framfört den unge gossen. Processen fortgick. I början var allt yra och förhårdelse. Själva ynglingen, ehuru nyss häktad, hade redan hunnit bli tillräckligt inöfvad i ställets ton för att uppträda med behörigt iakttagande af det för tillfället skickliga. Men då han, på den värde domarens anmaning att uppriktigt bekänna allt och sålunda göra sig värd lagens mildhet, försökt hopsmida en historia om sina äfventyr, hade han svikits af uppfinningsgåfvan och småningom tagit sin tillflykt till verkligheten för att ersätta det bristande i dikten. Denna verklig-

* Fästningsfångarne offentliggjordes första gången i diktsamlingen *Åxet*. Helsingfors 1868.

het var dock för mycket sorglig. Återkallad i minnet, fångade den småningom ynglingens hela tanke, och af lek blef allvar. På själva de vilda åhörarne verkade den förändring, gossens väsen undergick, och de blefvo uppmärksamma. Kanske fanns någon bland dem, hvars hjärta för en stund veknade som hans.

»Och du var då tio år?» frågade domaren vid en punkt i ynglingens berättelse.

»Jag var då tio år och vallade min morfaders kor på stranden gent emot Pungaharju ås.»

»Fick gossen lära några dygder i läroåldern?» sporde vidare den gamle med löglig viktighet och väckte ännu en kor af skratt.

Men den unge svarade drömmande: »Jag lärde mig simma som en and, och då jag flöt öfver den klara sjön, lämnade jag kreaturen på stranden, sam till åsen och sprang där, naken som ett vilddjur, under varma sommark dagar i solskenet.»

Den gamle såg ned på sina kedjor, såg upp på de svarta väggarna. Ett vansinnigt uttryck af smärta flög öfver det nyss så pompösa anletet, och hans tänder gnisslade ett ögonblick mot hvarandra. Bilden af den nakne gossen i sommarsolskenet på Pungaharju ås hade för mycket brännande strålat in i listidsfångens hjärta. Och så sade han: »Berätta, gosse, hur du sprang där vild.»

Men denne följde redan sin egen föreställning och fortfor: »Då började den mörke att visa sig.»

»Djävulen?» frågade en mängd röster, och nyfikna ögon föllo på berättaren.

»En sägen gick i byn», sade denne, »att den gamle Metar-Johan ibland i solgången sett från fjärden en grå man på höjden af åsen. En stormig afton flöt metarens båt, tom och kullstjälpt, till stranden; då sades det, att den mörke mannen gjort detta verk. Men jag var en vild unge, hatade att lefva och fruktade intet. Två gånger sprang jag undan, då den mörke kom; men den tredje gången blef jag kvar och bidde honom.»

»Och hvad gjorde han åt dig, då han fick tag på dig?»

»Han kysste min panna och grät. Så gjorde han först. Sedan såg han på mig och frågade: »Har du förrådt mig redan och talat ut, hvad du sett?» Vet nådig herr lagman, hur han såg ut, då han sade detta? Så var han till utseende som Saimavesi en blå höstnatt, då mörker och stjärnor ligga i djupet, förskräcklig och mild.»

»Aktning för rätten, gosse!» sade denne. »Stilla med blåa nätter och stjärnor i Saimadjupet; sådana ord passa icke här.»

»Men då jag sade honom», fortfor ynglingen, »att jag för ingen vågade yppa, att jag varit på åsen, for mörkret bort från djupet, och det

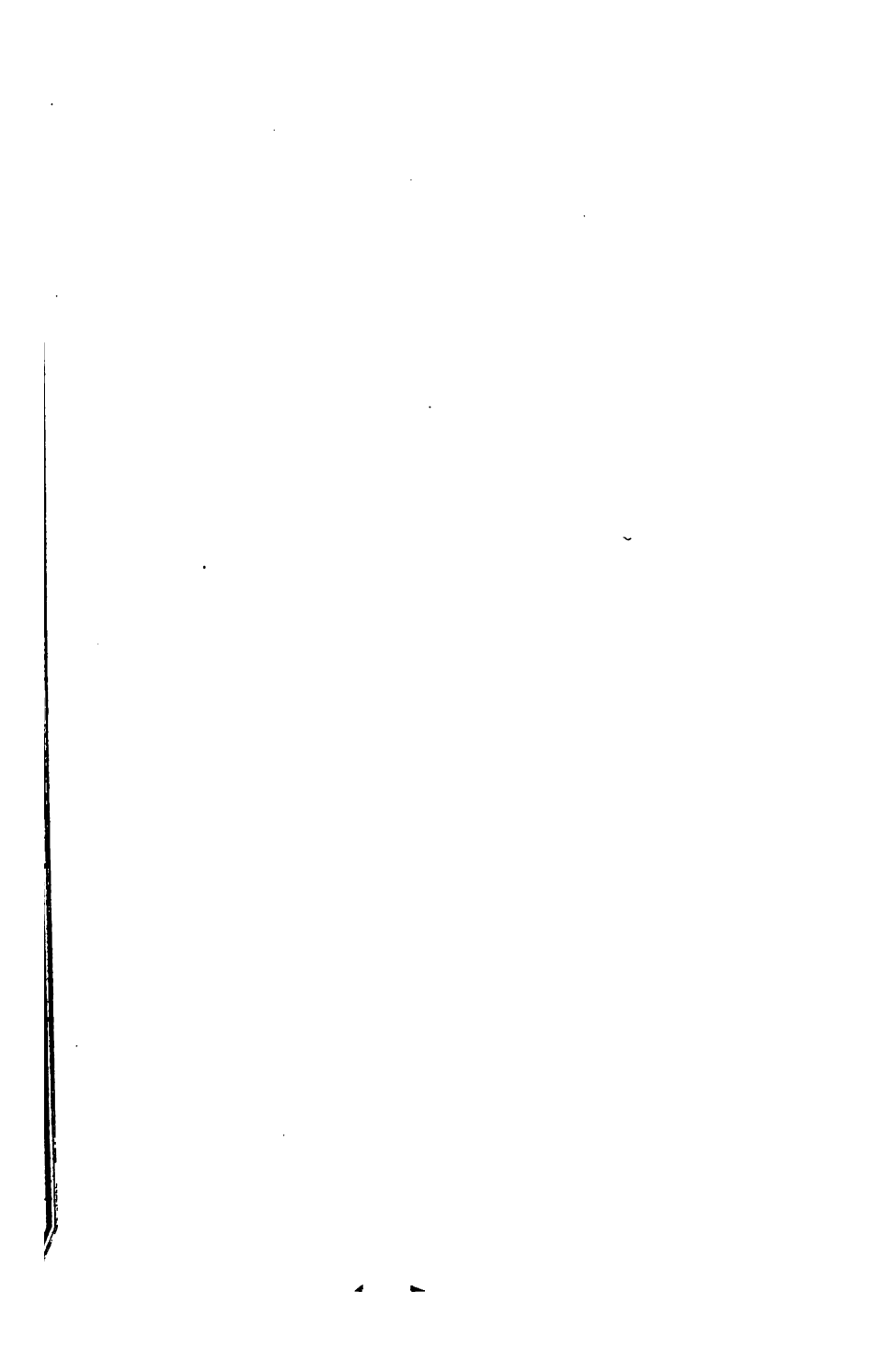
N:r femton Stolt.

Fänrik Ståls Säger.

Teckning af Aug. Malmström.

blef dager. Denna gång voro vi länge tillsammans, och sedan träffades vi dagligen. Jag satt då på höjderna och såg öfver vattnen, och han satt nära invid och såg på mig, och hans öga var glad och troget som en hunds. Stundom gaf han mig silfver och lärde mig att om nätterna taga mig häst och rida till staden. Dädan hämtade jag allahanda åt honom och mig. Så led sommarn framåt, och det blef en mörkare tid. En morgon, då jag steg upp, hörde jag gårdsfolket säga, att en man visat sig om natten med eld vid vår stuga, men släckt elden och skyndat bort, då hundarna börjat anfäktat honom. Min morfader var gammal och nästan blind; men han var nu vild af vrede öfver den obekante mannen med elden. Han kallade mig mordbrännarunge och sparkade mig ut ur stugan till att börja min vallgång. Denna dag kom jag sent på åsen, emedan vattnet var kallt, och jag väntade till solen var högt uppe. Men då jag träffade den mörke, gingo vi längs vägen på kammen af åsen, tills milen började fyllas och den tog slut. Ibland stannade vi en stund och sågo mellan björkarna vid vägen och öfver strandgranarnas toppar ut mot fjärdarna. Och det var den mörkes nöje att se, huru jag med en kastad sten nådde långt ut i vattnet på båda sidor om oss. Men då vi hunno änden af åsen, satte den mörke sig ned på marken och tog min hand och nödgade mig att sitta. Och då vi suttit en stund i tystnad, började hans ögon stråla, och han frågade och sade: »Vet du, barn, hur ett sinne är, som älskar?»

Men jag visste det icke, utan teg.

Då utsträckte han handen och förde den långsamt rundt omkring öfver de blanka sjöarna. Men han sade:

»Sådant är det.»

Efter en stund fortfor han: »Ve, ve, ett sådant har du ej sett! En gång låg du vid ett bröst, där du kunnat se det, men då var ditt öga skumt ännu. Ve öfver honom, som skilde dig från bröstet; hjälp mig, gosse, att förbanna honom.» Och jag hjälpte och nämnde den, som jag var lärd att förbanna. Ve min fader, sade jag, röfvaren, mördaren, mordbrännaren! Då tog den mörke mannen mig öfver min nacke och ville kväfva mig med sin hårda hand. »Bed för din fader», ropte han, »mördaren, röfvaren, mordbrännaren.»

Jag blef skrämnd, nådige herr lagman, och ville rymma undan; men då reste han sig upp, tog mig på sin arm och tryckte mig hårdt till sitt bröst; men detta var icke i vrede, och så väl har jag aldrig varit till i världen, som jag var då. När jag sålunda satt på hans arm, viste han åter med handen ut mot nejderna och sade: »Mer än detta har man röfvat ifrån dig. Du har haft en moder, du som andra; hvar är hon? Då vinter blir, vissnar stranden och stelna sjöarna, men en moders sinne hade varit dig varmt in i döden.» Jag började gråta. Det var första

gången, som jag hörde en människas milda ord. Och den mörke fortfor: »Bröd har du fått i världen, men icke kärlek; och hugg och hårda ord, men icke undervisning. Lård har du blifvit att förbanna din fader och vörda den, som krossat din moders hjärta. Vill du hämnas? Nådige herr lagman, kan jag nu sluta?»

»Tröttnar du», sade den gamle med ett ödsligt leende, »så hvila, och jag vill hjälpa dig. Samma kväll flydde hämnandeanden från Pungaharju ås, af fruktan att ertappas där. Samma natt hvilade han på fastlandets högsta kulle och såg genom mörkret din morfars gård; och hans ögon tillslötos icke förr, än han såg den gå upp i lågor.»

»Och hvems verk var branden?» frågade ynglingen.

»Gården», sade den gamle, »tände en tioårig gosse, som var en mordbrännares son.»

»Ja, jag», sade ynglingen lugnt. Det blef en lång tystnad.

»Så var den rike blifven en tiggare», fortfor domaren, »hur han kom undan elden, vet ingen.»

»En vet det», ropade den unge fången, »den, som glömde hämnden, då han såg hans hvita hår.»

Den gamle trädgårdsmästarens bref.*

Första brefvet.

D. 20 juni —36.

Medan min gamle tjänare vattnar blomsterparterren och kammar masken af fruktträden, begagnar jag den vackra aftonstunden för att efter min herres önskan och min årliga vana skriva några rader med hälsningar från oss och trädgården. Jag säger än en gång, hvad jag förut sagt, att jag icke förstår, hvarför min herre ofta skrifer mig till med önskan att få svar, då allt, hvad jag har att berätta, rör en liten fläck, som jag med svett och kärlek upptagit, och tre, fyra afskilda personer, hvilkas lif förflyter inom den utan stora förändringar och skiften, som kunna vara nöjsamma att höra. Dock har jag fattat förtroende för er, min herre, allt sedan er korta vistelse hos mig, då jag ofta såg i edra ögon, att mina blommor voro er kära, och jag är viss, att något band knyter oss vid hvarandra. Jag vill då åter börja, utan bryderi, och får blott be er ursäkt, om min fågnad öfver hvarje ringa sak inom min värld narrar mig att blifva för vidlyftig och trötta.

---

* Den gamle trädgårdsmästarens bref utgafvos första gången i Helsingfors' Morgonblad. år 1837.

Gud ske lof, på tjugu år eller ända se'n året förr, än jag blef min egen, har jag ej sett en vackrare vår än denna. April var väl stormig och regnig, och maj började med köld, så att jag till och med nödgades täcka drifbänkarna midt om dagen; men så ändrades åter vädret mot slutet af månaden, och det är förunderligt att se, huru allt nu trives och hinner framåt.

Nu vore det tid att besöka oss för er, som älskar våren och det, som är i sin växt. Nu stå mina parker här och alla holmar och stränder kring sjön gröna. Tulpanerna hafva länge blomstrat, likaså narcisserna. Äppel- och päronträden hvitna af blommor, och kring allt detta binda sig såsom blåa bälten syrenhäckarna. — Hvarför skulle jag ej hylla syrenerna? De taga för mycket rum, säger ni, och gifva ingen frukt! Det märkes, att sommaren var längre hunnen, då ni var här. Kom nu, så skall ni säga annat. För min del älskar jag dem från barn- domen. Deras friskhet fägnar mig, och deras fägring, blomningstiden, är en frukt för min själ. Men låt oss lämna våra olika tankar i sitt värde. Jag vill nu hellre nämna några ord om de anordningar, jag gjort, sedan ni var här, till en del efter edra egna råd och utkast. Jag är väl icke mycket böjd för förändringar, men dels har jag velat göra er ett nöje, dels hafva omständigheter, dem jag längre fram skall antyda, tvungit mig att gå ifrån mina vanor.

Vet ni, att ert utkast till det lilla templet på körsbärsholmen tar sig förträffligt ut i utförandet, i synnerhet från Rosas fönster, hvarifrån man genom hela längden af poppelallén ser det höja sig som en stor näckblomma ur sjön. Jag blef mer och mer belåten med er, ju längre arbetet framskred. En vacker början är gjord med vidgandet af utrymmet för köksväxterna, så att jag nu kunnat intaga för fruktplanteringarna hela trakten från den gamla körsbärsskogen till sjön. Ymparna lofva godt, om jag blott förmår hålla masken borta. Min gamle Anders har de sista dagarna fått ha bestyret härmed. Ännu visar sig blott här och där ett härjadt blad eller ett hoprulladt löfknippe, men jag minns med fasa de år, då midt under blomningens och fullhetens tid förödelsen kom och härjade grönskan och glansen, öfverdrog med hvit svepning de afklädda kvistarna och lät träden försofva sina skönaste dagar och såsom stela vinterspöken bortskrämma all glädje af sommaren. Jag dröjer ogärna med minnet härvid, ty af allt i naturen är mig intet så förfärligt som åsynen af lefvande oskyldiga väsendens långsamma aftyning och förtidiga död för den frätande tanden af en mask, som de själfva medvetslöst skydda och nära. Ack, hvad vore väl lifvet utan kärlek till sitt stoft, hvad är väl plantan, om den icke lätt och gladt bär sina förgängliga blommor och blad?

Den täcka löfsaln af alar, som ni inredde vid stranden, dit jag nu

sträckt fruktplanteringen, — jag glömde att säga er det — har jag ej hjärta att rubba. Den står ännu midt ibland äppel- och päronträd som ett kärt minne af er. Rosa syr ibland där inne och berömmar anblicken af den höga kullen och kyrkan på andra sidan om sjön. För min del tycker jag mindre om detta ställe för det svåra stengrundet därutanför och det beständiga skrälet af måsar, som alltid äro vana att vistas där. Det är förunderligt, huru lätt jag störs af minsta oljud. Kanske kommer denna min otålighet däraf, att jag lefver hela min tid bland dessa fromma och tysta väsenden, hvilkas högsta skräl är en sakta hviskning, då vinden rör deras sviktande grenar och blad.

Vet ni, min herre, ibland ledsamheter, för hvilka icke en gång vi här äro frikallade, hände oss för några dagar sedan en af synnerlig märkvärdighet. Det hade varit klart hela morgonen, och vädret var vackert, utom det att luften var ovanligt kvalmig. Längre in på förmiddagen började moln samla sig och åska höras. Snart mörknade himlahalvvet helt och hållet, flere störtskurar följde hvarandra, och ljungeldarna blefvo tätare, verkligen sällsynt täta. Vi sutto just och åto vår frukost, jag och Rosa, då den gamle tjänaren kom in. Jag förgäter aldrig hans förstörda utseende. Han hade, såsom jag sedan hörde, länge envisats med att täcka melonbänkarna och, då regnet blef våldsammare, sökt skydd under en af de större rönnarna vid udden. Hvad skydd skulle dock den kunna ge mot ett sådant oväder? Hans gamla halmhatt hängde som en våt duk i hans hand, då han kom in; sommarrocken slöt sig som ett kålblad till hans lemmar, håret låg spridt och drypande kring anletet, och hans hälsning bestod i ett pustande utan ord. De första ögonblicken kunde jag ej låta bli att le, men detta förtörnade honom så, att han fick sin tunga lös.

»Ja, ja», sade han, »det är lätt att skratta, men nu är det slut!»

»Nå, min vän», sade jag och höll mig allvarsam, »tag blott torra kläder på dig, så kommer du väl i skick igen.»

»Hvem bryr sig om mig?» inföll han med stigande förtrytelse; »jag säger, att det är slut med mamsell Rosa, Gud hjälpe mig, gamle man! Ja, där sitter hon nu ung och röd, men nästa år är det väl annorlunda.»

»Hvad är detta för en spådom, Anders», sade jag och steg upp, »hvad fattas dig?»

Och nu kom han ändtligen fram med saken. Åskan hade slagit ned på Rosas alm, det sköna trädet, som, ni minns, stod just vid hörnet af byggningen till vänster, då man kom in från landsidan, hade splittrat sönder grenarna och bräckt stammen vid roten. Ni kan föreställa eder min ledsnad. Det hade verkligen någonting ovanligt med sig, detta träd. Så ungt ännu, och ändå så yppigt! Stammen så rak och hög, och kronan

se'n — kommer ni ihåg, att vi just anmärkte, hur regelbundet den fyllde sig? Anders har jag sökt trösta, så godt jag kunnat. Han tycks sannernligen vara mera bekymrad öfver Rosa än öfver trädet. Rosa själf skämtar ofta med honom öfver hans lustiga förskräckelse; men den gamle mannen skakar ännu alltid betänksamt på hufvudet; så ofta det blir fråga härom. Det är skada, att han utsatt en så lång tid för sin spådom, ty nu kommer han väl att ända in på nästa sommar förbli vid sin villfarelse.

Men ännu en ledsamhet. Jag ser snart ingen annan utväg än att flytta planket, som skiljer min lilla halfö från den öfriga världen, längre in mot ösidan af näset, emedan den stora vägen, som nu löper tätt förbi det på landsidan, stör mig med sitt damm och sin ständiga oro. Jag vet icke, men jag tycker, att de resandes antal ökas år från år. Hvar morgon är jag tvungen att damma och ansa växterna i trakten af staketet och får lof att uppehålla mig på detta ställe längre än på något annat i trädgården. Ofta händer det då, att en obekant hejdar hästarna, då han blir mig varse, och begär att få stiga in och bese mina anläggningar; och ehuru jag gärna unnar hvar och en det ringa nöje, han kan hafva af dem, äro mig dock dessa besök ej sällan olägliga. Detta är likväl icke, hvad som mest besvärar mig. Långt mera störande är mig anblicken af några bland mina grannar, hvilka dagligen, just på morgonstunderna, göra sina promenader här förbi. Jag vore frestad att tro, att samma mask, som de senare åren skonat fruktträden, nu flyttat sig öfver på människorna. Min herre, här lefver en sekt af gudaktiga, tysta, hemska varelser, som räkna det för sin seger att förkasta jordlifvets fröjder och som betalat, hvad de anse för sin högre skatt, med kindernas daggfärg och ögats eld. Hvilket ombyte att från mina friska, glada blommor se ut på dem! Jag kommer ständigt från sådana möten med en nedslagenhet, en tryckande känsla, som följer mig hela dagen, och ofrivilligt hvilat jag med min tanke på det bekymmer, jag skulle känna, om jag vore en dessa människoblommors högre broder och hade dem under min vård, såsom jag här har stoftblommorna i min trädgård.

Och nu slutar jag mitt långa bref med de varmaste hälsningar från Rosa. Hon ber fråga, huru blomsterlökarna, som hon senast sände till er dotter, vilja trifvas och gå. Till hösten lofvar hon ett parti andra. Kanske gör hon dem då sällskap själf, om ni tillåter. Hon behöfver se sig litet omkring i världen; hon är redan sexton år. O, min herre, hon var ett barn blott, då ni var här; nu är hon fullvuxen, och hvarför skulle jag frukta att med glädje säga, hur skön hon är? Hvad har jag dock själf kunnat uträtta till hennes bildning, jag här i mitt dammiga förkläde, med händerna mörka af stoft och hufvudet fullt af bekymmer för mina örter och träd! Hennes mor har länge hvilat i grafven, och jag

har blott kunnat se hennes tillväxt och glädjas. Själff har hon vuxit upp, utan ledning af en mänsklig hand, med den blåa himmelen till far och hemmets lugna blomstervärld till moder. Jag vet ej, hvarför jag med sådan kärlek dröjer vid tanken på henne nu. Kanske ökar saknaden min svaghet för henne, ty för närvarande är hon sedan några dagar borta hemifrån. Hon kommer nu att vistas oafbrutet hos en släkting, till dess hon blifvit förberedd till sin första nattvardsgång. Efter tre veckor väntar jag henne tillbaka.

Jag kan ej utan blygsel läsa igenom mitt långa blef, som så litet innehåller. Förlåt er gamle vän, min herre, han ger så godt han har och ursäktar sig därmed, att han uppfyller er egen begäran. Förblifver etc.

Andra brefvet.

D. 16 aug. — 36.

Jag har sett dem, sett dem med ängslan, kanske med en dyster aning. Jag har sett dem, dessa mörka skepnader med färglös hy och halfsläckta ögon. O, min herre, tysta åskmoln hafva länge vandrat förbi randen af min fristad; nu har en åskstråle brutit fram ur dem, och min lefnads bästa lycka är träffad och bruten. Kanske för alltid? — Jag — hoppas ännu.

Det var en morgon. Rosa var hemkommen dagen förut. Morgonen är min glädje. Jag var uppe med solen, arbetet gick med fart, och mitt sinne bar såsom blomstren sin morgondagg ännu. Har ni märkt, hur man är till mods, herre, då ens hjärta liksom biet tar blott honung ur allt?

Jag hade agat några ympar och kom till alhäcken vid stranden; då satt Rosa där.

»Rosa, se Rosa!» sade jag. Hon steg upp och hälsade god morgon. Jag ville fägna henne med en sysselsättning. »Kom, Rosa», sade jag, »vi skola vattna blomsterparterren; det ser ut att bli en varm dag.» Jag ville gå i detsamma, men jag märkte, att Rosa dröjde. Då jag vände mig om, mötte mitt öga hennes. En outhärlig ömhet låg i hennes blick, mulen, skrämmande, plågsam, ty den mildras ej af glädje nu. Men våra ögon dröjde länge i hvarandra, och jag såg, ryste och teg. Då började hennes kämpa mot gråt, och tårarna segrade och bröto sina dammar, och hon föll mig om halsen, och jag hörde henne sucka: »O, min far, min far, att ni ändå skall vara så förlorad!»

En ljungeld af aning genomfor mig, men jag kufvade mig själf och försökte att vara lugn. »Du är sjuk, mitt goda barn», sade jag, »kom, jag vill ledsaga dig in att hvil!»

Men Rosa tog ett steg tillbaka. »Sjuk?» sade hon, med en ton emellan stolthet och sorg, »jag har varit sjuk, men blifvit frisk åter. Jag har som ni begrafvit mitt bättre lif i ett stoft, som skimrar i dag och försvinner i morgon; nu har jag lärt att lefva ett lif, som inga skiften känner. Min far, har ni någonsin tänkt på Gud?»

Jag såg, hvad jag förlorat, min själ förmörkades, och jag blef vred. »Göm dig för dagen, maskstungna blomma», sade jag, »du andas smitta öfver mina skyldiga barn och skrämmer morgonens änglar från parken». Jag hann ej bli mild, innan Rosa lydde och gick. Men då hon skred förbi, såg jag henne gripa mig med en blick, såsom om hon velat rycka mig in i sitt hjärta. Hon gick sakta den långa gången utföre och försvann bakom poppelhäckarna. Då böjde jag knä, begärde mitt barn tillbaka af Gud och grät. Min herre, friden kom åter och saktmodet, och jag följde Rosas spår. Då jag hunnit dörren till hennes kammare, hörde jag hennes röst. Det var rösten af en bedjande, men den var låg, och en fläkt susade i almens krona vid trappan. En stund förgick, vinden höll andan, och jag hörde ord: »Han, han kan blifva dig ett verktyg; jag är blott en svag kvinna. Tag honom upp i ditt ljus, om du ock skall kasta mig i min natt tillbaka.»

Mitt hjärta ville smälta af kärlek och sorg. Jag öppnade dörren tyst, helt tyst, och steg in. Rosa hade märkt det, och hon kom mot mig, leende som en ängel. »Jag har bedt för dig, min far», voro hennes ord, »och jag har blifvit bönhörd, ty du kommer in till mig och är mild.» Jag slöt henne i min famn och kysste hennes panna. Men jag ville icke störa oss med ord, utan teg och gick åter ut till mitt arbete att söka tröst.

Middagstimmen träffades vi som vanligt. Vid bordet förekom ej ett ord om morgonuppträdet. Jag ville undvika och glömma. Rosa talade mycket om sin släkting och sin vistelse hos henne; med hvilken ömhet hon blifvit bemött, huru mycket hon fått lära af henne och de ädla människor, som hon hos henne sett och lärt känna, huru viktigt det vore äfven för mig — här tystnade hon och fullföljde icke sin mening. Ve, ve, min herre, att jag så litet sett utåt från min blomstergård och så litet lärt känna människorna och världen! Ni förstår allt. Jag skickade min blomma bort för att uppammas i ljus, och man har planterat henne i eld. Ingen våldsamhet likväl; jag kufvade mig, och Rosas ord fingo ingen tydning. Hela den öfriga tiden var hon stillare och log stundom ett leende, som påminde om förr. Men midt ibland de ljusa skiftningarna i hennes anlete såg jag nu för första gången ett drag, som blott sällan bortblandades och aldrig försvann, ett drag af lidande och förvissning, likt den första skugga, som mulnar på den hvita liljans blad och ej en gång i skimret af solstrålar upphör att förråda, att blomningen når sitt slut

På eftermiddagen såg jag icke Rosa, men mot kvällen lät jag kalla henne ned i trädgården. Hon kom, jag tog henne vid min arm, och vi spatserade i alléerna, till det mesta tigande. Vål var det min afsikt att tala, men aftonen var för skön och mitt hjärta för fullt. Slutligt kommo vi ned till stranden. För ett år sedan hade jag en dylik kväll stått med Rosa på samma ställe. Allt var lika som då; blott hon — — men jag såg äfven nu på hennes anlete en blink af glädje, då hon kom ut från den skynda gången och den stora klara sjön med dess stränder och holmar och den sjunkande solen och det gyllne himlahalvvet öppnade sig för hennes anblick. »Det var här», sade jag åt Rosa, »du en gång gjorde mig en fråga, som ännu gör mig glad, fast mycket förändrat sig.»

»Hvad frågte jag då?» sade hon och såg mig an med förundran.

»Litet, ganska litet; det var knappt en fråga, det var en suck, en kort bön. Men du hvilade här, efter att hela dagen hafva sysslat med blomstren i trädgården. Själff satt jag nära intill och såg än på nejden och än på dig, ty ni liknade hvarandra då mera än nu, och likheten gjorde mig lycklig. När då hvarje fläkt lagt sig, och sjön speglade jorden och skyn, och skyn som en spegel återstrålade jordens alla blomsterfärger, och solen i famnen af sitt ljus omslöt allt detta, då log du och frågte mig, hvilkendera var vackrare, jorden eller himmelen? Det var din himmelska och oskyldiga fråga, mitt barn, och jag minns den än.» — Jag var rörd och trodde mig hafva träffat Rosas hjärta; men hon tog min hand och sade lugnt: »De voro mina ord i sömnen, min far, glöm dem, sedan jag vaknat.»

Ännu en gång bröt jag tystnaden och fortfor: »Icke ord i sömnen, Rosa, en lofsång var det, sådan som änglar sjunga, ty änglars gudstjänst är en glädje öfver någonting skönt och sant. Då kunde din känsla fatta skönheten ännu, och sanningen låg klar för dina ögon, ty den strålade emot dig från skaparens hela värld, och jorden var dig så ljuf som himmelen. Hvad äger du nu i stället för hvad du förlorat och förskjutit?» —

Men mitt barn svarade mig med den bittra frågan: »För skönheten af en fallen jord och för sanningen af ett förgängligt grus?» —

»För friden i din själ», fortfor jag utan häftighet, »för oskulden i ditt hjärta och för kärleken till en mild natur?»

»Sorgen», sade hon, »öfver hvad jag då var, och hoppet att dock icke blifva förtappad.»

»Säg», fortfor jag och uppflammade, »skenbilden af en afgud, som din egen tanke fostrat, som förtrampat blomningen af din ungdom och spöklik visar på din framtid såsom på en graf; en afgud, som pekar på den *Eviges* ljusa värld, hans grönskande jord, hans milda himmel, på *allt*, hvad som är heligt och dyrt, dina egna blomsterlemmar, ditt hjärtas

frid och din faders gråa hjässa, och säger hotande och kulen: Se, allt detta är intet, förneka, förkasta, förakta det, om du vill tillhöra mig, mig, för hvilken det, som glöder, älskar, andas, lefver, är en fasa, och hvars rike är den eviga tomheten, där intet väsen lifvar sitt stoft, ingen kraft jublar i seger, ingen svaghet gråter i kärlekens nåd.»

Jag talte med eld, ty sanningen tände sig till låga i min själ, och mitt barn gick vilse i natten och skulle lysas tillbaka. O, min bästa, hvad skulle jag företaga? Rosa grät och bad förlåtelsens Herre icke höra mina ord. —

Aldrig har det kostat mig mer att segra öfver mig själf, än det kostade mig då. Kärleken bistod mig, och jag behöll segern. Jag kufvade min vrede — nej, icke min vrede — min förtviflan, och sanningens klarhet kom fridsamt tillbaka i min själ.

Vid foten af det träd, i hvars skugga vi stodo, växte i sin oskuld en skön, späd, hvit lilja, nyss utflyttad ur sitt drifhus för att ammas af den friska sommarvärmen och i frihet genombloomstra sitt lif. Blott en dag hade den sköna blomman skådat fram ur sin knopp, och öfver sitt anlete bar hon ännu detta skimmer, som tyckes tveka, om det skall höra till jorden eller himmelen, och som gör det omöjligt för ögat att bestämma, hvar bladet upphör och hvar färgen, daggen, luften, ljuset tager vid. Jag offrade henne för mitt barn, ryckte henne upp ur mulden och skuggan, bortbläste stoftet från hennes rot och fäste henne på en kvist af trädet med den veka kronan vänd mot solens ohejdade strålar. Jag tog Rosas arm, vi gjorde tysta en vandring kring parken och kommo till vårt förra ställe tillbaka.

Blomman hade börjat gulna redan; borta var den sköna glansen från hennes hy, och bladen lågo vissnade i solens ljus. »Se», sade jag åt Rosa, »nyss växte denna blomma lågt och sträckte sin rot ned i jorden. Och skuggan höljde hennes lif, och stoftet rörde hennes stoft; men bar hon ej mera af himmelen i sitt väsen då, än hon nu bär, och var hon icke min glädje då, i stället för att hon nu är min sorg? Om hon nu med egen makt lösryckt sig från den plats, min kärlek anvisat henne, och, för att snart renas till idel skärhet, skilt sig från gruset och lyft sig upp i solens eld, skulle jag därför älska henne? Skulle jag icke säga: »Dö, fåvitska blomma, ty du kan icke lefva så!»

»Att dö», sade Rosa leende, »är det ett ondt att dö?»

»Att dö», sade jag, »är att födas till lif, att dö är ock att födas till förstöring. O, min Rosa, att dö såsom denna lilja i går dog knopp-lifvets död för att i dag utbreda sin silfverhvita krona, det är att dö för att lefva i rikare färging och glädjas i en ljusare värld. En sådan död dog liljan, då hon bröt sitt fängelse, och hon dog den icke därför, att hon vissnat i sin knopp, utan därför, att hon i sitt dunkla hem frisk

och trogen vårdat sina blad, tills naturen fann dem mogna att möta dagen. Så dör den, som dör för att lefva. Han bröststörtar icke ur sin knopp, utan han fyller den med skönhet och lif, och sedan bortkastar han icke sina blad, utan utbreder dem i glädje och ljus.»

Så talte jag. En stund förföt i tystnad. Allt var lugnt, högtidligt, väntande. Jag hoppades. — Det är rysligt, min herre, och jag fasar för att nämna det. Mitt barn besvor mitt fadershjärta att icke föra hennes svaga, värnlösa själ.

Dagar, veckor hafva förfutit sedan detta uppträdde. Rosa vissnar. Mer och mer klar blir mig nu den lära, hvars gift hon insupit, denna varma hjärtans mördande förvillelse att försmå saktmodets frid och att förbränna sig själfva för att icke kunna klappa i svaghet mer. Är det då icke i svaghet och stoft all härlighet förklarar sig och lever, såsom solen lever med tusen färger i plantornas förgängliga ätt? Hvarför då förstöra en boning, där härligheten kan lefva i glans och frid? Det är odödlighetens lif de söka, och de kalla sitt jordiska lif en död. O, min herre, när har ni väntat blomning af en växt, som vissnat i sitt frö? Ni tror på en odödlighet! Är det därför, att jorden är så mörk och lifvet här ett intet? Nej, nej, därför väntar jag en himmelsk värld, ett högre lif, att denna jord är så skön, detta lif, oaktadt sina sorger, så heligt och så ljuft.

Jag slutar nu. Hvad skall jag hoppas för mitt barn? Har ni ett råd att ge, så dröj ej. Hösten kommer, och frukterna mogna, har jag sett i förbigående. Skicka mig en bok, hvori man tänkt med frid på något grand af det underbara lifvet. Farväl!

Tredje brevet.

D. 20 juni —37.

Min herre, jag skickar er här en dagbok, förd under Rosas sjukdom. Ett och annat fragment ur mina anteckningar torde låta er ana de förhållanden, som ägt rum, och dem jag icke nu kan åter upprepa.

— Den 1 januari —37. Falska, blinda lära, att förkasta oskuldens jordiska glädje! Hvad är då denna glädje annat än njutningen af det himmelska, som genomströmmar allt? Gift! När dricker biet gift? —

Gif mitt öga ljus, att jag må kunna betrakta mänskligheten, såsom jag betraktar ett anlete, och visa mig ett enda drag, som icke kufvas af oskuldens välde och ökar dess lefvande behag. O, talande bilder af det stora med edra färger och skuggor, o, mina föraktade blommor, af er har jag dock lärt, att lifvet skäpar sin skönhet af mörker och ljus. —

Fullkomlighet. Fåfångt säger man: Det fullkomliga skall blifva. Fullkomlighet finnes i hvarje punkt af tiden, och till denna fullkomlighet hör själfva det ofullkomliga öga, som icke ser den.

Den 7 februari. Midnatt. Rosa vakar. På den hvita drifvan ser jag skenet af ljus från hennes fönster. Själff har jag tändt min lampa i brist af sömn. O, strålar på drifvan, vittnen om en ljuskälla, ur hvilken I gått, i er har jag under natten älskat att se bilder af mänskligheten, denna heliga strålfod från Gud. Rosa, mitt förvillade barn, klandra ej strålen därför, att den gått så långt bort från ljuset; ju klarare den är, desto längre hinner den, och ju längre den hinner, ett desto klarare ursprung röjer den. Låt oss stråla här af kärlek och tro, så skall natten omkring oss blifva dag, låt oss icke bäfvande kasta oss in i vår källa tillbaka, det är att neka henne att äga strålar, det är att neka henne att vara ljus.

Den 17 mars. Första vårdag. Solen återtar sitt välde. Luften är genomadad af lif; den har vaknat ur sin dunkla vintersömn, och snart skall jorden vakna. Rosa har lämnat sitt rum för första gången sedan länge. Hon har suttit en stund på trappan, hört sparfven kvittra och sett de tindrande dropparna falla från taket. Jag såg hennes blick stråla, jag hörde henne andas med djupa, törstande drag, och jag tror, att hon en minut sökte Gud äfven i hans morgonglada värld. O, själfva fröjden, som lyfter andras sinne mot skyn, är för tung för hennes, den minsta dryck ur naturens hälsobägare upplöser hennes väsen. Mattad, nästan vanmäktig, har hon blifvit återförd på sitt rum. Huru skall allt detta slutas?

Den 17 april. Blommor redan! Ett glas med sippor står på Rosas bord. Förunderligt, ju mer hon vissnar själf, desto mer tycks hon åter börja älska friskheten och lifvet. Är det afskedsstunden, som nalkas och gör det försmådda dyrbart igen?

Den 25 april. Fjärden är öppen, isen borta. I solgången syntes en tropp svaner glänsa på den klara sjön. De hafva redan lyft sina vingar och flyttat. Det skönaste blir icke vår hvardagsgäst, det skönaste är en resande, som blott besöker.

Den 1 maj . . . Hon vill hän, hon vill skiljas. Hvad söker hon? Hvart skall hon fly? Under jorden, bortom skyn, öfver världars världar, hvad skall hon finna annat, än hvad hon förskjutit här: en skapelse och en Gud? Ägde jag konstens gåfva, skulle jag sitta vid en sjukbädd och måla för den döende ljufva minnen. Jag skulle visa honom jorden i sitt helgonskimmer, jag skulle låta årets växlande tider kretsa i skönhet förbi hans öga, jag skulle återkalla i hans inbillning hans barndoms, hans ungdoms, hans mannaålders fröjder, alla de blickar af kärlek, han mött, alla de segrar han sett det goda vinna, och så skapa kring honom en

sommarvärld af ord. I den skulle han slumra in, såsom man somnar en molnfri sommarkväll, glad af den dag, som varit, och väntande en morgon med sol och glädje.

Den 28 maj. Att komma hit, att tränga sig till hennes bädd för att trösta! Bort, bort, mörka spöken, jag känner er tröst! — Det ädlaste, sannaste, heligaste är i förledarens hand medlet. Icke genom det onda, genom det bästa snärjes hjärtat. Jag vill teckna en af vägarna; de äro tusen: I hyddan rör sig bland föräldrar och syskon den oskyldiga flickan och minnes under glada mödor endast dem. Så försvinner dagen, och kvällen kommer, och öfver den stilla nejden uppgå stjärnor i glans. En ny värld, full af andakt och frid, mognar där ute. Då nalkas förledaren. Kom, oskyldiga, säger han, att du icke må begravas i dina små omsorgers stoft, utan lära dig lefva ett högre lif. Och hon följer, och då hon träder ut ur hyddan, höjer sig månen öfver bergen och gör hennes bygd dubbelt skön. Hennes sinnen stämmas, hennes hjärta vidgar sig af fröjd. Se, säger hennes ledsagare, är icke detta värdt en blick? Och hon ser, att han talar sant. Då gör han sin röst djupare och bestraffar hennes forna köld, att hon försöfvit sin andakt, att hon icke ofta sökt en stund, härlig såsom den, hon skådar nu. Hon skrämmes, ty hennes hjärta är fullt af tjusning, och hon ser, hvad hon försakat. Och det lif, du nu lefver, hvisskar förledaren, och de känslor, af hvilka du genomströmmas, hvem delar dem? Hög ditt öga och se, om bland tusen varelser, som omgifva oss, någon enda lyfter sig upp ur sitt hvardagslif för att lefva såsom vi. Ser du någon enda vid vår sida? Och hon blickar omkring sig och ser ingen. Då mörknar för henne jorden, och mänskligheten blir för henne en böljande ocean utan själ, och hon faller till förledarens bröst och säger: Vi stå på en klippa i hafvet, öfvergif mig icke, jag är ensam, om jag icke ager dig! — Fåvitska! Hvarför sade du icke: Ja, den värld, du öppnat för mig, är helig och skön, men min hydda är äfven en helig värld, mina syskons ögon äro äfven klara, ljufva stjärnor, och i mina föräldrars famn lefver jag rikt såsom här; lär mig att älska, icke att förakta! — —

Den 1 juni. Hela dagen blott om sin mor! Med strålande ögon, genomskinlig, nästan förklarad, blott om sin mor! Hon var dock ett barn, ett spädt barn, när hon miste den dyra, och dock minnes hon allt. »Var hon icke sådan? Gick hon icke fridsam och lugn bland dina blommor, skötte dem och skötte dig och mig?» Frågor på frågor! O, hon minnes med kärlek sin mor, och hon glädes åt, att hon lefvat, som hon lefde. Hon är räddad! Vågar jag tro, att hon — — Jag kallas in till henne. — —

Tålmod, försakelse, hopp! Vi träffas ju åter!

P. S. Tillståndet här ser ni af medföljande annons, den jag ber er hafva godheten låta införa i någon tidning.

Hon hvilar nu på andra sidan sjön. Den klara fjärden, som förut varit min fågnad, är nu en svart, dyster graf, öfver hvilken mitt öga sällan vågar sända en blick.

Dagarna äro tröga och enformiga. På skymningen får jag vänta nästan från midnatt till midnatt, det är årstidens skuld, och med skymningen kommer icke alltid sömnen.

Sedan ett år tillbaka har jag mer och mer märkt, att jag blir gammal, och med åren aftaga krafterna, min herre, och med krafterna lynnet, det är så naturens gång.

Min gamle tjänare åldras liksom jag. För ett par dagar sedan kom jag i trädgården. Han vattnade parterren, men utan omsorg, vårdslöst, vresigt, så att han till och med stötte blommorna med kannan. Jag förebrådde honom det. »Nå väl», sade han, »för hvem vårda vi dem?» Den gamle mannen började gråta bittert, och jag lämnade honom och gick bort.

Känner ni någon god, värnlös flicka om sjutton år, som ville äga en far? Likheten! I ungdomen likna människorna hvarandra, den ena flickan har alltid något af den andras själ.

Förlåt, min herre, att mitt bref blef kort. Det kostar mig mycket att hålla mina tankar tillsammans. — Ännu en gång: för ert deltagande hjärta medsänder jag min dagbok, hvori jag antecknat ett och annat under senaste tid. Då den återsändes, väntar jag ett välkommet bref. Farväl!

Första bandets innehåll.

Lyriska dikter.	Sid.		Sid.
	1	Till tränaden	42
Till Franzén	1	Tjänsteflickan	43
Den gamles hemkomst	2	Bondgossen	44
Det ädlas seger	4	Roddaren	44
Lärkan	6	Taltrasten	45
Majsång	7	Jägargossen	46
Flyttfågeln	8	Morgonen	46
Vallgossen	8	Kyssen	47
Mina dagar	10	Den ångrande	47
Till en fågel	11	Det var då	48
Värmorgonen	11	Sjömansflickan	48
Till en blomma	12	Hälsningen	49
Fågelboet vid landsvägen	18	Akta, då är guden nära!	49
Sommarnatten	14	Serenad	50
Svanen	15	Förställningen	50
Torp flickan	16	Fjäriln och rosen	51
Höstaftonen	17	Fågelfångaren	51
Tröst	19	Till aftonstjärnan	52
Kärlekens förblindande	20	Den döende	52
Flickans klagan	20	Ynglingen	52
Till oron	21	Till en ros	53
Den älskande	22	Den sköna	53
Till min sparf	22	Vid en källa	54
Begrafnings	24	Den sjuttonåriga	54
Till Frigga	24	Hämnden	55
Ungdomen	25	Blommans lott	55
Den väntande	27	Hvem styrde hit din väg?	56
Färd från Åbo	28	Bruden	56
Hvad jag är säll!	30	Saknaden	57
Mötet	31	Vårvisa	57
Till en flicka	32	Till lyckan	58
Den tillfrisknande	33	Hjärtats morgon	58
Vagsång för mitt hjärta	34	Den tviflande	59
Barndomsminnen	34	Bruden	59
Vid en väns död	36	Söndagskörden	60
Öfver ett sofvande barn	37	Den gamle	61
På ett barns graf	38	Blomman	62
Lif och död	38	Höstsång	62
Till den älderstigne	39	Den hemkommande	63
Barden	41	Mitt lif	63

	Sid.		Sio
Tanken	63	8. Så jag färdas själf mot fjärran	95
Den öfvergifna	64	4. Sådan vård blott finner flickan	95
Höstkvällen.....	64	5. Flicka, kärleken är väldig.....	95
Den väntade	65	6. Hundra vägar har min tanke	96
Minnet	65	7. Hvilken sällhet skön att synas!	96
Målaren	65	8. Tala, tala tycktes alla	97
De två	66	9. Men min fågel märks dock icke	97
Fåfång önskan	67	10. Se'n har jag ej frågat mera ...	97
I en ung flickas minnesbok ...	67		
Till fruntimren vid teologie-doktors- promotionen Helsingfors 1867) ...	68	Svartsjukans nätter.	
Idyll och epigram.		Första natten	98
1—27.....	70	Andra natten	104
De fångna ..	81	Tredje natten	109
Den tidiga sorgen	82	Fjärde natten	118
Flickans Årstider	82	Femte natten	125
Likhet.....	82		
Fågeln	83	Smärre episka dikter.	
Den första kyssen	83	Grafven Perrho.	151
Flyg ej undan!	83	Zigenaren	143
Kyssens hopp	83	Julkvällen	150
Kärleken	84	Jenny	151
Skillnaden	84	Legender.	
Drömmen	85	Kyrkan	156
Den försmädda	85	Dopet	159
Blomsterhandlaren	85	Bönen	160
Sorg och glädje.....	86	Krysantos	161
Fjärilposten.....	86		
Grumla icke flickans själ!	86	Fänrik Ståls sägner.	
Sommarnatten	86	Förre samlingen.	
Friden	87	Vårt land	168
Den förändrade.....	87	Fänrik Stål	169
Den långa dagen	87	Molnets broder	172
Behagen.....	88	Veteranen	180
Amor	88	Löjtnant Zidén	182
Den lättböjde.....	88	Torpfickan	185
Den enda stunden	89	Sven Dufva	187
Törnet.....	89	Von Konow och hans korporal ...	190
Tre och tre	90	Den döende krigaren	192
Norden	90	Otto von Fieandt	194
Den sällsynta fågeln	90	Sandels	196
Vill du byta öde?.....	91	De två dragonerna	200
Hennes budskap	91	Gamle Hurtig ..	202
Sippan	91	Kulneff	204
Mötet	92	Konungen	206
Löjet	92	Fältmarskalken	207
Tårarna.....	93	Döbeln vid Juutas.	209
Eros' förvandling.....	93	Senare samlingen	
Ett litet öde.		Soldatgossen	216
1. Är så arm du, som man säger? 94		Björneborgarnes marsch.....	217
2. Egen moder göms i mullen 94		Fänrikens marknadsminne	218
		Lotta Svärd	222

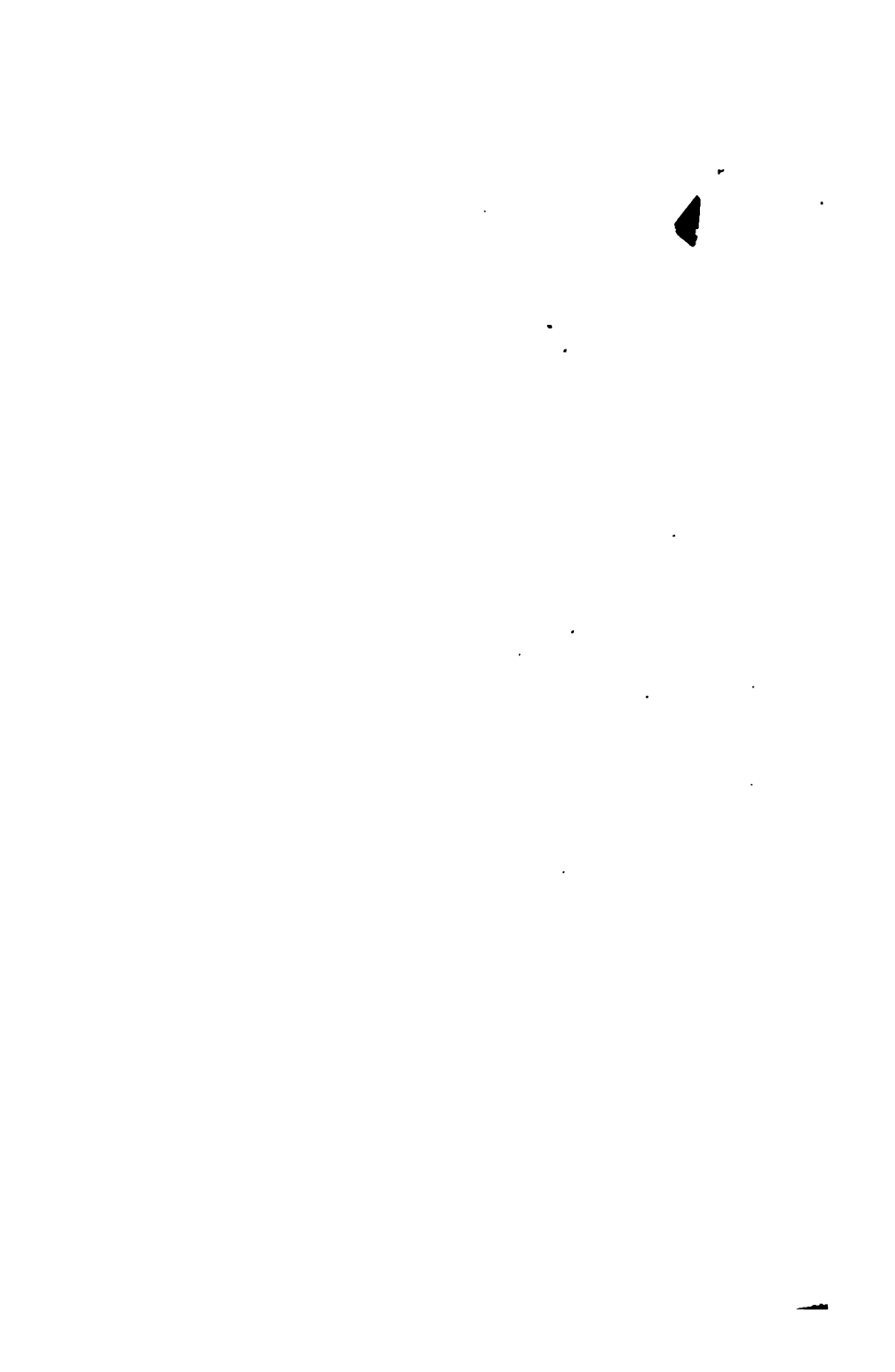

	Sid.		Sid.
Gamle Lode	227	N:r 209. Luk. 10: 23—37	298
Främlingens syn	229	• 210. Luk. 17: 11—19	299
Fänrikens hälsning	231	• 212. Matt. 18: 23—35	290
Von Törne	234	Om Guds ord och församling:	
Den femte juli	238	N:r 226. Gudstjänsten	291
Munter	240	• 226. Guds ord	291
Von Essen	243	• 226. Guds hus	293
Trossknaken	245	• 226. En kristens stridspsalm...	298
Wilhelm von Schwerin	248	• 227. Ljusets seger	294
N:r femton, Stolt	252	Om ett kristeligt lefverne:	
Bröderna	255	N:r 309. Världens fäfånglighet ...	295
Landshöfdingen	258	• 275. Nykterhet och drycken-	
Adlererantz	261	skap	296
		• 277. Emot okyskhet	297
Psalmer.		• 292. Korset	297
N:r 2. Herrans bud	266	• 296. Bönepsalm	298
• 8.	267	Böner i landsplågor:	
• 10. Herrans bön	267	N:r 308	299
• 12. Döpelsen	268	• 309	300
Konung Davids psalmer:		N:r 811. Bön om frid	300
N:r 27. Den 8:de k. Dav. ps.	269	• 812. Jordens fruktbarhet	301
• 57. Den 19:de k. Dav. ps.	269	• 814. Sommaren... ..	302
• 89. Den 22:dra k. Dav. ps.	270	• 818. I hungersnöd	302
• 49. Den 37:de k. Dav. ps.	271	• 821. Fosterlandet	303
• 52. Den 41:sta k. Dav. ps.	273	Bröllopspsalmer:	
• 57. Den 46:te k. Dav. ps.	273	N:r 326	304
• 102. Den 137:de k. Dav. ps.	274	• 328	304
• 108. Den 139:de k. Dav. ps.	275	N:r 329. För barn	305
N:r 133. Julpsalm	276	• 335. På resa	305
• 134. Nyårspsalm	277	Måltidspsalmer:	
• 146. Trettondagspsalm... ..	278	N:r 341	306
Passionspsalmer:		• 343	306
N:r 147. Människones son	279	Morgon- och aftonpsalmer:	
• 148. Suckar vid korset	279	N:r 344	307
• 149. Jesu ord på korset	280	• 348	307
• 161. Kristus i grafven	281	• 352. Morgonpsalm	308
N:r 167. Påskpsalm	281	• 363. Aftonpsalm	308
Pingstpsalmer:		Beredningspsalmer till	
N:r 178	282	döden:	
• 179	283	N:r 379	309
• 185	283	• 381	309
N:r 199. Läroämbetet	284	• 382	310
Psalmer öfver söndags-		• 390. Suckan i dödsångest	311
evangelier:			
N:r 201. Joh. 2: 1—11	285	Öfversättningar och	
• 202. Matt. 20: 1—16	285	bearbetningar.	
• 204. Luk. 18: 19—31	286	Serviska folksånger:	
• 208. Luk. 18: 1—9	287	Förord	311
		Trefaldig sorg	311

Sid	Sid.		
Öfver klippor, öfver floder finner kärlek väg.....	314	Suck	335
Vinter i hjärtat	315	Mor, syster och maka	336
Till en ros.....	315	Häxeriet	337
Älskarens häst.....	316	Prins Mustaphas sjukdom.....	338
Hjorten och Vilan..	316	Skördeflickan	339
Bror och syster	317	Brölloppssånger	340
Den omtänksamma	317	Bloodhämnden	341
Skilsmässan	318	De bägge Jakschitcherna	345
Den serviska jungfrun.....	318	Skadars grundläggning	348
Violen	319	Slaget på Fågelfältet	354
Du är min egen	319	Klagosång öfver Hassan Agas Adla maka.....	359
Den älskade och den försmädda..	320	Radoslaus.....	362
Förbannelsen	320	Den vackra tolken.....	365
Den bekymrade	320		
Hvad vill jag?	321	Flickans klagan. Finsk runa..	369
Hertig Stephans fästmö	321	Den blodige sonen. D:o	370
Donau grumlig	322	Finska runor 1, 2	371
Örnen och ugglan	322	Vid ekorre-skytte	372
Den skönaste	322	Början af Kalevala	372
Stum kärlek	323	Färden till den älskade. Lapsk sång	373
Pröfnigen	323	Begrafningssång. Grönländsk	374
Fästmöns dröm	324		
Den nygifta	324	Madagaskariska sånger:	
Flickan och Vila.....	325	1. Konungen.....	375
Den försiktiga	325	2. Konungen i krig	376
Den unga maken	325	3. Klagan öfver konungens sons död	376
Till Sankt Göran	326	4. Tron de hvita ej	377
Domen	326	5. Zanhar och Niang	378
Den valackiska flickan	326	6. Ampanani.	378
Den bönhörde	327	7. Konungen under trädet.....	379
Flickan dörren.....	327	8. Konungens vrede	380
Mannatrobet	327	9. Den omänskliga modern	380
Fickans anlete.....	328	10. Olycksdagar.....	381
Fisken	328		
Bättre gammalt guld än nysmid silfver	329	Siciliansk sång.....	381
Hästen vill ej dricka	329	Den korta våren. Spanskt original	382
Ali-Agas maka.	329	Sorg och glädje. D:o	382
Där basilika jag sådde, skjuter malört upp.....	330	Den sörjande flakaren. D:o	383
Smljana	330	Eko. D:o	384
Önskningarna	330	Darthulas grafsång. Af Ossian.....	384
Önskan.....	331	Den trogna flickan. Skotländsk visa	385
Flickornas förbannelser	331	Chevy-jakten. Engelsk ballad	387
Den sköne Ilja	331	Elisabets klagan. Engelskt original	391
De älskandes graf	332	Furstebordet. En böhmisk historia	392
Flickan vid Zetinja	333	Den första bekantskapen. Litauisk folksång	396
Den skrämda	334	Gammal malorossisk visa	396
De svarta ögonen	335	Ballad. Af Shukowski	397
Våra mödrar bära skulden	335	Viken. Af Massal'ski	398

	Sid.		Sid.
Ny-grekiska folksånger:		Stenarnas amen. Legend efter Kose-	
Öfver pesten, som 1814 härjade i		garten	414
Rapsani och Turnavos.....	368	Den helige Hilarii säte. Legend efter	
Till våren	369	Kosegarten.....	415
Näktergalen och turturdufvan.....	369	Kunigundas handske. Legend efter	
Den förrådade kärleken	369	Kosegarten.....	416
		Sankt Jodocos. Legend efter Kose-	
Himfy's kärleks-sånger. Ungerskt		garten	416
original	400		
Grodorna. Ungerskt original	401		
Ekorren och gräfsvinet. D:o	403		
Val af yrke. D:o	403		
Till Cenzi. D:o	404		
Vaggvisa. Från tyskan	404		
Sonens brud. D:o	404		
Tänkespråk. D:o	405		
Gåta. Efter Schiller	405		
Epigrammer. D:o	406		
Vägvisaren Efter Fr. Stolberg.....	407		
Sankt Georgs riddare. Efter Uhland	407		
Serenaden D:o	409		
Råden D:o	409		
Den heliga Agnes. Legend efter			
Kosegarten.....	409		
		Prosadikter.	
		Smärre berättelser:	
		En julkväll i lotskojan	418
		Lurendrejaren	422
		Eldsvådan	439
		Den väntande	469
		Processmakaren	481
		Fästningsfångarne. Skizz.....	495
		Den gamle trädgårdsmästa-	
		rens bref:	
		Första brefvet	498
		Andra brefvet	502
		Tredje brefvet	508

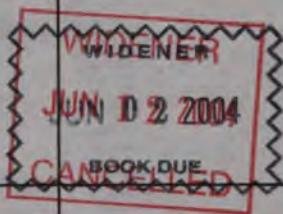

3 2044 019 999 499

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

*Non-receipt of overdue notices does **not** exempt the borrower from overdue fines.*

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 617-495-2413

Please handle with care.
Thank you for helping to preserve
library collections at Harvard.

